

فاتح مه لا رسول شارسيتي

هه يه!

پيغه مبهري خودا

ته ي

منندی اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

۲ وانه بؤ چاره سهری گيرو گرفته خيزانی و کومه لایه تيه کانو
چؤنيه تی مامه له کردن له که ل خيزان و هاوسه ره کانمان

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

ههیه

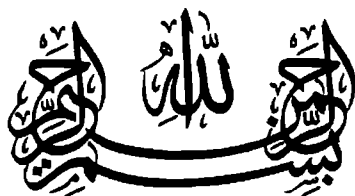
کیشم

پیغمبه‌ری خودا

تهی

نوسینی

فاتح مه‌لا ره‌سول شارستینی

ناوی کتیب: ئە ی پێغه مبه‌ری خودا کێشه‌م مه‌یه

نوسینی: فاتیح مه‌لا په‌سول شارستینی

نه‌خشانندی نوسین و سه‌ره‌رشته‌ی: مه‌ریوان نه‌حمه‌د

نه‌خشانندی به‌رگ: قه‌یدار په‌حیم

تایپ کردن: ئیحسان نه‌حمه‌د

سالی چاپ: ۱۴۳۵ک-۲۰۱۴ز

تۆبه‌ی چاپ: به‌که‌م

له‌به‌ر تۆبه‌رایه‌تی گشته‌ی کتیبخانه‌ گشته‌یه‌کان

ژماره‌ (۱۴۶۱) ی سالی (۲۰۱۴) ی پیدراوه

مافی له‌چاپدانه‌وه‌ی ئەم به‌ر مه‌مه‌ پارێزراره‌بو (ئاماده‌کارانی کتیبه‌که‌)

پېرستى بابەتەگان

- پېشەكى ۱۱
- وانەي يەكەم: بەچى لە كېشە و گرفت رزگار دەيىن ؟ ۱۵
- كەخەمت زۆر بوو ئەم چەند خالە جېبەجى بگە: ۲۰
- يەكەم: خودا ناسى ۲۰
- دووەم: خۇناسىن ۲۱
- سېنەم: تىكەلبوون ۲۲
- چوارەم: داواي مىسالىت مەكە ۲۳
- پىنچەم: ووردايى ۲۳
- شەشەم: پەند وەرگرتن لە كېشە ۲۴
- حوتەم: گرفتەگان بنيادەرن ۲۵
- وانەي دووەم: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ھاوسەرى ژيانەم خۇش ناويت ۲۹
- بەبى ھۆرقى لە مېردەكە يەتى !! ۳۶
- چەند دەرسىك لەم فەرمودەدا: ۳۸
- ناخۇشترىن شوپنى ھەلبۇزارد ۳۹
- پياوھەكەي زۆر شەيداي بوو. ژنەكەي بە پىنچە وانەوہ !! ۴۲
- وانەي سېيەم: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ مېردەكەم ناھيلى نوپىزى درىز و
پۇژووى سوننەت بگرم ! ۴۵
- من كېشەم لەگەل مېردەكەم ھەيە ۵۰
- منيش سى كېشەم ھەيە لەگەل خىزانەكەم ۵۳

وانهى چوارهم: هاوسره كهه بزيوى ژيانمان داين ناكات ٥٩

ميرده كهه په زيله ٦٤

خارجى بؤ مال و مندال صهده قهيه ! ٦٨

سى مانگ گزشتيان نه خوار دبوو ٧١

گزشتى ده عوه تى برده وه بؤ مناله كانى !! ٧٢

وانهى پينجهه: كيشهه گرفتى ناومالى پيغمبهرى خودا ﷺ ٧٥

خيزانه كانى پيغمبهرى ﷺ داواى مالى ليده كهن ٧٩

هوالى ته لاق بلاو ده بيته وه ٨٢

ده رسه كانى نه م حه ديسه له حه وت خالدا ٨٧

وانهى شه شههه: بؤ رزگار بوون له كيشهه، پشت به خوا ببهسته و صلاوات بده و

نارام بگره ٩١

سى به ره كه تى صلاواتدان ٩٥

صلاوات له ژوروى نه شته رگرى ٩٧

دواى ٤٦ سال داپان.. به يه كده گه نه وه ! ٩٩

له كاتى كيشهه چى بكه ين؟ ١٠١

وانهى حه وتهه: خزمه تكردى دايك مايه ي هيدايه تى خويه ١٠٥

موسولمان بوونى دايكى نه بوو هوره يره ١١٠

نه خوش كه وتنى دايكى هيدايه تى بؤ هينا ١١٤

وانەي ھەشتەم: نابى دىندارى و خوا ناسىن بېيتە ھۆي ئازاردانى كەسانى
 تر..... ۱۲۱

درىژى نويزەكەي بېبەشم دەكات لە جەماعەت..... ۱۲۷

بە گريانى مندالىك نويزەكەي كورت كردهوہ..... ۱۳۰

كرىكارىك بوہ ھۆي ھىدايەتى بە پېتوبەرەكەي !!..... ۱۳۳

وانەي نۆيەم: مانەوہي منال لاي دايك.. دواي جيابوونەوہي..... ۱۳۹

ئەي پېغەمبەر ﷺ مندالەكە بۆكاممانە؟..... ۱۴۳

ئەوئەندە گريا بۆدايكي مرد!..... ۱۴۷

لەباوہشى دايكيا مرد..... ۱۴۸

خۆي بۆمنالەي سوتاند..... ۱۵۰

وانەي دەيەم: كېشەي ئەو كەسەي ويستى ھەوال بىداتە دوژمن نەينى دركاند
 بەنەزانى..... ۱۵۷

لەھەلەي ئەو صەحابيە.. چەند دەرسىك وەردەگرين:..... ۱۶۳

يەكەم: ھەموو مروفىك ھەلە دەكات..... ۱۶۳

دووەم: لىخوشبون ھەلبىزىرە..... ۱۶۴

سېيەم: كارە باشەكانتت يېرىت..... ۱۶۵

چوارەم: خيانەت لە دىنەكەمان نەكەين..... ۱۶۵

وانەي يانزەيەم: شوو بەكى بكام؟..... ۱۷۱

لەوسيانە.. شوو بەكاميان بكام؟..... ۱۷۶

- ۱۷۸ وانه کانی ئەم حەدیسە:
- ۱۷۸ وانە‌ی یە‌که‌م: بە‌له‌ مه‌که‌ن له‌ شوو‌کردن.
- ۱۷۸ وانە‌ی دوو‌هەم: دلتیا بوون له‌ پرس پیکراو.
- ۱۸۰ وانە‌ی سێ‌یه‌م: ئافره‌تان مەر‌جی پیاوی باش بزانت.
- ۱۸۹ وانە‌ی دو‌انزە‌یه‌م: چ ئافره‌تێ‌ک بە‌که‌مه‌ هاوسە‌رم؟! ..
- ۱۹۵ کو‌پان چ کچێ‌ک هە‌لبژێ‌رین؟ ..
- ۲۰۰ خوت بپارێ‌زه له‌م ئافره‌تانه بۆ‌هاوسە‌رگه‌ری ..
- ۲۰۴ دوا فه‌قیر بوونی .. خێ‌زانە‌که‌ی سوک سه‌یری ده‌کات !! ..
- ۲۰۹ وانە‌ی سیانزە‌یه‌م: ته‌یه‌موم ..
- ۲۱۲ ونبونی ملوانکه‌یه‌ک .. ته‌یمومی هێ‌تا ! ..
- ۲۱۸ حاله‌ته‌کانی ته‌یموم کردن ..
- ۲۱۸ حاله‌تی یه‌که‌م: نه‌خۆش بیت ..
- ۲۱۹ حاله‌تی دوو‌هەم: له‌ کاتی سه‌رمادا ..
- ۲۲۱ حاله‌تی سێ‌یه‌م: له‌ کاتی ترسدا ..
- ۲۲۵ وانە‌ی چوارده‌یه‌م: کو‌کردنه‌وه و کورت کردنه‌وه‌ی نوێ‌ژ ..
- ۲۳۱ روخسه‌ته‌کانی ئیسلام: ..
- ۲۳۱ یه‌که‌م روخسه‌ت: ته‌یه‌موم کردن ..
- ۲۳۴ دوو‌هەم روخسه‌ت: نوێ‌ژ به‌ دانیشتنه‌وه ..
- ۲۳۶ سێ‌یه‌م روخسه‌ت: کو‌کرنه‌وه و کورت‌کردنه‌وه‌ی نوێ‌ژ ..

۲۴۳..... وانەي پانزەھيەم: پلە بەندی لە گەياندنې ئاين دا.

۲۴۸..... پلە بەندی بۆكردنى عىبادەتەكان: (نوئۆر پۆژ و زەكات بەنمونە).

۲۵۲..... پلە بەندی بۆ وازمېتان لە ھەرەم كراوھەكان: (عارەق خواردنەوہ بەنمونە).

۲۵۷..... وانەي شانزەھيەم: پاكەم بگەرەوہ ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ.

۲۶۳..... ماعىزى كورى مالىك تۆبەي لە زىنا كورد!

۲۶۷..... مەرچەكانى رەجم كوردن.

۲۶۹..... زىنا كار ھات بۆلات چى پى دەئىتت؟

۲۷۱..... وانەي ھەفدەھيەم: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ زىنام كوردوہ پاكەم بگەرەوہ.

۲۷۶..... نزىكى زىنا مەكەون.....

۲۸۲..... تەوہبەكەي زۆر گەرە بوو !!

۲۸۴..... ويستى خىانەت لە ھاوہ ئزاواكەي بكات !!

۲۸۶..... ئەي نىمامى على زىنام كوردوہ !

۲۸۹..... وانەي ھەژدەھيەم: ئاقرەت ئازادە لە ھەلبۆژاردنى ھاوسەرى ژيانى.

۲۹۳..... بە زۆر بەشودان مارەبى نايت... سى نەونە:

۲۹۴..... يەكەم: ئەي پېغەمبەر ﷺ بە زۆر بەشوو دراوم.

۲۹۶..... دووہم: باوكەم بە زۆر بەشوو يدام.

۲۹۶..... سىيەم: مارەبىت لە و خزمەت نايت.

۲۹۷..... ژن بە ژنى پياوى پىر !!

۲۹۹..... دوای شەش منال .. ھەر يەكتريان بە دلنەبوو !!

۳۰۱.....وانەي نۆزدەيەم: نەفرىن كردن (اللعان)

۳۰۷.....ئەي پېتقەمبەر ﷺ زۇنەكەم بىنى زىنای دەکرد...!

۳۱۱.....دەرسەكانى ئەم بەسەرھاتە:.....

۳۱۱.....يەكەم: ملكەچى ياساى خودا بىن.....

۳۱۳.....دووەم: باسى زىناكارەكان نەكرىت.....

۳۱۴.....سىيەم: دواى زىنا، مافى منال وژن بيارىزىت.....

۳۱۵.....ئەگەر شاھىد نەبوو چى بكرىت؟.....

۳۱۹.....وانەي بىستەم: جىياوازى مەكە لە نىوان مندالەكانتدا.....

۳۲۵.....باخەكەم بەس بۆ ئەو كۆپەم.....

۳۲۹.....خۆشويستنى زۆر.. يوسفى دەر بەدەر كرد.....

۳۳۰.....گرنكى دا بەكۆپەكەى.. كچەكەى وەلانا !.....

۳۳۲.....ئامۇزگارى سەئىدى كۆپى موسەيب بۆ دايكان.....

۳۳۵.....وانەي بىست و يەكەم: ئاگادارى ھاوسەرى ژىانت بىبە و تەلقى مەدە.....

۳۴۰.....گەنجىك بەسەلاوات بۆنى خۆش بوو !!.....

۳۴۲.....چەند جار تەلقى داوم و بۆيشم خراپە.....

۳۴۶.....سى مەرج بۆ شووكرنەوہى ئافرەتى تەلق دراو.....

۳۴۷.....ھەتا ھەنگوینە بچكۆلەى يەكتر نەخۇن.. ناگەرىتتەوہ.....

۳۵۱.....وانەي بىست و دووەم: ھاوسەرى ژىانت لەدەست مەدە.....

۳۵۶.....پشت لەسەر ھاوسەرتان مەكەن بۆ سەرچىيى.....

۳۵۹.....تەلقى بىن ھۆ.. بۆنى بەھەشت لى حەرام دەكات !!.....

- ۳۶۱.....! ! پياۋيڭ بەشىر بارى دەھىنا !!
- ۳۶۲! ! صەبر لەگەل ھاوسەرى خراپ.. پاداشتى ئەيوبت دەداتى !!
- ۳۶۵ وانەى بىست و سىيەم: چارەسەرى كېشەى خىزانى.....
- ۳۷۲ براكەيشى كوشت.. لىك جيا نەبۇنەوہ !!
- ۳۷۶ چارەسەرى قورئان بۇكېشەى ژن ومىرد:
- ۳۷۶ يەكەم: ﴿فَعِظُوهُ﴾ نامۆزگارى كردن
- ۳۷۷ دووہم: جيا بونەوہ لىتى بۆسەرجىتى
- ۳۷۸ سىيەم: ﴿وَأَصْرِبُوهُنَّ﴾ لىدانى دلسۆزانە
- ۳۸۳ وانەى بىست و چوارەم: مەردبە و بتى ئاۋ ناخت بشكىنە.....
- ۳۸۸ پىبا مەخۇن
- ۳۸۸ زىنامەكەن
- ۳۸۹ بتەكانتان بشكىتن
- ۳۹۴ كۆمپانىيايەكى بەرىتانى: عارەق نەخويتەوہ.. وەرت دەگرن !
- ۳۹۹ وانەى بىست و پىنچەم: بەرپرسىيارىتى.....
- ۴۰۴ پېغەمبەرى خودا.. بمخە سەر پۆستىكى بەرز.....
- ۴۰۶ بالۆل و ھارونە رەشىد.....
- ۴۰۹..... ھەزرتى يوسف داۋاى وەزىرى كرد.....
- ۴۱۱..... لەوہ زىرىوہ بوہوہ بەكەناس! ..
- ۴۱۲ بە شكاندنى لقە گوئيک.. دەستى لەكار كېشايەوہ.....
- ۴۱۵ وانەى بىست و شەشەم: ئاگادارى ژيانى ھاوسەرت بە.....

- میژده‌که‌م وتی: وه‌کو دایکم وایت! ۴۲۲
- سی رینگا بۆ چاره‌سه‌ری (ظهار)..... ۴۲۵
- خه‌وله .. نامۆزگاری ئیمامی عومهری کرد..... ۴۳۰
- دوای ته‌لاق درانی.. خزمه‌تی میژده‌که‌ی ده‌کرد! ۴۳۲
- وانه‌ی بیست و چه‌وتم: با شه‌وی قه‌در بکه‌ینه قه‌در و حورمه‌تی ناو**
- خیزانه‌کان..... ۴۳۵
- دوو نمونه له‌ژیانی پیغهمبهر ﷺ ۴۴۲
- یه‌که‌م: پیغهمبهر ﷺ و عانیشه سه‌یری یاری ده‌که‌ن..... ۴۴۲
- دووه‌م: پیغهمبهر ﷺ و عانیشه پیکه‌وه راده‌که‌ن..... ۴۴۵
- ئادهم له‌به‌ه‌شتدا.. به‌دوای ونبوه‌که‌ی ده‌گه‌ریت!! ۴۴۹
- دوای مندال بوون.. زه‌واجیان کرد!! ۴۵۳
- هه‌والتیکی سه‌یر!! ۴۵۵
- رینگاکانی لادان له‌راستی..... ۴۶۰
- پۆشاک بن بۆ یه‌کتی ۴۶۲
- وانه‌ی بیست و هه‌شته‌م: ناگاداری دایک و باوکت به‌**
- به‌هۆی دایکیه‌وه شایه‌تومانی بۆ نه‌ده‌هات!! ۴۷۵
- لای نه‌خۆشی سه‌ره مه‌رگ .. شایه‌تمان به‌ینن..... ۴۷۶
- قیزی له‌دایکی کرده‌وه .. توشی نه‌خۆشیه‌که‌ی بوو!! ۴۸۱
- وانه‌ی بیست و نۆیه‌م: سته‌م مه‌که‌**..... ۴۸۵
- که سته‌میان لیکردی.. تو سته‌میان لی مه‌که..... ۴۸۹
- سته‌می له‌هه‌ژاریک کرد.. خۆیشی زه‌لیل بوو..... ۴۹۲

پیشهکی

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

سوپاس ستایش بوخوی بالآدهستی جیهانیاں. دروود و صلاوت له پیغه مبهری
پیشه و امان، شافیعی مه حشره رمان، چاره سر کاری کیشه کانمان، محمد المصطفی ﷺ ..
رهزا و پحمه تی خوا له صه حابه نازیزه کان و شوینکه وتوان و سرجه م ئیمانداران بیت تا
بوژی قیامت..

خوینهری نازیز، ماموستای به پرئیز: ئم نوسراوهی له بهر دهست و دیدی جه نابتدایه،
ئمه سر گوزه شته که یه تی: مانگی پمه زان، له عه سران و شه واندا دوی نوژی عیسا و
ته راویح له مزگه و ته که ماندا، له گه لئ هلی مزگه وت داده نیشین و وتاریکی پیوستمان به و
کاته ده بیت، به ویست و پشتیوانی خوی گه وره ..

جاریکیان بیرم کرده وه که ئم خه لکه بوژانه کیشه و گرفتی هه یه، ژیانیش هه ر وایه ..
ئیره چونکه دونیایه و به هشت نیه، ده بی کیشه و گرفت هه بی. جا بیگومان مرقفیش
کاتیك کیشه یه کی دیته پیش، به دوی چاره سر دا ده گه ریئت.. به ندهش به فه زلی خوی
گه وره، بیرم کرده وه که بو مانگی پر به ره که تی پمه زان، زنجیره باسیک دابنیم تابیبت
بیت به و کیشه و گرفتانه ی، که بوژانه چونه ته به رده م پیغه مبهری خواو ﷺ داوای
چاره سر یان کرده و، پیغه مبهری دلسوزیش چاره سر ی بو داناون ..

ئهمرؤش هه مان کیشه بوو له مسولمانان ده کات و دوباره ده بیته وه .. بویه ئیمهش
پیوسته بچینه خزمهت پیغه مبهری خواو بلین: نهی پیغه مبهری خواو ﷺ به قوریانت بم،
هاتومه ته خزمهت کیشه و گرفتم هه یه و داوای چاره سر ده که م. هه ئه مهش بو به ناو
نیشانی زنجیره باسه که و دوی چند مانگ کۆکردنه وهی بابه ته کان .. به پشتیوانی و
که په می خوی گه وره له شه وانی پمه زاندا پیشکه شمان کردو، تۆمار کراو، دواتر
به دنگ و په رنگ بلاو کرایه وه و به سه دان دانه ی لی بلاو بو وه ..

به‌ته‌ماش بوم به‌شیتوازی نوسین بیکه‌مه کتیب، چونکه ده‌یان که‌س داوایان ده‌کرد...
به‌لام به‌هوی بابه‌تی ترو نوسینی تری به‌ر ده‌ستم، نه‌م بۆ نه‌په‌خسا.

تا پوژتیکیان برای به‌پیز و گه‌نجی دلسۆز کاکه مه‌ریوان، باسی نه‌وه‌ی کرد که بابه‌ته‌که
زۆر پیویسته و نه‌گه‌ر بنوسریتته‌وه و، بکریت به‌کتیب، زۆرتتر سودی لیوه‌ر ده‌گیریت،
بۆیه منیش نه‌وم باس کرد که شیتوازی ده‌ر برین و قسه‌کردن جیاوازه له‌نوسینی کتیب
به‌شیتوازی نوسین، به‌لام دوا‌ی دوعای خیر و ده‌ست خوشی به‌باشم زانی که بکریتته‌کتیب
بۆ نه‌وه‌ی نه‌م ده‌رفه‌ته له‌ده‌ست نه‌ده‌ین و چاپ بکریت و بلاو بکریتته‌وه، وه هر دوو تازه
لاوی ته‌من کم، به‌لام همه‌ت به‌رز و دلسۆز کاکه (نحسان) و کاکه (میران) نه‌رکی
گواستنه‌وه‌ی وانه‌کانیان له (CD)، ده‌نگه‌وه بۆ نوسین، گرته نه‌ستوو نوسیا نه‌وه... هر
سه‌رکه‌وتوبن..

بۆ نه‌وه‌ش بابه‌ته‌که نه‌کادیمی و زانستی بیت، هاتم له‌پیشه‌کی همه‌وو ووتاریکدا، نه‌و
نایه‌ت و فرمودانه‌ی له‌و و تاره‌دا هاتون، نوسیومن. وه‌نه‌و سه‌رچاوانه‌ی که ووتاره‌که‌م
لیوه‌رگرتون ناماژه‌م پی‌کردن.. بۆ نه‌وه‌ی بۆ بانگخوازان و مامۆستایانی به‌پیز، کار
ناسانی بیت نه‌گه‌ر ویستیان ووتاری له‌سه‌ر بده‌ن.

توی خوینه‌ریش دوعایه‌کی خیرمان بۆ بکه و، خوی گه‌وره له‌همه‌وو لایه‌کی قبول بکاو،
له‌ کیشه‌و گرفت بمان پاریزی و، چاره‌سه‌ری کیشه و گرفته‌کانمان بۆ بکات.. به‌رحم و
به‌زه‌یی بی سنوری خوی... وَأَخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ..

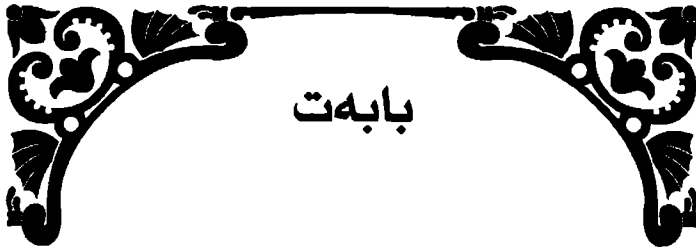
﴿رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا* رَبَّنَا آتِنَا فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَفِي
الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ*﴾ اللَّهُمَّ آمِينَ...

پېشكەشە بە:

- ۱- پېغەمبەرى سەرورەم ﷺ ئەو كەسەي كەخوا كەردى بە رەحمەت، بۇ ھەموو عالەم و لابەرى ھەموو زەحمەتېك.
- ۲- باوك و داىكى خۆشەويستم.
- ۳- ھەموو مامۇستاكانم.
- ۴- ھاوسەر و ھاوژىنم (سېوہ خان) كەھەميشە ھاوكارم بوہ.
- ۵- جگەر گۆشەكانم: (محمد و ئىبراھىم و ئاسودە و ئەفەين) خواي گەورە قىبولىيان بىفەرموئيت بە خزمەتكارى رېبازەكەي پېغەمبەرى خاواﷺ، لە كېشە و گرفت لەگەل رۆلەي مسوئلمانان بيان پارىژىت.. ئامىن..

وانه‌ی یه‌که‌م

بابه‌ت

به‌چی له کیشه و گرفت

پزگار ده‌بین ؟

وانهى په كه م:

به چي له كيشه و گرفت رزگار دهبين؟

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى : ﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿١﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٢﴾﴾ الشرح

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ ، وَ لَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ : إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَاءٌ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَاءٌ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ) - رواه مسلم : (٢٩٩٩).

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (مَنْ التَّمَسَّ رِضَا اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ ، كَفَاهُ اللَّهُ مُؤْنَةَ النَّاسِ ، وَمَنْ التَّمَسَّ رِضَا النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ ، وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ) - صحيح سنن الترمذي : (١٩٦٧) وَ هُوَ فِي الصَّحِيحَةِ : (٢٣١١).

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ مَعَالِيَ الْأُمُورِ ، وَ اشْرَافَهَا ، وَ يَكْرَهُ سَفْسَافَهَا) - صحيح الجامع للألباني : (١٨٨٦) وَ هُوَ فِي الصَّحِيحَةِ : (١٢٨٨) .

وانهى په كه م

١

به چي له كيشه و گرفت رزگار دهبين؟

سەرچاۋەگان :

- (۱) موسوعە نَظَرَةَ النُّعِيم ، ج ۷ ، ص ۲۹۹۳ ، ج ۶ ، ص ۲۱۲۱ ، ط : ۸ ، ۲۰۱۲ ، دارُ الوَسِيلَة .
- (۲) ۋەرچەرخان ، ژ : ۱۶۸ ، ل ۱۶ / ۱۰ / ۲۰۱۱ ، ل ۵ .
- (۳) كارگېرى به چىرۆك ، عادل شىخانى ، ل ۷۲ .
- (۴) گوڧارى بېرىار ، ژماره : ۴۸ ، ئايارى ۲۰۱۲ ن ل ۲۹ ، بابەتى : كارگەى ۋرە بەرزى . له ئامادە كىردنى : ئەمىر ئەحمەد عبدالقادر .

ۋادەى پەئەم

۱

بەجى لە كېئە و گىرڧت رزگار دەمىن؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

نیمانداران و خواداناسانی به پریز : له م په مه زانه پیروزه دا، په مه زانی سالی (۱۴۳۳) کوچی نه م سالیش خوی په روه ردگار په حمی پی کردین، له مالی خوی په روه ردگاردا له یه که م شوی مانگی پیروزی په مه زاندا له دوی نویزی ته راویح له م مرگه و ته خنجیلانه دا، بو خومان ناوا به برایتی و خوشه ویستیه وه (الحمد لله) له ژیرسایه ی ناینی نیسلامدا کوبینه ته وه، دانیشتنه کانمان به سه لاوات دان له سه ردیداری (محمد) ده ست پنده که یین :

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

خوشه ویستان و به پریزان، خوشکان و برایان، نه م زیانی دونیایه ی نیمه ی تیدا ده ژین، به نه صی قورئان موشکیله ی تیدا زوره ﴿لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبْرٍ﴾ البلد: ۴. نه م نیسانه خوی په روه ردگار هر له پوزیک که نوتفه یه و ده چپته ناو په حمی دایک و له پشتی باوکدا داده به زیت، خوشه ویستان که لیک موشکیله و نارپه حته ی و قوناعی زورسامناکی به سه ردیت، مانگی په مه زانه و نیستا نه مه یه که م شه ومانه له مرگه و تدا دانیشتوین، باوه پتان بی که لیک خه لک هیه دلی پر له غه مه که لیک خه لک هیه موشکیله ی هیه، به وه نیه به دهم وچاویه وه دیار نیه یان خه لک هیه هاوار ناکات یان لای خه لک ده ری نابریت، نه و موشکیلانه زودن، کاتی که بیرم لی کرده وه نیمه که له ناو مرگه و تدا داده نیشین، هر نه وه نیه بیین بو نویز به لکو موراعاتی حالی یه کتر ده که یین

موغاناتەكانى يەكتر دەخوئىننەو، پېم باش بوو ئەم سالن زنجىرە باسنىك لەگەل
جەنابتاندا لەخزەمت پېغەمبەرى خودا بين ﷺ بەناونيشانى:

﴿ئەي پېغەمبەرى خودا كېشە و موشكىلەم ھەيە﴾، ئېمە ھەر شەوئىك دەچىنە
خزەمت يەك لەو موشكىلانەي كەخەلك ھەيەتى، خەلكىكى دل پر لە غەم، مال ويران،
كەساس و داماو، بە ئەوپەرى مەحزونىيەو ھاتوو و توپەتى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ
كېشەيەكم ھەيە بۆم ھەل بەك، ئەو كېشانە كە سەيرم كردوو پرىك لەناو ئېمە دا ھەن،
جارىكى تر لە مالەكانى ئېمەدا، لە ئەولادەكانى ئېمەدا، لەخۆماندا دووبارە، دەبنەو جا
بەو باسانە ئىنسان سوكناي دېت، من كەبۆ خۆم دەيانخوئىنمەو.. يەئنى سەبورىەك
بەدل و فەرەحىەكت بۆ دېت، بەو ئومىدەم كە (إنشاءالله) بۆ جەنابىشتان و گوئىيسان و
بىنەرانى ئەم بەرنامانەش (إنشاءالله) بەھمان شىوہ بىت، ئەو موشكىلانە كەدېنە
پرىگامان ئەمە پېشەكى ئەو زنجىرە باسەيە، لابرندى ئەو خەمانە بە چەند شتىك دەبىت
كە باسيان دەكەين..

كەخەمت زۆر بوو ئەم چەند خالە جىبەجى بەكە:

يەكەم: خوداناسى

بزائە خوايەك ھەيە كەلابەرى خەمەكانە، زۆر كەس بىر دەكاتەوہ باشە كەئەو خوايە
(أرحم الراحمين) ھەيە بۆ من ئەمەندە خەم ھەيە بۆئەم خەمانە، بۆئەم ناخۆشيانە دېنە
پرىگەي بەندەكانى خواي پەرورەدگار، ئەو بەندانەي عەبدايەتى دەكەن، پىاوئىكى زۆر زانا
ھەبووہ پىيان و تووہ (ئەنىشتاين) زۆر بەتان قوتابيان و خوئىندكاران ناويتان بىستووہ،
لەكتىبە زانستىەكاندا بەناويانگە. (ئەنىشتاين) قوتابى دەبىت بەس قوتابىەكى زۆر زىرەك
بوو، پۆزى مامۆستاكەيان لەكاتى وانە و تنەوہدا دەلئيت: من (نَعُوذُ بِاللَّهِ) دەلئيم خوا نىە،
ئەوانىش (قوتابىەكان) دەلئين: نەخىر مامۆستا خودا ھەيە، دەلئيت ئەي ئەگەر خواي
پەرورەدگار ھەبى كەواتە بۆ (نَعُوذُ بِاللَّهِ) خواي پەرورەدگار خراپەي ھەيە ئەلئين نابىت

شى ۋاھەبى، مامۇستا دەلئەت پىتان دەسەلمىنم ئەگەر خۇاى گەرە ھەبىت ئەم ھەموو خرابەي بۆ دروست کردوو؟ ئەي ئەم ھەموو شەرپ و فیتنە و ئازاۋە و خەمە بۆھەيە؟ (ئەنەشتاين) بە بەلگەي زانستى پىي دەلئەت مامۇستا تۆ بىروات بەزانست ھەيە؟

دەلئەت: دەي من مامۇستاي زانستم، دەلئەت: مامۇستا بىروات بەو ھەيە كە تارىكى ھەبىت؟! ئەلئەي: جا ئەي چى چۆن تارىكى نى، ئىنجا كى ھەيە دەلئەت تارىكى نى؟ دەلئەت نا بەعەكسەو ھەمۇستا، لە زانستى فىزىيادا شتەك نى ھەمۇ تارىكى بىت، ئەو ھەمۇ بونى پوناكىە تارىكى دادىت ئەسل ۋايە بەردەوام پوناكى ھەبىت، كە تۆ بەردەت بەسەر پوناكىەكاندا دا، ئەمجا تارىكى دروست دەبىت، كەواتە: ئەسلئە تارىكى وجودى نى.. ئەي مامۇستا بىروات بەو ھەيە كە ساردى ھەيە؟

دەلئەت: بەلئەي، ئەي ئەو نى سەرمامان دەبىت، پالتۆ لەبەر دەكەين، چاكەت لەبەردەكەين، دەلئەي: دەي بە زانستى فىزىيا بىت ساردىش بونى نى، ئەو تەنەكان گەرميان تىدا نامىنئەت گەرمىەكانيان داۋەتەو ھەمۇ بونى گەرمى نەماۋە ئەمجا ساردى دروست بوو، ئەلئەي: مەبەستت لە و قسانە چى؟ دەلئەت مەبەستم لەو ھەيە خەلك پوو ناكەتە خالقان، ئەو خەلكن پىشتىيان لەبەرنامەي خۇدا کردوو ئەمجا ناخۆشەكان پەيدا بوون، ئەگىنا ئەو مەنھەجەي خۇدا بۆئەم بەشەرەي داناو ھەمۇ بىرواتان بىت يەك ناخۆشى نايەتە پىگامان، فعلا ئەوقسەيە زۆر پاستە، بەزانست ئەسەلمىنئەت ئىمە لە مەنھەجى خۇدا دوردەكەوينەو، خۇدا ۋەكو پىئويست ناناسىن، بۆيە توشى موشكىلە دەبين .

دوۋەم: خۇناسىن

يەككە لە و شتانەي ئىنسان لە بەلا و موسىبەت لادەدەن، لە موشكىلە دورى دەخاتەو، خۆ ناسىنە، ئىنسان دەبىي خۆي بناسى بۆنمونه: من بەقەدەر چەند پىئويستم بەرەفلىق ھەيە، برا من دەلئەم ناسىاۋ زۆر بىت باشە، ئىستا دەتوانى ئەم

مزگەوتە ھەموومان ناسياوى يەك بىن، بەلام بەريزان با ھەموومان ئەھلى مزگەوتيش بىن، ناتوانين ھەموومان ھاوپىي يەكتر بىن، زانا يەك بە كۆرەكەى دەلى:

پۆلەگيان ئەوئەندە دۆست و برادەر و پەفياق و ھاوول بگرە لە كاتى فەرەحى و تىرى و ھەبوونيدا، بىرى ئەو بەكەو بە پوژىك برسيت بوو، ھەزار بويت، گىرفانت خالى بوو، ھىچ لە مالىدا نەبوو، ھاتن شەرمەزار نەبىت.. ئەھا چەند وشە يەكى جوانە، خۆت بناسە بايى چەندى، بايى چەند لە مەجلىسدا دەچىتە پىشەو، لە پىش خەلكەو دەپۆيت و سەركرەدە دەبى، چونكە كە سەركرەدە بووى پىشەو بووى ئەركت قورس دەبىت، دەى بزانه تاچەند تەحەمولى دەكەيت.

كەسەك دەلەيت توشى داوین پىسى بووم پەنا بە خودا، مامۆستا سەرگەردان بووم، ئەو ئەو كەسە خۆى نەناسيوو، چونكە ئەگەر خۆى بناسيايە لە ئافرەت نزيك نەدەبوو، چونكە دەبوو خۆى بناسيايە ئىنسان چەند لاوازە بەرامبەر جنسى بەرامبەر، لىتى نزيك نەبوایەتەو توشى ئەو خەتەرە نەدەبوو، خۆى نەناسيوو باي چەندە، ئىنسان كە لوتبەرزى لىتى ئەدات بالەكانى دەكاتەو، ئەلەي ئەو ئىنسانانە نابىنيت، ئەو خۆى نەناسيوو، ئەگەر بىرى لى بگردايەتەو كە يەكەم جار نوتفەيەكى مەنى، بوو ئىنسان قىزى لیدەكرەو، دواى كە پارچەگۆشت پارەيەكە كە لە باردەچىت كەس سەبىرى ناكات، كە مندالەيكيشە لە داك دەبىت.. بىى توانا، لە جوچكەى مەل بىى ھىزترە، وەكو مامۆستا (ھەزار) دەلەيت، ئەگەر ئەم ئىنسانە ئاواخۆى بناسى چى لە ناخ و وركيدا ھەلگرتوو -دور لە روتان- وەلا قەت تەكەبور بەسەر خەلكدا لىنادات، ئەو خۆ نەناسينە توشى ئەو ھەموو بەلايەت دەكات.

سپھەم: تىكەلېوون

بەلام بەھەدى خۆى، قەت گۆشەگىر مەبە، ئن و پياوى گۆشەگىر توشى غەمبارى دەبن، بەلام خواى پەرەردگار لەو گۆشەگىر پزگارى كرديوين، واجبە پۆزانە (۵) جار

بىيىت بۇ مزگوت.. بۇ نوپۇزى جەماعت، ھەفتەى جارىك بىيىت بۇ نوپۇزى جومعه، پەمەزان ئەم ھەموو تەراويحە، مانگىك تىكەلى خەلك دەبىت.. لە ھەرزەكاندا لە سالەكاندا، دەچى بۇ ەمرە، دەچى بۇ ھەج، ئەھا بۇئەھەى تۇ كۆشەگىر ئەبىت ئەمەت پى ئىلزام دەكات، ئىسلام بۇ ئەھەى لە كۆشەگىرى رىزگارت بىت.

چوارەم: داواى مىسالىھەت مەكە

مەلى ئەو كەسەى كە مەرحەباى دەكەم نابیئ غەلەتى ھەبىت، ئىستا زۆر ژن و مىرد موشكىلەیان ھەبە، ئەھەبە پىاوەكە دەلى: نابیئ قەت ژنەكەم غەلەتى ھەبىت، ژنەكەش دەلئىت: نابیئ قەت پىاوەكەم بەھەياتى ھەلەپەكى ھەبىت، ئەمەش كىشەت بۇ دروست دەكات، ئەو برادەرەى كە دەلئىت كە دەبىت ئەم فلان كەسە پەفەق بىت نابیئ قەت ھەلەم بەرامبەر بكات، ئەمە مىسالىھەتە، شتى وادەست ناكەوئەت، ئەو دونىابەى تۇ دەلئىت ئەھە لە بەھەشتابە، ئىرە بەھەشت نىە ئىرە (دار الامتحان) ە (دار الجزا) نىە كە بە بەھەشت دەستى پى كرىبىت، بەلى خۆشەوستان .

پىنچەم: وورپاى

قەسەپەكى زۆر جوانم بەرچاوكەوت بۇ جەنابتانم نوسىووەتەو دەلئىت: (بۇ ترساندىنى كورگ شىر بە، بەلام بۇ ناسىنەھەى تەلە پىوى بە)، ئەگەر كورگ بەرامبەرت ھات ەبەبە ھەلبىيىت ەك شىر بەرامبەرى بوەستە، بەلام كە تەلەت بۇ نراپەو بەكسەر خۆتى پىدا مەكە مەلى من دەبىت لە ھەموو مەيدانىكدا دەبىت شىرىم، چونكە تەلەكەت پىدا دەتەقەتەو، ئەو كاتە دەبىت پىوى بىت، خەلك زۆر پىى ەبەبە پىوى بىت دەلئىت من ھەر دەبىت شىرىم، بەلام ھەموو جارىك شىرىبون نەجاحت نىە جارى واھەبە دەبىت ەكەر پىوى فەلبازىيىت بۇ ئەھەى ئەو تەلەبەى بۆت دانراو پىتدا نەتەقەتەو، ھەموو كاتىك سنگ بردنە پىشەو و سەر بردنە پىشەو نازىبەتى نىە، چونكە ھەموو كاتىك شىرىبون ماناى مەردابەتى نىە و، رىزگارى بونى پىو نىە..

شەشەم: پەند وەرگرتن لەكېشە

ئەو كېشەنەي كە لە ژيانندا توشى بوويت دەرسى لى وەرېگرە، ئىمە زۆر جار گرفتمان توش دەبى ھى ئەو ھە دەرسمان لە پابردوو وەرئەگرتوو، ئەكتەرىكى كۆمىدى ھەبوو كۆچى دواى كرد.. ناوى (چارلى چاپلن) بوو سالاھى كانى (٨٠) لەوانە ھە زۆرىەتان فلىمە كۆمىدىەكانىتان بىنىبى، دەلئىت برادەرىكم ھەبوو، مەھەلى ھەبوو، دەلئىت چووم بۆ مەھەلەكەى سەبىردەكەم پەسەمى كابرەيەكى سەمىل بابېرى بۆ ھاتوو ھەك، كلاويك لەسەر ئاوجاوانى، وئەم: برا ئەم پياوھ بە تۆ ناچئە ئەمە باوكتە بەو رەسەمە گەورە وا لە چوارچىوھى گولدا لە پشەتى سەرتەوھ داتناوھ وئەي: نەوھلا وئەم خالئە؟ وئەي: نەوھلا، وئەم: مامتە؟ وئەي: نەوھلا، وئەم: ئەي چىتە؟ وئەي: ئەوھ بەسەرھاتى دورە..

من مندال بووم ھەتئىو بووم، خستميانە بەردەستى ئەم پياوھ كە پەسەمەكەى ھەلئاسراوھ، ئەوھ خاوەن كار بوو، پۆژى واهەبوو دوو جارداخى دەكردم، زۆر جار پارەى نەدەدامى، زۆر جار بەبىرسىەتى پەوانەى مالهەوى دەكردمەوھ، چونكە بىكەس بووم كەسەم نەبوو پەناى بۆ بەرم، پۆژگار ھاتوو چوو من خۆم ناسى، لە ھەتئىووى پزگارم بوو، خوادا پەحمى پىكردم پارە و پۆلم دەسكەوت ئەم مەھەل و جىگايەم پىكەوھ نا، چووم پەسەمى ئەو پياوھەم بە پارە لە برادەرىكى كرى، ھەموو جارئى كە ئاوا ئاوپم دايەوھ ماندوو دەبم دەلئىم ئىتر كاسپى ناكەم، ئىتر وەرپەس بووم لەسەر ئەم مئزە، كە ئاوادەكەم سەبىرى ئەو پياوھ دەكەم، دەلئىم نا ئەگەر بىتو ماندوو بىم، واز لەكار بەئىتم، وەك فەقىرى جارائىم لى بىتەوھ، ئەھا سەمىل بابېرەكەم بەرامبەر دانىشتووھ چى لى دەكردم، ھەموو پۆژى چەندجار سەبىرى دەكەم، كاتى كە سەبىرى دەكەم بەبىرم دەكەوئىتەوھ ئەو پياوھ چى پى كردم، ھەموو ئاوردانەوھەيەكەم ھىز و گورم دەداتى، جارئىكى تىرىش لەسەر كارەكەم سورتدەبم!!

ئىمە لە ژياندا زۆر ناپەھەتيمان ھاتتە پىش، زۆر گرانىمان بىنى، زۆر گىرفان بەتالىمان بىنى، كەچى ھەيفە پۆژى ئەو وئىنانە نايەننەوھ بەرچاومان، بلئىن: خودايە

ھەمد بۇ تۇ ئەم ئىۋارە يە لەسەر چ سفرە يە كدانىشتم، كە پۇژگار ئىكى پەمەزان ھەبوو، بېوام پېئىكەن خەلك نانى وشكى دەست نەدەكەوت لەگەل دەنكى خورما بەربانگى پى بىكاتەو، ئەما ئەو دەرسە لە بېرچوونەو ھەبە زۇرخاپە.

ھەوتەم: گىرۋتەگان بىنيادنەرن

ئەو گىرۋتەنەي، ئەو موشكىلانەي دېنە پىگاي ژيان، ۋەكو ئەو مىكروپانە وان بەپىزان كە دېنە لەشمانەو، ھەر مىكروپىك ھاتە لەشەو ۋەگەر زۇر بەھىز نەبى، ژىرپەنجەي نەبىت خانەكانى لەشت بەناگادېننەو، خۇچكە سىپەكان دەوېرۇنن، بەرگىرەك پەيدا دەكەيت بە چۇكدا ناپەيت، ئەو كەسەي كەھىوا ھەبە بە عومرى خۇي نەخۇشى نەگىتو، يەك نەخۇشى گىرت دەي كوزىت، پاست دەلېن فلان كەس لە عومرىدا نەخۇشى نەبوو، كە ئەم نەخۇشىەي گىرت لە زۇرىدا دەرنەچوو. چونكە قەت مىكروپەكان نەھاتونەتە ناو لاشەي تا بەناگاي بەيئەنەو، خۇچكە سىپەكان، پېشمەرگە گىيان فېداكان پارىزگارى لەش بەچۇكدا ھاتوون.

زۇرچار بۇم باس كىردوون (يابان) ولاتىكى شاخاوي بى وارىداتى، بى نەوتى، خەلكىكى زۇر لە مەساحەيەكى زۇر بچوكدا، لەسەر چى دەژىن؟ كى دەزانى يابانىەكان بەھەرمى سالانەيان زۇرەي كات لەسەر چى؟ كى دەزانى... بەلى... نەخىر، ناوچەكانيان زۇر بى پىتە نەوتيان نى، لەكشتوكالىشدا ھىچ زەوى زەراعيان نى، پاشان لەپېشەسازىدا چەند سالىكە چوونەتە بواری پېشەسازىەو، ئەي لە دېر زەمانەو ئەمانە بەچى خۇيان ژيان؟ بەچى پېشكەوتن؟

بەپىزان: بەپراوە ماسى ئەوان، لەسەر كەنارى دەرياكەنن بەردەوام پراوە ماسى دەكەن ئەوئەندەيان ماسى گىرتبوو، ئەوئەندەيان ماسى گىرتبوو ماسى كەنارەكان نەمايوو، چوئە بوونە قولايىەو، بۇ ئەوئەي بچنە قولايىەو كەشتى گەورە گەورەيان دروست دەكرد، بەلام ئەم جارە كە ماسىەكانيان پراو دەكرد... چەند پۇژ دەمانەو دەبوو سەھۇل وشت

ۋاندەي پەئەمبەر
بەچى لە كېشە و گىرۋت زۇگار دەبىن؟

بەرن، چونكە ماسىيەكانىيان دەخستە سەھۆلەو، كە دەيان ھىنايەو ھە بۇ بازار ئەو پارەى نەدەكرد، چونكە ماسىيەكان كۆن بووبوون .. ماسىيەك نەبوو زىندور بىت لەبەر چارى خەلكدا، بۆيە بەچۆكدا نەھاتن، ھەلى ئەم موشكىلەيان بەچى كىرد؟ ھاتن ھەوزى گەورە گەورەيان لەناو كەشتىيەكاندا دروست كىرد و پىريان دەكرد لە ناو، ماسىيەكانىيان تىدەخست، ئەمجا ماسىيەكەيان دەھىنا لە قەراغ دەرياكە كە موشتەريەكانى لىيە، بەزىندووى لەبەر چارى موشتەريەكە دەريان دەھىنا، بەلام دىسانەو ھە ماسىيەكان موشتەريان كەم بوپەو .. بۇ؟

تامى ماسىيەكان خۆش نەبوو، ھەموومان ماسى زىيى دوكان و دەرياشمان خواردوو، ئەھا ماسى زى زۆر بەتام ترە، ئەم ماسىيانە كە لە بەھرەكە دەريان دەھىتان لە جموجۆل دەكەوتن، چونكە لە ھەوزىكى بچوكدا بوون، جموجۆليان نەدەھا، بۆنى ماسىيە كە ناخۆش دەبوو، بۆنى خنك و بۆنى قوپار و ئەوانەيان لى دەھات، ئەم ياپانىيانە ئەوئەندە زىرەك بوون، كى دەزانىت ئەو موشكىلەيان بەچى ھەل كىرد؟ كى دەزانىت بە چى ھەليان كىرد؟! ... بەلى ... بەچكە قرشىكيان ھىنا خستىيانە ناو ھەوزى ماسىيەكان ئىتر ئەم بەچكە قرشە دوژمنى ئەو ماسىيانەيە، ھەندىكى لى برىندار دەكردن، بەلام ئەمە موشكىلە نيە، ھىندەى دەھىتان و دەبردن، كە دەيان ھىنايە دەروە ئەوئەندە جولابوون چەند قاتى جارارن پارەيان دەكرد، چونكە ئەوئەندە جولابوون تامى ماسىيەكان خۆش بووبوون.

لەبەر ئەو ئەيمەش موشكىلەكانى زىان ئەو ماسىيە قرشانەن بەدوامانەو، گرنگ ئەوئەيە ھەلت نەلوشىت ئەينا ئەوئەندەت دىنى و دەجولئىنى، سەرەنجام بەھىزت دەكات، سەرەنجام تامت خۆشتر دەكات، سەرەنجام دەكاتە كوپى مەيدان، بۆيە چۆك دامەدەن بەرامبەر بەو موشكىلانەى دىنە رىگامان ئەمە بابەتى ئەمشەومان بوو. لەبەرئەو زىاتر درىژەى پى نادەم لەبەر كاتەكە، لەسبەى شەو ھەبازانىن چ كەسىك، چ ھەحابەيەك، چ

ژنىك، چ پياويك، چ گەنج و پىرىك، موشكىلە و كىشەي بۆ دروست بوو. پىغەمبەرى
خو ﷺ چۆن پىنماي كىردون..

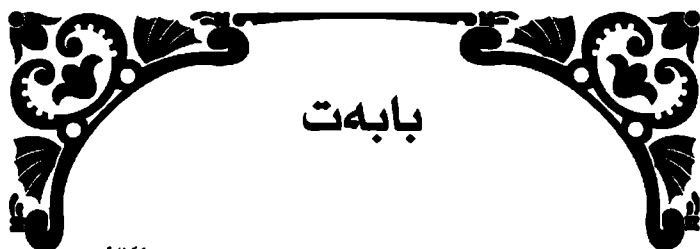
يارەبى خوايە ئەم پەمەزانە بەخىر و خۆشى بەسەرماندا بىت، بەبەرەكەت و
پەحمەتى خۆت ئەوھى كە دەيلىين و دەيكەين و ئەنجامى دەدەين خوادايە لىمان قبول
بكى، خواي پەروەردگار بىكەيت بە زەخىرەي قىامەتمان.. ئامىن ..

(وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ).

واندى پىغەم
بەجى ئە كىشە و گرفت رىگار دەبين؟

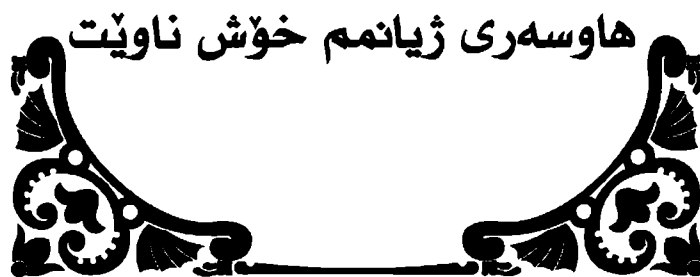

وانه‌ی دووهم

بابهت

ئه‌ی پیغه‌مبهری خودا ﷺ

هاوسهری ژیانمم خوش ناویت

وانهى دووهم

نهی پیغمبرى خودا ﷺ هاوسهرى ژيانمم خوش ناویت

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى : (الطَّلُقُ مَرَّتَانٍ فِيمَا سَكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَنِ وَلَا حِجْلٌ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ) البقرة ۲۲۹ .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّهُ قَالَ : جَاءَتْ امْرَأَةٌ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شِمَاسٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَا أَعْتَبُ عَلَى ثَابِتٍ فِي دِينٍ وَلَا خُلُقٍ ، وَلَكِنِّي لَا أُطِيقُهُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَرَدِّينَ عَلَيْهِ حَدِيقَتَهُ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِقْبِلِ الْحَدِيقَةَ ، وَ طَلِّقْهَا تَطْلِيقَةً . - رواه البخاري : (۵۲۷۲) ، (۵۲۷۵) .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلْتَ زَوْجَهَا الطَّلَاقَ مِنْ غَيْرِ مَا بَأَسَ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ) - صحيح ، رواه الترمذي : (۱۱۸۷) . وَ صَحَّحَهُ الأَبَانِيُّ .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ، أَنَّهُ قَالَ (إِنَّ زَوْجَ بَرِيرَةَ كَانَ عَبْدًا ، يُقَالُ لَهُ : مُغِيثٌ ، كَأَنِّي أَنْظَرُ إِلَيْهِ يَطُوفُ خَلْفَهَا يَبْكِي وَ دُمُوعُهُ تَسِيلُ عَلَى لِحْيَتِهِ ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَبَّاسٍ : يَا عَبَّاسُ أَلَا تَعْجَبُ مِنْ حُبِّ مُغِيثِ بَرِيرَةَ ، وَ مِنْ بُغْضِ بَرِيرَةَ مُغِيثًا؟! فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ رَاجَعْتَهُ ، قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَأْمُرُنِي؟ قَالَ : إِنَّمَا أَنَا أَشْفَعُ ، قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ) - رواه البخاري : (۵۲۸۲) .

* عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ : (أَنَّ امْرَأَةً نَشَزَتْ مِنْ زَوْجِهَا فِي إِمَارَةِ عُمَرَ ابْنِ الْخَطَّابِ ، فَأَمَرَ بِهَا إِلَى بَيْتِ كَثِيرِ الزَّبِيلِ ، فَمَكَثَتْ فِيهِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ، ثُمَّ أَخْرَجَهَا ، فَقَالَ لَهَا : كَيْفَ رَأَيْتِ ؟ قَالَتْ : مَا وَجَدْتُ الرَّاحَةَ إِلَّا فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ ، فَقَالَ عُمَرُ : إِخْلَعْهَا وَلَوْ مِنْ قَرِطِهَا) - أَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ : (۱۸۸۴۳) .

واندی دودوم

۲

هاوسهری زیانم خوش ناویت

سهرچاوه‌کان :

- (۱) فتح الباری شرح صحیح البخاری ، للإمام الحافظ أحمد بن علی بن حجر العسقلانی . ج ۹ ، ص ۴۸۹ ، ص ۵۰۵ ، ط : ۳ ، ۲۰۰۰ ، دار الفیحاء ، دمشق .
- (۲) زهواج له قورئان و فرموده صحیحه‌کاندا ، محمد مه‌لا فایه‌ق شاره‌زوری ، ل ۲۰۷ ، ل ۱۶۸ .
- (۳) زوجات و صحابیات حول الرسول ﷺ ، سعد یوسف أبو عزیز ، ص ۵۱۲ .
- (۴) گوفاری (چاره) ، ژماره : ۲۱ ، حوزه‌یرانی ۲۰۱۲ ، ل ۲۸ . بابته‌تی: مرؤف دیلی ژیان نیه ، نویسنی : عادل محمد .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ

أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىمانداران و خوداتاسانى بەرپۆز: لە دووهم شەوى مانگى پېرۆزى رەمەزاند، لە زنجىرە باسەكەماندا بەناوى ﴿ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ كېشەو گېر و گرفتەم ھەبە﴾ باسەكەمان دەست پېندەكەين بە شەرى شاعىرىكى فارس كەوتوئەتى:

(دەرىن دونيا ھىچ كەس بى غەم نەباشد ئەگەرياشد بەنى ئادەم نەباشد)
قەسەيەكى زۆر جوانە دەلى: كەسەك ھەبەت لەم دونيايە كەسەكەت بى شك نايە، دلنبايە ئەي ئىنسان بىر بگەو، وامەزانە ئەگەر خەفەتەك بوو وابزانى ھەر تۆ خەفەتە ھەبە، لەسەرتاسەرى ئەم گۆزى زەويەدا، كەسەك شك نابەت بى خەفەت و بى موشكىلە بېت ئەگەر ھەبەت ئەوا لە بەنى ئادەم نايە، ئەوا ئىنسان نايە ئەگەر ئىنسانىكى ژىر و عاقل و تىگەشتەو خاوەن ھەم و خەم بېت، ئىلا كېشە و گرفتى ھەبە.

بەبەكەو ئەمشەو لەم شەو پېرۆزەدا ئەچىنە خزمەت شارە پېرۆزەكەى پېغەمبەرى خودا ﷺ، شارى مەدەينەى پېرۆز، كورپەكى گەنج وەكو ئەم گەنجە جوانانە (إنشاءالله) ئەم گەجەمان لەسەر پى پاستن، ھەروەكو ئەو گەجەمانى زەمانى پېغەمبەر ﷺ (إنشاءالله) ئەمانە ماونەو، ئەم كورپە ناوى (حنظله ابن أبى عامر) بوو كچىكەش ھەبوو، ھەتا بلىتە ئافرەتەكى پىك و پىك بوو ناوى (جميلة بنت عبدالله بن أبى بن سلول) بوو، ئەم كورپە، ئەم (حنظله) نارديە خوازىنى. ئەوانىش (جميلة) يان پىشكەش كردوو ژيانى ھاوسەريان پىك ھىنا، پېغەمبەرى خوداش ﷺ بەم خىزانە نوئىيە، بەم كچ و كورپە زۆر شادومان بوو، (سبحان الله) ئەو شەوئە كە بوكەكە گواسترايەو بەم مالى (حنظله)، خاتوو (جميلة) گواسترايەو، بۆ بەيانى شەرى (نوحود) دەستى پىكرد، كاتى كە ئەم گەنجە ھەستا بەيانى خۆى بشوات بپوات بۆ مزگەوت گۆيى لىبوو (بىلالى

خەبەشى) لەسەر بانى مزگەتەكەي پېغەمبەرەوھ ﷺ بانگى فەرموو بەلام لە جياتى بلى
(حى على الصلاة) فەرمووى (حى على الجهاد) خەلكينە، ئەي گەنجان، ئەي ئەوانەي
دەستيان سيلاح و شمشير دەگرىت، راپەپن، دەورى شارى مەدينە گىراوھ..

ئەم گەنجە بېرى لەوھ كردهوھ تاوھكو سەتلىك ئاوى بۆدەبەنە دەست شور و خۆي
دەشوات و ھەماميەك دەكات.. دەترسىت پېغەمبەرى خودا ﷺ بېرواتە دەرەوھو ئەم لەم
غەزايە بەجى بمىنىت ئەم بەشدارى شەپى (بەدر)يشى كىردوھ پېشتر، لەبەر ئەوھ زۆر
بەپەلە پۆشت و بەخىزانەكەي وت: بە خودا من فرىاي خۆشۆردن ناكەوم بابگەمە
سوپاكەي پېغەمبەر ﷺ پۆشت و جەنگ دەستى پىكرد (سبحان الله) ھەر لە بەرەبەيانى
ئەم جەنگە شەھىد بوو..

كاتيك كە پېغەمبەرى خودا ﷺ شەھيدانى جەنگى (ئوھود)ى بەسەر كردهوھ
قەسەيەكى فەرموو، فەرمووى: (إني رأيتُ الملائكة تُغسلُ حنظلةَ بنِ عامرِ بينَ السماءِ وَ
الأرضِ بِماءِ المِزْنِ فِي صِحَافِ الفِضَةِ). واتە: (دەلتىيان بەم چاوانەي خۆم بينىم فرىشتەكان
ھاتن و لاشەي (حنظلة ابن عامر)يان بەرز كردهوھ لە بەينى ئاسمان و زەويىدا رايان گرت
و بە ئاوى بارانى ئاسمان جەستەكەيان لە تەشتىكى زيويىنا شت!!

صەحابەكان رايان كرد بزانن (حنظله) لەكوئىيە، دەبى شەھىد بوو بىت، چى لى
بەسەر ھاتى، كە دۆزىانەوھ (أبو أسيدى الساعدى) دەفەرموى (فَدَهَبْنَا وَ نَظَرْنَا إِلَيْهِ فَأَذا
رَأَسَهُ يَقَطُرُ ماءً!!) واتە: (چوين و دۆزىمانەوھ، لە رىزى شەھىدەكاندا بوو، وەلا قەترە
ئاوھكان بەقژە خواوھكەيەوھ مابوويەوھ) (سبحان الله) رىك ئاوھكەي پىتوھ بوو، كە
جەستەيەك چۆن ئىنسان لە ھەمام دىتە دەرەوھ خاوى لە سەرى نەدايىت، قەترە
ئاوھكان دىنە خوارەوھ ئاواجەستەي تەپبوو، پېغەمبەر ﷺ فەرمووى:

ئەمە لىرەدا بابەتەك ھەيە بېرۆن بۆ لاي خىزانەكەي، بۆ لاي ئەو (جەميلە) خانە،
كاتيك چوون وتيان: پېغەمبەرى خودا ﷺ شتىكى وای فەرموو، بينىمان ئەم جەستەيە
شۆردراوھ زياد لەھەموو شەھيدان خەبەرىك، قەسەيەك، دەنگ و باسىكى ئەم پىاوھت

لانىيە؟! فەرموۋى: ۋەلاھى ئوۋە بەلگەيە لەسەر ئوۋەي كە ئەم بەيانىيە بە لەش گرانىيەۋە چوۋە بۇ غەزا، فرىاي خۇ شۇردن نەكەوت پېش ئوۋەي بېخەنە ناۋ قەبرەۋە مەلائىكەتەكان ھاتن لە بەينى ئاسمان ۋە ئەرزا بە ئاۋى باران شۇردىيان!!

ئەم ئافرەتە، ئەم (جەمىلە)يە، كەخىزانى ئەم صەحابەيە، ناۋ ۋ ناۋيانگى دەركرد، مىردەكەي شەھىد بۋە لە پېناۋى خودادا، ژنە شەھىدىكە كە فرىشتەكان لە بەينى ئەرزا ۋ ئاسماندا بە فەرموۋدەكەي پېغەمبەر ﷺ بېنيويانە ۋ ئاسارى شتەكەيان پېئوۋە بېنيۋە، صەحابەكان، لەبەرئوۋە گەنجانى تر خواخوايان بۋو ھاۋسەرگېرى لەگەل ئەم ژنە شەھىدەدا پېكېھېتن، ئو بەرەكەتە بېتە مالپانەۋە..

لەۋانە گەنجىكى زۇر پىك ۋ پىك ھەتا بلئى قۇز، ئوۋەندە ئىنسانىكى دىندار ۋ خوداناس بۋو، ناۋى (ئەبۇ قىس بن شەماس) بۋو چوۋە خوازېئىنى ئەم ئافرەتە كە بېئوۋە ژن كەۋتۋوۋ مىردەكەي شەھىد كرابۋو، ئوۋىش زۇر بە حۋبى دلى خۇى شۋى پىكرد، پېغەمبەرى خودا ﷺ لە مەجلىسى مارەكردنەكەيدا بەشدارى كرد، ۋ صەحابەكان ھەمويان بەشداريانكرد، ۋ نانى بوك گواستەۋە ئامادەكراۋ پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرموۋى: ئەي (ئەبۇ قىس بن شەماس) چىت ھەيە؟ فەرموۋى ئەي پېغەمبەرى خودا لە مالى دۇنيا بەس ئەۋ باخچەيە - ئەۋ حەدىقەيە ئەۋ باخە - شەك دەبەم ئەۋە مارەيى بېت، پېشكەش بېت بەۋ (جەمىلە)يە، لەسەر ئەۋە لئى مارەكراۋ چۈنە مالى خۇيانەۋە، بەلام ئالپرەدا موشكىلەكە دەست پىدەكەت، ئىمە باسى موشكىلە دەكەين ھەر شەۋە ۋ يەكەك موشكىلەيەكى ھەيەۋ دېتە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ، بەلام با ئىمەش لەگەل ئەم كابرايەدا، ئەم گەنجە غەمبارە دل پېچەزىنەدا، با بېچىنە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ بەلام پېش ئوۋەي بگەينە خزمەتى ديارىيەكەي شەۋانمان كە سلاۋات دانە لەسەر دىدارى پېغەمبەر ﷺ ، بېنئىرىن بۇ پۇجى خۇشەۋىستمان:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).

بەبى ھۆرقى لە مېردەكەيەتى!

پىغەمبەرى خەم خۆر ھەموو پۆزىك سەيرى ئەم (ثابت) ھەي دەکرد، ئەو گەنجە جوانەى جارەن، ئەو پووخۆشە دل گەشە ئىستا لەناو صفى جەماعەتدا لەناو پىزەكاندا دەبىنرەت، دايمە پوويەكى خەمناك، چاۋ بە فرمىسك، زۆر جار مەحزونە پىغەمبەرى خودا ﷺ بەكسەر ھەستى پىكرى، ئەم گەنجە زۆر غەمبارە، پۆزىك جىباى كىردەو ھەي خەلك و فرەمووى: ئەبىنم زۆر غەمت ھەيە، تۆ ئەو گەنجەى جارەن نەمايت، ئىستا دەبوو زىاتر بەختەو ھەيە، جارەن زىت نەبوو ئاۋا گەنجىكى پىك و پىك و پووكەش بوويت، ئەي ئىستا بۆ وايت؟! فرەمووى: ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ ھەر لىم بگەپى، ھەلاھى لە مالىكدام دەلتى جەھەنتەمە، ئەم ژنە بە ھىچ شىۋەيەك پووى لىم نىە، پوويەكى خۆش، ناننىكى خۆش، قەسەيەكى خۆش لەگەلدا ناكات، منىش ئەو ھەندەم پى عەيبە نازانم چۆن بەو كەس و كارەى بلىم، ئەمە ژنە شەھىدىك بوو ھەيە من وامزانى بەختەو ھەيە دەبم لەگەلدا، كە زەواجم لەگەلدا كىردو، بەلام بەداخو ھەيە زىانم گەلەك ناخۆشە سەرەتاي زاوا و بوكتىنمانە كەچى ئەم ژنە ئاۋادەكات..

پىغەمبەرى خودا ﷺ ناردى بەدووى خىزانەكەيدا، ناپىت ئەم موشكىلەيە ئاۋا بىمىننەتەو ھەيە، فرەمووى: كچى خۆم (جەمىلە) خان ئەم (ثابت) ھەيە چ خراپەيەكى ھەيە؟! ئەم گەنجە قۆزەى جارەن بۆ وا چەمىو ھەيە زىر بارى خەفەتدا؟! ھەست دەكەم گەلەي لە تۆ ھەبىت، دەي پىمان بلى عەيبى ئەم گەنجە چىە ؟ لىرەدا ئەم ژنە ھاتە جواب فرەمووى:

(والله يا رَسُولَ اللهِ ﷺ ما أَعْتَبُ عَلَى ثَابِتٍ فِي دِينٍ وَلَا خُلُقٍ) واتە: ھەلاھى ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ ئەو ھەي گەلەي بىت لە بارەى دىن و پەوشتى ئەم (ثابت) ھەيە بىت گەلەي نىە، ھەلاھى تا بلىت گەنجىكى دىندارە، تابلىت خوداناسە، قورئان خوئە، شەو

نوۋزكەرە، ۋە لاھى تا بلىتت بەرەشت و ئەخلاقە، ھەتا بلىتت رېك و پېكە، زمان شىرىنە، سەخى تەببەتە، پىاوانەيە، ھەز بە مال و مىوان دەكات، ۋە لاھى پېزم لىدەگرېت، خودا لېم ھەلناگرېت، ئەم گەنجە ھاوسەرە ھەرچى عەيب بېت نىەتى، نەدىن و نە ئەخلاق..

(وَلَكِنِّي أَكْرَهُ الْكُفْرَ فِي الْأِسْلَامِ)، ۋاتە: ۋە لاھى من ھاتومە تە دىنى ئىسلامە ۋە ئەمەوئەت بەھەشتم ھەبېت، باۋەرپتان بېت دەترسم ئەي پېغەمبەرى خودا ئەۋەى دىندارى و عىبادەتتەشە دەيكەم، بەھۆى خراپىم لەگەل ئەم مېردەدا ھەموۋى دانئىمە ۋە..

(لَا أَطِيقُهُ بُغْظًا)، ۋاتە: بەخودا بەدەست خۆم نىە، ئەۋ دلەم پېرپوۋە لە رېق و قىن بەرامبەر بەم كابرايە (سبحان الله) خراپەى نىە! بۆ خۆى دانى پېدادەنئەت، نەدىنى خراپەى ھەيە، نە ئەخلاقى ھەيەتى.. كەچى ئەي پېغەمبەرى خودا ئەۋ دلەم، ۋاسىنەم پېرە لە غەرەز و بوغزە بەرامبەر بەم (ثابت) ھى مېردم وتى: (لا أنا ولا ثابت بن قيس) بەخودا من و ئەۋ ناتوانىن لە مالىكدا بەيەكە ۋە بۆين..

ئىتر ئەۋە دەنگ و باسەكە ئاشكرايوو ئەي پېغەمبەرى خودا، من رقم لىئەتى، پېغەمبەرى خودا ﷺ، ئىتر سەبرى كرد ئەم ژنە لە ناخەۋە كە قسە دەكات، كېم و جەراعت لە دەمىۋە دېتە دەرەۋە، كە خەرىكە قسە دەكات ئىتر دەلئەت ناتوانم لەگەلېدا بۆيم، پېغەمبەر ﷺ ھەر ئەۋەندەى فەرموۋ، بە غەمبارىۋە فەرموۋى:

(أُتْرِدِينَ عَلَيَّ حَدِيقَتَهُ)، ۋاتە: ئەۋ باخەى لەكاتى مارەيدا پېشكەشى كردى دەيدەيتەۋە؟! (قَالَتْ: نَعَمْ)، وتى: نەرەۋە لا ئەگەر خودا دەكات دەستى لەدەستم دەبېتەۋە ئەۋە خۆى و باخى و مارەيى و ھىچم ناوئەت، پېغەمبەر ﷺ فەرموۋى:

ئەي (ثابت) تۆيش باخەكەى خۆت ۋەرگەرەۋە ۋە ھىچ زىاترىش لەۋەى لى نەستىنى، نەكەى داۋاى پارەى لى بگەى، بلىتى تەلاق نامە و نازانم چى، (وَطَلَّقِيهَا) كاكە تەلاقى بدە، ۋە ھەركەس بۆ مالى خۆى، ئەم خىزانە بە تەلاق كۆتاييان پى ھات..

ئەمە كېشەى كەسانىكە، بېرواتان ھەبېت بېرواتان ھەبېت كچى ۋاھەيە بە شووردراۋە دەستى باوك ماچكراۋە، داىك دلخۆش بوۋە كچەكەى بە بوكى براۋە، كەچى سەير

دەكەي جارى وا ھەيە ھېشتا نەگواستراۋەتەۋە، جارى واھەيە گواستراۋەتەۋە مندالىان نىە، جارى واھەيە مندالىك دوو مندالىان ھەيە، ئەنجا ژن و پياۋەكە ناحەۋىنەۋە، جارى واھەيە ژنەكە دەلىت بە ھېچ شىۋەيەك ئەم پياۋەم خۇشناۋىت و ئىدارەم نەكردوۋە لەگەلىدا، ئىمە لەم بەسەرھاتانەدا كېشەكانى ئەمپۇ دەبىنن ، باۋەپتان بېت باوك ھەبوۋە وتوئەتى مردنى خۆم پىخۇشترە كە كچەكەم ئاۋادەكات ، بەلام چى بىكەم ئەۋە بزائە زەمانى لە پېغەمبەردا ﷺ ، موشكىلەي مالى صەحابەكان بوۋە!!

چەند دەرسىك لەم فەرموودەدا:

يەكەم: ئەۋە واتاى وانىە ھەر ژن و مېردىك بەيەكەۋە نەگونجان مېردەكە خراب بېت، ئەم (ثابت بن قيس) ھەتا بلئيت پياۋىكى دىندار و خوداناس بو.

دوۋەم: سەبىرى وىژدانى مسولمانانە بىكە، ئەم ژنە كە لەگەل ئەم پياۋەدا نەگونجا بوختانى بۇ دروست نەكرد، ئەھا ھى واھەيە مېردەكەى خۇش ناۋىت، لەگەلىدا نەگونجىت، ھەزار و يەك شتى بۇ ھەلدەبەستىت، رەزىلە و دلپىسە و فلانە، كەچى بەپېچەۋانەۋە ئەم ژنە وتى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ، ۋەلاھى ئەم (ثابت) نە لە دىنىدا و نە لە ئەخلاقىدا، ھەرچى كەم و كوپى بېت نىەتى، خۇزگە ئافرەتانى ئىمەش ۋادەبوون، خۇشت ناۋى لە دلەۋە خۇشت ناۋى، بەلام بوختانى بۇ مەكە، يا پياۋى واھەيە لە ژنەكەى بىزارە ئىتر موحىبەتەكەى لە دلېدا نەماۋە، پىۋىست ناكات بوختانى بۇ بىكەيت.

پياۋىك دەبوئىست ژنەكەى تەلاق بىدات، ھەر لەزەمانى پېغەمبەردا ﷺ ، لىيان پرسى كاكە بۇ ژنەكەت تەلاق دەدەيت؟! عەبىى ھەيە؟! وتى: زۆر عەبىبە پياۋ باسى ژنى خۆى لەلاى خەلكدا بىكات.. ئەۋە ھەلالى مەنە، ئەۋە مەحرەمەكەمە، تەلاقىدا.. وتيان تۆ لە پىشدا قسەت نەكرد ئەي ئىستا بۇ تەلاقت دا؟! وتى ئىستا عەبىبە پياۋ باسى كەسىك بىكات كە لە ژىر نىكاھدا نەمايىت و پۇژىك بىيىت بە خىزانى كەسىكى تر، باسى ناكەم،

كۆتايى بەو مەسەلە يە ھاتوۋە.. ئەھا ئەمە ويژدانە.. بۆيە كۆرپ و كچەكانمان پېئويستە
 فېرى ئەۋەبېن ئەگەر خودانەخواستە زانېت گىرفتى خېزانېت ھەبە بوختان بۆ
 ھاوسەرەكەت مەكە، راست و پەۋان ئەۋەي لە دلتدا ھەبە بېلى، بلى خۆشم ناۋىت.

سېھەم: ئەم خۆشەويستىيە بەينى ژن و مېرد بەس خودا دەببەخشىت، ﴿..
 وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ﴾ چى و چى كى دەزانىت؟! ﴿مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾ ئەم كۆرپە لە مالىكدا،
 لەپەرۋەرەدەيەكدا، لەخانەۋادەيەكدا، ئەم كچە لەخېزانىكى تر، لەپەرۋەرەدەيەكى تر،
 لەژيان و ژىنگەيەكى تر، (سبحان الله)! ۋەكو ھىزى موگناتيس خوداي گەرە مەبيليان
 دەكات بەلای يەكدا ﴿.. وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً﴾، الروم: ۲۱. واتە: خۆشەويستى
 و سۆز و مېھرەبانيان دەخاتە بەينەۋە. ۋەلاھى بەس بە خودا دەكرىت، ئەھا خۋاي
 پەرۋەردگار بە ھىكمەتى خۆي كارىكى ۋاي لەگەلدا كردن ئەم خۆشەويستىيە نەما، ھىز
 نىە بتوانىت دروستى بكانەۋە.

ناخۆشترين شوپىنى ھەلبىزارد:

لە زەمانى ھەزرىتى (عمر)دا، ژنىك زۆر شەكوۋاي لە مېردەكەي دەكرد كە لەگەلدا
 ناگونجىت، داۋاي تەلاقى كرد، ھەزرىتى (عمر) كەچۈر بۆ مالىيان سەير دەكات، خانوۋ،
 شاي خانوۋيان ھەبە، خەلك لەسەر ھەسەر دادەنېشىت، ئەم لەسەر فەرشى كاشان
 دادەنېشىت، فەرشى ئاورىشى ھەبە، ھەموو فەرشەكان بە دىۋارەكان ھەلۋاسراۋن..
 چراۋ پوناكى ھەلۋاسراۋە.. ھەزرىتى (عمر) فەرموۋى با ئەم ژن و مېردە لەيەك نەبن، با
 ئەم مالا ھەلنەۋەشىت، بەلام من تەگبېرىك دەكەم، ئەم ژنە بەرن لە مالى كابرەيەكدا
 دايبىنن كە ژنىكى رېك و پېك و موسولمانى ھەبىت، بەلام چ مالىك لە مەدىنەدا لە
 ھەموۋيان پېس و پۆختەرە؟ وتيان: ۋەلا مالى فلان كەس مۇدە ۋە ھەيوانىكىيان ھەبە،

مانگاكانيان لە ژورەۋە دەبەستىنەۋە، خۇشيان لە ھەيوانەكەن، بۇنى پىخ لە ژورەۋە كۆپت دەكات.. - لە كوردەۋاريدا ئەۋە ھەبوۋە كابرا ھەر مالاكەكە بەسەر ھەيوانەكەدا ھاتوۋە، لە كوردەۋارى خۇشماندا ئاۋا بوۋە، ئەۋ مالاھ ئاۋا بوۋە ھەر بۇنى پىخ و بۇنى زېل كۆپت دەكات.. - فەرموۋى دوو سى شەۋ ئەۋ ئافرەتە بە ميوانى بەرن بۇ ئەۋ مالاھ موسولمانە، كە بىردىيان سى شەۋ كەس نەيتوانى بچىتە ئەۋ مالاھ بەس خۇيانى لى دەژيان..

كە ھاتوۋە ھەزەتى (عمر) فەرموۋى: (كَيْفَ رَأَيْتِ) خوشكەكەم ئىستا چۆنىت؟! ئىستا بۆت دەركەوت تۆ لەچ خەلائىكدايت؟! لە مالىكى خۇشدايت؟ ئىستا پەشىمان بویتوۋە بۇ مالى مېردەكەت؟ (قَالَتْ مَا وَجَدْتُ الرَّاحَةَ إِلَّا فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ)

ۋى: ۋەلامى ئەي ئىمامى (عمر) بە تەمەنى خۇم لەۋتەنى كە ژنى ئەۋ پىارەم ئەم سى شەۋە تېر خەۋوتوم لە مالى ئەۋ پىاۋەدا، بۇنى ئەۋ پىخەم لە بۇنى ەترى مالى مېردەكەم پىخۇشترە!! ھەزەتى (عمر) فەرموۋى: تەۋاۋ سودى نىە قسە كردن، ئا لەۋيادا بىرپارى لەيەك جيا بوۋنەۋەي ئەۋ ژن و مېردەي دا.. ئەۋ مالاھ جەھەنمە بۇن پىخەي لەۋ مالى گول و گولزار و ەترەي مالاكەي خۇي پى خۇشترە، ئەھا ئەۋ دلە دەبىت پەروەردگار پامى بكات كەئەم ژن و مېردە ئەۋ خۇشەۋىستىيان دەكەۋىتە بەينەۋە.

چۈارەم: فەرموۋى: (أَتُرْدِينَ عَلَيْهِ حَبِيقَتَهُ) باخەكەي دەدەيەۋە؟ يەككە پەنگە پەخنە بگىرىۋىلى: باشە جا بۇ خۇ ئەم ژنە گواستراۋەتەۋە، چۆتە مالاھ مېرد، ئىتر دۋابى بە دەست خۇي نىە، دللى خۇشەۋىستى نەبوۋە بۇمېردەكەي، بۇ باخەكە بداتەۋە بە مېردەكەي؟! ئەمە لەبەر ئەۋەيە:

ئىسلام ھەمو كارەكانى پىر ھىكمەتن، ئەگەر ئەمە نەبۋايە، لە ھەر ۋەختىكدا ژن بە مېرد پارزى نەبوۋ، بەبى ئەۋەي ھىچ ەبىيىكى ھەبىت، بەبى ئەۋەي ھىچ نوقسانىەك لەم پىاۋەدا ھەبىت، ۋاجبە چى مارەيى داۋەتى بىداتەۋە، ئەگەر ئەم ياسايە لە ئىسلامدا

نەبۋايە، ۋاي لىدەھات ژنى فېلباز شۋى بە پىاۋىك دەکرد بۇ ئەۋەي سەرۋەت و سامانەكەي لى داگىر بىكات، دۋاي مانگىك خۆي پى تەلاق دەدا و دەستى بەسەر سامانەكەيدا دەگرت، دۋاي دەچۈر پىاۋىكى تىرىشى ۋالىدەكرد، نا ئەۋە نابىت، گەر يارى كردن بەمالى خەلك، بە شەرەفى خەلك، بە رېزى خەلك، ئەگەر راست دەكەيت تۆ موحىبەتت لەگەلدا نىە كەۋاتە مالەكەيشىت نەۋىت، نەك بلى پىاۋەكەم ناۋى بەلام ھەموۋ شتەكانى لى دەستىنم، ئەگەر ناتەۋىت دەبىت مالەكەيشى بدەيتەۋە، ھەركەسە و بۇ مالى خۆي ئەۋەش ياساى ئىسلامە.

ئەم ژنە كە ناۋى (جىملە)بۈر جا لە كىتئىبەكاندا دەفەرموىت: شەۋنۋىژ كەر بۈۋ۰۰ بەردەۋامى سال پۇژۋى سۈنەتى دەگرت.. چەند جارىك حەج و عەمرەشى كىردبۈۋ۰۰ پەئىنى ھەتا بلىت بەدىن بۈۋ۰۰ (سبحان الله) ئەم كارەشى بەسەرھات، لە دۋاي مېردى پەكەمى شەھىد بۈۋ، ئەم پىاۋە تەلاقى دا.. لەدۋاي (ثابت) شۋى بە كورپك كىرد ناۋى (مالىك) بۈۋ، بە خودا لەگەل ئەۋىش نەگونجا.. دىسان ئەۋىش تەلاقى داۋ، شۋى كىرد بە پىاۋىك ناۋى (حبىب) بۈۋ، لەگەل ئەۋىشدا نەگونجا، (سبحان الله) لەۋىش جىابۈيەۋە، دۋاي چۈر مېرد ئەمجا ۋەفاتى كىرد.. كەچى نابىنى يەك دىرى خراپە نوسراىتت لەسەر ئەم ئافرەتە، لە مېژۋودا ھەر دەلى: (سەۋامەي قەۋامە)بۈۋە مېژۋونوسان دەلئىن: پەيۋەندىەكى خىزانىە ناتۋانى بلىت ئەم ژنە بەدبەختە، چارەپەشە، شۋومە، ھەزار و يەك قسەي بەدۈر بخى، نا لىبىگەرى ئەمە پەيۋەندىە خىزانىەكانن، بۇ من و بۇ تۆ نىە، مېژۋو نوسىك، كەسىك، دەمى تىۋە بدات..

پىغەمبەرى خودا ﷺ نەچۈر دوعا و نوشتەيان بەسەردا بخۋىتت، ئەمە خالىكى ئەساسىە، پىغەمبەرى خودا ﷺ نافەرموىت: ئەم ژنەم بۇ دابنئىن لەۋانەيە جىنۇكە چۈبىەتە لەشپەۋە، ئادەي سەتلىك ئاۋىكەن بەسەرى دا بەلكو جىنۇكەكان بچنە دەرەۋە، دوعايەكى بۇ بەئىنن، دوعاي ترش و شىرىن، تا لە دلى مېردەكەيدا شىرىن بىت، ئەھا ئىمە دەبىت و شىار بىن، ئەم باسانە بۆيە بۇ جەنابتانى باس دەكەم، خەلك دىن لە پىغەمبەر

ﷺ فېرىيەت، ئەگەر دوعا بۇ مەسەلەي زەواج سودى ھەبوايە پېغەمبەرى خودا دەيكرد، يان نا؟ بېگومان دەيكرد، چونكە نەيدەويست ئەم ژن و ميژدە لەيەك جيايبنەو، بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ دوعايەكيان بەسەردا ناخوئىنەت، جنۆكە لە لەشدا دەرناكات، ھېچى بەسەردا ناخوئىنەت..

ئەمە دەزانەت گەشتۆتە قەناعەتەك كە ئەم ژنە جىگاي ئەم پياوھ لەم دلەدا نەماوھتەو، جىگاي خۆشەويستى ژن و ميژدەيش پېش ئەوھى خانووكۆيان بكا تەوھ دەبيت لە دلئى يەكدا كۆببنەوھ كە لە دلدا نەمان، لە مالدا سودى نيە، لە ژيتر چەترى خانوويەكدا ئەوھ پېئى ناوترەت ژيان ئەوھ ھەر جيابوونەوھيەكە بەلام زۆر بە ئاشكرا نيە، بۆيە پېغەمبەرى خودا ﷺ ھېچى نەفەرموو، تەكليفي لە خيزانەكەش نەكرد، ئەم ھەدىسانە زۆر كە ژن ھاتوھە وتوويەتى: بە ميژدەكەم رازى نيەم..

پياوھكەي زۆر شەيداي بوو.. ژنەكەي بەپېچەوانەوھ !!

پياوھكەي ھەبوو ناوي (موغىث)بوو ژنەكەي ناوي(بەريھە) بوو ئەم (بەريھە)يە خزمەت كاري مالى پېغەمبەر ﷺ بوو، دەھات ناني بۇ مالى پېغەمبەر ﷺ دەكرد، كە ميوانيان ھەبوايە، قاپى بۇ مالى خاتوو (عائيشە) دەشۆرد، دايمە لەخزمەت (عائيشە)و پېغەمبەرى خودا دا بوو ﷺ، يەئنى پەرورەدەكەي ھى مالى پېغەمبەرى خودا بوو ﷺ.. بە دلئى خۆي شووي كرىد بە پياوھ ناوي (موغىث)ھ، كەچى (سبحان الله) ھەموو مانگىكى نەبرد، لەيەك كەوتنە تەقە، بەلام ئەم (موغىث)ھ شىت و شەيداي ئەم (بەريھە)يە بوو، ئەم ژنەش كون بە كون خۆي لى دەشاردەوھ، دەپۆشتەوھ بۇ مالى باوكى، دەھاتەوھ بۇ مالى پېغەمبەر ﷺ، دەيگوت: ئەي پېغەمبەرى خودا تاقەتم نيە و نامەويت چاوم پېئى بكەويت، (موغىث) ھات بە گريانەوھ وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ تو خودا تكام بۇ بكە، بەلكو ئەم (بەريھە)يە لىم جيانەبيتەوھ..

وانبەي ھەوھەم
 ٢
 ھاوسەرى زياتەم خۆش ناويەت

گەنجىك زۆر دل پەر لە غەم، - ئەھا گەنجى وامان ھەبە ئىستا لەم زەمانەدا بەخۇدا دەگريا، دەئىت تو خۇدا خۆزگە دەستگىرانەكەم ئى جىانەبوایەتەو، خۆزگە وازم ئى نەھىنئىت، خۆزگە ھاسەرى جاران بىن، - پېغمبەرى خۇدا ﷺ بانگى (بەرىرە) ى کرد، فەرموى: ئەچىتەو، بۆ لای مېردەكەت، دەستگىرانەكەت، كە (موغىث) ە، فەرموى ئەي پېغمبەرى خۇدا ﷺ ئەم قەسى تۆ تەكلىفە، يان شەفاعەت و ئەمرە؟ ئەمرم پىدەكەيت يان شەفاعەت و تىكايە بۆى دەكەيت!؟

فەرموى نەو، لا ئەمر ناکەم من نالئىم ئەمرت پىدەكەم شەفاعەت و تىكايە (ئىنما أنا شافع) بە خۇدا من بەس تىكاکارم ئەو، پەبىو، ندى بە خۆتەو، ھەبە، ناتوانم بلئىم لەبەر دلى من بچۆو، لەبەر دلى من سودى نى، نابیئ تەكلىفیان ئى بکرىئ لەبەر خاترى فلان كەس و ئەو مەجلىسە و ئەوانە، ئىمە ئەو غەلەتانه زۆر دەكەين، لەبەر خاترى ئىمە بچۆو.. نا، لەبەر خاترى خۆت بچۆو، چونكە زىان بۆ خۆتە..

دەفەرموىت: بەخۇا من بەس تىكاکارم، (بەرىرە) وتى: ئەي پېغمبەرى خۇدا، ئەمرم پىبکەيت بچمە ئاگرەو، دەچم، بەخۇدا بە قەد ھەموو دوتیا رقم لەو مېردەمە، ئەگر ئەمر دەفەرموى دەچمەو، بۆ لای، فەرموى: بە خۇدا من ئەمرت پى ناکەم، من بەس تىكام ھەبە، فەرموى: بە خۇدا نامەوئىت.. جا دەفەرموىت بە كۆلانەكاندا ئەم (بەرىرە) ى دەپۆى گۆزەبەك ئاوى دەھىنا ئەم (موغىث) ە ھۆرە ھۆر بە دوايدا دەگريا، ھاواری دەکرد: تو خۇدا ئەم جارە وەرەو، بۆلام..

جا دەفەرموىت: پۆزئىك پېغمبەرى خۇدا ﷺ دانىشتىبو (عبداللە ى ابن عباس) ى نامۆزای لە تەنىشتىو، ھەبو، فەرموى: (عبداللە)، توخۇدا وەرە سەبىر بکە لەكارى خۇدا سەرم سورماو، ئەم ھەموو خۆشەوئىستىھى (موغىث) بۆ ئەم ژنە، ئەو ھەموو بوغزەى (بەرىرە) ىش بۆ ئەم پىاو، (سبحان اللە) ئەو (۱۰۰) پلە خۆشى دەوئىت، ئەم (۱۰۰) پلە رقمى لىتەتى، بەلام ئەو پەبىو، ندى بە خۇیانەو، ھەبە، ناکرىئ ئىمە تەداخولى تىدا بکەين.

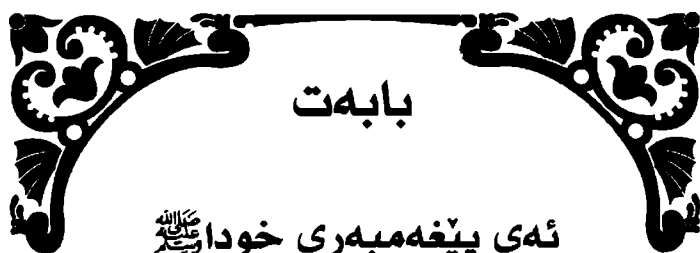
پىنچەم: ئەو ھەبە كەس گالتهى بەم پياوھ نەكرد (ئابى ئىبن قەيس) گەنجان، خەزەنە، كەس و كار، بلىن: ژنەكەت پىت پازى نەبوو، تەلاقى ۋە رەگرت.. نا بەك بەشەر بۆى نىە تەداخول لەم شتەدا بەكات، بەداخوھ ئىمە كۆمەلگايەكىن زولم لە ھاۋالاتيانى خۆمان دەكەين، دەچىن دەلئىن ئەو پى پازى نەبوو، ئەو بۆ وایان كرد..

نە، بلى: خودايە، منىش حالم لى تىك نەچىت، بلى خودايە: كچەكەى منىش بەدبەخت نەبىت.. خودايە ژنەكەم لىم ھەلنەگە پىتەوھ.. ژن بلى خودايە مېردەكەم منى لەبەر چاۋ نەكەوئىت.. دوعا بۆخۆت بەكەت كە كارىكى وات بىنى، زمانت بەستى لە ئاستى كىشە و ناخۆشەكانى خەلكدا..

يارەبى خودايە پەھمان پىبەكەت، خوداي پەروەردگار ھەموو ئەو كەسانەى كىشە خىزانىەكانىان ھەن يارەبى خودايە پەھم و سۆز و مەوھدە و پەھمەت بەخىتە نىوان كچ و كۆپەكانەوھ، دەستگىرانەكانەوھ، ژن و مېردەكانەوھ، ناكۆكەكان لەم مانگى پەھمەزانەدا لەم شەوھ موبارەكەدا بەخىر و خۆشى بە ئىصلاح كۆتای بىت.. يارەبى خودايە زامانمان پاك بەكەت كەوا تەداخول كىشە خىزانىەكانى خەلك نەكەين.. ئىلا بەدوعاى خىر نەبىت، لە خەزمەت پىغەمبەرى خودا ﷺ لە بە ھەشتى بەرىندا ھەموو لایەكمان كۆبەكەتەوھ..

تا شەوى داھاتوو لەخەزمەت پىغەمبەرى خودا ﷺ، لە كىشەبەكى تردا ھەموو لایەكتان بەخودا ئەسپىرم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا ﷻ
میرده‌که‌م ناهیلّی نویژی دریژ و

وانەى سېيەم:

ئەى پېغمبەرى خودا ﷺ مېردەكەم ناھىلى نوپىزى درىز و

رۇزوى سوننەت بگرم !

* عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ، قَالَ : جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، وَتَحْنُ عِنْدَهُ ، فَقَالَتْ :

رُوجِي صَفْوَانَ بْنِ الْمَعْطَلِ ، يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّى ، وَيَفْطِرُنِي إِذَا صُمْتُ ، وَلَا يُصَلِّي الْفَجْرَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ، قَالَ : وَصَفْوَانُ عِنْدَهُ ، فَسَأَلَهُ عَمَّا قَالَتْ ؟

قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ : أَمَّا قَوْلُهَا : يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّى ، فَإِنَّهَا تَقْرَأُ بِسُورَتَيْنِ ، وَقَدْ نَهَيْتُهَا ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (لَوْ كَانَتْ سُورَةٌ وَاحِدَةً ، لَكَفْتُ النَّاسُ) .

قَالَ : وَأَمَّا قَوْلُهَا : يَفْطِرُنِي إِذَا صُمْتُ ، فَإِنَّهَا تَنْطَلِقُ تَصُومُ ، وَ أُنَارِجُلُ شَابٌ ، فَلَا اصْبِرُ!

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (لَا تَصُومُ امْرَأَةٌ ، إِلَّا بِإِذْنِ رُوجِهَا) .

وَأَمَّا قَوْلُهَا : إِنِّي لَا أُصَلِّي حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ ؟ فَإِنَّا أَهْلُ بَيْتِ قَدْ عَرَفْتَنَا ذَاكَ ، لَا نَكَادُ نَسْتَيْقِظُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ .

قَالَ : فَإِذَا اسْتَيْقِظْتَ يَا صَفْوَانُ فَصَلِّ !

- رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَابْنُ مَاجَةَ ، حَدِيثٌ صَحِيحٌ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ رُوجِهَا عَنْهَا رَاضٍ ، دَخَلَتْ الْجَنَّةَ) .

- رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ ، حَدِيثٌ صَحِيحٌ .

سەرچاوەكان :

- (١) ئىن و مېردى ئىسلامى بەختەوەر ، نوسىنى : محمود مەدى ئىسلامبولى ،
 ۋەرگىپان : ئەۋا محمد سەيد ، ل ١٣٤ .

ۋانەي سەئەدە

٦

ئۆمىردەكەم ناھەيلى ئۆيى درىز و رۆزۋى سوننەت بىگرم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىمانداران و خوداناسانى بەرپېز: ئەمشەوئىش لە زنجىرە باسەكەماندا بە ناوئىشانى:
﴿ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ كېشە و موشكىلەم ھەبە﴾، لە خزمەت بابەتتىكى تردا گرفت
و موشكىلەي كەسىكى تردا، كە ئەوموشكىلانە لەناو ئومەتى ئىسلامدا دەمىتن و ئەوئى
لەزەمانى پېغەمبەرى خودا ﷺ پوویداو، بەبى گومان بۆيە پووئى داو، بۆ ئەوئى كەوا
بەرچا و پووئى بېت بۆ ھەموو ئومەتى ئىسلام كاتىك كە گرفت و موشكىلەيەكيان ھاتە
پېش، بگەپېنەوئە بۆ مەچەكەكى خۆيان، بۆ سەردار و سەرورەكەكى خۆيان، كە
پېغەمبەرى خودايە ﷺ ..

بزانن ئەو لەو زەمەنەدا چى فەرموئە، چۆن موشكىلەكانى ھەل كەردوئە، ئىمە كە
ئەم باسانە بۆ جەنابتان، بۆ خۆمان باس دەكەين، ئەبېت لەو ھەقىقەتە تىبگەين كە:
پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەر رابەرىكى پۆچى نەبوئە بۆ خەلك، ھەر پېغەمبەرىك نەبوئە لە
مىحراب و مېمبەردا، بەلكو بەپاستى و بە كەردەو پېشەوابوئە، پېغەمبەرى خودا ﷺ لە
وئەختى جەمەتى نوئزەكاندا ئىمام بوئە .. لە پۇزانى جومەدا خەتیبى مزكەوت بوئە ..
لە كاتىكدا ھېرشى نوژمن ھاتوئە فەرماندەي عەسكەرى و سەريانى بوئە ..

لە كاتىكدا لەناو ھەھابەكاندا دانىشتوئە قازى و دادوئەر بوئە .. بۆيە ئەم
پېغەمبەرى ئىمە ﷺ ستمە، ناپەوايىيە بەرامبەرى ئەگەر خەلكىك و ابزانىت ھەر رابەرىكى
پۆچى بوئە، پەيوئەندى خەلكى داو بەخودا، نەخېر، لەگەل ئەو كارە گەورەشدا كەوا
زەمىن و ئاسمانى بەيەك ئاشنا كەرد، پەيامى خوداي بە موقفايەتى گەياندا، چارەسەرى
كېشەي يەك بەيەكى ئەو خەلكەي دەكەرد، بە جوانترىن چارەسەر ..

ئەچىنە شارەى مەدىنەى پېرۇز، شارى مەدىنەى مونەۋەرە، كە بە چوونى پېغەمبەرى خودا ﷺ بۇ ناۋى مونەۋەر بوو، (يىرې)ى ناۋ بوو دواتر ناۋنرا مەدىنە، يەئنى ئەگەر شار ھەببىت ھەر ئەۋە قابىلە شاربىت، ناۋنرا (مونەۋەر) يەئنى: بەپاستى پىرئىنگدار، پىرئىنگى خېر و خۇشى و ھىدايەت و پىرئىتى خوداى لېۋە بلاۋ دەبويەۋە، شارى پېغەمبەرە ﷺ، صەحابەكان لە دەۋرى دانىشتىبون..

ئەمجارە ئافرەتېك موشكىلەى ھەيە، بەلام بائىمەش بېچىنە مەجلىسەكەى پېغەمبەرى خوداۋە ﷺ، چونكە خۇشەۋىستانم، بەپىزانم: ئىمامى (مالىك) دەفەر موۋىت لە ھەر شوپىنېكدا باسى پېغەمبەر كراۋ ﷺ ھەدىس خويىندرايەۋە دەبىت ئىنسان و اېزانىت واقعەن لە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ دانىشتوۋە، بۇيە ئىمەش لەم شەۋەدا، لەم شەۋى مانگى پەمەزانى پېرۇزەدا، لەم مالى خودايە و لە دواى نوپۇزى تەراۋىچەۋە، لەگەل جەنابتاندا دەچىنە خزمەت مەجلىسەكەى پېغەمبەرى خودا ﷺ، بۇ ئەۋەش كەۋا مەجالمان بېت و پومان بېت بېچىنە خزمەتى، با دەست و ديارىەكمان پېبىت كە صەلاۋات دانە لەسەر ئەۋ خۇشەۋىستە :

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

من كېشەم لەگەل مېر دەكەم ھەيە..

گوپىبىست دەبىن، خۇشەۋىست لە ناۋ صەحابەكاندا دانىشتوۋە لەناۋ مزگەۋتى مەدىنەدا، ئەۋ مزگەۋتەى كە(۱) يەك نوپۇز تىيدا بە عىبادەتى (۱۰۰۰) نوپۇزى ئەم مزگەۋتانە خېرى ھەيە، صەحابەيەكى بەرپۇز ئەم ھەدىسە دەگىرپتەۋە ناۋى (أبى سعید)ە، دەفەر موۋىت: (جاءت امرأة إلى رسول الله ﷺ ونحن عنده)، واتە: ئىمە ھەموومان

لە خزمەتى پېغەمبەرى خودادا ﷺ دانىشتىبوين، بە ھەموو صەحابەكانى ئەو كاتەو، ئافرەتتەك بە ھەيا و حورمەتەو ھاتە ناو مەجلىسى پېغەمبەرەو ﷺ ..

سەيرى ئەوانەي دەلەتتەن ئىسلام ئازادى نەداو بە ئافرەت، يان ئافرەتى مەحرۇم كىردو، يان ئىسلام ھەر دىنى پىاوانە، بە پېچەوانەو، وەرن گۆي بگرن ئافرەتتەك بىتە مزگەوتى پېغەمبەرەو ﷺ، ئەم ھەموو گەرە پىاوەي صەحابە لە خزمەت فەخرى عالم، پەسولى ئەكرەم ﷺ دانىشتوون، ئافرەتەكە دىت و خۇي دەناسىتتەت و سەلام دەكات و دەلەتتە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ (زۇجى صَفْوَانِ بْنِ الْمُعْطَلِ)،

واتە: ئەي پېغەمبەرى خودا مَن خَيْرَانِي پىاويكەم ناوي (صَفْوَانِ بْنِ الْمُعْطَلِ) صەحابەي پېغەمبەرە ﷺ، ئەي پېغەمبەرى خودا مَن سَيِّ كَيْشەي گەرەم ھەبە، سَيِّ موشكىلەم ھەبە، سەيرى ئەم ئافرەتە زىرە، نەچووە بۆ مالى باوكى بگىرپتەو، نەچووە بۆ خوشكەكانى باس بكات، نەچووە بۆ دەر و دراوسىكانى لەبەر دەرگا باس بكات، ھاتووە ئەو شوپنە دەدۆزىتەو كە ھەلى موشكىلەكەي لىدەبىتتە، ئافرەتى وا ھەبە لەگەل رېزىمدا كە موشكىلەيەكى دەبى لەبەر دەرگا ھەموو دراوسىكان و ھەموو خەلكى تى دەگەبەنىتتە، بەلام ئەمە ئەك ھەر سودى پى ناگەبەنىتتە، زىاتر قورەكەي بۆ خەست دەكاتەو، زىاتر كېشەي بۆ گەرەتر دەكات، ھەرىكە بە لاپەكدا بوختانىكى بۆ ھەلدەبەستتتە، ئەم دىتتە ئەو جىگايەي كە چارەسەرى گرفتەكەي بۆ دەكات، كە پېغەمبەرى خودايە ﷺ، دىت و دەلەتتە ئەي پېغەمبەرى خودا مَن سَيِّ موشكىلەم ھەبە، بزانين ئەم سَيِّ موشكىلەي ئەم ئافرەتە چىبە؟! دەلى:

يەكەم گرفتەم لەگەلى ئەو ھەبە: (يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّيْتُ)، واتە: ھەر وەختتەك كە نوپۇز دەكەم لىم دەدات.. ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، بەپاستى ئەمە موشكىلەيەكى گەرەبە، نوپۇزكردن گەرەترىن عىبادەتى خوا، گەرەترىن كات ئەو كاتەبە كە ئىنسان لە نوپۇزدايە، پېغەمبەرى خودا كەلە نوپۇزدام ئەم (صَفْوَانِ) ھە دىتتە لىم دەدات، نوپۇزەكەم لى دەبىرپتتە، ناھەلى نوپۇزەكەم تەواو بگەم!!

دوھم گرفتەم ئەوھيە: (وَ يَفْطُرْنِي إِذَا صُمْتُ) ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من بە پۆژووم، پۆژو ئەو عىبادەتە گەرەھيە كە پېغەمبەرى خودا دەفەرموئەت ﷺ: (مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) كە سېك لە پېناو پەزەمانەندى خوداى گەرە پۆژوويەك بگريئەت نەفسى خۆى بشكيتتەت، خواى پەرەردگار (۷۰) سال لە ئاگرى جەھەنم دەم و چاوى دوردەخاتەرە، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من دەمەوئەت (۷۰) سال پىگا لە ئاگرى جەھەنم بە دووربم، پەنام بۆ عىبادەتى پۆژو بردوھ بەلام وەلامى كە ئەم پياوھ ديتەوھ بە نۆرى نۆر دارى پۆژوھ كەم پى دەشكيتتەت، نايەئەت پۆژوھ كەم بەرمە سەر!!

سېھەميان (وَلَا يُصَلِّي الْفَجْرَ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ) وەلامى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەم پياوھ نوئىزى بە يانى ناكات ھەتا پۆژ ھەئەيەت، پشەتە سەرى گەرم نەكات ئەم پياوھ ھەئەسەت نوئىزى بە يانى بكات، دەي نوئىزى بە يانى كاتى بەرەكەتە، ھەر كە سېك نوئىزى بە يانى لە كاتى خۆيدا بكات لە زەمانەتى خواى پەرەردگاردايە، كە سېك خواى پەرەردگار پەحمى پېبكات نوئىزى بە يانى لە مزگەوتدا بكات، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموئەت: (مَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ)، واتە: ھەر كە سېك نوئىزى بە يانى بە جەماعەت لە مزگەوتدا بكات ئەجر و پاداشتى ئەو كە سەي ھەيە كە شەو بگەي بە دوو بە شەوھ نيوھى سوچدەي برد بېت لە شەو نوئىزدا، (سبحان الله)!!

بە دوو ركەعاتى نوئىزى بە يانى، خۆ ئەو كە سە ئەگەر نوئىزى عىشاشى بە جەماعەت كرىبېت وەكو ئەو كە سانە حيسابى بۆ دەكرت لاي خودا، كە ئەو شەوھ بەس لەسەر بەرمال بووھ، نەنوستوھ، تۆ بە نوئىزى عىشاشى جەماعەت و نوئىزى بە يانى بە جەماعەت لە مزگەوتدا كرىبېت، لە ئەھلى ئەو كە سانەي كە ئەو شەوھ نەچوبېتە سەر سەرىن، بەس لە شەو نوئىزدا بوو بېت، (سبحان الله) ئەم دىنە چ ئاسان كاريەكە،

بەلام ئەي پېغەمبەرى خودا ئەم پياوھى من، ئەم مېردەي من، ھەتا ھەتاو سەرى گەرم نەكات، ھەئەسەت نوئىزىكەت، ئەو خەفەتتىكى گەرەھيە بۆ من، ئافەرىن بۆ

مېردەكەم ناھىلى نوئىزى درىز و رۆژووى سوننەت بگرم

ئافرەتى ئەو زەمانە، لە جىياتى موشكىلەي، ھەموو ھىوا و ئاواتى، كەوانتەرەكەي واىتت و.. مەعرەزەكەي واىتت.. دىكۆرى خانووەكەي واىتت.. بىرى قىامەتى ھەيە، ئا ئەم مائۆچكەيەي دونيا لە پىتتاوى ئەم دوو سى پۆژەدا، ئەو قىامەتە گەرەي لە بىر نەچۆتەرە، وەلاھى ئەمە موشكىلەيە، وانىە بەرپزان؟!

ئەي پىاويك نەيەلئىت ژنەكەي نوپژ بكات، نەيەلئىت پۆژوو بگريت، ھەلنەستىت لەكاتى خۆيدا نوپژى بەيانى بكات، بەلام حىكەتى پېغەمبەرى خودا لە چىدايە؟!

دەفەرمويت: ئەرى (صفوان) كوا؟ ئەلئىن: وەلا (صفوان) ئا ئەوھتا بۆ خۆي دانىشتوو، ئەوھ خۆشى گوپى لئىيەتى بەردەوام، لە خزمەت پېغەمبەردايە ﷺ، ئەم پىاوه (سبحان الله) لە كاتى نازلېوونى قورئاندا لەوييە، صەحاييە ، دەي پېغەمبەرى خودا ﷺ يەكسەر بېريار نادات، ئەھا ئىمە جارى واھەيە يەككە دوو فرمىسك دەپۆژىت دەلئىن بەخودا راست دەكات، ئا ئەبىت گوپى لە بەرامبەرەكەي بگريت، بزانيت ئەويش بەرگري لە خۆي دەكات، چونكە دادوهر وايە، كەوتى وا ،تۆ يەكسەر بلئىت قورىان راست دەكەيت ، دەفەرمويت ئەي (صفوان)؟! دەلئىن : ئا ئەوھتا ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، (وَ صَفْوَانَ عِنْدَهُ) لەحەديسەكەدا دەفەرمويت (صفوان)يش لە خزمەتى پېغەمبەرى خودا دانىشتبوو، (فَسَأَلَهُ عَمَّا قَالَتْ) فەرمووى وەرە (صفوان) ئەمە دادگايە، ئەم ژنە سى شەكوای گەرەي لەتۆ ھەيە سى موشكىلەي گەرە فەرمووى تۆش بەرگري لەخۆت، بکە بۆ وادەكەيت؟!

منيش سى كېشەم ھەيە لەگەل خىزانەكەم..

(قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ) ئەي پېغەمبەرى خودا، منيش مەجالى قسەكردنم ھەيە؟ فەرمووى: ئەي چۆن! فەرمووى: دەتۆش گوپى بگرە، (أَمَا قَوْلُهَا) يەكەم خالى: من يەك يەك پىياندا ديم ئەو كە پىم دەلئىت (يَضْرِبُنِي إِذَا صَلَّيْتُ) كاتىك نوپژدەكەم نايەلئىت و داركارىم دەكات، نايەلئىت نوپژدەكەم بکەم، سواری شان و ملم دەبىت و لەچكەكەم لادەبات، نايەلئىت.. وەلاھى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، ئەم نوپژ دەكات

فَأَنهَا تَقْرَأُ بِسُورَتَيْنِ وَقَدْ نَهَيْتُهَا) نویژ داده‌به‌ستیت سوره‌تی (فاتحه) له‌سه‌ر چاومه و فه‌رزه، ده‌ست پیده‌کات سوره‌تیکی تر له قورنان ده‌خوینیت، ده‌لیم باشه سوره‌تیکت خویندوه ده‌بچۆ بۆ رکوع، وه‌لا سوره‌تیکی تریش به‌دوایدا دینیت، حه‌زی له نویژیکی دریزه، وامن چاوه‌پیم ئه‌و بیته ناو جیگاوه، ئه‌م له نویژ نابیته‌وه، وه‌لا له داخان هه‌لده‌ستم له‌چک و مه‌چکی لیده‌که‌مه‌وه..

نه‌ی پیغمبهری خودا ﷺ یه‌ک سوره‌ت بخوینیت به‌سه، بابه (فاتحه) و (قُلْ هُوَ اللَّهُ ۞) یه‌ک، تۆ بۆ سوره‌تی (البقره) ده‌خوینیت؟! من و‌اچاوه‌پیم له ناو جیگادا تۆ بۆ ئه‌م سوره‌ته وادریژ ده‌که‌یته‌وه؟! به‌ خودا نایه‌لم ئه‌و نویژه دریزه بکات، له ناو مالی مندا، سه‌یری ئه‌میش به‌لگه‌ی پتیه، بزاین پیغمبهری خودا ﷺ، ئه‌م دادوه‌ره حه‌قانیه، ئه‌م ته‌رازوه عه‌دله‌ی پتیه، نایا ده‌فه‌رموویت: ده‌ک خوا بت گریت..

باشه هه‌رکس یه‌ک سوره‌تی قورنان، یه‌ک پیتی قورنان، هه‌رکس سی بلیت: (آلَم) سی چاکه‌ی بۆ ده‌نوسریت، یه‌ک پیت به‌ ده‌چاکه، نالیَم (آلَم)، یه‌ک پیت هه‌ر (آلَم) نه‌وه‌لی سوره‌تی (البقره) خودا سی چاکه‌ی بۆ ده‌نوسیت، ده‌لیت:

(بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) خودا سه‌د و نه‌وه‌د چاکه‌ت بۆ ده‌نوسیت.. ده‌لیتی بگه‌پئ با چاکه‌تان زۆر بیت، هه‌ی بی ته‌ماع بۆ قیامه‌ت، هه‌ی ته‌ماع باز بۆ مالی دنیا، نا، پیغمبهر ﷺ وانا‌فه‌رموویت، به‌لکو پوده‌کاته ژنه‌که و ده‌فه‌رموویت:

خوشکی خۆم (لَوْ كَانَتْ سُورَةٌ وَاحِدَةً لَكَفَتِ النَّاسُ) وه‌لاهی ئه‌گه‌ر ئه‌م قورنانه یه‌ک سوره‌تی بچکولانه بوایه، به‌س بوو بۆ خه‌لکی، له‌به‌ر ئه‌وه تۆ حه‌قت نیه، تۆ ئه‌م میرده چاوه‌پوانت ده‌کات له‌ناو جیگا، ئه‌م سوره‌ته دریزانه ده‌خوینی، یه‌ک سوره‌ت بخوینه‌وه به‌سه، که‌واته میرده‌که له‌وه‌یا راسته‌کات بۆ ئه‌م نویژه دریزه ده‌که‌یت؟!

ئه‌گه‌ر ئه‌م قورنانه یه‌ک سوره‌ت بوایه به‌سمان بوو، چونکه ئیستا ئیمه له ته‌راویح داین، هه‌ی واهه‌یه به‌نویژی نیو سه‌عاتی پیده‌چی، باوه‌پتان بیت دوو نایه‌ت بخوینی، به‌لام

ھۆشت بە سەرىيەو ھەبەت باشترە، چۈنكى ئەو ئايەتە ھېندە پېر بەرەكەتە، ئەگەر قورئان بەس ھەر ئەو ئايەتە بىۋايە بەسمانى دەكرد، چۈنكى كەلامى (رَبُّ الْعَالَمِينَ)، يەك وشەي خودا بۇ ھەمور ئومەتەكە كافىيە، ئەو ھە پەھمەتى خودايە، ئەو ھە پەھمەتى خودايە ئەو بەرەكەتە گەورە، ئەم قورئانە كامەلى بەسەردا باراندووين، فەرمووى: خالى يەكەم خەتاي تۆيە كچم، خوشكم (وَأَمَّا قَوْلُهَا) وتى دەي قوربان مەجالم ھەبەت پەدى قەسى دووھەمىش بەدەمەو؟ فەرمووى: بەلى، وتى:

(وَيُفْطِرُنِي إِذَا صُمْتُ) ۋەلا پۇژدەكەم دەشكىنەت، بە زۆر ئاۋ دەكات بەقورپگمدا كە بە پۇژدەم، پۇژدەم سونەت. (فَأَنهَا تَنْطَلِقُ تَصُومُ) ئەي پېغەمبەرى خوا ﷺ ئەم زەئى من زۆر ھەزى ھە عىبادەتى پۇژدەم، (وَ أَنَا رَجُلٌ شَابٌ) من كورپىكى گەنجم تاقەت وتوانام زۆرە (فَلَا أَصْبِرُ) شەو پۇژم بۇ نىيە، من پۇژ دىمەو ھە دەلەيم بۇم پالکەو، دەلى ۋەلا بە پۇژدەم، ئاۋەكە دەكەم بەناۋ قورپگىدا ھەتا پۇژدەكى پى دەشكىنەم..

(وَلَا أَصْبِرُ) من تاقەتم نىيە پراۋەستم ھەتا ئەو بەربانگ دەكاتە ۋە پۇژدەكى دەشكىنەت، (أَنَا رَجُلٌ شَابٌ) من پىۋاۋىكى گەنجم من بە توانام، سەيرى دىفاع ھە خۇي دەكات، پېغەمبەر ﷺ فەرمووى:

(لَا تَصُومُ الْمَرْأَةُ إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا) كچى خۇم، خوشكى خۇم، ۋەلاھى ئن بۇي نىيە پۇژدەم سونەت بگرى مىردەكەشى ئاۋا موشتاقى بېت، ئىلا دەبېت مىردەكە پازى بېت، واتە ھە مەشياندا تۇ خەتاتە.. ئەھا پېغەمبەر ﷺ ئاۋا نالەت: ۋەلاھى ھەقى خۇي بوو چۇن پۇژدەم پى دەشكىنەت..

ئەمە تەرازوۋە لىرەدا ئەم پىۋاۋە، ھەقى ئەم نەفسە پېش ھەقى خودا دەكەۋىت، چۈنكى پۇژدەم پەمەزان ئەو كەس مافى نىيە، بەلام كە چوۋە سەر پۇژدەم سونەت ناپېت ھەقى خەلك ھەگەل ھەقى خوادا ھە پىناۋى ھەقىكى خوداي گەورەدا ھەقى خەلك پېشېلبكەيت، عىبادەت ۋايە، ئەم دىنە ئەو جوانىكەيەتى، ئەو جوانى ئەم دىنەيە كە

ماڧى كەس پېشېئېل ناكات..وتى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ قەولى سېيەمى ژنەكەم كە دەئېت:

(إِنِّي لَا أُصَلِّي حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ) ھەتا پۇژ ھەلنەھەت نوپۇزى بەيانى ناكات (فَإِنَّا أَهْلَ بَيْتٍ قَدْ عَرَفْنَا أَنَّ ذَاكَ) ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ خۆت بىنەمالەي ئېمە چاك چاك دەناسىت، (لَا نَكَادُ نَسْتَقِظُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ) بە خودا ئېمە لە باو باپېرمانەوھ وامان ھېتاوھ، ھەزار ئېشمان ھەبېت، تا ھەتاو ھەلنەھەت لە خەو ھەلناسېن، بە خودا ئېمە بەو مەرچە مسولمان بووېن.. تاقەتى نوپۇزى بەيانىمان نېھ لە كاتى خۆيدا..

ئەھا ئەمە سەرھەتا مسولمان بوونى ئەم بىنەمالەيە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ بە خودا ئېمە لە باب و باپېرمانەوھ واھاتووېن ھەزار ئېشمان ھەبېت، بازرگانىمان ھەبېت، دەستمان لە ناو ئېشدا بېت، ھەتا پۇژ ھەلنەھەت تاقەتمان نېھ بەو بەيانىھە زوھى كە تو دەئېت ھەستېن نوپۇزى بەيانى بگەين، بە خودا من عادەتى خۆم تېك نادەم ..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى (فَإِذَا اسْتَيْقَظْتَ يَا صَفْوَانَ فَصَلِّ)، ئەي (صفوان) گيان، لە مەودوا ھەركاتېك بە خەبەرئوھوھ، نوپۇزى بەيانىھەكەت بگە، مەبېرە لاي نېوھ پۇ بلىي نېوھ پۇ دەيگېرەوھ، ھەر كە خەبەرت بووھوھ ھەستە نوپۇزەكەت بگە، بەلام مەيگەيەنەرە ھەتاو ھەلھاتن، (فَإِذَا اسْتَيْقَظْتَ) قەيناكە من نالېم وەرە بۇ نوپۇزى بەيانى، من نالېم وەرە بۇ جەماعەت، من نالېم سەعات سى و نېو نوپۇز بگە، قەيناكە ھەستە سەعات پېنج نوپۇزەكەت بگە، كە خەبەرت بووھوھ..

ئەھا پېغەمبەر ﷺ لەبەر چارى ژنەكەي زەمى مېردەكەي ناكات، با ئەمجا ئەمېش داشى بەسەرى دا سوار نەبېت، بلىت: ئەھا پېغەمبەرى خودا ﷺ چى پى وتى، نا با ئەم خېزانە كەسېك نەكەوېتە بەبىناھەوھ، كوپى خۆم ھەر كاتېك كە خەبەرت بووھوھ نوپۇزى خۆت بگە، لەوھ زىاتر لەسەرى ناروات، جا سەيرى پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەمە موشكىلەي ئەم ژنە بوو، ژنە كە وتى: ئاوا ئەي پېغەمبەرى خودا!؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرموي: ئاۋا يەك سۈرەتى بېككەلە بخوئەنە و خىرا حازىبە بۆي، ئەگەر ھەزى لىبوو بە پۇژووبە، كە ھاتەۋە بلى ئەگەر تۇ ئارەزۋويى من بگەي بلى من بە پۇژوو نىم، كېشەكە كۆتاي ھات، پىياو و ژنە دەستى يەكتىيان گرت و بەخىر و خۇشى چۈنەۋە مالاۋە، پەھمەتى خودا بەسەريان بارى..

ئا لىرەدا ئىمە لەۋە تىدەگەين كە زۆر ژن ھەيە خودا پەرسەتە بە ھىساب، خودا پەرسەتكى ئارەزۋانە، دىن ئەۋ دىنەيە كە بە پىتبايى پېغەمبەرى خودا ﷺ جىبەجى بىكرىت، زۆر ژن ھەيە زىكرى خوا دەكات، تەسبىحات دەكات و سالاۋات لىدەرە، شەۋ نوئىز كەرە، كەچى پۇژۇك لە پۇژان ئەۋ سەرەي بە خۇشى نەبردە سەر سەرىنى ھاۋسەرەكەي، دە بە خودا ئەمە لە دىنى ئىسلامدا جىيى نايىتەۋە..

پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەدىسكى ھەيە بۇ خوشكان و داىكانى بە پىز مۇژدەيەكى گەرەيە: (المرأة إذا صلت خمسها) ھەر ژنىك پىنج فەرزەي نوئىزى كرد، نوئىز بەس پىنج فەرزەكەي كرد، (وصامت شەرھا) لە سالەكەدا بەس مانگى پەمەزان بە پۇژوو بوو، (وأحصنت فرجها) داۋىن پاك بوو، خىانەتى ھاۋسەرى نەكردبوو، دەستى بە نامەھرەمىك نەكەتوبو، جگە لە مېردەكەي خۆي (و أطاعت زوجها) گوپرايەلى مېردەكەي بوو، ئەۋ مېردەي چى بگوتايە دەبووت بەسەرچاۋ پىياۋەكە تا دلى تۇ پارى نەكەم ناچمە سەر سەرىن، (فَلْتَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءْتَ) لە پۇژى قىامەتدا بانگ دەكرىت:

ئەي ئەۋ ژنەي، ژنى فلان كەس، كە پىنج فەرزەي نوئىز بە پىك و پىكى دەكرد، مانگى پەمەزان بە پۇژوو دەبووت، گوپرايەلى مېردى خۆت دەكرد و مېردەكەت گەلىك لىت پارى بوو، ئەي ئەۋ ژنەي زۆر داۋىن پاك بووت، قەت دەستى نامەھرەمت، خىانەت كارىكت بەردەست نەكەوت، ئەۋە ھەر ھەشت دەرگاي بەھەشتت بۇ كراۋەتەۋە لە كامىانەۋە ئارەزۋوت لىيە بېژدە ژورەۋە..

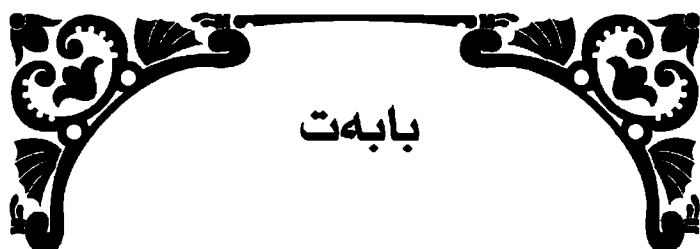
بە خودا ئىمەي پىياۋان ھەزاران پىسىارمان لى دەكرىت، دىفاعت لەم دىنە كىدە؟! جىھادەت نەكردوۋە؟! بانگەۋازت نەكردوۋە؟! ئەمەرت بەچاكە نەكردوۋە؟! نەھىت لە

خراپە نەكردووه؟! نەھاتووى بۇ نوپۇزى جەماعەت؟! نەھاتووى بۇ نوپۇزى جومعە؟! نەچووى بۇ حەج؟!

بەلام ئافرەتان ئەم پرسیارانەیان نیه، پینج فەرزەى نوپۇز، پۇئوى پەمەزان، گوپراپەلى مىرد، داوین پاکی، ھەر ھەشت دەرگای بەھەشت بۇ تو کراوہتەوہ، فلان کەس بپۇدە ژورەوہ.. بەلام بە داخوہ ھەپە پینج فەرزەى نوپۇز و شەو نوپۇزیش و پۇئوى دووشەمان و پینج شەمانیش دەگریت، بەلام (وَ اطَاعَتِ زَوْجَهَا) نیه، ئەو مىردەى قسەپەکی خووشى لى نابىستیت، ئەو مىردەى پویەکی خووشى لى نابىستیت، ئەمە لە دینی ئىسلامدا جىى نابیتەوہ..

ئەو بەسەرھاتەى کە باسمان کرد، ئەو دایکە، ئەو خوشکە بەپۇزە بوو لەخزمەت پيغەمبەرى خودا ﷺ موشکیلەى حەل بوو، پىی وتین ئىسلامى ئیمە ئىسلامى دونیاپە، ئىسلامى قیامەتە، ئىسلامى مزگەوتە، ئىسلامى ناو مالە، ئىسلامى سەر بەرمالە، ئىسلامى سەر جىگای ژن و مىرداپەتیبە، بە ھەمووی ئىسلام دەبیت، بە ھەموویەوہ لە خزمەت دینەکەدا بین.. تا شەویکی تر و باسکی تر و موشکیلەپەکی تر لە خزمەت پيغەمبەرى خودا ﷺ ھەموو لاپەکتان بە خودای گەرە دەسپیرم .

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)

هاوسه‌ره‌که‌م بژیوی ژیانمان

وانہی چوارہم:

هاوسه ركهه م بزئوى ژيانمان دابین ناكات .

* عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ : قَالَتْ هُنْدُ امْرَأَةٌ أَبِي سُفْيَانَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ : إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ ، فَقَالَ : خُذِي مَا يَكْفِيكَ وَوَلَدَكَ بِالْمَعْرُوفِ . - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (٥٣٦٤) وَ مُسْلِمٌ : (٧ / ١٧١٤) .

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى : ﴿وَعَلَى الْوَالِدِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكَسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ البقرة : ٢٣٣ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (وَلَهُنَّ عَلَيْكُمْ رِزْقُهُنَّ وَ كِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ) . - رَوَاهُ مُسْلِمٌ : ١٢١٨ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَضِيعَ مِنْ يَقْوَتِ) . - رَوَاهُ أَحْمَدُ : ٦٤٩٥ . إسناده حسن ، وَ صَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ . صَحِيحُ التَّرْغِيبِ . : ١٩٦٥ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَ دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ فِي رَقَبَةٍ ، وَ دِينَارٌ تَصَدَّقْتَ بِهِ عَلَى مِسْكِينٍ ، وَ دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ ، أَعْظَمُهَا أَجْرًا ، الَّذِي أَنْفَقْتَهُ عَلَى أَهْلِكَ) . - رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً ، وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَانَتْ لَهُ صِدْقَةً) . - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَ مُسْلِمٌ .

* وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِنَّكَ لَنْ تُنْفِقَ نَفَقَةً ، تَبْتَغِي بِهَا وَجَهَ اللَّهِ ، إِلَّا أُجِرْتَ عَلَيْهَا . بِهَا ، حَتَّى مَا تَجْعَلُ فِي فِيَّ امْرَأَتِكَ) . - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : ٥٦ ، وَمُسْلِمٌ : ١٦٢٨ .

* عَنْ عَرِيضِ بْنِ سَارِيَةَ ، قَالَ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِذَا سَقَى الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ الْمَاءَ أُجِرَ) قَالَ عَرِيضٌ : فَأَتَيْتُهَا فَقُمْتُ إِلَيْهَا ، فَسَقَيْتُهَا وَأَخْبَرْتُهَا بِمَا سَمِعْتُ) . - رَوَاهُ أَحْمَدُ فِي الْمُسْنَدِ : ١٧١٥٥ ، وَحَسَنَةُ الْأَلْبَانِيُّ فِي الصَّحِيحَةِ : ٢٧٣٦ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِنَّ أَعْظَمَ الصَّدَقَةِ لُقْمَةً يَضَعُهَا الرَّجُلُ فِي فَمِّ زَوْجَتِهِ) . - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ .

سهرچاوهگان :

- ١) زهواج له قورئان و فرموده صهحيه كاندا ، محمد مهلا فائق ، ل ١٤٥ ، ١٤٦ .
- ٢) ژن و ميژدى ئيسلامى بهخته وهر ، محمود مهدي اسلامبولى ، و : نهوا محمد سعيد ، ل ١٧١ ، ١٦٩ .
- ٣) پوختهى فقهى ئافره تان ، نهبو بهكرى صديقى ، (٤١٩ - ٤٣٠) .
- ٤) پايزه برا ، مهلا نهحمهدي شهريعه ، ل ٢٨ ، ٣٠ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیمانداران و خوداناسانی به پێژ: ئه مشه ویش ده چینه وه خزمه تی پێغه مبه ری خودا
ﷺ له زنجیره باسه که ماندا به ناوی ﴿ئهی پێغه مبه ری خودا ﷺ کیشه و گرفتم هه یه﴾،
سه رده می سه عاده تو زه مهنی به خته وه ریه وه، زه مهنی به خته وه ری ئه و کاته ی که
وه حی ئاسمان راسته وخو ده هاته سه ر ئه م زهویه ..

پێغه مبه ری خودا له ناو سه حابه کاندا بوو.. چهند به خته وه ربوون ئه و سه حابه نهنی
پێغه مبه ری خودایان ﷺ به چاوی سه ریان بینیبوو.. ئومیده وارم که (انشاء الله) ئیمه که
نه گه شتووینه ته زه مهنی پێغه مبه ر ﷺ ئیمه که هه زار و چوار سه د و ئه وه نده سه له
دوای وه فاتی پێغه مبه ری خوداش ﷺ هاتووینه ته سه ر ئه م زهویه، له و که سانه ده بین که
پێغه مبه ری خودا ﷺ خوژگه ی خواستوه که براکانی ببینیت، سه حابه کان فه رموو یانه:
ئهی ئیمه برای تو نین، ئهی پێغه مبه ری خودا ﷺ!؟

فه رمووی: ئیوه هاوه لئ من، ئیوه هاو پێباز و هاوسه فه ری من، ئیوه هاوده می
شه وان و پوژانی من، ئیوه ئه و که سانه ن هه موو کاتیکتان له گه ل مندا ده ژین، به لام
براکانم، خوشکه کانم، ئه و پیاو ژنانه ن له ئومه تم به چاوی سه ر منیان نه بینیه وه، هه زاران
سه له که وتۆته نێوان من و ئه وان وه، به لام ئه وه نده به یه قین و دلنیا یه وه ئیمانیا ن پێ
هیتاوم، کاتیک فه رمووده یه کی من ده بیستن، واده زانن به چاوی سه ر ده مبینن، ئه وان ه
برای من، ئه و ئا فره تانه ش خوشکی من، ئه وه ئیمه (انشاء الله) ئه و شه ره فه مان
که وره مان پێ بپاوه که له برایان و خوشکانی پێغه مبه ر ﷺ ده بین..

ئەمشە ویش دەچینەو ە خزمەت پيغمبەري خودا ﷺ، لە مرگەوتی مەدینەدا دانیشتوو ە و ەحابە بەرپزەکان لە خزمەتیدان، ئیمەش بۆ ئەو ەي ئەو مەشەدە ببینین، بزانی ئەمشەو کۆ موشکیلە یەکی ەبە، بزانی ئەو موشکیلە یە ئەمڕۆ لە ناو خیزانەکانی ئیمەدا پروی داو ەتەو؟! بەبۆ گومان بەلێ، دەچینەو ە خزمەتی و ەکو ەلام کردنیك لە خزمەت پيغمبەري خودادا ﷺ، ئیمە ە لاواتی بۆ دەنیرین و دەلێین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

میردەگەم ەزێلە

ئافرەتیک داپۆشراو، بە ەیا و ەرمەت، دیتە خزمەت پيغمبەري خودا ﷺ، ئافرەتیک ە پپووستی بە خۆ ناساندن نە، نالیت ئەي پيغمبەري خودا ﷺ من فلان ەسم، چونکە ەسێک نە لە ناو شاری مەدینەدا و لە ناو شاری مەککە و لە دەورووبەریدا ئەم ئافرەتە نەناسیت، ئافرەتیکي ناسراو، ەک لە کاتی ەنگدا پۆلی پیاویشی بینو ە، ئەو ئافرەتەش (ھند) بوو (ھند)، ئەو ئافرەتەي لە ەنگی (ئحود)دا ەرگی ەزرتی (حمرە)ی دەرهێناو ە.. بەلام لە داویدا (سبحان الله) لە داویدا مسولمان بوو، بوو بە یەکتیک لە شیرە ژنانی ئیسلام..

زۆر دوزمنی پيغمبەر بوو ﷺ، بەلام دواتر (١٨٠) پلە ژیانی ەرچەرخا، بوو بە یەکتیک لە خۆشەویستانی پيغمبەر ﷺ، ئەم ئافرەتە خیزانی یەکتیک لە ەرکردەکانە، یەکتیک لە پیاو ەو دارەکانە یەکتیک لە پیاو ماقولانی شاری مەککە یە، ە پاشانیش لە ەردەمی ئیسلامدا یەکتیک ەو ەسانەي ە خەزوری پيغمبەر ە ﷺ، ئەم (ھندە) ژنی ئەبوو (سوفیان) ە (أبو سوفیانی ابن حرب) ە نابتان زۆرتان ناوتان بیستوو ە..

دېتە خزمەتى پېغەمبەرى خودا ﷺ، ژنى ئەم پياوھ گەورە، ئەم ئافرەتە ناودارە، بزائىن موشكىلەى چىە؟! خۆشەويستان دەلئىت: (يا رَسول الله) ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ لەناو ئەو ھەموو خەلگەدا پېغەمبەر ﷺ دانىشتوو، شەكواكى ئا ئەمەيە:

(إِنَّ أبا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ) ئەي پېغەمبەرى خودا ئەبو سۇفیانى ھاسەرم پياوئىكى چروكە، زۆرى پارە خۆشەوئىت، (وَلَيْسَ يَعْطِنِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي) بەخودا قەت ئەوئەندە پارەمان نادائى، قەت ئەوئەندە كەل و پەل و زەخىرەمان بۇ ئاكرپئىت، كە دەچئىت بۇ سەفەر ھىچ پارەمان بۇ جىئناھئىلى..

ئاخر من ئافرەتئىكم كۆمەلئى مندالەم ھەبە، ئاخر مېوانئىك پومان تئىدەكات، ئاخر پئوئىستىەكمان دەبئىت، ئەم (أبو سۇفیان) ە زۆر پارە خۆشەويستە، ھەشئىتى، بونئىشى ھەبە، كەچى وەلاھى پياوئىكى چروكە، (إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ)، بەلام من كېشەكەم لەوئەدايە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئاچار بووم، لە ئاچارئىدا جارى واھەبە بە دزىوئە پارە لە گىرفانى ئەو دەردەھئىتم، (وَهُوَ لَا يَعْلَمُ) ئەوئىش ئازانئىت، پارەكانى زۆرئەن ھەر ھەستئىش ئاكات، چەندم لە پارەكانى دەرهئىئاوھ..

بەلام بە خودا ئاچارى كردم بە دزى ئەوئە پارە دەرهئىتم، چونكە خۆى ئەوئەندە پارەمان بەش نادات كە بەشى من و مندالەكانم بكات، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئايا پەوايە؟! ئايا چىبىكەم من ئاچارم ئاچارە!؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى (خَذِي مَا يَكْفِيكَی وَوَلَدِهِ بِالْمَعْرُوفِ) خوشكى خۆم كچى خۆم لە مەودوا بۆت ھەبە پارە لە گىرفانى (أبو سۇفیان) ى مئردت دەرهئىتى بە قەدەر ئەوئەندەى كە كىفایەتى ژيانى خۆت و مندالەكانى (أبو سۇفیان) بئىت، ئەھا مندالەكانئىش ھەر ھى تۆ نئىن، ھى ئەوئىشن، تۆ ئەوانئىش بەخۆئە دەكەئىت، (بالمعروف) بەلام ئاكات لئى بئىت، بە چاكە، بەلام ئاكات لئى بئىت لە مەعروفدا پارە لە گىرفانى دەرهئىتئىت، (بالمعروف) بەعنى چى؟! بەعنى:

يەكەم: زىيادە مەسرف نەكەي، ئەو پارەيە تۆ بچى ئەو پارانە دەربەيتى كۆمەلى
كە ماليات و شتى زىيادەي ناو مالى پى بىكرى، ۋە لافلان دراوسىمان ژنەكەي ئەۋەي كرى
ۋە منىش فرىا بگەوم بچم خىرا بىكرم، بەلام ئەو مېردەي ئەۋەندەي پارەي ناداتى، بەلام
تۆ بچى بېدىزى، ئەۋەيان (بالمعرف) نىيە، نەفەقاتى پۆزانەي پىۋىستى زىيان بېت.

دوۋەم: ناكات لەۋاريدات وداھاتى مېردەكەت بېت. (بالمعرف) ئەۋەيە: تۆ چاوت
لېي بېت، كابرايەك پۆزى (۱۰) ۋە رەقەي دەستكەۋېت، ئەمىش لە مانگىكدا (۲) ۋە رەقەي
دەست دەكەۋېت، نابېت تۆ ۋەكو ئەۋەي (۱۰) ۋە رەقەي دەست بگەۋېت مانگانە پەفتار
بگەي، (بالمعرف) پەفتار بگە بە چاكە..

سېھەم: بزائە بە دز نەناسرېت، ئەم پياۋە ھەر پارە خۆشەۋىستە، بەلام بوختان
كەر نىيە، پۆزىك ئەگەر لېت ئاشكرابېت نەچېت يەكسەر تەلاقت بدات، حەيات بەرېت،
موشكىلەيەكى گەرەتر پوۋيدات، ئەھا ئىمە دەبېت لەم حەدىسانەۋە ۋىيا بېن، وشەي
(بالمعرف) لە حەدىسەكەدا ھەيە، يەنى: ژنىك ئىستا چەند ژن ھەبوۋە باسى شەكرەي
خۆي كىرۋە و تويەتى: لەم زەمانەدا، بەراستى لىمان قەۋماۋە، ئەو پياۋە پارەكانى
كەس نازانېت لەكۆي دايان دەنېت، موعامەلەيان پىۋە دەكات چىيان پىۋە دەكات، ئىمە
دەمىكە موحتاچىن، ژنى ۋاھەيە دەلېت ئەگەر پىنج ھەزارى مۆلىدە داۋابكرى، دەبېت
بچم لە دراوسىكانى قەرز بگەم، ئەم پياۋە پۆزىك دە ھەزار دانانېت..

بلى: ئەگەر پۆزىك لە مال نەبووم، ئەۋا مىۋانېكمان ھات، فەقىرە ژنى ۋاھەيە
ئىستاش قەرزدارى سەۋزەي بازارى خەلكىيە، بچېت دوو دەسك كەرەۋز بەنېت، ئەم
پياۋە پۆزىك نەيوتۋە: ئەمە بېست و پىنج ھەزارە بالات بېت، ئەگەر من لەمال نەبووم
سەر بەرزائە مىۋانېك ھات بەرېنى بگەي..

بەلام دەبېت ۋىيا بېن (بالمعرف) ئەمە پياۋى ۋاھەيە ھەر پارە خۆشەۋىستە، ھەر
چرۋەك، بەلام بوختان بە ژنەكەي ناكات، نەچېت سىندوقەكە بشكىنېت، نەچېت قاسەكە

بشکینیت، دوایی کابرا بیکات به ههرا و بلّیت وه لا (١٠) دهدهفتهر دۆلاری تیدابوو، بچیتته ماله خه زورانی بلّیت وه لا ژنه کهم پاره کهی لیّ دزیوم، نه وه نه چیت بلّیت پیغممبهر ﷺ نه م حه دیسه ی فهرمووه، منیش واده کهم، (بالمعروف) ناگات لیّ بیت توشی خرابه نه بیت، له سهر نه مه ..

که واته: موشکیله ی نه م شهومان که باسی ده کهین له زه مانی پیغممبهر ﷺ پوویدا، بریتیه له چروکی پیوا، نه و پیوا نه ی که نه فه قه ی ژن و منداله کانیا ن به چاکی ناکیشن، خۆشه ویستان: به تاییه تی چینی پیوا ون نه و ژنه کتی تری هه یه نه گهر نه م هاوسه ره نه بیت، تا له مالی بابی بووه نه هاتوو دیناریک له تو داوابکات، که هاته مالی تو و له مالی باب و کهس و کاری داپرا، نه مچا خو خه لک خیری پیناکات، نه مچا ده لّیت میردی هه یه، نه گهر بیوه ژن بیت، هه تیو باربیت، خه لک خیری پیده کات، ژنی واهه یه، مندالی واهه یه، باوکیشی هه یه، به حیساب میردیشی هه یه، خه لک خیری پیناکات ژوریش به نه داری ده ژیا، چونکه پیوا وه که به راستی مه سره فی ماله که ناکات، نه م پارانه نازانم بو کی هه لده گریّت؟! نه وه موشکیله ی ژوره که به راستی نه وه گهره ترین گوناحه، پیغممبهری نیمه ﷺ ده فهرمویت:

(کفی بالمرأ إثمًا أن یضیع من یقوت) به سه بو نه وه نده ی نینسان به م گوناحه وه بچیتته وه باره گای خودا، یه عنی: نه گهر نینسانیک هه رچی گوناحه له سهر زه ویدا نه ی بیت، به سه نه م گوناحه ی به سه بو نه وه ی بچیتته جهه نم!! نه ویش نه وه یه: نه فه قه ی مال و مندالی به پیک و پیکی نه کردوه، مال و مندالی نیحتیاج و موحتاج، هه یشیه تی و بویان سهر ف ناکات، نه وه گهره ترین گوناحه له شه رعدا.

خۆشه ویستان ده فهرمویت نه گهر ژنیک ژیا نی نه وه نده نارپه حه ت بوو، میزده که یشی هه بیوو، که چی نه یده دانئ دروسته لای قازی نه م ژنه خۆی به تلاق بدات بلّیت من هیچی تر ناوا ئیداره ناکه م، ناکریّت من نه خه لک خیرم پیده کات، نه پووم یه ت جاریک دووجار له

مالى باۋكى داۋابكەم، ئەم مندالە پەش و پوتانە بەكى بەختو بگەم، ئەمە يەككە لەو ھۆكارانەي ئن وپياۋى پى لەيەكتر جيا دەكرىتەوہ..

(سبحان الله) ئەوہندە خالەكە گەورەيە، بەلام ئەي ئەو كەسەي لە دلىكى پاكەوہ نەفەقەي بۆ ئن و مندالەكەي بكات، موحتاجى و ئىحتياجىبەكان دەفع دەكات، بە پروويەكى خوشەوہ شتيان بۆ دىننىتەوہ خىرىكى زۆرگەرە دەكات..

خەرچى بۆ مال و مندال صەدەقەيە!

دەزانن پېغەمبەرى خوا ﷺ لە صەحىحى موسلىمدا فەرموويەتى: موژدەي داوہ دەفەرموۋى پۆزى پارە كۆكرايەوہ بۆ جىھادى (فى سبيل الله) بۆ سەرگەوتنى ئەم ئىسلامە، تۆ دەستت كرد بەگىرفانتدا و (۱۰) ھەزارىشت دا.

پۆزىكىش كاپرايەك داۋاي كرد، خەلكىنە: لە پى خودا كۆيلەم، جاران ئەوہ ھەبووہ پارەم بۆ كۆبەنەوہ، بۆ ئەوہى گەردنى خۆم لە كۆيلايەتى ئازاد بگەم، خاۋەنەكەم دەلى: ئەگەر دەفتەرىك دۆلارم بەيتى لە كۆيلايەتى ئازاد بە، تو خوا خىرىكم پىيەكەن، يارمەتىم بەن، بۆ ئەوہى گەردنم لە كۆيلايەتى ئازاد بيت، بۆ ئەوہى وەكو ئىنسانىكى ناسايى بۆيم، تۆ دەست دەكەيت بە گىرفانتتدا و (۱۰) ھەزار دەدەي بەويش، گەردنىك لە كۆيلايەتى پزگارى دەكەي..

فەقىرىكىش لە دەرگا دەدات.. تەق تەق، تو خودا زۆر فەقىرم، موستەھەقىشە، دەست دەكەيت بە گىرفانتدا و (۱۰) ھەزارىش دەدەي بەو..

(وَ دِينَارٌ أَنْفَقْتَهُ عَلَىٰ أَهْلِكَ) ھەر لەو پۆزەدا (۱۰) ھەزارىشت بۆ مال و مندالەكەت سەرف كردوہ بە ھەر پىداۋىستىەكى ژيان بيت، لە ميوہ بيت، لە خواردن بيت، لە جل و بەرگ بيت..

پېغەمبەرى خوا ﷺ دەفەرموۋىت (أَعْظَمُهُمَا أَجْرًا الَّذِي أَنْفَقْتَهُ عَلَىٰ أَهْلِكَ) لەم چل ھەزار دىنارەدا لەم چوار بەخشىنەدا، ئەوہى بۆمال و مندالى خۆت خەرچت كردوہ، لاي

خودا پاداشتى لە ھەموويان زياترە، (سبحان الله) چەند دىنار پۇژانە بۆ ئەم مال و منداڵە خەرچ دەكەيت، وە لەھى يەقىنت ھەبىت لەسەر تاي تەرازوى قىامەتدا دەي بينىتەو، ئەوھى بۆ ئەم مزگەوتەي دادەنئىي، ئەوھش بۆ ئەو منداڵانەي خۆت خەرچى دەكەي، ھى مال و منداڵەكەت خىرى زياترە (سبحان الله) ھىچى بە فېرۆ ناچىت ھەمووي دەچىتە تاي تەرازوى خىرتەوھ ..

(إذا أنفق الرجل على أهله نفقةً، وهو يحسبها كانت له صدقة) ئىمامى (بوخارى) و (موسليم) فەرموودەكەيان پىوايەت كىردو، خۆشەويستمان ﷺ دەفەرموويت: ھەر پىواويك كە خوداي پەرورەدگار پەحمى پى كىرد، ئىن و منداالى داىە، ئەمىش چوو مەسرفى مالى كىردن، خزمەتى كىردن، بەلام: (و هو يحسبها) (سبحان الله) ئەم فەرموودە زىرپىنانەي پىنغەمبەر ﷺ، يەك وشەيەك چەندىن مەعنا دەگەيەنئىت، (يحسبها) يەعنى: كاتىك كە شتەكەي دەكړى، عەلاگەكەي دەبردەوھ بۆ ئىن و منداالى، لە ناخوھ خۆش حال بوو، دەبوت: خودايە ھەمد و سەنا بۆ تۆ، ئەوھ من ئەو كۆرپە سەلتەي جارائىم ئىستە ئىم ھەيە، ئەو كۆرپە عازەبەي جارائىم و ئىستە ئىم ھەيە، ئىستە خودا پەحمى پى كىردووم منداڵم ھەيە، ئاي خودايە لىت بە زىاد بىت پارەشم ھەيە، لە خودا بە زىاد بىت نەفەقايان بۆ دەكىشم، مەسرف دەكەم، لە ناخوھ خۆشحالبوو..

ئەك ھى واھەيە شتەكەش دەكړىت بەلام دەلئىت دەك بە سندانان بىت، كۆرپە ئەمانە دەلئى مېروون، من پىيان پانگەم، ئەوھنا، لە ناخوھ خۆشحاليان بكە، ئەم شتە پىشكەش بەمال و منداڵەكەت دەكەيت واپزانى ئەوھ ھەر ھەمووي تۆ دەبخۆيت كە ئەو منداڵە جوانانە، ئەو ئىنە بەپىز و حورمەتدارە لە مالاكەتدا دەبخوات، (كانت له صدقه) ئەوھ بوو بە بەخشش و بە بەخشىنى پىگاي خوداي گەرە بۆت حىساب دەكات..

لە خودا بە زىاد بىت، لەبەر ئەوھ پىواي واھەيە ئۆر مەسرفى لەسەرە، دلىابە تۆ بەردەوام لە خىردايت، ئەگەر پىوا دەست كورت بوو ھەموو پۆزىك نەيتوانى چەند

عەلاگەيەك بەرىتتەۋە، بەرپىزان لەسەر سفرەيەكى بچوكدە دەتوانىت لە خواردنىكى كەمدا
وابكات، مەعنەۋيەن بە مال و مندالەكەي بېەخشىت..

پېغەمبەرى خودا ﷺ (سَعْدِي ابْنِ أَبِي وَقَاصٍ) لە لا بوو فرموى: ھەر شتىك لە
پېتاۋى خوداى گەرەدا بېبەخشىت، خوداى گەرە لىت قبول دەكات و ئەجر و پاداشتت
دەداتەۋە، (حتى ما تجعلُ في في إمرأتك) لە صەحىحى (بوخارى) دا ئەم فرمودەيە
ھاتوۋە، تەنانت ئەو پاروۋەي لەسەر سفرە ھەلى دەگريت و دەيگەيتە ناو دەمى
خىزانەكەت، چ پياۋيەك لە ئىمە ئەو سونەتە زىندوو دەكاتەۋە، شەرت نىە تۆ مريشك و
گۆشت بخۆيت، ئەمە خىزانە لەوانەيە نان و ماست بخۆيت بەلام ئەم ژنە چەند خۆشحال
دەبىت، ئەم ژنە چەند بەختەۋەر دەبىت، ئەگەر پياۋەكە بلىت ئادەي ئافرەت دەم
بگەرەۋانى باپاروۋە ناوساجى و ماستىك بەگمە دەمتەۋە، ئەم ژنە خۆشحال دەبىت،
ئەمە مەعنەۋيە، ئەمە تىربوۋنى پۆجى پىدەلەين، پېغەمبەرى خودا ﷺ فرموى ئەو
پاروۋەي بە دەستى خۆت دەيخەيتە ناو دەمى ژنەكەتەۋە، ئەۋەش خودا بە چاكە بۆت
دەنوسىت، يەنى پياۋى موسولمان دەبىت ئاۋايىت، ئەم مەسلانە ئىمە باسيان
دەكەين، خۆزگە ۋەكو صەحابەكانى پېغەمبەر ﷺ رەفتارمان بگردايە:

(عرباضى ابْن ساريه) صەحابى بوۋە، دەفرموۋىت: لە خزمەت پېغەمبەرى خودا
بووم ﷺ، ئەم ھەدىسەي بۆ خويئندەۋە: (إِذَا سَقَى الرَّجُلُ إِمْرَأَتَهُ الْمَاءَ أَجْرٌ) فرموى:
ئەگەر پياۋيەك لەسەر سفرەيەك زانى ژنەكەي تىنويەتى، بىدەنگ ھەستا چوۋ پەرداخىك
ئاۋى بۆ ھىتا، وتى ژنەكە ھا ئەۋە پەرداخىك ئاۋە، شەرت نىە ھەموو جارىك پياۋ بلىت
ئافرەت بىرۆ پەرداخىك ئاۋم بۆ بەيئە، قەبچىكە دەبا جارىك تۆ بۆ ئەۋى بەرىت..
پېغەمبەر ﷺ فرموى (أَجْرٌ) بە قەدەر ئەو دلۆپە ئاۋانەي لەم پەرداخەدايە،
خوداى گەرە ئەجر و پاداشت دەخاتە تاى ترازوۋى ئەم پياۋە كە پەرداخىك ئاۋى بۆ
ژنەكەي بردوۋە..

(عیرباض) دەفەر موویت: كە ئەو ھەم لە پېغەمبەرى خودا ﷺ، بیست یەكسەر چوومە مالاھە گەرمابوو وەكو ئەم ساتانە، چووم یەك پەرداخ ئاوی ساردم لە گۆزە بردوو بە دەمی ژنەكەمەوە كرد، وەتم بە خودا زۆرت تینوو وەتی بە خودا زۆرم تینوو بوو، بەس ئەمە چیه ئەم پەفتارە؟!

وتم: ئەو فەرمودەھەم لە پېغەمبەرى خودا ﷺ بیست ویستم یەكسەر جیبەجیبی بەكم، ئەھا صەحابەكە یەكسەر جیبەجیبی كردوو، نەك ھەر لە مزگەوتدا بیبیستیت لە مەیدانی عەمەلدا جیبەجیبی كردوو، بەلام كەسب ھەبە لە ژياندا خۆشەویستان ئەم دەست كورتیە و ھەژاریەش نایەلێت، پێی خۆشەو پیاویكى سەخە، وەلاھی پیاویكى بەرێزە، دەبیست خوشكى بەرێزیشمان ئاگای لەوەبیست، ھەزەكات وەلاھی سێ چوار ەلاگەى پێی بیست، بەلام ئەى ئەگەر گێرفان تێیدا نەبوو، ئەى ئەگەر مۆچە نەبوو، ئەى ئەگەر پارە و كۆركاریەكە دەست نەكەوت، ئا لەو كاتەدا ھاوار بۆ خودای گەرە بەرە، بلی: خودای گەرە پێق و پۆزێكم بۆینێرە (انشاءالله) خودای گەرە مەحرومەت ناكات.

سێ مانگ گۆشتیان نەخواردبوو..

پیاویك دەلێت: مندالەكانم سێ مانگ داواى گۆشتیان دەكرد لە سالی نەو دەدەكاندا، وەلاھی چەند جارێك دەچووم بۆ دەرگای خەلك بۆ قەرزیك لە دەرگاكدە دەگەپامەوە پووم نەدەھات.. لەبەر ئەو مندالەكانیش ھەموو شەویك دەیان گوت خەریكە كۆپەر دەبین بۆ گۆشت، خواردن ھیچ نەبوو، پۆزێك دەست نوێژم ھەلگرت چومە سەر بەرمان، زۆر گریام، وتم: خودای أرحم و پاحیمین ئەى خودایە كە یەكێك لە ناوھكانت (الرزاق)ە، من ھیچ دەسەلاتم نیە، ئەم مندالەنەش نەفەقەیان لەسەر منە، دەى پەروردگار! من ھانام بۆتۆ ھیناوە.. پزقێكممان بۆ بنێرى..

فەرمووی یەك تەق و تۆق لە ئاسماندا دەستی پێكرد، وتیان وەلا تەقەى خۆشیە، كەسبش نەیزانى بۆ چی؟ وتی یەك مراویە كۆپى- ئەمەى كە بەئاسماندا قاز و قولنگ

دەفېن- يەك باۋەش گۆشت كەۋتە ناۋ حەۋشەكەي ئېمەۋە، لە بائى درابو ھەر خېرا مندال و تيان باۋكە رابكە.. پەلامارمدا و سەرم بېرى..

يەك دانە مەنەجەل گۆشتى ئازەلى كىۋى، بالئندەي كىۋيمان لىتاۋ، خوداى پەرۋەردگار دلى خوشكردىن، مندال تىرى لىخوارد.. دوايى زۆرم پىرسى ئەم تەقەي خوشى بۆچى بوو؟! كەس نەيزانى بۆچى بوو!!! و تەم ئەم تەقەيە بەس بۆ مالى ئېمە دامەزرا، ۋە خوداى گەرە لە و كاتەدا دوعاى منى گىرا كردوو، خوداى پەرۋەردگار بۆى ناردين..

گۆشتى دەعوەتى بىردەۋە بۆمنا ئەكانى !!

پىاۋىكى بەپىزىش باسى خۆي دەكات، نمونە بېت بۆ ئەو پىاۋانەي ھى ۋاھەيە دەپوات بۆ خۆي لە كەبابخانە تىر دەخوات، مال و مندالېش لە مالاۋە نان و دۆ دەخۆن، يان نان و ساۋەر دەخۆن، ھەر بە خەيالىشىدا نايەت، زۆر ناچار نەبىت بەپىزان بەبى مال و مندال ھىچ نەخۆيت، چونكە ئەوانە نەقەقەيان لەسەر تۆ واجبە ، ئەو پىاۋە بەپىزە دەلېت: سالى (۱۹۹۴) بوو ئەۋپەپى گرانى، ئەم گەنجانە لەۋانەيە تەمەنيان كەم بېت، بېرى نەيەت، بەس بەپراستى گرانى بوو.. دەلېت جەژنى قورىان بوو، بە خودا سى مانگ چوار مانگ بوو گۆشتمان نەخواردبوو.. لە رەمەزانىشدا گۆشتمان نەخواردبوو.. دوو مانگ و دەپۆزى بەسەرداھات، قورىان ھات و تەم: (انشاء الله) جەژنى قورىانە، خەلك حەيوان سەر دەپىت، بەلام داخى گرانم ئەۋ گەرەكەي ئېمە يەك كەس تواناى كىرىنى يەك حەيوانى نەبوو، قورىانى نەكرا، يەك پشك دا بەش نەكرا..

لە و كاتەدا زۆر بەزەيم بە خۆماندا ھاتەۋە، مال و مندال دايمە داۋايان دەكرد، دايمە باسيان دەكرد، نەمدەتوانى بچم بۆ بازار بۆنى گۆشت و كەباييان دەكرد، ئەۋە بەپراستى ھەموومان لىمان بەسەردا ھاتوۋە، ئەم پىاۋە دەلېت: كە نىۋەپۆ چووم بۆ مزگەوت زۆر مەحزون بووم، برادەرىكى زۆرخۆشەويستەم بىنى وتى ئەم نىۋەپۆيە ھىچ ئىنكارىيەك

ناكەيت دەچىن بۇ مالى خۇمان.. گۆشتى قورىيانىمان بۇ ھاتوۋە، بىرئاندوويانە پارويەك نان بەيەكەۋە دەخۇين..

دەلئيت: مندالەكانم بەبىر ھاتەۋە، خودايە من چۆن دەچم لەگەل ئەۋ پياۋەدا دەچم، گۆشتى بىرئاد دەخۇم، بەلام سويىندى خوارد وتى نايىت دلم بشكىنيت.. ناچار بەشويىنى كەۋتم، بەكسەر سىنى گۆشتى بىرئاد، پەراسوى بىرئادىيان بۇ دانابويىن.. دەلئيت كابرا دوو سى پاروى خوارد وتى: بۇ ناخۇيت؟!

ۋتم: ۋەلا ئەخۇم با تۆزىك ئاۋ بخۇمەۋە، ھەندىك ئاۋم بۇ بەيىنن دەلئيت ھەرچى دەمكرد ئەۋ گۆشتە نەدەچۈيە دەممەۋە، ئەي ئەۋ مندالانە؟ من گۆشتى بىرئاد بخۇم، ئەۋ مندالانەي ناتوانم بۇشيان بىكېم، من گىرقانم خالىە..

دەلئيت: ۋتم خودايە گىيان چى بىكەم؟! ۋەلاھى بەيىنى خۇم و خودا قسەم دەكرد، لەۋ كاتەدا لە تەقەي مالى كابرا درا كابرايان بانگ كرده دەرەۋە.. وتيان كابرايەكە رەفلىق موعامەلەيە و شتى بۇدئىنى زەمانى ئىران و ئەۋانە.. كابراكە ھات و لىيان بوۋ بە موناقەشە، كابراي بىرادرەم وتى: تۇ نانى خۇت بخۇ من زۇرم پىدەچىت لەگەل ئەم پياۋەدا، ۋتم: فرسەتتىكى زىپىنە، سى چوار نان دانرايوۋ نانى تەنور، ھەر خىرا ھەرچى لەۋى بوۋ بە ئىسقان و گۆشتەۋە خستەمانەكەۋە، لە باخەلم ھاۋىشت، بىست دەقەي زياتر پى چوۋ، خەمى ئەۋەم بوۋ دواي ئەۋە ئۇن و مندالەكەي بلئىن باشە واگۆشتە بىرئادەكە خوراۋە، ئەي ئىسقانى پەراسۋەكان چى يان لىھاتوۋە، ئەي نانەكە؟ ئەۋ ھاتە ئورەۋە وتى كوپە دەزانىت ۋەلاھى شەرەمەزارم..

ۋتم: ۋەلا ئەزانى منىش مەۋعەدىكىم ھەيە ميوان و شتمان دىت، بەۋ خودايە مالى خوشكم و فلان كەس دىت، تكام وايە ئىزىنم بەدەيت، چايەكە بەرمەۋە بۇ مالەۋە، خۇ بە خودا چاشمان نەبوۋ..

ۋتى: ۋەلاھى من خەجالەتى تۆم، نەيان ھېشىت نانەكە لەگەل تۆدا بخۆم، كاكە حالى ئىمەش ئاۋايە، بازركان و موعامەلەچى ئاۋايە زىانى، بۆى دەرىچوم.. بە گەرمى گۆشەكەم گەياندە مالەۋە..

ۋتم: مندال ۋەرن بخۆن، خۇدا ناردۋىيەتى، مندالەكان لە خۇشىدا باۋەپىان نەدەكرد ئەم گۆشە خۆشە بىزراۋە، دەلتىت لەۋكاتەدا ھەزار جار شوكرى خۇدام كىرە..

بەلام پاش (دە) سالن رىك سالى (١٩٩٤) ئەمە پووى دا سالى (٢٠٠٤)، بەۋ پىاۋەم ۋت: تۋ خۇدا گەردىنم ئازاد بىكە، من پۆزىك مىوانتان بووم.. ۋتى ۋەلاھى نايەتە خەيالىم، كۆرە ۋەلاھى دەسالن لەمەۋپىش، ۋتى كۆرە من دەھەزار جار مىوانم ھاتوۋە..

ۋتم: ژنەكات ھىچى باس نەكرد لە دۋاى نان خۋاردنەكە، ئەھا ئەۋ پۆزە تۆ نانەكات نەخۋاردۋۇ بىرت كەۋتەۋە، ۋتى: نەبە خۇدا..

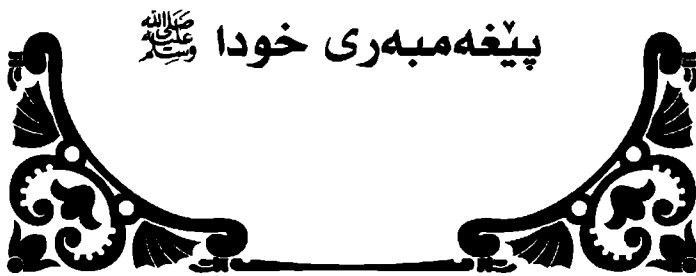
ۋتم: دە بە خۇدا من ھەرچەندە ئەۋە لەپووى شەرعەۋە دىروست نەبوۋ، بەس ۋەلا لەتاۋى مندالەكانم پارۋەكەم پى پۆنەچۋو، ھەر خۋاردنەكەم خىستە باخەلم ۋ بىردمەۋە بۆ مندالەكانم ۋتى ھەزار جار گەردىنم ئازاد بىت..

سەبىرى پىاۋى شەرىف، پىاۋى دلئۆز، پىاۋى بەبەزەبى، ئەۋ پارۋەى بۆ نەخۋرا، بەبى مندالەكانى، جا لەبەر ئەۋە ئەۋ كەسەى ۋەكو پىۋىست نەفەقەى بۆ مالن ۋ مندالى نەكىشاۋە، با بەم فەرمودەپە بەئاگاىتەۋە، ۋەكو ژنەكەى (أبو سوفيان) ئەگەر پىغەمبەر لە ناۋماندا بىمايە، چەند ئافرەت شەكوۋى حالى خۆيان دەكرد، ئەمە بابەتى ئەمشەۋمان بوۋ ھەتا بەرنامەپەكى ترو كىشەپەكى ترو بەخۇدانان ئەسپىرەم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)

کیشه‌و گرفت‌ی ناومالی

وانه‌ی پینجه‌م

کیشه و گرفتگی ناومالی پیغمبره‌ی خودا ﷺ

* قَالَ اللهُ تَعَالَى: ﴿يَتَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِن كُنْتُن تَرْضَوْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَرَبَّتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعَنَّ وَأَسْرَحُكُمْ بِ سَرَاحٍ حَمِيلاً ﴿۷۷﴾ وَإِن كُنْتُن تَرْضَوْنَ اللهُ وَرَسُولَهُ وَالْأَرْزَاقَ فَإِنَّ اللهُ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿۷۸﴾﴾ الاحزاب .

* عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ . رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا . قَالَ ، دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَى رَسُولِ اللهِ ﷺ فَوَجَدَ النَّاسَ جُلُوسًا بِبَابِهِ لَمْ يُؤْذَنَ لِأَحَدٍ مِنْهُمْ . قَالَ : فَأَذِنَ لِأَبِي بَكْرٍ فَدَخَلَ ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ ، فَسْتَأْذَنَ فَأَذِنَ لَهُ ، فَوَجَدَ النَّبِيَّ ﷺ جَالِسًا حَوْلَهُ نِسَاءٌ وَهُوَ ، وَاجِمًا سَاكِتًا ، فَقَالَ عُمَرُ : لَأُكَلِّمَنَّ النَّبِيَّ ، لَعَلَّهُ يَضْحَكُ ، فَقَالَ عُمَرُ : يَا رَسُولَ اللهِ لَوْ رَأَيْتَ ابْنَةَ زَيْدٍ . امْرَأَةَ عُمَرَ . سَأَلْتَنِي نَفَقَةَ ، فَقُمْتُ إِلَيْهَا فَوَجَّاتُ عَنْقَهَا . فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى بَدَتْ نَوَاجِدُهُ ، وَقَالَ : هُنَّ حَوْلِي يَسْأَلُنَنِي النَّفَقَةَ ، فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى عَائِشَةَ يَجَا عَنْقَهَا ، وَقَامَ عُمَرُ إِلَى حَفْصَةَ يَجَا عَنْقَهَا ، كِلَاهُمَا يَقُولُ : تَسْأَلَنَ رَسُولَ اللهِ ﷺ مَا لَيْسَ عِنْدَهُ ، ثُمَّ اعْتَرَزْنَا شَهْرًا كَامِلًا ، أَوْ تِسْعًا وَعِشْرِينَ يَوْمًا ، ثُمَّ نَزَلَتْ عَلَيْهِ هَذِهِ الْآيَةُ : ﴿يَتَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ حَتَّى بَلَغَ (لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا)﴾ . قَالَ : فَبَدَأَ بِعَائِشَةَ فَقَالَ : يَا عَائِشَةُ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَعْرِضَ عَلَيْكَ امْرَأً ، أَحِبُّ أَلَّا تَعْجَلِي فِيهِ ، حَتَّى تَسْتَشِيرِي أَبِي بَكْرٍ ، قَالَتْ : وَمَا هُوَ يَا رَسُولَ اللهِ ﷺ فَقَرَأَ عَلَيْهَا الْآيَةَ : قَالَتْ أَفِيكَ يَا رَسُولَ اللهِ اسْتَشِيرُ أَبِي ، بَلْ اخْتَارَ

الله و رَسُولُهُ ، وَالِدَارَ الْآخِرَةَ ، وَ اسْأَلُكَ أَلَا تُخْبِرُ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِكَ بِالَّذِي قُلْتَ لِي .
 قَالَ : لَا تَسْأَلْنِي مِنْهُنَّ امْرَأَةً إِلَّا أَخْبَرْتُهَا ، إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَبْعَثْنِي مَعْنَتًا ، وَلَا مُتَعَنَّتًا ،
 وَلَكِنْ بَعَثَنِي مُعَلِّمًا مُيَسِّرًا) . - صَحِيحُ مُسْلِمٍ بِرَقْمٍ : ۳۶۹۰ كِتَابُ الطَّلَاقِ .

* وَ تَذَكَّرْ بَعْضَ الرِّوَايَاتِ : (أَنَّ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ ، دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ . فِي هَذَا
 الْمَوْقِفِ ، فَنَهَى حَفْصَةَ قَائِلًا : لَا تَرَاجِعِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ . وَلَا تَسْأَلِيهِ شَيْئًا ، وَ
 سَلِينِي مَا بَدَا لَكَ وَلَا يَغْرُبُكَ إِنْ كَانَتْ صَاحِبَتُكَ أَوْ سَمُ مِنْكَ وَ أَحَبُّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ
 ﷺ . قَالَ : فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ عُمَرُ : فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَأْنَسُ ؟ أَيِ ابْتَسِطُ
 فِي الْحَدِيثِ !؟ قَالَ : نَعَمْ . قَالَ فَارْفَعْتُ رَأْسِي فَمَا رَأَيْتُ فِي الْبَيْتِ إِلَّا أَهْبَةَ ثَلَاثَةَ ،
 فَقُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ : أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يُوَسِّعَ عَلَيَّ أُمَّتَكَ ، فَقَدْ وَسَّعَ عَلَيَّ فَارِسَ وَالرُّومَ
 ، وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَهُ ، فَاسْتَوَى جَالِسًا ، فَقَالَ : أَيُّ شَيْءٍ أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ؟ أَوْلَا نِكَ
 قَوْمٌ عَجَلَتْ لَهُمْ طَيِّبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا...) . - رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ بِرَقْمٍ : ۳۵۳۸۹ ، كِتَابُ
 التَّفْسِيرِ ، بَابُ سُورَةِ التَّحْرِيمِ ، وَ قَالَ : هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ .

سه‌رجاوه‌کان :

- (۱) رِقَاتِقِ الْعَرِيفِيِّ ، د . محمد عبدالرحمان العريفي ، ص ۳۴۹ ...
- تیبینی : ئەم وتارە له کاتی پێشکەش کردنیدا . لەم سه‌رجاوه‌یه وه‌رگیراوه ، به‌لام له کاتی
 پاکنوسی و ناماده‌کردندا . ئەم سه‌رجاوانه‌ی تریشم له‌سه‌ر هه‌مان بابەت هاتنه‌ به‌رده‌ست و
 ماموستا و بانگخوازی به‌ریز ده‌توانی‌ت لێیان سوومه‌ند ببی‌ت .. إنشاء الله .
- (۲) الْعَجَلَةُ وَالْأَنَاةُ ، فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ ﷺ وَ صَحَابَتِهِ الْكِرَامِ . الدُّكْتُور : عِمَادُ عَلِيِّ عَبْدِ السَّمِيعِ ،
 ص ۶۶ - ۶۹ . دَارُ الْإِيمَانِ - الْأَسْكَندَرِيَّةِ . ط : ۱ ، ۲۰۰۶
- (۳) فِي ضِلَالِ الْقُرْآنِ ، سَيِّدُ قُطْبٍ ، ج ۵ ص ۲۸۵۳ - ۲۸۵۵ . ط : دَارُ الشُّرُوقِ ، الْقَاهِرَةُ : ۱۹۸۵ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیمانداران و خوداناسانی به‌ریز: ئه‌مشه‌ویش په‌نگه له خه‌یالی زۆربه‌تاندا بیت که‌زنجیره باسه‌که‌مان که ناویشانه‌که‌ی بریتیه له: **«نه‌ی پیغمبهری خودا کیشم و موشکیله‌م هه‌یه»**، و‌بزانین که که‌سێک دیته خزمه‌ت پیغمبهری خودا ﷺ باسی موشکیله‌ی خۆی ده‌کات، به‌لام نه‌خیر، ئه‌مشه‌و پیغمبهری خودا بۆ خۆی کیشی خیزانی هاتوه‌ته‌ پێگا، ئه‌مشه‌و مالی پیغمبهری خودا ﷺ گرفتنی تیدا په‌یدا بووه، دلناره‌حه‌تیه‌کی گه‌وره‌ی تیدا په‌یدا بووه، که ئه‌و کاته‌ی پیغمبهری خودا ﷺ کیشم و گرفتنی هه‌بوو، دلناره‌حه‌تی هه‌بوو، هه‌موو موسولمانان هه‌یانه‌..

خیزانه‌کانی پیغمبهر ﷺ داوای مالی لیده‌که‌ن

له دانیشتنی ئه‌م شه‌ومان بریتیه‌یه له‌وه‌ی که ته‌واوی موسولمانانی شاری مه‌دینه ئه‌وه‌ی که‌وا له ده‌وروپه‌ریشیدا‌یه، هه‌واله‌که‌ی مالی پیغمبهری خودایان ﷺ زانیووه، ده‌لێن ئه‌ی پیغمبهری خودا ﷺ ئیمه‌ش هاوبه‌شین و ئیمه‌ش شه‌ریکی ئه‌و خه‌م و په‌ژاره‌ی توین و ئیمه‌ش نا‌ره‌حه‌تیمان هه‌یه، خۆشه‌ویستان: ئیمامی (عم) که خه‌زوری پیغمبهری خودا بووه ﷺ، که‌سێکی زۆر نزیک و خۆشه‌ویست بووه، ئه‌م شه‌و باسه‌که‌مان بۆ ده‌گیریتته‌وه.. با بچینه خزمه‌تی بزانین ئه‌و گرفتنی مالی. خۆشه‌ویستمان چۆن بووه؟ ئیمامی (عم) ده‌فه‌رمویت:

من مال‌که‌م له ده‌ره‌وه‌ی شاری مه‌دینه بوو، به‌هۆی زه‌رعات و کشتوکال و هه‌ندیک باخه‌ خورماوه، مال‌که‌م زۆر دوور بوو له‌چه‌قی شاری مه‌دینه، له‌سه‌ر موچه‌ و زه‌رعات و شتی وابوو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی مال‌که‌مان ئه‌وه‌نده دوور بوو، ئیمه‌ش ئه‌و شه‌ش حه‌وت مال‌ه

بۇ خۇمان مزگەوتىكى بىچقۇلەمان دروست كىردى، جەماعەتى پۇرۇزانەمان تېدا دە كىردى، بۇ جومعان دەھاتىنەۋە خىزمەت پېغمبەرى خودا ﷺ، بەلام لەبەرئەۋەى نەمان دەتوانى لە پېغمبەرى خودا بەدوور بىن، بۇيە من و دراوسىكەم كە مالەكانمان بە تەنىشت بەكەۋە بوو، كەپرەكانمان و زەرعاتەكانمان بە تەنىشت بەكەۋە بوو..

ۋەت: ۋەرە بابەيەكەۋە پۇرۇك كەۋتەنىك بەكىن، پۇرۇك ۋەتەن نامەيەك بېستىن..

ۋەت: چۇن؟ ۋەت: پۇرۇك تۇ بىچۇ بۇشارى مەدىنە بۇ خىزمەت پېغمبەرى خودا لە بەيانىۋە لەۋبە ھەتا ئىۋارە، ئەۋ پۇرۇ چى قورئاننىك ھاتبوو لەۋ شەۋ و پۇرۇدا لەبەرى بەكەۋە بىنوسە و بېيىنەۋە ۋەبزانە دەنگ و باسى مەدىنە چىبە، چۇنكە دەنگ و باسى كەرمى پۇرۇزانە، كە ھەموو خەلك چاۋەپۇرۇزانە دەكرد، ئەۋە بوو پۇرۇمەكانى غەساسىنە خۇيان نامادە كىردىۋە پەلامارى شارەكەى پېغمبەر بەدەن ﷺ، لەبەرئەۋە ھەموو كاتىك دەنگ و باسىان ئەۋە بوو، كەدەبىت كەى ئەم شەپرە دەست پىپىكات، كەى پەلامارمان بەرئىت، كەى ئەم پۇرۇمە نەصرانىانە بىتتە سەرمان؟. دەفەرموۋىت:

پۇرۇكىش من دەچمە خىزمەت پېغمبەرى خودا ﷺ دەنگ و باسى ئەۋ پۇرۇ دەنىمەۋە و چى قورئانە ھاتتۇتە خوارەۋە لەۋ شەۋ و پۇرۇدا دەنىسەۋە، دەبېيىنەۋە بەيەكەۋە لەبەرى دەكەين و ئەگەر كەل و پەلىك و پىداۋىستىكەى بازارپىشمان ھەبىت، من شتى ھەردوۋە مالەكە دەكەرم تۇ ئەۋ پۇرۇ زەرعاتى ھەردوۋەكان سەرپەرىشتى بەكە.. (سبحان الله) زۇر بېرىكى جوان بوو، پۇرۇك تۇ ھەرچى زەرعاتى من و تۇ ھەيە سەرپەرىشتى بەكە، من دەچمە ناۋ شار، پۇرۇكىش تۇ بىچۇ من سەرپەرىشتى دەكەم، بەم شىۋەيە ھەردوۋەكان لە خىزمەت پېغمبەرى خودا بەھرەمەند دەبىن، ۋەكار و بارى دونياۋ باخ و باخاتىشمان نافەۋتتت.. دەفەرموۋىت:

پۇرۇكىان ئىمامى (عمر) دەفەرموۋىت، لەگەل خىزانەكەمدا دانىشتىۋىن، خىزانەكەم قەسى دەكرد، دەنگى بەرز كىردەۋە، ئىمەى قورپەيش لە مەككەدا فىرى ئەۋە نەبوۋىن ئۇن دەنگمان بەسەردا بەرز بكاتەۋە، بەلام كاتىك چۈپنە شارى مەدىنە ئۇنى مەدىنەى (أخذ

عَطَا) يان ھەبوو لە قسەکردندا، واتە: دەفەرمووئیت: ئېمە لە مەككە بە خېزانەكانى خۆمان دەوت بېدەنگ بە، يەكسەر بېدەنگ دەبوو.. بەلام ژنە مەدېنەيەكان وانەبوون ئەگەر بتوتايە بېدەنگ بە جوابى دەدايتەوہ (عَطَائِيش) ھەبوو، دەيوت بۇ بېدەنگ بېم (إِسْمَعُ مَنِي) تۆش گوئيم لېيگەرە منيش قسەم ھەيە، دەفەرمووئیت:

پَرِّزْكَ كە ژنەكەم دەنگى بەسەردا بەرز كردمەوہ، وتم: جارئكى تر دەنگ بەرز نەكەيتەوہ، چاۋ لە ژنە مەدېنەيى نەكەي، ئەينا من قبولئى ناكەم، وتئى: ھى وا لە ئېمە دەنگى بەرز كردۆتەوہ لە كەسئىك كە لە تۆگەورەترە.. وتم: پووئى بگەوہ..

وتئى: خېزانەكانى پېغەمبەرى خودا ﷺ، لە ئېمە گەورەترن، داىكانى ھەموو ئىماندارانن، دەي ئەوان دەنگيان بەرز كردۆتەوہ بەسەر كەسئىكدا كە پېغەمبەرى خودايە ﷺ، لە ئېوہ گەورەترە.. وتم: شتى وانابئيت!

وتئى: كۆرپە چۆن شتى وانابئيت، وەلا پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەوئەندە عاجز بووہ لېيشيان توپرە بووہ.. وتم: ئەي ھاوار بە مالم خۆ يەكئىك لە خېزانەكانى پېغەمبەرى خودا ﷺ، كچى منە، كەواتە (حَفْصَةَ) ئەگەر دەنگى بەسەر خۆشەويستدا بەرز كردبئيتەوہ ئەوا بەھيلاكدا چووہ.. ئەو پۆژە كە بۇ بەيائى سەرەي من بوو ھاتمە ناو شارى مەدېنە و چووہ ناو مزگەوت و دواتر سەرم لە مالى (حَفْصَةَ)ى كچمدا، كە مالى پېغەمبەرى خودايە ﷺ.

تم: ئەي (حَفْصَةَ) خېزانەكەم شتىكى واى وتووہ، وتووئيتئى: ئېوہ دەنگە دەنگتان لەگەل پېغەمبەرى خودا كردووہ ﷺ.. دەنگتان بەسەردا بەرز كردۆتەوہ، شتى واھەيە؟ وتئى: ئەرەوہ لا شتى واھەبووہ، پېغەمبەر ﷺ بە توپرەي پۆشتە دەرەوہ لە مالاوہ، وتم: جا لەسەر چى؟

وتئى: سەيرى ئەم مالاھمان بگە، جاران ئەي باوكە كۆمەئىك شت نەبوو، نەدارى بوو، ئىستە يەك خەزئىنە پارە ھاتۆتە بەر دەستى (بيت المال) وە، خەزئىنەي حكومەتەوہ، كەل و پەل زۆرە، خۆراك زۆرە، نوئىن زۆرە، دەي ئېمەيش داوامان كردووہ ئەي

پېغەمبەرى ﷺ لەو مالى حكومهتەى لە ژيەر دەستدایە، بېھینە بەشى ئیمەش بەدە، بانئیمەش ژيانمان خۆش بېت، پېغەمبەرى خودا ﷺ لەو تورپە بوو، فەرموویەتى: ﴿ئەو مالا ھى من نىە، ئەو مالا مالى مسولمانانە، چۆن من بەئارەزوى خۆم پارەى لى دەربھیتەم، بۆ ژن و مندالى خۆم سەرفى بکەم؟!﴾

لەبەر ئەو دەنگە دەنگمان لى بەرز بوویەو، پېغەمبەر ﷺ بە تورپەییەو پۆشتە دەرهو، حەزەرتى (عمر) فەرمووی:

(يا حَفْصَةَ) كچى خۆم (حَفْصَةَ) گيان، (لا تَتَكْتَرِي من رَسُولِ اللَّهِ ﷺ)، تو خودا داواى زۆرى لى مەكە، وەكو خۆت داوا لە پېغەمبەر ﷺ مەكە، داواى زۆرى مەخەرە سەر، داواى لیمەكە، نارپەحتى مەكە، پېغەمبەر ﷺ ئەوئەندەى لە دەسەلاتدایە، راستدەكەت ئەو مالا ھى ئەو نىە، ئەو پېغەمبەرى خودایە ﷺ ئەو مالى مسولمانانە و ئەو دابەشى دەكەت..

(وَسَأَلِنِي مِنْ مَالِي مَا شِئْتِ) چەندت دەوئیت، وەلاھى ئەوئەندەى لە توانامدا بېت كچى خۆم بۆت جېبەجى دەكەم، من لە مالى خۆم چىم لە توانادا بېت بۆت دەكەم، تو چیت دەوئیت.. بەلام (وَمَا تَصْنَعِي مِنْ مُشْكَلَةٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ) تو خودا كېشە و ئازاوە لە مالى پېغەمبەردا ﷺ دروست مەكە، پېغەمبەرى خودا ﷺ نازار مەدە..

ئەمە ھەلوئىستى باوكىكى مەردە، دەفەرموئیت: پۆلە گيان لە مالى خۆم بەشت دەدەم، بەلام مېردەكەت نازار مەدە، با كېشە و گرفت نەكەوئیتە نىوانتانەو، وتى: باوہ گيان بە قسەت دەكەم..

ھەوالى تەئلاق بىلاو دەبېتەوہ

حەزەرتى (عمر) دەفەرموئیت:

ھاتەوہ بۆ مالاوہ، چەند پۆژ دواى ئەوہ لەسەرەى برادەرەكەمدا، دراوسىكەمدا، سەرەى بوو بچىتە شارى مەدینە، پۆيشت و بوو بە ئىوارە ھەر نەھاتەوہ.. بوو بە نوپۆزى عىشا ھەر ديار نەبوو.. دلەم كەوتە نارپەحتىەوہ، وتم: خودايە توشى موشكىلەيەك

وانەى پېغەمبەر
 ۵
 كېشە و گرفتى ناومالى پېغەمبەرى خودا ﷺ

نه بوییت، ده فرمویت: که هاتوه خو به لایدا بر دبووم، هاوین بوو، زؤر گه رما بوو، منیش ئو هه موو زه رعاته م هی دوو مالم ئاودا بوو، ئاوم گواستبوه وه، په رژینم چاک کردبوه وه، بزارم هه ندیک کردبوو زؤر ناره حهت بووبووم، خه وم لیکه وت بوو.. ده فرمویت: له دهنگی کابرای دراوسی خه به رم بویه وه.. وتی: (یا عمر یا عمر) وتی: نهی (عمر) ههسته، ده لیت: یه کسه هه ستام په لاماری شمشیز و چه که که مدا، وتم:

غه ساسینه ده وری مه دینه یان گرت؟ له شکره که هات؟ که ئیمه چاوه پیمان ده کرد؟ وتی: (الخبیرُ اکبرُ من ذلك)، وتی: هه واله که زؤر گه وره تره، خوزگه غه ساسینه په لاماری بداینایه.. وتم: هه وال جا ده بییت له وه گه وره تر چی بییت؟! چی تر بووه؟ وتی: پیغمبیری خودا ﷺ هه موو خیزانه کانی ته لاق داوه.. من بویه وادرنه نگ گه پامه وه ناو شاری مه دینه یه که پارچه ده گریان، پیغمبیری خودا ﷺ عاجز و مه لول و غه مباره، قسه له گه ل که سدا ناکات.. ده لیت: نهی خودایه یه کیک له خیزانه کانی پیغمبیر ﷺ کچی منه که واته (حفصه) ی کچم به هیلاک چوو..

ده فرمویت: ئو شه وه زؤر ماندوو بووم به لام به و شه وه تاریکه له تاوی پیغمبیری خودا ﷺ و به هیلاک چونی کچه که م، خه م خوریم.. خه م خوری (عمر) دوو دانه بوو، یه که م: وه کو مسولمانیک. دووه م: وه کو خه زوریک.

ده فرمویت: به و شه وه له و دووره وه هاتم بؤ ناو شاری مه دینه، چومه مزگه وت، له پروم نه هات بچه مالی پیغمبیری خودا ﷺ، هه تا بانگی به یانی من نه خه وتم، دانیشتبووم له مهراقدا، خودایه گیان په حه مان پیبکه ی.. ئه م جاره ئه م موشکیله یه ی مالی پیغمبیر ﷺ حه ل بییت، ئه م کچه م سه رگه ردان نه بییت.. ئه ها باوک چه ند به خه مه کاتیک کچه که ی له گه ل میژده که یدا موشکیله یه کی ده بییت!

ده فرمویت: وه لاهی به و هه موو ماندوو بوونه وه، خه و نه چوووه چاوم، ته نانه ت راشنه کشام به س به دانیشتنه وه له مزگه وتی پیغمبیر ﷺ دانیشتم، پیغمبیری خودا ﷺ له ژووره که وه هاته ژووری میحرابه که وه، (بیلال) بانگی فه رموو، قامه تی فه رموو،

نوژی به یانیمان کرد.. به لام هر که سهیرم کرد نه وه دم و چاری پیغمبر ﷺ نیه،
 پڙدان دوی نوژی به یانی، پوی له و خه لکه ده کرد و ده یفرموو:

(هل رأی أحدکم رؤیا)، واته: کی نه مشه و خویکی بینوه؟ خویکی حق و راست..
 با بوی لیک بده مه وه.. کی نه مرږ پرسباریکی هیه؟ پیغمبری خودا ﷺ
 خیمه په کی بچکلانه ی له گوشه ی مزگوته که دانابوو، نه م خیمانه ی ده لئی قارچکن
 بچکلن، قسه ی له گه ل که سدا نه ده کرد، دم و چاری پش داگه پابوو، نه وه دم و چاو
 نورانیه، وه لاهی پیاو که موشکیله ی هه بوو له گه ل خیزانیدا نه و پوه خوشه ی نامینیت،
 گه وره ترین به لایه موشکیله ی ناو مال، به لئی..

ده فهرموویت: چوه ناو خیمه که یوه، کابرایه کی پش پیستیش، کوپکی گنج
 له بهر ده رگای خیمه که وه ستابوو، ده لیت: پښتم ویستم بجه ژوره وه..

وتی: بوه سته، سهری کرد به خیمه که دا و وتی: نه ی پیغمبری خودا ﷺ نه وه
 (عمری ابن خطاب ه)، ده یه ویت بیته ژوره وه.. نیرنی ده دهیت..

ده فهرموویت: سی جار وای وت، به لام پیغمبر ﷺ جوابی نه دایه وه.. واته که س
 نه یه ته ژوره وه.. ده فهرموویت: وتم ږگانیه..

ده فهرموویت: پامکرد بقی مالی (حفصه) بینیم ده گریا.. وتم: به خودا شته که راسته،
 وتم: (حفصه) شتیکی وا هه بووه پیغمبری خودا ﷺ ته لاقی داون؟!!

وتی: بقی ته لاق نازانم، به لام به راستی نارچه تمان کرد.. به هر هه موومان ده ممان
 لیکرد بوویه وه.. هه موومان داوای شتمان ده کرد.. پیغمبر ﷺ نه وه نده توپه بوو
 لیمان وازی لیه تینان و چوو بقی نه و خیمه په ی له و گوشه ی مزگوته دا هه لیداره..

ده فهرموویت: که هاتمه وه مزگوت صه حابه کان هه موویان ده گریان.. به کیک دوعای
 ده کرد ده یوت خودایه په حمان پیکیه ی، خودای گوره مالی پیغمبر ﷺ تیک
 نه چیت.. خودای گوره نه مجارهش نه و نازاوه به کوتابه ییت..

وانه ی پیغمبر
 ۵
 کیشمه و گرفتگی ناومالی پیغمبری خودا ﷺ

دەفەرموۋىت: ديسان چومەۋە ۋەم ئىزىم بۇ بخوازە، ديسان بۇ ئەۋەي بچمەۋە خىزمەت پيغەمبەرى خودا ﷺ، دەفەرموۋىت: كابرا بانگى كىردەۋانى، ئەۋ كوپرە گەنجە ۋەتى: ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ (عمر، ە) داۋاي ھاتنە ژوررەۋە دەكات..

پيغەمبەر ﷺ ھېچ جۋابى نەبوۋاتە با نەيەتە ژوررەۋە..

دەفەرموۋىت: منيش دوور كەۋتمەۋە، ۋەكو ئەۋ خەلكە دەستە ۋ ئەژتۇ دانىشتبوم لە مەراقدا، گويم لىبوو ئەۋ گەنجەي لە بەردەم خىمەكەي پيغەمبەر ﷺ بوو، حەرەسى بوو.. ۋەتى: (يا عمر يا عمر ارجع)، ۋەم: چيە؟!

ۋەتى: بگەرپۆۋە پيغەمبەرى خودا ئىزنى دايت بېيتە ژوررەۋە..

دەفەرموۋىت: ۋەم: (لَأُضْحَكَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ)، فەرموۋى: دە ۋە لەھى دەبىت پيغەمبەرى خودا ﷺ بېيتنە پىكەنن.. ئەھا ژۆرخۆشە ئىنسانىك لە ئەۋ پەرى مەراقدايە، تۇ جارى پىش ھەۋال پىرسىن بچىت دوو سى قسەي خۆشى بۇ بگەيت.. ئەۋ پوۋە گىزەي لەسەر لاپەرىت.. ئەۋە گەۋرەترىن حىكمەتە، يەكەمجار بېيتنەرە پىكەنن، بېيتنە زەردەخەنە..

دەفەرموۋىت: چومە ژوررەۋە سەلامم كىرد ۋ پيغەمبەر ﷺ جۋابى سەلامەكەي دامەۋە.. ۋەم: ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ ئەم ئىسلامەتتە ھەموۋى پەرحمەت بوو، ۋە لەھى ھەموۋى بەرەكەت بوو، ئەم ھىجرەتە لە دەستى ئەۋ كافرانەي مەككە پىزگارى كىردىن، بەلام دەزانى ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ توشى موشكىلەي گەۋرەبوۋىن، نىمە لە مەككە فىرى ئەۋە بوۋىن كە ژن قسەي بگردايە دەمان كىشا بە دەمىدا، گەردنمان دەشكاند.. ئەھا ئىستە ئەمانە، ئەم مەدىنە بىيانە لە ژن دەترسن، ژنەكانى ئەۋان فىرى ئەۋە بوۋن.. چاۋت لىيە، ۋە لا ئىستا قسە بگەين لە گەردنمان دەدەن ۋ دەممان دەشكىنن.. ئەمە حالە؟! ھەر ھىجرەتەمان نەگردايە باشتىر بوو..!!

دەفەرموۋىت: (فَضَحِكَ النَّبِيِّ)، پيغەمبەرى خودا ﷺ پىكەنى، ژۆر گەشايەۋە، حەزەتى (عمر) فەرموۋى: ئىتر ئەۋە دەرگاگە كرايەۋە پيغەمبەر ﷺ پىكەنى ئىتر

مەجالى قسە ھەيە وتم ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ توخودا (طَلَّقْتَ نِسَاءَكَ؟) ژنەكانت تەلاق داون؟ (قال: لا)، فەرمووى: نەۋەلا، ژنەكانم تەلاق نەداۋە.. وشەي تەلافيك بە دەمدا نەھاتوۋە..

دەفەرموۋىت: وتم (الحمد لله) ئەۋە ئىتەر ھەموۋى چارەسەر دەبىت..

دەفەرموۋىت: سەيرىم كەرد پېغەمبەر ﷺ لەسەر ھەسەر دانىشتوۋە، ھەسەرىك كە لەلقى خورما بەستراۋە..

دەفەرموۋىت: ھەموۋى چوۋبوۋە لاشەيۋە پېغەمبەر ﷺ نە پىشتەك، نە دۆشەكەك، دەفەرموۋىت: دلم پېرېۋ، دەفەرموۋىت: وتم (أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يُوسِّعَ عَلَيْكَ) ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەۋە ھالى پاشاكانى فارس و پۆمە، دەي داۋا لە خودا بەكە خەزىنەي دونيات بەسەردا بېزىنىت.. توش لەم ھالە پزگارت بىت و ئەم ژنانەش دەم كوت بىن، لەم فەقىرە پزگارت بىت.. كاسەي پېرت ناشتى مالت بىت..

پېغەمبەر ﷺ سەيرى كەردم و تورپە بوۋ.. فەرموۋى: (أَيُّ هَذَا يَا عَمْرُؤُا لَكَ قَوْمٌ عَجَلٌ لَّهُمْ طَيِّبَاتٌ فِي دُنْيَا) ئەۋە تۆ چويته سەر قسەي ژنەكان (عمر)؟ تۆ گەۋرەترى لەۋە، ئەۋە دونيايە، ئەۋە خوداي گەۋرە ئەۋەندە بەرھەم و بەزەييە قيامەتى ئەۋانى نەداۋە، قيامەتيا نەۋىستوۋە، بەشى داون لە دونيا، ئىمە بەشمان لە قيامەتە، ئەم خانوچكە بچكۆلەيەي دونيا بگورپنەۋە بە قيامەتى نەپراۋە!؟

ئىنجا من سەركردەي ئەم ئومەتەم، پېشەۋاي ئەۋ خەلكەم، من بەۋ خەلكە دەلئىم فەقىر و ھەژارى دەبى، دەبىت من خۆشم فەقىر و ھەژارىم، ئەينا چۆن سەركردەيەكم؟ لەبەرئەۋە دەبىت منىش بەشدار بىم ئەي (عمر) لەبىرسىەتى و ھەژارىان، ئەۋ مالە ھى خەلكە ئەي (عمر)، ئەۋ خەلكە منيان بە ئەمىندار داناۋە، من چۆن دلم دىت مالى ئەۋ خەلكە لە بەرژەۋەندى خۆم و ژن و مال و مندال بەكاربەيتىم، لەبەر ئەۋە پېغەمبەر ﷺ تورپە بوۋ..

وتم: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ (استَغْفِرْ لِي) وتم ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ داواي
لِيخَوْشبوونم بۆ بکه.. فرموي: (اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ) خودايە له (عمر خۆشبه..

دەفرموويت: وتم ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئارام بگره..

فرموي: ئەي (عمر) ئارام دەگرم.. ئەمەش جۆرىكە له چارهسەر، دەفرموويت:
(۲۹) دانە رۆژ پېغەمبەر ﷺ نەچوويەوہ بۆ مالەوہ، (۲۹) رۆژ (عمر، أبوبکر، فلان،...)
قابىك چىشتى بۆ دەبرد و له خىمەكەدا دەيخوارد و له كاتى نوپزەكاندا دەھاتە ناو
مزگەوتەكە و جەماعەت و جومعەي دەكرد و دەچوويەوہ ژوورەوہ بۆ ناو خىمەكەي،
كەسى نەدەبىنى، (۲۹) رۆژ ئەو دەرگاي مالانەي نەكردەوہ..

دەفرموويت: (الحمد لله) داواي ئەوہ ژنەكانى بە ناگاہاتنەوہ..

پېغەمبەر ﷺ ئىختىيارى كردن، فرموي: ھەر كەسىك ژيانى دونياي دەويت با ئازاد
بىت، ئەمە ژيانى منە، ئەمە حالى منە، ئەمە موچە و وارىداتى منە، ئەوہي بەم ژيانە
پازىہ (إن شاء الله) خوداي گەورە ئەجر و پاداشتى دەداتەوہ، ئەوہي بەم ژيانە پازى نىہ،
دەتوانىت داوابكات و بە شەرىعەتى ئىسلام مارە كراوين، بە شەرىعەتى ئىسلامىش لەيەك
جىادەبىنەوہ.. ھەر تۆ خىزانەكەي فرموويان:

ئىمە خودا و پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەلدەبژىرىن و قىامەتى نەبپراوہ مان دەويت..

ئەمجا پېغەمبەر ﷺ بە شادومانىەوہ چوويەوہ بۆ مالەوہ كېشەكە كۆتاي پىھات..

دەرسەكانى ئەم حەدىسە لە حەوت خالدا :

يەكەم: ئەگەر مالى پېغەمبەرى خودا ﷺ ئازاوەي تىكەوتىت، ھىچ كەس مافى
ئەوہي نابىت بۆ دەبىت لە مالى منىش ئازاوەم بۆ دروست بووہ؟ بەئى رۆر ئاسايە
ھەموو مالك ئازاوەي تىكەويت، چونكە مالى پېغەمبەرى خودا ﷺ ئازاوەي خىزانى
تىكەوت.. مالى تۆش يەككىكە لە مالەكان.

دووم: ئۇن داۋاكارى زۆرە، بە تەببەت ئۇن تموحي زۆرە، ئىستا زۆر پياۋ ھەيە دەئىت: ناپەھەتم لەم زوفەدا، فرىا ناكەوم ، تا شتېك دەكپم شتېكى تر دىت.. تا مۇدېك دەكپم ماۋەيەك بەسەر دەچىت مۇدېكى دېكە دىت.. ئەمە تەببەتى ئۇن بوۋە لە زەمانى پېغمبەر ﷺ ، بەلام دەبىت زۇنانى مەرد چاۋ لە خاتوو (خَدىجە) بگەن، خاتوو(خَدىجە) ئەۋەندە گەرە بوو لاي خۇدا و پېغمبەرى خۇدا ﷺ ، خۆشەويست بوو، لە تەۋاۋى ژيانىدا پۇزۇك بەھانەي بە پېغمبەر ﷺ نەگرت، بەلكو بە پېچەۋانەۋە ئەۋەي ھەيشى بوو بە پېغمبەرى خۇداي بەخشى.. نەك ھىچى داۋانەكرد ئەۋەي ھەيشى بوو بەخشى بەو.

سىيەم: خۇپراگرى پېغمبەرى خۇدا ﷺ لە بەردەمى داۋاكارى ژنەكانىدا، ئەم ھەموو ژنە (ئۆ) ئۇن دەمىان لىكردبوۋىۋە، داۋايان دەكرد پارەشى لە بەردەستندا بوو.. بەلام پېغمبەرى خۇدا ﷺ خۇپراگرىبوو، مەردانە و پېغمبەرانە خۇپراگرى كرد، دەستى بۇ تەماع نەبرد.. زۆر پياۋ ھەيە خۇي ناگىرېت لە بەردەم داۋاكارى ئۇن و مندالىدا، خۇي ناگىرېت بەرتىل خواردن و دزى كردن فزى كردن مالى حكومت تالان كردن، دەئىت بۇئەۋەي ئۇن و مال و مندالەكەم لىي پازى بىت.. نا، دەبىت ئىنسانى مەرد خۇپراگرىت ھەتا خۇداي گەرە دەرگاي پەھمەتى لىدەكاتەۋە دەست لە مالى حەرام نەدات..

چوارەم: خەزەتى (عمر) ۋەكو باۋكىكى خەم خۇر ئەھا نەچوو بلىت كچەكەم لە مالى خۇدا ھىچ عەببىكى نەبوو، ئىستا پېغمبەر ﷺ پىي بەختو ناكرىت.. دەفەرموۋىت: كچى خۇم ۋەرە لە مالى خۇدا پىت دەبەخشم، بەلام تۇخۇدا مېردەكەت ئازار مەدە، ئەھا بۇ كوپرەكەت چى سەرف دەكەيت.. دە قەينا با جارىك بۇ كچەكە يىشت سەرف بگەيت.

پىنجەم: خەم خۇرى مسولمانان، ھەموو گرېان لە تاۋان، نەك ئەگەر بىستت ئازاۋەيەك لە مالىكدا ھەيە، خواخوات بىت چوار قەسەي گوى بىست بىت و تۇش چوار قەسەي دىكەي بۇ زياد بگەيت و ھەموو گەرەك پىي بزائىت، لەو شارەدا بلوۋى بگەيتەۋە..

نا نازیزه کهم، خه می مسولمانان خه می هموموانه، نه گهر خیزانیک نازاوه به کی هه بوو..
 نابیت پتی دلشاد بیت، ده بیت بگری.. و ابزانی نه و نازاوه به ش له مالی تودایه و لانی کهم
 نه وهی پیت ده کریّ دعای خیری بۆ بکهیت.

شه شهه: نه وهی: که پیغمبري خودا ﷺ پویشت مالی به جیهیشت، خیزانه کانی
 نه کرده دهره وه، نه مه دهرسیکی زۆر گهره به بۆ ئیمه، پیاوی وا هه به قسه به کی له سه ر
 چاهه کی سارد و گهرم ده کات، به کسه ر سیّ به سیّ ی پیداده دات.. برۆ بۆ مالی باوکت
 له م ماله دا نه بیت.. نه ها پیغمبر ﷺ قهت شتی وای نه فرموو، فرمووی نه م ماله هی
 نیوه به، خیزانه کانم، من ده پۆم، که ماده م ده مه قالیمان ده بیت نه مان توانی بگهینه
 نه نجامیک پیغمبر ﷺ (۲۹) بیست و نو دانه پۆژ مالی به جی هیشت، به لام به ژنه کانی
 نهوت بگه پینه وه بۆ مالی باوکتان، دهی ههستن نه م ماله مالی خۆمه، هاتبوون چیتان
 پی بوو؟! دهی ههسته بگه پیه.. پیغمبر ﷺ پۆژی له پۆژان به خیزانه کانی نه گوت
 برۆنه وه بۆ مالی باوکتان، مال هی ژنه قهت ده ری ناکهین و بلتین برۆه ده ری بکهیت و
 نه وانه.

حه وته م: کۆتا دهرس، نه گهر هه رچهنده ژن و میردیش له به ک عاجز بن، مووده ی
 نه و عاجزیه ش زۆر دریزه بکیشیت، دهرگا پونه، ناسۆو پونه، ئومیده وارم پۆژی ناشت
 بینه وه به به که وه.. (۲۹) پۆژ له ژیانی پیغمبر ﷺ به خودا به قهت (۲۹۰) پۆژی
 ئیمه به، (۲۹) پۆژ له ژیانی فه خری عالم و سه رکرده ی ئومه تیک به قه ده ر دوو سال زیاتر
 له ژیانی ئیمه به، (الحمد لله) داوی نه و هه موو زه مه نه ئافره ته کانیش به هۆش خۆیان
 هاتنه وه داوی لیبوردنیا ن کرد.. پیغمبریش ﷺ عه فوی کردن.. نه و لاپه ره ی
 هه لدایه وه لاپه ره به کی سپی دهستی پیکرد (الحمد لله) نازاوه که کۆتای پتهات..

وانده ی پیغمبر

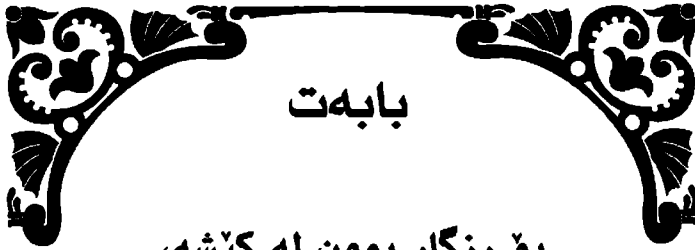
کیشم و گهرفتی ناومالی پیغمبري خودا ﷺ

(انشاء الله) هر که سیک تازاوهی هبی له مانگی په مه زانهدا، خودای په روه ردگار
 وهک چون جاریکی تر خوشی خسته وه مالی پیغمه مبر ﷺ تاوا خوشی ده خاته ناو ماله
 کانه وه تا شه ویکی تر هه مو لایه کتان به خوی گه وره ده سپیرم.
 (وَالسَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ)

وانه ی پیغمه
 ۵
 وکیشه وگرفتی ناومالی پیغمه مبری خودا ﷺ

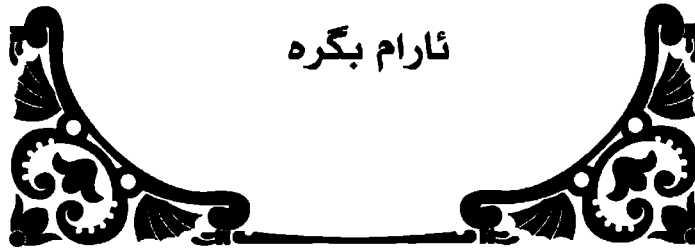
وانهى شه شه م

بابهت

بۇ رزگار بوون له كيشه،

پشت به خودا ببهسته و صلاوات بدهو

ئارام بگره

وانه‌ی شه‌شه‌م

بؤ رزگار بوون له کیشه، پشت به خوا ببهسته و صلاوات بده و نارام بگره.

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ (الاحزاب: ۵۶).

* زانای پایه بهرز (عفیف عبدالفتاح لَبَّارَة) ده‌فرمووی: مانای صلاواتی نیمه بؤ پیغمبر ﷺ نه‌مه‌یه: (اللَّهُمَّ عَظِّمُهُ فِي الدُّنْيَا بِأَعْلَاءِ نِكَرِهِ، وَ إِظْهَارِ دِينِهِ، وَ إِبْقَاءِ الْعَمَلِ بِشَرِيعَتِهِ، وَ فِي الْآخِرَةِ بِتَشْفِيعِهِ فِي أُمَّتِهِ، وَ إِجْزَالِ أَجْرِهِ وَ مَشُوبَتِهِ، وَ إِبْدَاءِ فَضْلِهِ لِلأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ، وَ تَقْدِيمِهِ عَلَى كَافَّةِ الْمُقَرَّبِينَ).

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: (الْأَنَاةُ مِنَ اللهِ، وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ). - رواه الترمذي.

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: (مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً، صَلَّى اللهُ عَلَيَّ بِهَا عَشْرًا)

- رواه مسلم: ۳۸۴.

* وَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: (مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللهُ عَلَيَّ رُوحِي، حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ). - رواه أبو داود بإسنادٍ صحيح: ۲۰۴۱.

* وَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ (الْبَخِيلُ الَّذِي مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ).

- رواه الترمذي: ۳۵۴۰، وَقَالَ: حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ.

سه‌رجاوه‌گان :

- ۱) ریاضُ الصَّالِحین ، الأمام النَّوَوِی . وه‌رگِیْرانی ماموستا نوری فارس ، ب ۲ ، ل ۱۸۹ .
سالی چاپ : ۲۰۰۶ .
- ۲) مَعَ الْأَنْبِیَاءِ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِیْم ، عَفِیْفُ عَبْدِالْفَتْاحِ طَبَّارَةَ ، ص ۲۳۵ .
- ۳) نَهْزَمُون ، نَهْندازیار عوسمان ، ل ۶۶ .
- ۴) پایزه برا ، مه‌لا نه‌حمه‌دی شه‌ریعه ، ل ۴۲ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

نیمانداران و خوداناسانی به ریز: دانیشتنی نهم شهومان به سه لاوات دان له سر
دیداری پیغمبر ﷺ دست پیده کین، له بهر نه وهی که نیمه له وانهی دوینیماندا، له
باسکردنی موشکیله یه کی مالی پیغمبری خودا ﷺ بووین، نیمه ش به پرؤشبووین
وهکو نه و صحابانهی که له و زمه نه دا له خزمه تی خوشه ویستی خودا بوون، بویه له بهر
به رؤشیمان له دوا ی وتاره که نه مجا بیرمان هاته وه که سه لاواته کانمان نه ناردوه، بویه
له دانیشتنی نه مشه ویشمان سه لاواته کانمان لیده دین و ده لئین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

خوشه ویستان: نیمه زنجیره باسه که مان به ناوی: «نهی پیغمبری خودا ﷺ
کیشم هه یه»، هر شه وهی به کیک هاتووه ته خزمه تی و گرفتی خوی باسکردوه یه کی
له چاره ساری گرفته کان بریتیه له: «سه لاوات لیدان له سر دیداری پیغمبری خودا
ﷺ» نهم سه لاواته که نیمه هه موو شه ویک ده چینه خزمه تیان، به راستی کومه لیک
به ره که تمان به سه ردا ده باریت..

سی به ره که تی صلاواتدان:

یه که میان: نه وه یه له صه حیجی (موسلیم) دا هاتووه پیغمبری خودا ﷺ
فه رموویه تی (مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ بِهَا عَشْرَةَ)، واته: هر که سیک یه ک سلوات
له دیدارم بدات، خودای په روه ردگار ده سلوات و رحمت و به ره که تی خوی به سه ردا

دەپزىنىت، (سبحان الله) چ بەھرەيەكى گەرەيە، ھەر كەسنىك يەك سالاوت لە دیداری پېغەمبەرى خودا ﷺ بدات.. خودای پەروردگار دە سالاوت و پەرحمەت و بەرەكەتى بەسەردا دەبارىنىت..

خالى دووھەمیان: نزيك ترين كەس دەبىن لە پېغەمبەرى خوداوه ﷺ، لە كاتىكدا نىمە سالاوت لەسەر پېغەمبەرى خودا ﷺ لىدە دەين، خوشەويستمان فەرموويەتى: (أولى الناس بي يوم القيامة أكثرهم علي صلاة)، واتە: نزيك ترين كەس لە پۇزى قىيامەتدا لە من و لە شەفاعەتى من، ئەو كەسانەن كە لە دونيادا سەلاوات زۆر لەسەر من دەدەن.. چەندى سالاوتى زۆرتەرت لىدابىت، پەرسىدى بەھىزتر و زىاتەرت ھەيە، بۆ ئەوھى لە قىيامەتدا لە خزمەت پېغەمبەرى خودا بيت ﷺ.

خالى سىيەم: بەھرە وەرگرتن لە سالاوت ئەوھەيە خەم و پەژارەت لەسەر لادەبات، گوناحىشت دەسپىتەو، ئەم دوو خەلاتە گەرە!! لە دونيادا ئىنسان زۆر جار خەمى گەرە پەوى تىدەكات، ھەر كاتىك زۆر غەمبار بوويت زۆر سالاوت لىدە، ھەركاتىك گوناحت زۆر بوو، ھەستت كرد گوناحت زۆر، ھەستت كرد بەشەرمەزارى لە بارەگای خودای گەرەدا، ھەر سەلاوات لىدە..

(ئوبەي كوپى كەعب) دەفەرموويت: لە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ بووم، وتم: ئەي پېغەمبەرى خودا من تۆم زۆر خوشدەويت، زۆر سالاوت لىدە دەم، چەند سالاوت لىدە دەم باشە؟ فەرمووى: چەندى ئارەزوت لىيە، وتم: وەختەكانى خۆم كە زىكرى خودا دەكەم زۆرىەي وەختەكانم، يەك لەسەر چواری دادەنيم بۆ سالاوت لىدان..

فەرمووى: زۆر باشە، ئەگەر زىادىشى بەكەيت ئارەزوى خۆتە، وتم: پېغەمبەرى خودا دەيكەم بە دوو بەشەو، بەشىكيان بەس بۆ سالاوت لەسەر دیداری تۆ لىدە دەم، فەرمووى: ئارەزوى خۆتە، خۆ ئەگەر زىادى بەكى باشترە، وتم: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ دەيكەم بەسى بەشەو، دوو بەشى سالاوت لەسەر تۆ لىدە دەم..

فەرموۋى: زۆر باشە ئەگەر زىيادى بىكەيت (فَأَنْ زِدَتْ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكَ) ھەتا زىياتر سىلاۋات لىبىدەى بۇ خۆت باشترە.. وتم: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەۋەندەى دەرفەتم ھەبىت، ئەۋەندەى كە مەجالم بۇ بېرەخسىت، بە پېۋە، بە دانىيشتەۋە، لەسەر جىگاي خەۋتن، ھەر سىلاۋات بۇ دىدارى تۆ دەنئىرم..

فەرموۋى: (إِذَا تَكْفَى هُمُكَ وَ يُغْفَرَ لَكَ ذُنُوبَكَ)، فەرموۋى: دەى موزدەت لىبىت، خودا خەم و خەفەتت لەسەر لا دەبات، لەگوناحەكانىشت خۆش دەبىت، ئىمە باس لە گىر و گرفت دەكەين، جا كى ھەبە لەم پۆژەدا كېشە و گرفتى نەبىت، ھەرىكە بە دەردىكەۋە گرفتارە، دەى با زۆر سىلاۋات لىبەدەين، بە ئىزنى خودا، خۋاي گەرە خەمەكانمان لەسەر لادەبات.. ۋە لە گوناح و تاوانەكانمان خۆش دەبىت..

بەلى خۆشەۋىستان پېغەمبەرى خودا ﷺ ئىمە لەشەۋى پابردوۋدا لە خزمەت موشكىلەكەى مالى پېغەمبەردا ﷺ بوۋىن، كۆمەلىك دەرسمان باسكرد، بەكىك لە دەرسە گەرەكان ئەۋەبە كە باسى سىلاۋات دەكەم، جارى باسى سىلاۋات لىدانەكە دۋايى باسى دەكەم، با لىرەدا سى سىلاۋاتى تر لىبەدەينەۋە، ۋەكو دەرسى ئەمشەۋمان، ئەۋەى تر قەرەبۋى شەۋى پابردوۋىۋو، ئىستاش دەچىنەۋە خزمەتى و دەلىين:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

صلاۋات لەژوۋرى نەشتەرگەرى :

خۆشەۋىستان ئەۋەى پېغەمبەرى خودا فەرموۋىتى دلىابن ھەموۋى لە سەدا سەد ھەموۋى تەۋاۋە كە فەرموۋى خەمت لەسەر لا دەبات لە تەنگانە پزگارت دەكات ھىچ گومانى تىدا نىە.. شىخ (صالح الغامسى) ھەبە لە سەۋدىيە، وتار بىژە ئىمام و خەتىبى مزگەۋتە، لە كەئالى (نور و دىبى) لە بەرنامەى (اهل القرئان) دا ئەم پىاۋە باسى خۆى

گىراپاۋەتەۋە، دەلىت: لە لوبنان بووم فەرموۋى لە لوبنان ەمەلىياتى كىردنەۋەى دلم بۆ كرا (فتح الصدر)، دلميان بۆ ەمەلىيات كىردم، دواى (۲۴) سەعات ئەمجا ھاتمەۋە ھۆش خۆم و لە خەستەخانەم، سەيرم كىرد ئەو دىكتورە گەرە كە (۱۴) كەس يارىدەدەرى بوو، نەشتەر گەرى دلى دەكرد، ناۋى دىكتور (ئادەم سودانى)بوو، يەككىگە لە دىكتورە بەناۋايانگەكانى جىھان لە بوارى نەشتەر گەرى دلدئا..

دەلىت: ھەر كە ھات و بەنجەكە خاۋى كىردبوومەۋە دواى (۲۴) سەعات دىكتور لەبەر چاۋم بوو، بە دەم و چاۋىدا ھەستم كىرد خەمبار ديارە، وتم: خىرە باش ناتىبىنم؟! وتى: ۋەلاھى موشكىلە ئەۋەيە، ئەى شىخ چەند دلۆپە خويىنىك لەناۋ دلدئا مەيۋەتەۋە، بە قەدەرى خوداى پەرۋەردگار نىمە ھەموو جوھدى خۆمان بەكارھىتئا، بەلام ناچارىن جارىكى دىكە بەنجت بىكەينەۋە، ۋە جارىكى تر دلت بىكەينەۋە، چونكە ئەو خويىتانه نارۋات بە بۆرىكەدا، خويىنەكە لەناۋ دلدئا مەيۋەتەۋە..

ئەلىت: ۋەلاھى زۆرىش ترسام، وتى: پىشت بە خوداى پەرۋەردگار بىستە و جارىكى تر دەتەبىن بۆ زوررى نەشتەرگەرى، دەلىت: دەمامكەكانىان بەستىبوو ئافرەتتىكى موخەجەبەى لىبوو، سىستەرىبوو، يارىدەدەرىبوو لەبەر دەستىاندا، وتى: شىخ بۆ سلاۋات لىنادەيت، بۆ سلاۋات لەسەر پېغەمبەر ﷺ نادەى؟! بەلكو خوداى پەرۋەردگار ئەو دلەت بخاتەۋە ئىش و ئەو چەند دلۆپە خويىنە مەيۋە پال پىۋە بنىت..

دەلىت: وتم راست دەكەيت، دەستم كىرد بەسلاۋات لىدان، سى سلاۋاتم لىدابوو.. جىھازەكە دەستى كىرد بە ئىش كىردن وتى دلۆپە خويىنەكان پۆشتن!!

(سبحان الله) ۋەلاھى وتى: نەيان بىردمەۋە بۆ زوررى نەشتەرگەرى، دلم لىى داىەۋە بەھىز و بەرەكەتى ئەو سلاۋاتانە ئەۋچەند دلۆپە خويىنە مەيۋەى پال پىۋەناۋ لە نەشتەرگەرى پىزگارم بوو..

بەلىٰ خۆشەويستان: ئەو بەرەكەتى سالاواتە، جا لە مالاكەي پىغەمبەردا ﷺ كە موشكىلە ھەبوو گەورەترىن دەرس كە ئىمە وەرى بگىرىن ئەو ھەبە كە: (پەلە نەكردنە) پىغەمبەرى خودا ﷺ بەرپىزان پەلەي نەكرد لە تەلاقدانى خىزانەكانىدا، سەير بەكە، زۆر كەس لە بچوكتىن موشكىلەدا يەكسەر پەنا بۆ تەلاق دەبات، نەخىر، بەلام پىغەمبەرى خودا ﷺ (۲۹) پۆژ لەو خىمە بچكۆلەي ناو ھەرەمى مزگەوتدا ماپەو، لە مزگەوتى مەدىنەدا نەچوويەو لاي خىزانەكانى، ھەتا ئەوانىش دلىان چاكبويەو، ئەو موشكىلە گەورەش كۆتاي پىھات..

دواي ۶۱ سال داپران.. بەيەكەگەنەو!

لە ولاتى كوردەواري خۆماندا بەسەرھاتى شىرىن ھەبە، دەرس و عىبەرەتە بە تايبەت بۆ لاوھەكان، بۆ ئەوانەي كە لە سەرھەتاي ژيانى ھاوسەرىتيدان، بەھۆي گرفتى بچكۆلەو، بەھۆي شارەزانەبوون لەمەرامى ھاوسەرىەتى لە ژيانى ھاوسەرىەتى.. بەھۆي ئەو ھەي ئەم كۆپە لە ژىنگەيەكدا پەروەردەبوو، ئەم كچەش لە ژىنگەيەكدا پەروەردە بوو، جاري واش ھەبە لەتەبيەتەي يەكتر شارەزانين، جاري واھەبە تەمۆھەكانى يەكتر شارەزانين، جاري واھەبە ئاستى پۆشنىبىرى ئەم و ئەو ھەك يەك نى، جاري واھەبە بەرزى ئىمانى ئەم كۆپە و ئەم كچە ھەك يەك نى، يەككىيان زياترە يەككىيان كەمترە، يەككىيان بە قەناعەت ترە يەككىيان بە تەمۆھە ترە، بەھۆي ئەو ھەو گرفت دروست دەبىت.. جاري واھەبە لە سەرھەتاي خالدا پەنا بۆ تەلاق دەبن..

بەلام ئەم باسە كە ئىمە لە كوردەواريدا باسى دەكەين، بەسەرھاتى پياويكە بەناوي حاجى (على) يەو، خەلكى يەككە لە گوندەكانى كوردستانى پۆژھەلات بوو، كوردستانى ئىران، لە ناوچەي (مەريوان)، ئەم پياوھ ژن دىننىت، ژيانى ھاوسەرى لەگەل خزمىكى خۆيدا پىك دىننىت، بەلام ھەر لە سەرھەتاوھ بە نەگونجان دەست پىدەكەن و، ئافرەتەكە دەپواتەوھ بۆ مالى باوكى، ئەو پياوھەش ناوي (على) دەبىت..

ئو زه‌مانه پێیان وتوووه كاك (علی) كورپێکی گه‌نج ده‌بیت، پێی ناخۆش ده‌بیت ژنه‌كه‌ی ته‌لاق نادات، نه‌مائی باوکی پێی ده‌لێن ته‌لاقی بده، نه‌ ژنه‌كه‌ش داوای ته‌لاق ده‌كات، نه‌ ئه‌میش خێزانه‌كه‌ی ته‌لاق ده‌دات، سه‌ری خۆی هه‌لده‌گریت و له‌ ئێران‌ه‌وه‌ به‌ره‌و سلێمانی دیت، له‌ سلێمانی ده‌گیرسێته‌وه‌، دواتر ته‌سكه‌ره‌ ده‌ردینیت و جنسبه‌ی ئێره‌ وه‌رده‌گریت، ژن دینیت له‌ سلێمانی، مندالی گه‌وره‌ كورپ و كچ و ئه‌مانه‌ی ده‌بیت، ئه‌و ژنه‌ هه‌ر له‌ شاری (میریوان) ماوه‌ته‌وه‌، نه‌ ته‌لاق دراوه‌، نه‌ باسی شوو كردن و شتی وای كردوو، هه‌ر له‌ گه‌ل مائی براكانی ژیاوه‌ له‌ ساڵه‌كانی (٢٠٠٠) ره‌كان به‌داووه‌، ئه‌م پیاوه‌ ده‌چیت بۆ حه‌ج و ده‌بیت به‌ حاجی (علی)، له‌ به‌كێك له‌ گه‌ره‌كه‌كانی سلێمانی نیشه‌جی ده‌بیت، خێزانه‌كه‌ی واته‌ ئه‌و خێزانه‌ی كه‌ له‌ سلێمانی هه‌تاویه‌تی و چه‌ند مندلیکی لێی هه‌یه‌، كورپ و كچی عازهب و خاوه‌ن مال و به‌شوو دراوی هه‌یه‌، ئه‌م ژنه‌ كورچی دوا‌ی ده‌كات ..

مامۆستایه‌کی به‌پیزی شاری سلێمانی كه‌ خه‌لكی ئێران ده‌ناسیت و تێكه‌لاوی له‌ گه‌ل مائی ئه‌و خێزانه‌ كۆنه‌ی هه‌یه‌، به‌ بیری مام حاجی دینیته‌وه‌ ده‌لێت خۆ تو هه‌ر خێزانت ماوه‌، چه‌ند ساڵی به‌پێزان ئه‌مه‌ی پێچوو بیت؟ (٤٦) سال!! (٤٦) ساڵه‌ ئه‌و ئافه‌ره‌ته‌ پۆزێك له‌ پۆزان داوای ته‌لاقی نه‌كردوو!! بیری له‌ شوو كردنیش نه‌كردۆته‌وه‌!!

ئه‌م حاجیه‌ش بیری نه‌كردۆته‌وه‌ بلێت ته‌لاقی ده‌ده‌م ، ده‌لێت: خۆ تو ئه‌و ژنه‌ هه‌ر حه‌لالی خۆته‌ ته‌لاقیك به‌ ده‌متدا نه‌هاتوو، ئه‌ویش داوای ته‌لاقی نه‌كردوو، منیش هاتووچۆی (میریوان)م زۆر كردوو هه‌ر دانیشتوو، مام حاجی بۆ نایه‌یت ئه‌م ژنه‌ بیهینیته‌وه‌؟! ده‌لێت: جاچۆن ده‌گونجیت؟! ده‌لێت: وه‌لاهی زۆر واریده‌ زۆر باش ده‌گونجیت.. ده‌چیت سه‌فه‌ریکی ئێران ده‌كات و له‌ كوردستانی پۆزهلآت، له‌ شاری (میریوان)دا له‌ گه‌ل ئافه‌ره‌ته‌كه‌ قسه‌ ده‌كات و به‌هه‌رحال ده‌گه‌نه‌ قه‌ناعه‌تێك كۆمه‌لێك پیاو ده‌چن وه‌كو بوك گواستنه‌وه‌ له‌ وێوه‌ ده‌بیه‌ننه‌وه‌..

دوای (۴۶) سال داپران ئەم حاجی و حاجی ژنە بەيەك شاد دەبنەوہ!! بەلام ژيانئىكى ھەتا بلئيت پې موحىبەت و خوشەويستى، وەكو تازە لاوى يەكترىان ناسىبەت، بەلام بەقەدەرى خوداى پەرورەدگار سى سال بەيەكەوہ دەژين و ئەم ژنە كوچى دوای دەكات.. ئەو مامۆستا بەرپزەي ئەم باسەي نوسىوہ لە كىتەبەكەيدا دەلەيت:

بەپاستى كەسم نەديووہ ئەوھندا بە پەرۆش بىت بوخىزانى وەكو ئەو حاجى (على) يە بۆ خىزانەكەى خۆي بە پەرۆش بوو، چونكە دەيووت: بەپاستى ئەمجا من قەدرى تۆم زانى، چەند ئافرەتئىكى پىك و پىك بووى، چەند ئافرەتئىكى بەحەيا و حورمەت بووى، چەند ئافرەتئىكى خانەدان، (۴۶) دانە سالى رەبەق تۆ چاوەرى بوويت، پۆژىك لە پۆژان تۆ داواى تەلاقت نەكرد، زۆر بە مەراقەوہ بەسەر دارە مەيتەكەيەوہ، بەسەر قەبرەكەيەوہ گريا و گەردنى ئازاد كرد.. ئەويش پيش مردنى گەردنى ئەوى ئازاد كردبوو.. لاپەرەيەكى سېي و نوپيان ھەلدابووہوہ لە ژيانى ھاوسەرىتيدا !!

لەكاتى كېشە چى بكەين:

يەكەم: پەنا بەرە بۆ خوداى پەرورەدگار ئەو گرفتەت بۆ حەل بكات.

دووەم: زۆر سالاوت لە دیدارى پېغەمبەر ﷺ بەدە..

سېيەميشيان: ئەوہيە كەسئىكى موسلىح، كەسئىكى لىزان، كەسئىكى دلسۆز و پاك، كەسئىك كە شارەزا و خىبرەي ئەو كارەي ھەبىت، كە لە فيقھى ئىسلاميشدا پىكخەرى بارى خىزانى ھەيە، تويژەرى دەروونى و كۆمەلايەتى ھەيە، كە بەداخوہ لە كوردستانى ئىمەدا ئەوہنيە، كە ژن و مېرد كېشەيەكيان ھەبىت ئەم دەچىتە بەبىناوہ، ئەم پىسپۆرى ئەوبوارەيە، لە كېشەكەيان تىدەكات موشكىلەكەيان بۆ شى دەكاتەوہ، ئامۆزگاربان دەكات، بە شىوہيەكى زۆرسادە كوتايى بەو موشكىلە دەھىنەيت..

بەلام كە ئەمە نەبىت ئەو ئىنسانانە بە ژىرانە بىر بكەنەوہ، دوای پەنا بردن بۆ خوداى پەرورەدگار و سالاوت لىدان لەسەر دیدارى پېغەمبەر ﷺ، تەماشاكردنى ئەوہي

له مالي پيغه مېبر ﷺ نه موشكيلا نه هه بوون ، (ان شاء الله) گرفتى هموو خيزانه كان
 حل ده بيت، هر چه نده زه منى زوړيشى پيچيت، دواى (۴۶) سال داپرانى ژن و
 ميړديك، توانيان بهوپه پى موحيبه ته وه ژيانى هاوسه رى پيك بهيننه وه..

له كوتايى قسه كانى نه مشه ومدا نه وه ده لئين: سوپاسى خوداى پروه رديگار بكه ين
 كه نيتمه نه و پيغه مېره چاوساغه مان هه يه، نه و دلسوز ه مان هه يه، نه و رابه رمان هه يه،
 وه لاهى شو و پوژ سرمان له سوجه دابيت هيشتا شو كرى نه وه ته واو ناكه ين كه
 پيغه مېبرى خودامان ناسيوه، پيغه مېبرى خودا ﷺ له ژيانيدا نه وه نده دلسوز بووه بو
 نه م نومته و بو شوين كه وتوانى، ناماده بوو واز له خيزانه كانى بهينيت، واز له
 خوشه ويستانى بهينيت، به لام يه ك دانه دره مېش، يه ك فلسه سوركه به كيش، خيانت له و
 كه سانه نه كات كه نه م بوته رابه ر و چاوساغ و پيشه وايان، نه و پوژه ش كه وه فاتى كرد،
 خه لكى نه لئيت پيغه مېبرى خودا ﷺ له دوا ساته كانى ژيانيدا ده وله مهنه بوو..

نه خير به پيچه وانه وه، پيغه مېبرى خودا ﷺ نه و شوه ي كه وه فاتى كرد، نه و
 چرايه ي له مالي پيغه مېبردا بووه زه يتى تيدا نه بوو، به تاريخى شه ويان كرده وه،
 پيغه مېبرى خودا ﷺ (۷) دانه دره مى هه بوو، حوت په نجابى هه بوو، پوژيک پيش
 وه فاتى هر هه مووى به خشى، واته نه و پوژه ي خرايه ژير گله وه له مالي پيغه مېبرى
 خودا ﷺ تاقه دره مي كيش به جى نه ماوه..

به كه م سر كرده له ميژووى مرقابيه تيدا كه نه و هموو خه زينه و نالتون و پاره ي
 له ژير ده سندا بووه، به لام كاتيك وه فات ده كات و دنيا به جیده هيليت تاقه يه ك
 دره مېش له دواى خوى بو يه ك كه س به جى نايه لئيت، نه وه نده راستگو بووه، جا نه گه ر
 خه لكيك پيشه وايه كيان هه بى له دنيا، چه ند پاره ي بى، چه ند ده ست پاك بيت، چه ند
 له گه لى راستگو بيت، هه رتاسه ر ليوارى قه بره كه ي ده توانيت له گه ليدا بيت، نه گه ر له بېرى
 بيت، به س پيشه وای نيتمه، پيغه مېبرى نيتمه ﷺ، كه نيتمه ته واوى نه م په مه زانه له خزمته

وايه ي شه شه
 ۱
 پوژ رديگار بوون له كيشه، پشت به خوا بېهسته و صلوات بده

پېغەمبەرى خوداين ﷺ لەگەلّ صەحابەكان ھەموو شەوئەك جارئەك دەچىنە خزمەتى، ئوھ فەخرە بۆ جەنابتان، بۆ ھەموومان، كە شەوانە خودا بەنسىبى كردووین لەم رەمەزانەدا شەرەفى دیدارى پېغەمبەرى خودامان ﷺ بەنسىب دەبیت..

ئو پېغەمبەرى ئەك لە دونیا چاوساغمانە، بەلكو لە قیامەتیشدا فریامان دەكەوئەت، بە ئیزنى خودا، چونكە لە قیامەتیشدا ھاوار دەكات: (أُمَّتِي ، أُمَّتِي ، أُمَّتِي) ئومەتەكەم، ئومەتەكەم، ئومەتەكەم، دەفەرمووئەت: لەسەر پردى سىرات دەوھەستم، ھەتا ئاخىر نەفەرى ئومەتم نەچئەتە بەھەشتەوھ ئۆقرە ناگرم، وازناھىتم، وەلاھى چەند ملیون خەلكئەك ھەبە لەم ئومەتە، وەلاھى موستەحەقى بەھەشت نىھ، تەرازوى كۆردەوھكانى خرابەى زۆرتەرە لە چاكەكانى، بەلام خوداى گەورە بواری بە پېغەمبەر ﷺ داوھ، ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ، شەفاعەت بۆ كۆ دەكەیت، تەكا بۆ كۆ دەكەیت، تەكای بۆ بۆكە و لەبەرخاترى تۆ دەبەخشم!!

دەفەرمووئەت: ھەر كەسئەك شەرىكى بۆ خودا قەرار نەدايئەت، ئەى پەرورەدگار ھەر كەسئەك تۆى خۆش وىستبئەت بە حەق، منى خۆش وىستبئەت لەبەر خودا، چونكە ئوھى پېغەمبەرى خوداى خۆش بوئەت، لەبەر خودا خۆشى دەوئەت، ئەى خواى پەرورەدگارم ئەمانە لە ئومەتم منیان نەبىنى، بەلام ئىمانیان پئەيئەنام، ئەى ئو كەسانەى زۆر سلاواتیان لئىدام.. ئەى ئو كەسانەى بەردەوام لەگەلّ ناوى منیان دەبىست موچوركە بە لەشیاندا ھاتوھ، دلى دەھەژاو چاویان فرمئەسكى دەپشت.. ئەى خواى پەرورەدگار تەكا دەكەم..

دەفەرمووئەت: سەر دەخاتە سەر سوچدە، خوا دەفەرموئەت: سەرت بەرز بۆكەوھ، داواكەت وەرگىراوھ، داواكەت وەرگىرا، داوا بۆ كۆ دەى دەیان بەخشم، بە ملیونەھا خەلك خودا لەبەر پېغەمبەر ﷺ لئیان خۆش دەبیت، (ان شاءالله) نئیمە بەكئەك دەبىن لەو كەسانەى كە پېغەمبەر ﷺ شەفاعەتەمان بۆ دەكات.. دەبئە شەنانزى بۆكەن بەرەبەرەبەتەى حەزرتەى ﴿محمد﴾ ﷺ، بئەلئەن:

(رَضِيتُ بِاللّٰهِ رَبًّا وَ بِالْإِسْلَامِ دِينًا وَ بِمُحَمَّدٍ ﷺ نَبِيًّا وَ رَسُولًا) پازين خوايه به په روه ردگاری تو، پازين به م ئیسلامه که بیټ خه لات کردین، له غهیری ئیسلام به هیچ بهرنامه یه کی تر قبولمان نیه و پی پازنی نین، به پښیازی ژوانی خو منانی نازانین، خودایه پازین ﴿محمد﴾ ﷺ پابه ر و سه ر کرده و چاو ساغمان بیټ، هه تا شه و ټکی تر له گه ل جه نابتان ده گه ینه وه خزمهت پیغمبری خودا ﷺ هه موو لایه کتان به خودای گه وره ده سپیرم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)

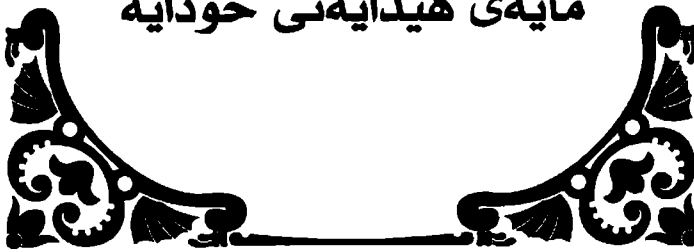
وانه‌ی جهوتهم

بابهت

خز مهت کردنی دایک،

مایه‌ی هیدایه‌تی خودایه

وانه‌ی چهوتهم

خزمه‌تکردنی دایک مایه‌ی هیدایه‌تی خوایه

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى : ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۗ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ النساء: ۳۶.

* جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ . فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي ؟ قَالَ : أُمُّكَ ، قَالَ : ثُمَّ مَنْ ؟ قَالَ ثُمَّ أُمُّكَ ، قَالَ ثُمَّ مَنْ ؟ قَالَ ثُمَّ أُمُّكَ ، قَالَ : ثُمَّ مَنْ ؟ قَالَ : ثُمَّ أَبِيكَ ... - مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ ، بُخَارِي : ۵۹۷۱ ، وَمُسْلِمٍ : ۲۵۴۸ .

* قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ : (إِنَّ أُمَّي كَانَتْ مُشْرِكَةً ، وَكُنْتُ أَدْعُوهَا إِلَى الْإِسْلَامِ ، وَكَانَتْ تَأْتِي عَلَيَّ ، فَدَعَوْتُهَا يَوْمًا فَاسْمَعْتَنِي فِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا أَكْرَهُ . فَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ أَنَا ابْنُكَ ، فَأَخْبَرْتُهُ ، وَ سَأَلْتُهُ أَنْ يَدْعُوا لَهَا ، فَقَالَ : (اللَّهُمَّ اهْدِ أُمَّ أَبِي هُرَيْرَةَ) ، فَخَرَجْتُ أَدْعُو أَبِشْرَهَا ، فَأَتَيْتُ فَإِذَا الْبَابُ مَجَافٍ ، وَ سَمِعْتُ خَضْخَضَةَ الْمَاءِ ، وَ سَمِعْتُ حِسِّي ، فَقَالَتْ كَمَا أَنْتَ ، ثُمَّ فَتَحَتْ ، وَقَدْ لَبِسَتْ دِرْعَهَا ، وَ عَجَلَتْ عَنْ خِمَارِهَا ، قَالَتْ : أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ ، قَالَ : فَرَجَعْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ، ابْنُكَ مِنَ الْفَرَحِ كَمَا بَكَيتُ مِنَ الْحُزْنِ ، فَأَخْبَرْتُهُ وَ قُلْتُ : أَدْعُ اللَّهَ أَنْ يَحِبِّبَنِي وَ أُمَّي إِلَى عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ، فَقَالَ : (اللَّهُمَّ حَبِّبْ عِبِيدَكَ هَذَا ، وَ أُمَّهُ إِلَى عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ ، وَ حَبِّبْهُمْ إِلَيْهِمْ) .

- أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ ، وَغَيْرُهُ وَ قَالَ الذَّهَبِيُّ فِي . سِيرِ أَعْلَامِ النَّبَلَاءِ - ج ۲ ص ۵۹۳ : إِسْنَادُهُ حَسَنٌ .

* وَيَسْتَدُّ الْأُمُّ بِأَبِي هُرَيْرَةَ مِنَ الْجُوعِ مَرَّةً ، فَيَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ إِلَى الْمَسْجِدِ ، لَا يَخْرُجُهُ إِلَّا الْجُوعُ ، فَيَجِدُ نَفْرًا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَيَقُولُونَ : يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، مَا أَخْرَجَكَ هَذِهِ السَّاعَةَ !؟ ، فَيَقُولُ : مَا أَخْرَجَنِي إِلَّا الْجُوعُ ، فَيَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ : فَقُمْنَا ، فَدَخَلْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ : (مَا جَاءَ بِكُمْ هَذِهِ السَّاعَةَ ؟) . فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ جَاءَ بِنَا الْجُوعُ ، قَالَ : فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِطَبَقٍ فِيهِ تَمْرٌ ، فَأَعْطَى كُلَّ رَجُلٍ مِنْهَا تَمْرَتَيْنِ ، فَقَالَ : (كُلُوا هَاتَيْنِ التَّمْرَتَيْنِ ، وَأَشْرَبُوا عَلَيْنِهَا مِنَ الْمَاءِ ، فَإِنَّهُمَا سَتُجْزِيَانِكُمْ يَوْمَكُمْ هَذَا) ...

قال أبو هريرة : فأكلتُ تَمْرَةً ، وَ خَبَّاتُ الأُخرى ، فقال رسولُ اللهِ ﷺ (يا ابا هريرة ، لم رفعتَ هذه التَّمْرَةَ ؟ فقلتُ : رفعتها لِأُمِّي ، فقال : كُلْهَا ، فَأَنَا سَنُعْطِيكَ لَهَا تَمْرَتَيْنِ .
فأكلتها ، فأعطاني لَهَا تَمْرَتَيْنِ ...

- قال الأرنؤوط في تَخْرِيجِهِ لِأَحَادِيثِ (سِيرُ أَعْلَامِ النُّبَلَاءِ) ج ۲ ص ۵۹۲ . رجالُهُ ثِقَاتُ ، خَلا وَالِدِ مُحَمَّدِ بْنِ هَلَالٍ ، فَقَدْ وَثَّقَهُ ابْنُ حِبَّانٍ .

سهرچاوهگان :

- (۱) زَوَجات وَ صَحَابِياتِ حَوْلِ الرَّسُولِ ﷺ ، سَعْدُ يَوْسُفِ أَبُو عَزِيزٍ ، ص ۴۶۳ .
- (۲) كَوْفَارِي (دوانگه) ، زَمَارَه : ۴۴ ، نَيْسَانِي ۲۰۱۲ ، بابَه تِي : (پاداشتی خزمتی دایک هر له دنیادا) له نوسینی : ماموستا حهسن پینجوینی ، ل ۲۸ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ

أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیمانداران و خوداناسانی بهریز دانیشتنی ئم شهویشمان له زنجیره باسی: ﴿ئهی پیغمبری خودا ﷺ کیشم و گرفتم همیه﴾ دهچینهوه شاری مه دینه، بۆ خزمهتی خو شه ویستامان و دهچینهوه خزمهت ئهو مه جلیسه که صهحابه کان تئیدا دانیشتون، ئای چ سهرده میکی زئیرین بووه، چ سهرده میکی بهخته وهری بووه، هموو هیواو ئاواتی ئهو مروفتانه، ئهو نوره پاکانه، ئهو ئینسانانه که به شکل به شه ریوون، به لام به راستی فریشته ئاسا له سهر زه ویدا ده جولانه وه...

هموو شه و پوژئیک له خزمهتی پیغمه بردا بوون ﷺ، هموو خه م و هم میکیان بهس قیامهت بوو، بهس ئاوه دان کردنه وهی قیامهتی خو یان، قه بری خو یان، به ده سته ئینانی به ههشت بوو، له م دونیا بهش دانه برا بوون، له گه ل دونیا شدا ئه ژیان، به لام دونیا چۆکی له سهر سنگیان دا نه دابوو، وه کو ئیمه یان لینه هاتبوو که هموو ژیانمان هر دونیا بیته، ئه وان دونیا و قیامهتیشیان تیکه لاو کرد بوو، جا له بهر ئه وهی وه کو مروفتیک له سهر زهوی ده ژیان، توشی گرفتیش ده بوون، به لام زۆربهی گرفته کانیان بیر کردنه وه بوو له قیامهتی خو یان، یان که سیکی نزیکي خو یان، یان مسولمانان به گشتی.

ئهمشه و دهچینهوه شاری مه دینه بۆ خزمهت پیغمه بری خودا ﷺ، له و کاته دا که له ناو صهحابه کاندان دانیشتوو، ئیمهش به چونه خزمهتی له م شه وه پیرۆزه دا، له م شهوی جومعه دا، که ئیمه (انشاء الله) بیکه یان به ده ستوریکي خو مان، پئویستی بکه یان له سهر خو مان به راستی که ده ئیم پئویستی بکه یان مه به ستم نیه وه کو واجب، چونکه واجب ئه وهیه که ته نها خودای گه وره واجبی کردوو، به لام سلوات لیدان له سهر پیغمه بری خودا ﷺ له چهند شو ئینیکدا همیه هر خۆی واجبه، له چهند شو ئین ئه گه ر

سلوات لی نه دریت ئه و عیباده ته خدا قبولی ناکات، به تاییهت هه ولبدهن به ریزان له پۆزی جومعه‌دا له پۆزی جومعه‌دا، که له نوژی به یانی پۆشتینه وه هه تا ئه کاته ی وتاریژ ده‌ست پیده کات به وتاری جومعه، ئه زه‌مه‌نه زۆر زۆرینه، له وه‌تره‌یه‌دا، له‌م فه‌تره‌یه‌دا پیغمبرى خدا ﷺ ده‌فه‌رموویت:

هه‌رکه‌سێک له پۆزی جومعه‌دا سلوات لییدات به گوئی خۆم گویم لییه‌تى، بۆ خۆم گویم لییه‌تى!! ناوی تۆمار ده‌کرت لام، پیم ده‌وتریت: نه‌ی پیغمبرى خدا ﷺ فلانه که‌س له شارۆچکه‌ی پیره مه‌گرون سه‌د سلواتی بۆ تۆ نارده‌وه، ده‌ی تۆیش (انشاء الله) ناوی تۆمار بکه له لیستی ئه و که‌سانه‌ی شه‌فاعة‌تیا ن بۆ ده‌که‌یت له قیامه‌تدا، ئه و چه‌ند سلواته بپرواتان پیمه (۶) شه‌ش ده‌قیقه‌ی پیناچى.. به‌ ته‌سبیحه‌که‌ت، په‌نجه‌کانی ده‌سته‌ت، هه‌موو جومعه‌یه‌ک سلوات لییده، له‌م شه‌وه پیرۆزه‌دا سلواته‌کانمان ده‌نیرین بۆ پیغمبرى خدا ﷺ:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

مسولمان بوونی دایکی ئه‌بوو هورمیره

خۆشه‌ویست دانیشتووه و سه‌حابه‌یه‌ک، که‌سیکی زۆر نازیز، که‌ که‌س نه‌یه له‌م رسولمانان ناوی ئه و سه‌حابه‌یه‌ی نه‌بیستیت، سه‌حابه‌ی خۆشه‌ویست (أبی هریره) ، (أبی هریره) دیته خزمه‌ت پیغمبرى خدا ﷺ، ده‌گریا.. زۆر به‌ کول ده‌گریا.. زۆر به‌ مه‌حزونی ده‌گریا.. زۆر مه‌حزونه زۆر خه‌قه‌تباره..

نه‌ی (أبی هریره) بۆ وا خه‌قه‌ت باری؟!

نه‌ی پیغمبرى خدا ﷺ موشکیله‌یه‌کی که‌وره‌م هه‌یه، نه‌ی (أبی هریره) فه‌رموو موشکیله‌که‌ت بلێ.. فه‌رموی: نه‌ی پیغمبرى خدا من دایکم هه‌یه، باوکم کۆچی دواى

کردووه و دايكم له شوپنى باوك منى به خيۆ كرد، من دايكم زۆر خوش دەويت، بەلام بەداخووه دايكم كافره، بپوای بەم دینی ئیسلامه و پيغەمبەرى خودا نيه، (نَعُوذُ بِاللّٰهِ) بت پەرسته بت دەپەرستیت، ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ بە زمانی شیرین زۆر له دايكم پارامهوه، ھەموو پۆژى قەسەى لەگەڵ دەكەم، دايه گيان با بەبى ئيمانى نەپۆی، دايه گيان بابە كافرى نەچیتە لقای خوا، باجەھەم شوپنت نەبیت، ئەو پييازە جوانە، ئەو پيغەمبەرە ھەقە بناسە، وەرە خزمەت پيغەمبەرى خودا ﷺ ..

بەلام ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ ئەمەز دايكم نەك ھەر جوابى نەدامەوه، نەك ھەر ئەوھى بە قەسەى نەكردم، كۆمەلى قەسەى سوک و ناشیرینی كرد بەرامبەرت، لەبەر ئەوھ بەپاستى لە داخا گریانم دیت، لە بۆ ئەو وەزەعەى كە دايكمى تيايە لە جياتى بەيەكەوھ بچینە بەھەشت، یەقىنم ھەيە كە لەسەر ئەم بېر و باوەرە بمریت دەچیتە جەھەنم ..

لەبەر ئەوھ زۆر مەحزوم ئەھا خەمى قیامەتییەتى، خەمى ئەوھییەتى دەیەويت دايكیشى بچیتە بەھەشت، پيغەمبەرى خودا ﷺ نەیفەرموو: چۆن قەسەى بە من وتووه؟ چۆن غەلەتى وایکردووه! ئەمە لای پيغەمبەرى خودا نەبوو، چونكە: پيغەمبەر پەھمەتە ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴾ (الانبیاء) ئەوھ ھەر پەھمەتى لیدەوھ شیتەوھ ..

ئەو كۆمەلگایەى پيغەمبەرى خودایشى ﷺ تیدا دەژیا، ھەر پەھمەت بوو، سەیر بکە لە شارى مەدینەدا دايكى صەحابەيەك بت پەرستە، كافره، دوزمى خودا و پيغەمبەرى خودایە ﷺ، قەسە بە پيغەمبەرىش ﷺ دەلێت، لەو شارەشدا جیى بۆتەوھ، كەسیش پى نالێت پىشتى چاوت دوو برۆی پێوھە، یەعنى خەلكيك وادەزانن ئەگەر مسولمانان دەسەلاتیان ھەبیت چارى خەلك دەر دەھێنن بەپيچەوانەوھ، ئەوھ زەمەنى پيغەمبەرە ﷺ كۆرەكە صەحابەيە، دايكەكە كافره .

(عبداللەھى ابن ئۇنى ابن سەلۇل) سەھابە يەككى ھەرە خۇشەويستە، باۋكى سەرۋكى مونافىقانى، تەننەت پۇزۇك دەلئەت ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ باۋكم نۇد بى ئەدەبە بەرامبەرت، رېگەم پېدە با بېكۇزم، بەس تۇ ئىزىم بىدە باۋكم دەكۇزم، ئەو دوزمەنەت لەكۇل دەكەمەۋە، چۇنكە جارېكېيان گۇدېرېزۇك بەويادا تېدەپەرى بۇنىكى ناخۇشى لېدەھات دور لە پۇتان، ئەو مونافىقە، ئەو زالمە، ئەو دل پىر لە قېنە، وتى: بۇنى ئەو گۇدېرېزۇ لە بۇنى ئەو ﴿مھمەد﴾ خۇشتەرە بەلامەۋە..

ئەم قەسەيە بە (عبداللەھى كۇپى گەيشتەۋە، وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ بەس تۇ بفرمۇۋە ۋەلاھى سەرى باۋكم لە لاشەي جىادەكەمەۋە، پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمۇي: ۋازى لېبھېنە، ۋازى لېبھېنە نېمە نەھاتوۋىن بۇ خەلك كۇشتىن، نېمە ھاتوۋىن بۇ ھىدايەتى خەلك، يەغنى لەناۋ ئەو كۇمەلگايەدا ئەو ھەموۋانەي تېدايە، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەبېت چى بفرمۇۋېت؟! بە (أبى ھرېرە) ى فەرمۇۋ:

ئەي (أبى ھرېرە) تۇ دەفەرمۇي چى؟ وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ۋەلاھى ئەۋە گەۋرەتېرىن مۇشكىلەمە بۇيە ۋادەگىرىم، تۇ خودا دۇعا بۇ داېكم بىكە، بەلكۇ خوداى گەۋرە ھىدايەتى داېكم بدات..

پېغەمبەر ﷺ فەرمۇي: (اللَّهُمَّ اهْدِيْ أُمَّيْ أَبِيْ ھُرَيْرَةَ) يارەبى خودايە بەگەۋرەى خۇت ھىدايەتى داېكى (أبى ھرېرە) بدەيت، پېغەمبەر ﷺ ھەردۇۋ دەستى بەرز كۇدەۋە، خودايە بە گەۋرەى خۇت ھىدايەتى داېكى ئەبى ھورەيرە بدە..

پېغەمبەر ﷺ ئاۋا دەستى بەرز كۇدەۋە خۇايە بە گەۋرەى خۇت ھىدايەتى داېكى (أبى ھرېرە) بدەيت.. بېھېنە سەر پېيازى پاكى ئىسلام و ئەو كافىرەى لە دلئەدا لادەيت.. ئەم (أبى ھرېرە) كەئەم دۇعا بەكۇل ۋدئەي پېغەمبەرى خۇاي بېست، رېك پۇشتەۋە بۇ مائەۋە، وتم (إنشاء الله) داېكم يەكسەر نېمانى ھېناۋە..

دەفەرمۇۋېت: كە چۇمەۋە دەرگاكە ئەلقەكەى داخراۋو، پېۋە درابو، خۇشپەى دەنگى ئاۋ دەھات، يەككېك ۋەكۇئەۋەى خۇى بشوات لە ژورەۋە، لە دەرگاكەم دا، داېكم

وتى كوپم تۆي؟ وتم: بەلى دايكە گيان ئەوہ منم.. وتى: بوہستە ھەتا جلەكانم لەبەر دەكەمەوہ، وا خۆم دەشۆم، (أشهد ألا اله إلا الله و أشهد أن مُحَمَّدَ رَسُولَ الله) مسولمان بووم، پەشيمان بووم لەو پابردووہم، ئىستا خۆم دەشۆم، پاك و خاويئ جلەكانم لەبەر دەكەم، دەچينە خزمەت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، دەفەرموويت ئەوہندە خۆش حالبووم پانەوہستام ھەتا دايكە جلەكانى لەبەر بكات، پامكردەوہ بۆ خزمەت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ بەگريانەوہ.. بەلام ئەم جارە گريانى خۆشى بوو، چونكە دوو جۆر گريان ھەيە: گريانتيك ئينسان لە تاوى خۆي، لە مەراقى خۆي دەگريا، ئينسانيش جارى واھەيە لە موشكىلەيەك پزگارى دەبيت، لە خۆشيدا دەگريا..

دەفەرموويت: چومەوہخزمەت پېغەمبەر ﷺ، فەرمووى ئەي (أبي هريره) ئەمجارە بۆ دەگريت؟!

وتم: ئەم جارە گريانى خۆشەيە، سوپاس بۆ خوا پېغەمبەرى خۇدا فەورى دوعاكە گيرابوو، دايكە مسولمان بوو، وا خۆي دەشوات و خۆي پاك دەكاتەوہ و ديتە خزمەت ئەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، توخودا دوعامان بۆ بكە، منيش و دايكيشم زۆر بيكەس و بى دەرين، زۆر فەقىر و ھەزار و داماو و بيكەسين، بەلكو لە لاي ئەو خەلكەي خۇدا خۆشەويست بين..

پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: (اللَّهُمَّ حَبِيبَ عِبِيدِكَ هَذَا) خۇدايە ئەم بەندە بچكۆلەي تو (أبي هريره) زۆر خۆي بە بەستەزمان دەزانيت (عبيد) يەعنى تەصغىرى (عبد) خۇدايە ئەم بەندە بچكۆلەي خۆت، ئەم (أبي هريره) ، (وَأُمُّهُ) دايكەكەشى، خۆشەويست بكە (إلي عبادك المؤمنین) ھەرچى ئيماندارە ئەمانەي خۆش بويت، (و حَبِيبَتُهُ إِلَيْهِمْ)،

يارەبى.. خۇدايە.. ھەرچى ئيماندارە خۆشەويستى بكەي لە دللى ئەم و ئەم دايكەيدا، دەفەرموويت (سبحان الله) ھەرچى چاوى پيدەكەوتين خۆشى دەويستين، وە ئيمەش ھەموو خەلكيمان خۆشەويست، نە من و نە دايكە رقصان لە ھيچ بەشەريك نەبوو، ئەوہ بەرەكەت!! ئەمە، ئەم پەمەزانە، ئەم مەزگوتە فيزى ئەوہمان دەكات، تا دايك ئەگەر

كافرىش بىت، نابىت دەنگى لى دابىت، ئەبىت خەمت بىت، شەو و پۇژ دوعاى بۆبەكەيت، بلئيت: خۇدايە ھىدايەتى داىكم بەدەيت، بېھنە سەر رېيازى راست و دروستى ئەم دىنە ..

نەخۇش گەوتنى داىكى ھىدايەتى بۇ ھىنا

خۇشەويستان: خزمەت كرنى داىك گەلىك بەرەكەتە، لە شارى مەدىنەوہ دىنەوہ بۇ ئەو شارى سلېمانىيەى خۇمان، بەسەر ھاتىكى واقىى بۇ جەنابتان، دەگېرمەوہ پالەوانى چىرۇكەكەمان، گېرەوہكەى كە من لە زمانى ئەو دەگېرمەوہ، ئىستا لە ژياندايە، مامۇستا (ھەسەنى پىنجوئىنى)يە، كە بەھۇى ستەمى بەعسەوہ سالانى (۱۹۸۸) عىراقى بەجېھىشت و دواتر لە عىراقوہ چوہە پاكستان و لە پاكستانوہ چوہ بۇ ئوستراىيا، (۱۲) سال لە ئوستراىيا ژيا، ئىستا بەيەك جارى ھاتۆتەوہ كوردستان، ئىستا لە سلېمانى جىگېرە.. ئەم پياوہ بەرپۆزە، ئەم مامۇستا ئازىزە، دەفەرمووئىت:

كەسىك ھەبوو خەلكى پىنجوئىن بوو، بەلام ئەو كاتەى من پىنجوئىنم بەجېھىشتبوو، بەھۇى فەقىيەتى و مامۇستايەتەوہ، ئەو مندال بوو لەبەر ئەوہ نەمناسىيەوہ، بەلام بەسەرھاتىكى زۆر خۇشى ئەويان بۇ گېرەمەوہ، ويستم لەدەمى خۇى ببىيستم، بۇيە دوای نوئىژى عىشايبەك لە مزگەوتى (ئەبو بەكرى صدىق)وہ بەرەو مالى ئەو كەسە پۇشتىن بەكرمان ناسىيەوہ، بە يەكترىان ناساندىنەوہ..

وتم: بەسەر ھاتى تۆ لەگەل داىكتدا شتىك ھەيە؟ وتى: بەلى. وتم: دەتوانى بۇمى باس بەكەى، وتى: بەلى، مامۇستا قەيچىكە..

وتى: من كاتىك لە پىنجوئىن بووم كورپىكى تازە پىنگەشتو بووم، لەگەل كۆمەلىك خەلكى خرابدا دژ بە دىندا، تىكەلاو بووم، فكرىكى چەپى خراپم ھەبوو، دوژمن بە خۇدا و بە مزگەوت و بە قورئان و ھەموو شتىك بووم، بەلام دواتر بەھۇى بار و دۇخەوہ لە پىنجوئىنەوہ ھاتىنە شارى سلېمانى، من خىزانم پىك ھىناو بەك دوو مندالمان بوو.. (سبحان اللہ) من زۆر پۇزى داىكم دەگرت، داىكىشم ھەموو جارېك دەيوت: خۇدايە

هیدایه‌تی ئەم کورەم بدهیت، ئەم کورە زۆر لاره، نووژ نه‌که‌ره، پۆژوو نه‌گره، دژ به
تۆیه، خودایه هیدایه‌تی ئەولاده‌که‌م بدهیت هیدایه‌تی کورە‌که‌م بدهیت..

ده‌لێت: گالته‌م به‌و دو‌عیایانه‌ش ده‌هات، خودا و ئیسلام و پۆژوو هیدایه‌ت و ئەوانه،
ده‌لێت: (سبحان الله) دایکم له‌کت و پریکدا جه‌لته‌یه‌ک لێیدا، توشی شه‌له‌لی کرد، له
جینگدا خستی، ئەوه‌نده له جینگادا مایه‌وه پشته‌ی کونی تیبوو.. ئەوه‌نده مایه‌وه،
دایکیشم ئافره‌تیکی قه‌به بوو، زۆر به‌ ناره‌حه‌ت هه‌لده‌سوپا، وه‌لامی گرانیش بوو،
پاره‌یه‌ک که هه‌مبوو، کۆمکرده‌وه چووم دۆشه‌کێکم کړی، دۆشه‌کی کاره‌بایی که هه‌وای
تیده‌کریت و به‌رز و نزم ده‌کریت، دواتر قه‌ره‌ویله‌یه‌کی کاره‌بایم بۆ کړی بۆ ئەوه‌ی
قه‌ره‌ویله‌که دایکم بجولینیت، چونکه هه‌موومان پیمان هه‌لنه‌ده‌سوپا، بۆ ئەوه‌ی به‌رده‌وام
ببجولینیت و ئەو کونه‌ی پشته‌ی چیتر گه‌وره نه‌بیت، کرم تیی نه‌دات.. زۆر ناره‌حه‌ت
بووم، به‌ خۆم خیزانم، خیزانیشم خزمه‌تی دایکمی ده‌کرد خودا هه‌لناگریت.

ده‌لێت: شه‌ویکیان که دایکم بانگی کردم له‌تاوی نازاری خۆی وتی پۆله گیان وه‌ره
هه‌لمبگره پشتم ته‌قی، ئەلێت هه‌لمگرت وتی سه‌غله‌تم، قه‌تعه‌مان له ژیری داده‌نا، ده‌لێت
قه‌تعه‌که‌م خسته ژیر دایکم و هه‌لمگرت و یه‌ک قرچه له پشتمه‌وه هات..

ده‌لێت: هاوارم کرد فریام که‌ون، خه‌ریکه پشتم له‌ت ده‌بیت، به‌لام له‌ تاوی دایکم به‌و
نازاره‌ی که‌هر خوا خۆی ده‌زانیت چه‌ند نازار به‌ پشتم گه‌یشت، ده‌ستم له‌دایکم به‌رنه‌دا
و وتم نه‌وه‌کو دایکم بکه‌ویت سه‌ری به‌ر قه‌ره‌ویله‌که بکه‌ویت، هه‌تا خیزانه‌که‌م و
منداله‌کانم هه‌ستان و په‌لاماریاندام و گرتمیانه‌وه..

به‌پاستی وام لێهات خه‌ریکبوو قاچه‌کانم له‌جوله بکه‌ون، به‌لادا که‌وتم، ئیتر له‌سه‌ر
چوار چنگۆله ده‌رۆشتم ئاوێک بخۆمه‌وه، زۆر ناره‌حه‌ت بووم، دوا‌ی چه‌ندین ده‌رزی و
ده‌رمان، ئەمجا دوکانیکم هه‌بوو، ده‌چووم بۆ دوکانه‌که، به‌لام ده‌بوایه چوار پینچ جار
دابنیشتمایه هه‌تا تۆزیک قاچم تینی تیده‌هاته‌وه، ئەو فه‌قه‌راته‌ی پشتم ئەشیعه‌ی
ته‌نوریان بۆ گرتم، وتیان چوار فه‌قه‌ره‌ی خزیوه‌ته سه‌ر یه‌ک عه‌مه‌لیاتی فه‌قه‌رات نه‌بیت

ھېچ ھېزىك نىئە ئەمەي تۆ چاك بىكەتو، ئەو دىكتۆرە گەرئەنى سىلئامنى وتيان خۇت دەرزى و مەوادى مۇستەكىن مەخۇ ئىلا دەبىت پىشتت عەمەلىات بىكىت..

دەلىت: مۇنىش دەموت خۇايەگىيان مە ئەم جەلئەبە داوبەتتى لەدايىكم، مەبىتتە لەوى، دەست كورت و نەدارم، بۇخۇم ئەم سوكە دوكانەم ھەبە، ئەى خۇدايە زۆرىش دەترسام لە عەمەلىاتتى فەقەرەت، ھەر لە قاجىش بىم، زۆر نارەھەتبوم.. دەلىت: (سىبحان اللە) بۇزۇك نەشۇكرىم نەكر، نەموت ئىمە مەبىتتە بووين، بۇ بووين بە دوو مەبىت؟! نەشۇكرىك بە دەمدا نەھات، دەموت كارتى خۇدايە بى چىكەت نىئە، سەرەتايەك بوو كە لە تاوى ئازارى خۇم دەموت خۇدايە فرىمامان بىكەوى، ھارام بۇ خۇدا دەبرد..

دەلىت: لەو كاتانەدا بووين نەك پىشتم چاك نەبوويە، نىئوانى پەنجەكانى قاچم بىرىنىكى لىپەيدا بوو، (سىبحان اللە) قىچكەبەك بوو، قىچكەكەم تەقاند بوو بە ئاو و زىكە، بىرىنى ھەردوو پەنجەي قاچم خۇيئانوى پىندا تىكايە.. ئازارەكەى ئەو بىرىنەم پىشتى لەبىر بردەمە، ئازارى ۋاھەبە ئازارت لەبىر دەباتە ۋە، ئەو ۋىش چەند مەلئەم، چەند دەرزى و دەرمان، چەند دەرمانى گىايىم بەكارھىتئا.. بەلام سۇدىكم لىئەبىنى..

دەلىت: شەۋىكىيان خەۋتم، لە خەۋندە بىنىم كەسىك ھات بۇ لام، نەمناسى، وتى: ئەۋە چىبە؟ وتم پىشتم دىئىئىت، بەلام سەرەپى پىشتم ئەو بىرىنى بەبىنى پەنجەكانم خەمى ئەۋمە و ناۋىرم بە زمان بىلئىم، خۇدانەكەت ئەترسم لئىم بىكات بە نەخۇشىە خۇراپەكە و دوامى قاچم بىرپەنەۋە، بەراستى خەمبارم. وتى: كاكى مەن عىلاجەكەى ئاسانە و لە مالى خۇندا ھەبە!!

دەلىت: وتم چىبە؟ وتى: بۇرۇكەۋانتەرەكەتان چەكمەجەكەى بىكەرەۋە، خەبىكى تىدايە گولاجە، ئەۋ خەبە بەيئە ھەلىبچرە و تۆزەكەى بو بەبىنى پەنجانەتدا بىكە چاك دەبىتە..

ده‌لئیت: (سبحان الله) له تاوان کرد خه‌بهرم بوویه‌وه له‌و خه‌وه، هه‌ر به‌و شه‌وه کاره‌با نه‌بوو، چراکه‌مان کزیوو، هه‌لمگرت و چووم چه‌که‌جی که‌وانته‌ره‌که‌م راکئشا کوت و موت یه‌ک دانه‌حبه‌ی تئیدا بوو، حه‌به‌ گولاجه‌که‌بوو!!

وتم: وه‌لاهی ئەم خه‌وه له‌لایه‌ن خوداوه‌یه، ئەینا ئەم حه‌به‌ جی ده‌کات به‌بی پارچه، به‌بی شت! هه‌ر به‌و شه‌وه هه‌ستام برینه‌که‌ تەر بوو، خوئینی پئیدا ده‌هاته‌ خواره‌وه، گولاجه‌که‌م هه‌لبچپی و پئیک تۆزه‌که‌م پئیدا کرد، سوئند ده‌خوات و ده‌لئیت: بۆ به‌یانی قه‌تاغهی به‌ستبوو، برینیک وه‌کو نه‌وه‌ی سه‌ره‌که‌ی به‌ چه‌سپی بگریت، له‌ژیره‌وه هیتای، یه‌که‌پارچه‌ توئیکلی فریدا برین وشکی کرد.. نه‌جاتم بوو.. به‌لام ئەمجاره‌یان وام لیهاات به‌ ته‌واوه‌تی که‌وتم، دوکانه‌که‌م داخرا، که‌سیش نه‌بوو شتیکی واشی تئیدا نه‌مابوو به‌ شه‌ریکی بیده‌می، ده‌ست کورتی و هه‌ژاری زۆری بۆ هینا بووین، به‌لام به‌رده‌وام دایکم نوعای بۆ ده‌کردم ده‌یوت:

خودایه‌ هیدایه‌تی ئەم کورهم بده‌یت، شیفای ئەم کورهم بده‌یت، ئەم کورهم بۆ من زۆر باشه‌ خزمه‌تی کردووم.. ده‌فه‌رموویت: شه‌ویکیان بانگی به‌یانی ناگام لئی بوو بانگی دا، ئەو کاته‌ هیشتا نوێژم نه‌ده‌کرد بۆ خودا، دوا‌ی بانگی به‌یانی ماوه‌یه‌ک به‌خه‌به‌ر بووم، دوا‌ی خه‌وم لیکه‌وته‌وه.. له‌ خه‌وندا ده‌ستیک هات، به‌لام ده‌م و چاوم نه‌ده‌بینی، وتی: کویت دیشیت؟ وتم: پشتم دیشیت نا لیره‌مه‌وه دیشیت به‌ قاچی چه‌پمه‌وه دیشیت ده‌پواته‌ خواره‌وه ته‌زویه‌ک له‌ بنی پیم ده‌رده‌چیت، هیزم نه‌ماوه..

ده‌لئیت: هه‌موویم بۆ باسکرد وه‌کو دکتۆرئیک، ده‌لئیت: ده‌ستی خسته‌ سه‌ر پشتم، پئیدا هاته‌ خواره‌وه هه‌تا به‌ قاچی چه‌پمدا نزیکي ئەژنۆم بوویه‌وه وتی ئەو خه‌له‌له‌ به‌زۆری ئالیره‌دا کۆیۆته‌وه، ته‌زویه‌کی کاره‌بای لئیده‌ن!!

ده‌لئیت: وه‌لاهی ته‌زویه‌کیان لئیدام ئەوه‌نده به‌هیز بوو که‌ راپه‌ریم هاوارم کرد، مال و مندالم خه‌به‌ریان بوویه‌وه.. وتیان: ئەوه چی بوو؟! وتم وه‌لا ته‌زویی کاره‌بایان لئیدام (سبحان الله) بۆ مامۆستای ده‌گپه‌رته‌وه و ده‌لئیت: قاچم یه‌ک پارچه‌ ئاوا‌ی ده‌کرد قاچم

ئەجولاً، خۆ بەدەست خۆم نەبوو، ھەموو لەشم دەلەرزى، ھەستامە سەر پى، خودايە ئەوە منم بە قاچەكانى خۆم ھەستام! ئەوە منم و دەستم بۇ پىشتم دەبەم، بزانم ئەو نازارەم ھەيە نىە، نەبوو!! چومە سەرنائو يەكسەر وىم ھەمامەكە كراوھەيە؟ ئاوەكە گەرە؟

وتیان: بەئى، دەست بەجى چوم خۆم شت، ھاتم بۇ يەكەم جار لە ژياندا نوژی بەيانىم گىرايەوہ. وىم: خودايە تۆبە بىت، خودايە گيان ئەوہ منم بەبى ئەوہى بچمە سەر كورسى عەمەليات، بى ئەوہى عەمەلياتى فەقەرات بىكرىم، بى ئەوہى بەنجم لىبىرىت، ئەوہ منم جارىكى تریەو قاچانەم دەپۆم، ئەوہ منم قاچم نەبىردايەوہ بە ھەبىكى گولاجى مالى خۆم كۆتاي پىھات.. شەرت بىت خودايە پوو لە تۆبكەم، لەو ساتەوہ پووم كرده خودا دايكەم زۆر شادومان بوو، بەلام دايكەم ھەر سەرى ئىشى دەكرد، بەسەر و مېشك وریا بوو..

بەئى خۆشەويستان: دەئىت: ئەوہ سەرەتاي ھىدايەتم بوو، پۆشتم بۇ دوكان، بەلام نەك دانەنىشتم يەك وچانىشم نەدا، ئەو پۆژە بەپىئوہ پىشوازی موشتەرەكانم دەكرد، خودا بازارپى بۇ كرىمەوہ، پزق و پۆزى پووى نىكردم، ئەمجا دايكەم چەند شادومان بوو..

مامۇستا (ھەسەن) پىنجوینى دەئىت: كە ئەم بەسەرھاتەى بۇ دەگىرپامەوہ فرمىسك ھۆن ھۆن بەچاويدا دەھاتە خوارەوہ.. لەو كاتەدا دايكى كەوتبوو لەسەر جىگادا، ئىمە ھەردووكمان لەلای دانىشتبووين، دايكى ھەر بەين نابدەيىك دەيوت: (أشهد، أشهد) كوپرەكەيشى دەيوت: (الا إله الله محمد رسول الله) لەسەعاتىكدا دە جار بەيەكەوہ شايەتومانىان دەھىن.. ئەم پىرە ژنە خەمى كوپرەكەى بوو دەيوت (أشهد) بۇ ئەوہى كوپرەكەى شايەتومان بىنىت..

ئەمە بەسەرھاتى ئەو كەسەيە كە ئىستا لە ژياندايە بە بەرەكەتى خىزمەت كردنى دايك خوداي گەورە كەردنى نازاد كرى لەناگر، بە بەرەكەتى خىزمەت كردنى دايك كە بەھۆى ئەوہوہ فەقەراتەكانى چوئە سەر يەك، دايكىكى كېش قورس، خوداي گەورە نەيخستە

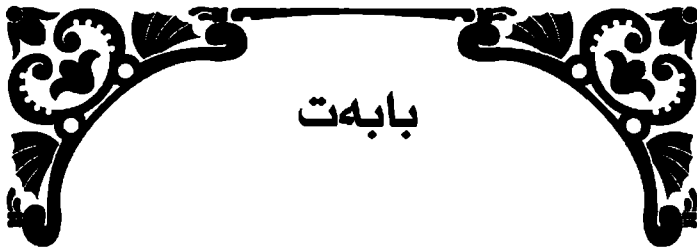
بهر دهستی دکتور و دهرمان، به شیفای خوی به (كُنْ فَيَكُونُ ﴿۱۷﴾ یس) شیفای بق نارد...
 (إنشاء الله) هموو ئه و که سانهی دایکیان پووی له خودا نیه، چونکه زقر که نجمان همیه
 خهفت به وه دهخوات و ده لیت: به داخه وه دایکم له و ته مه ته دا پووی له خودا نیه زقر که
 همیه موچه به و دیندار و خوداناس، که چی دایکی خودا نه ناسه..

یاره بی خودایه له م شه وه دا لیت ده پاریمه وه به به ره که تی ئه م مانگی ره مه زانه، به
 به ره که تی ئه مشه وی پیروزی جومعه یه، به به ره که تی ئه و دهسته به دهست نوێزانه ی له و
 گه نچ و به ته مه نانه ی که له م مانگه دا به م هیلاکه تیه پویان کردۆته ماله که ی تو، بق ئه وه ی
 که وا ره زامه ندی تو به دهست به یزن، یاره بی خودایه هیدایه تی هموو مان به دهیت،
 هیدایه تی ئه و که سانه به دهیت که پویان له تو نیه، هیدایه تی ئه و که سانه به دهیت که
 چند پۆژی ره مه زانه به پۆژووین، یاره بی به م شه وه هیدایه تی بخه یته دله کانیانه وه..
 به ره و نوری ئیسلام بین.. خودایه دایک و باوکمان زه لیل نه بن.. هه تا له دنیا ده ژین پاک
 و خاوین بن.. ئه گه کاتیک ئیمه و ئه وان مردین به ئیمان وه بیینه وه باره گای تو، خودای
 په ره و ردگار له ئیمه ش و له دایک و باوکمان و سه رجه م ئه هلی ئیمان خو شبیت.. شیفای
 نه خو شه کانه مان به دهیت.. له مردوو ه کانی شمان ببوری، به گه وه بی خۆت عاقیبه تی هموو
 لایه کمان به خیر بکه یته.. تاشه وی داها توو هموو لایه کتان به خودا ده سپیتم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)

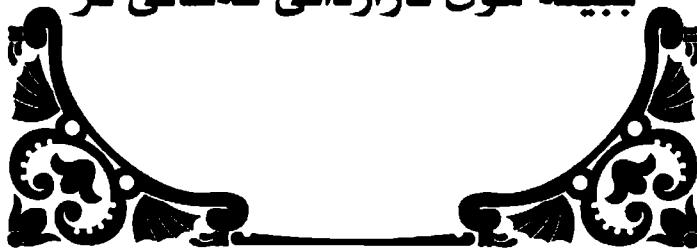
وانه‌ی هه‌شتم

بابه‌ت

نابی دینداری و خوا ناسین

ببیته هوی نازاردانی کهسانی تر

وانهی ههشتهم

نابی دینداری و خوا ناسین ببیته هوئی نازاردانی کهسانی تر

له باره ی گهره ی نوژیی جه ماعت له مرگه وتدا نهم فرمودانه هاتون :

* عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : (أَتَى النَّبِيَّ ﷺ ، رَجُلٌ أَعْمَى ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّهُ لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَقُودُنِي إِلَى الْمَسْجِدِ ، فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ فِي بَيْتِهِ ، فَرَخَّصَ لَهُ فَلَمَّا وُلِيَ دَعَاهُ ، فَقَالَ : هَلْ تَسْمَعُ النِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، قَالَ فَأَجِبْ) . - رواه مسلم : ۶۵۳ .

* (صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَدِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً) .

- مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ : بُخَارِي : ۶۴۵ ، وَ مُسْلِمٍ : ۶۵۰ .

* (قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (أَعْظَمُ النَّاسِ أَجْرًا فِي الصَّلَاةِ أَبْعَدُهُمْ ، فَأَبْعَدُهُمْ مَمْشَى) .

- مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ : بُخَارِي : ۶۵۱ ، وَ مُسْلِمٍ : ۶۶۲ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (مَنْ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خَطْوَةً ، إِلَّا رُفِعَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ ، وَ حُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ) .

- مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ : بُخَارِي : ۶۴۷ ، وَ مُسْلِمٍ : ۶۴۹ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ . يَعْنِي التُّومَ . فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا)

- مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ : بُخَارِي : ۸۵۳ ، وَ مُسْلِمٍ : ۵۶۱ .

* عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ ، قَالَ : قَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الْفَجْرِ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فُلَانٍ فِيهَا ، فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا رَأَيْتُهُ غَضِبَ فِي مَوْضِعٍ كَانَ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ ، ثُمَّ قَالَ : (يَأَيُّهَا النَّاسُ ، إِنَّ مِنْكُمْ مُنْفَرِينَ ، فَمَنْ أَمَّ النَّاسَ فَلْيَتَجَوَّزْ ، فَإِنَّ خَلْفَهُ الضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ) .

- مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ: بُخَارِي : ٧٠٤ ، وَ مُسْلِمٌ : ٤٦٦ .

* أَعْذَارُ تَرَكَ الْجُمُعَةِ وَالْجَمَاعَةِ سَبْعَةٌ :

- (١) الْمَرِيضُ .
- (٢) الْخَائِفُ .
- (٣) الْمُدَافِعُ لِأَحَدِ الْأَخْبَثِينَ .
- (٤) مَنْ يَخَافُ ضِيَاعَ مَالِهِ ..
- (٥) الْمَطْرُ أَوْ الرَّيْحُ الشَّدِيدُ .
- (٦) تَطْوِيلُ الْإِمَامِ تَطْوِيلًا مُمْلَأً .
- (٧) تَقْصِيرُ الْإِمَامِ تَقْصِيرًا مُخْلًا .

قَالَ الشَّيْخُ ابْنُ عُثَيْمِينَ ، فِي (الشرح الممتع ج ٤ ، ص ٤٥١) : (يُعْذَرُ بِتَطْوِيلِ الْإِمَامِ إِذَا كَانَ طَوَّلًا زَائِدًا عَنِ السُّنَّةِ ، وَقَالَ : وَإِذَا لَمْ يُوجَدْ مَسْجِدٌ آخَرَ سَقَطَ عَنْهُ وَجُوبُ الْجَمَاعَةِ!) ..

* عَنْ أَبِي قَتَادَةَ : عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ : (إِنِّي لَأَقُومُ فِي الصَّلَاةِ ، أُرِيدُ أَنْ أُطَوِّلَ فِيهَا ، فَاسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ فَاتَّجَوَّزُ فِي صَلَاتِي ، كَرَاهِيَةً أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمِّهِ) ،

- رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : ٧٠٧ .

سه‌رچاوه‌گان :

- ۱) رَوْضَةُ الْمُتَنَزِّهِ ، شَرْحُ بَدَايَةِ الْمُتَفَقِّهِ ، أَيْمَنُ بْنُ عَلِيٍّ مُوسَى ، ج ۱ ص ۲۶۴ - ۲۷۹ ط : ۱ ، ۲۰۱۰ دارُ اِبْنِ رَجَب .
- ۲) ناسوده‌ی نیسلام ، فاتح مه‌لا ره‌سول شاره‌ستینی ، ب ۱ ، ل ۶۱۵ .
- ۳) گو‌فاری دوانگه ، ژماره : ۴۴ ، نیسانی ۲۰۱۲ ، ل ۲۶ . بایه‌تی نازادی و به‌رپرسیاریتی زمان و ووشه ، له نویسنی : پ . دکتوره‌لی قهره‌داغی .
- ۴) موسوعة أسماء الله الحُسنى . د . محمد راتب النابلسي ، ج ۲ ص ۸۹۵ . شیکردنه‌وه‌ی ناوی پی‌وۆزی - الرقیب - .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىمان دارانى بەرپۆز: دانىشتنى ئەمشە وىشمان ھەر لە خزمەت مەجلىسى پېغەمبەرى
خودا داىە ﷺ، ئەمشە وىش كورپكى گەنج كېشە و گرفتىكى ھەبە، دىتە خزمەت
پېغەمبەرى خودا ﷺ، ئىمەش ھەروەكو شەوانى پابردوو دەچىنە خزمەتى و سەلام
كردنى ئىمە بۆ پېغەمبەرى خودا ﷺ برىتى دەبېت لە: سلاواتدان لەسەر دىدارى ئەو
خۆشەويستە:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

درپۆزى نوپۆزەگەى بېبەشم دەگات لەجەماعەت

خۆشەويستان: كورپكى گەنج دەچىتە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ و موشكىلە و
گرفتىكى ھەبە، با گوپى بۆ بگرين بزائين كاتيك موشكىلەگەى باسدەگات گرفتى ئەو
چىە؟ دەفەر موويت: (يا رسول الله) ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، (إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنِ الصَّلَاةِ فِي
الْفَجْرِ) فەر مووى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من مەحروروم بووم، من بى بەشبووم لە
بەرەگەتى جەماعەتى نوپۆزى بەيانيان، بۆ كورپى گەنج؟! بۆ ناتوانى جەماعەتى بەيانيان
لە مزگەوتدا بگەيت؟ دوژمنداى لەبەر دوژمنەكانت بەو شەو تارىكە ناتوانى بچيت بۆ
جەماعەت؟ ئەو لە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ..

ئەي كورپى گەنج نەخۆشيت لەبەر نەخۆشى ناتوانى بچيت بۆ جەماعەت؟ ئەو لە ئەي
پېغەمبەرى خودا ﷺ، درندە و مار و دوو پشك لە پىگەتدا ھەبە دەترسى پىووت بەدەن،
چرات نىە گلۆپ و لايت و پوناكيت پى نىە؟ ئەو لە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، ئەمانە

ئەين، مەن دەتوانم بېچم بۇ مەزگەت، پېگام ئەمىنە مەترسى نىيە، بەلام لەبەر يەك شت ناچم بۇ نوپۇزى بەيانىان، مەحرۇوم بووم لە بەرەكەتى نوپۇزى بەيانىان..

بەپىزان ھەر كەسك نوپۇزى بەيانى لە مەزگەتدا بە جەماعەت بىكات، پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموويت: لە زەمانەتى خوداى گەورەدايە (إنشاء الله)، خودا دەپارىزىت ھەتا نوپۇزى بەيانى داھاتوو، ھەر كەسك نوپۇزى بەيانىان بە جەماعەت لە مەزگەتدا بىكات، خودا ئەو پەرحەمەى لەگەلدا بىكات ھەولبەدە ھەكو ئەو ھەوايە نىوھى ئەو شەوھە لەسەر بەرمال شەو نوپۇزى كەردىت، ئەي گەنج ئەي بۇ تۆ مەحرۇومى لەم خىر و بەرەكەتە؟!

دەفەرموويت: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ (مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فُلَانٍ فِيهَا) ھەلاھى مەن بۇيە مەحرۇوم بووم لەوخىر و بەرەكەتەى نوپۇزى بەيانى چونكە فلان كەس ئىمامى مەزگەتە، مامۇستاي مەزگەتەكە، ئىمامى مەزگەتەكە، مەلاى مەزگەتەكە، نوپۇزىك دەخوئىنەت بەيانىان نوپۇزىكى يەكجار دوور و درىزە.. ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ مەن ئەھلى كەسابەم، ھەلاھى ناتوانم ئەوھندە بىمىنمەو، ھەختىك ئەو سورەتتىكى ۋادىرەز دەخوئىنەتەوھ دۇنيا تەۋاۋ پوناك بۆتەوھ.. كاتىك دەچمە بازار خەك دەمىكە پىش مەن كەوتوھ، لەبەر ئەوھ ناچارم ھەر لە ھەيوانى مەزگەتەكە بەپەلە دوورەكەت نوپۇزى بەيانى دەكەم، بۇ ئەوھى فرىاي كەسابەت بىكوم..

ئاي پېغەمبەرى خودا ﷺ لەم گەنجە تۇرەبوو؟ بىفەرموويت كاكە ئەوھ بۇ بۇ دۇنياكەت ئاۋا ئازايت، بۇ كار و كاسپىكەت ئازايت؟! ئەوھ بۇ ئەوھندە بۇ نوپۇزەكە عاشق نىت ئەي خودا نافەرموويت: ﴿وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ ۗ إِنَّ قُرْءَانَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا﴾ الاسراء. ئەي لە زەتەى قورئان خوئىندى بەيانىان بە تايبەت لە نوپۇزدا..

بزانىن پېغەمبەرى خودا ﷺ لەم گەنجە تۇرە بوو، فەرمووى تۆ مونافىقى، تۆ دوور پوويت، تۆ ھەزەت بە قورئان و دىندارى و مەزگەت و نوپۇزى درىزە نىيە.. پېغەمبەر ﷺ تۇرەبوو (فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا رَأَيْتُهُ غَضِبَ فِي مَوْضِعٍ كَانَ أَشَدُّ أَشَدُّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ)

۸
ئاي دىندارى و خوا ئاسىن بىتتە ھۇى ئازاردانى كەسانى تىر

ئەو صەحابەيە ئەم ھەدىسە دەگىزىتتەو (أَسْءَى، دەفەر موۋىت: وە لاھى پېغەمبەر ﷺ تۈرە بوو بە تۈرە بوونىك ھەرگىز لەمە وپېش تۈرە بوونى وامان لە پېغەمبەرى خودا ﷺ نەبىنى بوو، بە لام بزائىن لە كى تۈرە بوو.. (ئۇم قال) چوۋە سەر مېمبەر فەر موۋى:

ئەي خەلكىنە (إِنَّ مِنْكُمْ مُنْفَرِينَ) بە راستى ئىۋە خەلكىي واتان تىدايە، ئەم خەلكە لە ئىسلامەتى دوور دەخاتەو، ئىۋە خەلگىكتان تىدايە خەلكى دەترسىتتە لە دىندارى، خەلكى مەحرۇوم دەكات لە بەرەكەتى مزگەوت، لە جەماعەت، لە قورئان خوئىندن، لە زىكر و وىرد، ئىۋە كەسانىكتان تىدايە نەفرەت كەرن، دوور خەرەوھى خەلگن لەم پەحمەتە، (فَمَنْ أُمَّ النَّاسِ) ئاگادارىن ھەر كەسىك پېش نوئىزى بۇ خەلك كەرد، (فَلْيَتَجَوَّزْ) با نوئىزىكى پوخت بكات، زۆر درىزەى پى نەكىشىت..

(فَإِنْ فِيهِمُ الضَّعِيفُ وَالْكَبِيرُ وَذَا الْحَاجَّةِ) چونكە لەناو ئەو خەلكەدا كەئىۋە پېش نوئىزىان بۇ دەكەن، لەناو ئەو خەلكەدا خەلگىكى تىدايە لاوازە، بېھىزە، ناتوانىت زۆر بوەستىت، خەلگىكى تىدايە پىر و بەسالدا چوۋە، چوۋەتە تەمەنەو، لاواز بوو لەبەر پىرىدا خۇى بۇ پاناگىرىت، خەلگىكى تىدايە خاۋەن پېشەيە وەكو ئەم كەنجە، خواخوايەتى زوۋ نوئىزەكەى تەواو بكات و فرىاي كار و كەسابەتەكەى بكەوئت.. خەلگىكى خاۋەن پىداۋىستى تىدايە خەلگىكى تىدايە، ولاخەكەى لەدەرەو بەستوتتەو، ئوتومبىلەكەى بەجېھىشتوو دەلى لەلايەتى، سەردان و مېوانىكى ھەبە..

لەبەر ئەو فەر موۋى قبول ناكەم بە ناۋى ئىمامەتى مزگەوتتەو، كەنجىكى ئاۋا لە نوئىزى بەيانى مەحرۇوم بكرىت، ئەو ئىمامەى ئاگادار كەدەو دەبىت نوئىزەكەت كورت و پوخت بىت، جا ھەز دەكەيت دوايى بۇ ھەتا نوئىزى نېۋەرۇ قورئان بخوئتە، بەلام نابیت ئەم دىندارىەى تۇ ئەى ئىمامەكە، ئەى ئەو كەسەى ھەزت لە نوئىزى درىزە، ئەى ئەو كەسەى ھەزت لە قورئان خوئىندنە، نابیت دىندارىەكەت لەسەر ھىسابى خەلك بىت!!

ئەمە دەرسى ئەمشەومانە كە ئەم ھەدىسە (متفقٌ عليه)ە، لە ھەحىجى (بوخارى) و (موسلىم)دا ھاتتو، يەئنى دىنارى و خوداناسى نابیئت لەسەر ھىسابى خەلکانى تر بیئت، نابیئت لەسەر ھىسابى ئازاردانى بەشەرەکانى تریئت..

بە گریانى مندالیک نوپژەكەى كورت كردهوه

پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموویئت: نوپژى بەیانیم دەکرد بەجماعت بۆ خەلكى مسولمان و ھەحابەكان، دەکرد پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموویئت:

وھلامى ھەزم دەکرد نوپژەكە ئەوھندە درپژ بەكەمەو، زۆرى قورئان تىدا بخوینم، لەو كاتەدا گویم لە گریانى مندالیک بوو.. لەو كاتەدا لە زەمانى پىغەمبەر ﷺ مزگەوتى پیاوان و ئافرەتان یەك مزگەوت بوو، یەئنى ئەم مزگەوتە بىكەى بەدوو بەشەو، دیواریش لە بەیناندا نەبوو، پەردەش نەبوو، پىغەمبەر ﷺ دەیفەرموو:

پیاوان وەرئە پىشەو، مندالان لە دواى پیاوانەو، ئافرەتان ئىوھ لە دواى مندالەكانەو، بوھستن.. ھەمووى لەیەك مزگەوتدا جەماعەتى دەکرد، ئافرەتان نوپژى بەیانیش دەھاتتە مزگەوت، مندالى مەلۇتكەشیان دەھیتا بۆ مزگەوت..

ئىستا خەلك پىئى سەیرە ئافرەت بچىئت بۆ مزگەوت، مزگەوتى خۆى ھەبە، دەرگای ھەبە، پەردەى ھەبە، ھىشتا بەلایەو ھەجیبە ئەوھ ئەو ئافرەتانە بۆ دین بۆ مزگەوت! بابە لە زەمانى پىغەمبەردا ﷺ لەیەك مزگەوتدا خەلك نوپژى دەکرد.. ئەھلى مزگەوت فریشتە ئاسایە، خەلك لە شوینى تردا گورگە، تۆ لە گورگ بیپاریزە، ئەینا (إنشاء الله) لەناو مزگەوتدا توشى خراپە نابیئت.

بەلى خۆشەویستان: دەفەرموویئت كە گویم لە دەنگى مندالەكەوھبوو لە دواى دەنگى مندالەكە یەكسەر (فلیتَجَوَز) نوپژەكەم كورت دەكردەو، پىغەمبەر ﷺ دەفەرموویئت نوپژەكەم كورت دەكردەو، دەموت بادایكى مندالەكە ناپەھەت نەبیئت، چونكە لەزەت لە نوپژەكە ناكات، مندالى مەلۇتكە بگری و تۆ نوپژ بەكەیت لەبەر مندالەكەى ئاگای لە

نویژه که نامینیت. له بهر خاتری دلی ئه و دایکه له پیزی دواوه، پیغمبەری خودا ﷺ یه کسه ر نویژه که ی کورت ده کرده وه، نابیت عیاده ت له سه ر حیسابی خه لکی بیت، ده بیت په چاوی به رژه وه ندی هکان بکهیت، (سبحان الله) ئه م دینه نه گه ر لئی حا لی ببین چ جوانیه کی تیدایه، چه ند پیزی مرۆفی تیدایه، پیغمبەری خودا ﷺ موژده ی داوه: نویژی به جه ماعت گه لیک خیره، هه ر که سیک له ماله وه به نیه تی نویژی جه ماعت بیت بۆ مزگه وت.. ئیستا موژده له جه نابتان، گه لیکتان زۆر ریکاتان له م مزگه وته دووره، دلنیا به هه ر ههنگاوێک یان هه ر خولیکی تایه ی سه یاره که ت که پئی دینیت (إنشاء الله) پیغمبەری خودا ﷺ فه رموویه تی: (خودا ئه جریکت بۆ ده نوسیت گوناحیشت له کۆل ده کاته وه).

کۆمه له سه حا به یه ک هه بوون له زه مانی پیغمبەردا ﷺ، مالیان زۆر دوور بوو له مزگه وت، وتیان: ئه ی پیغمبەری خودا ﷺ، پووێژت پیده که ین ده فه رمووی چی نه گه ر له ده ووری مزگه وته که ی تۆدا هه ندیک پارچه زه وی بکړین بیکه ین به خانوو؟

فه رمووی: (دیارکم آثارکم، دیارکم آثارکم) وازبه یتن، وازبه یتن، به خودا ماله سووره کانی خۆتان قازانجی زیاتره.. چونکه هه موو ههنگاوێکتان به چاکه یه که، هه ر هه موو ههنگاوێک، هه تا فه رمووی: ههنگاوی گه وره و به په له مه هاوین، ههنگاوه کانتان با بچوک بیت، بۆ ئه وه ی چاکه کانتان زۆر تر بیت ئه وه فه زلی جه ماعه ته، یه ک نویژ له مزگه وتدا به جه ماعت به (۲۷) نویژ حیسابه، له مالی، به نیه تی جه ماعت هاتیت، سستیت نه کرد، به لام ئیمام په له ی کرد بوو.. یان خه لکه که زۆر چاوه رییان کرد بوو.. جه ماعه ته که کرابوو.. تۆ به ته نها نویژه که ت کرد خودا (۲۵) نویژت بۆ ده نوسیت!! (سبحان الله) له وه ره که ته !!

حه دیسه که ده فه رموویت: (۲۷، ۲۵)، (۲۷) ئه وه یه که: له گه ل ئیمامدا بیکه یت.. (۲۵) ئه وه یه که: خۆت به ته نها بیکه یت، فریای هیچ نه که وتوویت، به ته نها له هه یوانه که نویژت کرد، خودا (۲۵) نویژت بۆ ده نوسیت!

(سبحان الله) ئەم جەماعەتە نايىت لەسەر حىسابى خەلك بىت، چونگە لە ھەدىسدا دەفەر موويت: (من أكلَ ثوماً أو بصلاً) ھەر كەس سېك لە ئىۋارە سېرى خوارد يان پىيازى خوارد (فليعتزلنا) بالىمان دوور بگەۋىتەۋە (أو فليعتزل مسجداً)، نەيەتە مزگەوت بۇ نوپۇزى جەماعەت، (سبحان الله) (۲۷) دانە خىرى لە كىس چوۋە ئەۋكەسە، ئەۋ ھەموو ھەنگاۋانە، لەۋانەيە (۵۰۰) ھەنگاۋى نايىت، (۵۰۰) چاكە، (۵۰۰) گوناخى لە كۆل دەبىتەۋە..

مادام بۇنى سېر و پىياز لە دەمت دىت مەيە بۇ جەماعەت، لىمان دوور بگەۋە، پېغەمبەر ﷺ ۋادە فەر موويت.. نايىت بلىت بە خودا ھەزم لە سېرەكەشە، بۇ دلم چاكە، بۇ خويىن باشە ھەزم لە پىيازەكەشە، ساۋەر پىۋەي دەخورىت.. دوۋ قاپى كە دەخۆيت، بەلام بە خودا ھەزم لە نوپۇزى جەماعەتەكەشە، ۋە لابرا دەبىت ھەزەت لە يەككىيان بىت، نايىت (خورمى) بخۆيت! نايىت، ھەزەت لە نوپۇزى جەماعەتەكەيە لە پىزى پىشەۋە لىيى داكوتى، يان لە ناۋەرپاستەۋە بۇنى سېر و پىياز ئەۋ خەلكە ئازار بەدات، نەزانىت چى بلىت، دەبىت يەككىيان ھەلبىزىت، نايىت دىندارىكەت لەسەر حىسابى خەلك بىت، لەسەر بۇنى ناخۆش كەردن بە لوتى خەلكدا بىت.

(سبحان الله) ئەم دىنە چ ھەزەمەتتىكى تىدايە، پىرسىيار كرا لە ئىمامى (شافىعى) "ئىمامى (شافىعى) لە سالى (۲۰۴) ى كۆچى ۋە فاتى كىردوۋە يەنى (۲۰۴) سالن لە دۋاى ھىجرەتى پېغەمبەر ﷺ لە شارى مەككەۋە بۇ مەدىنە ۋە فاتى كىردوۋە، نىزىكى (۲۰۰) سالن لە دۋاى كۆچ كىردنى پېغەمبەر ﷺ ئىمامى (شافىعى) ش ۋە فاتى كىردوۋە" لىيان پىرسى: ئەي ئىمام، ئەگەر يەككى كىركارى بۇ كەس سېك دەكرد، مافى ئەۋەي ھەيە نايىت خاۋەن كار پىنگەي لىبگىرىت نوپۇزى نىۋەپۇكەي لە كاتى خۆيدا بكات؟ واتە ۋاجبە ئەمە، عىبادەتى خودايە، بۇ كەس تەرك ناكىرت..

خۆشەۋىستان ئىمامى (شافىعى) فەر مووى ۋاجبە ئەم ئىنسانە لە كاتى نىۋەپۇدا ھەستىت نوپۇزىكى پوخەت و خاۋىن بكات، بەلى نوپۇزەكەي كىرد، كابرا لە نوپۇز بويەۋە

كابرانى كرىكار، ئەھا جوان گۆيى بۇ بگرن، كابرانى كە لە نوپۇز بوويە ھە ئەمجا وتى: خۇ من وامزانى نوپۇزى چىشتەنگاۋ كە دەست نوپۇز ھەلگرتوۋە دەست نوپۇز ماۋە.. خۇ دەست نوپۇز ھەلگرتە ھە، بەلام بە ھە خودايە بىدەست نوپۇزە كە بە سەرداھاتوۋە، ھەستى بە خۇي كرى، دەستىكە بە ئاۋ گە ياندوۋە، خۇ بە خودا دەست نوپۇز نە بوۋە، فەرموۋى: واجبە جارىكى دىكە بچىت دەست نوپۇز بگرت، ئەمە ھەقىكى خودايە، بەلام دەبىت لە دوايدا كە ئىتوۋە دەستى لە ئىش ھەلگرت ئەم نوپۇزە دوۋەمىيان چەند دەقىقەي خايدان، ئەۋەندەش دەقىقە ئىش بۇ خاۋەن كارەكەي بكات.. ئەينا خوداي گەۋرە لىي قبول ناكات!!

(سبحان الله) ئەم نوپۇزەي بەكەمىيان ھەقى خۇت بوۋ، بەلام نوپۇزى دوۋەمىيان كە جارىكى دىكە پۇشتوۋى دەست نوپۇز تازە كرىتە ھە و نوپۇز كرىدوۋە، ھىسابت كرىدوۋە (۷) دەقىقە، (۱۰) دەقىقەت پىچوۋە، دەبىت لە ئىتوۋەدا (۱۰) دەقىقە ئىش زىاد بۇ خاۋەن كارەكە بكەيت، ئەينا خوداي گەۋرە لىت قبول ناكات، نابىت نوپۇزەكەت لە سەر ھىسابى خەلكى بىت، (سبحان الله) دەبىت دىن دارىكەت پەمزىكى جوان بىت، بۇ ئەۋەي زىان جوان بكەيت، ئىمە موشكىلەمان ئەۋەيە: جارى ۋا ھەبە كابرانى كرىكارە دائىم لە ترسى كرىكارەكە، پىي خۇشە نىو سەعات لە مزگەۋتدا بىمىننە ھە!! بەلام دىن دارى راستەقىنە ئەۋەيە: لە سەر ھىسابى خەلك نەبىت.

كرىكارىك بوۋ ھۆي ھىدايەتى بەرپۇبەرەكەي!!

دكتور (مۇد راتب نابلسى) چىرۆكىكى زۇر سەرنج پاكىشمان بۇ دەگىرتتە ھە، ئەھا خەلك سەبىرى چى ئىماندارەكان دەكات؟ بەرپۇزان ئىماندارانى خۇشەۋىست، دكتور (مۇد) دەفەرموۋى: من لە مزگەۋتى دىمەشقا، ھەموو دواي بانگى نىۋەروانىك، كە ئىمام پىشونوپۇزەكە خەرىك بوۋ نوپۇزى دادەبەست، خەلك زۇر كۆدەبونە ھە، مزگەۋتى بازار بوۋ زۇر قەرەبالغ بوۋ.. جەنابتان ئەۋ مزگەۋتەنە شارەزان كە لە ئاۋ بازارىن، دوكاندار و

كاسبكار و، تا دە دەقىقە زياتر پادە ۋە سىتتت.. ھەتا لە شەردا دەفەر موۋىت:

نايىت ئىمامى مزگەوت لە (۱۰) دەقىقە، چارەك، زياتر چاۋەپى خەلك بكات. ئەگەر خەلك كۆبۈنە ۋە، زۆرى ھەدى ھەرە زۆرى لە (۱۰) دەقىقە، چارەكك زياتر پانە ۋە سىتتت، دەبىت جەماعەت بكات ئەگەر (۵) كەس حازر بوون، ئىمام سەيرى كردن (۱۰) كەس حازرن، بەلام وا (۲۰) كەس بەرە ۋە مزگەوت دىن، بەلام (۱۰) دەقىقە زياتر بانگى داۋە، دەبىت خىرا جەماعەتەكەى بكات.. نايىت بلت با ئەو جەماعەتەش فرىا بكون، لەبەر خاترى ئەمانە، نايىت فرىاكەوتنى ئەوانە لەسەر حىسابى ئەمانە بىت، چونكە ئەمان دەمىكە دانىشتون.. لەوانە ئەمان ۋە پەسبن، لەوانە ئەمان برسبان بىت، لەوانە ئەمان سەردانىان ھەبىت.. مىوانيان ھەبىت..

دەفەر موۋى: ئەو ئىمامە تەقرىبەن چارەكك لەدۋاى بانگە ۋە چاۋەپى دەكات، تا ۋەكو خەلكە كۆ دەبنە ۋە، جالە ۋە دەرفەتەدا من مەوعزەيەكى بچكۆلەم دەكرد، نامۆزگار يەكم بۆ خەلك دەكرد، خەلك پىي خۆش بوو، خەلكەكەش گۆي پايەل دەبوون و بىدەنگ دەبوون، خەلكىش وردە ۋە دەست نوۋزىيان دەگرت و دەھاتن دادەنىشتن.. دەلئىت: پۆزىكىان كابرايەك رەئىسى دائىرەيەك، ۋەكو ئەم مزگەوتەى ئىمە ۋە دائىرانە، دەلئىت: رەئىسى دائىرەيەك كە بەعومرى خۆمان نەمان بىنى بوو لە ناو مزگەوتدا، پۆزىكىان بىنىمان لە مزگەوتدايە، نوۋزى عىشامان كرد ھات بۆ مزگەوت، ئەى لە خودا بە زياد بىت، ئەم مەسئولە، ئەم كار بەدەستە، پوۋى لەخودا كىدوۋە..

وتمان: دەبىت چ ھەدىسك كارى لەم پياۋە كىدبىت؟! دەبىت كى قسەى بۆ كىدبىت؟ دەلئىت: چوۋىنە لايەۋە لەگەل ئىمامى مزگەوتەكەدا، وتمان: ياخودا بەخىر بىت.. دەى چەند جوانە كار بەدەستانى حكومى لە پىزى خەلكدا بن، دلئان پىي ئەگەشپتەۋە، فەرەح دەبىت، ئەۋىش خەلك دەبىنئىت، خەلكىش ئەو دەبىنئىت، ئەۋە كى بوو بەھۆى ھىدايەتت؟ چ كە نالئىكت گۆي لئىگرت؟ وتارى چ مامۆستايەكت گۆي لئىبوو؟

وتی: وه لاهی من یه ک کرێکار نامۆژگاری کردم..! کرێکاریک!! وتی: ئه ره وه لا کرێکاریک ئه لف و بئی له یه ک جیا ناکاته وه، کام کرێکاره؟! وتی: وه لا فه راشی دائیره که مان.. وتم: چۆن؟ وتی: ده با بۆت باس بکه م، ئیمه فه راشیکمان هه یه له و دائیره دا، کارگوزاریکمان هه یه، ژینگه پارێزیکمان هه یه، پیشه یه کی پێژداره، هه یه فه رقی نیه له که ل مودیری دائیره که دا، ئه م پیاوه پووخته تی له من خواست و ووتی:

تۆ به پێویه ری ئه م دائیره ی، من به بئی پرس ناچم، به لام وه لاهی عاشقی نوێژی جه ماعه تم، له مندالیه وه چه زم نه کردووه نوێژه کام به وتیت، ئه که ره جه نابت وه کو مودیری دائیره که و من باخه وانیکم لیتره، باخه وانیکم ئه و نه مامانه ئا و ده ده م و پێسیه ک هه بیته کۆی ده که مه وه، ئه که ره پووخته ته له سه ره بیته نوێژی نیوه پوان ده چه مزگه وت جه ماعه ته که م ده که م، وه عه د بیته خۆم دواناخه م.. نوێژه که م کرد ده که پیمه وه..

ده لیت: منیش وتم: ئاساییه برا نوێژه که شه ت بکه، ئیسراحه تیکیش ده که یته، خۆ ئیشه که ی تۆ ئه وه نیه هه موو ده قیقه یه ک ئیمزا بۆ خه لک بکه یته.. له دوایدا ئیشی خۆت کردووه، له دوایدا ئیشی خۆت هه ره کردووه.. له به یانیه وه له دوایدا دیته وه هه تا سه عات (۳) له دائیره ده بیته، ئاساییه برۆ هه یه مانعیکم نیه..

ده لیت: من پیاویکی دیندار نه بووم، به لام پیم بیویژدانی بوو پێگه ی خوداناسی له خه لک بگرم، به تاییه تی ئه و پیاوه ئه که ره بچوایه بۆ مزگه وت، مزگه وته که له ته نیشته دائیره که بوو، هه ره که ئه م دائیره و مزگه وته، هه یه له سه ره زه ره ری خه لک حیساب نه ده بوو، ئیزنم دا ئه ویش پێک و پێک ده چوو جه ماعه تی خۆی ده کردوو، ده هاته وه..

پۆژیکیان که هه موو مۆزه فیک ئیجازه ی هه یه، ئه ویش ته قدیمی کرد، که منیش له مه سافه ی ئه و دوو مانگه دا هه یه ئیجازه یه کم نه بووه، بۆم هه یه چوار پینچ پۆژ مۆله ت وپشوو وه رگرم.. وتم: شه ش دانه پۆژ بۆت هه یه ئیجازه وه ریگریته، چونکه تۆ له م مه سافه یه دا، تۆ نه نه خۆشی، نه سه فه ره، هه یه ت نه بووه.. شه ش پۆژ به پێزته بۆت هه یه سه فه رپێک بکه یته، سه ره دانپێک بکه.. وتی: زۆر مه منون زۆر خۆشالم..

دەلىت: بەيانى كە دەچمە دائىرە، سەير دەكەم ئەو ۋەكەر پۇژان لە پىشەۋە لە دائىرە، خەرىكى باخ و ئەوانەيە، وتم: برا تو لىت تىكچوۋە! تو لەم پۇژەۋە پشوتە، ئىتر بۇ ھاتوۋىتەۋە بۇ دائىرە؟!

وتى: قورىان ۋەلاھى من زۇر خۇشخالم كەئە شەش پۇژەم ھەبوو، چونكە من شەش پۇژ قەرزارى ئىش و كارم بۇ ئەم دائىرە، وتم: باۋەر بىكە لە سىجىلى غىابى تۇدا يەك پۇژ غىابت نىە، تو بۇ ئىش لەخۇت قورس دەكەيت، ئەگەر ھەبوايە پىمان دەوتىت.. وتى: قورىان من ئىجازەم لە جەنابت ۋەرگرتوۋە بۇ پۇشتم بۇئەو مزگەوتە و بۇ نوۋىزى جەماعەت، من وتم: بۇ نوۋىزى جەماعەت.. بەلام ۋەلاھى لەو مزگەوتە مامۇستايەك دەورى (۵) بۇ (۱۰) دەقىقەيەك ھەدىسىكى زۇر خۇش دەخوۋىتتەۋە، ئەۋەندە ھەزم لە ھەدىسەكەي بوو، گوۋم لىدەگرت و لەگەل ئەۋانىش جەماعەتەكەم دەكرد..

بەلام من بە تۆم وت بەس نوۋىزەكە دەكەم، بە خۇدا لەدۋاي نوۋىزەكە لىت شاراۋە نەبىت سونەتى دۋاي نوۋىزى نىۋەپۇشم دەكرد، كە من نەموتوۋە نوۋىزى سوننەت دەكەم! بەلام ھەموي بە قەلەم و كاغەز نوسىۋە، لەو مەسافەيدا دەكاتە شەش پۇژ دەوام، ئەو شەش پۇژە دىمەۋە كامىل دەوام دەكەم! لە جىياتى ئەو ھەموو پۇژانەي لەدۋاي جەماعەتەكە و لە پىش جەماعەتەكە گوۋم لە مەۋعەزەي مامۇستا گرتوۋە..

نامەۋى لەسەر ھىسابى دائىرەكە بىت، من چوم پىرسم بەجەنابت كىد بەس بۇ نوۋىزە فەرزەكە!!

دەلىت: وتم بىرام ۋەلاھى ئەمەي تو دەيلىت لەكەسم نەبىستوۋە، ئەي قورىان بە خۇدا من شەرم لە تو ناكەم بە خۇدا منىش پىم خۇش بوو لەم شەش پۇژەدا، بىرۆم سەفەرىك بىكەم.. مالى دۇستىك بەسەر بىكەمەۋە.. بەلام ئەي خۇدا؟ خۇ خۇدا ئاگاي لىيە!! ھەموو ئەو كاتانە لەسەر من ھىسابىن، من نان لەو دائىرەيە دەخۇم، موچەي لەسەر ۋەردەگرم، مافى ئەۋەمنىە من بىم لە مزگەوتدا دابنىشم، بەس بۇ نوۋىزە فەرزەكە

من ئىجازەم لەتق وەرگرتووه خوداش ھەر ئەوەندە پىگام دەدات، بەلام زۆر خوشحالم بەم شەش پۆژەى خۆم لىرە كە ئىجازەم، قەرەببوى ئەو ماوه فەوتاوە دەكەمەوہ..

دەلالت: كەئەوہم ببست، وتم: دىنىك ئەوەندە گەرە ببت، ئىمانىك بەو خودايەى كەوا كابرا چاوى لىي نىه، بەلام كابرا يەقىنى ھەبە (فان لم تكن تراهُ فإنه يراك) پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: "ئەگەر تۆ خودا نايىنىت دلتىابە خودا دەتبىنىت" ئەم پياوہ فەقىرە، نەخوئىندەوارە، كارگوزارە، باخەوانە، دەست قلىشاوہ، بە موچەى كەم لە ترسى ئەو (رَبُّ العالمين) كە قەرزارى قىامەت نەبىت، دىنەكەى ناشرىن نەكردوہ.. مزگەوتەكەى لەسەر حىسابى دائىرەكە نەبوہ.. وەلاھى لەوئىدا بەخۆمدا چومەوہ و وتم: ئەو دىنە شاھىنى ئەوہبە پياو بچىتە ناويەوہ، وەلا من لەسەر دەستى ئەو كرىكارە تەوبەم كردوہ، ئىستا دىمە مزگەوت..

(سبحان الله) جارى واھەبە كرىكارىكى دلپاكى مسولمان پەنجا ھىندەى مەلايەكى زۆرزان خزمەت بە دىن دەكات، ئەم دىنە ھەموو كەسك دەتوانىت بانگەوازى بۆ بكات بە تايبەتى بە پەوشتە جوانەكان، بە ئەخلاقە پەسەندەكان، بەلى كەنجەكە موشكىلەى ھەبوو، ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ لەترسى ئەو ئىمامە ناوئىم بىمە مزگەوت، چونكە ئەوەندە نوئىز درئىز دەكاتەوہ من كەسابەتەكەم دەفەوتىت، پېغەمبەر ﷺ لە ئىمامەكە توپە بوو، لەسەر حىسابى دىندارى خۆت نازارى نوئىز خوئىنىكى مزگەوتىش مەدە..

يارەبى خودايە لەدىنەكەى خۆت شارەزامان بكەيت، كار و كرىدەوہى جوانى پىبەكەين، (انشاء الله) نمونەيەكى جوان بىن، بەكردەوہ جوانەكانى ئىمە مسولمانانە (انشاء الله) خەلكى لار و لەوئىر ھىدايەت وەرىگرتت.. عاقىبەتى ھەموو لايەكمان بە خىر بكەيت.. تا شەوئىكى تر و كېشەيەكى تر لەخزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ بەخوداتان دەسپىرتم (وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

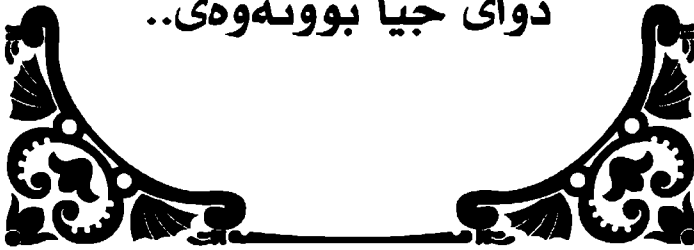
وانه‌ی نوّیه‌م

بابه‌ت

مانه‌وه‌ی منالّ لای دایک..

دوای جیا بوونه‌وه‌ی..

وانهی نویهم

مانهوهی منال لای دایک.. دواى جیابوونهوهی..

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأَنْتُمْ يُبَيِّنُكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فَسْتَزْعُ لَهَا أُخْرَى ﴿٢٢٣﴾﴾
الطلاق.

* وَقَالَ اللهُ تَعَالَى: ﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْمَ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ البقرة: ٢٢٣.

* عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ عَمْرٍو ، : أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ جَاءَهُ إِمْرَأَةٌ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللهِ ، إِنَّ ابْنِي هَذَا ، كَانَ بَطْنِي لَهُ وَعِاءٌ ، وَتُدِي لهُ سِقَاءٌ ، وَحِجْرِي لَهُ حِوَاءٌ ، وَإِنَّ أَبَاهُ طَلَّقَنِي ، وَارَادَ أَنْ يَنْزِعَهُ مِنِّي ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللهِ ﷺ : (أَنْتِ أَحَقُّ بِهِ مَالَم تَنْكَحِي). - رَوَاهُ أَحْمَدُ : (٢ / ١٨٢) وَ أَبُو دَاوُدَ : (٢٢٧٦) وَالْحَاكِمُ (٢ / ٢٠٧) وَ صَحَّحَهُ ، وَ الْبَيْهَقِيُّ (٨ / ٤٠٤) بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ). - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : ٤٢٥١.

* لَهُ شَرَعِدَا دَهْفَرْمُوِيْ : (وَ إِذَا فَارَقَ الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ وَ لَهُ مِنْهَا وَلَدٌ ، فَهِيَ أَحَقُّ بِحَضَانَتِهِ إِلَى سَنَعِ سِنِينَ ، ثُمَّ يُخَيَّرُ بَيْنَ أَبَوَيْهِ ، فَأَيُّهُمَا أَحْتَارَ ، سَلَّمَ إِلَيْهِ) .

- كفاية الأختيار في حل غايية الأختصار ، ص ۶۳۱ . العلامة المحدث : تقي الدين أبي بكر بن محمد الحصني ط : ۱ ، ۲۰۱۳ ، دار الفحاء ، دمشق .

سەرچاوهكان :

- ۱) الفقه المنهجي ، د. مصطفى الخن ، د . مصطفى البغا ، علي الشريجي . ج ۲ ص ۱۸۲ ، ط : ۱۳ ، ۲۰۱۲ ، دار القلم ، دمشق .
- ۲) پوختەى فيقهى ئافره تان ، ئەبو بەكرى صديقى ، ل ۵۲۸ - ۵۴۲ چاپى سنيەم ، ۲۰۱۱ ، نوسینگەى تەفسير .
- ۳) پايزه برا ، مه لائە حمەدى شەريعه ، ل ۱۰۱ - ۱۰۴ .
- ۴) ريزنامەى بەكگرتوو ، ژ : ۹۰۰ له ۲۳ / ۷ / ۲۰۱۲ ، ل ۱۱ ، بابەتى : دايه خەبەرم مەكەوه ، له نوسيني : نيگار حەمەد على .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ

أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیماندارانی به پرین: نه مشه ویش له گه ل زنجیره باسه که ماندا له خزمهت جه نابتان ده چینه وه خزمهت پیغمبری خودا ﷺ، له مه جلس و دانیشتنی پر بهره که تی نه و زاته، نه و سه روره سالارهدا، نه و شه فیعی مه حشهره دا داده نیشین، ئیمهش به دل و به گیان ده چینه خزمهتی و سه لاوات ده دین له دیداری پیغمبری خودا ﷺ، ده لئین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

نهی پیغمبر ﷺ مندا له که بو کامانه ؟

خوشه ویستی خودا نه مشه ویش له مزگه و تی مه دینه دا دانیشتوره، له وکاته دا که له ناو سه حابه کاندایه و کور و مه جلسی کی خوشیان ههیه و به قورئان و، باسکردنی زوفی زه من و، باسکردنی نه و رو داوانه که له گه ل نه و قورئانه دا دابه زیووه، له و کاته دا نافرته تک داوای ئیزن ده کات و ده لئیت:

نهی پیغمبری خودا ﷺ ده مه ویت بیمه خزمهت و منیش گیر و گرفت و موشکیله م، ههیه بابزانین نه و دایکه، نه و خوشکه ی نه مشه و دئته خزمهت پیغمبری خودا ﷺ، چ کیشه و گرفتگی ههیه؟ ده فه رموویت: که دئته ژورده وه بو مزگه و ت، پیغمبری خودا ﷺ ده فه رموویت: وهره پیشه وه، دئت و له بهره می پیغمبری خودا و له بهرچاوی هه موو سه حابه کاندایه داده نیشیت و مندالیکی ساوای به باوه شیوه یه تی، ده لئیت: نه ی پیغمبری خودا ﷺ ئانه م مندا له، ئامازه بو مندا له که ده کات، نه م مندا له

كە بە باوھ شەمەوھەيە، (۹) مانگ بەم چەرمى سەكەم ھەلمگرتووه، پاشان لە باوھش و لە دامىنى خۆمدا ھەواوھتەوھ، بە شىرى ئەو مەمكانەم گۆشم كەردووه، پىم گەياندووه تىرم كەردووه، ئىستا وا منداڵەكە كە تەمەنى سالىك تىپەريووه، ھىشتا شىرە خۆرەيە، من لەم كاتەدا ئەم منداڵە بىلبىلەي چاوەكانمە، بۆم پىدەكەنىت، ھەموو ھىواو ئاواتم ئا ئەم منداڵە چاوەگەشەيە، بەلام بەداخوھ ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، لەگەن باوكيدا نەمان توانى بەيەكەوھ بگونجىين.. ژيانمان تال بوو، ئەمىز پىياري داو لىم جىابوويەوھ، تەلاقى دام.. ئىستا گرفتەم لەوھەدايە: جگە لەوھى جىابوونەوھ بۆ خۆي دەردىكى گرانە، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ پەلامارى منداڵەكەشى داوھ، دەيەوئىت منداڵەكەشم لىم بسىنىتەوھ، بەلام وھلامى من ناتوانم بەبى ئەو منداڵە بژىم، ئەوھ پارچەيەك لە جگەرمە چۆن دەتوانىت منداڵەكەم لىسىنىت؟

چونكە لە پىش ئىسلامدا ئەمە باو بوو، كاتىك كە ئافرەت تەلاق دەدرا، يەكسەر منداڵەكە دەدرايەوھ بە مالى باوكى، كە ئافرەت تەلاق دەدرا و لە مێردەكەي جىادەبوويەوھ، منداڵى لىببوايە سالا وەخت، بوايە يەك پۆژ بوايە، دوو سال بوايە، يەكسەر دەيان دايەوھ بە مالى پياوھەكە و ئافرەتەكە بەبى منداڵ دەھاتەوھ مالى باوكى خۆي، خۆ ئەگەر منداڵەكە لە سكى دايكى دا بوايە، كە لەدايك دەبوو، نەيان دەھىلا قەترەيەك شىر بخوات، يەكسەر دەيان ناردەوھ بۆ مالى باوكى منداڵەكە..

وھەكو ئىستاش ئەوھ لە كوردەواريدا ھەيە دەستورىكى ناشرىنە، ئەوھ دەستورىكى پىش ئىسلامە، ئافرەتى واھەيە تەلاق دەدرىت حامىلەيە، كە منداڵەكە لەدايكى دەبىتەوھ نايەن قەترەيەك شىر لە دايكى بخوات، ھەر يەكسەر بۆي دەخەنە پەپۆيەك و بۆي دەنێرنەوھ بۆ مالى باوكى منداڵەكە، ئەوھ لە پىش ئىسلامدا وابووه..

ئەو پياوھش بە تەعەصوبى پىش ئىسلامەتى ھەر واى دەزانى ئەم دنيا ھەيە، وتى: منداڵەكەت نادەمى تۆم تەلاق داوھ، بەلام منداڵەكەت نادەمى، ئافرەتەكەش منداڵەكەي لەباوھش گرتبوو، مەردانە ھاتەخزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ شەكوای خۆي كەرد و تى:

وانەي نۆرەم

مانەوھى منان لای دايك.. دواي جىابوونەوھى..

نهی پیغمبري خودا ﷺ، من ناتوانم به بی منداله کم بژیم، به لام نه و پیاوه ده یه ویت نه و منداله م لیبسنیتته وه، چارم چیه؟

پیغمبري خودا ﷺ فرموی: (أَنْتِ أَحَقُّ بِهٖ مَا لَمْ تَنْزُجِ) نهی خوشکی خۆم، تو لایق تری که منداله که ت لاییت و به ختیو بکیت، شیری بدهیتی و پی بگه یه نی، به مهرچیک شوو نه که یته وه، تو لایق تری له باوکی، باوکی با بۆ خۆی هر بلئی، هیچی بۆ ناکریت له گه لندا، تو واجبه منداله که لای تو بییت، خه مت نه بییت، ناتوانن لیت بسینن، مندالی خۆت به ختیو بکه هر وه ختیو شووت کرده وه به پیاویکی بیگانه، پیاویک که مامی منداله که نه بییت، که سیکی منداله که نه بییت، بیگانه یه ک بییت به باوکی منداله که، نه و کاته بۆی هه یه داوای منداله که بکاته وه..

نه و کاته رهنگه تو نه و مافه ت نه مینییت، ئافره ته که وتی: من له سه ر مندالی خۆم داده نیشم، پیغمبر ﷺ فرموی: دهی بیخه مبه برۆ مندالی خۆت به ختیو بکه..

که واته: ده رسی نه مشه ومان گرفتی نه و خوشکانه یه کاتیک جیا ده بنه وه له میژده کانیا ن مندالیان هه یه، به زۆری زۆرداری یان له ترسی خه لک، له به ر چاری خه لک، ده لئین: بۆ مندالی خه لک به ختیو بکین، مالی باوکی کچه که ده لئین: جا ئیمه هه قمان چیه مندالی خه لک به ختیو بکین، کابرا کچه که مانی نه ویت، بۆ مندالی بۆ به ختیو بکین کورپه که شی ده ده یه وه..

له م به یه ندا نه م دایکه جاری وا هه یه پیی عه بیه قسه بکات، جاری وا هه یه ناتوانیت، ده لئیت من مندال به چی به ختیو بکه م؟ له و به یه ندا منداله که ده بیته قوربانی، منداله که ش ده بیته قوربانی هم دایکه که ش.

ته نانه ت عوله مایانی وه کو (ابن الحزم) و (شیخ حسن) ی به صری ره ئیان وایه: ده بیته ته نانه ت ئافره ته که شووش بکاته وه، به لام شوو بکات به پیاویکی مه ردی پیاوانه، تیرا ببینیت به چاری باوه پیاره سه یری نه م منداله ناکات، وه کو مندالی خۆی حورمه تی ده گریت، هه تا نه گه ر ئافره ته که شووش بکاته وه، منداله که ی هر لیئاسینریتته وه،

بەشەرتىك ئەو پياوھ پياوانە بېت، قازى تىي پابىبىنېت كە ئەو مندالە زاىە نايىت، نايىتە قورىانى، ۋە ژيانى دايكە كەيش بە ھۆى مندالە كە ۋە تال نايىت..

كە ۋاتە: زنجىرەى بە خىتوكەرەكان، من پىمخۆشە جەنابتان ۋەكو مسولمانىك ئەم حەقىقەتە شەرىعە بزائىن: لايەق تىرىن كەسىك بۆ بە خىتو كىردنى مندال دايكە، ئەگەر دايكە كە شوى كىردە ۋە، يان وتى ئەم مندالە بە خىتو ناكەم، ئەگەر پياوھ كەم منى نە ۋىت من مندالى ئەوم بۆ چىپە؟ يان شوى كىردە ۋە بە پياۋىك، پياوھ كەش وتى ۋە لا من ئافىرەتە كەم دە ۋىت، من مندالى ساۋاى خەلك بۆ بە خىتو دە كەم..

لەم حالە تانە دا مندالە كە دەدرىت بەكى بەرېزان؟ دەدرىت بە دايكى دايكى مندالە كە، دەدرىت بە نەنكى مندالە كە، بەلام دايكى باۋكى مندالە كە نا، دەدرىت بە دايكى دايكى مندالە كە، ئەگەر نەنكىشى وتى: ۋە لا من بەسەرى سىپە ۋە تازە مندالم بۆ بە خىتو ناكىرت.. دەدرىت بە پورى مندالە كە، كامە پورىان؟ خوشكى دايكى مندالە كە.

چونكە پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرموۋى: (الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ أُمٍّ) خوشكى دايك كە پورە، لە جىگاي دايكتە، دەدرىت بە خوشكى دايكى مندالە كە، ئەمجا ئەگەر پورى مندالە كە وتى: ۋە لا من مندالى ساۋاى خەلكم پى بە خىتو ناكىرت، بۆ خۆم مندالى ساۋام ھەيە تاقتى مندالم نىە.. ئەمجا دەدرىت بە دايكى باۋكى مندالە كە، بە نەنكى، بەلام كام نەنكە يان؟ ئەمجارە ئەم نەنكە يان كە دايكى باۋكى مندالە كە، كە داىە گەرەپەتى، ئەمجا ئەۋىش ئەگەر پىي بە خىتو نەكرا، يان نەمابوو.. دەدرىت بە پورى مندالە كە، بە خوشكى باۋكى، ئەگەر ھەر نەبوو.. ئەدرىت بە كچى برا، ئەمجا كە كەس كەس نەبوو، دەدرىت بە باۋكە كە.

ئەما ئەم ھەموو دەرەجەيە، ھەر دەبىت ئافىرەت مندال بە خىتو بكات، ئەمجا كە كەس ئەم مندالەى لەخۆى نەگرت، كە كەس نەبوو لە ۋە بنەمالەيە دەدرىتە ۋە بە باۋكى مندالە كە، ئەگەر باۋك وتى من مندالم ناۋىت، من ئىن دىنم مندالم بۆ بە خىتو ناكىرت..

دەدرىتە دەستى باپىرى، باوكى باوكى مندالەكە، ئەگەر كەس نەبوو دەدرىتە دەست
 براى مندالەكە، ئەگەر نەبوو دەدرىتە برازا، ئەگەر ھەر نەبوو دەدرىتە دەست مام.. بەم
 زنجىرە دەپرات، نابىت بە ئارەزوى خۆت بلېت مندالەكە داىكى بەختوى نەكات،
 بېھنە با دايە گەورەي بەختوى بكات، داىكى باوكى بۆي بەختوى بكات، نەختىر داىكى
 داىك لەپىشتەرە، پورى خوشكى داىك لەپىشتەرە لە داىكى باوك، ئەمە شەرع ئاوا داىنى
 كردووە، جالەبەر ئەوە وريابن بەرپىزان، ئەم حالەتەنە خوشكت ھەبە، كەسىكت ھەبە،
 كچت ھەبە شوو دەكات، جارى واھەبە تەلاق دەدرىت، ناگونجىت، ئەمە لە مېژووى
 مرقۇفايە تىدا جارىك و ھەزار جار نىە، زۆرە بەتايىبەتى لەم زەمەنەدا، ئەوا ئامان نەبى بە
 باعىسى دابرىنى مندالېك لە داىكى، نەبى بە باعىسى دابرىنى مندالېك لە داىكى.

ئەوھندە گرىا بۆداىكى.. مرد!

لە (كۆپەداوى)ى شارباژتېر پوداوىكى سەرنج پاكىش ھەبوو، لە سالى (۳۰)بەكاندا
 پوويداوە، دەلېت: مندالېك ئافرەتېك لەداوى ئەوەي مېردەكەي دەمرېت، ئەو زەمەنە
 زەمەنى گرانى دەبېت، سالاھەكانى (۳۰)، لەبەر نەبوونى و نەدارى عورفى زەمەنى ئەو
 وەختەي كوردەوارى، دەبەوېت شوو بكاتەو، شوو دەكاتەو بە پىاوتېك لە كۆپەداوتى
 سەروو، دوو دېن ئاوا بەرامبەر بەكن، مندالېكى دەبېت..

ئەم مندالە عومرى لە دوو سال تېپەپى نەكردووە، (سبحان الله) كە خەلك دېن جلى
 بوكتىنى لەبەر دەكەن، داىكى دەپازىننەوە شاىت حالى ئەو پووداوانە ئافرەتېكە
 دەبىگېرېتەو لە سلېمانى، كە لە كىتېدا بۆ مامۆستايەكى دەگېرېتەو، ئېستا ماوہ..
 دەلېت: ھەر كە ھاتن زانى بۆ داىكى دېن، ئەو مندالە وەكو دلې خەبەر بدات دەستى
 كرد بەگريان، دامېنى داىكى بەرنەدەدا و خۆي ھەلدەواسى بە داىكىدا، بە ھىچ شىوہەبە
 بەرى نەدەدا، ئەو مالەش وتيان خىرتان دەكات ئەو مندالە لەگەل خۆتان بەرن..

وانەي بۆيە

۹

ئامانەوہى منال لاي داىك.. دواي جىابوونەوہى..

وتيان: ۋەلاھى مندالى خەلك بەخىو ناكەين، دواي شتىكى لىبىت، ئىمە بەس ئافرەتەكە دەخوازين، نەك مندالى ساۋاش لەگەل خومان بەرىن..

دەلىت: مندالەكەيان لە دايكەكەي پچرى، مندالەكە زۆر گريا، كەسك خزمىكىيان ھات، گۆزەيەكى شكاۋ ھەبوو، جوجك و مريشك و ئەۋانە ئاۋيان تىدا دەخواردەۋە.. نىۋە بوو لە ئاۋ، بىنەگۆزەيەك بوو، دەلىت: مندالەكەي ھىنا وتى ئەۋە دايكتە، ئاۋەكە ۋەكو ئەۋەي لە شوۋشەدا سەير بەكى، مندالەكە سەيرى كرد ويئەي خۆي تىدا بىنى، دەيوت دايە.. دايە.. دايكى ماچ دەكرد، ھەموو شەۋ و پۆزىك ئەم مندالە دەگريا، دەيان برده سەر ئەۋ لەتە گۆزەيە، ئەيان وت ئەۋە دايكتە، لەويايە، مندالەكەش ئەۋەندە عەقلى پىئەدەشكا ئەمە ويئەيەكە، بەلام واى دەزانى ئەمە ويئەي دايكىەتى، چونكە تا ئىستا خۆي نەبىنى بوو لە ئاۋىئەدا..

دەلىت: ژىر دەبوۋىەۋە، بەلام پاش يەك مانگ بە بەردەۋامى ئەۋ مندالە دەگريا، ھەتا لە ئاخىردا گيانى لەدەستدا، ھەر ژىر نەبوۋىەۋە بەبى دايكى، يەنى ئەۋە تاۋانىكى گەۋرەيە ھەتا ئەگەر تەنانەت بە شوۋ كردنەۋە مندال گەيشتە ئەۋ ھەدە نابىت قورىانى بىت، ئەمە لە سىپەكاندا پوویداۋە..

لەباۋەشى دايكىيا مرد

لەسالى (۲۰۰۶) دا، لەم دەشتى كۆيە، لەبەر حورمەتى گوندەكە ناۋى ئەلىم باشە، لە دەشتى كۆيە ئافرەتەك لەگەل مېردەكەيدا كە سەرەتاي ژيانىشان دەبىت، مندالەكەيان دەبىت مندالەكە چۈر مانگ دەبىت، بەلام دوايى بە ھۆي ئاۋاۋەي خىزىنى، ئافرەتەك دەتۆرىت و دەپۋاتەۋە مالى باۋكى..

مالى باۋكىشى دەلىن: بېرۇ جارى مندالەكەت لە مالى مېردەكەت دابنى، ئەمجا ۋەرەۋە، مندال بىر ئىمە مەيەنەرەۋە، كە خۆت تۆراۋى قەيناكە، لەگەل مېردەكەدا

ناھەيئەتتە، بەس مندالەكە مەيەنەۋە، ئەھا ئىمە چەند بەسەقەتى لەم دىنە كەيشتووين، ئەۋە شتىكى نارەۋايە قەيچىكە با مندالى تۆشە بەخىۋى بەكەيت..

دەلئەت: كە ھىنايانەۋە، مندالەكەيان پىدا نارەۋە بە دايكەكەيدا، لەبەردەم باوكى مېردەكەى دانا و بۆخۆى گەراپەۋە بۆ مالى باوكى، سى دانە مانگى رىك ئەم ئافرەتە تۇرا، پاشان ئەم مندالە بەردەۋام دەگريا بۆ دايكى، نۆر نارەھەت بوو، ئەۋەى كەۋا مامۆستاي ئاۋايى و پياۋ ماقولانى ۋەكو جەنابتان و كۆمەلە گەنجىكى رىك و پىك، چۈنە بەينەۋە، نۆريان تەكلىف لە ئافرەتەكە و لە مالى باوكى كچەكە كرد، ھەتا پازى بوون ئەمجارەش ئافرەتەكە بېتەۋە بۆ لاي ھاوسەرەكەى، دەلئەت: كەھاتەۋە لە دوورەۋە مندالەكە دەگريا، ئەۋ دايكە ۋەكو شىت و ھار، بىست مەتر زياترى مابوو، رايكرد بەرەۋ مندالەكەى، لەتاۋا وتى مندالەكەم بۆ بەئىنن، لە مالى باوكى تازە پىي عەيب بوو مندالەكە بېئىتەۋە، تۇراۋىشە بەپوودا كەوتبوو، دەلئەت: شايات حالەكانى ئەۋ شوئىنە سالى (۲۰۰۶) پوويداۋە. دەلئەت: مندالەكەيان ھىناۋ دايكەكە لەباۋەشى گرت، مندالەكە لوتى نابوو بەسەر سنگى دايكەۋە، ۋەكو ئىنسانىك كە ھەناسەى توند دەبېت، بەھەموو ھىزى خۆى ھەناسەيكى ھەلمزى، مى لار بوۋىۋە، كە سەيرى كرد پۆخى دەرچوۋە!!

(سبحان الله) دوا ھەناسەى دا لەباۋەشى دايكى دا، ئەۋەندە بە مەراقەۋە ئەۋەندە بە عىشق و خۆشەويستىۋە بۆنى سىنەى دايكى كرد..

كەۋاتە: چ تاۋاننىكى گەۋرەيە كە پىغەمبەرى خودا ﷺ ئاماژەى پىكردوۋە، ھەر كەسىك بېت بەباعىسى دايرانى مندالەكە دايكى، خوداى گەۋرە لە پەھمى خۆى مەئۇيسى دەكات، كەس لە پەھمى خودا مەئۇيس نابېت، پەھمى خودا ئەۋەندە گەۋرەيە، قەتل بەكەيت، زىنا بەكەيت، ئارەق بخۆيت، ھەرچى گوناھە بەس شەرىكت بۆ خودا قەرار نەدايېت.. لە پەھمى خودا مەئۇيس نابېت.

بەلام پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر موۋىت: ھەر كەسىك بېتە ھۆكارى تەلاقدانى ئافرەتەكە، ھەر كەسىك بېت لەيەك كەردنى ژن و مېرد، بە قسەيەك، بە پەفتارىك، بە قسە

گىرپانەۋەيەك، لە ئەنجامدا ئەم ژنە تەلاقى بديرىت، ئەم كۆرپەلە و دايكە لەيەك دابىرپن.. دەفەرموۋىت: ھەركەسىڭ دايك و مىندالىڭ لەيەك دابىرپىت، خودا ئەو كەسە لەپەرمى خۆى دادەبىرپىت! پەرمى خودا شمولى ئەو ناكات!!

زۆر خەتەرە، بۆيە بەردەوام ئاگامان لىتى بىت، جارى ۋاھەيە شەرت نىە ھەر كچت ھەبىت، يان خوشكت ھەبىت، ئاگات لىتى بىت بەقسەيەك نەبىتە ھۆكارى ئازاۋەى ناۋ مالىڭ، كە تۆ بويت بەئازاۋە، بويت بەسەبەب ئافرەتەكە تەلاقىرا، مىندالەكە لە دايكى دابىرا، ئەۋە تۆ بەپراستى گوناحى گەۋرەت دەگاتى..

خۆى بۆمىئالەى سوتاند

كۆتا بەسەرھاتىڭ كە مامۆستا (نىگار محمد)، مامۆستايەكە بۆمان دەگىرپىتەۋە، "ئەۋ مامۆستاي ئامادەبىيە" دەفەرموۋى: قوتابىيەكم ھەبوۋ لە ناۋەندىدا زۆر بە ناز لە مالەۋە بەخىۋ كرابوۋ، ئاقانەى دايك و باۋكى بوۋ، كچىڭ بوۋ كچىكى زۆر پىڭ و پىڭكىش بوۋ، بەلام دواتر نەيان ھىشت بچىتە خويىندى كۆتايى، لە قوتابخانە دەريان كىردوۋ، بە مىندالى بە شوپىاندا، ھەر زوۋ بەشوپىان دا..

دەلىت: كاتىڭ كە بەشوپىان دا چونكە ئەۋەندە كەم ئەزمون بوۋ، كەم تەمەن بوۋ، زۆرى نەبرد لەدواى مىندالىڭ لەگەل مېردەكەيدا عاجز بوۋن و مىنىش بە حوكمى ئەۋەى سەردانم دەكىردن، ھەر سەرھەتاش نارازى بوۋم. وتم: لەمەكتەب دەرى مەكەن، بەشوپى مەدەن، گوناحە پەنگ بىت بە كەلكى مال و مېرد نەيەت، ئەمە كەم تەجرىبەيە..

وتيان: نا، نا، ئىمە ھەروا كچ بەشوو دەدەين، باشترە بىگرفت ترە، ئىستا ئەۋ مالە پىڭ و پىڭن و مالىكى باشن، خرمى خۆمانن، بە ھەرھال بەشوپىان دا، دواى مىندالىڭ لەگەل مېردەكەيدا نەگونجان، ئافرەتەكەيان بىردە مالەۋە و مىندالەكەيان لىسەند، كچەكە زۆر داۋاى كىرد، كچىكى زۆر بچكۆلە و جوانى ھەبوۋ..

دەلئەت: ھەتا جارىك داوايان لە من كرد، منيشيان پاسپارد، كە بچم كچەكەى بۆ بەيئەمەو، باوكى مندالەكە وتى من نە ئەو ژنەم ويستووہ نە مندالەيشت دەدەمى، چۆن دەھيئەم مندالەكەم لەبەردەستى ئەودا پەرورەدە بېت، بەھيچ شيوہ يەك قبولى ناكەم.

ئەلئەت: پۆزىكەيان ئەم ئافرەتە كە بەردەوام لە ژورەوہ بوو دەگريا، دواى عەسرىكى زۆر درەنگ، داىكى دەچىتە ژورەوہ سەير دەكات ئەم كچە خەوتووہ، داىكى مندالەكە لە خەويكى قولدايە، ئەويش دەست دىنئەت بەسەريدا و دەلئەت كچم ھەستە، ھەستە، بەم دواى عەسرانە خەو باش نيە..

دەلئەت: كە ھەستا وتى: خۆزگە داىكە خەبەرت نەدەكردمەوہ، ناخ خۆزگە خەبەرت نەكردمايەوہ، ئىستا لە خەومدا مندالەكەم لەناو باوہ شەمدا بوو، كچەكەيان بۆھيئا بووم لە باوہ شەمدا بوو، ئاي لەو خەوہ خۆشە، خۆزگە نەھاتىتايە ئەم ژورەوہ!

داىكى دەلئەت: زۆر مەحزون بوو، ئەو دەستى كرد بەگريان، ئەويش بە گريان پۆشتە دەرەوہ، وەختىكى زانى بۆنى دوكل دەھات، ھەر ئەوھەندى زانى كچەكەى خۆى سوتاند و ھاوارى كرد.. مندالەكەم.. و بۆ خۆى گيانى دەرچوو، جەستەى تەواو سوتاو مرد، يەئنى لەتاوى مندالەكەى، دوانەفەسى ژيانى بە قوربانى ژيانى مندالەكەى كرد، خۆى سوتاند چونكە ئىتر تەحەمولى دورى كچەكەى نەكرد!!

لەبەر ئەوہ ئىمە ئاگامان لىي بېت، ھەرگىز لە ژياندا نەبىنە ھۆكار، ھەتا جارى واھىيە ژن ئەگەرخراپ بېت تەحەمولى لەگەل نەكەيت، ھەتا پياو خراپ بېت ژن تەحەمولى لەگەلدا نەكرد، ئەبېت تەحەمولى لەگەلدا بكات..

بلىت: لەبەر خاترى مندالەكان، با ئەم مندالانە سەرگەردان نەبن، با ھەر چۆنك بېت ئەم مندالە لاي داىكى بېت، پياوہكە قوربانى بەخۆى بدات، جارى واھىيە ژنەكە قوربانى بەخۆى بدات، بلىت: باشىرازەى مالەكە تىك نەچىت، چونكە دەترسم بتقرىم مندالەكەم لى بسىنئەت، ئەم مندالە بكەويتە بەردەستى خەلك، با خۆمان بكەين بە قوربانى مندالەكە، لەبەر ئەوہ دەتوانىن بلىين: مندال چارەسەرى كېشە خىزانىيەكانە، زۆر جار ژن

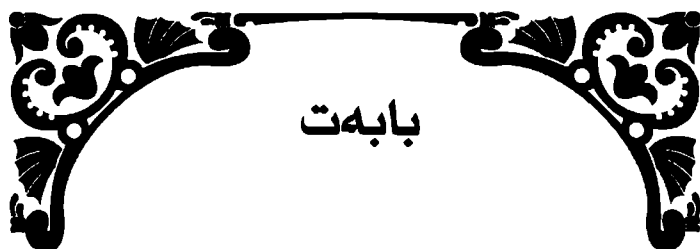
و پياو ئەگەر كېشەيان ھەبوو، سەيرى مندالەكان بىكەن ھەريەكە و لە ھەدى خۆى
تەنەزول بىكات، كېشەى ئەو مالا كۆتاي دىت..

ئەمە ئەو كېشەيە بوو، ئەو موشكىلەيە بوو كە لە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ
ئافرەتتەك ھەى بوو.. ھەتا شەوى داھاتوو لە باسىكى تىرى ﴿ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ
كېشەم ھەيە﴾ ھەموو لايەكتان بە خودا ئەسپىرم.

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

وانه‌ی دهیه‌م

بابه‌ت

کیشهی ئه‌و کهسه‌ی

ویستی هه‌والّ بداته دوژمن

وانهی دهیم

کیشی نهو کسهی ویستی ههوال بداته دوژمن

* عَنْ عَلِيٍّ . رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ . قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَالرَّبِيعُ وَالْمِقْدَادُ ، قَالَ
 إِنِطْلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَازِجٍ ، فَإِنَّ بِهَا ظَعِينَةً مَعَهَا كِتَابٌ فَخُذْهُ مِنْهَا ...
 فَذَهَبْنَا تَعَادَى بِنَا خَيْلَنَا حَتَّى آتَيْنَا الرَّوْضَةَ ، فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّعِينَةِ ، فَقُلْنَا :
 أَخْرِجِي الْكِتَابَ ، فَقَالَتْ : مَا مَعِيَ مِنْ كِتَابٍ ، فَقُلْنَا : لَتُخْرِجَنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقَيْنَنَّ
 الثِّيَابَ ، فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا ، فَأَتَيْنَا بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي
 بَلْتَعَةَ إِلَى أَنَسِ بْنِ الْمَشْرِكِينَ مِمَّنْ بِمَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ
 ﷺ مَا هَذَا يَا حَاطِبُ؟! قَالَ : لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي كُنْتُ أَمْرًا مِنْ
 قُرَيْشٍ ، وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ ، وَكَانَ مَنْ مَعَكَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ لَهُمْ قَرَابَاتٌ يَحْمُونَ
 بِهَا أَهْلِيهِمْ وَآمَوَالَهُمْ بِمَكَّةَ ، فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي مِنَ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَصْطَنِعَ إِلَيْهِمْ
 يَدًا يَحْمُونَ قَرَابَتِي ، وَ مَا فَعَلْتُ ذَلِكَ كُفْرًا وَلَا إِرْتِدَادًا عَنْ دِينِي ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
 إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكُمْ ، فَقَالَ عُمَرُ : دَعْنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَضْرِبُ عُنُقَهُ ، فَقَالَ إِنَّهُ شَهِدَ
 بَدْرًا ، وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَطَّلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ ، فَقَالَ : إِعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ
 فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ). - رواه البخاري: ٤٨٩٠.

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : فِي أَهْلِ بَدْرٍ : (إِنِّي لَأَرْجُوا أَنْ لَا يَدْخُلَ النَّارُ أَحَدٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
 ، مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَالْحُدَيْبِيَّةَ). - رواه مسلم.

* قَالَ سَعِيدُ بْنُ مُسَيْبٍ : (لَيْسَ مِنْ شَرِيفٍ ، وَلَا عَالِمٍ ، وَلَا ذِي فَضْلٍ إِلَّا وَفِيهِ عَيْبٌ ، وَلَكِنْ مِنَ النَّاسِ مَنْ لَا يَنْبَغِي أَنْ تَذَكَرَ عَيْبَهُ ، فَمَنْ كَانَ فَضْلُهُ أَكْثَرَ مِنْ نَقْصِهِ وَهَبَ نَقْصَهُ لِفَضْلِهِ) . - البِدَايَةُ وَالدُّنْيَا ج ٩ ، ص ١٠٠ ، إِبْنُ كَثِيرٍ ، مَكْتَبَةُ الْمَعَارِفِ ، بَيْرُوتِ .

* وَقَالَ الْأَمَامُ إِبْنُ الْقَيْمِ : (مِنْ قَوَاعِدِ الشَّرْعِ وَالْحِكْمَةِ أَنَّ مَنْ كَثُرَتْ حَسَنَاتُهُ وَعَظُمَتْ ، وَكَانَ لَهُ فِي الْإِسْلَامِ تَأْثِيرٌ ظَاهِرٌ ، فَإِنَّهُ يَحْتَمِلُ مِنْهُ مَا لَا يَحْتَمِلُ مِنْ غَيْرِهِ ، وَيَعْفَى عَنْهُ مَا لَا يَعْفَى مِنْ غَيْرِهِ ، فَإِنَّ الْمَعْصِيَةَ خَبَثٌ ، وَالْمَاءُ إِذَا بَلَغَ الْقَلْتَيْنِ لَمْ يَحْمِلِ الْخَبَثَ ، بِخِلَافِ الْمَاءِ الْقَلِيلِ ، فَإِنَّهُ يَحْمِلُ أَدْنَى الْخَبَثِ) .
- مِفْتَاحُ دَارِ السَّعَادَةِ ، ج ١ ، ص ١٧٦ ، إِبْنُ الْقَيْمِ الْجَوْزِيَّةُ ، دَارُ الْكُتُبِ الْعِلْمِيَّةِ ، بَيْرُوتِ .

سه‌رچاوه‌کان :

- (١) فَتْحُ الْبَارِي ، شَرْحُ صَحِيحِ الْبُخَارِيِّ ، إِبْنُ حَجَرٍ الْعَسْقَلَانِيُّ ، ج ٨ ، ص ٨٠٨ . ط : ٣ ، ٢٠٠٠ ، دَارُ الْفَيْحَاءِ ، دِمَشْقُ .
- (٢) خه‌میکی له بیرکراو ، د . خالد محمد صالح . ل ٧٧ - ٨٠ ، چاپی به‌که‌م : ٢٠١٣ ، سلیمان‌ی .
- (٣) گوڤاری ریگای شهر، ژ . ٣ ، پایزی ٢٠١١ ، ل ٦١ . بابته‌تی : حوکمی جاسوسی ، نویسنی : دلیرحه‌سن .
- (٤) گوڤاری چاره ، ژماره : ٢١ ، حوزه‌یرانی ٢٠١٢ ، ل ١٤ ، هه‌ولیز . بابته‌تی : (کیسی پاشماوه‌ی سه‌گه‌کان له نه‌وروپا چی له‌سه‌ر نوسراوه ؟! له نویسنی : تافگه‌که‌ریم .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیماندارانی به پێژ: ئەمشەویش لەم کاتە پێرۆژەدا، لەمالی خودای گەورە، بەشێکی تر
لە عیبادەتەمان (انشاء الله) دانیشتنە لەم کۆپ و مەجلیسانەى پیغمبەرى خودا ﷺ
دەچینەوێ. خزمەت خۆشەوێستمان و سەلاوات لە دیدارى دەدەین و دەلێین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

نهینى درگاند به نه زانی

ئەمشەو دەچینە شاری مەدینەى پێرۆژ، پیغمبەرى خودا ﷺ صەحابەکانى ناگادار
کەردەوێ. لە کاریکی گەورە و گەنگ، کە نامادەکردنى لەشکرتک و سوپایەکە بۆ ئەوێ
لەکت و پێکدا چوار دەوری شاری مەککە بگرت، بەتەمای فەتەح کردنى شاری مەککە،
بەلام نابییت ئەم کارە هیچ کەس پێى بزانییت، چونکە ئەخشی سەربازی دەبییت زۆر
نهینى بییت، دەبییت ئەم لەشکرە نزیکى مەککە بیتهو، ئەمجا کافرانى مەککە ئەم
لەشکرە گەورە بە چوار دەوری مەککەوێ ببینن پاشان بزانی کە شەرپ کردن سودیکى نیە،
بە ئومیدی خودای گەورە شاری مەککە بە ئاشتی فەتەح بکریت..

پیغمبەرى خودا ﷺ کۆمەلێک سەرکردەى سەربازی لەدەورە، ئەم ئەخشی سەربازیە
پێى راگەیاندن.. فەرمووی: ئێمە ئەخشی کەمان ئەوێ بە کە ئێوێ سەربازەکانتان حازر
بکەن، بەلام ئەم دەنگ و باسە دەبییت زۆر نهینى بییت. نابییت هیچ کەسێک لە مالى خۆى
ئەمێن ئەبییت نابییت بیدرکینییت، مەگەر لە مال و مندالی خۆى زۆر ئەمێن بییت، نابییت

موناڧىقەكانى مەدینە بزانتن، چونكە لە شارى مەدینەدا كافر ھەيە، جولەكە ھەيە، مەسیحى ھەيە، مولحید ھەيە، بت پەرست ھەيە، نابیت ئەم دەنگ و باسە لەناو ئەم جەمەئەى خۆمان بچیتە دەرەوہ..

بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ دواى ئەوہى كە چەند رۆژیکە ئەمەى راگەیاندووہ لە كت و پریكدا بانگی ئیمامى (علی) دەكات و دەفەرموویت: ئەى (علی) خیرا بكە، دوو كەس لەگەڵ خۆتدا بەرە بڕۆ راكە.. بەلام زۆر بەپە لە سواری ئەسپىكى تیزرەو بېن، بپۆن لە دەرەوہى شارى مەدینە ئافرەتیک ھا لە فلان شویتدا، ئەو ئافرەتە بگرن.. ئەو ئافرەتە نامەيەكى پێیە، ھەرچى خۆى پچرییەوہ، سەرەتا تەسلیم نابیت نامەكەم لایە، یان نا، بەلام ئیوہ بەزۆر ناچارى بكەن كە نامەكەتان تەسلیم بكات .

دەفەرموویت: ئیمامى (علی) و ئەو دوو ھارەلەى لەگەلیدا بوون پۆشتن لە دەرەوہى شارى مەدینە، لە شىوئیکدا ئافرەتەكەیان گرت، فعلا ئەوہى پېغەمبەر ﷺ فەرموو بووى وابوو.. ئافرەتیک لەوئى ھەبوو، دەفەرموویت وتیان نامەيەكت پێیە بۆ كافران و دوژمنانى مەككەى دەبەیتەوہ تكایە ئەو نامەيەمان بە خۆشى بدەيە؟

وتى: نەخیر نامەى چى و شتى چى وائىوہ شیت بوون نامە چى دەكات لای من؟! جا من چ ئیشیکم ھەيە بەم كارانەوہ، من ئافرەتیکى نەخویندەوارم..

وتیان: شتى وا نیە، ئیلا دەبیت ئەو نامەيە ئاشكرا بكەیت لەكوئیدا داتناوہ، شاردوو دەتەوہ.. زۆر خۆى پچرییەوہ، سویندى خوارد وتى شتى وانیه، ئیمامى (علی) فەرمووى: پېغەمبەرى خودا ﷺ لە خۆیەوہ قسە ناكات، تۆ ئەم نامەيەت پێیە چیتر ئازارمان مەدە، با ئازارت نەدەین..

ئافرەتەكە زانى وازى لیتناھینن، پەرچەكانى درێژ بوون، پەرچەكانى كرددوہ لەناو پەرچىكان نامەكەى شاردبوویەوہ، بۆ ئەوہى ئەگەر تەنانەت جلەكانیشى لەبەر دابكە نریت، ئەم پەرچانە شكى ئەوہى پى نابریت، بەلام كە زانى سورن لەسەر ئەوہى كە

كېشەى ئەو كەسەى وپستى ھەوال بەداتە دوژمن

دەبىت ھەر نامەكە ئاشكرا بىكات، ئەينا بە دىلى دەپھىننەوہ بۇ مەدىنە، نامەكەى لەناو پرچەكەدا دەرھىتا ئەم نامەيە تەواوى دەنگ و باسى پېغەمبەرى ﷺ تىدا بوو..
پېغەمبەر بەتەمايە بىتە سەرتان، بۇ گەورە پىاوانى مەككە ئەم نامەيە نوسراوہ، دىتە سەرتان ورياي خۇتان بن، لەشكرىك لەكت و پرپدا بە سەركردايەتى پېغەمبەر ﷺ چوار دەورى شارى مەككە دەگرن، ئىوہ حەزەرى خۇتان بكن و وريابن، بەلام ئەم مەسەلەيە لىرەدا ئەوہى گرنگە كى ئەم نامەيەى نوسيوہ؟ كى ئەم نەئىنەيەى پېغەمبەرى خوداي ﷺ ئاشكرا كردوہ؟!

ئىمامى (على) نامەكەى ھىتاوہ، فەرمووى ئەي پېغەمبەر ﷺ ئەوہ نامەكەيە، بەلام ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ كى ئەم خەبەرەى دا بەتۆكە ئەم ئافرەتە لەوئىيە؟
فەرمووى: (جبرىل)، بە خودا خۇ ھىچ بەشەرىك ئەمەى بەمن نەوتوہ، (جبرىل) ئەمىن لە ئاسمانەوہ ھات و فەرمووى ئەي ﴿محمد﴾ فرىابكەوہ، ئەو ئافرەتە ئەو نامەيە دەگەيەنەت، نامەيەكى جاسوسىيە، خەبەر و دەنگ و باسى ئەم لەشكرەى ئىوہ ھەمووى دەگاتە دوژمن، من (جبرىل) پىئى وتم: بۇيە دلتىابووم ئەو نامەيە بەو ئافرەتەيە، چونكە (جبرىل) ئەمىنە و ھەى ئاسمانى پىئىو قسەيەك ناكات لە خۇيەوہ ئىلا ھەى خوداي پەروەردگار نەبىت، بەلى، بەلام ئەوہى گرنگە، ئەوہى جىگەى سەرنجە، ئەوہى دلتەزىنە ئەوہيە: كى توشى ئەم ھەلە گەورەيە بووہ؟

يەككە لە صەحابە ھەرە گەورەكان، ناوى (حاطبى ابن أبى بلقەعە) يە!
يەككە لە سەركردەكانى نزيك پېغەمبەر ﷺ، ئەم ھەلەيە ئەو كردوويەتى، ئەم نامەيەى بۇ دوژمن ئاردوہ، (سبحان اللہ) زۆر سەيرە! كابرايەك لە شەرى (بدر)دا بەشدارى كردوہ، كابرايەك مال و مندالى لە مەككە بەجىھىشتوہ، ئاقە نەفەرى لە پىئىئارى خودادا ھىجرەتى كردوہ، ئەي ئەم ھەلەيەى چۆن كرد؟!

وانەى ھەبەم

كېشەى ئەو كەسەى وىستى ھەوائى بىداتە دوژمن

پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم خودا فرموی: برون دست گیری بکن (حاطب) یان دوزیه وه، دست گیر یان کرد و پهل به ستیان کرد.. هینایانه خزمت پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم، نیمای (عمر) هر له ویدا شمشیره که ی دهرهینا و فرموی: (دَعْنِي أَضْرِبُ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ)..

نهی پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم خودا فرموی: واز بهینه، تنها نه مر بفرموو هر نیسته سهری له لاشه ی جیا ده که مه وه نه مه مونا فیه، نه مه دورپوه، تو به نه مانه ته وه نه م قسانه ته به نیمه راگه یاند، که چی نه م پیاره جورته تی نه وه ی کرد، به نافرته تیکی کافر دا نه م نامه یه بگه یه نه ته دوژمن، نه زانی نه گهر نیمه برپوشتینایه و توشی که مینی نه وان ببوینایه به چی هیلاکیه که ده چووین؟ له وانیه به سه دان خه لکمان لی بکوژرایه، نه وه زور حاله تیکی خه تهره! (فَأَنَّهُ نَكَتَ وَظَاهَرَ أَعْدَائِكَ عَلَيْكَ) نه ی پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم، نه وه عهد و په یمانی شکاندوه، نه وه خیانه تی کردوه، نه وه ده یه ویت دوژمنانی نیسلام به سر تو و نیسلامدا زال بکات.. له بهر نه وه پتویسته به سزای خو ی بگات. "که کوشتنه بۆ جاسوس" ده بیت بکوژریت، به تاییه ته له مه سه له ی ناوا هه ستیاری عه سکه ریدا، پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم خودا فرموی:

واز بهینه نه ی (عمر)، بوهسته، بابزانین نه م پیاره بۆ نه مه ی کرد؟ به نهرموو نیانی، به قوریانت بین نه ی پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم خودا فرموی، له نه وپری غه زه ب و تورپیدا نهرم و نیانیت له دست نه ده دا.. نه ی (حاطب) تو بۆ نه م کاره ت کرد؟ نه وه شیایوی تو نه بوو، نه مه له پیایوی وه کو تو نه ده وه شایه وه، هه تا ته نانه ت پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم فرموی:

نه گهر خه لک ناگاداری بگردیمایه وه، بیان و تایه (حاطب) کاری وای کردوه، باوه پریم نه ده کرد، نه گهر به وه حی ناسمانی ناگادار نه کرامایه، که سیک به اتایه بیوتایه (حاطب) ابن ابی بلتعته نه م کاره ی کردوه، قسه م به قسه نه ده کرد و باوه پریم پینه ده کرد، چونکه نه مه له تو ناوه شیتته وه نه م نهینی درکاندنه!

وتی: نه ی پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم خودا فرموی (لا تَعْجَلْ عَلَيَّ) په له م لی مه که، باقسه ی خوم بکه م، پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم فرموی: فرموو قسه ی خوت بکه ..

وتى: (إِنِّي كُنْتُ إِمْرًا مَلْصَقًا فِي قَرِيْشٍ وَ لَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا) وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ تۆ زۆر باش دەزانىت من كاتىرايەكم ئەصلى خۆم قورەيشى نىم، خەلكى مەككە نىم، كاتى خۆى بەئاوارەى ھاتمە شارى مەككە، ئەصلىكم نىە خەلكى مەككە نىم.

(و كان معك من المهاجرين، لهم قريات بمكّة يَحْمُونَ بها أهليهم، وَ أموالهم) ئەوانەى لەگەل تۆدان، ئەوانە خەلكى مەككەن، لەخودا بەزىاد بىت ھەموويان خزم و كەس و كارتىك، دلسۆزىك، براىەك، برادەرتىكيان لەشارى مەككە ھەبە، كەھەم ورياي مال و پارەيان دەبىت نايەلئىت، خانووەكانيان بسوتئىت، مال و منداليان كە لەوى بەجى ماوہ بەھۆى خزمایەتییەوہ، بەھۆى سىلەى پەحموہ بەرگريان لئیدەكرئىت، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، من چونكە خەلكى شارى مەككە نىم، كەسەم نىە لەوى، من كاتى خۆى بەغەرىبى ھاتمە ئەوى، ژن و مندالەكەشم بۆ دەرنەچوو لەكاتى ھىجرەتدا، ئەمە نزىكەى ھەشت سالە من ئەو مال و مندالەم لەوى بەجىھىشتووہ..

كاتىك كە بىرم كۆردوہ تۆ ئەم شتەت لەلای ئىمە دركاند، كە بەتەماى لەشكرىكى ناوا بخەيتە سەر مەككە (فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي ذَلِكَ مِنَ النَّسَبِ فِيهِمْ) بىرم كۆردوہ كە من خزمىكم نىە لەو شارە، وائەگەر شەرپەقوما بىيان خاتە پال خۆى، پەناى ئەو كۆپ و كچ و مندالە ساوايانەم بدات، مال و مولكم بپارئىت، (أَنْ تَخَذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ بِهَا قَرَابَتِي) ويستم كارتىك بەكم، ئەو كارە شەفاعەتم بۆ بكات لای سەر كۆردەكان، بەھۆى ئەم خزمەتەى كەپيشكەشيان دەكەم، ئەوانىش دەستىكى خىر بە مندالەكاندا بەئىن، وەكو مندالەكانى خۆيان بىيان پارئىن، من لە پىناوى ژن و مندالەكەمدا ئەمەم كۆرد..

وہلامى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ تەنھا لە پىناوى ژن و مندالەكەمدا، بۆ ئەوہى كەوا خزمەتكم بەوان بگردايە، ئەوانىش لەپىناوى ئەم نامە و خزمەتەى مندا، دەستىكى خىريان بەسەر مندالەكاندا بەئىنايە، (وَمَا فَعَلْتُ كُفْرًا وَلَا إِرتِدَادًا) وہلامى نەكافر بووموہ، نەمورتەد بووموہ (وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ) نە لە دواى ئەوہى كە خودا ھىدىيەتى داوم بۆ ئىسلام، جارىكى دىكە مەيلى كوفرم بو بىت..

وه له پیاویه‌تیکدا فرمووی: (وَمَا غَيَّرْتُ وَمَا بَدَّلْتُ) وه لاهمی دین و ئیمان‌ه‌کی خۆم نه‌شواندوه به‌دلم نه‌کردوه، (أَمَا إِنِّي لَم أَفْعَلْهُ غَشَاً يَارَسُولَ اللَّهِ ﷺ) خودا بۆ خۆی ناگای لێیه نه‌ی پیغمبری خودا ﷺ من وه‌کو مونا‌فیقیک و غه‌شاشیک ئه‌م کاره‌م نه‌کردوه، (وَمَا كَفَرْتُ وَلَا اَزْدَدْتُ لِلْاِسْلَامِ اِلَّا حُبًّا) وه لاهمی نه‌ی پیغمبری خودا ﷺ ئه‌م ده‌قیقه‌یه من خۆشه‌ویستیم بۆ ئیسلامه‌تی زیاد‌ی کردوه، که‌می نه‌کردوه، وه لاهمی ئه‌مه ده‌نگ و باسه‌که‌ی منه نه‌ی پیغمبری خودا ﷺ، ته‌نها له‌به‌ر نه‌وه‌ی ژن و منداله‌که‌م که‌سیان نه‌بوو له‌و شاره‌دا، هه‌رکه‌سه و خزمیک‌ی هه‌بوو من نه‌بیته‌، بی‌که‌س بووم ویستم به‌م خزمه‌ته به‌رگریه‌ک له‌ منداله‌کانم بکه‌م، ئه‌ینا من هه‌شت دانه‌ سه‌له‌ هه‌جره‌تم له‌ خزمه‌ت تۆدا کردوه، مال و منداڵ و مولکم هه‌موویم به‌جیه‌یشتوه، به‌س له‌به‌ر ئه‌مه بوو، ئه‌مه‌ قسه‌که‌مه..

پیغمبر ﷺ فرمووی: (فَقَدْ صَدَقَكُمْ) ئه‌م پیاوه‌ راست ده‌کات. پیغمبر ﷺ فرمووی: راست ده‌کات (وَلَا تَقُولُوا لَهُ اِلَّا خَيْرًا) نه‌وه‌ی خه‌یره‌بیته‌ به‌م پیاوه‌ی نه‌لین، ده‌ستی بکه‌نه‌وه و وازی لێبه‌ینن، (اِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا) ئه‌م پیاوه‌ له‌جه‌نگی (بدر)دا به‌شداری کردوه، له‌و پۆژه‌دا پاله‌وانی زۆر مه‌رد نه‌بوایه نه‌یده‌توانی خۆی رابگریته‌، ئیمه (۲۱۳) که‌سی بی‌چه‌ک بووین، هه‌زار کافری شمشیر به‌ده‌ستی ئه‌سپ سوار، دووسه‌د ده‌بابه‌مان له‌سه‌ر بوو، دووسه‌د ئه‌سپ سوار هاتبوون په‌لاماریان ده‌داین، پاله‌وانی مه‌رد نه‌بیته‌ به‌رگه‌ی نه‌ده‌گرت..

ئه‌م (حاطب)ه له‌پۆژی ته‌نگانه‌دا پشتی منی به‌رنه‌دا، وه لاهمی راست ده‌کات، ئه‌م به‌شداری (بدر)ی کردوه (وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ اَنْ يَكُونَ قَدْ اِطَّلَعَ عَلٰى اَهْلِ بَدْرٍ، فَقَالَ: اِعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ، فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ)، فرمووی: ئیوه چوزانن له‌وانه‌یه خودای په‌روه‌ردگار به‌چاری سۆز و به‌ره‌حه‌ت و لێخۆشبوون سه‌یری ئه‌هلی به‌دری کردیته‌، فرموویته‌:

هه‌ر که‌سێک له‌به‌دردا به‌شداری کردیته‌ بپۆن چی ده‌که‌ن بیکه‌ن خودای گه‌وره‌ لێتان خۆش بووه، له‌به‌ر نه‌وه وازی لێبه‌ینن، ده‌سته‌کانی بکه‌نه‌وه و ئازادی بکه‌ن، راست

دهکات، ئەم پیاوه راست دهکات. حەزەرتی (عمر) گریا، فەرموی: خودا و پیغمبەرەکی باشتر دەزانن..

له هه‌له‌ی ئەو سه‌حابیه.. چەند دەرسێک وەر دەگرین:

لێرەدا بە پێزان ئەمە بە سەر هاتێک بوو، ئەمە موشکیله‌ی پیاویک بوو که‌گرفتی مان و مندال، گرفتی بێ کەس و بێ دەری کاری لێکرد، که‌خیانەت بکات، ئەمانەتیکی پیغمبهری خودا ﷺ بدرکینیت، بەلام پیغمبهری خودا ﷺ کاتێک سه‌یری دەم و چاوی کرد فەرموی راست دهکات، ئەم پیاوه له‌دڵه‌وه ئەم هه‌له‌یه‌ی نه‌کردوه، ئەمە هه‌زار و چوارسەد و ئەوه‌نده سال له‌مه‌و به‌ر پووی داوه، بۆ ئەم‌پۆی ئی‌مه‌ چ دەرسیکی لێ وەر ده‌گیریت؟! که‌ئێمه‌ ئەمشه‌و له‌م مژگه‌وته‌دا دانیشتووین چەند دەرس و وانە له‌م هه‌له‌ی ئەم سه‌حابیه وەر ده‌گرین:

یه‌که‌م: هه‌موو مرۆفیک هه‌له‌ دهکات

ئەواتا ئەو سه‌حابیه به‌رده‌وام له‌ خزمەت پیغمبهری خودادا بوو ﷺ، که‌چی توشی هه‌له‌ بوو، که‌واته‌ مرۆف نیه‌ بێ هه‌له‌ بی‌ت، إنسان له‌ نیسیانه‌وه هاتوه، له‌ له‌بیر چوونه‌وه هاتوه، هه‌له‌ی هه‌یه، به‌لام گرنگ ئەوه‌یه ئەو هه‌له‌ی به‌رامبه‌ر ئیسلام ده‌کرت له‌دڵه‌وه نه‌بی‌ت، دل‌ پەش نه‌بی‌ت، خلیسکانی بی‌ت خلیسکان، ئەم پیاوه قاچی خلیسکا، به‌لام چونکه‌ راستگۆ بوو پزگاری بوو، ئەگەر مونا‌فیک بوايه‌ سه‌د سوینی ده‌خوارد..

ئە‌ی پیغمبهری خودا ﷺ ئەو نامه‌یه‌ من ئەم نوسیوه، پێیان کردم، ترسم هه‌بوو، به‌لام راست و په‌وان چی له‌دلیا بوو، به‌بێ گری پیتی وت.. پیغمبهر ﷺ راستگویه‌که‌ی قبول کرد.. که‌واته: کاتێک ئینسان هه‌له‌ی کرد، ئەوه ئەگەر پیغمبهری خودا ﷺ نه‌ما‌بی‌ت، بجێته‌ خزمه‌تی په‌روه‌ردگاری و بلێت:

وانه‌ی سه‌بابه‌م

١٠

کیشمی ئەو که‌سه‌ی وستی هه‌وان بده‌اته دوزمن

خودايە گيان من ئەو ھەلەيەم كىدوۋە.. من ئەو ھەلەيەم لەپەشى دلمەوۋە نەكردوۋە.. قاچم خلیسكاوۋە، خودايە بەگەرەيى خۆت لیم بیورە.. (إنشاء الله) خودای گەرە وەكو ئەو صەحابە یە لیبورا (إنشاء الله) لەو ئینسانەش دەبوریت.

دووهم: لیخۆشبون ھەلبزیره

پېغەمبەرى خودا ﷺ بەردەوام ھەزى دەکرد كە صەحابەكان دەگلان، قاچیان دەخلیسكا، لییان خوش بییت، نەك تۆلەیان لیبستینیت، پېغەمبەر ﷺ لیخۆشبونى پیخۆشتر بوو.. تەنانەت زۆر جار كاتیک بیزانیایە ئەمە قسەى دەمە، ئەمە قسە دركاندنیكە، بەلام دل پەش نەبوو، دل پەرى نە لەنیفاق و كوفر..

پېغەمبەرى خودا ﷺ جاریک دوو كەس ھاتنە خزمەتى، یەكێکیان (زوبیری ابن عوام) بوو، كە پوزای خۆیەتى، ئەوی تریان كابرایەكى خەلكى مەدینە، ئەنصاری بوو، لەسەر ئاو كیشەیان ھەبوو، باخەكانیان لە یەكتر نزیك بوو.. كابرای ئەنصاری دەبیوت: دەبییت ئەو ئاوەى من بەناو مولكەكەى تۆدا بپروات، یەكەم جار من ئاوی بدەم، دواتر تۆ ئاوی بدەیت. ئەویش دەبیوت: قوریان ئەم مولكەى ئەم تازە ئاوەدان كراوۋەتەو، من بەمرووی زەمان ئەم مولكەى خۆم ئاوداوە، پاشان ئەم ئاوە خۆ ناگرمەو، پاشان بانەویش ئاوی پیدات..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووی: (زوبیری) پاست دەكات ئەم ئاوە با یەكەمجار (زوبیری) ئاوی پیدات، دواتر ئەى ئەنصاری، ئەى خەلكى مەدینە، ئەى فلان كەس، تۆ باخەكەى خۆت ئاو بدە، ئەم كابرایە قسەيەكى گوت كە لە ئەصلدا كوفرە، وتی: ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ وادەزانم تۆ پشتی پوزاكەى خۆت دەگریت دژی من، بپیار دەدەیت!! ئەمە لە ئەصلدا كوفرە، نابیت كە سێك گومانی ھەبییت لە عەدالەتى پېغەمبەر ﷺ، لە عەقیدەدا ئەمە كوفرە!!

بەلام پېغەمبەر ﷺ ھېچ لىيى نەگرت، زانى ئەمە قەسەيەكە لەكاتى توپەبوون و دل گەرم بوون بەسەر زمانيدا ھاتوو، ئەينا لە دلەو ئەم پياوھ تەعنى نەداوھ لە پېغەمبەر ﷺ، ئەھا پېغەمبەر ﷺ لىيبورا، لەسەرى نەپۆشت، فەرمووى: نانا دلتيابە من فەرقى كەس ناكەم، پورزاكەى خۆم، ياتق فلان كەس، من سەركردەى ئەم ئومەتەم، من پېغەمبەرى ئەم ئومەتەم، دلئ شتى وانەخوازيت، كابراش دلئ چاك بوو..
پېغەمبەر ﷺ لەسەر ئەم ھەلەيە نەپۆشت، كە لە ئەصلدا كوفرە، بۆيە بەردەوام ئينسان كاتىك ھەلەى كرد، بەتاييەت قاچ خلىسكان بوو بىت، لىبوردن باشترە..

سەيەم: كارە باشەكانتت بىر بىت

بەشداربوانى بەدر مادام ئەو كارە گەورەيان ھەيە، شەفاعەتى بۆ ئەم كارە خراپەى كرد، بۆيە ئىمەش چەند خۆشە كارىكت بۆ ئىسلام كردبىت، لەكاتىكدا كە توشى گوناح بوويت، بلئيت: خودايە لەبەر بەرەكەتى ئەو كارە كەكردومە، خودايە لىم خۆش بە، ئينسان خۆى و بەينى خودا خزمەتتىكى بەم دىنە كردبىت، لەوختىكى ھەستىاردا، لە وختىكى سامناكدا، لەوختىكى كەمسولمانان زەعيفن، لەوختىكى كە سونەت كەمە، تۆ راپەرى بۆ ئەم ئىسلامە، كارىكى گەورەت ئەنجام دابى، وەكو ئەوانەى بەشدارى بەدریان كرد، ئەو شەرەفە گەورەيان پىبىرا، تۆش كارىكت كردبىت، پۆزىك كەتوشى گوناح بوويت، توشى قاچ خلىسكانىك بوويت، بلئيت: يارەبى خودايە لەبەر ئەم كارەم لەم گوناحەم ببورە، ئەمە لەم دەرسانەوھ وەردەگىرئ.

جوارەم: خيانەت لە دىنەكەمان نەكەين:

خيانەت لەدىن زۆر خەتەرە، بەداخوھ خەلكىك ھەيە مسولمان ئىستا لەم ولاتە ئەچىتە ئەو ئەوروپايە، بۆ ئەوھى ئىقامەيەكى كاتى وەرىگىرئ كەھىچ نىھ لەدونىادا، دەلئت: بوومە گاور!!

وھلا لەكوردستان بومە مەسیحی، مسولمانان ھەپەشەیان لیکردم، خەریک بوو سەرم بېرین.. بۆیە پامکرد بۆ ئەو ئەوروپایە، کاکە من گاورم!! (تَعَوُذُ بِاللَّهِ) ئەو تەنەزولە بەدینی خۆت، ئەوە خیانت کردنە بە عەقیدە، پاشان خیانت کردن بە نیشتیمان.. ئەو زێدەى پېغەمبەرى خودا ﷺ تێیدا دەژیا، ئەو کۆمەلە خەلگە نیشتیمانی تۆیە، ئەو ھاوالاتی تۆیە، دەبیئت زۆر وریا بیئت خیانت بە نیشتیمان نەکەیت، راستە خەلگیک لە ولاتی ئیمە ئیستا بەھۆی ئەو کاربەدەستە خراپەو، بەھۆی ئەو حیزبەو، بەھۆی فلانەو، خۆشەویستی نیشتیمان کال بۆتەو لەدلماندا، بەلام ئیمەى مسولمان بەپێچەوانەو، ئەم نیشتیمانە بەھى خۆمان دەزانین، ئیمە لەم خاکەدا لەدایک بووین، لەسەر ئەم خاکەدا دەژین، دەبیئت پۆژیک ئیمەى ئەھلى ئیسلام و مرگوت، خەلگیکى جوان پێیگەینین، کە ئەم نیشتیمانە بەئاسودەى بەدەست پاکى بەبەختەوهرى لەسەرى بژین، (انشاء الله) بە ئەمین و ئەمان خودا پەرسى لەسەر بگەین..

بەداخووە ھى واھەيە لەسەر حیسابى شتیکی کاتی، ئەھا جارى واھەيە ئینسان نالیت ئەمە کابرا کافرە، ئەھا ئەو صەحابەيە خلیسکا لە پیتاوی شتیکی کاتی، کە مال و مندال و مولگەکەى بوو، بۆ ئەوھى قسەيەکی لای کافران ھەبیئت، ئەم نامەيەى نوسی، ئەم ھەلەيەى کرد.. مسولمانی ئیمە جارى واھەيە سادە بوو، برۆابکەن خەلگ ھەبوو لەجومەدا بوو، جارى واھەيە پەخنەيەک لەحکومت گېراو، چوو بۆلای کاربەدەستیک ئیشی پێی ھەبوو، ھیچی بەدەستەو نەبوو، ھیچ چالاکیەکی نەبوو بلێ من ئەمەم بۆ ئەم حکومەتە کردوو.. وتویەتی: قوریان ئەزانیت ئەمپۆ لەجومەدا ئەو مامۆستا یە قسەى بە حکومەت وت.. ھەر ئەو کاربەدەستە بۆ خۆی تەلەفون بۆ ئیمە دەکاتو: وھلا مامۆستا فلان کەسم لا بوو، خۆ بەخودا دەمزانی قسەکانى ھەمووی بۆ ئەو ھەبوو ئیشیکى ھەبوو، ھاتوو بۆ ئەوھى بزانیئت کچەکەى بۆ تەعین ناکەم!! ھیچ چالاکیەکی نەبوو پاپۆرتى لەسەر مەلای مرگوت داوہ!!

يەنى ئەمە خىيانەتتىكى تۆ دەيكەيت بەو شۆيىنەي بۆ عىبادەتە، لەپىناوى كاريكى بچكۆلەي خۆتدا، بۆ ئىمزاىەك، خۆ ئەمە بکەين پىي سوك دەبىن، چونكە پىش ئەوہى ئەو ئىنسانە لەو ژوورە بچىتە دەرەوہ، بەو مامۆستايە دەگاتەوہ، كابرا خۆي خۆشەويست دەكات.. دەئىت: مامۆستا من دلسۆزى تۆم، ھەر ئەو ناگاتە دەرەوہ بەتەلەفون دەبىيىستىتەوہ، ئەو راپۆرتەكەت بۆ را دەكېشىت، لەبەرى دەگرتتەوہ بۆت، دەئىت: ئەوہ راپۆرتى فلان كەسە..

بەس ئىمە جارى وا ھەبووہ مامۆستايەكى مزگەوت قەت لە دل نابن، كابرا لەوى دەبىيىتتەوہ ھەر بەخەيالىشماندا نايەت.. چونكە دەزانىت ئەمە خلىسكانە، كابرا ئىشىكى ھەبووہ، من زۆر جار بۆ خۆم دلنيا بووم كابرا ئىشىكى ھەبووہ لە فلان حىزب و لە فلان حكومت بۆيان نەدەكرد.. وتويەتى باراپۆرتىكم پىي بىت، وەكو چالاكى لەسەر فلانە كەس، مامۆستا باسى زەمى حكومەتى كردوہ، پەخنى لە فلان دائىرە گرتوہ، ئەمە قاچ خلىسكانە.. دەبىت ئىمە لىبوردنمان بەرامبەر بەوانە ھەبىت، ئەو كەسەش بەخۆيدا بچىتەوہ، بلىت قاچم خلىسكا داواي لىبوردن لەخوداي پەرەردگار بكات..

خىانەت كردن لەم نىشتىمانە بەرېزان بەچى دەبىت؟ بەبى شەرى، ھەر كەسىك بىي شەرى بكات خىانەت لەم نىشتىمانە دەكات، ئىستا ئەو كەسەي دزى دەكات خىانەتى بەنىشتىمان كردوہ.. چونكە نا ئەمىنى بلاو كرډۆتەوہ، ئەگەر خوانەكرډە بەم پەمەزانە بىيىستىن دوو سى مال تالان كراوہ، لەنوڤى تەراويحەكەدا لەخۆت ئەمىن نىت، خىزانەكەت ناوڤرېت بىت بۆ نوڤى تەراويح مالەكە بەجىي بەئىت. ئەي ئەگەر لەخودا بەزىاد بىت نەبىيىستىن كەس مالى بپراوہ، ئەو خەلكە زىاتر گەرم و گوپ پوو لەمزگەوت دەكەن.. كەواتە:

دزى كردن بىي شەرىكە خىانەت كرډە لەنىشتىمان..

زىنا كردن پەنا بەخودا، پەيوەندى ناشەرى نىوان كوپ و كچ بە ناشەرى خىانەتە لە نىشتىمان.. چونكە ئابدز بلاو دەبىتەوہ، ئەو كاتە سەرەوت و سامانى ئىمە دەبىت

بدرىت بە دەرزى بۆ ئابدزاويەكان، لەجياتى بدرىت بەكولپەرە و نان بۆ برسى و ھەژاران، ئەمە خيانەتە، ھەرچى پېشەرەى بىت خيانەتە.

بەداخوھە دوپنى شەو گەنجىك لە شارى سلېمانى، ئاوا خيانەت بەخۆى، خيانەت بەم گەلە، خيانەت بەم ئايەنە، لە پاركى ئازاديدا شوپىنك بەحىساب پاركى ئازادىيە، ئىنسان دەبىت ئازاد بىت. ئازادى عەقل، ئازادى فيكر، ئازادى بىر و باوەر. كەچى بەداخوھە لە پاركى ئازادى خۆى كۆپلە كەردووه، ئەوئەندەى عارەق خواردۆتەو، ئەوئەندەى عارەق خواردۆتەو ئىتر عەقلەكەى ھىن بوو، گيانى لەدەست داو، مەيتەكەى دۆزراوئەو، لە تەلەفزىون پيشانى دا. بەعنى بەپراستى ئەو جىگەى داخە لە پاركى ئازادى، نەك ھەر ئازاد نەبوو، بەلكو خۆى كوشت، بەچى؟ بەعارەق، لە كەيدا؟ لەم مانگە پېرۆزە دا..

لەبەر ئەو ئەمانە ھەمووى خيانەتن بەمىژووى ولاتىك، كە ئەھلەكەى خەلكىكى مسولمانى وەكو جەنابتانن، كە لەم كاتەدا پودەكاتە مالى خودا، خيانەت كردن بەم نىشتىمانە بە پيس كردنى، بە داخوھە نەك ئىمە جادە و شەقامەكانمان پيس دەكەين، پىزى ئەوانەش ناگرين كە پاكى دەكەنەو..

بابەتېكم لەبەردەستدايە، ئەلئىت: ژىنگە پارزىك "كەلەولائى خۆمان پىتى دەلئىن كەناس" ئاخەر ئەو وشەيە جوان نىە، كەناس واتە گسك لئدەر، ئەو شەرەفە، لەئەوروپا لەبەرىتانيا و بەتاييەتى لەدوو ولات: لەبەرىتانيا و لە ولاتى سویدە، كەسېك بىتە جادە پاك كەرەو، مانگى (٨٠٠٠) يۆرۆى ھەيە. مامۆستايەكى جاميە ئەو پارەيەى نىە، ئىنجا ھەر كەسېك ئەم پيشەيە ھەلبژىرىت، سەير دەكەيت ماستەرى ھەيە، دكتوراى ھەيە، بەكالۆرىۆسى ھەيە، لە شارەوانى تەعەن بوو، جادە دەمالئىت. كە سەبىرى شەھادەكەى ناو باخەلى دەكەيت ماستەرى تىايە، حوكمەت لە پىنناوى ئەم پيشە پېرۆزە دا، لە زۆرىيەى زەرىيە عەفوى دەكات..

له وولاتانه دا جه ناپتان كهس و كارتان له ئه وروپا هه به، ده زانن حوكمهت له سهر زه ريبه ي هاو لاتیانی ده ژیا، ئه وه نده ی پاره له خه لگی ده سیئیت.. راسته كاره با، ناو، مواسه فاتی جاده و بان، بهرده وام هه موو شتیك هه به، به لام جه رگی هاو لاتییه كه ی خۆی برپوه.. هه موو شتیك به پاره به، به غه رامه كابرایه ك هیلێك سوری مرور بیه زینیت ئه وه نده غه رامه ده كریت، جارێكی دیکه ئه و كاره نه كات، وه كو ئیره نیه، لیره حوكمهت خزمه تمان ناكات، ئیمه ش خزمه تی حوكمهت ناكه یین، هه چی وا ناده یین، ئه وان له وێ به زه بیری غه رامه، به زه بیری ئه و هه موو باجه كه له هاو لاتی ده سیئیت، ده وه له تێكی قانونی پێك خراوی پێكه وه ناوه..

له وه ی كابرایه ك به فه خره وه ده بیته كه ناسی شاره وانی، هه چ موشكیله به كی نیه، حوكمهت له ژۆربه ی باجه كان عه فووی ده كات.. ئه مجا چیان پێده لیت؟! له و پاپۆرتی له بهر دهستی مندایه پێیان ده لیت: ئه ندازیارانی پاراستنی ژینگه، پێیان نا لیت كه ناس، پاك كه ره وه.. ده لیت: ئه ندازیارانی پاراستنی ژینگه و ولات.. ئه مانه ده وریان له ئه ندازیار گرنگ تره.. ئه و ئه ندازیاره ی زه ویه كه پاك ده كاته وه، جیا وازیان نیه، ئه میش خزمه تی ولاته كه ی كرده، به پێزان: سه گ ده چیت بۆ بازاره كانیان، ده لیت ئه و سه گه ی ده چیت بۆ بازاره كانیان كیسه به كیان به شتیكدا هه ن كرده، له هه ر شوپێنێكدا بوه ستیت، پاشه پۆی خۆی "دور له پوتان" ده كات.. به كسه ر ئه و كابرایه خۆل پێژك له گه ل كیسه به كدا هه به پاكی ده كاته وه و ده یكاته ناو كیسه كه هه تا ده یگه به نیته وه بۆ ماله وه، ده یكاته ناو زبێلدانه كه وه.. نا بیت ئه و سه گه له سهر جاده، له سوپه ر ماركیت، له ناو بازار، پيسای بكات.. ده زانن چیان له سهر ئه و زه رفانه نووسیوه؟ نووسیویانه (كيسه ی ره وشتی به رز) كه نا به لیت پاشه پۆی سه گه كه ی له سهر جاده به ك به ویت.. خه لك قیزی لیبكاته وه.. ئه مه ره وشت به رزه، ئه مه ئيسلامه، به س ئه و جیبه جیبی ده كات..

وانه ی حه به

1

كیشمی ئه و كسه ی وستی هه وانی بداته دوزمن

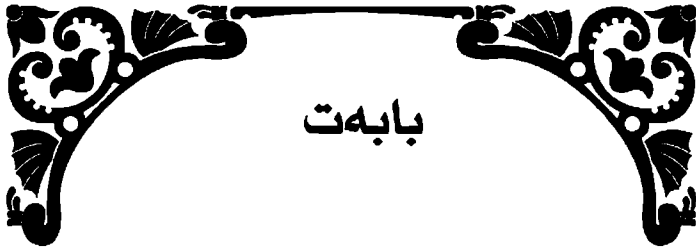
بەلام بەداخوۋە لە ولاتى ئىمەدا كابرا ساردىيەكەي دەخواتەۋە، شوشەكەي فېرېدەدات ولەسەر پىگاگە دەيشكىنى، ئەۋە خىانەتە، ئەۋە ئىمە باسى (حاطبى ابن أبى بلتعة) مان کرد، ئەھا خىانەتى کرد، خىانەت کردن بە نامە، ئىستا خەلك بەکردهۋە، خىانەت دەكات بەزىدى خۆي. ئەۋەي كە مسولمانەكە دەپرات ئەۋ سەيارەي نازار دەدات، ئەۋ ھاۋلاتىيەي نازار دەدا، ئەۋ مندالەي نازار دەدات، قاچى بەشوشەدا دەچىت..

ئەي مەسەلەيەكى ھەساسى تر: ئىستا مانگى پەمەزانە، مسولمانانىك زۆر ھاۋارىيانە دەلەين (الحمد لله) يەك بىر ئاۋى كاملى ھەيە، ئەۋەندە سۆندەيەك ئاۋ، ئىنجىك ئاۋ، فېرېدەدات، كە چى ئەۋ ئاۋە پەيسىيە كە دېتەۋە، بە بى پىۋىستى دەيكاتە سەر زىرابەكەي، بەس بۇ ئەۋەي دراۋسىكەي بۇي نەچىت، ھەر پىي عەييە دەلەيت مولكى خۆمە، مالى خۆمە، دەي قەيچىكە خوداي گەرە ئەۋ بېرەي پى بەخشىۋىت.. ئىتر بۇ ئاۋەكە ناگرېتەۋە؟! با بۇ خەلكە كە بچىت، كە ئاۋى نىيە، بېرى نىيە، كە بە تەنكەر بۇيان دەچىت.. ئەھا ئىمە دەلەين ئەم ولاتەمان خۆش بوىت، لە ئىمەۋە خەلك فېرى ويژدان بىت..

ئەمە دەرسى ئەمشەومان بوۋ، (إنشاء الله) دەرسى لى ۋەرىگرىن، خودايە پەنامان بەدەيت لە خىانەت کردن لە بېرو باۋەپمان، خودايە پەنامان بەدەيت لە خىانەت بە نىشتىمانان، لە ھاۋلاتىمان، لە ھەموو جۆرە خىانەتى خودايە بمان پارىزى..
(وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآخِرُ دَعْوَانَا الْحَمْدُ لِلَّهِ)

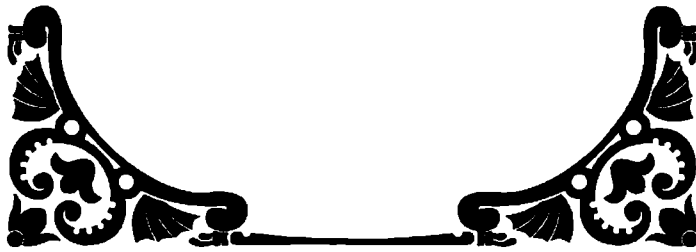

وانه‌ی یانزه‌یه‌م

بابه‌ت

شوو به‌کی بکه‌م؟

وانہی یانزمیہم

شوو بہکی بکہم ؟

* عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي الْجَهْمِ ، قَالَ : سَمِعْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ قَيْسٍ ، تَقُولُ أَرْسَلَ إِلَيَّ زَوْجِي ، أَبُو عَمْرٍ وَبْنُ حَفْصِ بْنِ الْمُغِيرَةِ ، عِيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ بِطَلَّاقِي ، فَخَطَبَنِي خُطَابًا ، مِنْهُمْ : مُعَاوِيَةُ ، وَ أَبُو الْجَهْمِ وَ أَسَامَةُ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِنَّ مُعَاوِيَةَ تَرِبٌ ، خَفِيفُ الْحَالِ . صَعْلُوكُ لَا مَالَ لَهُ . وَ أَبُو الْجَهْمِ مِنْهُ شِدَّةٌ عَلَى النِّسَاءِ . فَرَجُلٌ ضَرَابٌ لِلنِّسَاءِ . فَإِنَّهُ صَاحِبُ شَرٍّ لَا خَيْرَ فِيهِ ، لَا يَضَعُ الْعَصَا عَنْ عَاتِقِهِ ، وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِأَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ ، قَالَتْ : فَتَرَوُجْتُهُ فَشَرَّفَنِي اللَّهُ بِابْنِ زَيْدٍ ، وَ كَرَّمَنِي اللَّهُ بِابْنِ زَيْدٍ) . - رَوَاهُ مُسْلِمٌ : (۳۶۹۶) وَ أَبُو دَاوُدَ فِي . السُّنَنِ . : (۲۱۴۶) وَ ابْنُ مَاجَةَ : (۱۹۸۵) .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (لَنْ يَضْرِبَ خِيَارِكُمْ) . - رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي . شَعْبِ الْإِيمَانِ (۷) / (۳۰۴) .

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى : ﴿ وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّىٰ تُؤْمِنَ ۚ وَلَا أُمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ ۗ وَلَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا ۚ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ ﴾ الْبَقَرَةُ : ۲۲۱ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (إِذَا آتَاكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ خُلُقَهُ وَ دِينَهُ ، فَرُوجُوهُ إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَ فَسَادٌ عَرِيسٌ) .

- رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ : (۱ / ۲۰۱) وَ ابْنُ مَاجَةَ : (۱۹۶۷) . وَ حَسَنَةُ الْأَنْبَانِي فِي . السَّلْسَلَةِ الصَّحِيحَةِ : (۱۰۲۲) .

* قَالَ رَجُلٌ لِلْحَسَنِ الْبَصْرِيِّ : إِنَّ لِي بَنِيَةً ، فَمَنْ تَرَى أَنْ أُزَوِّجَهَا ؟ قَالَ : زَوِّجَهَا مِمَّنْ يَنْقِي اللَّهَ ، فَإِنْ أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا ، وَإِنْ أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْنَاهَا) . - مُخْتَصِرٌ مِنْهَاجِ الْقَاصِدِينَ . ابنُ قَدَامَةَ الْمَقْدِسِيِّ ، ص ۱۰۲ .

* قَالَ الْأَمَامُ عُمَرُ ابْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ : (إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَطِيلُ الصَّمْتَ ، وَ يَهْرَبُ مِنَ النَّاسِ ، فَاقْتَرِبُوا مِنْهُ ، فَإِنَّهُ يُلْقَى الْحِكْمَةَ) . - فَتْحُ الْبَارِي . ابنُ حَجَرٍ الْعَسْكَلَانِيُّ : (۴۲۳۲) .

سه رچاوه گان :

- (۱) صَحِيحُ مُسْلِمٍ ، بِشْرَحِ الْإِمَامِ النَّوَوِيِّ ج (۹ - ۱۰) ، رَقْم : (۳۶۹۶ ، ۳۶۹۷ ، ۳۶۹۸) ص ۳۴۴ . ط : ۱۹ ، ۲۰۱۲ ، دَارُ الْمَعْرِفَةِ ، بَيْرُوتَ ، لُبْنَانَ .
- (۲) زهواج له قورئان و فهرموده له صحیحہ کاندہ ، محمد مهلا فائق شارہ زوری ، (۴۷ - ۵۰) .
- (۳) گو فاری برپار ، ژماره : ۴۸ ، ثایاری ۲۰۱۲ ، ل ۲۲ . بابہ تی : وه فاداربه بؤ به لیتنه کانت . له نوسینی : محمد عبدالله میرگہ بی .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

نیمانداران و خوداناسانی به پریز: دانیشتنی نه مشه ویشمان هر له مه جلیس و کوری
پیغمبری خودایه ﷺ، له زنجیره باسه که ی خۆمان به ناوی ﴿نهی پیغمبری خودا
ﷺ کیشم و گرفتم و هه یه﴾ هاتوومه ته خزمه ته هتا رینمایم بکه یته.. بۆم حال
بکه یته.. نه مشه و بزانی کئی گرفتی هه یه؟ بابزانی نه و که سه ی به رنامه ی نه مشه ومان له
خزمه تی دایه؟ بابزانی له زه مانی پیغمبردا ﷺ، دله راوکتی بۆ دروست بووه، سه ری
له کاره که ی دهر نه کردووه و هاتووه ته خزمه ت خۆشه ویستی خودا کییه؟!

نافره تیکه، دانیشتنی نه مشه ومان به سه رهاتی نافره تیکه که هاتووه بۆ خزمه ت
پیغمبری خودا ﷺ، به ناوی (فاطمه ی اینت قیس) هوه (فاطمه) خان دپته خزمه ت
پیغمبر ﷺ، ئیمه ش له م کاته دا که له مه جلیسی پیغمبری خودا داین ﷺ.. له مانگی
په مه زان و له مالی خودا، با له خۆشه ویستمان نزیک ببینه وه، با ئیمه ش گوئی رابگرین
بزانی به سه رهاتی نه م نافره ته چییه؟ و پرسیار و کیشم و گرفتی چییه، له خزمه ت
پیغمبری خودا ﷺ!؟

بی ئه ده بی ده بیته نه گه ر به بی سلام کردن، به بی سلاوات لیدان، بچینه خزمه تی
جابۆ نه وه ی له وه به دووربین، بۆ نه وه ی په حمه ت و به ره که تی خودامان زیاتر به سه ردا
برژیت، پوومان بیته بچینه مه جلیسی (رَسُولُ اللَّهِ) وه ﷺ، با به یه که وه سلاواته کانمان بۆ
دیداری خۆشه ویستمان بنیرین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

لەو سيانە.. شوو بەگاميان بگەم ؟

(فاطمە ي اينت قيس) دېتە خزمەتى و دەفەرموويت: ئەي خۆشەويستى خودا، بەپاستى من لە دلە راوکیدام، موشكىلە و گرفتېكم ھەبە سەرى لى دەرناكەم، ھاتوومەتە خزمەت جەنابت پرست پى بگەم، خۆشەويستيش دەفەرموويت: دەخوشكى خۆم، كچى خۆم بلى، دەلېت:

قوربان من ھاوسەرەكەم ناوى (أبو عمرى ابن حفص) بوو، ئەم پياوھ لەگەلدا زۆر خراپ بوو تەنەنەت پوژىكيان من ئاگام لېنە بوو، من بۇ ئېش و كار پۇشتبومە دەرهوھ، كەسكى نارد بۆلام بەناوى (عەياشى ابن پەببە) ناردى بۆلام وتى: بەخيزانەكەم بلى بە (فاطمە ي اينت قيس) بلىت، من سى بە سى تەلاقم داوھ.. فرم پتوھى نەماوھ..

ئىتر ئەمەش بەلگەبە لەسەر ئەوھى جارى واھەبە ئەگەر ئافرەتېك بۇ نمونە دەلى: من تەلاقم وەرەگرتوھ، يان ئاگام لى نې ئەوھ تەلاقى ھەر دەكەويت، ئەگەر پياويك بەژنىك پازى نەبوو نايېت ژنەكە سوکاھەتى قبول بگات، دەبېت ئەويش بەو پازى نەبېت.. لەبەر ئەوھ ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ تەئكېدېم لەسەر ئەوھ كەردەوھ كە ئايا ئەم ھەوالە پاستە؟ بەلى پياوھكەم وتى پاستە، من سى بە سى خيزانەكەى خۆم تەلاق داوھ، منىش بۆخۆم دانىشتم لە شوېنىكدا، لە پەناى مالى باوكم دا، ئىستە لەگەل ئەودا عېدەم تەواو بووھ.. كۆتايېم پېھىناوھ.. سى كەس ئىستا ھاتوونەتە خوازېنىم سى پياو ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ تۆ ھەر سىكيان دەناسىت:

بەكەم: (معاوية) يە، دووھم: (ئەبو جەھەم) ھ، سىيەم: (ئوسامەى ئېبن زەبەد) ھ، وەلاھى من تېماوم نازانم شوو بە گاميان بگەم، باشە؟

پېغەمبەرى خودا ﷺ فرمووى: دەي گويم بۇ بگرە ئىستا من پېنمايت دەكەم، من ھەرسىكيان زۆر باش دەناسم، (إنَّ معاويةَ تربُّ خفيف الحالٍ صلوكٌ، لا مالَ له) (معاوية) پياويكە زۆر باشە لە دىندارى و خوداناسىدا، بەلام بى مال و بى حال و بى دەرەتان و.. دەلېت لە كوردهوارى خۆماندا، پەنجا فىلسى لە گېرفانىدا سەوزەلە خانمىھەتى، بە تەمەنى

خوی دیناریک له گیرفانی تم پیاوهدا نهبووه، نه خانووی همیه، نه مالی همیه، هر بۆ خوی پۆژانه یه کیک ده بیاته وه، ئیواران یه کیک ده بیاته وه، به یانیا ن یه کیک ده بیاته وه، وه لا ئیتر نازانم شوو به کی بکیت؟! بچی له مالی کیدا دابنیشیت؟! نه وه حالی (معاویه)یه، که نه مالی همیه، نه پاره ی همیه، نه هیچی همیه.. (صعلوک لا مال له) پووت و قوت بی مال و حال..

(وَأما أبو جهم) (نه بو جههم) یش ژنیکی تری ته لاق داوه (ضرباً للنساء) لیدره نه ماما لیدره له ژن، نه ژنه ی تریشی که ته لاقدره هر له ترسی لیدان و گۆچان و قامچی بوو.. (لا یضع العصا عن عاتقه) بهره وام گۆچانه کی له سه ر شانیه تی هر قسه بکیت لیت ده دات، ته بیعه ت توندیکه هر نه بیته وه، داوای ئاو بکات تا زله یه کت لی ندا نالی ت ئاوه که م بۆ بهینه، نه وه ته بیعه ت توندی وه کو نه و پیاوه هر نیه، (إنه صاحب شر لا خیر فیه) هر مه رحه با که شی شه پی لیده باریت.. هر خیری تیدا نیه، چونکه نه وه نده ی له ژنان داوه، نه وه (ضرباً) ه "ضراب صیغه ی مبالغه ی (ضرب) ه" یه عنی هر بهره وام له ژن ده دات..

به لام (ولکن علیک بأوسامه بن زید) وه ره شوو بکه به (أوسامه ی ابن زید)، که نجیکی پیک و پیک، پیاویکی دیندار، هیمن، له سه رخۆ، به شی خۆی کولانه و خانوویه کی همیه، مال و حال و پاره یه کی همیه، کورپکی دیندار و پیک و پیک و له سه ر خۆیه، ئیتر شوو بکه به ویان، (فاطمه) ده فه رموویت: (فَتَزَوَّجْتُهُ) یه کسه ر ناوی خودام لی هینا و شووم پیکرد له سه ر فه رمانه کی پیغه مبه ر ﷺ، شووم پیکرد و ئوسامه م هه لبژارد، (فَشَرَّفَنِي اللهُ يَا بَنَ زَيْدٍ وَكَرَّمَنِي يَا بَنَ زَيْدٍ) خوای گه وره پیزی لیکرتم، توشی باشترین هاوسه ری ژیانم بووم، به راستی نمونه ی وه فاداری هاوسه ر بوو..

جا به پۆزان: نه مه بابه تی نه مشه ومانه، ئیمه هه موو شه وان ده لئین: حیکایه ت ناگتیرینه وه، به سه رهاته کانی سه رده می پیغه مبه ر ﷺ بۆ نه مرۆی تم ئومه ته یه، ئیمه

وانده ی پانزهمه

11

شوو به کی بکیم؟

ئىستا لىرەدا دەزىن، ئايە كچەكانى ئىمە، ئايە كۆرەكانى ئىمە، تا چەند سودى لىوەر دەگرن؟

وانەكانى ئەم جەدىسە:

وانەى يەكەم: پەلە مەكەن لە شووگردن

ئافرەت لەكاتى شوو گردندا پەلە نەكات، لەبىرپارداندا، ھەر ئەو كۆرپكى بىنىوہ، وەلا قۆز بوو، قاتىكى شالى لەبەردابوو، خودا دەزانىت قەرزى كردووہ لەگەل جوتىك كلاشدا، يەكسەر پىي موعجب بىت، يان تەلەفونى كردووہ سەد جار بەقوربان و بەساقەى بووہ، شوو گردن ئاوا نابىت.. دەرسى ئەمشەومان زياتر تايبەتە بەكچان، يەعنى بابەتەكە ئاوايە: ﴿ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ شوو بەكى بكم؟﴾

ئەمە ئاوينىشانى بابەتى ئەمشەومانە، كچ دەبىت زۆر ورد بىنانە ھاوسەرى ژيانى ھەلبىزىت.. (فاطمە) خان ناھەقى نەبوو، ئەمە ھەلبىزاردنى كراستىك و جل و بەرگىك و خانوويەك و پۆشاكىك نىە، لىي وەرەس ببىت بە زەرەر بىفرۆشەوہ، يان كۆرە نەتەوئىت، ئەمە ژيانتە، ھاوسەرى يەعنى ژيان.

لەبەر ئەوہ دەبىت زۆر بەورىايەوہ، كچان بەتايبەتى ھەنگاۋ ھەلبىئىن، خۆى باش بىناسىت، ئەگەر نەيدەناسى با پرس بەكەسىك بكات كە ئەو دەيناسىت.. وەكو چۆن (فاطمە) پرسى بە پىغەمبەرى خودا ﷺ كرد.

وانەى دووہم: دۇنيا بوون لە پرس پىكراو

بەپىزان: پرس پىكراو دەبىت ئەمىن بىت، نابىت بلىت وەلامى ئەوہى كەتۆ دەتەوئىت شووى پىبەكەيت، بەخودا كۆپى چاكە، لەجەماعەتى بەيانىانىش بىنىومە لە مزگەوت، وەلا باوكم جومعەكەرە، بەپۆزوو دەبىت، عەمرەشى كردووہ.. ئەمە ناسىن نىە، لە مزگەوت دىومە ئەمە عىبادەتى خودا دەكات، ئەمە واجبى خۆيەتى بىتە مزگەوت، ئەو

كەسە كەپرست پېدەكەت، دەبېت ورد و درشتى ئەو كەسە بناسىت ئەمجا رەئى بۆ بدەيت، ئىستا زۆر كەس ھەبە دەلېت، يەئنى: كچ ھەبووھ پەرسى كەردووھ وتوئەتەي:

دەبېت شوو بەفلان كەس بگەم ئەبى چۆن بېت؟ وتوئەتە بە خودا كۆپى چاكە، ئەم كۆپى چاكە تۆ لەمزگە وتدا بېنىوتە، خۆ قابىلە لەمزگە وتدا بەگژتا بېت! نە معامەلەت لەگەلى دا ھەبووھ، نە دراوسى بوى، نە شەرىكى بوى، نە ھېچ كېشە يەكت لەگەلىدا ھەبووھ، قابىلە بەبنا گوئەت بگىشىت وەكو (ئەبو جەھەم)؟ نەبېت.. دەبېت ورد و درشتى ئەو ئىنسانە بناسىت..

ئەھا پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن ئىنسانەكان دەناسىت، دەفەر مووئەت: (أما معاوية فَصَلُّوكُ لِمَالِ لَهْ) كاكە (معاوية) ھېچى نى، نە خانووى ھەبە، نە مالى ھەبە، نە پارەى ھەبە، خەك خېرى پېدەكەت، خەك دەبىياتوھ بۆ مالىوھ، ئەي دەباشە ئىواران بردىانەوھ بۆ مالىوھ ئەي مەقولە بلېن ژنەكەت لەگەل خۆت بەئىنە، ئەم ژور و ھۆدەبە بۆ تۆ!! ئەمە نەبېت، خۆ ژن ھىتان گالته نى..

پېغەمبەر ﷺ نەفەرەكە دەناسىت، خۆ ئەمانە ھەمووى صەحابەن، ئەمانە ئەوپەرى پېزدان لەخزمەت پېغەمبەر ﷺ، بەلام بەكەلگى ژن ھىتان نەبەت، ئەم پىاوھ دەبېت شارەزەي رابردووى كەسەكە بېت، بىنەمالەكەيان بناسىت.. دەفەر مووئەت: (أبو جهم ضَرَابٌ لِلنِّسَاءِ) لىدەرى ژنانە، ئەم بىنەمالەبە ھەر بەتایفە چەوسىنەرەوھى ژنانە، بىنەمالەبە ھەر عادەتەن بۆ ژن خرابەن، جارى واھەبە لىدانە خرابەكەيان، جارى واھەبە بىنەمالەبە واھەبە: دل پېسەن، يەئنى: (دايمە بەگومانن) يەخو ئافرەت نەچىتە مالىانەوھ.. ناوئىت بەحەياتى لەپەنجەرەبەكەوھ سەر دەرىبىت.. تەلەفونىكى بۆ بېت، دەلېت ئەوھ ئەبېت كى بوبېت؟ ئەوھ دل پېسە، ئەبېت وريا بېت كچەكەت نەچىتە مالى دل پېسانەوھ..

ھى واھەبە قەسەبەكى پېدەلېت، قەت عەفوت ناكات كىنەلە دلە..

ھى واھەبە دوو زمانە بىنەمالەبەكى دوو زمانن..

ھى وا ھەيە دريژ دادپن لە قسەدا، يەخوا قسە دانەمەزىنن، لەگەيدا مېشكى سەرت دەبات، ئەو ھەش خراپە يە..

ھى وا ھەيە پيا بازە، ھى وا ھەيە دزن، ھى وا ھەيە ترستۆكە، ھى وا ھەيە ساختە چيە، ھى وا ھەيە لۆ مە كەرە، ھى وا ھەيە دوو زمانە، ئەببەت ئەو كەسەي كە پرست پتدەكات: ئەرى فلان كەس من كچم ھەيە، يان كچەك دەئەت فلان كەس من شوو بگەم بەو كەسە؟ ئەببەت تۆ ورد و درشتى ئەم ئىنسانە و ئەم بنە مالاھە بناسى، بە تايبەت ئىنسانەكە، خۆيت ناسيبەت.. ئەمجا بليئى: ئا، نايبەت پرس پتكر او بليئەت: دلى فلان كەسەم لى دئيشى ئەھا پېغەمبەرى خودا ﷺ بەلايەو ھەموشكىلە نەبوو (معاويە) پىي ناخۆشە، يان نا، (أبو جهم) پىي ناخۆشە يان نا..

ئەمە ژيانى ئىنسانىكى لەسەر بەندە، ئەو پەرى بليئى: وەلاھى داواى لىبوردن دەكەم، من ناتوانم پەئى خۆم دەر بېرم، خۆزگە لە كەسىكى لە من شارەزا تەرت بېرسىايە.. ئىتر نايبەت بليئەت وەلاھى لەبەر فلان كەس با داواى گلەيم لى نەكات.. ئەببەت شتى راست وەكو پېغەمبەر ﷺ، بە كامەل و تەواويەو ھەيەتە دەستىەو..

وانەي سىيەم: ئاھرەتان مەرچى پياوى باش بزنان

دەببەت ئاھرەتەكانمان كچانمان بزنان مەرچى پياوى باش چيە ؟ مەرچى پياوى باش:

مەرچى يەكەم: دىن دارىيە

﴿وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ ۗ﴾ ﴿٣٠﴾ ﴿ خوداى گەرە لەسورەتى

(البقرە) دا لە ئايەتى (۲۲۱) دا دەفەر موويت: بەندەيەك، كابرەيەكى خزمەت كارى مالان، خزمەت كارى مالان بئەت و لەمالان خزمەت بكات، لەبەر بى پارەيى و بى حالى و بى كەس و بى مال.. ئەم عەبەدە مادام ئيمان دارە، مادام بېرواى بە خودا و قىامەت و قەبر و دۆزەخ و بەھەشت ھەيە، باشترە لە كابرەيەكى موشرىك..

نه‌گەر چی نه‌وشریکه سهرنجتان پابکیشیت به‌ده‌وله‌مه‌نیه‌که‌ی، به‌سه‌یاره‌که‌ی، به‌کوشکه‌که‌ی، به‌خزم و که‌س و کاره‌که‌ی، ئا ئم خزمه‌ت کاره‌ه‌له‌بژیره‌نه‌ی که‌ی، نه‌ک نه‌وکوپه‌مه‌سنوله، ده‌وله‌مه‌نده‌خاوه‌ن قه‌سر و قسوره‌که‌موشریکه، جا موشریکه‌هر به‌رد به‌رست نیه!!

له‌م پۆژانه‌دا که‌چیک‌وتی: به‌ته‌مام شوو به‌شیه‌یه‌که‌بکه‌م.. وتم وه‌لا نه‌گەر به‌قسه‌ی برای خۆت بکه‌یت، شووی پیتناکه‌یت، چونکه‌کابرای شیهه‌نه‌گەر بی‌دین بیت، نه‌وه‌هر نوپژ ناکات.. نه‌گەر دین دار بیت، موشکیله‌تره‌له‌بیدینیکه‌ی!! نه‌وه‌نده‌هاواری (حوسین) ده‌کات.. به‌حایاتی نالیت (یا الله)، نه‌گەر بلیت (یا الله) گومانی هیه، نه‌گەر بلیت: (یا علی) هیچ گومانی نامینیت!! ده‌ی ته‌وه‌موشریکه.

شوو به‌کوپه‌مه‌سولیک‌ده‌که‌یت، په‌سمی فلان که‌س له‌ژووور سه‌ریه‌وه‌یه‌تی، نه‌وه‌نده‌له‌وه‌ترسیت نه‌وه‌نده‌له‌خودا به‌ترسایه‌په‌کی نه‌ده‌که‌وت، نه‌وه‌نابیت، نه‌وه‌عه‌بدیک‌یان کریکارینکی سه‌رجاده، له‌وکوپه‌مه‌سوله‌خاوه‌ن کۆمپانیایه‌باشتره، که‌به‌روای ته‌واوی به‌خودای په‌روه‌ردگار نیه، با سه‌رنجی تۆش پابکیشیت، یه‌که‌م دینداری ه‌له‌بژیره.

مه‌رجی دووه‌م: په‌وشتی جوان

(إذا أتاکم من ترضون) نه‌گەر که‌سێک له‌ده‌رگای دایت هاته‌خوازینیت، هاته‌خوازینتی که‌چت، سه‌یری دوو په‌وشتی بکه: (خُلِقَهُ) نه‌ها پیتغه‌مبه‌ری خودا ﷻ ئم که‌دیسه‌که‌له‌سه‌حیحی (موسلیم) دا هاتوو به‌غه‌له‌ت ده‌یخویننه‌وه (دینَهُ وَ خُلِقَهُ)، به‌لام به‌پیتچه‌وانه‌وه: (خُلِقَهُ وَ دینَهُ) سه‌یری نه‌خلاق‌ی بکه، یه‌که‌م جار: نه‌رم و نیانی، ه‌له‌سوکه‌وتی جوانی، پاستگزی، عاره‌ق نه‌خۆری، په‌فیقی باش، بنه‌ماله‌یه‌کی به‌پیز، بی‌ده‌نگ و بی‌ته‌قه‌و بی‌نازاوه..

نه‌مجا سه‌یری دینی بکه: بزانه‌دینی هیه، هاتوچۆی مزگه‌وت ده‌کات، نوپژ و عیبادت ده‌کات، (فَرُوجُهُ) نه‌وجا که‌چی پیتده، یان که‌که‌ت شووی پیتکات..

وانده‌ی پانزده‌م

11

شوو به‌کی بکه‌م

خۆ (ئەبو جەھەم) بە حەياتى جەماعەتېشى نەدەفەوتاند، بە خودا جومعەي دەکرد، عیبادهتى دەکرد، پۇژووی دەگرت، حەجېشى دەکرد.. بەس چونكە لەژنانى دەدا، پېغەمبەر ﷺ فەرمووی: شووی پېمەكە، (لَنْ يَضْرِبَ خِيَارِكُمْ) پياوی چاك لە ژن نادات، ھەركەسێك لە ژن بدات پياوی چاك نى، لە ئىسلامدا: پەوشت جوانى بەعنى وەفادارى، ئەو نەبیت بە تەلەفونێك قەسەى لەگەل كوردبیت، ئىستا ژۆر كچ بۆيە موشكىلەى ھەيە و تەلاق دەدریت چونكە ئەو كۆرە بە تەلەفون بە ساقە و بە قوربانى بوو..

دەلێن كاتى خۆى، كچێك و كۆرێك لە دەرەو بە ناشەرى بەيەكەو بوون، كچەكە وتى: ئەو مانگە چەند جوانە! كۆرەكە وتى: ئەو مانگ نى، ئەو دەم و چاوى تۆيە چۆتە سەرەو.. دواى گواستىو، مانگێك لەلای نەبوو، ھىشتا ھەر (شەرُ العسل)يان تەواو نەكردبوو.. دەلێت: كچەكە ئەمەى ھەر لەبەر مابوو، وتى: ئەو مانگە چەند جوانە! ئەو چيە؟ وتى: ئەو مانگە، وتى: ئەو مانگە، وتى: خۆ كۆر نىت، ئەو مانگە خۆ پۇژ نى، ئەو لەبىرى چوو بوو ھەو كەبەوى وتبوو دەلێنى مانگى..

تەواو ئەو زەمەنە پۆى، وەفادارى بەعنى: ئىستا ئەم كچى لەبەر جوانىكەى دەوێت. ئەي ئەگەر سبەينى خوا نەخواستە ئەم كچە سوتا، ئەگەر جوانىكەى لەدەستدا، ئەگەر دەم و چاوى تىكچوو، ئەم كۆرە ھەر دەيەوێت وەكو جاران؟!

ئەو وەفادارى، ئايا بەدەم و چاوى تىكچوویشەو دەيەوێت؟

ھى واھىە ژنەكەى سوتاو، يەكسەر تەلاقى داو.. يان يەكسەر لە خەستەخانە لەو دەقىقەيەدا بىر لە ژنى دوو دەكاتو! دەلێت: تەواو بوو، من وەختێك ئەوم دەويست ئەو حۆرى بوو، من ئەو پىرە ژنەم بۆ چيە؟ يان جارى واھىە سەير دەكەيت كابرا ھەر بەگەنجى دەمىنیتو، ژنەكە بە منداڵ دادەپرژیت.. وردە وردە سى چوار منداڵى بوو، بەنەخۆشى بەتايبەتى ئاfrەتى ئەم زەمەنە بەفەقەرەت، بەعنى سەير دەكەيت ئاfrەتەكە تەپپو، ئايا ئەم كۆرە وەفادارە بەرامبەرى وەكو جاران!؟

كچى ژىر دەبىت كۆپەكە تاقى بىكەتەو، نابىت بە تەلەفون شوو بىكات و ھەر بەتەلەفون تەلاقى بىرېت، ئەو ھەتەرە، ئەو ھەي بە تەلەفون شوو بىكات، ھەر بە تەلەفون تەلاقى دەدرېت.. ئەو ھەي لە دەرگاي مالى بىرېت و، دەستى باوك ماچ بىرېت و، بە حورمەتەو كۆپك نەيتونىبېت پىزى بىشكىنېت، ئەگەر تەلاقىشى بىكات، لەبەر دەرگاي مالى باوكى تەلاقى دەدات، بە تەلەفون تەلاقى نادات..
دەبىت كچەكانمان، خوشكەكانمان، زۆرورىابن..

لەگەر مەي جەنگدا ھاوسەرى ھەلبىزارد !

بەسەرھاتىكەم خويئندەو زۆر سەرنجى پاكىشام لە جەنگى جىھانى دووم دا، لەولاتى ئەلمانىادا، كەنازىھەكان خەرىكبوو دەشكان، موخافىزىك ئەمەي بەفكردا ھات و وتى:
كۆپى گەنج بەقسەي كچ زۆر موخىب دەبىت، ئەو كۆپە گەنجانەي ئىمە خەرىكە لەبەرەكانى جەنگدا دەشكىن، بۆ ئەو ھىزىيان بەبەردا بىكەنەو، داوا لەكچەكان، بەكچى موخافىزەكەشەو بەكەن، نامە بنوسن بۆ بەرەكانى شەر، بۆ ئەو لاوانەي لەبەرەكانى شەپن و كۆپى ئەم شارەن، بلىن:

ئىوھ كۆپى قارەمانن، ئىوھ تىكۆشەرن، ئىوھ شەرەف و ناموسى ئەم خوشك و كچانەي ئەم ولاتە بە دەست ئىوھوھەي، ھانىيان بەدەن، جا ئەگەر كۆپ نامەي كچ بخوئىنئەو، ئەگەر بەدلى بىت، ھەر شىت دەبىت! شەرم لە گولەي (بى كەي سىش) ناكات! . ئىتر وایان لىكردن بۆ ئەو ھەي مەيدان چۆل نەكەن، ئەو ھەي فىلكى سىاسى بوو..

دەلئىت بەكەك لەوانەي نامەكەي بەدەست گەبىشت، بەدەست و خەتتىكى گەلئىك جوان نامەكە نوسرابوو، زۆر بەئەبىي و بە وشەي جوان پازاندبووئەو، چوار پىنچ نامەي بۆ چوو.. ھەموو جارىك ئەم نامەيە بەنسب كى بوايە، ژمارەكەي وەرەگرت و ھەمان نامەي بۆ دەچووئەو.. پىنچ شەش مانگ داوى ئەو، دەلئىت: كۆپەكە جابى نامەيەكە دايەو، دەلئىت: مەن دەمەوئىت زەواجت لەگەل بىكەم، ئەم دەست و خەتە جوانەي تۆ، ئەم

وتە شېرىنەنەي تۆ، خۆزگە ئىمە نەك ھەر لەسەربازى گەراموۋە، ولاتى ئىمە لەشەر سەرکە وتوۋبوو..

وتى با زەواج بگەين. كچەكە وتى: پازىم ئەوئىش وەلامى كۆرەكەي بەدل بوو.. بەلام سەيرى ژىرى ئەم كچە بگە! دەلئىت: لەنامە بەكدا بۆى نووسى: كەي دەگەرئىتەو؟ كۆرەكە بۆى نوسى فلان پۆژ لە وئىستگەي فلان شەمەند نەفەر دادە بەزىم.. كچەكە وتى: باشە من دىم بە پېشوازىتەوە بۆ ئەوئىش بەكترىن بېينىن.. منىش زەواجت لەگەلدا دەكەم و پازىم.. چەپكە گولئىك بە دەستەوەيە، وەرەقەيەكى لەناودا نوسراوۋە: من ئەو كەسەم بەمناسەوە، كە ئەو چەپكە گولت بېينى، ئەوە منم..

دەلئىت: كۆرەكە وتى: خودايە من چۆن ئەو قەسەيەم كەرد، ئەبېنىت كچەكە بالاي كورته، ناشرىنە، بەدلەم نىە، من چۆن وەعدىكى ئاوام دا؟! وەلامى غەلەتم كەرد.. بەلام ھەرچۇئىك بىت بزانم چۆن دەبىت؟

دەلئىت: كە لەوئىستگەي شەمەندەنەفەر دابەزى، چاۋى گىپا خەلكى زۆر ھاتبوو بەپىرى دەستگىران و ئەوانەي خۇيانەوە كە بەلئىنيان پىدابوو، كچىك نامەيەكى لەناو چەپكە گولئىك دانا بوو بۆ ئەوئىش بېناسمەوە، كەسەيرى كەرد:

كورته بالايەكە ھەر سى بست دەبىت، ھەتا بلئىت دەم و چاۋ ناشرىن، قز ئالئوسكاۋ، يەغنى لەگەل حورمەتم بۆ سىفەتى بەشەرەت، لە كتئىبەكەدا ئاۋا نوسراوۋە، ھەرچى سىماي جوانى بىت نىەتى، بەتەمەندا چۆتە تەمەنەوە، قزى سېى بوو..

وتى: ئاي دەستى شكاوم چىم بەخۆم كەرد؟! باشە منە بەدەست و خەتەكەي تىكەوتم، من چوزانم ئائەم دىۋەيە! جاۋەرە شو لەگەل ئائەمەدا بەكەيتەو..

دەلئىت: زۆر پەشيمان بووم، بەلام وىستى خۆي لى بدزىتتەو.. دەلئىت: لەدوايدا وتى: نا ئاخىر من ئەم كچەم ھەلخەلە تاندوۋە من پىنج شەش مانگە نامەي بۆ دەنئىم.. ئەي بىۋەفائى بۆ من؟ ئەم مادام منى لە بەرەكانى جەنگدا پارگرت، بە دلسۆزانە، من تەسلىم بە دوزمن نەبووم، زۆر سەرکە وتوانە ئازايەتتە كانمان بەھۆى نامەكانى ئەمانەوە بوو..

نەخىر، ئەمە عەييە، ئەمە شۈرەييە، ئەمە نا ئىنسانى و نا پىاوييە، ئىنسان پەشىمان
بىت لە وەعدى خۆى، وەلاھى ئەگەر دىيۈش بىت تازە وەعدم داوہ زەواجى لەگەل
دەكەم!!

دەلئىت: چوہ پېشەوہ وتى من ئەو كورەم كەنامەكانم بۆ دەناردى، بەئەوپەپى
دلسۆزىيەوہ، راستە من ئىستا سەبرى تۆ دەكەم بەشكۆ و شىوہ بەئاواتى خۆم ناگەم،
بەلام بەو وەفادارىت خۆشچال، كە تۆ بەو وشە جوانانەت منت بەسەر كوردەوہ..

دەلئىت: لەو كاتەدا كچەكە وتى: داواى لىيوردنت لىدەكەم بەپىز، من نىم، من
خزمەتكار و بەردەستى ئەو خاتونەم كەنامەكانى بۆ تۆ ناردوہ.. ئەو منى ناردوہ
بەپېشوازىتەوہ، ئەھا خۆى لەكۆى وەستاوہ! دەلئىت خۆى لەوتىيە..

دەلئىت: كەچووم مانگ ئاسا!! كچىك ھەر شىوازى مانگى چواردەى دەدا، كچى
پارىزگارى شار بوو.. بەلام ھەتا بلئىت زىر.. وتى: ئەمەت بۆچى پىكردم؟

وتى: تاقىم كوردىتەوہ كەتۆ منت ببىنبايە يەكەم جار موعجىب دەبووى بەجوانىەكەم،
جوانىەكەى من سەرنج پاكىشە، چەندىن كەسم پەفز كوردۆتەوہ، بەس ئائەمەم ناردە
بەردەستت بزائم، ئەگەر ئەمەت قبول بىت ئىنجا راست دەكەيت كەمنت خۆشەوئىت.

سەبرى ئەو زىرىيە؟! چۆن تاقى كوردۆتەوہ، تۆ بەو دەم و چاوە ناشرىنەوہ منت
قبول بىت، بەم جوانىەوہ ھەر لەخزمەتمدا دەبى.. ئەگەر ئەوت پەفز بىكردايەتەوہ، ئەوہ
بەعومرت چاوت بەمن نەدەكەوتەوہ، چونكە دەمزانى تۆ بەدواى جوانىەكەى مندا وئىلئىت
نەك بەدواى شتەكانى تردا!! لەبەرئەوہ دەبىت كچ ئاوا جارۆك كور تاقى بىكاتەوہ،
بەدو قسە كۆتايى بەبابەتەكان نەھىنئىت.. ئەگەر نەترانى پەوشتى چۆنە سەبرى
ھاوپىكانى بىكە..

پېغەمبەر ﷺ نافەرموئىت (المرءُ على دينِ خليله) دەفەرمووى: ئىنسان لەسەر
پەوشتى برادەرەكەيەتى، ئەگەر دەتەوئىت كورۆك بىناسىت، ئەگەر ناتوانىت تەداخولى ناو
ماليان بىكەيت.. سەبرى ھاوپىكانى بىكە، بلى ئەوہ ئەم كورە پەفىقى كىيە؟

پەفېقى ئارق خۆرە؟ پەفېقى قوماز چېە؟ پەفېقى ئەو گەنجانەيە كە تا دوانزەي شەو لەكۆلانان تەقەي دۆمىنەيان دىت؟ ئەگەر پەفېقى ئەوە بىت، ئەويش ئەوەيە، ئەوە بېينە.. چونكە ئەوە تەمسىلى پەفېقەكانى دەكات، بە پەفېقەكەيدا بېناسە.. (المرء على دين خليله)

پاشان بەرېزان ھەزەرەتى (عمري ابن عبدالعزيز) خەلىفەي پېنجى راشدىن وشەيەكى زۆر جوانى ھەيە دەفەر موويت: (إذا رأيتم الرجل يطيل الصمت، و يهرب من الناس فاقتربوا منه، فإنه يلقى الحكمة) بەراستى وشەيەكى بەجىيە، ئەگەر گەنجىكتان، كەسىكتان، بېنى دايمە بى دەنگە، درىژ دادې نىە، زمانى پارىزراوہ، وە كەسىكى بى دەنگ و سەنگىنە، خۆي زۆر لەخەك نزيك ناكاتەوہ، دەچىتە سەركار و پېشەي خۆي، دوو سى برادەرى جوانى ھەيە، پىك و پىك ھەز زۆر بەتىكە لاوى ناكات..

من دەلئيم مەرھەباي ھەموو كەس بەكە، ناسياوت زۆر بىت، ئىمە ھەموومان لە مزگەوتدا ناسياوين، بەلام مەرچ نىە ھەموومان برادەرى يەكترىين، ھەموومان ھاوپىي يەكتر بىن، سەير بەكە بزائە: ھاوپىكانى كەمن، با ناسياوى زۆرىيت.. قەيناكە مەرھەباي ھەموو كەس بەكات، پىك و پىك بىت، بەس با ھاوپىكانى كەم بن..

ئەگەر ئاوابو كچى بدەنى، لىي نزيك بەوہ، ئەگەر كەسىك بوو زمان نەشتەر بوو.. ھىچى نەھىشتىبوويەوہ بتوتايە موخافىزى شار، دەيوت: برادەرمە! بلى: فلان وەزىر، دەلئيت: دەيناسم ئەوہ ھىچ نىە، ئەوہ ھىچ نىە ئەگەر ھەموو كەسىكى ناسى.. يەئنى بۆ خۆي باش نىە لەگەل ھەموو كەسىكدا تىكە لاو بووہ، ھەولبىدە لەوانە نزيك بەوہ..

مەرچى سىيەم: ھاوشان بوون

ھاوشان بىت لە دىندارىدا، ھەيە كچىك ئەھلى شەونويز، خەتمى قورئان، دىندار.. شوو بەكوپىك بەكات ھەزى لەم شتانە نەبىت.. بلىت: من نويز دەكەم، بەلام ھەزەم لىنيە تۆ بچىت قورئان بخوئىت.. ھەزەم لىيى نىە تۆ بچىت شەو نويز بەكەيت..

وانەي بانزەبەم
 ۱۱
 شوو بەكەم بەكەم

ئەمە باش نىيە دەبىت ھاوشانت بىت. ھاوشانتە لە دىندارىدا، لە مال و ساماندا، كچى پىاويكى دەولەمەند بلىت شوو بەھەژارېك دەكەم، جار ھەبوو خوشكمان ھەبوو وتويەتى: لە خىمەدا ئىدارەى لەگەل دەكەم.. كەچى دوايى سەير دەكەيت لەخىمەدا ئىدارە ناكات، لە خانووى سەد مەترىدايە، داواى خانووى دووسەد مەترى دەكات.

ئەو ەفسرەتى ژيان وايە، ھەر پاش ماوہيەكى دىكە لەخىمەدا ناژين، لەبەر ئەو دەبىت ھاوشانى خۆت بىت، ئەمجا ھاوشانى كچ تۆ كچى پىاويكى فەقىرى، شوو مەكە بەكوپى پىاويكى دەولەمەند، ھەموو پۆژېك سەفرەكەى لە جەژنى مالى باوكت پازاوەترە، چونكە ھەموو پۆژېك بە چاوتدا دەداتەو، دەلېت لەمالى مندا تىرى خواردا!!

باوەر بگەن من بەگوئى خۆم بىستومە، ئافرەت ھەبوو پېك و پېك، مالى باوكى كۆرەكە وتويانە: كىي لىيە؟ وتويانە: خەزورى كۆرەكە لە ويە، دەى ھاتوو بە تىر بخوات لەمالى ئىمەدا، لەمالى خۆيان ھەر برسى بوون!! يەئنى بەپاستى كابرأ فەقىرە ھاتوو سەردانى كچەكەى بكات، يەكسەر خەسووى كچەكەى وتويەتى: باوكى گەيشتە ئىرە؟ ئەويش با لىرە تىر بخوات، دايمە برسەن..

ئا، ھاوشانى خۆت ھەلبىزىرە، پەنگ بىت ھەموو كەس وانەبىت، دەولەمەندى بەعيزەت ھەبە، ئەو مالە بە مالى خودا دەزانىت.. دەلېت: منىش دويىنى فەقىر بووم، بەلام ھەموويان وانين، ھى واھەبە كە دەولەمەند بوو خۆى بەھاوشانى فەقىر نازانىت، چاك وايە ھاوشانى خۆت بىت لە بوارى دارايدا، لە بوارى سەقافەت و پۆشنىبىريدا، ھەكو يەك بن، ھەتا تەنانەت زانايانى مەزھەبى شافىئەىش دەفەرموون:

سەيرى كارو پېشەكەى بگەى باشە، كچى ھەمالېك شوو بكات بە كوپى ھەزىرېك بە خودا پەنگە ژيانيان لەدوايدا ھەكو يەك تەرازوو نەبىت..

ئەمە كۆمەلە خالېك بوو بەكورتى عەرزى خوشكمانى بەپېزم كرد، بەناونىشانى: ﴿كى بەھاوسەرى ژيانم ھەلبىزىرم﴾ ئومىدەوارم ھەموو كچانمان، ھەموو خوشكمانان، بەختەوەر

وانەى پانزەھەم

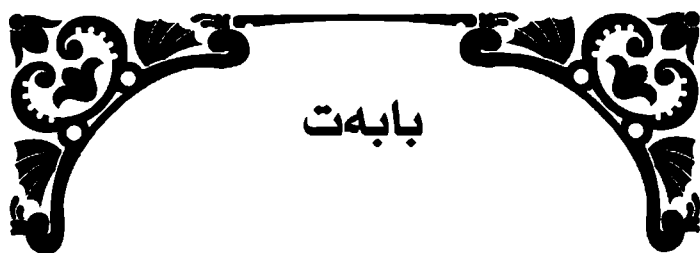
شوو بەكى بگەم ؟

بن.. به هاوسه ری باشی خویان شاد بن.. خودای پهروه ردگار په حم به حالی هه موو
لایه کمان بکات.. تا شه ویکی تر و زنجیره باسیکی تر به خوداتان نه سپیترم
(وَالسَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ) .

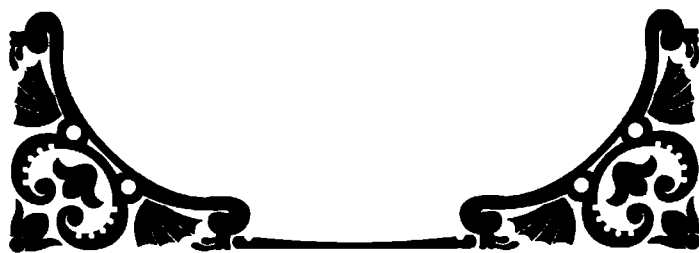
واندهی بانزه بده

شوو به کی بکه م؟

چ ئافرمتیك بكه‌مه هاوسه‌رم ؟

وانەى دوانزەھىم

چ ئافرىتىك بىكەمە ھاسەرم؟!

* قال الله سبحانه و تعالى : ﴿فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ﴾ النساء : ۳ .

* قال رسول الله ﷺ : (تُنكِحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ : لِمَالِهَا ، وَ لِحَسَنِهَا ، وَ جَمَالِهَا ، وَ لِدِينِهَا ، فَأَظْفَرُ بِذَاتِ الدِّينِ ، تَرَبَّتْ يَدَاكَ) . - رواه البخاري : (۵۰۹۰) وَ مُسْنِم : (۱۴۶۶) .

* قال رسول الله ﷺ : (إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النِّصْفِ الْبَاقِي) . - رواه البيهقي ، وَ حَسَنَةُ الْأَنْبَانِي فِي صَحِيحِ الْجَامِعِ : (۴۳۰) .

- * جاريك له زانبايهكى بوارى ماتماتيك دەپرسن : ئايا ئافرهت چۆن بىت باشه ؟
- ئەويش دەلى : ئەگەر ئافرهتەكە خاوەن (پەروشت) بىت ، ئەوا دەكاتە = ۱ .
- ئەگەر جوان بىت ، ئەوا سەفرىكىشى بۆ زياد بىكە ، كە دەكاتە = ۱۰ .
- ئەگەر ئافرهتەكە خاوەن (مال و سامان) بوو ، ئەوا سەفرىكى دىكەى بۆ دانى كە دەكاتە = ۱۰۰ .
- ئەگەر ژن خانەدان و خاوەن (كەس و لەخىزانىكى ديار) بوو ، ئەوا سەفرىكى دىشى بەدەيه = ۱۰۰۰ .
- بەلام ئەگەر ژمارەى يەكەمى (۱) ئەما ، ئەوا تەنھا سەفرەكانى دەمىنىتەوه ئەويش دەكاتە : ھىچ !!

وانەى دوانزەھىم ۱۲ چ ئافرىتىك بىكەمە ھاسەرم؟!

سەرچاۋەكان :

- ۱) موسوعە الاداب الإسلامیة ، أئمن المزن ، ص ۴۱۹ ، ط : ۱ ، ۲۰۱۳ ، مکتبە الفیاض .
- ۲) كوفارى (پزیشك) ژماره : ۲۲ ، ل ۴۴ .
- ۳) كوفارى (نوالهى نوى) ژماره : ۱۰۲ ، كانونى دووھى ۲۰۱۲ ، ل ۱ .
- ۴) الزواج في القرآن والسنة الصحيحة ، محمد ملا فائق الشهرزوري ، ص ۴۷ ، ط : ۱ ، ۲۰۱۱ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

نیماندارانی به پریز: دانیشتنی نه مشه ویشمان له و زنجیره باسی که نه مسال له
خزمه تیدابوین، به ناوی: ﴿نهی پیغمبری خودا ﷺ کیشو گرفتم هیه﴾ هاتوومه ته
خزمه ت بوم چاره سر بکه، با نه مشه ویش بچینه وه خزمه ت خوشه ویشتمان و سلاوات
له سر نه و که سه بدهین.. له سر نه و زاته، نه و په حمه ته بدهین، که خودای په روه ردگار
خوی سلاواتی له سر داوه و فرمانی کردووه فریشته کان و هه موو نیمانداران سلاواتی
لیبدهن:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

خوشه ویشتمان و به پریزان: نیمه دوینی له خزمه ت مه جلیس و دانیشتنی پیغمبری
خودادا بووین ﷺ، کاتیک نافرته تیکی زیر و وریا و به پریز، به ناوی (فاطمه ی اینت
قیس) هوه هاته خزمه تی و باسی نه وه ی کرد که: هاوسه ره که ی به که سیگدا که ناوی
(عەیاش)ه، نه و (ابوعمر)ی هاوسه ری جوابی بۆ ناردووه وتویه تی: من توّم ناویّت و
ته لاقم داوی، دواتر له هه واله که ی کۆلیوه ته وه پاست بووه.. دوا ی به سر چوونی
عیده ی..

له زهمانی پیغمبردا ﷺ کومه لگا زۆر پیشکه وتوو بووه، نیستا زۆر شت هیه
له سر نیسلام حیساب ده کریت، که دوینی شه و کات نه بوو ناماژه به و خاله گرنگه بکه م،
نه ویش نه وه یه: جاری واهیه له ولاتی نیمه دا که سیگ هاوسه ره که ی ده مریت.. یان

مېردەكەي تەلاقى دەدات. ئەگەر دواي سى چوار سال شوو بكاتەوہ.. خەلك ھېشتا پىي
عەيىبە دەلەين: كوپرا شوى كردهوہ!؟

ئەم ئافرەتە بەرپزە، يەكسەر كە عىدەي بەسەر دەچىت، عىدە واتە: (مەسەلەي پاك
بوونەوہ) عىدەي ئافرەتەكە تەلاقى دراىت ئەگەر ھەملى ھەبىت، سكى ھەبىت،
دەبىت سەكەي دابنىت، ھەر ئەو دەقىقەي سەكەي دادەنىت ئىلاقەي بە مېردە
پىشۋەكەيەوہ نامىنىت.. لەو دەقىقەيەدا بۆي ھەيە شوو بكاتەوہ، ئەگەر ھاتوو ھەملى
نەبىت، سكى نەبىت، ئافرەتەكە پىويستە سى جار بگەويتە بى نوپزىوہ، سوپى
مانگانەوہ، پاك بىتەوہ، لەجارى چوارەمى پاك بوونەوہ بۆي ھەيە شوو بكاتەوہ..

ئەگەر لە سوپى مانگانە وەستا بوو، يان لىي تىكچوو بوو، سى مانگ دادەنىشىت..
لە چوارەم مانگدا بۆي ھەيە شوو بكاتەوہ.. ئەگەر يەكەك مېردەكەي مردبوو، مېردەكەي
وہفانى كرىبوو.. دەبىت چوار مانگ و دە رۆژ دابنىشىت.

ئەگەر ھامىلەش بوو ھەمەكەي دابنىت، دواي ئەوہ يەك دانە رۆژ بە عەيىبە ھىساب
نەبوو لە زەمانى پېغەمبەردا ﷺ، ئەم ئافرەتە كە عىدەي تەواو كرىد داوى سى پاك
بوونەوہ، جارى واھەيە سى مانگىشى پى ناچىت، يەكسەر خوازىبىنى كار ھات، سى پىاو
لە دەرگايان داو ھاتن بۆ خوازىبىنى، خۆي سەرى لىيان دەرئەدەچوو كاميان باشە،
باسمان كرىد كە چووہ خزمەت پېغەمبەر ﷺ كە فەرموي:

شوو بە فلان و فلان مەكە، چونكە (معاويە) مال و سامانى نيە، بۆ خۆي لەدەركى
خەلكە چون ئن لەبەر دەركى خەلك بەخىو دەكرىت!؟

(أبو جَهم ضَرَابُ لِلنِّساءِ) (ئەبو جەھەم) پىاويكە توند و تىزە، دايمە گزچانىك لەسەر
شانىەتى، ھەر قسە بگەيت بەلا ملت دەكېشىت.. ئەويش بەگزچان دەتكوزىت رۆژك،
ئەويش بەكار نايەت.. (فعليك بأسامة بن زيد) وەسىەتت بۆ دەكەم، پېغەمبەر ﷺ
فەرموي شوو بگە بە (ئوسامەي كوپى زەيد) كە كوپىكى گەنجە، ھىمەن و لەسەر خۆيە،

خاوەن مال و پارە و خانووە، دەفەر موویت: شوی پیکرد و باشتەین ھاوسەری ژیانی بوو.

کوران چ کچیک ھەلبژیرن ؟

دوینی باسی کچانمان کرد، ئەي کوران؟ ئەگەر کوریک بلی: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من کى بېنم؟ ئەي من ھاوسەری ژیانم چۆن دیاری بکەم؟

پېغەمبەر ﷺ بەرامبەر گەنجانمان دەفەر موویت (تُنْكَحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ) لە صحیحی (بوخاری) و (موسلیم) دا ئەم ھەدیسە ھاتووہ.. ئافرەت کە ئینسان دەچیتە خوازینی، کە مەیلی پیاو رادە کیشیت، کە سەرنجی ئافرەتیک بدات، ئەم ھۆکارانە پیاو، کورپی گەنج، کە تەمەنی ژن ھینانی دیتە پێشەوہ.. داوای لێدەکات کە بپوات بۆ خوازینی ئافرەتیک، کە شەریکی ژیانی ھەلبژیریت، بۆ ئەم شتانە:

ھى واهیه له بهر ئه وهى دهوله مهنده، سهير دهکات ئەم ئافرەتە سەرۆت و سامانیکی زۆری ھەيە، ھى واهیه سەیارەى ھەيە، خانووی ھەيە، موچەى ھەيە..

دەلێت: ئەو زۆر چاکە، من ئەگەر موچەم نەبیت ژنە کەم ھەيەتی، سەیارەى ھەيە، خانوویەکی بەناو و ھەيە، باوکی میراتی زۆری بۆ بەجێھێشتووہ، تموخی مالە کە وای لێدەکات کە سەرنجی ئافرەتە کە راییکیشیت، ئەمە بۆ من باشە..

(ولحسبها) یان ھەسەب و نەسەب و بنەمالەى، ئەمە لە ھەشیرەتی فلان کەسە، ئەمە کچی فلان کەسە، ئەو بنەمالەى فلان کەسە، ئەو خانەدانە، ئەو دەست پۆشتووہ، ئەو بەیانی من دەبمە کورپی ئەو مالە، ئەو ھەموو چە کدارەیان ھەيە، کى دەتوانیت قسەم پێبلیت؟ پشت و پەنام دەبیت، بە ئومیدی ئەو دەلێت: با بچمە خوازینی فلان کەس، خوشکی فلان کەس، بە ئومیدی ھەسەب و نەسەبىکی بەقوہتی ھەيە..

وانەي خاوانزە ھەيە
 ۱۲
 چ ئافرەتیک بکەمە ھاوسەرم؟

(وَلَجَمَالِهَا) یان سه‌رنج ده‌دات زۆر جوانه ئافره‌ته‌که، سیمایه‌کی زۆر جوانی له‌لایه‌ن په‌روه‌ردگاروه پی‌به‌خشراره، هه‌ر به‌بینینی ئه‌م کورپه‌ عاشق و شه‌یدای ده‌بیت، ئه‌وه‌ی که‌ته‌ماشای ده‌کات به‌س جوانیه‌که‌یه‌تی ده‌چیته‌ خوازیبینی ..

(وَلِدِينِهَا) یان ته‌ماشای ده‌کات ئه‌م که‌چه، ئه‌م ئافره‌ته‌ به‌پاستی دینداره، داپۆشراوه، حه‌یا و حورمه‌تداره، ئه‌هلی نوێژه، ئه‌هلی جومعه‌یه، ئه‌هلی دهرس و ده‌وری قورئانه، له‌گه‌ڵ کۆمه‌لێک خوشکی مو‌حه‌جه‌به‌دا سه‌ری به‌یه‌که‌وه‌ناوه‌ له‌و زه‌مه‌نی فیتنه‌یه‌دا، ئه‌م بۆ خۆی خه‌ریکی خزمه‌ت کردنی حه‌دیس و قورئان و شه‌رعه‌ ..

دوو مندالی داناره‌ دهرسیان پێده‌لێت .. ئه‌م پیاوه‌ سه‌یری ئانه‌مه‌ ده‌کات، ده‌لێت: هه‌ی ئافه‌رین له‌م زه‌مه‌نه‌دا که‌ خه‌ڵک خۆی پووت ده‌کاته‌وه، له‌م زه‌مه‌نه‌دا که‌ ئافره‌تان به‌ داخوه‌ هه‌موو ده‌رگای فه‌سادیان بۆ کراوه‌ته‌وه، ئه‌م ئافره‌ته‌ به‌م گه‌نج و جوانیه‌ی خۆی، جاری واهیه‌ سه‌یر ده‌که‌یت بێجگه‌ له‌ حیجابه‌که‌ی عابایه‌کی داوه‌ به‌سه‌ری خۆیدا، ئه‌مه‌ ده‌بینی، ئه‌خلاق و دینی تێدا ده‌بینیت ..

پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌فه‌رموویت: (فَاظْفَرِ بِذَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ) تۆ هه‌ولێده‌ چاوت له‌و ئافره‌ته‌یان ورد بکه‌وه، که‌ خاوه‌نی دینه، جا که‌ خاوه‌نی دینی پاسته‌قینه‌ی بوو، خاوه‌نی په‌وشتیش ده‌بیت .. چونکه‌ په‌وشتی جوان به‌ره‌می دینه، به‌ره‌می تێگه‌شتنێکی واقعه‌یه‌ له‌ دین، ئه‌وه‌ به‌پاستی تۆ ده‌ستی خۆت وه‌شاندووه، ئه‌وه‌ به‌پاستی تۆ گه‌هوت بردۆته‌وه ..

(تَرَبَّتْ يَدَاكَ) یه‌عنی ده‌ستت ناچیت به‌خۆلدا، ئه‌وه‌ به‌پاستی تۆ کاسی ئالتونت وه‌رگرتووه، ئه‌وه‌ تۆ خه‌زینه‌ی دنیاو قیامه‌تت وه‌رگرتووه، ئه‌وه‌ تۆ به‌پاستی به‌خته‌وه‌ره‌ بوویت ئه‌ی کوپێ گه‌نج، ده‌ی کوپێ گه‌نج ته‌ماشای ئه‌و ئافره‌ته‌ بکه‌ که‌ دین و ئه‌خلاقیه‌، هه‌یه، پیغه‌مبه‌ر ﷺ باسی ئه‌وانی تریشی کرد، یه‌عنی ئه‌وانی تر له‌گه‌لێدا بن زۆر باشه، نمونه‌ی حه‌دیسه‌که‌ وه‌کو زانستیکی بێرکاری پوون ده‌که‌ینه‌وه:

ئەگەر ئافرەتېك خاۋەنى پەروشت و دىن و ئەخلاقى پەسەند بېت، وابدانە ژمارە يەكە (۱) بىنوسە ئەم ئافرەتە ژمارەكەي: يەكە، ئەگەر لەگەلېشىدا دەم و چاۋى جوان بوو، ئەوە بۆى بگە بە دە (۱۰)، سڧرىك بۆ يەكەكە دابنى، دەبېت بەچەند؟ دەبېت بە دە، لە خودا بەزىاد بېت ھەم دېنى ھەيە، ھەم ئەخلاقى ھەيە، ھەم سىماشى جوانە.. پېتغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموویت: ئەگەر چوۋىتە مالەوھ نىشانەي ئافرەتە باش ئەوھە يەكە سەيرى دەم و چاۋت كرەد.. قەناعەتت بېت، ئەوھندە جوان بېت لە بەرچاۋت، نەچىت بېر لە ئافرەتە تر بگەيتەوھ، ئەوھش يەكېكە لە سېڧەتە جوانەكان، (ئۆرۇ ئالى ئۆر) ئەوھ بوو بە دە، سڧرىكى دېكە بڧەرە بەردەم يەكەكە..

خۆ ئەگەر مال و سامانىشى ھەبوو ھەر چاگە، موچەيەكى باشى ھەيە، لەباپىرانىئەوھ دەولەمەند بوون، قەيچىكە، خۆ ئەمەش بۆ خۆى خەلاتىكە، سڧرىكى دېكە بڧەرە بەردەم يەكەكە، دەبېتە ژمارە سەد (۱۰۰) ھەم دېندارە و بە پەروشت، ھەم سىما جوان رېك و پېك، بوونى بئەمالەيەك نا،چەكدار و شەپانى، بئەمالەيەك حورمەتدار لای خەلك، پېز و حورمەتيان لەخەلك دەگرت، كۆمەلېك براى ھەبوو شەكرە پياو..

كۆمەلېك ئامۇزاي ھەبوو دېندار و خوداناس، عالم، زانا، دەرچوى جاميە، مامۇستاي جاميە، ئەو دكتور بوو، ئەو ئەندانزار بوو، ئەويان محامى بوو، تۆ ئىشت بەكاميان بوو، ئەويان مودبىرى شورتەيە، ئەو مودبىر ئاسايشىكى رېك و پېك بوو.. يەئنى سەير دەكەيت ئەم بئەمالەيە ھەموو دام و دەزگاكانى ولاتيان بەدەستەوھەيە، بۆ ھەر كار و بارىك دەچىت يەكېكيان ھەيە، دەي ئەمە بۆ خۆى بەرەكەتېكە، تۆ بۆ خۆت لە مالى خەزورۇتدا خزمەت ھەيە، ئەوھ سڧرىكى بۆ زىاد بگە، بوو بەچەند؟ بوو بەھزار (۱۰۰۰).. ئەم ئافرەتە بالانسەكەي گەشتۆتە ھەزار ..

بەس ۋەرە يەك شت بگە: ئەم ئافرەتە يەكەم ژمارە كە دىن و ئەخلاق بوو، لېي بگەرەوھ، دەبېتە سى سفر (۰۰۰) ، سفر لەزانستى بېركارىدا ھېچ قىمەتەي ھەيە؟! سى سفر لە تەنىشتەيەكەوھ رېز بگەيت ھېچ قىمەتەي ھەيە؟! نەخېر..

ھەزار مىليۇن سفر بەيەكەوھ رېزى بىكە ھېچ قىمەتى نىيە، بەلام ئەوھ ئەو سفرانە بە يەك شت قىمەتتەن ۋەرگرت، بوو بە دە، بوو بە سەد، بوو بە ھەزار، بە ژمارە يەكەكەوھ ئافرىت بە دىن ۋ ئەخلاقەكەوھ دەبىتتە ھەزار، چەند كەس ھەيە ھەتا بلىتتە ژنەكەي جوانە، كەچى دەلى: خۆزگە لە خۆزگەي خودا ئەو جوانىتە بىكردايە بە سەد بەشەوھ، ئەوھ دوونۇق بەشى نەبوايە، بەلام دىن ۋ ئەخلاقى ھەبوايە، پىزى مىوانى بزانيايە، قەدر ۋ حورمەتى مېردى بزانيايە، خۆزگە لە خۆزگەي خودا يەك كەسم لە بنەمالەي ئەم نەناسىايە، چونكە ھىچيان كەلكى پەنجا فلسيان نىيە، ھەموويان بەلان، پىتتە عىيە بلىتتە: مالى فلان كەس مالى خەزورمە، ئەوھ ژن برامە، ئەوھ ئامۇزاي خىزانمە، ھەموو شەپانى، قەرز كويز، خراپ ۋ ھەر لە پووت نايە، دەبىتتە خۆت لە مەجلىسدا بدزىيەوھ.. ئەگەر ئەمە دىن ۋ پەوشتى لىيوويەوھ دەبىتتە سفر، سفرەكان سوديان نىيە، سفر لە زانستى بىركارىدا بى ژمارە ھېچ سودى نىيە..

بۆيە دايمە كورپانى كەنجان، ھەولمەدە ئەوھندە بەرز بېروانىت كالاوھەكەت بىكەوئىتە خوارەوھ، ئەوھندەش سەرت شوپ مەكەوھ لوتتە بدات لە سەر عەرزەكە.. لە ئافرىتدا سەيىرى ناوھندەكەي بىكە..

دەلىت: لە زانايەكيان پرسى: دەتەوئىت چۆن ژنىك بەئىنىت؟ وتى: ۋەلا ئەگەر خودا بەنسىبىم بىكات، ئەوھش ھەمووى دواي ئەوھى دەبىتتە داواي يارمەتى لە خودا بىكەيت، ھېچ كەس بە ئازايەتى خۆي ناگات بە ۋ پەلەيە..

ئەوھى ھەمانە بەپىزان، ئەوھى ژنى باشى ھەيە، ئەوھى ئەولادى باشى ھەيە، ئەوھى مالى باشى ھەيە، ئەوھى حورمەتى ھەيە، ئەوھى قسەي ھەيە، ئەوھى پەلە ۋ پايەي ھەيە، ۋەلاھى ھەر ھەمووى ھى خودايە، ھەر ھەمووى ھى خودايە، ھەمووشى تاقىكردەنەوھى.. ھەر ھەموومان تاقىدەكرىنەوھ بەوھى كە پەروەردىگار پىي بەخشىويىن..

ئايا دەلتىن: (هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي) ئەو ھى خودايە، ئەيىنا من ئەو پياوھ نازايە نەبووم ئەم ژنەم ھەلبۇزاردايە، خودا پەھمى پىكىردم، بە قسەي پىنغەمبەرى خودام ﷺ كىرد، چاوم لە دىن و پەوشت كىرد سوپاس بۇخوا، كۆمەلىك مۇسەفەتى تىرىشى تىدا بوو..

وتيان: زاناكە تۆ چ ژنىك ھەلدەبۇتتە؟ وتى: ئەگەر خودا پەھمى پى بىكات، ھەز دەكەم ژنەكەم زۆر جوان نەبىت، بۇ ھەر شوپىنىك پۇشتم سەد كۆر ئاوپى لىبىداتەو، ژنى وا ھەر بەلایە، ھەيە فەقىرە ناویرتت لە مال بىتە دەروە.. يەنى ھەندىك ژن ھەن سىمايەكى ھەيە بەلایە بۇ مۇردەكەي، ھەزناكەم ئەوئەندە جوان بىت، خۆزگە ئەوئەندە ناشرىنىش نەبىت باس باسى ژنەكەي من بىت لەناو كۆر و مەجلىسدا، پى تەرىق بىمەو.. ھىندە درىژ نەبىت لە ئاستىدا سفىم، ئەوئەندە درىژ بىت و ابزانن من سفىم لە تەنىشتەو..

وتى: ئەوئەندەش كورتە بالا نەبىت و ابزانن من يەكم و ئەوئەندەش سفرە لە تەنىشتەو، بۇ دانەوئەمەو، ئەوئەندە قەلەو نەبىت لە ئاستىدا بەرى پۇژم لىبگىتت.. ئەوئەندەش لاواز نەبىت گۆشتى پىوھ نەبىت..

وتى: سى نەبىت وەكو بەفر، پەشەش نەبىت وەكو خەلوز، ھەر لە ھەمووشىاندا ھەر ناوئەندە باشە، ھىندە سەخى تەببەت نەبىت دىنارىك لە مالدا نەمىنەت، ئافرەتى واش خراپە، تۆ دىنارىك پەيدا بىكەيت ئەو دىنار و نىوئەك سەرف بىكات.. ئىتر ئەو مال و ویران دەكات، ئەوئەندەش پەزىل نەبىت، بۇ چايەك ئىواران بچمە مالى دراوسىكان.. ئافرەتى واش ھەبوو: چای بۇ مندالەكانى لىنەناو، بە خودا ئەمشەو دەبىت بچىن بۇ مالى فلان كەس، چايەك بخۆين، لەم ھەموو شەكر و چايە ھەرزانەدا، ئەوئەندەش پەزىل نەبىت بمان كوژتت، لە ناوئەندا بىت..

بلى: خودايە ژنىكم بە نىسب بىكەيت ناوئەندە بىت، نە زۆر شاز بىت، نە زۆر خراپ بىت، لە ناوئەندا پەنگە لىي بەسىتەو..

خوت بپارىزە لەم ئافرىتانه بۇھاۋسەرگىرى:

شارەزايانى بواری دەرونى دەلئىن: گەنج خۆى بپارىزىت لە كۆمەلىك ژن، ئەمە خوانەخواستە بى خورمەتى بە ئافرىت نىە، ئەمە ئامۇزگارپە بۇ خوشكانى بەپرىزم، بۇ كچەكانمان، بۇ خوشكەكانمان، كە ھەولبەدن ئەم سىفەتانه تان تىدا نەبىت.. ئىۋە لەۋە گەۋرەترن، ئافرىت مرۆفە، ئافرىت نىۋەى كۆمەلگاپە، داىكى نىۋەكەى تىرىەتى.. ئۆر گەۋرەترە لەۋەى كە ئەم سىفەتە بچوكانەى تىدا بىت، پەحمەت لەۋ خوشكەى لەم پەمەزانەدا كۆى لەم ھەدىسە دەگرىت، ئەگەر ئەۋ سىفەتانهى تىدا بوۋ وازى لى دىننىت.. چۈنكە تۆ لەۋە گەۋرەترى، تۆ خاۋەنى پەيامى، تۆ ئىنسانىت، خودا پرىزى لىگرتوۋىت، پرىزگرتنن ھەيە بە ئىنسانىەتى خودا، جارپىكى دىكە پرىزى لىگرتوۋىت كە بەرگى ئىمانى بە بەردا كىردوۋىت.. دەلئىت خۆت بپارىزە لەم جۆرە ژتانه:

يەكەم: (الانانە) نالەنال دەكات

ئەۋەى دايمە نالە نالئەتى، ھەر دەچىتە مالەۋە قسەى خۆشى ئاى سەرم تەقى، ئاى سەم تەقى، ھەموو دەمىك دەنالئىت، ئەۋە ئۆر خراپە تۆ لەجىياتى ھەموو شتىك ھەر نالە نال و ھاۋار ھاۋار بەكەيت..

دوۋەم: (الحنانە) بەراۋردى مېردەكەى بەكەسى تر دەكات

دايمە مېردەكەى ھەلدەسەنگىنئىت بە پىاۋى خەلك، بلىئى ئافرىت پەرداخىك ئاوم بۇ بەئىنە، ئەۋە پىاۋى فلان كەس دەلئىن پەرق بۇ ژنەكەى دەشۋات، كۈرە بابە من دەلئىم پەرداخىك ئاوم بۇ بەئىنە تۆ بۇ بەراۋردم دەكەيت بە پىاۋى خەلك؟! من ھەقم چىە بەپىاۋى فلان كەسەۋە؟ بەردەوام پىاۋى خەلك دەبىنئىت، ترازۋەكەى پىاۋى خەلكە بەرامبەر بە مېردەكەى، پىاۋى فلان كەس سى معاشى ھەيە، پىاۋى فلان كەس دەستى دە كەس دەبىرئىت بۇ ئەۋەى ئان بۇ مال و مندالەكەى پەيدا بكات، ئاخىر ژنەكە من

نامەۋىت سى چوار معاشى بەلاشم ھەبىت لە حكومەتدا، من ماستاۋ چىەتيم پى ناكرىت،
ئەم پياۋە دەبىت بەردەوام لە خەتى دىفاعدا بىت، گۆلىكى بۇ ناكرىت..

سىيەم: (المئانە) منەت دەكات

بەردەوام منەت دەكات، دەلىت جا تۆ چىت ھەبوو؟ من ۋەختىك شووم بەتۆ كرد،
سى بەرە شېرمان بوو، پياۋى ۋامەيە فەقىرە خانوۋىيەكى سى قاتى ھەيە، دايم ژنەكە
دەلىت: ئەرى لەبىرتە كە من شووم پىكردى لە كەپرىكدا بووين؟! ئەي خۆ ھەتا ماۋە لە
كەپرىكدا نابىت! ئىستا لە خودا بە زىاد بىت لە سى قاتدايە، تۆ ئەمەت لەبىر نەچۆتەۋە،
دايمە منەت دەكات، ئەمە زۆر خراپە، ئەۋە لەبىرت چوۋ يەۋە من شووم پىكردى ھىچت
نەبوو؟

چوارەم: (البراقە)

ئەۋەي دايمە ئىش و كارى بەر ئاۋىنەيە، بەس دايمە لەبەر ئاۋىنەيە ھەر بە موكىشىك
برۆي دەكات بە قەيتان و ھىشتا ھەر ۋازى لى نايەنىت، ئەمە بەس موكىش بە
دەستىۋەيەتى ئىشى بەس موۋ ھەلگەندەنە، ئەۋە خراپە، ئاۋىنەكە ۋەرەس بوو ئەم ھەر
ۋەرەس نابىت..

پىنچەم: (الحداقە) ھەزى لەھەموو شتىكە

ئافرەتتىكى تر (الحداقە) چاۋى بەھەرچى كەوت ھەزى لىيەتى، دەبىت سەبىرىكى
گىرفانت بىكەي بزانىت داخۇ گىرفانت ھەزى لە چىيە؟ نەك ئافرەتتىك بچىتە بازار سەبىر
دەكەيت پەنجا ھەزارى پىيە، باي پىنچ سەد ھەزار بە قەرز لە دوكانەكان نوسىۋە.. ئەۋە
بە قىست بۆت دىنن، مېردى داماو سەبىردەكەيت پىشمەرگەيە، مۆزەفە، فلانە، سەبىر
دەكەيت ھەت سەد ھەزار معاشەكەيەتى، ئەم بەيەك پۆز پىنچ سەد ھەزارى سەرف كرد.
ئەم قەرزە نادىرتەۋە، دوايى مەنچەلەكە لە كارتۇنەكەدا ھەلئەنەچراۋە، بەتازەيى بۇ
دوكانەكەي دەباتەۋە.. بە بەلاشش نايەۋىتەۋە.. دەلىت:

بابە كى ئەمەي دەۋىت؟ ئەمە مۇدىلى بەسەرچوۋە.. جا ئەم مۇدە پىشتى خەلكى فەقىرى شكاند، سەيردەكەيت قەنەفەكەي عەيىي نىە، قەيچىكە با تۇزىك كۆن بىت، بە خودا ئەگەر مېوانىك بىت بۇلاي تۇ، من زۆر جار ئەۋەم وتوۋە:

دۆستى راستەقىنە ئەگەر ھات لەسەر ھەسىر دانىشىت موشكىلەي نىە، چۈنكە ئەۋ نەھاتوۋە بۇ لاي مالاكەت، ئەۋ ھاتوۋە بۇلاي تۇ، جا ئەگەر تۇ لەسەر ھەسىر دانىشىت، ئەۋ لەسەر ھەسىردا دانىشىت گىرتى نىە، بە خودا ئەگەر دۆستى راستەقىنە نەبىت، ئەگەر قەنەفەكە باي دووسەد ۋەرەقە بىت، زەمت دەكات، چۈنكە ئەۋ ھاتوۋە بۇلاي مالاكەت، خۇ بۇ لاي تۇ نەھاتوۋە!!

لەبەر ئەۋە لاي دۆستە راستە قىنەكانت مەترسە لەمالەكەت، ئەۋ ھاتوۋە بۇ لاي تۇ، جا تۇ بۇخۇت بەھەسىرى شىر پازىت، ئەۋ بۇ پازى نىە؟ لەبەر ئەۋە فەقىرە دەچىت دەيگىرپىت، ۋەلا لەمالى فلان كەس چاۋى بەۋ قەنەفەيە كەوتوۋە، بەۋ كەۋانتەرە كەوتوۋە، بە قىستە، قەيچىكە مانگى دوو ۋەرەقە دەدەيت.. كوپە مېردەكەي تۇ سى ۋەرەقەي دەست دەكەۋى، ۋەرەقەيەكى بە ئاۋ و كارەبا دەپوات.. ئىنجا چى بۇ دەمىننېتەۋە؟! ئەي خۇ ھەۋا نا خۇي؟ ئەۋە ئافرەتى ھەداقەيە، موشكىلەيە، چاۋى بەھەر شتىك كەوت دەچىت دەيگىرپىت!!

شەشەم: (الشداقە) بەفېزەۋە قسە دەكات

ئەۋەيە كە بەفېزەۋە قسە دەكات، قسە ھەلدەبىزىت، ۋەلەجىياتى بلىت: باشە دەلىت (OK)، لەھەموو زەمانى ئىنگلىزىدا ئەۋە فېر بوۋە، لەجىياتى بلىت خودا ھافىز، دەلىت: باي باي، ئەي تۇ ھىچ ۋشەيەكى ترى ئىنگلىزى نازانىت، ئەمە ھەر عەيىە پىاۋ (OK) و باي باي بزانىت، ئەم دوو ۋشەيە دەزانىت، خۇي پىۋە ھەلدەكېشىت، ھىچ شەھادەيەكى نىە قەلەمىك بەسەر شانىەۋەيەتى!!

ھەۋتەم: (العصبية) پىكەنن وگىرئانى خىرايە

ئافرەتى عىبىيە، عەصەبىيە يەنى: بەيەك قسە پىدەكەننەت، بەيەك قسە دەگرى، لەناو مەجلىسدا لە دە دەقەدا، ھەر دوو بارەكەي بەسەردا دىت، پىدەكەننەت لەكت و پردا دەگرىت، دل خۇشە، لەكت و پردا عاجز دەبىت.. ئەوھش زۆر موشكىلەبە تۆ نازانىت بە كاميان بېوا بکەيت..

ھەشتەم: (الخياليه) لە خەيالدا دەژى

ئافرەتى وا ھەبە دايمە لە خەيالدايە، بەردەوام لە خەيالدا دەژىا، قەسرەكەي وابىت، سەيارەكەي وابىت، باي شەش دەفتەر بىت، ئەو مالە وابىت، ئەم خەيال بلۆھە زۆر خراپە، ئىنسان بەخەيال راستە باشە، بەلام دەبىت بە سنورى خۇيدا بىت، دوايى وا نەچىتە ئاسمان و بالۆنەكە بتەقىت سەرت بدات بە ئاسنىكدا !!

نۆيەم: (العنيدە) عىنادە

ئافرەتى وا ھەبە عىنادە، يەنى قەيچىكە بانافرەت گوى رايەلى مېردەكەي بىت، عىنادى لەگەلدا وانەكات، كە وتى ئەوھەكە بلى قەيچىكە بەسەر چاۋ، مادام كە تۆ پىت خۇش نەبىت، وامزانى پازىت نايەكەم، ئافرەتى وا ھەبە عىنادە زياتر بەرقدا دەچىت!

دەيەم: (الأكوله) ئاۋاتى خواردنە

ئافرەتى وا ھەبە بەس ئاۋاتى خواردنە، ھىچ فەن و ھونەرىكى نىە ئىلا خواردن نەبىت، خۆ ئافرەت ئەگەر كۆمەلە خواردنىك بزانىت، بۆ خزمەت كردنى مال و مېردەكەي، مېردەكەي ميوانىكى دەبىت مالەكەي بە پوخت و خاۋىنى بۆ دەپازىننەتەوھ.. بەلام ھەموو ھونەرەكەي ھەر خواردنە!

يانزەھەم: (اللباسه) ھىۋايەتى جل و بەرگە

ئافرەتى وا ھەبە ھىۋايەتى جل و بەرگە، دەزاننەت كامە ماكسى ھاتوۋتە نىو بازارەوھ، ھىشتا لە توركيا دەر نەچوۋە ئەم لىزە دەزاننەت لە كويىيە؟! ئەم ھەموو دۆلەبە، ۋەلاھى ئىمە خەلكى شەرق بەوھ دواكەوتووين، ئەو ئەورپىيانە من زۆرم بىستوۋە

دەلئەت كابۇيەكى ھەيە، لەگەل كراسىكدا، ئەگەر ئەمە دەدرپت ئەمجا دانەيەكى تر دەكات، وەلامى ئىمە ئەو ھەموو ماكسىيە شېرە، ئەو پۇژە لەبەر دەمى ئەو مزگەوتە دوو فەردە ماكسىيە شېرە فېرېدرا بوو.. ھەموو تازە و نۆي، بېروا بگە خەلك لە گرانیەكەدا شتى وای دەست نەدەكەوت، دابویان بەسوالگەر ھەر لەبەرى نەكردبوو..

دەلئەت مۇدى بەسەر چووہ دابویان بە سوالگەر، سوالگەرەكەش لەوئى پئى پازى نەبوو فېرى دابوو، سوالگەرەكەش وتویتی مۇدى بەسەر چووہ، ئەویش نایەوئ!!
یەئنى سەیری ئەو ھەموو دۆلابە جلە بگەن، ئەمە ھەمووی بە پارە دەكړت..

بەپىزان تا دەتوانى لە جياتى ئەوہ كتيبيك بکړت، ئافرهتى وا ھەيە ئەگەر بیدات بە كتيب، يەك كتيب خانە دروست دەبیت بۆ مندالەكانى بۆ داھاتوو.. ھەر دەيكاو دەلئەت ئەم جلە كوردیە داھاتووہ، بۆ يەك مونسەبە لەبەر نەكراوہ، وەلا مۇدیلى بەسەر چووہ، خۆ ئەوہ دەمىكە باوى نەماوہ، ئەوانە فەنانن ئەو مۇدیل بازارانە، بۆ كېشائەوہى پارە لەم خەلكە، وایە ھى وا ھەيە (اللباسە)، ھىواو ئاواتى بەس جل و بەرگە، بەس خۆ پازاندەوہ..

دوانزەھەم: (الصياحة) مێردەكە بە شتەوہ دەوئت

پووی خۆشى لەگەل مێردەكەیدا، سەیری دەستى مێردەكەى دەكات ئەو ئافرەتانەش بەلان.. ئەگەر مێردەكەى دەستى پېر بېت ئەم پووی خۆشە، ئەگەر سفرەى پازاوەى بېت و چى بوئت بۆى بکړن.. ئەوہ باشە، ئەگەر پۇژتک نەبىوو ئەم پووی تالە..

دوای فەقیر بوونى .. خېزانەكەى سوک سەپىرى دەكات !!

ئەلئەت: كابراییك ھەبوو، خودای گەورەيە بە قەدەرى خۆى بەسەرى كەردبوویەوہ، تاقىكەردبوویەوہ بەوہى: حورمەتمان ھەيە، چاویكى كۆتېر بوو، لە مندالیدا زەبىرىكى بۆ پۇژك كەوتبوو، چاویكى نوقسان بوو، دەستىكىشى مەیلەو گۆچ بوو، ئاوا بە بۆنەى شەلەل و ئەوانەوہ پەنجەكانى خوار بوو بوون، ئەمە وەكەر عەرزەم كەردن ھىچ عەیبەيەك نىە بۆ

ئىنسان، چونكى ھېچ كەسنىڭ بەئازايەتى خۇي سەلامەت نىيە، ھەممۇ تاقىكىردنەۋەي خۇدايىيە، ئەۋانە ھەممۇيان ئەجربان لاي خۇداي پەرۋەردىگار ھەبە..

ئەۋانەي كە كەم ئەندامن دەبىت شايەنى پېزىن بن لەم كۆمەلگايەدا، ئەم پياۋە ئاۋا بوۋ، بەلام دەۋلەمەند بوۋ، چۈۋە خۋازىيىنى ئافرەتتىك، ئافرەتەكە زۆر بەدل خۇشپەۋە شۋى پېكىرد.. چەند سال بەيەكەۋە بوۋن، چەند مندالىكىيان بوۋ، كابرە كە ھەموو پۇزىك دەھاتەۋە بەدەستە ساغەكەي دوو سى ئەلاگەي دەگرت، پارەي فېئ دەدا بۇ ژنەكەي، دەيگوت: چىت ھەز لىيە بۇخۆت بېكپە (سبحان الله) بازىرگانی دەكرد، ئەم پياۋە موعامەلەچى بوۋ، جار بۇ جار لەشكست بوۋ، ھەرچى دەيكىرى زەرەدى دەكرد.. دواتر قەرزى كرد.. دواتر لەبەر قەرز ھەلەت.. مائەكەي بار كرد بۇ شۋىنىكى دېكە، خانوۋىيەكى بچكۆلەي بە كرى گرتبوۋ..

دەلئىت: پۇزىكىيان كە گەپايەۋە ھېچ لە گىرفانىدا نەبوۋ، بە دەستى خالى، ژنەكەي پۇي بە پىرىۋە ئەلاگەكانى لىۋەر بگرتت. بەلام ئەمىرۋ ھېچى پى نىيە..
دەلئىت: سەرى ھەلپىرتى: ئەۋە چىيە دەستت خالىيە، بە چاۋىكى نابىناۋە، بە دەستىكى گۆجەۋە ھاتوۋىتەۋە!؟

ئەۋ ھەموو سالە ھېچى پېنەۋتبوۋ، چونكى دەستەكە پىر بوۋ، يەك پۇز ئەلاگەي پېنەبوۋ، يەكسەر دايەۋە بە ناۋچاۋىيەۋە، كە تۇ چاۋىكت كۆپرە و دەستت گۆجە..

يەنى بەراستى ئەۋ ئافرەتەنەش موشكىلەن، كە بەراستى دەستى مېردەكەيان دەبىنن، ئەك سەنگىنى مېردەكەي، ئەك حورمەت و پىزى مېردەكەي، جا بەراستى خوشكانى بەپىز، ئەم سىفەتەنە كە دوانزە سىفەتن لە ھەر ئافرەتتىكدا ھەبن مال دەكەن بە نۆزەخ، ژيانى ھاۋسەرى بەختەۋەر ناكەن، ژنى بەپىز نىۋەي ئىمانە، گەنجى بە حورمەت و بەپىز پابەند بوۋن بەئىمانەكەيەۋە، بە حورمەتەكەيەۋە، نىۋەيەتى، كە ژنى ھىنا ئىمانى تەۋاۋ دەبىت، لە زۆر بەلانەجاتت دەبىت..

لەبەر ئەو ھەيەلە سوڧىك دەلئەت: كوپى خۆم ئن بەينە، باوكە ناوئىرم، كوپى خۆم ئن بەينە دوو سيفەتى باش ھەيە: ئەگەر ئنى سالىحە و خوداناس بىت تو پېش قىامەت لە بەھەشت دايت، پېش قىامەت ئەم دونيات بەھەشتە، لەگەل خۆرىە كدا ئيان بەسەر دەبەيت، ئەگەر خوداناس و پەوشت بەرز بىت..

كوپى خۆم: ئەگەر ئنەكەت خراپ بىت دەبىت بە ھەيەلە سوڧ، ھىندە پەفتارى نالە بار دەبىنىت، ھىندە فرت و ڧىل دەكەيت بۆ ئەو ھى ئيانت تىك نەچىت، ھىندە ئەو كارىك دەكەت تو نايىت بەئىت خەك بزانىت، ئاخىرى دەبىت بە ھەيەلە سوڧ بە ئنىكى خراپ.. كەواتە لە ھەردوو بارەكەدا باشە، ئىمە نامانە وئەت بىين بە ھەيەلە سوڧ، دەمانە وئەت ئيانمان بەختە وەر بىت، جا لەوانەيە كوپىكى بەرئەت بلىت:

من چوزانم ئەم سيفەتانەي ھەيە، يان نا؟ دەتوانىت لە بنەمالەكەيەو ھەيەكەيت، ئەما كچى واھەيە پۆژ تا ئىوارە لەو دوكانانە دەسوڧتەو، ئەو ھال نىە كچى واھەيە پۆژ تا ئىوارە لەبەر دەرگا دانىشتوو، جا ئافرەتەك پۆژ تا ئىوارە موراقەبەي خەك بكات، تۆش لەمەو دەتوانىت خۆي و بنەمالەكەي بناسىت، ئەو ئافرەتانەي لەبەر دەرگا دانىشتوون، ھەيە كوپى گەنج خۆيانى لى بادت.. بە سەراحت دەلئەت: ئەمانە نە خەرىكى كار و بارى دىنن، نە خەرىكى كار و بارى دونيا، كەسانى بە مەبدە ئەو ھەندە مەشغولە، سەرى ناپەرزەت، بۆيە ئافرەتەكەي بەرئەت بىينە بە عومرى نايەتە بەر دەرگا، فرىا ناكەوئەت، خزمەتى مال، خزمەتى مندال و پياو، ميوان و پاك و خاويىن كەردنەو ھى مال، ئەي ئەو ئافرەتانەي دايمە لەبەر دەرگان؟!

يەنى خەرىكى ھىچ نىن، لەو ئافرەتانە بەدوور بە كە دايمە لە بازاردان، تو خودا ئەگەر داخوازىت كەرد بپۆ لە دوو سى دوكان پەرسىيار بگە، كە قەرزىان لايە بزائە قائىمەي ئەم مالە قەرزى گەشتوتە كوئى؟ ھى واھەيە دەلئەت: قەرزى ھەوت، ھەشت سالى لەمەوبەرى ئزانم لەلايە.. يەنى: ھەقىرە ھەر شتى بردوو ھى تويەتى بىنوسە، ئەو خەتەرە، سبەينى تۆش توشى ئەمە دەبىت، ئەو ئافرەتە لەو مالەدا بوو، ھەولبەدە بزائە

بەلكو بزائیت ھەر قائیمەى قەرزى نەبیت، بە قەناعەت بېت، ئینجا ھەولبەدە بزائە ئەم ئافرەتە پەفاقتەى كى دەكات؟

ئەگەر لەگەل ئافرەتیکدا بېت ھەتا سەر ئەژنۆى پووت بېت، قابیلە دوایی ببیت بە موخەجەبە! ئەمە ھەلە یەكى گەرەبە، زۆر کوپ خۆى ھەلخەلە تاند، وتى: فلانە كەس موخەجەبە نى، پېك و پېك نى، بەلام بە ئیزنى خودا وای لیدەكەم دەیکەم بە فریشتە.. بەلام لە دوایدا سەیر دەكەیت دینەكەى خۆشى بۆ ئەو دەدۆرپنیت..

كاكە ئەگەر دارێك بەنەمامى، بە بچوكى نەچەما بېتەو، نەكرابیت بە گۆچان، بە پەقى ناكړیت! دەبیت بېشكېتیت، (وگسرها طلاقها) شكاندنەكەشى تەلاق دانىەتى، سەیرى داىكى بکە، سەیرى خوشكى بکە، سەیرى باوكى بکە، بزائە ئەمانە چ بنەمالە یەكى پېك و پېك، سەیرى پەفېقەكانى كچەكە بکە، بزائە لە مەكتەب پەفېقى كىيە؟ بزائە لە مەكتەب پەفېقى ئافرەتانى سەنگینە، یان مامۆستاكانى لى پازیبوون، ئایە لە كولىە ئەم ئافرەتە ھەر خەرىكى نامە گۆرینەو ەمۆبايل بازىە، یان خەرىكى دەرهجەھىنانە و دەخوینیت؟ ئەمانە ھەمووى چاورد بوونەو ەى دەویت، بەرپۆزان یەخوا نەكەویتە دەستى ئافرەتى خراب..

حەزەتى (عمر) فەرمووى: ئافرەتى واھەبە وەكو زنجىرى ئاسن واھە لە مى پیاو، نەدەھەلئیت بېچرپنیت، نە دەھەلئیت لە شان و ملتى بکەیتەو، و ئیسراحتە بکەیت!

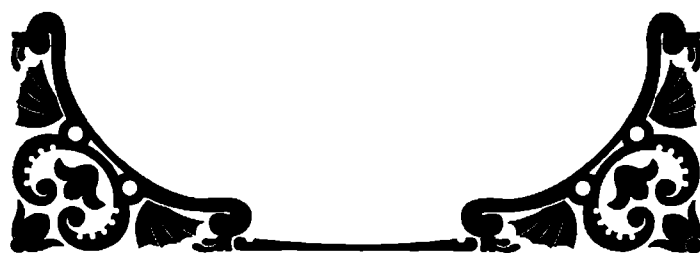
ئومیدەوارم كە (انشاء اللہ) كۆرە گەنجەكانمان، بەختەو ەرىن، ئومیدەوارم كە كچەكانمان بەختەو ەرىن، ھاوسەرى شیاو و خاوەن دین خاوەنى ئەخلاق، پاشان (انشاء اللہ) نمونەى جوانى پەوشت و ئەخلاق، جوانى سىما، بنەمالەى بەرپۆز و حورمەتدار، بوونى سەروەت و سامانىكى ھەلال، (انشاء اللہ) لە قیامەتیشدا بەیەكەو ەبن و بە مندالى چاوكە شىش نور و پۆشنای چاوەكانیان دەكړیتەو..

تا شەوئىكى تر و بەرنامە یەكى تر بە خوداتان دەسپێرم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ).

ته‌یه‌موم

وانه‌ی سیانزه‌یه‌م

ته‌یه‌موم

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ﴾ المائدة : ۶ .

* عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ ، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ ، انْقَطَعَ عَقْدِي ، فَأَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى التَّمَاسِهِ ، وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ ، وَ لَيْسُوا عَلَى مَاءٍ ، وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ ، فَأَتَى النَّاسُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالُوا : لَا تَرَى إِلَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ ؟ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ ، وَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاضِعَ رَأْسَهُ عَلَى فَخْذِي قَدْ نَامَ ، فَعَاتَبَنِي ، وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَهُ أَنْ يَقُولَ ، وَجَعَلَ يَطْعَنُ بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي ، فَمَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحْرُكِ إِلَّا مَكَانَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى فَخْذِي ، فَنَامَ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى آيَةَ التَّيْمُمِ ، فَقَالَ اسِيدُ بْنُ حَضِيرٍ : جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا ، فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكَ أَمْرٌ قَطُّ تَكْرَمِيْنَهُ ، إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَكَ فِيهِ خَيْرًا . مَا هَذَا بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ ، قَالَتْ : فَبِعَنَّا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَوَجَدْنَا الْعَقْدَ تَحْتَهُ ، فَقَالَ أَبِي : وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ يَا بَنِيَّةُ إِنَّكَ لِمُبَارَكَةٌ ، مَاذَا جَعَلَ اللَّهُ لِلْمُسْلِمِينَ فِي حَبْسِكَ إِيَّاهُمْ مِنَ الْبَرَكَاتِ وَالْيُسْرِ .

- رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (۳۳۴) وَمُسْلِمٌ : (۳۶۷) . وَ أَحْمَدُ فِي مُسْنَدِهِ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (إِنَّ الصَّعِيدَ الطَّيِّبَ طَهُورُ الْمُسْلِمِ ، وَإِنْ لَمْ يَجِدِ الْمَاءَ عَشْرَ سِنِينَ ، فَإِذَا وَجَدَ الْمَاءَ ، فَلْيُمِسَّهُ بِشِرْتِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ) - صحيح ، رواه أبو داود : (٣٣٣) وَ الترمذي : (١٢٤) . وض أحمد : (٢١٠٥٨) . وَ صَحَّحَهُ الْأَبَانِي فِي الْإِرْوَاءِ (ج ١ ، ١٨١ ، ح : ١٥٣) .

* عَنْ عمرو بن العاصِ ، قَالَ : احْتَلَمْتُ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ شَدِيدَةِ الْبَرْدِ ، فِي غَرُورَةٍ ذَاتِ السَّلَاسِلِ ، فَأَشْفَقْتُ إِنْ اغْتَسَلْتُ أَنْ أَهْلَكَ ، فَتَيَمَّمْتُ ، ثُمَّ صَلَّيْتُ بِأَصْحَابِي الصُّبْحَ ، فَذَكَرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ : (يَا عَمْرُو ، صَلَّيْتَ بِأَصْحَابِكَ وَأَنْتَ جُنُبٌ ؟) فَأَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي مَنَعَنِي مِنَ الْإِغْتِسَالِ ، وَ قُلْتُ : إِيَّي سَمِعْتُ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ : ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ ﴿النساء : ٢٩﴾ . فَضَحِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ لَمْ يَقُلْ شَيْئًا) - صحيح ، رواه أحمد في مسنده : (١٧٧٣٩) . وَ صَحَّحَهُ الْأَبَانِي فِي صَحِيحِ سُنَنِ أَبِي دَاوُدَ ، بِرَقْمٍ : (٣٣٤) .

سه‌رچاوه‌کان :

- (١) نداءات الرسول لأصحابه ، محمد عبدالعاطي بحيري ، ج ٢ ، ص ١١٥ .
- (٢) روضة المتنزه ، شرح بداية المتفقه ، أيمن علي موسى . ج ١ ، ص ١٢٣ ، ط : ١ ، ٢٠١٠ دار ابن رجب .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیماندارانی بهرین: مسولمانانی خۆشهویست: ئەمشهویش به پشتیوانی خودای
پهروهردگار له خزمهت پیغمبری خودادا دهبین ﷺ، به پاستی ئینسان که له م زنجیره
باساندا هر شهوی له گوشهیه که وه دهچپته خزمهت پیغمبری خودا ﷺ دهبی
بیهیتته بهرچاوی خۆی، ئەو هه موو صه حابه رێک و پێکه وا له خزمهتیدان، له و کاتانه چ
موشکیلهیه که پرووده دات.. چۆن گرفتیک دیته پێشه وه و پیغمبری خودا ﷺ به
حه کیمی و لیزانی خۆی چاره سهری بۆ داده نیت..

وئبونی ملوانکهیه که.. تهیمومی هیئا !

ئەمشه وه چینه خزمهت پیغمبری خودا ﷺ، بزانی چ موشکیلهیه که و چ گرفتیک
پرووده دات، به لام ئەمشه و باس له وه ده کهین: زۆر جار که سیکی ناره حهت، که پوداویکی
لی پرودا وه به هۆیه وه ناره زای پرووده دات، خودای گه وه له پشتی ئەو ناره حهتیه وه، ئەو
موشکیله وه، خیریکی گه وهی هه شار دا وه.. هه تا ئەم موشکیلهیه پروونه دات ئەم
دهرگای خیره ناکریته وه..

بابهتی ئەمشه ومان له سهر ئەو مه وزوعیه، که خاتوو (عائیشه) بۆمان ده گێریته وه
(په زاو په حهتی خودای لیبیت) ئەم فه رموده یه: ئیمامی (بوخاری) و ئیمامی (موسلیم)
و ئیمامی (أحمد) له موسه نه ده که پيدا گێراویانه ته وه.. هه دیسیکی (مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ)، خاتوو
عائیشه ی دایکمان ده فه رموویت:

له خزمهت پیغمبر ﷺ دا بووم بۆ غه زایه که پۆشتبووین، گه رابووینه وه، ماندوو،
له شکرکی یه کجار زۆر، ئەو هه موو صه حابه یه له خزمهت پیغمبری خودادا ﷺ به ره و

مەدینە دەگە پايىنە، گەشتىنە شوپىننىك پىي دەلئىن (بەيدا) چەند كىلۇ مەترىكى نۆرى مابو بۇ مەدینە شوپىننىكى لى دەرىكە وپت.. دەفەرمو وپت: ئىۋارە يەكى سەر لە درەنگ، ئىۋارە يەك بوو ئەگەر بېۋىشتىنايە پەنگە بگەشتىنايە تە ئاۋە دانى، پەنگە بگەشتىنايە تە كانى و ئاۋىك، شوپىننىك، بەلام قە دەرى خوداى پەرورە دگار وابو، ملوانكە يەكم لە ملدا بو، نۆدم پى جوان بو، دايمە دامدە ناۋ لە مەم دەكرد و تە ماشام دەكردو تازە پېغەمبەرى خودا ﷺ بۆى كېرى بووم.. وەلا ئاۋام كرد سەير دەكەم ملوانكەم لىكە وتە خوارە، ئەو كاتە ئافرە تان لەسەر پىشتى حوشتر، وەكو كاپىنە يەك پىيان وتو كەزاۋە..

دەفەرمو وپت: وەلا ئاۋام كرد لە دەستم كە وتە خوارە، لە كەلئىنى تەختە كانى حوشترە كە وە كە وتە خوارە، ھاۋارم كرد قافلە كە بوەستىن.. وەلا ملوانكەم لىكە وتە خوارە وە حوشترىان ئىخ داۋ ھاتمە خوارە..

(سبحان الله) ئەو ناۋە ھەرچى صەحابە بوو گەپان ملوانكە بوو بە ئاۋ و بە ئەرزدا چوۋىە خوارە وە كەلئىنى ئەرز دەگەپان، ئەملا، ئەۋلا، گەپايىنە وە بەرە و داۋە، تۆزىك بەرە و پىشە وە، وەلا ئەو ملوانكە يە، ئەو گەردن بەندە يە نە دۆزايە وە.. ھەتا وامان كرد سەير دەكەين تارىكى داھات، شەۋ داھات، ئەو زەمانە خۆ لايت نە بوۋە، شەۋىش لە شكرىكى ئاۋا بېرات ناپىت، ئىحتىمالە تۆ بەسەر كەمىننىكدا بگە وپت.. دېندە يەك، مارتىك، دوۋپىشكىك لە رىنگاتدا بىت..

ۋەلا ناچار خەلكەكە، ھەتا وامان كرد تارىك بوو، ناچار لەۋى ماینە وە.. ماینە وە ھەر كەسنىك لە ئاستى خۆى حوشترە كەى خۆى ئىخ داۋ، خىمە يەكى بچكۆلەى پىبوو ھەلئىدا.. ئەۋى گرفته لىرە ئەۋە يە (لېسوا على ماء) ئىمە لەسەر كانى و ئاۋىك نە بوۋىن (وليس معهم ماء) خەلكەكەش ئاۋيان پى نە بوو.. ھى ۋاھە بوو بەس بەشى خۆى و سى چوار قوم ئاۋى لىخواتە وە..

ئەي خودايە نوپۇزى مەغرىب، خودايە نوپۇزى عىشا، ئەي نوپۇزى بەيانى، ئەي ئەو خەلگە (قضاءالحاجه) بەچى بىكات؟!

دەفەرموويت: گويم لى بوو خەلك (فاتى الناس الى ابي بكر) خەلگەكە چوون بۆلای ئىمامى (أبو بكر)، لەپوويان نەھات لەلای پېغەمبەر ﷺ ھىچ بلىن.. (فقالوا: ألا ترى إلى ما صنعت عائشہ)، وتیان: نابىنىت عائىشەى كچت چ بەزمىكى نايەوہ؟!

ئەمە ھەمووى بەھۆى ئەوہوہ بوو، ئەو گەردن بەندەى بۆ لىكەوتە خواریوہ.. بە ھۆى ئەوہوہ ئەو ھەموو لەشكرە مەحتەل بوو، ئاخىر ئەمە شوپنە لەم بىبابانە بى ئاوەدا، نە ئاومان پېيە، ئەي باشە ئىمە ئەو نوپۇزە جوانانەمان بىفوتىت؟ ئەھا صەحابەكان چەند خەمى نوپۇزىيان بوو، خودايە گىيان ئىمە دەست نوپۇز بەچى بگرين؟!

دەفەرموويت: (فجاء ابو بكر ورسول الله ﷺ واضع رأسه على فخذى قد نام) خاتوو عائىشە دەفەرموويت: باوكم ھات بۆلام توپە بوو، پەست بوو، كە ھات سەيرى كرد پېغەمبەر ﷺ لەسەر پانم خەوى لىكەوتوہ.. قاچم پاكىشا پېغەمبەر ﷺ سەرى كردە سەر پانم، ماندوو بوو، زۆد جوان خەوى لىكەوتبوو.. سەيرى ئەو خۆشەويستىەى پېغەمبەرى خودا ﷺ بۆ خىزانەكانى!

ناليت: بىقەزا بيت چىت كرد؟ ئەم لەشكرە، ئەوہ كەى حالە و ئەم ملوانكەت بۆ ھىندە دانا، كەى وەختى ئەوہىە.. نەخىر، پېغەمبەرى خودا ﷺ بۆ ئەوہى دلى خاتوو (عائىشە) بداتەوہ، يەئنى: ئەي (عائىشە) ھەر دلگران مەبە، بە خەيالمدانايەت، دەفەرموويت: قاچت پاكىشە بۆم بگە بە سەرىن، سەر دەكاتە سەر پانى خاتوو (عائىشە)، وەكو ئەوہى پى بلىت: ئەمە ھىچ موشكىلە پووى نەداوہ.. ئەو پېغەمبەرە نەرم و نىانە، ئەو پېغەمبەرەى كە ھەرگىز كېشە بچوكەكانى گەورە نەدەكرد، لە بچوكىدا بچوكترى دەكردەوہ، ئاليرەشدا با ئىمە سلاواتى لىدەين و بلىين:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

دەفەرموویت: كە باوكم ھات پېغەمبەرى لەو خەوہ خۆشەدا بیینی، ئەو عارەھەقە لەنئو چەوانیەتی، سەری لەسەر پانمە، دەفەرموویت: (فَعَاتَبَنِي وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَه أَنْ يَقُولَ زُرِّي لَوَّمَهُ كَرَمًا، باوكم لئوی خۆی لئیدەگەستم لەبەر پېغەمبەر ﷺ دەنگی بەرز نەدەکرده، بۆ ئەوہی خەبەری نەبیئتەو، (و قال ماشاء الله له ان يقول) چی خودا بەدەمیدا ھیتا بەنسیبم بوو، ناگام لئبوو لە ژێر دەمیەوہ دەیگوت:

ئەي (عائیشە) تۆ چۆن ئەم خەلگەت بە ھیلاک برد! (و جعل يطنن بيده في خاصرتي) خاتوو (عائیشە) دەفەرموویت: باوكم بە دەستی دەیدا بە کەلەکەمدا دەبیوت تۆ بۆ ئەم خەلگەت والی کرد خاتوو عائیشە دەفەرموویت: (فما يمنعني من التحرك إلا مكان النبي على فخذي) وەلاھی ئەوندەم نازار پینگەشت کەلە کەلەکەمی دەدا و نازاری دەدام، بەلام بۆ ئەوہی پېغەمبەری خودا ﷺ نەشلەژئیت و خەبەری نەبیئتەوہ..

ژۆر توند خۆم گرتبوو.. بۆ ئەوی نەجولئیمەوہ، بۆ ئەوہی پانم نە جولئیت لەتای پېغەمبەری خودا ﷺ، باوکیشم لەلۆمەي ئەو خەلگە، ئیستا ئەم ئەھلی مزگەوتە پوو بکەنە کەسێک بلئین خەتای کچەکەي تۆ بوو، ئەویش لە تاوان دەچوو بەلاماری کچەکەي دەدا.. خاتوو (عائیشە) دەفەرموویت: ژۆر توند خۆم گرتبوو بۆ ئەوہی پېغەمبەری خودا ﷺ لەسەر پانم خەبەری نەبیئتەوہ..

دەفەرموویت: (فنام حتى أصبح على غير ماء) وەلا خەلگەکە ناچار لئیی خەوتن، پېغەمبەری خودا ﷺ ھەتا نیوہی شەو ھەستا بۆ شەو نوێژێک بەلام ھیچ ئاو نەبوو.. ھەر ئەوی لەو دەبانەدا لامان بوو، ئەویش بۆ خواردەنەوہ دەشیا..

(فأنزل الله تعالى آية التيمم) لەبەری بەیانیدا خودای گەرە ئایەتی تەیمومی بۆ پېغەمبەر ﷺ ناردە خوارەوہ، فەرمووی لەمەودوا ئەو گرتەتان نەما، ئەگەر لە شوئینێک بوون حالەتێکی ئاوا ھاتە پێش، ئاو نەبوو، دەي ئەو خاکە ھەر ئاوە، دەستی پێدا بەدەن، دەست بەسەر دەم و چاوتاندا بەئینن.. ئەوہ دەست نوێژە، دەست نوێژی خۆتان شت..

دەفەرموۋىت: ئەو ئايەتە ھاتە خوارەۋە خاتوۋ (عائىشە) دەفەرموۋىت: (أَسِيدُ ابْنِ حَضِرٍ) ھات بۆلۈم وتى: (جِزَاكَ اللهُ خَيْرًا) يارەبى خۇدا جەزات بىداتەۋە، ۋە لاهى خاتوۋ (عائىشە) ھەر شىتېك بەسەر تۆدا بېت خۇداى گەرە لە پىشتىۋە خىرىكى گەرەى داناۋە.. (ماھذا بَأُولِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ) ۋە لاهى ئەي ئەھلى (أَبُو بَكْرٍ) ئەمە يەكە مېجار نى، ئىۋە بەردەۋام خىرىن بۆ ئەم ئىسلامە..

خاتوۋ (عائىشە) دەفەرموۋىت: (فَبِعِثْنَا الْبَعِيرِ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ) ئەو خەلكە زۆر دلخۇش بوۋن لە خۇدا بەزىاد بېت جا ئەگەر بىمىنىنەۋە، دەست نوۋزىمان ئەو تەيمومەيە، دەست بەۋ خاكە پاكەدا دەدەين و بە دەست و دەم و چاۋمانى دادىننن و ئەۋە دەست نوۋزىمان ھەيە، موشكىلەي بى ئاۋىمان نەما، لەبارەى دەست نوۋز و خۇشتن و ئەۋانەۋە..

دەفەرموۋىت: كە حوشترەكانمان جولاند بېرۆين (فوجدنا الْعُقَدَةَ تَحْتَهُ) سەير دەكەين ملوانكەكەم لە زۆر حوشترەكەدا كەتۋە.. ھەر پىك كە كەۋتېۋە خوارەۋە حوشترەكەيان ئىخ دابوۋ، بۆ ئەۋەى من دابەزم، پىك لە زۆرى دابوۋ، ئىمە ئەم ھەموو چۈاردەۋەى بۆ گەپابوۋىن.. حكەتى خۇدا لەمەدابوۋ ئائەمە پوۋ بىدات، بۆ ئەۋەى ئەم ئايەتە بېتە خوارەۋە، ئەم پەحمەتە بە ئومەتى ئىسلام بىكرىت..

دەفەرموۋىت: ھەر پىك لە زۆر حوشترەكەدا بوۋ، ھەستا حوشترەكە يەكسەر چاۋمان لىبۋو ملوانكەكەشمان نۆزىۋە.. دەفەرموۋىت: ئەمجا باۋكەم ھات، فەرموۋى: تو خۇدا پۆلە گىيان گەردىنم ئازاد بىكە، ۋە لاهى نەمزانى ئەۋ ھەموو خىر و بەرەكەتە ھەموۋى بەھزى ئەم كىردارەى تۆۋە بوۋ، ئىمە لە ئىۋارەۋە چەند دل ناپرەھەتىن! ئاى خەفەتم خوارد لە ئىۋارەۋە، باۋەپىكە لەبەر پېغەمبەر ﷺ نەبوۋايە لەۋانەيە لىم بىداتايە، ئەۋە پېغەمبەر لەسەر پانت بوۋ، ھىچ دەسەلاتم نەمايوۋ، ھەر نەبوۋ لەكەلەكەت بەدەم، لىۋى خۆم بىگەزم، لەداخا، دەستەم نەدەگەشتى ھىچم بۆ نەدەكرا، بەلام نەمزانى پۆلە گىيان ئەمە ھەموۋى ماىەى خىرو بەرەكەت بوۋ..

دەفەرموۋى: سەھابەكان دىلخۇش بوون بەم ئايەتى تەيمومە، كەبەپاستى
پەھمەتتىكى گەرەيە..

حالا تەكانى تەيموم كىردن:

حالا تەي يەكەم: نەخۇش بىت

ئەو يە كاتىك نەخۇش بىت، زۆر وای لى دىت ئىنسان شوپىننىكى خۆى دەپرىت
دەدورپتەو، نەخۇشپەكى خودا نەخۇستە پىستى ھەيە، بەدەم و چاوپەو بەھەر
شوپىننىكپەو، ناتوانى خۆت بشۆيت، ناتوانى دەست نوپۆ بگىرىت، ناتوانى ئەو ئەندامە تەپ
بەكەيت، تەيموم دەكەيت، تەيموم ئەو يە: دەلئىت نىتە نوپۆ لە خۆم حالال دەكەم،
تەنانەت كەسپك كەلەشگرانى لەسەرە، ناتوانى خۆى بشوات، پىويست نىە دەست بەسەر
ھەموو جەستەيدا بەپىننىت..

دەفەرموۋىت: جارىك بەدەم و چاوتدا، جارىك دوو جار سى جار بىت باشتر،
جارىكىش ئەو دەستەت ھەلبگىرىت، سەعات و موستىلە دابكەنىت، ئاوا دەستى پىا دىنى
و دەلئى نىتە نوپۆ لە خۆم حالال دەكەم.. ھەر زۆر ئاسانە بەپىزان، مەسحى سەر و
قاچى نىە، كوى ساغە دواى برۆ بىشۆ، لە پىشدا دواى وشكى بەكەو بە خاولى و ئەم
تەيمومە بەكە و برۆ بۆخۆت نوپۆكەانت بەكە، ھەموو فەرزىك تەيمومى تايپەتى خۆى بۆ
بەكە، چونكە ئەمە پەھمەتە.. جارىكىان دواى ئەمە روداۋىك پويدا..

دەفەرموۋىت: (جابر) دەفەرموۋىت سەھابەيەك لە غەزايەكدا تاۋپرە بەردىك لە
شاخپكەو ترازو و دای بەسەرىدا، يەك برىنى گەرە كەوتە سەرىو، ۋەلا لەو كاتەدا
سەرى برىنەكە پىچراۋە، كە بەيانى لە خەو ھەستا ئىحتىلام بوو.. شەوى لەشگرانى
بەسەردا ھاتبوو..

دەلئىت: لە سەھابەكانى پرسى بۆ خاترى خودا من چى بەكەم، ئەم برىنە لەسەرم
يەك لای كونە، ئەگەر خۆم بشۆم ئاۋ دەچىتە سەرمەو، ئەگەر خۆم نەشۆم نوپۆكەانم

دهفوتیت.. وتیان: کاکه چار نیه ده بیټ ئیلا خۆت بشۆیت، وه لا فه قیره حهوزه ئاوئیک لهوی بوو، چوووه ناویه وه، که خۆی نوقم کرد یه ک پارچه سهری پر بوو له ئاو، بوو به ئینتهاب و جهراعت و سهری ئاوسا!! وه لا به و نه خۆشیه مرد.. ئه و برینه لئی پیس کرد و مرد!!

که هاتنه وه بۆ مه دینه و بۆ پیغهمبهران ﷺ باس کرد، پیغهمبهر ﷺ زۆر توپه بوو، فه رمویی: (قَتْلُوهُ قَاتِلُهُمُ اللَّهُ) به نه زانی کوشتیان یاره بی خودا بتان کوژیت، نه و که سهی به نه زانی ئه م فتوایه ی بۆ دا ئه مه ئه م پیاوه تان بۆ به نه زانی کوشت..

شیفای نه زانین پرسیار کردنه، ئه گه ر شتت له خۆت وه نه زانی خۆت مه که به مامۆستا، شت له خه لک قورس مه که، ئه مه ته نها پیویستی به وه بوو دهستی به عه رزه که دا به ئینایه و به دم و چاویدا به ئینایه، دهستی به هه ردوو دهستی به ئینایه هه تا نانیشکی، باقیه که ی لیره وه ساغ بوو، دهیتوانی هه تا سهری بجوایه ته ناو ئاوه که وه، ئه م توژه شی دم و چاوی ئاوی پیدا کردبا، به لام پیویست نه بوو ئه م سه ره ی پر بیټ له ئاو، پر بیټ له جهراعت و بیکوژیت، کوشتیان خودا بیان کوژیت!!

پیغهمبهری خودا ﷺ قه ت دووعای شه پی نه کردوو، به لام زۆر په رۆشی ئه و سه حابه ی بوو، که دین ئه مه ی تیدا نه بوو، لییان کرد به دین!! کوشتیان به ناحق ده فه رموویت: زۆر پیی عاجز بوو، ئه مه له حاله تیکدا که تو ئه و برینه ت هه یه، ئه و له ش گرانیه ت له سه ره، ئه و بی ده ست نوژیته ت له سه ره، خودای گه وره ئه و په حمه ته ی ناردوو، گل له جیاتی ئاوه..

حاله تی دووهم: له کاتی سه رمادا

له حاله تی سه رمادا سه رمایه کی به هیزه ، به یانی هه ستاوی، به مه رجیک نه توانیت ناو گه رم بکهیت، ئیستا غاز هه یه، بۆیله ر هه یه، ده توانیت ناو گه رم بکهیت، به لام سهیر ده کهیت غازت نه بیټ، بۆیله رت نه بیټ، کاره بات نه بیټ.. به یانی هه ستاوی خۆ چیلکه و

دارت پی کۆناکریتته وه، یان ناتوانی دهستت به وه پاناگات، هیچ خۆت سه‌غله‌ت مه‌که، به هیواشی تیمومی خۆت بکه، نه‌مجاره برۆ نویژه‌که‌ت بکه ..

هر وه‌ختیک نیوه‌رۆ بوو خۆت شت ئیواره بوو خۆت شت، غوصلیکی پاک و خاوین له خۆت ده‌ریکه، هه‌تا ئاوی گهرمت ده‌ستکه‌وت، ئاوه‌که‌ت بۆ گهرم نه‌کریت، یان حمام هه‌بیت پارهی حمامه‌که‌ت پی نه‌بیت، پیویست نیه بچیت قهرز بکه‌یت .. که پاره‌ت پی نه‌بوو قهرز مه‌که بۆ کریمی حمام، که ئاوی گهرمی لیتی، یان جل و به‌رگت له‌به‌ردا نه‌بوو، یه‌عنی کراسیکی شپه‌ت له‌به‌ردایه، پالتۆ شپیکت هه‌یه، نه‌گهر خۆت بشۆردایه پیتی گهرم نه‌ده‌بویتته وه .. هی واهه‌یه جاری وا به ئاوی سارد خۆت بشۆیت، جله‌کانت هینده گهرم، خیرا خاوبه‌که له‌خۆتته وه ده‌بچیت، پالتۆیه‌که له‌خۆتته وه ده‌بچیتته وه، گهرمت ده‌بیتته وه .. به‌لام سه‌یر ده‌که‌یت کابرا نه‌م به‌رگه‌شی له‌به‌ردا نیه، یان مه‌ئوایه‌کی نه‌بوو، کابرا له‌خیمه‌یه‌کدا ده‌ژیا، له‌که‌پرینکدا ده‌ژیا، ژوریکی نه‌بوو ..

ئیسنا له‌به‌ر ئاوی سارد خۆت بشۆیت، که پات کرده‌وه به‌ر زۆپایه‌کی گهرم، هر چاکه، کابرا زۆپای گهرمیشی نه‌بوو، که تو له‌م حاله‌ته‌دا به‌م ئاوه سارده خۆت بشۆیت، توشی نه‌خۆشی ده‌بیت، به‌راستی له‌وانه‌یه لیت پیس بکات و لانی که‌م هه‌لامه‌تیکێ درێژ خایه‌ن بگریت هیچ پیویست نیه، تیموم بکه هه‌تا به‌ ئیسراحت توشی ئاوی گهرم ده‌بیت.

له‌ زه‌مانی پیغمبه‌ردا ﷺ (عه‌مری کورپی عاص) له‌گه‌ل سربه‌یه‌کدا بوو، ده‌فه‌رموویت: نه‌و ئیمامیان بوو، پێشه‌وایان بوو، په‌ئیسسی نه‌میری سربه‌یه‌که‌بوو .. به‌یان هه‌ستا وه‌لا رێک پێش نویژی بۆ کردن و به‌لام سه‌حابه‌یه‌که سه‌یری کرد ته‌یموم ده‌کات، ده‌ستی به‌ دم و چاویدا ده‌هینیت و، وه‌لا نویژه‌که‌شی بۆ کردن .. لیتیان پرسی: نه‌وه بۆ واتکرد؟

وتی: وه‌لا کاکه من له‌شم گران بوو .. باشه وتیان بۆ خۆت نه‌شۆرد به‌و ئاوه سارده؟

وتی: خۆم بشۆم وه‌لا ره‌ق ده‌بووم، نه‌ی چۆن ئیمامه‌تیت بۆ نه‌وه‌موو خه‌لکه کرد!

وتی: کاکه من نیمامه تی خۆم کردوه، بابه با ئەم شرعه بهرینه وه خزمهت پیغممبەر ﷺ، دهفهرموویت: چونه وه خزمهت پیغممبەر ﷺ ..

پیغممبەر ﷺ فهرمووی: ئەم کارهشت کرد ئەی خودا له قورئاندا نافهرموویت: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾ (النساء) به دهستی خۆتان خۆتان مهکوژن خودا له وه گهوره تره، خودا بهرهمه، به بهزه بیه، میهره بانه، وه لاهی من خۆم نه کوشت به و ئاوه سارده و پشتیوانم به رهحمه تی خودا بوو، ئەو تهیمومه کرد.. دهفهرموویت: (فَضَلِكِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَكَمْ يَقُلُ شَيْئًا) پیغممبەر ﷺ تهواو پیکه نی و هیچی نه گوت.. یه عنی: قسه که ی به جییه.. دهفهرموویت به جییه بۆیه له سه ر ئەم حه دیسه عوله مایان زۆر جوانیان فهرمووه.. له مه زه به ی شافیعیدا دهفهرموویت:

پێویسته دوا یی نوێژه کانت بگێرته وه.. به لام عوله مایانی حه دیس زۆر جوانیان پێکاوه دهفهرموون: پیغممبەر ﷺ نه یه فهرموو که تۆ دوا یی نوێژه که ت به تهیموم کرد بیگێرته وه.. رهحمه تی خودا له پێشه وا (شافیعی) بیّت، ئیحتیماله ئەو حه دیسه ی وه کو پێویست بێ نه گه بییّت.. به ریزان: نوێژه که قه زای ناویّت، ئەگه ر پێویستی بکرایه پیغممبەر ﷺ به م سه حابه ی ده گوت نوێژه که ت بکه وه، نه یه فهرموو بیکه وه، زه رده خه نه ی بۆ کرد و پیکه نی و ئیقراری له سه ر ئەو کرد که کاره که ی زۆر به جی بووه! چاکت کردوه، که خۆت نه کوشتوه..

حاله تی سییه م: له گاتی ترسدا

کانی و ئاوه یه به لام ترست هیه، ترست هیه، ئەگه ر برۆیت هه تا ده چیه سه ر ئەو کانیه جه رده یه ک رووت ده کاته وه، یان له حاله تی شه ردا له وانیه پارچه توپیکت به ر بکه ویّت، له وانیه دوژمن بت بینیت و فیشه کت پێوه بنیت، ناتوانی بگه یته ئاوه که، یان ترسی ئەوه ت هیه له وانیه ئەو کان ی و ئاوه و بێشه لانتیکه به رازی تیدا بیّت، ورچی

وانه ی سیانز هیه

۱۲

تهیموم

تېدا بېت، پلنگ و شىرى تېدا بېت، پەلامارت بدات.. لەوانە يە پر بېت لە مار، مارتك پىوھت بدات..

لە ترسى ئەوھ خۆت مەخەرە ھىلاكەوھ، بلىي بە خودا خۆم بە ناو ئەو ئاوەدا دەكەم، نا.. گيانى خۆت مەخەرە مە ترسىوھ، مالى خۆت مەخەرە مە ترسىوھ، تەيمومەكە بگە، ھەتا دونيا پووناك دە بېتەوھو لە مە ترسىكە پرگارت دە بېت.. يان: ئاوت پىيە، لە شوپىنكىدايت ئەگەر بۆ خۆت ئاوەكە بۆ دەست نوپۆ بە كار بېيىت، يان بۆ خۆشوردنى واجب، سە يردەكەيت دوايى لە تىنواندا دە خنكىت، نا.. نەفسى خۆت لە پىش دەست نوپۆكەوھ يە، بە تەيموم دەست نوپۆكە بگرە، ئاوەكە بخۆرەوھ.. ھەتا دە لىت: ئەگەر ئاوەكە لە خۆت زياد بوو.. بە لام گوى درىزىكت پىبوو، سەگىكت پىبوو، پشيلە يەكت پىبوو، مريشكىكت پىبوو، مەرىكت لابوو، ئەو پىويستى بەو ئاوە بوو.. ئەو لە تىنواندا دە خنكا، نەفسى ئەو پشيلە، ئەو بزە، ئەو مەرە، ئەو سەگە، لە پىشترە!!

دە بېت ئاوەكە لە دەست نوپۆكەدا بەكار نە يە نيت و بە دەمى ئەويدا بگەيت!! تەيمومەكە بگە، (سبحان الله) لە شەرعدا دە لىت: ئەگەر لەو لاوھ كابر ايەك سەگىكى پىبوو، (سبحان الله) سەگىكى پىبوو وتى تو ئەو خودايە ئەو سەگە نۆرى تىنوە، بەشى خۆم ئاوم پىيە، بەس سەگەكەم لە تىنواندا دە خنكىت، تۆش ئاوى زيادت پىبوو لە خۆت زياد بېت، دە بېت سەگەكەي ئەو پياوھى پى تىر ئاوبگەيت..

نا بېت دەست نوپۆ بگرىت، دە بېت تەيموم بگەيت، خودا ئاسان كارى بۆ كر دوويت، نەفسى ئەو سەگە پرگار بگە لە تىنويەتى. (سبحان الله) ئەم دىنە چ بەرەكە تىكى پىوھ يە..

بەم بەسەرھاتەي خاتوو (عائيشە) كە لە شەوھو، لە ئىوارەوھ ئىمامى (ئەبو بەكر) و ئەو ھەموو صەحابە خەفە تيان پىخوارد، بە لام پېغمبەرى ﷺ پەرحمەت بە جوانى لە سەر پانى خاتوو (عائيشە) خەوت، نە يكرد بە ھەرا.. خوداي گورە ئەم دەرگاى

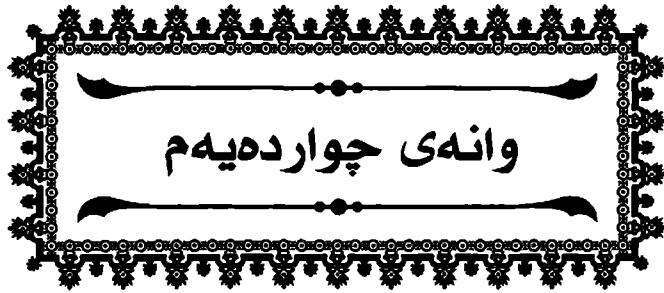
تهیمومی له م ئومه تی ئیسلامه کرده وه، له خودا به زیاد بیئت، ئه م بابه ته پیویسته، له م دینه تیگهین هه ندیک بابه تی ئاسان کاری زۆرجوان هه به، (إنشاء الله) له شهوی داهاتودا پشتیوان به خودای گوره هه ندیکی تر باس ده کهین، تا شه ویکی تر و بهرنامه یه کی تر به خوداتان ده سپیرم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ).

واندی سیانزیه

۱۳

تمیه موم

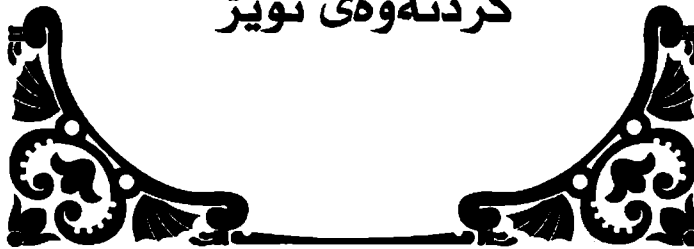
وانه‌ی چوارده‌یه‌م

بابه‌ت

کۆکردنه‌وه و کورت

کردنه‌وه‌ی نویژ

وانه‌ی چواردهیه‌م

کۆکردنه‌وه و کورت کردنه‌وه‌ی نوێژ

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿يُرِيدُ اللهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾ البقرة :

. ۱۸۵

* وَقَالَ سُبْحَانَهُ : ﴿ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ﴾ البقرة : ۱۷۸ .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ (يَسْرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا ، وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفِرُوا) - رواه البخاري و

مسلم .

* وَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ بُعِثْتُ بِالْحَنِيفِيَّةِ السَّمْحَةِ - رواه أحمد : (۲۱۰۷) وَصَحَّحَهُ

أحمد شاكر (۲ / ۵۲۲) .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخْصَةً ، كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى

مَعْصِيَتَهُ) - رواه أحمد في مسنده بإسناد صحيح .

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ

أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ النساء : ۱۰۱ .

* عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ : قُلْتُ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ (فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا

مِنَ الصَّلَاةِ) النساء : ۱۰۱ ، فَقَدْ آمَنَ النَّاسُ !! ، فَقَالَ عَجِبْتُ مِمَّا عَجِبْتَ مِنْهُ ،

فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ : (صَدَقَةٌ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ ، فَأَقْبِلُوا صَدَقَتَهُ) - رَوَاهُ مُسْلِمٌ : (۶۸۶) . وَ أَبُو دَاوُدَ : (۱۱۹۹) وَ التِّرْمِذِيُّ : (۳۰۳۷) .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ : (أَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ تِسْعَةَ عَشَرَ يَقْصِرُ ، فَخَنُّ إِذَا سَافَرْنَا تِسْعَةَ عَشَرَ قَصْرْنَا وَإِنْ زِدْنَا أَتَمَمْنَا) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (۱۰۸۰) .

* عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ : (أَقَامَ بِأَذْرَبَايْجَانَ سِتَّةَ أَشْهُرٍ ارْتَبَجَّ عَلَيْهِمُ الثَّلْجُ فَكَانَ يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ) - إِسْنَادُهُ صَحِيحٌ . أَخْرَجَهُ الْبَيْهَقِيُّ (۳ / ۱۵۲) وَ أَحْمَدُ : (۲ / ۸۳ ، ۱۵۴) . بِسَنَدٍ حَسَنٍ .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : (أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ جَمَعَ بِالْمَدِينَةِ مِنْ غَيْرِ خَوْفٍ وَلَا مَطَرٍ) . - رَوَاهُ مُسْلِمٌ (۷۰۵) وَ أَبُو دَاوُدَ : (۱۲۱۲) .

* قَالَ فِي كِفَايَةِ الْأَخْيَارِ : (ذَهَبَ جَمَاعَةٌ مِنَ الْعُلَمَاءِ إِلَى جَوَازِ الْجَمْعِ فِي الْحَضَرِ لِلْحَاجَةِ ، لِمَنْ لَا يَتَّخِذُهُ عَادَةً) . وَالْحَاجَةُ لَهَا اعْتِبَارٌ شَرْعاً لِنَحْوِ : طَبِيبٌ يَعْمَلُ عَمَلًا جَرَّاحِيًّا يَسْتَعْرِقُ زَمَانًا طَوِيلًا ، وَكَذَا نَحْوُ جُنْدِي الْحِرَاسَةِ ، وَالطَّالِبِ خِلَالَ الْإِمْتِحَانِ ...

* قَالَ شَيْخُ الْإِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةٍ فِي : (مَجْمُوعِ الْفَتَاوَى : ج ۲۱ ، ص ۴۵۸) : (وَالصَّنَاعُ وَالْفَلَاحُونَ ، إِذَا كَانَ فِي الْوَقْتِ الْخَاصِ مَشَقَّةٌ عَلَيْهِمْ : مِثْلُ أَنْ يَكُونَ الْمَاءُ بَعِيدًا فِي فِعْلِ الصَّلَاةِ ، وَ إِذَا ذَهَبُوا إِلَيْهِ وَ تَطَهَّرُوا تَعَطَّلَ الْعَمَلُ الَّذِي يَخْتَاجُونَ إِلَيْهِ ، فَلَهُمْ أَنْ يُصَلُّوا فِي الْوَقْتِ الْمُشْتَرَكِ ، فَيَجْمَعُوا بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ) .

سەرچاوەکان :

- (١) نداءات الرسول لأصحابه ، محمد عبدالعاطي بحيري ، ج ٢ ، ص ١١٥ ، المكتبة التوفيقية .
- (٢) صحيح فقه السنة ، أبي مالك كمال بن السيد سالم ، ج ١ ، ص ٤٧٤ ، ص ٤٩٤ . ط :
- ١٢ ، المكتبة التوفيقية .
- (٣) كفاية الأختار في حل غايه الاختصار ، تقي الدين أبي بكر بن محمد الحصيني ، ص ٢١١ . ط : ١ ، ٢٠١٣ ، دار الفحاء ، دمشق .
- (٤) وه لأمه كاني تو ، م . أحمد شافعي ، ل ١٢٨ - ل ١٣٦ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیماندارانی به پێژ: ئەمشه ویش وهکو شهوانی تر دهچینه خزمهت ئه و خۆشهویسته
بهوه دهست پێدهکهین که هه موو شهویک دهچینه خزمهتی هه ندیك دلی خۆمان ئاو
دهدهین و چاوی خۆمان پۆشن دهکهینهوه:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

خۆشهویستان: ئیمه دوینی شهو له خزمهت ئه و پووداوه دا بووین کاتیك که خاتوو
(عائیشه)ی دایکمان (په زاو پهحمهتی خودای له سه ر بیئت)، ملوانکه که ی لی بز بوو،
دواتر بوو به مایه ی خیر و نایهتی تهیموم هاته خواره وه.. بۆیه بووبه پوخسه تیک بۆ
مسولمانان له کاتی نه بونی ئاودا ..

پوخسه ته گانی ئیسلام:

یه کهم پوخسه ت: ته یه موم کردن

(عه ماری کوپی یاس) ده فه رموویت: له خزمهت پیغه مبه ردا ﷺ بووم ئه و کاته ی که
نایه ته که هاته خواره وه، وا له تهیموم حالی بووم که نه وه یه: که ده بیئت هه موو له شی
خۆت خۆلای بکهیت، ده لئیت: من له شم گران بووبوو، پئویستم به خۆشتن هه بوو، له
خه ونمدا ئیحتیلام بووم، کاتیك که له خه وه ستام جله گانم دا که ند و دوور که وتمه وه له
خه لک و هه موو له شم له و خۆله وه ردا..

وتيان: كابرايەك ئاۋ نەبوو، كەسەيرى كرد بە ھار بوو، گيا تا ئەزتۇ ھاتبوو، دەستى لە گيايەكەدا، وتى تەرە، دوو سى جار خۇزى تىدا بادا، وتى: تەواۋ لەشم تەپوۋ خۇشتن ھەر خۇشتنە!!

دەلىت: منىش تەواۋى لەشم بوو بە تەپ و تۇز، پېغەمبەر ﷺ فەرموۋى: بۇ وات لىھاتوۋە.. وتم: ۋەلا بە حىساب تەيموم كردوۋە..

فەرموۋى: دەي ئەۋەي نەدەۋىست برا، تەيموم واناپىت، تەيموم ھەردوۋ دەستت ھەلدەكەيت ھەتا ئانىشكت، ئەگەر برىنىك بە شوپىنىكتەۋە ھەبىت پىچراۋە، ئەۋەي ساغە بېشۇ، ئەۋەي كە نەشۇردراۋە جا لە جياتى خۇشتن بىت، يان دەست نوپۇز بىت، دەست بە خۇلەكەدا بدە و بلى: نىتەمە بى دەست نوپۇزى لەسەر خۇم لادەبەم، نىتەمە بى دەست نوپۇزى لەسەر خۇم لادەبەم، يان نىتەمە نوپۇز لە خۇم ھەلال دەكەم.. لەبەر ئەۋەي نوپۇز ھىشتا لە تۇ ھەرامە، ھەرچەندە دەست نوپۇز گرتوۋە، بەلام ئەندامىكى لاشەت نەشۇردراۋە، يان خۇت نەشتوۋە، نىتەمە نوپۇز لە خۇم ھەلال دەكەم، جارىك يان دوو جار يان سى جار، بۇ دەم و چاوت، دوايى بە دەستانەت نىتەمە نوپۇز لە خۇم ھەلال دەكەم.

تەننات لە ھەدىسى (بوخارى) و (موسلىم)دا دەفەرموۋىت: كە پېغەمبەرى خودا ﷺ دەستى بە خۇلەكەدا دا، فوشى لە دەستى كرد، بۇ ئەۋى دواي خەلك نەتبىنن بلىن ئەو خۇلە بۇ بە دەم و چاوتەۋەيە!؟

ھەتا دەفەرموۋىت: كە دەستى بە خۇلەكەدا دا فوشى لە دەستى كرد فوى لىكرد، ئەمجا ھىناي بە دەم و چاويدا، ئەمەش ھىكەتى لە پوۋى زانستىۋە، كەسىك لەۋانەيە بلىت: باشە ئەم خۇلە، ئەمە چ دەستورىكە!؟

دكتور (زەغلول نەجار) ھەيە، پياۋىكى زۇر عالمە دەلىت: لە ئەلمانىا لە دكتورىكى گەردەم پرسى وتم باشە پرسىارىكت لى بكم، كاتىك كە ئىنسان ئاۋى دەست نەكەوت لە شوپىنىك، واجبە بەردەوام دەستى بشوات پىش نان خواردن، باشە ئەگەر ئاۋى دەست نەكەوت ئىۋە ۋەكو زانايانى بوارى پزىشكى رەئىتان چىە ئەم ئىنسانە وا لە شوپىنىكدا

بوو، ئاۋ نەبوو؟! وتى زۆر ئاسانە، بايىت خۇلىكى پاك بدۆزىتتەۋە، دەستى لە خۇلەكەدا بچۆلىنىت، بچىت نان بخوات، ھىچ مىكروۋبى پىۋە نامىنىت!! وتى: (سبحان الله) چى؟! تۆزىكى پاك؟ وتى: دەي ئەۋە باسى قورئانەكەي ئىمەيە:

﴿فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا﴾ النساء: ۴۳، ئەگەر ئاۋتان دەست نەكەوت بە خۇلىكى پاك

تەيەموم بگەن..

وتى: ۋەلا من ئەۋە نازام، ئەۋە رەئى زانستى پزىشكىە، وتى: ۋەلاھى ئەۋە لە قورئانى ئىمەدا ھەيە، ئەۋ نەصە عىلمىە رىك قورئانەكەي ئىمەيە.. دەلىت: ئەۋ پىاۋە كارىگەرى قسەكەي منى لەسەر دروست بوو، دواتر دىراسەيەكى قولى ئىسلامى كرد، بە فەزلى خودا مسولمان بوو.. يەئنى ئەۋ زانايە ئاگاي لە دىن نەبوو، بەلام وتى قەيچىكە ئاۋت دەست نەكەوت بە خۇل دەستەكانت بشۆ، مىكروۋب دەكوزىت!! جا دۋاي بچىت نان بخۆيت..

ئەۋ دىنەي ئىمە ھەموۋى پىش كەۋتنە، ھەموۋى بوارى زانستى، جا پەحمەتى ئەم دىنەي ئىمە لەۋەدا دەردەكەۋىت بەپراستى كە ئىنسان لىيى حالى بىت، ئەم دىنە ئاسان كارىيە.. پىنغەمبەر ﷺ بەردەوام ئامۇزگارى صەحابەكانى دەكرد و دەيفەرموو:

(يسروا ولا تعسروا) (وبشروا ولا تتفروا) واتە: ئاسان كارىن، دىن گران مەكەن، موژدەدەرىن.. خەلكى مەتەكىننەۋە لە دىن، بە قورسى، چونكە ئەم دىنە ھى ھەموو زەمانىكە، بۆ ھەموو خەلكى، ئىستا خەلكى ۋاھەيە زۆر ئازايە دەتوانىت سەھۇل بشكىنىت و خۆي بشوات.. خەلكىكىش ھەيە بە ئاۋى گەرم خۆي بشوات نەخۇش دەكەۋىت.. ئەم دىنە بۆ ھەردووكيانە، بەپىزان خەلكىك زۆر توند و تۆلە بۆ نوۋىزى درىژ، خەلكىكىش ھەيە يەك تۆز نوۋىزەكە درىژ بىت بە ئەژتۆيەۋە ديارە..

ئەم دىنە بۆ ھەردووكيان ھاتوۋە دەبىت دىن موراعاتى حالى ھەردووكيان بكات، بەلكو زەعيفەكەيان تەماشاشا بكات، تەماشاشا ناكات كامە بە قوۋتە دىن بۆ ئەۋەيە، كامەي زەعيفە

دېن بە پىي ئەو موراعاتى كىردوۋە.. بە كىك لەو پەحمەتانە: خوداى گەرە پىي خۇشە
پوخسەتەكانى قىبول بىكەيت، ھى واهىيە وادەزائىت كام دىندارىيە قورسە ئەو باشە، بەلام
بە پىچەوانەوہ..

پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر موۋىت: (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَأْتِيَ رُخْسَةً كَمَا يُكْرَهُ أَنْ تَأْتِيَهُ
مَعْصِيَةٌ) خودا زۆرى پىي خۇشە پوخسەتەكى ئاسان كارى لەم دىنەدا دراوہ، وەرى
بگىرىت، ھەر وەكو پىي ناخۇشە گوناح و سەرپىچى خودا بىكەيت، يەنى خودا زۆرى
پىخۇشە كە پوخسەتەك دەدرىت لەم دىنەدا تۇ بەقسەى بىكەيت بەكىك لەو پوخسەتانە
ئەم تەيمومەيە كە نوۋىنى شەو باسماں كىرد..

دوۋەم پوخسەت: نوۋىز بە دانىشتنەوہ

لەو پوخسەتانە كە شەرىعەتى خوداى گەرە بۇ ئىمەى داناوہ: دانىشتنە بۇ كەسىك
كە تواناى بە پىوہ وەستانى نەمايىت، وەستان بە پىوہ واجبە، كەسىك نەيتوانى
دەتوانىت بە دانىشتنەوہ، بەلام كەى بە دانىشتنەوہ؟ كە بەراستى نەتوانىت، ئەگەر تۇ
لەمالى خۇتدا حىساب بىكە مىوانت ھاتوہ، ھەر پىنج دەقىقە بە مىوانىك ھات، تۇ پىك
ھەستايە سەر پىي لەبەردەمى، ئەوہ واجبە بە پىوہ لە نوۋىزدا بوەستىت.. تۇ بۇ بەبىك
پەنجا جار ھەستىەوہ، ئەى بۇ بۇ نوۋىزە كە ناتوانىت!؟

واجبە ئەگەر بۇ مىوانەكەت توانىت ئەمجا لە نوۋىزىشدا عوزرە بە راستى كە نەتوانى
ھەستىتەوہ يان بىيىت بە ئازار بۇ كەسىكى تر، لە نوۋىزدا لە مزگەوتدا خۇت بىخەيت بەسەر
ئەم خەلگەدا، نەخىر كە لە ركاتى دوۋەم دانىشتىتەوہ ھەلمەسەوہ، بۇ تۇ عوزرە (انشاء
اللہ)، ئەگەر نەتوانى، بە پاكشەنەوہ، ئەگەر ھەر نەتوانى لەسەر تەنىشت، ئەگەر ھەر
نەتوانى لەسەر پىشت، نوۋىزەكەت ھەرچۇنىك بۇ دەكرىت بىكە..

ھەتا ئەو تەيمومەى بەپىزان بۇ ئەو كەسانەى كە نەخۇشەن زۆر ئاسانە، زۆر كەس
ھەيە دەلىت وەلامى بە داخوہ خەمى نوۋىزەكانە، مامۇستا قەت نوۋىزە نەفەوتاوہ،

ھەيە لەم نەخۆشەیدا فەوتتا، ئەي برا بۆ نوپۇزت بۆ ناکرەيت؟ دەم و چاوت نەشتووه؟! بەرەوھەلا، ئاويان بۆ دەھینام دەم و چام دەشت، بەلام وەلاھى تاراتم وەکو پېويست بۆ نەدەگىرا، ميز و پيساي دور لەپووتان لەبەر بېرات تۆ بەقەدەر پېويستى خۆت لەبەر ئەوى لەشت پاك بېت..

دايمە ئىنسان ھەر لەبەر پاك و خاوينى خۆى ئەگەر دىندارەش نەبېت خۆى ھەر پاك دەكاتوھ، يان كەس و كار پاكى دەكاتوھ، ئەوئەندەى كە بۆ پاك و خاوينى خۆت بۆت دەكرەيت ئەي نەخۆش خۆت پاك بگەرەوھ.. ئىتر مەبە بە زەحمەت بەسەر خەلكى ترەوھ..

دەلەيت وەلا دەبېت پېنج فەرزە تاراتم ھەبېت، بە قەدەر تواناي خۆت بۆ تەندروستى خۆت خۆت پاك بگەرەوھ، دواتر ميزت پېتوھە، پيسايت پېتوھە، گوئى مەدەيە، وەختى نوپۇزەكە تەوانيت دەست نوپۇزت پى ھەلبگرن، بۆ پاك و خاوينى خۆت خۆشە، نەبوو بەرمالەكت بۆ بەھنن بەرمالەكە تۆزى پېتوھ بېت، و دەستى پيدا دەدەيت بە ھىواشى بۆ دەم و چاوت، دواتر بۆ دەستەكانت، ئەمەشت پېتەكرا، ئەمەش نەدەگونجا، وەختى نوپۇزەكە بلى: پووم بگەنە قىبلە، نەدەگونجا جىگەكەت بۆ بسوپېتن، نەيان تەوانى بت جولېتن، ھەر ئاوا پووبكەرە ئاسمان، نەدەتتەوانى لەسەر دەم، ئەگەر ھەر نەتەوانى لەسەر تەنىشت بلى:

خودايە وامن پووم كرده تو ﴿ فَأَيَّمَا تُولُوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ ﴾ (البقرة) پووبكەيتە ھەر شوپىنك خوداي گەرە دەتېنيت، پووى خودا ھەر قىبلەى خودايە، بلى خودايە ئەوا من پووم كرده تو، ئەوئەندەم دەسەلات ھەيە نىتەمە چوار ركات نوپۇزى عىشا دەكەم (اللە اكبر)، خودا ئەو نوپۇزەت لى قبول دەكات (انشاء اللہ)، كە مردىت يەك نوپۇز قەرزدارى خوداي پەرورەدگار نيت.. دىن ئاسان كارىە بەپىزان، ھىچ گرانىھكى تىدانىە، ھىچ گرانىھكى تىدانىە، نە بۆ خۆت، نەبۆ كەس و كارت، لەبەر ئەوھ يەك نوپۇز مەفەوتىنە..

سېيەم روخسەت: كۆكرنە ھەبە و كورت كرنە ھەبە نوپۇز

روخسەتتىكى تر كە خوداي گەرە بە ئىمەي بە خشىوہ (كورت كرنە ھەبە نوپۇزە كانمانە) كورت كرنە ھەبە نوپۇز، ئەمە خالتىكە ھەز دەكەم جەنابتان زۆر تەئكىدى لەسەر بگەنە ھەبە، خودا بە نەسى ئايەت دەفەر موويت: (فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿۲۸﴾ النساء) ئەگەر ھاتوو لەسەفەردا بوون، تاوانى نى، ھىچ خرابەي تىدانى، نوپۇزە كانتان كورت بگەنە ھەبە، ئەگەر ترسان دوژمن زەفەرتان پى بەرئىت، لە كەمىنى دوژمن دەترسان لە ەسەردا، نوپۇزى نىوہ پۆ و ەسەر بە كورت كراوہى بگەن.. دوو ركاتى نىوہ پۆ و دووركاتى ەسەر بگەن.. سىئى مەغرىب بگە و دووانى عىشا لە پاليدا..

صەھابەيەكى بەرپۇز كە (ئەنەس)ى ناوہ، دەفەر موويت: بە (عومەرى كوپى خەتاب)م گوت: قورىان باشە ئىمە ئەوہ خودا دەفەر موويت لە دوژمن ترسان، بەلام دەچىن بۇ سەفەرىك نە ترسى دوژمنمان ھەبە، نە ئازار و نارەھەتيمان ھەبە، نە ھىچ خەمىكمان ھەبە، نە بى ئاويە، ھەر نوپۇز كورت بگەنە ھەبە؟

فەر مووى: منىش ئەو پرسىارەم لە پېغەمبەرى خودا ﷺ كرد. وتم: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئاخىر من بە سەيارە دەپۇم، نە ماندوو دەبم، دەچمە ئەو شوپنە ئاوى پاك و خاوين، ھەمام، تەوالىت، ھەموو شتىك پىك و پىكە، پېغەمبەر ﷺ فەر مووى: برام (صدقة تصدق الله بها عليكم فاقبلوا صدقه) ئەم قەسر و جەمە خوداي گەرە پىشكەشى ئەم ئومەتەي كردوو، لىئى وەربگرن، لە خودا.

عولە مايان دەفەر موون: مەزھەبى ئىمامى شافىعى " (سبحان الله) ئەوانە ھەموويان كەراماتيان ھەبوہ " ئىمامى شافىعى ئەو زەمەنە فەر موويەتى: پۇژىك دادىت خەلك سوارى شتىك دەبىت، چا و لەسەر يەك دادەنەت كە چاوى كرنە ھەبە ھەشتا كىلو مەترى بىوہ، ھەر وەك تەيارەي ئەمپۇ، پۇژىك دادىت لە تەيارە خىراتر دادىت، عولە مايانى

شهرع باسی نهوه یان کردوه نه چیته ناویهوه داده نیشیت، له سر کورسیه که چار داده خیت، که کردتوه سهیر ده که ییت دوو ده قیقی پی نه چوه، به کسر ده قیقیه کی پی نه چوه، هشتا کیلومتر بریوه..

فهرموی: له زمه نهدا تو هرچی نارحته ییت نه تچه شتوه، هر بۆت هیه قسر و جمع بکه ییت، هر بۆت هیه با به تیارهش گشتت کردییت، که هیچ (موشه قهتی) نارحته تییدا نیه، نه مه هدییه خودایه، هدییه خودا قبول بکن و رهتی مه که نه وه..

(این عمر) ده فهرموویت: له خزمهت پیغمبردا ﷺ بووم، له خزمهت (نه بوبه کر) بووم، له خزمهت (عومر و عوسمان) بووم، قهت له سه فهردا نویژیان به ته واوه تی نهده کرد، نیلا قسر و جمع معیان ده کرد،

نیمامی نه بو حه نیفه (په حه ته خودای لیبیت) ده فهرموویت: هر که سیک له سه فهردا نویژ به ته واوه تی بکات خودا لئی قبول ناکات!! چونکه هدییه خودای رهت کردۆتوه.. واجبه به قسر و جمع بیکه ییت..

لای مالیکیه کان ده فهرموون: سونه تیکی گوره یه، هره خیریکی گوره یه، نه گه رنویژه کت به ته واوه تی بکه ییت نیوه پۆ له شوینی خۆیدا و عسر له شوینی خۆیدا، خودای گوره نه گه هشتا چاکهت بۆ بنوسییت، نه گه به قسر و جمع بیکه ییت سه چاکهت بۆ ده نوییت!

لای شافیعی ده فهرموون: پوخسه ته، هی واهیه نه وه نده موه سویسه، نه گه له وه ختی خۆشیدا کردی خودا به په حمی خۆی لئی قبول ده کات.. به لام خیره گوره که یی له کیس ده چیت.. که واته دایمه له سه فهردا نویژه کان به قسر و جمع بکه.

ماوه ریگا لای نه بو حه نیفه (۹۶) کیلومتر ده بییت، له بهینی ئیره و نه سه فهره یی بۆی ده چیت، نیجا (قهس) کورت کردنه وه، واته نیوه پۆ ده که ییت به دوو، عسر ده که ییت به دووان، عیسا دووان ده که ییت، چوار رکاته کان ده که ییت به دوو، نه وه کورت کردنه وه یه

دواتر كۆيان دەكەپتەۋە بە يەكەۋە.. نيوەرپۇ لەگەل عەسر، مەغرىب لەگەل عىشا بە يەكەۋە.. بە يانىش ھەر لە شوپىنى خۆيەتى..

لاي شافىعيەكان دەبىت (۸۱) كىلۆ مەتر بىت، بەلام ئو مەسەلى زۆر لەگەل ھەدىس و نەسى قورئاندا گونجاۋە، مەزھەبى داۋدى زاھىرى و (ابن الحزم) لە موھەللادا كە دەفەر موۋىت: ھەر ۋەختىك چوۋىت بۇ شوپىنىك، خۆت بە سەفەرى زانى، قەسر و جەمەكە، خۆت بە سەفەرى زانى، ئىستا من ھاتووم بۇ ئىرە، جامانەم لەسەر نەكردوۋە كلاۋىك لەسەردايە، لەوانەيە ھەر پىنچ سەد دىنارى تەبە لە گىرفانىدا بىت، ئەھا بۇ؟ خۆم بە سەفەرى نەزانىۋە، گۆرەۋىم لە پى نەكردوۋە، پىلاۋىك بەسەر پىتەۋە لەپى كىردوۋە.. بەلام ئەگەر بەۋىت بچم بۇ ھەۋلىر، بچم بۇ كۆيە، بۇ پانىە، بۇ سلىمانى، دەچم جوتىك پىلاۋ لەپى دەكەم، سەيرى گىرفانم دەكەم، ئاخۇ بزىنم ھەۋىەم پىيە، پارەم پىيە، ئەي وانىە؟ جامانە لەسەر دەكەم، خۆم دەگۆپم.. لە ھەر شوپىنىك خۆت بە سەفەرى زانى، لە مال بە نىەتى سەفەر چوۋىتە دەرەۋە، بۆت ھەيە قەسر و جەمەكە بىت..

(ئەنەس) دەفەر موۋىت: لە صەھىجى موسلىمدا ھەدىسەكە ھاتوۋە (كان رَسُولٌ ﷺ إِذَا خَرَجَ مَسِيرًا أَمِيالًا أَوْ ثَلَاثَةَ فَرَاسِخَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ) پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەر ۋەختىك چەند مىلىك يان چەند فەرسەخىكى بىر بىت ئىلا قەسرى كىردوۋە نوۋىزى كورت كىردۆتەۋە ۋە بە اعتبارى ئەمىرۇ لە كىلۆ مەتردا، بىست كىلۆمەترە، سەفەرەكەت بىست كىلۆ مەتر بىت بۆت ھەيە قەسر و جەمەكە بىت.

(سبحان الله) دىن چەند ئاسان كارىە، لە كوئىدا قەسر و جەمەكە بىت؟! لە سنورى شارەۋانىيەكەي خۆت بچىتە دەرەۋە، لە كوئى نوسراۋە شارەۋانى پىرەمەگرون خودا حافىزىتان لىدەكەت، كە چوۋىتە دەرەۋە مەسافەي قەسر و جەمەي تۇ دەست پىدەكەت، نيوەرپۇيە بانگى داۋە پەفىقەكانت پراۋەستاۋن سەيارە ئامادەيە، دەتوانىت نوۋىزى نيوەرپۇكەت نەكەبىت، لە رىگا قەسر و جەمەكە لەگەل عەسردا بىكە.. گەشتە كارىزى سەئىد

بۆت ھەيە قەسر و جەمىي تۆ دەست پىدەكەت، بۆت ھەيە دابەزىت نوپۇزى نيوەپۇ بىكەيت بە دوو ركەت، نوپۇزى عەسرىش بىكەيت بە دوو ركەت، ئەو ھەيە دىن ئەوندە ئاسانە ..

لاي ئىمامى (شافىئىي) دەفەرموۋىت: ئەگەر چوۋىت بۇ شوپىننىك نىتەت نەبىت دوو پۇزۇ بىمىنىتەو .. لاي (ئەبو ھەنىفە) دەفەرموۋىت: پانزە پۇزۇ، بەلام ئەھل ئەو ھەيە دەچىت بۇ سەفەر بۇ نمونە دەچىت بۇ ھەولپۇر ئىشىكت ھەيە، يان سەردان دەكەيت، ۋەلا بەياني دەگەرپىمەو، دوو بەياني دەگەرپىمەو، ئىشەكە تاكرىت ..

ئىمامى (عمر) ئەمرى كرىدبوو سوپاي ئىسلام لە ئازىباينجان بوون، لە سنورى ئىران، فەرموۋى ھەر ۋەختىك ئەمرم پىكرىن بىگەرپىنەو بەرەو جەبەھى عىراق، شەش دانە مانگ ئەو سوپايە چاۋەپى بوون، ئەمرى ھەزەتەي (عومەر) بىت و بىگەرپىنەو .. ھەر شەش مانگەكە ھەھابەكان دەفەرموون: نوپۇزمان بە قەسر و جەمە كرىد. شەش دانە مانگ نوپۇزمان بە قەسر و جەمە دەكرد .. يەئنى شەش مانگ تۆ لەسەفەر مايتەو بۆت ھەيە قەسر و جەمە بىكەيت، كەسىك دەچىت بۇ ولاتى خارىجى، بە تەمايە مانگىكى پى بىچىت، دوو مانگى پىبىچىت ھەتا دىئەو نوپۇزەكانت بە قەسر و جەمە بىكە .. دەچىت بۇ تاران بۇ ھەر شوپىننىك ..

ئەمجا بەپىزان: (جەممان) ھەيە، كۆكردنەو، واتە لىرەو دە كىلۆمەتر دەپۇت دەچىت بۇ سلىمانى، خىزانەت لەگەلە عەيادەت ھەيە، نوپۇزى نيوەپۇ لە سلىمانى لە مزگەوتى گەرە لات داو، كە نوپۇزى نيوەپۇت كرىد، كە سەلامت داۋەو بەكسەر نوپۇزى عەسر بىكە .. بەكسەر بلى نوپۇزى عەسرم ھىنايە پال نيوەپۇ، چونكە تۆ لە عەسردا وا لە عەيادەيت، خىزانەت لەگەلە، مندالت لەگەلە، دەچىتە بازار، ھەتا ئاوا دەكەيت مەغرىب دىت .. لەو بەينەدا نوپۇزى عەسرت دەفەوتىت ..

كە نوپۇزى نيوەپۇت كرىد نوپۇزى عەسرىشى لەگەلدا بىكە، ئىشى دائىرەت ھەيە بە ھەمان شىۋە، يان ئىشى دائىرەت ھەيە سەعات دوو نوپۇزى نيوەپۇت خەرىكە دەفەوتىت، سەعات دوو مزگەوتىك شوپىننىك نىك نىە، بلى: خودايە وا نوپۇزى نيوەپۇكەم بىردە لاي

نوێژی عه‌سر، ئه‌گه‌ر له‌و مه‌سافه‌یه‌دا مردیت لای خودا قه‌رزدار نیت، چونکه‌ نیه‌تت هه‌بووه‌ بیکه‌ی، هاتیه‌وه‌ له‌گه‌ڵ نوێژی عه‌سر چوار ركات بکه، سه‌لامت دایه‌وه‌ بلی نیه‌تمه‌ چوار ركات نوێژی نیوه‌پۆ ده‌که‌م به‌ دواخستن، چونکه‌ دوات خستوه‌ه‌ بۆ عه‌سر، به‌ ئیسراحتی خۆت نوێژه‌که‌ت بکه..

ئه‌و ژنانه‌ی مندالی شیره‌ خۆره‌یان هه‌یه، ئه‌و کاته‌ی عوله‌مایان ئه‌مه‌یان فهرمووه، دایه‌ی نه‌بووه، یان ئیستا که‌سێک ده‌بینیت مندالی به‌ باوه‌شه‌وه‌یه، میزی پێدا ده‌کات، ئه‌م ژنه‌ هه‌موو فه‌رزێک ناتوانیت خۆی بشواته‌وه، ده‌فهرموویت که‌ نوێژی نیوه‌پۆ خۆی خاوین کرده‌وه، جلی پاک‌ی له‌به‌ر کرد.. چوار ركاتی نوێژی نیوه‌پۆ خۆی خاوین کرده‌وه جلی پاک‌ی له‌به‌ر کرد، چوار ركات نوێژی عه‌سر له‌گه‌ڵ نیوه‌پۆ بکات، بۆ ئه‌وه‌ی تا ئیواره‌ ژنه‌که‌ جلی خاوین نه‌کاته‌وه.. که‌ مه‌غریبی کرد عیشاشی له‌گه‌ڵدا بکات، بۆ ئه‌وه‌ی تا به‌یانی خۆی نه‌شوات، چونکه‌ مندالی شیره‌ خۆره‌ی هه‌یه.. چ کار ئاسانه‌که‌!

ئه‌و که‌سه‌ی میزه‌ چرکه‌یه‌تی، هه‌موو ده‌مێک ئه‌م میزه‌ی پێدا دیته‌ خواره‌وه‌ په‌نا به‌ خودا، ئه‌وه‌ ئه‌و که‌سه‌ ده‌توانیت که‌ نیوه‌پۆ خۆی پاک‌ کرده‌وه، نوێژی کرد، که‌سه‌لامی دایه‌وه‌ به‌کسه‌ر نوێژی عه‌سر بکات، له‌سه‌ر به‌رماله‌که‌ میزه‌ات نوێژه‌که‌ مه‌بهره، مه‌غریب کرد نوێژی عیشاش، بکه‌ ئه‌وانه‌ی نه‌خۆشن ده‌ست نوێژیان پێ هه‌لده‌گرن به‌ چاک‌ی، به‌لام ناتوانن هه‌موو فه‌رزان، که‌ نیوه‌پۆت کرد ئه‌ی نه‌خۆش نوێژی عه‌سریش به‌ چوار ركاتوه‌ له‌ تهنیشتی بکه..

ئهی ئه‌و که‌سه‌ی که‌ پیربووه، مه‌یله‌و پیر بووه‌ خه‌له‌فاوه، که‌ مه‌غریب هات خه‌وی دیت خۆی پاناکریت هه‌تا عیشاش له‌به‌ر پیری که‌ مه‌غریبتان پێکرد با عیشاکه‌شی له‌ پاله‌وه‌ بکات.. بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌مجا بۆ خۆی به‌ ئیسراحت لێی بخویت، دواتر تازاری نه‌بیت..

ئەو كەسانەي چىشتلىنەرن، لە مەزھەبى ئىبنو تەيمەدا پەرحمەتى خوداي لىبىت ئەوانەي شاگردى (مطعم) چىشتخانەن، ئەھا ئىستا چىشتخانە لە سلىمانى زۆرە، فەقىرە لەگەرمەي نوپۇزى نيوەپۇدا، لە چىشتخانەكەي گەرمەي چىشت لىتائەن، ئەي دەكرىت بلىت: خەلكىنە نان مەخۇن ھەتا ئىمە دەچىن نوپۇز دەكەين! ناكرىت، ھەتا دەورى عەسر ئەم مەتەمە ھەر جەمەي دىت، دەتوانن نوپۇزەكانيان دوابخەن، ئەو چىشتلىنەرانە ئەمجا بە ئىسراحت لەگەل نوپۇزى عەسردا نوپۇزى نيوەپۇش بكن..

نانەواچىپەكان، نانەوا بە ھەمان شىۋە كابرا سەير دەكەيت لە گەرمەي مەغرىبدا خەلك سەرە دەگرن، دەتوانىت نوپۇزى مەغرىبەكەي بباتە پال نوپۇزى عىشاكەي، كەسى لى ئەما ئەمجا بە ئىسراحتەي خۇي نوپۇز بكات.. ئەمە ھەمووي كارناسانى ئەم دىنەيە بۇ ئەوھي كەس نەلىت دىن قورسە، يان بەھۇي نوپۇزەكەوھ فلانەكەس پىي زانىم، بەھۇي فلانەكەسەوھ من ئىشەكەم لى قورس بوو..

لە سەفەرىبويى، تۆ سەير دەكەيت لە پانىەيت، لەوي لەگەل نيوەپۇ لە مالىك بوويت نوپۇزى عەسرىشت كىردووھ.. نان و چات خواردووھ ھاتوويتەوھ، دەگەيەوھ مالى بە ئىسراحت، ئەمجارەكانى نوپۇزى عەسر بانگ دەدات، تازە مەلى وەلامن لە مالى خۆم بووم بانگى عەسرى دا، نوپۇزى عەسرت لەسەفەرەكەت كىردووھ تازە تەواو بووھ.. نوپۇزى خۆت قبول بوو، پىويست ناكات جارىكى دىكە بىكەيتەوھ، يان ئەگەر حەزت لىي بوو بىت بۇ مزگەوت بە جەماعەت بىت، ئەينا تازە مەگەر بلىت وەلا زۆر كەس تازە گەشتمە مالىوھ، مادام لەسەفەر نوپۇزەكەت كىردووھ بە قەسر و جەمع، كە گەشتىەوھ مالى ئەمجا نوپۇزەكەبوو نوپۇزەكە دووبارە مەكەوھ، كۆتاي ھات، نوپۇزى تۆ لاي خودا قبول بوو.. بەجى ھات..

ئەمە كورتيەك بوو ئەم شەو عەرزى جەنابتانم كىرد، لەسەر ئەومەسەلانە كە خوداي پەروردگار كار ئاسانىەكى ھەرە گەرەي بۇ ئەم دىنە كىردووھ، يەككە لەو كار ئاسانىانە

"كە جومەش عەزىم كەردن" ئەو ئافەرەتەنى ھامىلەن، ئەو ئافەرەتەنى شېردەرن، ئىستە زانستى نوئى دەلئەت:

ھەر ئافەرەتەك شېر دەربەت، پۆژو لە كاتى گەرمادا مادەى شېرەكەى زۆر كەم دەكاتەو، ئەم شېرە كارىگەرى خۆى نامىنەت، لەبەر ئەو ئەو خوشكانەى شېر دەدەن بەمنداڵەكانيان، مەمكە نادەن بە منداڵ، زۆر ئاسايە شېرى خۆتان لە منداڵەكانتان مەپن، ھېچ گوناحتان ناگات، ئەگەر دواتر بۆتان گىرايەو قەزاي بكن، ئەگەر لەخۆت پانەبىنى، قەزاي بكەيتەو ئىستە فېدەى بە، ئەگەر مېردەكەت پارەى بۆ نەدايت، يان نەبوو نەدار بوون، خەزمەتى منداڵەكەت وەكو زىكرى خودا وايە، بۆ خۆت گوى لە قورئان بگرە و زىكرى خودا بكە (إنشاء الله) ھېچت لەسەر نەي، دىن ھەمووى ئاسان كارىبە..

ھەيە دەلئەت: وەلا دەبەت قەزاي بكەيتەو، لەبەر منداڵەكەش فېدەى بەدەى، ئەم ژنە داماوە پارەى لە كوى بوو؟ تۆزەك لە مېردەكەى وەردەگرت، مېرد سەير دەكەيت كرىچە، برا دىن ئەمانەى تىدانەى.. دىن ھەمووى ئاسان كارى، خۆ ئەگەر ئىنسان لەبەر جىسمى خۆى توانى بە پۆژو بېت، چاكتر.. بەلام ئافەرەتى شېردەر كوا دەتوانەت؟!

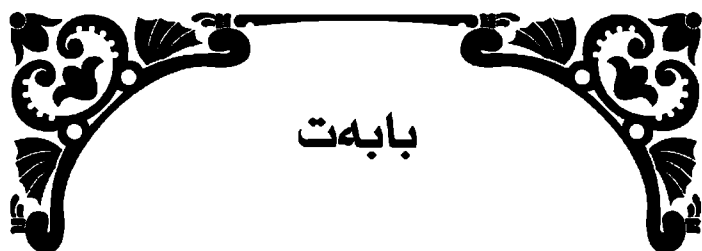
يان ھامىلە لە دواى ھەملەكە دەلئەت قەزايان بكەو، جا لەدواى ھەملەكە مندالى دەبەت، ئەمجا شېر دەدات ھەتا پەمەزانى داھاتوو، ئەمە شېرى داوہ لە كوى قەزاي بكاتەو؟ لەبەر ئەو ئەگەر فېدەكەى بەدات دلى مندالى ھەتتو خۆش بكات (إنشاء الله) خواى گەرە پاداشتى تەواوى پۆژوہكەى بۆ دەنوسەت، ئەمانە ھەمووى كار ئاسانىە، و خودا زۆرى پىخۆشە كە (إنشاء الله) كار ئاسانىەكانى قبول بكەين..

ھەتا شەوئىكى تر و بەرنامەيەكى تر لەم زنجىرە باسەدا بە خوداتان دەسپېزم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

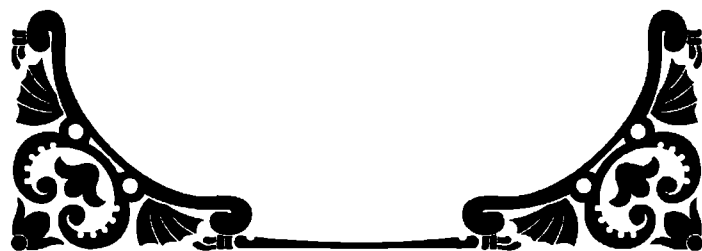

وانه‌ی پانزهم

بابه‌ت

پله‌به‌ندی له‌گه‌یاندنی ئایندا

وانه‌ی پانزهمه

پله‌به‌ندی له‌گه‌یانندی ناین دا

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿يُرِيدُ اللهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمْ الْعُسْرَ﴾ الْبَقَرَةُ :

. ۱۸۵

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (لَا تَشْدُدُوا ، فَيَشُدَّ اللهُ عَلَيْكُمْ ، فَإِنَّ قَوْمًا شَدَدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ فَشَدَّدَ اللهُ عَلَيْهِمْ) . - رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ ، وَحَسَنَهُ الْأَبَانِيُّ : (٤٩٠٤) .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ (إِنَّ هَذَا الدِّينَ مَتِينٌ ، فَأَوْغِلْ فِيهِ بِرِفْقٍ ، وَلَا تَبْغَضُوا إِلَى أَنْفُسِكُمْ عِبَادَةَ اللهِ ، فَإِنَّ الْمَنْبِتَ لَا أَرْضًا قَطَعَ ، وَلَا ظَهْرًا أَبْقَى) . - رَوَاهُ الْبَزَّازُ ، وَالْحَدِيثُ حَسَنٌ بِشَوَاهِدِهِ .

* قَالَتْ عَائِشَةُ : (فَرَضَ اللهُ الصَّلَاةَ حِينَ فَرَضَهَا رَكَعَتَيْنِ رَكَعَتَيْنِ فِي الْحَضَرِ وَ السَّفَرِ ، فَأَقْرَبَتْ صَلَاةَ السَّفَرِ ، وَزَيْدٌ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ) . - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (٣٥٠) .

* عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : (لَوْ كَانَ أَوَّلُ مَا نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ ، لَا تَشْرَبُوا الْخَمْرَ ، لَقَالُوا : لَا نُدْعُ الْخَمْرَ أَبَدًا ، وَلَوْ نَزَلَ لَا تَرْتُوا ، لَقَالُوا : لَا نُدْعُ الرُّنَا) . - فَتْحُ الْبَارِي .

* الْإِسْلَامُ دِينُ الْوَاقِعِيَّةِ فِي أُمُورِهِ النَّشْرِيَّةِ ، وَ لِذَلِكَ فَهِيَ تَقُومُ عَلَى مَبَادِي وَ قَوَاعِدٍ مِنْهَا :

(١) التيسير ورفع الحرج .

(٢) مراعاة التدرج في الاحكام .

٣) النزول عن المثَل الأعلى إلى الواقع الأدنى لِضُرُورَة .

سه چاوه کان :

- نداءات الرسول لأصحابه ، محمد عبدالعاطي بحيري . ج ٢ ص ١١٩ .

وانهي پانزدهم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

۱۵

ئيماندارانی بهرێژ: میوانانی مالی خودای پهروه‌ردگار، دانیشتنی ئەمشه‌ویشمان له‌دوای سوپاس و ستایش بۆ خودای تاق و ته‌ن‌ها، به‌سه‌لاوات دان له‌سه‌ر خۆشه‌ویست و تاجی سه‌رمان (محمدی مصطفی) ده‌ست پێده‌که‌ین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

خۆشه‌ویستان: زۆر جار که‌ستیک هه‌زده‌کات که‌ستیک به‌ره‌و ئیسلام بیته، جا نه‌و که‌سه له ناو ماله‌که‌ی خۆیدا بیته، بۆ نمونه: تۆ کورپێکی، کچته، خوشکته، براته، نه‌ولادته.. ده‌ته‌ویته به‌ره‌و دینی ئیسلام بیته، ئەم که‌سه هه‌یج پووی له خودا نه‌بووه، ده‌بیته زۆر جار هه‌که‌یمانه بانگه‌وازی بۆ بکه‌یت، بۆ ئەم دینی پیرۆزی ئیسلامه.. نا‌بیته سه‌ره‌تا هه‌رچی سونه‌ت و فه‌رز و مه‌که‌روه‌ات و موچه‌په‌ماته هه‌مووی بده‌یت به‌ گوێی ئەم ئینسانه‌دا، چونکه ئەو کاته له‌وه‌ده‌چیه‌ت ئەم دینه‌ی پێی قبول نه‌کریت..

پیغمبري خودا ﷺ فه‌رمووی: ئەم دینه‌ هه‌بلیکی تونده، باریکی قورسه، گرانه، له‌به‌ر ئەوه ده‌بیته زۆر به‌ هی‌واشی وه‌ری بگرین، ئەها ئیستا شتیکی قورس ئەگه‌ر بته‌ویته وه‌ری بگریت، یه‌که‌م که‌په‌ت به‌ری بده‌نه باوه‌شته‌وه یه‌کسه‌ر پشتت له‌ عه‌رز ده‌دات.. به‌لام ئەگه‌ر هی‌واش هی‌واش شته‌که‌ بیته ناو باوه‌شته‌وه، ورده ورده قورسایی بکه‌ویته سه‌ر ده‌ستت ده‌توانیت ته‌حه‌مولی بکه‌یت، هه‌لبه‌گریت، له شوینیک دایبیتیت، به‌لام ئەگه‌ر ئەو قورساییه به‌یه‌ک جار بکه‌نه باوه‌شته‌وه یه‌کسه‌ر ده‌ستت له‌ عه‌رز ده‌دات، ئەم دینه‌ش وایه، ده‌بیته هی‌واش هی‌واش بیخه‌یته باوه‌شی ئەو که‌سه‌ی که‌ تازه

په‌مه‌ندی له‌گه‌پاندا ئایندا

دېتە ناۋى.. كچى ۋاھەيە سفورە، لەچك ناكات، حىجاب ناكات، لەسەرەتاۋە بەداخوھە ئېھمال كراۋە، ئىستا باوك يان دايك حەز دەكات كچەكەي پۆشتەبىت، دەبىت سەرەتا زۆر بە وريايىيەۋە لەگەل ئەم كچە بەپىزەدا بدوئەت، ئەم خۆشەويستى خوداى لەدلا بچەسپىنرەت، گەرەيى پىيازى ئىسلامى لە دلا بپوئىرەت، باسى قىامەت و لىپرسىنەۋەي خوداى بۆ بىكرەت، ئەگەر ئەمانەي لە دلا چەسپى، ھەر زۆر بە ئاسانى لەچك دەكات.. بەلام ئەو ھىشتا نازانئەت ئىسلام چىە!؟

تۆ ئەگەر يەكسەر بلئيت حىجاب لەبەر بىكە، بەلايەۋە نارەحەتە، كورپىكت نوئز ناكات، تا ئىستا يەك نوئزى نەكردوۋە، بلئيت كورم دەبىت لە جەماعەتى بەيانىانەۋە دەست پىبىكەيت، نايكات، جارى دەبىت بلئيت: خودا دەكات نوئزى نيوەپۆ و عەسر دەكەيت، مەغرىب دەكەيت، كورە عىشا ئەگەر خەوت ھات، سەعيت ھەبوو.. بەيانى خەبەرت نەبوۋىيەۋە..

ھىۋاش ھىۋاش لەگەلئىدا بپۆ، بۆ ئەۋەي ئەم لەگەل ئەم سى چوارەدا پامات، ئەمجا ئەۋەي تريان بە ئاسانى بەسەرىدا زال دەبىت، ئەگەر تەماشابكەيت خوداى پەروەردگارى ئىمە، خالقى ئىمە، كە ئەم دىنەي ناردوۋە بۆ ئەۋەي خەلك ئەم موشكىلانەي نەمىنئەت لە ۋەرگرتنى دىندا كە ھەموومان پىويستە چاۋ لە خالقمان بىكەين كە (الله) يە (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) لە ناردنى ئەم دىنەدا پەلە بەندى كىردوۋە.. ھىۋاش ھىۋاش ئەم دىنەي بە بەندەكانى خۆي راگەياندوۋە..

پەلە بەندى بۆكردنى عىبادەتەكان: (نوئزو رۆژ و زەكات بەنمونە)

يەكەم: نوئز

بەپىزان: يەكەم جار ھەموو نوئزەكان دوو ركات بوو، بەيانى دوو بوو، نيوەپۆ دوو بوو، عەسر دوو بوو، مەغرىب دوو بوو، عىشا دوو بوو، ھەموۋى دوو ركات دووركات بوو..

خه لکه که همووی ده یگوت جا دوو رکات چیه؟ ناوا ده کهیت ده یکهیت، نه مه ماوه یه کی زور ناوا مایه وه، هه تا خه لک له گه ل نوژی کردندا راهات..

سهیری خودای پهروه ردگار بکه چند کار به جییه، خه لک به لایه وه ناسان بوو، ناوای ده کرد دوو رکات نوژی ده کرد، که له گه ل دوو رکاته که دا خه لک راهات، خودای پهروه ردگار نه مجا فرمووی نیوه رۆ و عه سر بکه ن به چوار، عیسا به چوار، مه غریب بکه ن به سی، به لام چونکه به یانی سه ره تایی ده ست پیکردنه خودای گوره هر به دوو هیشتی وه، له خه وه لده ستیت له شت دیشیت، به یانی زوه، خودا ئه ویانی نه کرد به چوار، ئیستا بپواتان هه بویه چوار بویه به دهنی نه م ئینسانه نارچه حهت ده بوو..

نه ها دووه که ده لئیت زور ناسانه، له نیوه رۆدا قوه تیکت وه رگرتوه، له مه غریبدا ماندووی، له به ینی شه و رۆژدایت، خودا دانه یه کی لی کم کردوته وه، سی رکاته برسیت به ره و نان خواردن ده رۆیت (سبحان الله) له م دینه جوانه، نه مجا خودا فرمووی نه گه ره له سه فهدا بوون، بچنه وه سه ره نه صله که ی جارن، نه ها له سه فهدا نیوه رۆ و عه سر و عیسا دوو رکاته ده لئین قه سر و جمع دوو رکاته، نه وه نه صله که ی خو یه تی، ده چیتنه وه سه ره نه و رکاته ی که یه کم جار فرز بووه، نه وه بویه قه سر و جمع دوو رکات دوو رکات ده کریت..

دووه م: رۆژوو

خودای گوره که یه کم جار رۆژوو فرز کرد، خه لکی نازاد کرد، سهیری قورئان بکه ن: ﴿وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ﴾ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿البقرة﴾ خودای پهروه ردگار نه م نایه ته ی نارده خواره وه بق ئیمانداران، نه زانن زور نارچه حه ته ئیستا کابرایه کی بی دین، نه مریکه ک، به ریتانیه ک، فه ره نسیه ک، بیت مسولمان بیت.. له کت و پرده پی بلئیت:

كاكە لەم مانگى تەموزەدا دەبىت لە (٢:١٥) بەيانىيەو ھىچ نەخۆيت، ھەتا (٧:٤) دەقىقەى ئىوارە، كۆرە بە خودا ئەم دىنە بەكەس قبول ناکریت، زۆر نارەحەتە، ئەو ئىمە لەگەلدا پاهاتووین، نایبیت ئاو بخۆیتەو، نایبیت قومە ئاویك بچیتە قورگتەو، نایبیت ھىچ خۆراك بخۆيت، نایبیت لە خىزانەت نزيك ببیتەو، نایبیت كۆمەلەك شت بکەيت..

كابرا يەكسەر دەترسیت، خودای پەرورەدگار ئەم ئايەتەى نارد، خودا يەكەم جار باسى فيديەى كرد، ھەركەسك تاقەت و توانای نيه با بەپۆڭو نەبیت، فەقيرك تير بکات، ئەھا لە فيديەكەو خودای گەرە بۆى دەچیت، ھەركەسك پارەى ھەيە پۆڭانە فەقيرك تير بکات، خودای گەرە لە جياتى پۆڭووەكە لىي وەرەگرت، خۆ ئەو كەسەى فەقيرك تير بکات و پۆڭووەكەش بگرت، زۆر زۆر چاكە، خۆ ئەو ھى فيديەكەى پى نەدرا، پۆڭووەكەى پتدەگرت، ئەو پۆڭووەكە بگرت باشە، ئەگەر بزائىن پۆڭو چەند چاكە، بۆ جەستەتان، ئەھا ئەم نەرم و نيانىە لە پۆڭوودا، چەند سالىك ئاوا بوو..

ھى وابوو حەزى لىيوو پۆڭووەكەى دەگرت ھى واھبوو حەزى لىيوو فيديە بدات، ھى واھبوو ھەردووكيانى دەكرد، دەبوت وەلا جەستەم پۆڭووى پى خوشە، فيديەكە دەدەم و پۆڭووش دەگرم، ھەتا سالى چەندى كۆچى پۆڭو فەرز كرا؟ بەرپزان سالى چەندى كۆچى پۆڭو فەرز كرا؟ چەند سال دواى ئەو ھى كە پېغەمبەرى نەكەرم كۆچى كرد بۆ مەدينە ئەم پۆڭو ھى ئىستاي ئىمە فەرز بوو!! بەلى.. بەلى.. پەحمەتى خودات لىبیت.. لەسالى دووى كۆچى، دوو سال پېغەمبەر ﷺ لە مەدينە نىشتەجى بوو، ئەمجا خودای گەرە فەرمووى:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۗ﴾

البقرة ﴿ تا داوى سېى و پەش لەيەك جيا دەكەنەو بخۆن و بخۆنەو.. ﴿ثُمَّ أْتَمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ﴾ ھەتا تاريكى شەویش دەبينن لە ئىوارە، تاريكى بال بکيشیت بەسەر زەويدا ھەر پۆڭو بگرن، ئەمجا ئەمە داھات..

يەئنى مسولمانان لەگەڵ پۆژوودا پراھاتبوون، ھى واھەبوو لەمانگى پرەمەزاندە شەش ھەوتىكى گرتبوو، دە پانزەھەكى فيديە داوو، ھەندىكىشى ليخواردبوو، دواتر وردە وردە پراھاتبوو لەگەڵ پۆژوودا، لەكت و پرپدا خوداي گەرە نەيفەرموو لە بانگى بەيانى ھە تەبەنگى مەغريب ھىچ مەخۆن، چەند سال ئەم تەدریبەي پيكردبوون..

سپيەم: زەكات

زەكات كە يەكەمجار خوداي پرورەدگار لە مەككەدا ھيئاھە خواری ھە، فەرمووی: دەبیت مسولمانان زەكات بەدەن، ئەھا جارى واھەي لەئايەتى مەككەيدا زەكات ھەي، ئەي يەكك پیمان ببليت ماموستا خو حوكمەكانى زەكات لە ئەحكامى مەدەنين، دەلین: زەكات لە مەككەدا خوداي پرورەدگار فەرمووی:

ئەي ئەو كەسانەي مالتان ھەي زەكات بەدەن، بەشيك لە مالتان ببەخشن، ئەو بەشە بۆ خۆتان موخەيەرن، خودا نەيفەرموو دەبیت لە ملتونيك دينار، بيست و پينج ھەزار بەدەيت.. لە بيست مسقال تالتوندا، نيو مسقالى بەدەيت.. بە ويژدانى خۆت، چەندت پيخۆشە ئەوئەندە بەدە، ھەولى بۆ نەبوو مانگيك ھەتە، دوو مانگ ھەتە، چوار سالە ھەتە، سالتیکە ھەتە، ئارەزوى خۆت بیت..

ئەي ئيماندار ئەگەر مالت ھەبوو بەقەدەر ئەوھى ويژدانت مورتاح دەبیت، مالت و سەرۆتەكەت ببەخشە لە پيناوى خودادا، بە فەقير و برا و ھەژارانی خوشكت، بەلام با بە ئارەزوى خۆت بیت، پيى خۆشترە، كابرە دەيوت وەلا لە چل دينار ديناريك دەدەم، ھى واھەبوو دەيوت بيست و چوار دينار دەدەم، ھى واھەبوو دەيوت دە دينار دەدەم، بەخشندەتر بوو خەلك موخەيەر بوو.. پراھات، پراھات وردە وردە، لەگەڵ بەخشيندا پراھات..

خوداي گەرە ئەمجا چەسپاندى، لە تالتوندا ئەوئەندەيە، لەزويدا ئەوئەندەيە، لە پارەدا ئاويە لە دانەوتیلەدا ئەوئەندەيە، حوكمەكان چەسپين.. خەلكەكان دياری کران

زەكات دەدەيت بە كى، جاران ئارەزىي خۆت بوو، دەتدا بەھەر كە سېك، ئىستا دەبېت ئەو كە سەنە بېت كە خۇدا فەزى كىردوون، جاران سالىك بوو، دوو سال بوو، دەسال بوو، نا.. ئىستا كە ھەولى بەسەردا پۆي، دواز دە مانگ بوو، ئەمجا واجىي زەكاتە ئەھا سەرەتا خۇدا بەنەرمى بۆ كارەكان چوو ئەمجا ئەم ئەھكامە دامەزرا..

پلە بەندى بۆ وازھىنان لەھەرام كراوھكان: (عارەق خواردەنەوھ بەنمۇنە)

خۆشەويستان لە باسى ھەرامەكانىش خۇدا بە پلە بەندى لەسەر مۆفەكانى ھەرام كىرد، داىكمان (عائىشە) دەفەر موپت:

(لو كان أول ما نزل من القرآن لا تشربوا الخمر لقالوا: لا ندعوا الخمر أبدا) ئەگەر يەكەمجار قورئان بېفەر موويايە: ئىمانداران ئارەق مەخۇنەوھ، وەلامى ئەو سەھابانە چەند بە ئىمان بوونايە، دەيان وت: واز لە عارەق ناھىتىن، ئىمە چەند سالاھ عارەق دەخۇنەوھ، چۆن وازى لىدەھىتىن.. بەلام بزانىن خۇداي گەرە چەند بە پلە بەندى ئەو خەلكى واز لە عارەق پى ھىتا:

قۇناغى يەكەم:

تەواوى شارى مەككە، پېقەمبەر ﷺ و ئىمامى ئەبو بەكر و دوو كەسى تر نەبېت، ھەر ھەمووى عارەق خۆر بوو، بۆ مەلۇماتتان خۇدا ئايەتى ناردا:

﴿وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا﴾ (النحل ٦٧)

خۇدا فەرمووى: لەبەر بوومى ئەو خورما جوانە و ئەو تىرى جوانە دوو شتى لى وەردەگرن، يەككىيان شەراب، خەلك لىي دروست دەكات، ھەندىكىيان مېوژ و سرکە و دۇشاو، خۇدا نەيفەر موو ھىچيان خرابە يان چاكە، خەلكىنە ھەردووكىيان لى دروست دەكرىت دۇشاوئىكى خۇش و تامى شىرىن و لە جىياتى خۇراك دەبىخۇرىت و پىخۇرە، لەگەل

وانەي پانزەوھە
پلە بەندى لەگە پاندىنى ئايندا

میوژ و نهو بهرهمه جوانه، هندیکی مهادی سرخوش کەر و شهراپی لی دروست دهکن، خه لکیک به ناگاهاتهوه وتی:

تو خودا حهیف نیه نه م تری جوانه له جیاتی بیکهیت به رزقی حهسن، بیکهیت به شهرباب و بیکهیت به مادهی سرخوش کەر؟! خودا نافهرموویت حهرامه، بقو خوتان بیریکه نهوه.. دهفرموویت: پاش ماوهیهک حهزرتی (مهعازی کوپی جهبل) و حهزرتی (عومری کوپی خهتاب) و جهماعه تیکی نهنصار، چونه خزمهت پیغمبهر ﷺ وتیان:

وه لاهی نهی پیغمبهری خودا ﷺ عارهق مادهیهکه که ئینسان عهقلی له دست ده دات پیی، خوزگه خودا بوی پوون ده کردینهوه نه ری بیخوین یان نا؟!!

خودا فرمووی: نهوه دوای چند مانگ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِتْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا﴾ البقرة ﴿﴾ پرسیارت لی دهکن له بارهی عارهق و قومارهوه، بلی سودیشی تیدایه، به لام گوناحیشی تیدایه، سوده کهی نهویه کابرا نادای هیه، شاگرده کهی نهو عارهق ده فروشیت، هیه به سه یاره ده یگوازیتهوه، خه لکیک هیه ژیانی له سهر عارهق فروشیه.. به لام نهی گوناحه کهی بقو قیامت چند گه ورهیه؟! نهی زهره ر و زیانه کهی نهو هموو ماله ی پی ویران ده بیت؟ به لام بزائن زیانه کهی زوتره له چاکه کهی، له سوده کهی، زیانه کهی زوتره له سوده کهی، خه لکیک بیریان کردهوه و وتیان:

ههرشتیک زهره ره کهی زوتریبت له قازانجه کهی حهرامه، ده بیت دایمه قازانج زوتریبت له زهره ر، خه لکیکیش هه بوو هر تینه ده گیشت، هر ده یخواره وه، خودا هر نافهرموویت عارهق مه خو نهوه، هندیکی خه لکی دیکه به ته درجی وازیان لی هینا، وتیان هر شتیک زهره ری زوتریبت له قازانجی به که لکمان نایهت..

قۇناغى دووھم:

پۇژىكىيان (عەبدوپەھمانى كۆپى عەوف) كە يەككىكە لەو دەكەسەي لە دونىادا مژدەي بەھەشتى پىدراوھ.. بەھەشت!! (پەزاو پەھمەتى خوداى لىبىت) يەك كۆمەل صەحابەي پىاوى پىاوانەي دەعوەت كىردوھ، كۆپەي شەراب دانراوھ عارەق دەخۆنەوھ.. وەلا تىريان خواردەوھ.. وتیان: با جەماعەتى مەغرىب بگەين.. يەككىيان بوو بە ئىمام، سەرخۆش بوو، ئەھا دىن ئاوا بووھ سەرھەتا بە سەرخۆشى، لات و پات جەماعەتیان دەکرد.. خودا ھەر نافەرموویت مەيگەن، نا ھەر وەرە بۆ مزگەوت، گەنجىك ھات دەمى بۆنى لىدەھات نابىت بىگەنە دەرەوھ.. ھىشتا وەرە، مادام ھاتوویت بەرەو خىر دەرى مەكە دەفەرموویت ئەم ئايەتەي خویندەوھ:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾﴾ الكافرون. ئايەتەكە دواى ئەوھ چىھ؟

﴿لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾﴾ الكافرون. پىيان بلى ئەي جەماعەتى كافرەكان ئىوھ داوامان لى دەكەن سالىك ئىوھ بىنە سەر دىنى ئىمە و سالىك ئىمە بىينە سەر دىنى ئىوھ، نەخىر ﴿لَا أَعْبُدُ﴾ من ئەوھ ناپەرستم ﴿مَا تَعْبُدُونَ﴾ كە ئىوھ دەپپەرستن.. چونكە قەت نابىت مسولمان پازى بىت بە بت پەرستى، ئەو ئىمامە خویندەيەوھ وتى:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿٣﴾﴾ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٤﴾﴾ الكافرون.

من پازىم ئىوھ چى دەپەرستن من ئەپپەرستم، (لا) يەكەي پەراند، بەسەر خۆشى، دوايى بە دواى بە ناگا ھاتەوھ يەككىيان تۆزىك زىاتر ناگاي لە خۆي بوو، وتى: بى قەزا بىت خۆ ئەوھ كوفرە، تۆ پازى بوویت بە بت پەرستى.. وتى: نا شتى وانا بىت.. وتى: وەلا وت: ﴿أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٥﴾﴾ (لا) يەكەت پەراند..

دەفەرموویت: چوئە خزمەت پىغەمبەر ﷺ، پىغەمبەر ﷺ قەسەي نەكرد. ئەم ئايەتە ھاتە خوارەوھ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا﴾ ئەي ئىمانداران، نافەرموویت ئەي فاسىقان بەو

واھەي پانزەھەم

١٥

پەلەبەندى لەگە پاندىنى ئايندا

جەماعەتە عارەق خۆرە.. دەلئیت: ئەي ئیمانداران ﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَرَى﴾
 ھەر كاتىك سەرخۆش بوون، ھەتا سەرخۆشەكە بە تەواوەتى بەرتان ئەدات نزیكى نوێژ
 مەكەون.. ﴿حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ﴾ النساء. ھەتا بۆ ئەوەی یەقینتان ھەبیت، چى
 دەلئین، نافەرموویت عارەق مەخۆنەو، عارەق بخۆنەو بەلام نوێژ مەكەن، ھەتا
 سەرخۆشەكە بەرتان دەدات..

دوايى خەلكىك ھەبوو دەيگوت: جا ئەگەر ئیوارە عارەق بخۆمەو، عیشاش ھەر
 وادەبم، دوايى نوێژەكەم دەچیت، بەم ھۆیەو كۆمەلئىك خەلك وازيان لە عارەق
 خواردنەو ھینا..

قۇناغى سىيەم:

مەرحەلەيەكى ديكە دیتە پيشەو: كۆمەلئىك سەحابە دەعوەتن لە مائىكدا، بە
 دەورى يەكترا دانىشتوون، مەجلىسىكى خۆش، مسولمانانە حەيوانيان سۆر كۆرۆتەو،
 ئەو حەيوانە عەرب بەگەورەيى دايدەنن، لەناو مەجلىسدا نازانم جەنابتان بينىبتان،
 ھەموويان داناو، ناوەكەيان پىر كۆرۆو لەشت.. سەرى حەيوانەكە بزن بىت يان مەر،
 لەبەر دەمى سەحابەيەك بوو، وەلا سەر خۆش بوو بوون.. عارەقيان خواردبوويەو.. ھەر
 ھەليگرت و بە نىو چەوانى (سەدى ابن أبى وقاس)ى كيشا!!

ئەم لاسەرەي ھەمووى خوينى پيدا ھاتە خوارەو.. ئەويش خەرىكبوو شمشىر
 ھەلبكىشيت، دوايى ووتى: ئەب باجمە خزمەت پيغمبەر ﷺ..

دەفەرموويت: كە چووم حەزرتى (عومەر) ئەوئى بينى (سەعد) خزمىەتى و
 قورەيشە و كابرايەكى خەلكى مەدينە وای ليكۆدو، خەرىكبوو ئازاوەيەك دروست بىت،
 ئەو خزمى منە، ئەو قەومى منە، ئەو مەككەيە، چۆن دەبىت مەدينەيەك دەتوانىت
 سەرە حەيوانئىك بكيشيت بەسەريدا؟ لە مەجلىسىكدا سەرى بشكىنيت؟!

خەرىكبوو ەھەببەت و قەومايەتى لە تايفەيدا دەجولايەوہ.. لە مەياندا ھەزەرەتى (عمر) ھاوارى کرد: خودايە بۆ خاترى گەورەيى خۆت ئەمجارە يەكجارى بۆمان پوون بکەرەوہ ئەم عارەقە سەر ئەنجامى چى دەبەيت؟ خودا ئەم جارە فەرمووى:

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ﴾ المائدة.

لە نويزتان دوور دەخاتەوہ، خۆشەويستيتان لە نيواندا لادەبات، پق و قين دەخاتە دلتانەوہ، ەقلتان بار دەکات، توشى خراپە دەکات ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ﴾ وەختى ئەوہ نەھاتووہ وازى لیبەيتن؟ وەختى ئەوہ نەھاتووہ خوداي گەورە وای فەرموو..

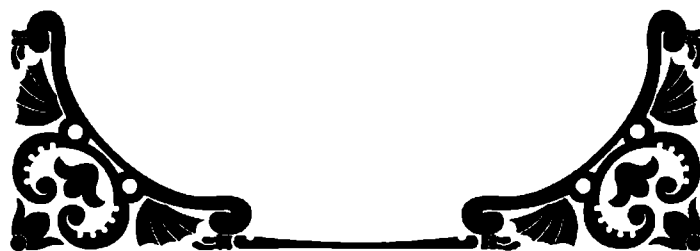
دەفەرموويت: ئەم دەنگ و باسە پېغەمبەر ﷺ بۆى خويندینەوہ، وتیان: بەرەوہ لا وەختى ئەوہ ھاتووہ وازى لیبەيتن.. وتیان: (انتھينا انتھينا) کۆتاي پېھات، ھەرچى ئەم نايەتەي پېدەگەشت کۆپە شەرابەکەى دەھيئاو دەپرشت.. دەفەرموويت کۆلانەکانى شارى مەدينە وەکو ئەوہى عارەق لافاوى پيدا ھەستا.. يەك پارچە ھەموو خەلک بەدەستى خۆى شکاندى (انتھينا) کۆتايما پېھنا، لىي بيزار بووين..

قۇناغ بەندى بە قۇناغ بەندى، ھەتا ئەم ئينسانە پزگارى بوو (سبحان الله) ئەھا ئەم دينە چەند بە جوانى، چەند بە نەرمى دەگات بەم خەلکە، ئيمەش ئەگەر بمانەويت موشکيلەمان لەگەل کەسانى بى دين، بەتايبەت لە ناو مالەکەى خۆتدا بتەويت ھيدايەتى يەکک بەدەيت.. پلە بەندى لەگەلیدا وەرە خوارەوہ، وەرە خوارەوہ، وەرە خوارەوہ، بە ھيواشى.. بۆ خۆى دەلەيت: بەسە تەسليم بووم.

ئوميدەوارم کە (إنشاء الله) لەم دەرسە سوتمان وەرگرتبەيت کارەکانمان بە ھیکمەت و کار بەجیبەوہ بەدين بە گوئی ئەو کەسانەدا کە بەرەو خودا دين، خودا ھيدايەتى ھەموو لايەک بەدات.. تا شەوئىكى تر و بەرنامەيەكى تر لەم زنجيرە باسە بە خوداتان دەسپيترم .. (وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ).

پاکم بکہوہ ئہی پیغہمبہری خودا

وانەي شانزەھىم

پاكم بگەرھوھ ئەي پېغمبەرى خۇدا ﷺ

* قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا﴾ ﴿الإسراء: ۲۲ .

* عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ ، قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ : أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ ؟ قَالَ : أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدَاءً وَهُوَ خَلْقَكَ ، قَالَ : قُلْتُ : ثُمَّ أَيُّ ؟ قَالَ : أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ مَخَافَةَ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ ، قَالَ قُلْتُ : ثُمَّ أَيُّ ؟ قَالَ : أَنْ تَرْنِي بِحَلِيلَةٍ جَارِكٍ . - متفق عليه ، بخاري و مُسْنَم : (۱۲۴) .

* جَاءَ مَاعِزُ بْنُ مَالِكٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، طَهَّرْنِي ، فَقَالَ وَيْحَكَ ، إِرْجِعْ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ ، وَتُبْ إِلَيْهِ ، فَرَجَعَ غَيْرَ بَعِيدٍ ، ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ طَهَّرْنِي فَقَالَ ، رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَيْحَكَ إِرْجِعْ فَاسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَتُبْ إِلَيْهِ ، قَالَ : فَرَجَعَ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ طَهَّرْنِي ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مِثْلَ ذَلِكَ ، حَتَّى إِذَا كَانَتْ الرَّابِعَةَ ، قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِيمَ أَطَهَّرَكَ ؟ فَقَالَ مِنَ الزَّيْنَى ، فَسَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبِي جُنُونٍ ، فَأَخْبَرَ أَنَّهُ لَيْسَ بِمَجْنُونٍ ، فَقَالَ : أَشْرَبَ خَمْرًا ؟! فَقَامَ رَجُلٌ فَاسْتَنْكَهَهُ فَلَمْ يَجِدْ مِنْهُ رِيحَ خَمْرٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : أَرْنَيْتَ ؟ فَقَالَ نَعَمْ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَعَلَّكَ قَبِلْتَ أَوْ غَمَرْتَ أَوْ نَظَرْتَ ؟ ، قَالَ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ . قَالَ : أَنْكَبْتَهَا ؟ قَالَ نَعَمْ ، فَعِنْدَ ذَلِكَ أَمَرَ بِرَجْمِهِ ، فَكَانَ النَّاسُ فِيهِ فِرْقَتَيْنِ ، قَائِلٌ يَقُولُ : لَقَدْ هَلَكَ ، لَقَدْ أَحَاطَتْ بِهِ حَطِيبَتُهُ ، وَ قَائِلٌ يَقُولُ : مَا تَوْبَةٌ أَفْضَلُ مِنْ تَوْبَةِ مَاعِزٍ ، أَنَّهُ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ . فَوَضَعَ يَدَهُ فِي يَدِهِ ، ثُمَّ قَالَ : أُقْتَلْنِي بِالْحِجَارَةِ ، قَالَ :

فَلَمِثُوا بِذَلِكَ يَوْمَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً ، ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ . وَهُمْ جُلُوسٌ ، فَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ ، فَقَالَ اسْتَغْفِرُوا لِمَاعِزِ بْنِ مَالِكٍ ، فَقَالُوا : غَفَرَ اللَّهُ لِمَاعِزِ بْنِ مَالِكٍ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : لَقَدْ تَابَ تَوْبَةً لَوْ قَسَمْتَ بَيْنَ أُمَّةٍ لَوَسَعَتْهُمْ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَ مُسْنِمٌ .

* وَفِي حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ عِنْدَ النَّسَائِيِّ : (لَقَدْ رَأَيْتُهُ بَيْنَ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ يَنْعَمُ)

- فتح الباري ج ١٢ ، ص ١٥٩ .

* وَفِي رِوَايَةٍ: (لَمَّا فَرَّ مَاعِزٌ مِنْ مَسِّ الْحِجَارَةِ ، قَالَ : هَلَا تَرَكَتُمْوه؟) . رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَ مُسْنِمٌ . (وَ فِي صَحِيحِ سُنَنِ أَبِي دَاوُدَ لِلأَلْبَانِيِّ : (٤٤١٩) : (هَلَا تَرَكَتُمْوه ، لَعَلَّهُ أَنْ يَثُوبَ ، فَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَيْهِ) .

* قَالَ ابْنُ قَدَامَةَ . رَحِمَهُ اللَّهُ . (وَلَوْ وُجِدَ رَجُلٌ وَ امْرَأَةٌ يَقْبَلُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ ، وَلَمْ يُعْلَمْ هَلْ وَطِنُهَا أَوْ لَا ، فَلَا حَدَّ عَلَيْهِمَا) - المَغْنِي ، ج ١٢ ، ص ٣٥١ .

سهرچاوهكان :

- (١) فتح الباري شرح صحيح البخاري ، ابن حجر العسقلاني ، ج ١٢ ، ص ١٦٥ . ط : ٣ ، ٢٠٠٠ ، دار الفحاء ، دمشق .
- (٢) موسوعة نظرة النعيم ، مجموعة من المختصين ، ج ٧ ، ص ٢٧٢٩ ، ط : ٨ ، ٢٠١٢ ، دار الوسيلة ، السعودية .
- (٣) روضة المتنزه ، شرح بداية المتفقه ، أيمن علي موسى ، ج ٣ ، ص ٢٨٥ . ط : ١ ، ٢٠١٠ ، دار ابن رجب .
- (٤) نداءات الرسول ﷺ لأصحابه ، محمد عبدالعاطي بحيري ، ج ٢ ، ص ٣٠ المكتبة التوفيقية .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىماندارانى ئۆز بەرپىز و خوشەويست که له مالى خودای په روهر دگارىدا ماونه تەو، بۆ
ئەوھى وانە يەكى تر، دەرسىكى تر له خزمەت پېغەمبەرى خوشەويستمان ﷺ فىر بېين..
ئەمشەويش لە زنجيرە باسە که ماندا بە ناوى ﴿ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ كېشە و گرفتە
ھەبە﴾ دە چىنەوھ شارى مەدينە، پېم خوشە لە سەر ناوى شارى مەدينە بوەستين، شارى
مەدينە يە عىنى شارى مەدينەت، ئەمرو ئەم گەنجە بەرپزانە شارەزان پەنگە ھەندىكيان
ئەندام بن لەو رېكخراوانەي كە پېيان دەلئين: كۆمەلەي مەدەنى، ئۆز كەس بانگەشە
دەكات بۆ پېكھېتئانى كۆمەلگە يەكى مەدەنى، يان پېيان دەلئين:

(رېكخراوھ كانى كۆمەلگەي مەدەنى) چالاک وانى بواری كۆمەلگەي مەدەنى..

بەلام ئەم كۆمەلگە مەدەنىيە "من به تەحەداوھ دەيلئيم" يەك جار لە مېژووى
مرۆفایە تیدا ھەبوو، بە واقەي بوو، ئەويش دەولەتى مەدينەي پېغەمبەر ﷺ بوو،
دەولەتى مەدەنى، كۆمەلگەي مەدەنى: بریتىيە لەو دەولەتەي ئازادى بېر و زای بۆ ھەموو
تاكىك تيدا بېت. ئازادى بېر و باوھەپى بۆ ھەموو دین و بېر و باوھەپىك تيدا بېت.. مەدەنى
بریتىيە لەو كۆمەلگەيەي كە ئەندامە كانى رېزى ياسا بگرن..

كۆمەلگەي مەدەنى: بریتىيە لەو كۆمەلگەيەي كە بە ناوى كەسىكەوھ نەبېت، ھەتا
تەناتە بېر و باوھەپىكېش خۆي نەسەپېنئیت بەسەرىدا، سەبىرى بگە نالئیت: دەولەتى
پېغەمبەر ﷺ، يان دەلئیت دەولەتى مەدينەي پېغەمبەر ﷺ، نا.. (دەولەتى مەدينە)
تەواو.. ئیتر ناوى ئىسلامىشى پېوھ نى، پېغەمبەر ﷺ ی پېوھ نى، ناوى كەسى پېوھ
نى دەولەتى مەدينە، دەولەتى شارستانى، دەولەتى ھەموومان.. بۆيە لە ویدا لەم
دەولەتى مەدينەدا دەستور ھەبە، لە دەستوردا نوسراوھ مسولمان مافی ھەبە، جۆلەكە

ماڧى ھەيە، گاۋر ماڧى ھەيە، موشرىك ماڧى ھەيە، ھەموو ھاۋلاتىەك ماڧى ھەيە.. بە ھەمووشمان دەبىت پىكھاتەي ئەم دەۋلەتە بپارىزىن. كەس نابىت خىانەت لەم دەۋلەتە بكات.. بەرپىزان بە تايبەت ئەو كەسانەي خۇيان بە كەسى خوئندەوار و پۇشنبىر دەزانن، لە ھەموو چوار چپوھەي دەۋلەتەي دونىادا ھەر ئەمە ئاۋاتى نىە..

ئەۋەي كە پېغەمبەرى خودا ﷺ (۱۴۰۰) ئەۋەندە سالن لەمەوپىش بە فىعلى چەسپاندى.. ئا لەم كۆمەلگە مەدەنىيەدا تاك فىترى ئەۋە دەبىت كە: خۇي لە ھەلە بپارىزىت، لە دەستورى ئىسلامدا لەچار چپوھەي شەرىعەتەي ئىسلامدا، كۆمەلەك شت ھىلى سۈرە، نابىت تۆ ھىلە سۈرەكان بشكىنىت..

بەلام ئەمە ئىنسانە ئەمە فرىشتە نىە، ئەم دەۋلەتە، دەۋلەتەي فرىشتەي نىە.. كەس نابىت غەلەت بكات. زۆر كەس واھەلە ھالى دەبىت لە زەمەنى پېغەمبەردا ﷺ ھىچ شتىكى نەخۋازاۋ پۈۋى نەداۋە.. بەلام بە پېچەوانەۋە، من بۇيە ھەزم كەرد ئەم زنجىرە باسە لەگەل جەنابتاندا باسى ئەۋە بكام، بۇ ئەۋەي خەلك ئاشنا بىت بە مېزۋى راستەقىنەي ئىسلام، ئىمە ئەم ئىسلامە دىنىكمان نىە فرىشتە بىت، دەۋلەتەي فرىشتەي بىت، كەس گوناح نەكات، نابىت.. بە پېچەوانەۋە ئىسلام دىنى مۇۋەككەنە، دىنى ئىنسانەكانە، بەرپىزان مۇۋەككەنىش چى دەكەن؟

مۇۋەككەنىش تۈۋشى ھەلە دەبن.. بەس گىرنگ ئەۋەيە ھەلەكە لەسەرى سۈر نەبىت، گىرنگ ئەۋەيە ئەم ھەلەيە نەيكەيت بە پېشە، خەلكى فىتر نەكەيت..

با ئەمشەۋ بەيەكەۋە بچىنە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ لەۋ شارە نمونەيەدا، لە شارى دەۋلەتەي مەدەنى، لە شارى دەۋلەتەي مەدىنە، لەگەل چۈنمان بۇ شارى مەدىنە سالاۋات دەنئىرىن بۇ رۇحى پاكى پېغەمبەرى ﷺ :

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

ماعىزى كورى مالىك تۆبەي لەزىنا كرد !

كورپكى گەنج ھەتا بلئيت سىما جوان، بالا بەرز، رېشىكى رەشى جوان، بەر سمىلى كردوھ .. پوخت دېتە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ، لەو كاتەدا كە خۆشەويست لەو مزگەوتە پېرۆزەدا چۆتە دەرەوھ، خەرىكە بەرەو مالىان، يان بۆ شوپىنك بروت، كۆمەلك صەحابە وھكو كورەي ھەنگ دەرەيان داوھ ..

لەو كاتەدا كە سىك بە ناوى (ماعىزى ابن مالىك) ھوھ گەنجىكى ناسراوى مەدېنە، گەنجىكى رىك و پىك و بە موختەرەم، سەبىرى ئەم مەشھەدە بەكە لە صەحىحى (بوخارى) و (موسلىم) دا ھاتوھ، ھەدىسىكى صەحىحە، دېت و دەلئىت: (يارسول اللھ ﷺ) " (يا) بۆ بانگ كردنە " ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ بوھستە، ئىشم پېتە، دەبېت ئىشى چى بە پېغەمبەرى خودا بېت ﷺ؟! (يارسول اللھ ﷺ طھرني) ..

ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ بوھستە پاكەم بەكەوھ .. (طھرني) پاكەم بەكەوھ من پېس بووم، من لىخن بووم، من گلاو بووم، پاكەم بەكەوھ !!

پېغەمبەر ﷺ دەفەر موويت: (ويحك إرجع فستغفرالله وَ تَب إِلَيْهِ) دەفەر موويت بى دەنگ بە، ھاوار بۆ تۆ دەنگ بەرز مەكەوھ، با خەلكى تر گوتى لى نەبېت، بېرۆ داواي لىخۆشبوون لە خودا بەكە، و تەوبە بەكە، (سبحان اللھ) لەو پېغەمبەرە نازىزە، ئەم گەنجە خۆي ھاوار دەكات من خلىسكاوم، من قاچم ترازاوھ، من لىخن بووم، من قورپاوى ئەو گوناحەم پېوھىە وەرە پاكەم بەكەوھ، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ..

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر موويت: بى دەنگ بە، بېرۆ داواي لىخۆشبوون لە خودا بەكە، باكەس گوتى لى نەبېت، تۆبە بەكە، تۆبە .. دەفەر موويت: (فَرَجَ غَيْرَ بَعِيدٍ) رۆشت گەنجەكە، بەلام زۆر دورر نەكە و تېر بووھ (ئۇم جَاء) جارېكى دىكە ھاتوھ خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەمجارەش ھاوارى كردهوھ: (طھرني) پاكەم بەكەوھ ..

خۆشەويست فەرموۋى: (وَيْحَك) ھاوار بۆ تۆ (إِرجِعْ فَسْتَغْفِرُاللهُ وَتُوبِ إِلَيْهِ) بېرۆدەۋە كوپى گەنج، بېرۆ داۋاي لَيْخۆشبوون بىكە لە بەينى خۆت و خودادا، بلىٰ خودايە لىم خۆشبە، تەۋبە بىكە، تەۋبە يەكى راستەقىنە..

(فَرَجَ غَيْرَ بَعِيدٍ) نە قەسى كرودو نە پېغەمبەر ﷺ ھىچى دىكى لىپىرسى، گەنجەكە بېرى ۋەكو ئەم دەرگاي مزگەۋتە، (غىر بەيد) زۆر دوور نەكە وتىبۋىۋە (ثُمَّ جَاءَ) دىسان ھاتەۋە، ھاتەۋە ئەمجارە وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ (طهرني) تو خودا پاكىم بىكەۋە، بېسىم پىئوۋە.

پېغەمبەر ﷺ ئەمجارەش فەرموۋى: بېرۆ لە بەينى خۆت و خودادا داۋاي لَيْخۆشبوون بىكە و تەۋبە بىكە، تەۋبە، بېرۆ داۋاي لَيْخۆشبوون لە خودا بىكە، باسى ھىچ مەكە.. دەفەرموۋىت: دىسان پىشت چوارەم جار گەراپەۋە، ئەھا سەيرى بىكە لىتى نەپىرسى پېغەمبەرى خودا ﷺ لەچى پاكىت بىكە مەۋە؟ بەس خۆى تىگەشتوۋە باسى چىە، ئەم گەنجە خىزانى نىە، زنى نىە، ئىلا توشى چى بوۋە بەرېزان؟!

حالات زىنا بوۋە.. بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ نايەۋىت ئەۋ وشەيە بە دەمىدا بىت. لىتى ناپىرسىت چى بوۋ؟ چى نەبوۋ.. ۋەرە بۆم باس بىكە؟ ئەھا كەسىك ھات بۆ لاي تۆ وتى توشى گوناخىكى گەرە بووم، زانىت ئەم گەنجە فعلا توشى ئەمە بوۋە، جا كچ بىت يان كوپ، يان ئن بىت يان پىاۋ.. بە دەم و چاۋىدا دىاربوو ئەۋە بوۋ، لىتى مەكۆلەۋە، ھەر ئەۋەى پېغەمبەرى پىتى بلىٰ: لە بەينى خۆت و خودا تەۋبە بىكە، (وَيْحَك) بۆ كەسى باسەكە، نەيدىركىنىت بۆ كەسى باس نەكەيت..

لە بەينى خۆت و خودا تەۋبە بىكە، ئىتر مەلىٰ ئەمە كەى بوۋ؟ لەگەل چ ئافرەتىك بوۋ؟! بۆچى ئەمەت بەسەرھات؟ بۆ وات لىھات؟ چۆن شەيتان زەفەرى پىبىردىت؟ پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەمانە نالىت، كۆمەلگەى مەدەنى ئەۋەيە:

ئەم ھاۋارى بۆ ھىناۋى، ئەم كاتە كەس ئاگاي لىٰ نىە جگە لە (الله)، ئەۋە كۆمەلگەى مەدەنىيە، ياسا چاۋى لىٰ نىە، پۆلىس موراقت نەبوۋە بەسەرىۋە.. بەس خۆى ھەست

دەكات گوناحىكى گەرەي كىرۈۋە، زولمى لە كۆمەلگاگە كىرۈۋە، چۈنكى كۆمەلگا زىناي تېدا بلاۋبويىۋە، فېر بوو كەسەكە توشى ئايدىز دەبېت، توشى نەخۇشپە سامناكەكان دەبېت.. كە ئىستا نا ئو ئەورۇپايە بەدەستىۋە دەئالئىنېت.. پەنا بە خوداي پەرۋەردگار دەگرىن لە نەخۇشى ئايدىز، ئىنسان كە توشى ئايدىز بوو يەك ھەلامەت بگىرېت تازە تەھمولى ناكات. ئەونەخۇشپەي لە دونىادا چارەسەرى نىيە.. ھەتا ئەو ئىنسانە ھەموو لەشى كۈن كۈن دەبېت، بۆگەن دەبېت، لە ناو لەشى خۇيدا پەنا دەگرىن بە خوداي پەرۋەردگار، ئەم ستمى كىرۈۋە، چۈنكى زىنا كە پاشە پۇژى نەخۇشپە خرابەكانە، ھەر بۇ خۇي نىيە، جارى ۋاھىيە ھەر شەرت نىيە زىنا لەگەل ئافرەتېكدا بگەيت، دەچىت خۇيىن دەبەخشىت..

فەھسى خۇيىيان بۇ كىرۈۋە دەرزىيەكە بەھال خۇيىنى ئەم پىسىيە پىئوۋە، بەر كەسىكى دىكە كەوت، ئەويش توشى ئەو ئايدىزە دەبېت.. ئەمجا خەك دەئىن: بە خودا لەوانەيە زىناي كىرېت، ئەم نايەۋىت ئەم گوناحە لە خەك ھەئسۇت، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ۋەرەپاك بگەۋە.. با پىسىيەكەي منىش نەپرۇت بەسەر خەلكدا..

پېغەمبەرى خودا ﷺ لە جارى چوارەمدا دەفەرموۋىت: (فېما أطهرُك) لەچى پاك بگەۋە؟ ئاخىر پىسىيەكەي تۇ چىيە؟! دەبېت ئىنسان خۇي ئىقرار بەت، پېغەمبەر ﷺ پېشى ناكەۋىت و بلىت نا بەخودا زىنات كىرۈۋە، نا با خۇي بلىت دەفەرموۋىت ئەي پېغەمبەرى خودا من زىنام كىرۈۋە لە زىنا پاك بگەۋە، ئەم ھەموو خەلكەش سەيرى دەكات..

ۋەلاھى من پېم سەيرە كاتىك ئەم فەرمودانە دەخۇيتمەۋە، ئىستا يەككە بىتە ئەم مىحراۋە بلىت مامۇستا من زىنام كىرۈۋە، ئىۋەش ھەموتان گۇيتان لىيىۋو بىت، ھەموومان لەوانەيە ھەستىن، ۋانىيە؟ ئەمە دەۋلەتى مەدەنىيە.. ئەم پىاۋە ئەمە موشكىلەكەيەتى، خەك بەس بەزىي پىدا دىتەۋە، دوعاى خىرى بۇ دەكات، ھىچ قسە ناكات، كەسىش دەنگى لىۋە نايەت..

پېغەمبەر ﷺ لە جارى چوارەمدا دەفەرموئەت: لە چى پاكەت بەكمەوھ؟ خۆى دەئەئەت، (ئەعتىرافە) دان پىئانانە لە (زىنا)، ئەمجا پېغەمبەرى خودا دەفەرموئەت: دەوھەرن رايكەشەن، ئاوەرە رەجمى بەكن، بىكوژن، ئەو مىكروپە لەئاوېھەرن؟ نا.. ھەشتا دەبەت تەحقىق بەكات، پېغەمبەر ﷺ رۆو لە صەحابەكان دەكات و دەفەرموئەت: (أفبە جنون) ئايە ئەم كۆرە گەنجە شەت بوو؟! من پەشتەر نەمزانوھ شەت بوو، ئەقلى لەدەست داوھ، فەئى لى دەت! تەكچوھ!!

دەئەئەت: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ (فَأَنَّهُ لَيْسَ بِمَجْنُونٍ) وەلامى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەيمە نەمان بىنبوھ ئەمە شەت بەت.. نەوھلا ئەقلى تەواوھ، ھىچ عەببى نەبووھ تا ئەم دەقىقەيە، عەببى نەبووھ..

پېغەمبەر ﷺ بەھانەيەكى تر دىئەتەوھ بۆ ئەوھى ئەم كۆرە رەزگارى بەت دەفەرموئەت (أَشْرَبَ خَمْرًا)؟ تۆ بەئەت عارەقى نەخواردبەتەوھ؟! سەرخۆش بوو بەت، ئادەھى فلان كەس وەرە بۆنى دەمى بەك، (فَقَامَ رَجُلٌ) پىاوتەك ھاتە پەشەوھ (فَسْتَنكَّهْ) بۆنى دەمى كەرد، بۆنى ھەناسەھى كەرد، (فَلَمْ يَجِدْ مِنْهُ رِيحَ الْخَمْرِ) وتى وەلا ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ھىچ بۆنى عارەقى لىئەت، نەوھلا عارەقى نەخواردۆتەوھ، و شەرابەشى نەخواردۆتەوھ، سەرخۆشەش نەي، ئەقلى لەسەر خۆيەتى كە قسە دەكات..

پېغەمبەر ﷺ دووبارەھى كەردەوھ (أَزْنَيْتَ) خۆ ئافرەتەكەت ماچ نەكردووھ؟ ماچكەردن بەت زىنا نەي، نەوھلا ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، فەرموئەت: لەوھ دەچەت ھەر لەباوھشت كرتبەت تۆ وابزانى ئەمە زىنايە؟ نەوھلا ئەي پېغەمبەرى خودا، ھەر لە باوھش كرتن نەبوو، فەرموئەت لەوھ دەچەت لەگەلەدا پاكشەبەت، تەنھا پاكشەبەت پوویدا بەت؟ برا ئەمە زىنا نەي.. ئەمە تاوانى ناگاتە زىنا..

نەوھلا ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەوھى ژن و پىاوتەنجامى دەدات.. من ئەنجام داوھ، من ژنىشەم ھەيە، من مندالەشم ھەيە، من (محصنم) من لە قەلادا بووم، بەلام بەداخوھ لەگەل ئافرەتەكەدا لە ئەنجامى چاوت كۆرپەنەوھەيەكەوھ، نەزەپكەوھ، تەكەوتم

وانەھى ھاژەبەھ

۱۶

پاكەت بەكمەوھ ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ

لەگەلدا، زۆر بەلامەۋە جوان بوو، سەرەتا يەك نەزەپمان كرد بەيەكەۋە.. دواتر لە پىگادا مەرحەبەي يەكترمان دەكرد، دواتر ھات بۆ مالىمان، دواتر من چووم بۆ مالىيان، پەنا بەخودا مەوعىدىكمان داناۋ، لەھەزەيەكدا قاچم خلىسكاۋ ئەۋەندەي بەخۆم زانى توشى زىنا بووم، بەلام كامل زىنام ئەنجام داۋە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، بەس ھەر لىبوومەۋە بە ئاگا ھاتمەۋە، كە چ تاوانىكەم ئەنجامداۋە، تاوان بەرامبەر بەخۆم، تاوان بەرامبەر بە شەرەفى خەلك، تاوان بەرامبەر بەژىنىكى داۋىن پاك لە مالمەۋە، كە ورياي مندالمە، تاوان بەرامبەر بە مندالمەكانم ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، من لىخن بووم.. دەبىت پاك بىكەمەۋە، خۆم دەزاتم چەند تاوان بارم!

پېغەمبەر ﷺ ئەمجا دەفەر موۋىت: (قَامَرَ بَرَجْمِه) ئەمە مادام زنى ھەبە، ئەگەر زنى نەبوايە حالەتتىكى تايبەتى تر بوو، حوكمەكەي سوكتربوو، بەلام ئەمە دەبىت بخرىتە زۆر گلەۋە! بۆ؟ چونكە ئەگەر نەخرىتە زۆر گلەۋە، ژنەكەي نامادە نىە لەگەل زىنا كارىكدا دابنىشىت، مندالمەكانى سەر شوپر دەبن، دەلەن باوكتان زىناي كرىدوۋە، ئايا ئەۋ قەومە دىن دەيكوزن؟ ئەھا خەلكى دىن دەيكوزن! ژنەكەي خۇيان دەكوزن؟

نەخىر.. حاكم دىت دەيكوزىت، حاكم دىت لە چالىكدا بەردى پىدا دەدەن، بەردىكى نەزۆر گەۋرە، نە زۆر بچوك، ئىنجا ئەۋە كۆمەلىك ئەحكامى ھەبە پەجم كردن، ھەروا كالتە نىە..

مەرحەگانى پەجم كردن :

* نابیٹ سەرمايەكى بەشىدەت بیٹ، نابیٹ ۋەكو ئىستاش گەرما بیٹ.. دەبىت حوكمەكەي دوا بخرىت ھەتا ھەوايەكى ناۋەندى بەھارى دىت..

* دەبىت جسمى ئىنسانەكە بېشكنن بزاتن نەخۆش نىە، نەۋەكو چەلتە لىي بدات، چونكە ئەۋە نەخۆشە نابیٹ لىي بدىت..

* نايىت ئەوئەندە لاوازييت پەراسوھكانى بەدەرەوھ بىت.. لەگەل يەك بەرددا پەراسوى بشكىت.. دەبيت جسمى سەلىمى ھەبيت..

* نايىت ھىچ خەلەلئىكى عەقلى ھەبيت، ئەمانە ھەمووى ھاتنە جى، يەك تەقيرى توبى بنوسرىت ئىنجا بەرد باران دەكرىت، ھەتا لەژىر بەردەكاندا دەمرىت، ئەمە ئىعتىرافى كردووھ بە زىنا، ئەمجا ئەگەر ھەلھات لەژىر بەردەكاندا ھىشتا وازى لىدەھىترىت، نايىت خەلك بەدوای بكويت..

دەفەرموويت: ئەگەر وازىھىتا، ئەگەر لەژىر بەردەكاندا كۆمەلئىك بەردىان پىادا، پايكرد، نايىت كەس بەدوای بكويت، وازى لىبھىتن، تازە لەوھدەچىت درۆى كردبيت، لەوھ دەچىت بوختانى بەخۆى كردبيت، لەوھدەچىت پەشىمان بوويىتەوھ.. تازە بەس تۆبەى بەسە، تازە بەشى خۆى بەرد باران كراوھ.. مەچن بەدوای كەون، بلىن بىگرنەوانى و بىكوئن، ئەگەر پايكرد لەژىر بەردەكاندا ناكورزىت وازى لىدەھىترىت..

ئەھا ئىسلام خەلكىك وادەزانن ئەم ئىسلامە توند و تىزى، يا خودا قاچت نەترازىت، سەرت دەپەرىتن! ئەھا لە كۆمەلگای پىغەمبەر ﷺ؟ ئەوھە كۆمەلگای مەدەنى، ئەوھ دەولەتى مەدىنەبىيە، دەولەتى پىشكەوتووھ..

كاتىك كە ئەو (ماعنە) لەژىر ئەو بەردانەدايە، وەلامى غىرەتە، ئەھا ئىنسان، چاوى ئىنسان، پۆحى ئىنسان، زۆر شىرىنە، ئەو جسمە پراوھستاوھ ھەتا لەژىر ئەو بەردانەدا نوقمى دەكەن، دەمرىت.. ناجولئەت ھەلئايەت.. ھەتا دەمرىت..

دواتر خەلك بوونە دوو تاقم دەفەرموويت: كۆمەلئىكيان وتیان: (لَقَدْ حَاطَتْ بِهٍ خَطِيئَتُهُ) گوناھەكەى زۆر گەورە بوو، نوقم بوو لەناو گوناھدا، ھەندىكيان وتیان: (مَا تَوْبَةُ أَفْضَلُ مِنْ تَوْبَةِ مَاعِنٍ) بەپاستى تەوبەكارى پاستى وەكو (ماعن) دەبيت، كەس وەكو ئەوتەوبەى نەكردووھ..

پىغەمبەر ﷺ بەسەر ئەم موناھەشەيەدا ھات (وَهُمْ جُلُوسٌ) ئەوان دانىشتىبون (فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ جَلَسَ) لە ناو صەحابەكاندا دانىشت فەرمووى: (اسْتَغْفِرُوا لِمَاعِزِ بْنِ مَالِكٍ)

وانەى شانزەھەم

۱۶

پاگم بكوھ ئەي پىغەمبەرى خودا

يەكپارچە ھەر ھەموتان بلتېن يارەبى لە (ماعىزى كۆپى مالك) خۆش بە.. فەرمووى
ھەموو ئو و صەحابانە وتیان: يارەبى لە (ماعىزى كۆپى مالك) خۆشبىت پېغەمبەر ﷺ
فەرمووى: ئامىن.. لىئىخۆشەبە..

ئەھا پېغەمبەر ﷺ ھېشتا نەفرەتى لى ناكات، ئىتر تەواو، ئەمە داسۆزە، ئەمە
تاكىكى پەروردەكراو، تەسلىم بوو، تەسلىم بە حكومى شەرىى بوو، داواى
لىئىخۆشبوونى بۆ بكن.. ئەمجا پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: (غَفَرَ اللَّهُ لِمَاعِزِ بْنِ مَالِكٍ)
يارەبى خودا لە (ماعىزى كۆپى مالك) خۆشبىت.. فەرمووى: (لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةٌ لَوْ قَسَمْتَ
بَيْنَ أُمَّةٍ لَوْ سَعَتَهُمْ) ئەم كۆپە گەنجە يەك تەوبەى كر دوو ئەگەر يەك ئومەتى گورە،
ملوئىنك خەلك بەئىت، ھەمويان گوناحبارىن، تۆبەكەى ئەم ئەوئەندە گورە يە بەسەر
ئەماندا بىكەيت تۆبەى ئەم گەنجە، لە ھەمويان خۆش دەبىت !!

(سبحان الله) خودا لەبەر خاترى ئەم گەنجە كە ئەوئەندە بەراستى تۆبەى كر،
ئەوئەندە بەراستەقىنە پەشىمان بووئەو، يەك ملوئىن خەلك بەئىت، دوو ملوئىن خەلك
بەئىت، ھەمويان جەھەنى بن، تۆبەكەى ئەمیان بەسەردا بېرئىت، وەكو باران، خودا
لە ھەمويان خۆش دەبىت !!

زىنا كار ھات بۆلات چى پى دەئىت ؟

لەبەر ئەو گەنج ھەبە، ھالىەن بەراستى توشى زىنا بوو، ئەمە كۆمەلگايە بېرئان:
ئەمە بەشەرىتە، ئەو لە زەمانى پېغەمبەر ﷺ صەحابە بوو لە پلەى صەحابە
دانەبراو، سزای خۆى وەرگرت، تەسلىم بە شەرىى بوو، تەنات پېغەمبەرى خودا ﷺ
رېگەى ئەوئەنى نىشاندا ئەوئەندە لەسەرى نەروات، بۆيە لە ئەمرودا كە دادگاي شەرىى نىە
بۆ تاوان باران، گوناحكارانى زىنا، ئەگەر كەسىك خودا نەخواستە ئەمەى لى قەوماو
وەكو ئەمىندارىك ھات بۆ لای تۆ، دەبىت تۆ:

يەكەم: لە بەئىنى خۆت و خودادا بىت، نەيدركىنى..

دوۋەم: ئامۇزگارى بىكەيت ئەو لە بەينى خۇي و خودادا بېت، لاي كەس باسى نەكات.
 سېھەم: دادگاي ئىسلامى و شەرىعت جىبەجى ناكرىت.. لە ولاتدا نىە، بەس
 ئەوئەندە پىيى بلى لە بەينى خۇت و خودا تەوبە بىكە، (استغفرالله) بلى خودايە لىم خۇشبە
 (وَتُوبِ إِلَيْهِ) داواي لىخۇشبوون لە خودا بىكە..

(إنشاءالله) لە درىزەي ئەم باسە، كە ئايا لە ژنانىش كەس توشى ئەم حالە تە بووہ؟
 ھەلپدەگرم بۆ شەوى داھاتوو، بۆ دەرسى داھاتوو، تاشەوى داھاتوو بە خوداتان
 ئەسپىرم ..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

وانه‌ی حه‌فده‌یه‌م

نه‌ی پیغمبر می خودا ﷺ زینام کردووه پاکم بکه‌وه..

وانه‌ی حه‌فده‌یه‌م

۱۷

نه‌ی پیغمبر می خودا زینام کردووه پاکم بکه‌وه..

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ، فِي سِيَاقِ الْكَلَامِ عَنْ فَاحِشَةِ الرَّئِي : «وَالَّذَانِ يَأْتِيَهُمَا مِنْكُمْ فَفَادُوهُمَا فَإِن تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿١٧﴾ إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهْلَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٨﴾ النساء .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (الثَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ) - حَدِيثٌ حَسَنٌ ، أَخْرَجَهُ ابْنُ مَاجَةَ : (٤٢٥٠) .

* جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ غَامِدٍ مِنَ الْأَزْدِ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ طَهَّرْنِي ، فَقَالَ : وَيْحَكَ إِرْجِعِي فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ ، فَقَالَتْ : أَرَأَيْكَ تُرِيدُ أَنْ تُرَدِّدَنِي كَمَا رَدَدْتَ مَاعِزَ بْنَ مَالِكٍ ، قَالَ : وَمَا ذَاكَ ؟ قَالَتْ إِنَّهَا حُبْلَى مِنَ الرَّثَا فَقَالَ : أَنْتِ ؟ قَالَتْ : نَعَمْ ، فَقَالَ لَهَا : حَتَّى تَضَعِي مَا فِي بَطْنِكَ ، قَالَ : فَكَفَلَهَا رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ حَتَّى وَضَعَتْ ، فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ : قَدْ وَضَعَتِ الْغَامِدِيَّةُ ، فَقَالَ : إِذَا لَا تُرْجِمُهَا وَنَدَعْ وَلَدَهَا صَغِيرًا لَيْسَ لَهُ مَنْ يُرْضِعُهُ ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ ، فَقَالَ : إِلَيَّ رِضَاعُهُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ ، فَرَجَمَهَا) ... - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ .

* وَ فِي رِوَايَةٍ : فَلَمَّا وَلَدَتْ أَتَتْهُ بِالصَّبِيِّ فِي خَرَقَةٍ ، قَالَتْ : هَذَا وَلَدَتُهُ ، قَالَ : إِذْهَبِي فَأَرْضِعِيهِ حَتَّى تَفْطَمِيهِ ، فَلَمَّا فَطَمْتَهُ ، أَتَتْهُ بِالصَّبِيِّ فِي يَدِهِ كَسْرَةَ خُبْزٍ ،

فَقَالَتْ : هَذَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ فَطَمْتَهُ ، وَقَدْ أَكَلَ الطَّعَامَ ، فَدَفَعَ الصَّبِيَّ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا ، فَحَفَرَ لَهَا إِلَى صَدْرِهَا ، وَ أَمَرَ النَّاسَ ، فَرَجَمُهَا ، فَأَقْبَلَ خَالِدُ بْنُ وَكَيْدٍ بِحَجَرٍ ، فَرَمَى رَأْسَهَا ، فَتَنَضَّحَ الدَّمُ عَلَى وَجْهِهِ ، فَسَبَّهَا ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ : (مَهْلًا يَا خَالِدُ ، فَوَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةً ، لَوْ تَابَهَا صَاحِبُ مَكْسٍ لَغُفِرَ لَهُ) .

* قَالَ الْأَمَامُ النَّوَوِيُّ فِي شَرْحِ صَحِيحِ مُسْلِمٍ : (ج ٦ ص ١٩٨ ط : دَارُ الْفَجْرِ : هَذَا دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْحَدَّ يَكْفِرُ ذَنْبَ الْمَعْصِيَةِ الَّتِي حُدَّ لَهَا ، وَقَدْ جَاءَ ذَلِكَ صَرِيحًا فِي حَدِيثِ عِبَادَةَ بْنِ صَامِتٍ ، فِي قَوْلِهِ ﷺ (فَمَنْ فَعَلَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ ، فَعُوقِبَ بِهِ فِي الدُّنْيَا ، فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَ مُسْلِمٌ . وَ فِيهِ دَلِيلٌ عَلَى سَقُوطِ إِثْمِ الْمَعَاصِي الْكَبَائِرِ بِالتَّوْبَةِ ، وَهِيَ بِاجْتِمَاعِ الْمُسْلِمِينَ .

سہرچا وہکان :

- (١) نِداءات الرُّسُولِ ﷺ لِأَصْحَابِهِ ، مُحَمَّدٌ عَبْدُ الْعَاطِي بِحِيرِي ، ج ٢ ص ٣١ .
- (٢) نَظَرَةُ النَّعِيمِ ، ج ٧ ، ص ٢٧٣٠ ، ط : ٨ ، دَارُ الْوَسِيلَةِ ، السَّعُودِيَّةُ .
- (٣) صَحِيحُ فِقْهُ السُّنَّةِ ، أَبِي مَالِكٍ كَمَالِ بْنِ السَّيِّدِ سَالِمٍ . ج ٤ ، ص ١١ ، ط : ١٢ ، الْمَكْتَبَةُ التَّوْفِيقِيَّةُ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیماندارانی به‌پێژ: دانیشتنی ئەمشه‌ویشمان به‌فه‌زلی خودای گه‌وره‌هه‌ر له‌مه‌جلیس
و کۆپی پیغهمبهری خودادا ﷺ ده‌بین، به‌ناویشانی ﴿نه‌ی پیغهمبهری خودا کیشه‌و
گرفت‌هه‌به﴾ هاتومه‌ته‌خزمه‌ت..

بابزانی ئەمشه‌و ئەو که‌سه‌ی که‌وا موشکیله‌یه‌کی گه‌وره‌هه‌ووی تیکردوه، ئەو
که‌سه‌ی که‌نازانیت په‌نا بۆ کۆ به‌ریت غه‌یری خودا و پیغهمبهری خودا ﷺ، بزانی ئەو
که‌سه‌ کێیه؟ دانیشتنی ئەمشه‌ومان باسی ئافره‌تیکه، به‌ئێ باسی ئافره‌تیکه، ئافره‌تیک
که‌ ئافره‌تی سه‌حابیه‌ بووه، به‌ حورمه‌ت و به‌پێژ، به‌لام وه‌کو ئەوه‌ی که‌وا مرۆفه، دوی
ئوه‌ی که‌وا هوسه‌ری ژیا‌نی له‌غه‌زایه‌کدا شه‌هید ده‌بیت و به‌ته‌نها ده‌مینیته‌وه..

له‌ ئەنجامی تیکه‌ڵ بووندا له‌ کۆمه‌لگادا، پیاو و ژن هه‌مووی ده‌بینیت، له‌گه‌ڵ
پیاویکدا له‌ ئەنجامی تیپوانین و نزیك بوونه‌وه‌دا، په‌نا به‌خودای گه‌وره‌هه‌ووی توشی زینا
ده‌بیت، جا زینا له‌ قورئاندا خودای گه‌وره‌هه‌ت نه‌یفه‌رموه‌و زینا مه‌که‌ن، ئیلا
ده‌فه‌رموویت: ﴿وَلَا تَقْرُبُوا الزَّيْنَىٰ...﴾ نزیکی مه‌که‌وه، ئەگه‌ر نزیکی که‌وتی تازه
مه‌حاله‌ پزگار بوونی جا زینا به‌ریدی هه‌به، موقه‌دیما‌تی هه‌به، پێشه‌کی هه‌به، وه‌کو له
شعریکی عه‌ره‌بیدا زۆر جوان شاعیریکی ریزی کردوه و ده‌لیت:

(نظرة ، فبتیسامة ، فسلام ، فکلام ، فموعد ، فلقاء)

یه‌که‌مجار نه‌زپه‌یه‌که، یه‌که‌مجار ژن و پیاویک ته‌ماشای یه‌کتر ده‌که‌ن، کۆر و کچیک
ته‌ماشای یه‌کتر ده‌که‌ن، نیگای چاوه‌کانیان تیکه‌ڵ ده‌که‌ن، پاشان زه‌رده‌خه‌نه‌ به‌هه‌ووی
یه‌کتردا ده‌که‌ن، ئەمجا زیاتر هه‌وویان ده‌کریتته‌وه.. یه‌که‌م جار هه‌ووی هات ته‌ماشای بکات.

پاشان زەردەخەنەي بەرپوويدا دەكات، دواتر ئو زەردەخەنەيە قەسەي لى پەيدا دەبىت، قەسەيەك لەم قەسەيەك لەو دەرگاي گەفتوگۇ لەنئوانيان دەكرىتەو، ئالەو كاتەدا كە ژن و پياويك بە نامەحرەمى بەبى كەسى سىنەم قەسە بەيەكەو دەكەن، شەيتان سىنەميانە !! پاشان بەيەك گەشتن رپوودەدات، ئەمجارە كە ئەوئەندە قەسەي لەگەلدا دەكات دەلئيت با لە شوئىنئىك بىتبنىم، پاشان مەوعىد و ئەمجا بەيەك گەشتن و زينا كردن رپوودەدات..

نزىكى زينا مەكەون..

چاوت لىيە لەپىنچ قۇناغى بەكەمدا ئەمانە ھەمووى بەرىدە، ئەمانە ھەمووى موقەدىمات و پىشەكەين بۇ زينا، بۆيە خوداي گەرە دەفەرموويت: ﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنَىٰ﴾ نزىكى خراپەي زينا مەكەون.. نزىكى ئەو تاوانە گەرە نەكەون، بەكەكە لە گوناخە گەرەكان، بەلى ئەم ژنە لە ئەنجامى ئەم چاك و چۆنەي لەگەل ئەم پياوودەدا، مەرەجەباي بۇ دروست بوو، سەرەنجام بەيەك گەشتن و پاشان زينا رپوودەدات..

كەس پىي نەزانىو ھىچ كەس ئەمەي نەزانىو ئىلا (الله) نەبىت، بەلام ئىمە دوئىنى شەو باسى كۆمەلگەي مەدەنىمان كرد، لە كۆمەلگەي مەدەنى دەولەتى مەدەنىدا، ئەو كۆمەلگەي كاتىك تاك واپەرەردە كراو بە پەرەردەي ئەم دىنى ئىسلامە، ھەلەيەك دەكات، كاتىك قاچى دەخلىسكىت، بەبى ئەوەي كەس موخاسەبەي بكات خۆي موخاسەبەي خۆي دەكات، كەئەمە لە ھىچ شوئىنئىكى دۇنيادا نىە بەرپزان..

ئەوەي كە ئەمپۇ خەلك باسى ئەم ئەورپاپەمان بۇ دەكات، ولاتى ئەورپا واپە و ئەمريكا واپە و فلان ولاتە قانۇنيە، ئەو بە زەبرى ھىزى كامىراي شاراو قانۇنيە، ئەو كەسە كەقاچى بخلىسكىت بە حال، حكومت زەربەيەكى وای لئىدەدات كە بە عومرى خۆي جارئىكى دىكە نەتوانىت كارى و بكاتەو، ئەما من زۆر جار گويم لەو بەرپزانە بوو كە دانىشتنم لەگەل كردوون، كە لىم پرسىون لەبارەي ئەورپاوە وتويانە:

(ياخودا قاچت نەكەۋىتە ناۋ قالئى پەشەۋە) كاتىك لەۋ دەۋلەتەدا چەند جارنىك موخالەفەت كۆرد، دزىەكت كۆرد، كۆرى كەسنىكت خواردا، ئىشت بۇ كەسنىك كۆردۈۋە فىئەت لى كۆرد.. يەكەم جار ناۋت دەچىتە لىستى پەشەۋە، حكومت سىقەت پىئاكات، ئىتر ھەرچىەك بىكەيت تۆ لە ژۆر چاۋدىرى حكومت رىزگار ت نايىت..

دەلىت فلان كەس ناۋى چۆتە لىستى پەشەۋە! بەلام لە دەۋلەتى ئىسلامىدا لە ژۆر سايە پەروەدەى دەۋلەتەكەى مەدىنەدا، تاك وا پەروەردە بوۋ بوو.. بەبى ئەۋەى موراۋەبەى كامىراى شاراۋەى كارەبا و پۆلىس و ئاسايشى لەسەر بىت، خۆى كە ھەلەى دەكرد دەچۈۋىۋە بەردەم دادگا كە دەيوت: من ھەلەم كۆردۈۋە، ئەم ئافرەتە كاتىك كە ئەم زىنايە پوۋدەدات پەنا بە خوداى پەروەردگار، يەكسەر پەشىمان بوۋىۋە.. ئەمجا زانى بەپراستى خىانەتى كۆردۈۋە، خىانەتى بە خۆى كۆردۈۋە، بەدىنەكەى كۆردۈۋە، بە ئيمانەكەى كۆردۈۋە، بە ھاۋسەرەكەى كۆردۈۋە.. سنورى خوداى شكاندوۋە..

پاڪم بىكەۋە ..

خوداى گەۋرە دەفەرموۋىت: نىزىكى زىنا مەكەۋن. نىزىكى كەۋت و يەكسەر كەۋتە ناۋىۋە، بۆيە ھاتە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ ۋتى: (يا رسول الله ائى) ئەۋ ئافرەتە لەبەر چاۋى ئەۋ ھەموو صەحابەيە، ئافرەت زۆر كراۋە بوۋە لە زەمانى پېغەمبەرى خودا ﷺ، جىباى نەكردەۋە ئەى پېغەمبەرى خودا ئىشى تايبەتم پىتە، لەبەر چاۋى خەلكدا بانگى دەكات ئەى پېغەمبەرى خودا ﷺ پاڪم بىكەۋە..

پېغەمبەر يەكسەر فەرموۋى: (ويحك ارجع فستغفر الله و تَب اِليه) كچەكەم، خوشكەكەم ھاۋار بۇ تۆ دەنگت بەرز مەكەۋە، بى دەنگ بە، بېرۇ دواى لىخۇشبوۋن لە خوداى پەروەردگار بىكە، پەشىمان بەۋە تۆبە بىكە، ھەر لىئى ناپرسىت دوتىئى چۆن لە (ماعىزى) نەپرسى كەلەچى پاكت بىكەۋە، چىت كۆردۈۋە!؟

لەسەرى نەپۇسى، دەفەر موویت بېرۆ لەبەینی خۆت و خودا تەوبە بکە و تەوبە یەکی راست بکە ئافرەتە کە وتی: (أراکي ترید أن تردني كما ردت معاذ بن مالك) ئەو ئافرەتە بەرپزە وتی وا دەزانم ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ چۆن دوینی (ماعن)ت رەت کردەوہ.. "چۆن لەوہ و پېش کە دوینی شوہ باسی (ماعن)مان کرد.." کە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ پووت لی وەرچەرخاند جوابت ئەدایەوہ دەتەویتی منیش ئاوا پال پتوہ بنییت.. دەلئیت بېرۆ! ئەم ئافرەتە ئاگای لیبوہ دەنگ و باسی (ماعن)ی بیستوہ، ئەوہ پېغەمبەرى خودا ﷺ سى جار فەر مووی بېرۆ تۆبە بکە، بېرۆ تۆبە بکە لە بەینی خۆت و خودا داواى لیخۆشبوون لە پەرورەدگار بکە..

سکەگەت دابینی!

ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من نامەویتی ئاوام، من نامەویتی رەتەم بکەیتەوہ، دەمەویتی پاکم بکەیتەوہ، من بووم من ھەلە یەکم پئیدا ھەلپرژاوە.. پېغەمبەرى خودا ﷺ فەر مووی: (و ما ذاك) لە چى پاکت بکەمەوہ (قالت أنها حمله من زينا) وتی ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من زینام کردوہ.. سەرەپای زیناکە حامیلەشم بە زیناکە، مندالەکە لە سکەدا دەجولیتەوہ!!

پېغەمبەر ﷺ فەر مووی (أنت) تۆ ئاوات لی بەسەرھاتوہ!؟

(قالت: نَعَمْ) ئەرەوہ لا پېغەمبەرى خودا بۆیە دەلیم پاکم بکەوہ لە دونیا پېش ئەوہی بچمە قیامەت.. پېغەمبەر ﷺ فەر مووی دە مادام حامیلە بوویت (حَتَّى تَطْعَمَ ما في بَطْنِكَ) ھەتا ئەوہی لە سکەدایە تۆ ناتوانیت، تۆ لەبەر ئەوہی ھاوسەرت ھەبووہ دەبییت پەجم بکرییت، بەرد باران بکرییت، ھەتا لە ژیر بەردەکاندا دەمریت.. لەبەر ئەوہی بە ئیعتیرافی خۆت زینات کردوہ.. بەلام ئیستا ناییت ئەم مندالە کە لە سکەدا دەجولیتەوہ بکوژییت، لەبەر پزى ئەم مندالە بېرۆ ھەتا ئەم مندالەت لیدەبییتەوہ بېرەدا مەپەرەوہ..

پېغەمبەرى خودا ﷺ رەۋانى كىرد بۇ ئەۋەى بىرۋات، بەلام وتى ئەي پېغەمبەرى خودا من نە كەس و كارىكىم ھەبە، نە كەسىكىم ھەبە، تەنانەت لە پىنگاى ئەۋەشەۋە توش بووم، ئەم پىاۋە ئىشى بۇ كىردم بە حىساب يارمەتى دام.. لە ئەنجامدا توشى ئەۋە بووم، فەرموۋى بىبەنەۋە مالى ھەتا مندالەكەى دەبىت.

ئىستا لە ولاتى ئىمەدا يەككىك بلىت من زىننام كىردۈە كەس ھەبە بىبىاتە مالىۋە؟! خۇ ئەگەر بىشىبات ئەم شار و شارۋچكەبە سەرى دەگەرپىت، ئەۋ ژنە زىناى كىردۈە، حامىلە بوۋە، قسەى ھەموۋ مەجلىسىك دەبىتە ئەم ھەۋالە، بەلام لە دەۋلەتى مەدەنى پېغەمبەر ﷺ يەك كەس ئىلاقەى نەبوۋ، ئەۋە دەۋلەتى مەدەنى و كۆمەلگەى مەدەنىە..

ئەم باسە پەبىۋەندى نىبە بە مەنۋە كە نەتوانم يارمەتى بەم، بۇ چى باسى بىكەم، خۇزگە ئىمە ئاۋا لەۋ دىنە بگەشتىنايە، پىاۋىك بە قەدر و حورمەتەۋە وتى:

كچى خۇم ۋەرە بابتبەمەۋە مالىۋە، ۋەك كچەكانى خۇم، بىردى ژوردىكى داىە، جل و بەرگ و خۇراك خىزمەتى كىرد، ئافرەت بۇخۇى ئىسراحتە، مامانى بۇ پەبىدا كىرد ھەتا مندالەكەى لىبۋىۋىۋە.. ھاتەۋە ئەم تۇ مانگە ئەم ئافرەتە بىرى نەچۆتەۋە كە تاۋانىكى لەسەرە پىۋىستى بە پاك بوۋنەۋە ھەبە.. بۇبە ھاتەۋە وتى:

ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئائەۋە كۆرپەكەمە، مندالەكەى بە باۋەشەۋە بوۋ..

دوۋ سال شىر بىدەرە مندالەكەت ..

پېغەمبەر ﷺ فەرموۋى: (إِذْهَبِي فَأَرْضِعِي حَتَّى تَفْطَمِي) بىرۋ ئەمجارەش ئىستا تۇ نابىت رەجم بىكرىت، نابىت زىان لە دەست بەدەت، چۈنكە تۇ ئىستا داىكى مندالى، بىرۋ شىر بەم مندالە ھەتا دەبىتە دوۋ سال، تا خۇراك دەخوات، ئىتر ئەۋ كاتە ۋەرەۋە، بۇ ئەۋەى ئەم ئافرەتە بىرۋات و جارىكى دىكە نەبەتەۋە..

ئەمجارەيان وتى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەمجارەيان لە پەنای كېدایم، ئەم كابرەيە مالى ئاوا بېت تۆ مانگە من لە مالى ئەودام، خزمەتى كردوم، خۆ ئىستاش پىگىرى ناكەم بەلام نامەوېت ھىچى تر ئەرك بخەمە سەر ئەو..

پېغەمبەر ﷺ فەرمووى ئەم جارە كى ئەم ئافرەتە دەگرېتە خۆى بە مندالئىكى ساواوھ؟ پىاويك وتى: من لە خزمەتتەم ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، من دەبىيەمەوھ مالى خۆم لەگەل كچەكانى خۆم، لەگەل خوشكەكانى خۆم بەختىوى دەكەم، دوو دانە سال ئەم مندالئى لە باوھش گرت، شىرى داىە جا..

دەفەرموويت: ھەموو شەوان ئەم ئافرەتە كە مندالئەكەى كاگۆلكىنى دەكرد و پېدەكەنى، دەفەرموويت بە فرمىسك خودا حافىزى لە مندالئەكەى دەكرد، زۆر غەربىە!! دەبوت من و تۆ مەوعىدەمان نزيك بۆتەوھ بۆ جىبابوونەوھ كۆپى خۆم، مندالئەكەى كۆپبوو، دەبېت بەجېت بەيئەم لەبەر ئەوھى من نامەوېت بە پرووى پەشەوھ بچمەوھ لىقاي خودا، من سنورى خودام شكاند.. خودا دەفەرموويت: نزيكى زىنا مەكەون.. بەك ئايەتى قورئانم شكاند بەك ئايەتى قورئان!! ھى واھىيە پۆزى سەد ئايەتى قورئان دەشكىنئىت بە خەيائىدا ئايەت، لە تەسكەرەكەشى نوسراوھ موسلىم، ئەم ژنە بەك ئايەتى قورئانى شكاند.. ئايەوېت بەم تاوانەوھ بچىتەوھ دىوانى خودا، خۆى تەسلىم بەدادگاي پېغەمبەرى خودا ﷺ كردوھ، دادگاي پەر لە عدالەتى خوداي گەورە، مندالئەكەى لە باوھش دەگرېت و بە فرمىسكى چاوى دەم و چاوى مندالئەكەى شت!!

ئەمجارە دەفەرموويت: ھىنايەوھ ئەگەر نەشەتايەتەوھ پېغەمبەر ﷺ نەيدەنارد بەدوايدا، بەلكو لەبىرى بەرئىتەوھ، پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: ھەر تۆبە بكە لە بەينى خۆت و خودادا، بەلام دەلئىت نا، سزاكەم وھربىگرم لەم دونيايەدا، من نامەوېت بچمەوھ لىقاي خودا بە تاوان بارىەوھ، دەبېت عقوبەى جەستەى وھرىگرېت، ھاتەوھ و پارچە نانئىك، كولىرەيەك بە دەستى مندالئەكەيەوھ بوو..

وتى: ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ لە شير بپراوتەوھ و ئەوھش ئەو كولىزەيە بە دەستىەوھ، پيغەمبەر ﷺ ھەرمووى كى ئەم منداڵە دەباتەوھ لای خۆي؟ پياويك وتى ئەي پيغەمبەرى ﷺ خودا من منداڵم نىە ھەيف نىە كۆرپەيەكى جوانى ئاوا بۆ من نەبىت، من وھكو ئەولادى خۆم بەختوي دەكەم..

سەبىرى بەكە ئەگەر يەككە لە ئىمە بىت، ئەم منداڵە كەس نەيدەويست، ئەيان وت ئەم منداڵە داىكى زىناي كەردوھ (نَعُوذُ بِاللَّهِ) ئەمە منداڵى (زۆلە)! كۆمەلگاي پيغەمبەر ﷺ كۆمەلگايەكى مەدەنيە، ئەم منداڵە ھىچ تاوانى نىە، بەلكو داىكەكەشى قارەمانىكە ھەلەي كەردوھ كەس نەيزانىوھ.. خۆ دەيتوانى منداڵەكە لەبار بەرئىت، فەپئى بدات، بەلام ئەم قەتەشى نەكەرد..

من ھەزەدەكەم لىزدا ئامازە بە بابەتئىكى فېقھى بەكەم، دەلئىن: ئەگەر كۆمەلگا وھكو كۆمەلگاي پيغەمبەر ﷺ بەرھەم و بەزەيى بوو، كەسئىك ھەبوو ئەم منداڵە بگريتە ئەستۆ، كەس لەم نۆمەتە نەيدەگوت داىكت زىناي كەردوھ، ئەي زۆلى كۆپى تۆل!! ئاواي پيئەگوترا، كۆمەلگاگە وھكو كۆمەلگاي پيغەمبەر ﷺ پەروەردەكراويكى ئىمانى بوو.. ھەرامە ئافرەتئىك كە ھاميلە بووھ بە زىنا، منداڵەكەي لەباربەرئىت، نەبىت.. وھكو زىناي كەردوھ قەتلىش بەكات. بەلام كۆمەلگاگە وھكو ئەمپۆ كۆمەلگەيەكى بى بەزەي و پەرحەم بوايە، لەگەل رېزەم بۆ جەنابان، كۆمەلگايەك بوو ئەم منداڵە ھەتا دەمرد چاوشۆر دەبوو، ھەموو پۆزئىك بە چاويان دەدايەوھ.. كەس نەبوو لە خۆي بگريت، لەو ھالەتانەدا ئەگەر خوانەكەردە كچئىك يان ژئىك توشى ئەو ھالەتە بوو، بەبى دەنگئى لە سەرەتاي ھەملەكەوھ دروستە لەناو بېرئىت..

بۆ ئەوھى ئەمە پەردە پۆش بەگريت، بۆ ئەوھى ئەو كۆمەلگا بى پەرحەم ئەم ژن و منداڵە نەچەوسئىننەوھ.. چونكە باش لەدين ھالى نەبوون چونكە لە دينى پيغەمبەر ﷺ دا چەوساندنەوھى كەسى تئىدا نەبوو، پياويك منداڵەكەي لە باوھش گرت و بردىەوھ بۆ خيزانەكەي و ئافرەتەكە تەسليم بە دادگاي شەرى بوو..

تەۋبەگەي زۆر گەۋرە بوو !!

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمۇي چالئىكى بۇ ھەلبىكەنن.. ۋەكو بېرىك ھەتا لاي سىنگى قول بېت، بۇ ئەۋەي ئافىرەتەكە ئەۋەكو جل و بەرگەكەي لىببىتتەۋە، لە كاتى پەجم كىردندا ژن لەگەل پىاودا فەرقى ھەيە، چالەكەيان ھەلكەند و خىستىانەناو چالەكەۋە، ئىتر دەستىرا بە بەرد پىادانى، لەو كاتەدا بەردىك بەر سەي كەوت و فىچقەي خويىنى كىرد و بەر (خالىدى كوپى ۋەلىد) كەوت.. (خالىد) ۋتى: خوداي گەۋرە نازانم چىت لىبكات ئەۋەتەنئى جەلەكانىشمان لە نوئىژ چوو بە ھۆي تۆۋە..

پېغەمبەرى خودا ﷺ تۇپە بوو فەرمۇي: (مەلا يا خالە) بىي دەنگ بە ئەي (خالىد) بىي دەنگ بە، (قَوَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ) قەسەم بەۋ (اللە)ى كە نەفسى (مەمد)ى بە دەستە (لقد تابت توبة) ئەم ژنە يەك تەۋبەي پاستەقىنەي كىردوۋە، ئەمە دوو دانە سالا بە تاوانەۋە دەتلىتتەۋە، دوو سالا يەك لەحزە خوداي خۆي و قىامەتى لەبىر نەچۋە.. سزاي ئۆزەخى لە بىر نەچۋە، تەۋبەيەكى ئەۋەندە پاستەقىنەي كىردوۋە:

(لَو تَابَهَا صَاحِبُ مَكْسٍ لَغَفْرٌ لَهُ) ئەگەر يەككە ھەرچى گوناحى گەۋرە ھەيە كىردوۋىتەي تۆبەي ئەم ئافىرەتەي بەنئى، خوداي گەۋرە لەۋىش خۆش دەبىت !!
خودا نەك لەم ئافىرەتە، لە گوناحكارە گەۋرەكانىش خۆش دەبىت، بەبۆنەي ئەمەۋە، ئەمجا دەفەرموۋىت لە ژىر بەردەكاندا دەرى بەيىنن.. پاك بىشۆن پايكىشا و نوئىژى جەنازەي لەسەر كىرد..

پېغەمبەرى خودا ﷺ زۆر بۆي پاراپەۋە، ھەر كەسىك لە ژيانىدا بە ئىماندارى مردبىت و پېغەمبەر ﷺ نوئىژى جەنازەي بۇ بىكات خودا لە تەۋابى گوناحەكانى خۆش دەبىت. سزاي قەبر نايىنىت.. بەر شەفاعەتى پېغەمبەر ﷺ دەكەۋىت! پېغەمبەر ﷺ نوئىژى جەنازەي لەسەر ئەۋ ئافىرەتە كىرد..

ئەمىر ئافرەت ھەبۈۋە بە نارەۋا كەبە فېشەك كوزراۋە خەلكىك نەبوۋە بچىت نوئىزى لەسەر بىكات، وتووانە فرىنى بەدەن با سەگ بېخوات، بەلام ئەمە دېسان بى دېنېە كە دېنى پېغەمبەر ﷺ بەمە پازى نېە.. ئەۋە مادام ئىمامى نەۋەۋى پەحمەتى خوداى لېبىت دەفەر موۋىت: ھەر كەسنىك لە دونىادا ھەدى شەرىعى لېبىرېت، لە زىنا بېت، لە ھەر شتىك بېت پاك دەبېتەۋە..

ئەگەر بۇ ئەمىر ئىمە ئەم وتارانە بلاۋ دەبېتەۋە، زۆر كەس دەبېستېت خەلك ھەبە توشى زىنا بوۋە، ۋاقەن توش بوۋە، ئەي ئەۋ كەسەى گوۋىت لەم وتارە دەبېت. لەبەنى خۆت ۋ خودا ئەگەر لە ھەر شوئىنىكى دونيا بېت، ئەگەر زىنات كىرد بۇ كەسى باس مەكە، ئەم وتارەت بەس بېت.. قەسكەى پېغەمبەرى خودا ﷺ ئىمە كە لېمان پىرسى ۋەكو عولەمايەكى ئىسلام پېت دەلئىن: (استغفر الله وَ تَب إِلَيْهِ) ئەگەر ئافرەتى داۋاى لىخۆشبوون لە خودا بىكە، بلى خودايە لىم خۆشەبە بۇ كەسى مەگىرەۋە، (إنشاء الله) خودا لىت خۆش دەبېت..

ئەگەر كوپىشى ھەر ۋەكو تەۋبەكەى (ماعن) پېغەمبەرى خودا ﷺ ھەر ئەۋەى نېشاندا، بىر داۋاى لىخۆشبوون لە خودا بىكە ۋ تەۋبە بىكە ۋ لە زىانندا بۇ كەسى مەگىرەۋە، بەنى خۆت ۋ خودا پەردە پۆشى بىكە.. چونكە دادگاي پېغەمبەر ﷺ نېە ۋ بچىتە بەردەمى ۋ ھەدە شەرىكەت لېبىدات، بەس تەۋبەبىكە، بەشەرتىك نەچىتەۋە سەرى خودا لە تەۋاۋى ئەۋ گوناحەت خۆش دەبېت، زانىوتە تەۋبەت كىردۈۋە، نايكەيت بە داۋىن پېسى، نايكەيت بە لەش فرۆشى، نايبىت بە فاحىشەكەر نايكەيت بە پېشە.. نا بېت خەلك فېر بىكەيت، بلىت خەلكىنە من ۋامكرد، خەلكىنە ۋەرن فېر بېن.. مادام ھەست دەكەيت تاۋان بارىت، تەۋبەبەكى راستەقىنە بىكە، خودا لە گوناحەكەت خۆش دەبېت.. يەك پەپەى سېپىت بۇ ھەلدە داتەۋە..

ئەۋە ۋەلام بېت (إنشاء الله) بۇ ئەۋ كەسانەى كە قاچيان خلىسكاۋە، بە تايبەت بەرېزان ئەمىر سەردەمى فېتنەبە، ۋەلامى شتى ۋا دەبېستىت بېۋابكەن ئىنسان تەۋەقۇع

ناكات.. تو بلئيت ئەم كۆمەلگايە گەشتبئيتە ئەم ھەدە، ئىۋە سەيرى خۆتان مەكەن كە ئىۋە ئەھلى جەماعتەن برايان ئەمە فەزلى مزگەوتە، خوشكانى بەرپىز ئەۋە بەرەكەتى مزگەوتە، (الحمد لله) ئىۋە بە پاكى ماۋنەتەۋە..

ويستى خيانتەت لەھاۋەلزاۋاكەي بكات !!

وھلەھى پووداويك لەم پەمەزانەدا پوويداۋە من بۆ دەرس ۋەرگرتن بۆ جەنابتانى باس دەكەم، كاكە كەسەك پەرسى وتى من حالئىكى ئاۋا پوويداۋە:

كابرايەك لە شوپئىك دورر بوۋە. لە شارئىكى تر بوۋە، ئاۋەل زاۋاكەي پىي وتوۋە، ئاۋەل زاۋا يەئنى ژنەكانيان خوشكن، يەئنى ژن خوشكەكەت ۋەكو خوشكت وايە، وتوۋيەتى برا بۆ نايەيت خانوۋەكەت بفرۆشيت، ۋەرە لە پال مال ئىمە خانوۋيەك دەفرۆشن بۆنايەيت ئەم خانوۋە بكرپت، ئىمە خىزانەكانمان خوشكن، تىكەلاۋ دەبين بەيەكەۋە، ورياي مندالى يەكتر دەبين، من لە دەوام دەبم تو لە مال نايبت ھەردوولامان بۆ خۆمان خۆشترە.. كابرا بە دل سافىەۋە وتوۋيەتى:

جا ۋەلا زۆر چاكە پىم خۆشە، خانوۋەكەي فرۆشتوۋە ھىناۋيەتە پال ئەۋ، ئەم پياۋە وتى: دواتر خىزانەكەم دوو سى جار پىي وتم ھەرچەندە مېردى خوشكەم، بەس ۋەلەھى بۆ پەفاقت نايبت، تۆزىك خۆت دوررە پەرىز بگرە.. ئىتر جا وتوۋيەتى لەسەر چى؟ خۆ ئەۋ پياۋە ھىچ عەببى نىە، بەرىزە يارمەتيمان دەدات، زۆر جار ئىنجا مېردى خوشكەكەتە، ئىتر خىزانەكەي ۋەكو خوشكى من وايە كە ژن خوشكن.

دەئىت: سى چوار جار ژنەكەي پىي وتوۋە پياۋەكە خۆت لەم پياۋە پبارىزە.. وتوۋيەتى: ئاخىر ۋەلەھى ناچارم من دلەم كرمى بوو لەم قسانەي تو.. وتى: سەيرى ئەۋ موبايەكە، ئەم موبايەي ئىمەش ھەموو عايەلمان تىكەلاۋە..

پىي وتوۋە: بەھەر ھۆكارىك بىت خۆت بە تەلاقى بەدە، دواتر من مارەت دەكەم، من لەسەرەتاۋە ھەزم لە تو بوو، لە مالى باوكت نەك لە خوشكەكەت !!

سهیری ئەم غیره‌ته، کابرا ژن خوشک عایله تیکه‌لاو بیټ، به موبایل نامه بنوسیت، جا ئەم موبایله بۆته به‌لا بۆ زۆر مال، ئیمه هه‌رچی سه‌یر ده‌که‌یت پینج شه‌ش موبایلمان پییه، نه‌ کۆمپانیات هه‌یه نه‌ شه‌ریکه‌ت هه‌یه، نه‌ هیچ به‌س هه‌ر مه‌سه‌ره‌فیکی به‌لاش، به‌عنی به‌راستی خۆ ئەمه دل پیسی نیه، به‌لام گورگینکی ئاوا له‌ عایله په‌یدا ده‌بیټ!!
پیی وتوووه‌ خۆت به‌ ته‌لاقدان بده‌ دواپی منیش ژنه‌که‌م ته‌لاق ده‌ده‌م و تو ماره‌ ده‌که‌م، می‌رده‌که‌شت ژنه‌که‌ی من با ماره‌ بکاته‌وه!! شه‌یتان بیر له‌شتی وا ناکاته‌وه..

ده‌لئیت: کابرایه‌کی شاعیر هه‌بوو وتی یه‌که‌مجار که‌ده‌موست گوناحبار بيم و بی‌شهرعی بکه‌م و پوو له‌ بی‌ دینی بکه‌م، شه‌یتان مامۆستام بوو (فَلَمَّا طَالَ بِي عُمْرٌ صَارَ إِبْلِيسُ مِنْ جُنْدِي) به‌لام ئیستا نه‌وه‌نده‌ چوومه‌ ناخی گوناحه‌وه، نه‌وه‌نده‌م بی‌ شهرعی کردوو له‌ مامۆسته‌ مامۆستای شه‌یتان، ده‌بیټ شه‌یتان بیټ من ده‌رسی پی‌ بلیم، یه‌که‌مجار شه‌یتان مامۆستام بوو، به‌لام من ئیسته‌ خه‌بیرم نه‌وه‌نده‌ گوناحم کردوو، شه‌یتان ده‌رسم لیوه‌رده‌گریت..

له‌به‌ر نه‌وه‌ ده‌بیټ زۆر ناگامان له‌ خۆمان بیټ، کاتیک شه‌ریعه‌تی خودای په‌روه‌ردگار شتیک قه‌ده‌غه‌ ده‌کات، خه‌ک نه‌لئیت ئەم ئیسلامه‌ دینتان له‌ خه‌ک قورس کردوو.. ئەها له‌ شه‌رعدا ده‌فه‌رموویت: ژن خوشک ده‌ست نوژی لئیت ده‌شکیت.. چونکه‌ یه‌ک می‌کۆبی ئاوا هه‌بیټ له‌ کۆمه‌لگادا، ده‌بیټ ده‌رگای لی‌ دابخه‌یت، پاسته‌ تو دلت پاکه‌، نه‌و دلی پاکه‌، نه‌و دلی پاکه‌ تو ده‌لئیت ژن خوشکه‌که‌م وه‌کو خوشکم وایه‌، ده‌ستی به‌ ده‌ستم بکه‌ویت واده‌زانم خوشکه‌م، به‌لام گورگی ئاوا هه‌بیټ ئیسلام ده‌رگای له‌سه‌ر داده‌خات.. با به‌هۆی دلپاکێ ئه‌و جه‌مه‌وه‌ ئەم گورگه‌ نه‌چیت ده‌ست بخاته‌ ده‌ستی ئه‌و ژن خوشکه‌یه‌وه، به‌ خودا ده‌ستی بخاته‌ ده‌ستیه‌وه‌ په‌لاماریشی ده‌دات، سه‌یری بکه‌ن به‌رێزان ئەمه‌ کۆمه‌لگایه‌، ئیسلام چی فه‌رموو، ده‌فه‌رموویت:

نه‌زه‌پ مه‌که‌ن، مه‌عنای ئه‌وه‌ نیه‌ جوانیه‌کانی له‌ تو حه‌رام کردوو، تو حه‌لالی خۆت هه‌یه‌ به‌لام نه‌زه‌پ له‌ شه‌ره‌فی خه‌ک مه‌که‌.. ده‌فه‌رموویت:

ھەر كەسىڭ تەوقە بىكەت يەك ئاسن بە پېكىك بەسەرتدا دابكوتن كە چەند ناپرەحەتە، سەرت لەت بىكەن ھېشتا ئەو بەشترە بۇ ئەو كەسەي دەستى دەخاتە ناو دەستى ئافرەتتىكى نامەحرەم! جا نامەحرەم ئۇن خوشك نامەحرەمە، بەپىزان براژن نامەحرەمە، ئامۇژن خالۇژن ھەمويان نامەحرەم، پورى ژنەكەت نامەحرەمە، خەلك ئەم حەقىقەتانە زۆر باش نازانئەت.. بەپىزان ئەمانە ھەمووى نامەحرەم، ئۇنى براكەت نامەحرەمە، ئۇنى ئۇن براكەت نامەحرەمە بە تۆ، با توش نەبىت..

بەلام كاتىكىش لە كۆمەلگا كەسىك توش بوو بەشەرتىك گەپايەو بە بارەگاي پەرورەدگار، خودا بەپەحمەتى خۆي لىي خوش دەبىت، ئىسلام بەبەھانە نىيە لەبەر ئەوئەي ھەر زمانى تراز، وتى: زىنام كىردوۋە.. بلىئىت: تازە تەواو، لىت خوش نابىن.

ئەي ئىمامى ئەلى زىنام كىردوۋە!

ئىمامى (ەلى) كاتىك ئافرەتتىك دىت بۆلای دەلئەت ئەي ئىمام زىنام كىردوۋە، ئىمامى (ەلى) فەرموۋى: لەو دەچىت لەگەل كەسىكدا خەوتبىت، يان پاكشابت، تۆ لە كاتى خەوتندا ئەم كارەي لەگەلتدا كىردىت، يان تۆ ئاگات لە خۆت نەبوو بىت..

دەلئەت: نەخىر، دەفەرموۋىت: لەو دەچىت بە زۆر بوو بىت..

دەلئەت: نەخىر بە ئارەزوى خۆم بوو..

دەفەرموۋىت: (لعلك غضبتِ على نفسك) ئەي خوشكەكەم، كچى خۆم لەو دەچىت رقت لە خۆت بىت، بوختان بۇ خۆت بىكەيت، بۇ ئەوئەي لە ناو بچىت..

دەلئەت: نەوئەلا پقىشم لە خۆم نىيە، بەلام حامىلەم، ئەوئەتا سىكەكەم!! من كچىشم

شوم نەكىردوۋە..

ئىمامى (ەلى) دەفەرموۋىت: لەبەر ئەوئەي كچىت شوت نەكىردوۋە دەبىت دارى حەدەت لىبدرىت، دارى حەد ئەوئەيە ئافرەتەكە لەسەر مېزىك پادەكېشن، دەبىت ئانىشىكى ئەو حاكەم لەسەر و مېزەكەش بىت، پەردەيەكى بەسەردا دراۋە، دەبىت دارەكە زۆر

ئەستور نەبىتتە و زۆرىش باريك نەبىتتە، دارىك بېتتە ناۋەندى بېتتە.. سەد جار دارەكە لە پشتى دەدات، ئەگەر لە زۆر ئەو دارەدا مرد ئەو پاك بۆتەوھ..

ئەگەر لە زۆر ئەو دارەدا نەمرد چاك بوۋيەوھ، عەبىي نەبوو، پاك بۆتەوھ و كەسش بۆى نىبە بىتتە زىنا كەرىت، ھەر كەسك پىيى بىتتە زىنا كەرىت عقوبە دەدرىت، نىتر تەۋاۋ سزاكەي تەۋاۋ بوو.. زۆر كەمىش لە زۆر ئەو دارەدا دەمرن، بە ھىزىك لىتتە نادرىت، ئاۋا لىتتە دەدرىت ئەمە بۇ ئەۋەي خەلك فېرى داۋىن پىسى نەبىتتە، بۇ ئەۋەي ئايدز لە ناۋ كۆمەلگادا بلان نەبىتتەوھ..

يەك خالى گەورە ھەبە ھەر كەسك لە دوينى شەۋ دەرسى ئەمشەۋدا ئەو فېكرەيەي بۇ چوۋ بىتتە كە خالىكى زۆر گرنگ ھەبە لە (ماعن) و ئەم ئافرەتە غامىديەدا كە پېغەمبەرى خودا ﷺ لەۋەي پەردە پۆشى كېردوۋە ؟

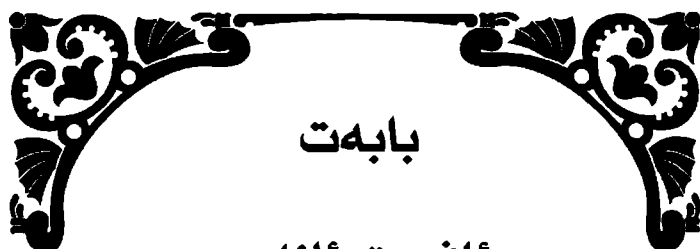
بەرىزان ئەۋەبە كە پېغەمبەر ﷺ نە بە (ماعن) دەلىتتە لەگەل كام ژنە زىنات كېردوۋە، نەبەم ئافرەتە دەلىتتە لەگەل كام پىاۋە زىنات كېردوۋە، لىيان ناپرسىت!! مادام باسى نەكېردوۋە با يەك كەس كەمتر بىتتەوھ، ناللىت دە تەۋ خۇدا فىلانە كەسشىم بۇ بەئىنە دەبزانم كىۋا لىكردىت، يان تۆ لەگەل كىۋا زىنات كېردوۋە..

نەخىر پېغەمبەر ﷺ بەدۋاي گوناحى خەلكدا ناپۋات، خۆي دەنگ ناكات با ئەۋىش تىۋە نەگلىتتە، بانئەۋ بەلكو ببىسىتتەوھ و لەبەينى خۆي و خودا تەۋبە بكات، با ئەم تەسلىم بەدادگاى شەرى نەبىتتە، ئەۋە ئەو دەرسەيە خودا پىيى خۆشە خەلك تەسلىم بە دادگا نەبىتتە لەبەينى خۆي و خودادا تەۋبە بكات.. ئومىدەۋارم كە (إنشاء الله) خۆي پەروەردگار لە گوناحى ھەموۋ لايەكمان خۆش بىتتە.. بە لوتغى خۆي لىمان خۆش بىتتە..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ).

وانه‌ی هه‌ژده‌یه‌م

بابه‌ت

ئافرمت ئازاده

له هه‌ئبژاردنی هاوسه‌ری ژیانی..

وانه‌ی هه‌ژدهیه‌م

ئافرمت نازاده له هه‌لبژاردنی هاوسهری ژیانی

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْعُرْفِ ۚ ذَٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ ذَٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾ البقرة .

* هۆی هاتنه خواره‌وه‌ی ئەم نایه‌ته :

یه‌کیک له هاوه‌لان خوشکه‌که‌ی دابوو به ئیمانداریک ، دوا‌ی ماوه‌یه‌ک ته‌لاقی دا ، دوا‌ی چهند مانگیک هاته‌وه و خوازیبینی لی‌کرده‌وه ، برای ئافرته‌که ووتی : به خوا شتی وانابیت ، من پینشتر ری‌چزم لی‌گرتی و خوشکه‌که‌م کرده هاوسهرت که‌چی ته‌لاقت دا ، ئیستاش هاتوویت دووباره خوازیبینی ده‌که‌یت؟! برای ژنه‌که ده‌لی به مهرجی کابرا که‌سیکی خراب نه‌بوو خوشکیشم هه‌زی ده‌کرد بگه‌ریته‌وه لای جا که ئەو نایه‌ته ناز‌لبوو ووتم : نه‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خودا ﷺ ئیستا ئیتر قسه‌م نه‌ماوه ، لیم ماره کرده‌وه ... - ته‌فسیری پۆشن ، ل ۵۸ .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (التَّيِّبُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِيِّهَا ، وَالْبِكْرُ تَسْتَأْمِرُ ، وَإِذْنُهَا سَكُونُهَا) - رواه مسلم .

* (عَنْ خَنَسَاءَ بِنْتِ خَدَّامِ الْأَنْصَارِيَّةِ ، أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَ هِيَ شَيْبٌ فَكَرِهَتْ ذَلِكَ ، فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ . فَرَدَّ نِكَاحَهُ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (۵۱۳۸) .

* (وَ جَاءَتْ جَارِيَةٌ بِكَرٍّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَكَرَتْ أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَ هِيَ كَارِمَةٌ ، فَخَيَّرَهَا النَّبِيُّ ﷺ) - رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ : (۱۸۷۵) ، وَ صَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي (صَحِيحِ ابْنِ مَاجَةَ : (۱۵۲۰) .

سه رچاوهگان :

- (۱) تهفسیری پویشن ، نویسنی : بورهان محمد أمين ، پیداجوونهوهی : سید احمد عبدالوهاب ، چاپی دووهم ، ۲۰۱۲ ، کتیبخانهی سارا .
- (۲) الزَّوْجِ فِي الْقُرْآنِ وَالسُّنَّةِ الصَّحِيحَةِ ، محمد ملا فائق الشهرزوري ، ص ۱۱ ، ط : ۱ ، ۲۰۱۱ .
- (۳) التَّاجُ الْجَامِعُ لِلْأَصُولِ ، منصور علي ناصيف ، و : نوری فارس ، ب ۲ ، ل ۴۸۳ ، چاپی چوارهم ، ۲۰۰۸ ، بیروت ، لبنان .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ

أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

برایانی موسولمان خوشکانی بەرپۆز: ھەر کەسێک کە گوێ بیستی ئەم وتارە دەبیئت
یان دوایی دەیبینیت، با بە ھەموومان لە خزمەت پېغەمبەری پېشەوامان ﷺ بە دل و بە
گیان، دیاری بنێرین بۆ پۆچی ئەو سەرورەمان و بلێین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

ئیماندارانی بەرپۆز: دانیشتنی ئەمشەویشمان لە زنجیرە باسی ﴿ئەي پېغەمبەری
خۆشەویست و سەردار و سەرورە کێشە و گەرفتیکم ھەبە﴾ باجپینەو ھە شارە پیرۆزەکە
مەدینە، خودای گەرە بە نسیمان بکات (إنشاء الله) خودا بە نسیمان بکات پۆزێک نوێز
بکەین لەو شوینەدا، کە پېغەمبەری خودا ھەرموویەتی:

(مَا بَيْنَ بَيْتِي وَ مَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ) لەبەینی ئەو میمبەرە و تازی لەسەر

دەخوینیتەو، حالەن ئیستا ئەو میمبەرە لە شوینی میمبەرەکە پېغەمبەرە ﷺ
لەگەڵ ئەو ژوورە کە پېغەمبەری خودای تیدا نێژراو لەو بەینەدا ئەو باخیکە لە
باخەکانی بەھەشتە، ھەر کەسێک بچیتە ئەو شوینە و ابزانیت پۆک لەناو بەھەشتدا
دانیشتووە، خودای گەرە بە نسیمان بکات..

بەزۆر بەشوودان ماریی نایەت... سێ نمونە:

۱- ئەي پېغەمبەر ﷺ بەزۆر بەشوو دراوم ..

ئا لە وشوئەدا پېغەمبەرى خودا ﷺ دانىشتووه، ئافرىتەك ئەم ئافرىتە كچىكە، كچىك تەمەنى تەقريبەن ھەژدە سال، بىست سال، ئافرىتەككى بە ھەيا و ھورمەت دىتە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ، ئەمشەو ئەم خوشكە موشكىلەي ھەيە، ھاتووہ دل ئافرىتە و غەمبارى بە سىماي پىك و پىك و جوانىەوہ ديارە، دىت و دەلىت:

ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من موشكىلە و گرفتەك ھەيە، ھاتووہ تە خزمەت بەلكو بە ھانا مەوہ بىت، بەلكو پىزگارم بکەيت ..

پېغەمبەر ﷺ دەفەر موويت بلى كچەكەم، بلى چ موشكىلە بەكت ھەيە؟

دەلىت: ئەي پېغەمبەرى خودا گرفتەككى من ئەوہيە، من باوكم ھەيە، زۆر پىزى باوكم دەگرم، زۆر باوكم خۆش دەوويت .. بەلام ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ وەلامى باوكم بەبى ئەوہى پىرسم پى بکات، بەبى ئەوہى كەوا پىرسيار و پايئى من وەرىگىت، بەبى ئەوہى بزانتى من ھەزم پىئەتى يان نا .. ھەر لە خۆيەوہ كوپى كابرايەكى برادەرى دۆزىوہ تەوہ، وختەك ھات و منى لى مارەكرد و كوتايان بە ھەموو شتەك ھىنا و شەكراويان خوار دەوہ ..

بەلام ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، بەراستى من نامەوويت شوو بەو كوپە بکەم ..

بەراستى من پىشتەر كوپە مامىك خوازىئى كىر دبووم، كچەك ئەمەش دەلىت:

(من پىشتەرىش كوپە مامىك ئامۇزايەك خوازىئى كىر دبووم بەلام وختەك زانى باوكم وتى من تۆم لەو كوپە مارە كىر دبوو) ئىستا من ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ چى بکەم؟ سەيرى بکە ئەوہندە دەلىت: (من كوپە مامىكىشم داواي كىر دووم)

ناليت ھەزم لى بووہ، بۆ ئەوہى پېغەمبەر ﷺ تىدەگات، بزانتى پېغەمبەرى خودا

ﷺ چى دەفەر موويت؟

ئەمە ئەم زەمەنە ئىسلام ئافرىتە پىزگار كىر، چونكە ئالەوہ و پىش ئەو كابرا ھەرچەندە ماسولمان بوو .. بەلام وا پراھاتبوو، عورفى پىش ئىسلام وا پراھاتبوو، كچ پىرسى

پېئەدەكرا لە شوو كردندا، دەيگوت پرسى چى؟! موھىم ئەوھە يە باوك كۆپرەكەي بە دل بېت، من خۆم پياۋى پياۋانە دەناسم، من خۆم دەزانم كچەكەم قابىلى كىيە؟ يەنى ئەم باوكە ھەرچەندە صەحابە بوو، ھەر چەندە مسولمان بوو، لە خزمەت پېئەمبەردا بوو ﷺ، بەس عورفى كۆمەلگا بە پىزان زۆر موشكىلەيە، ئەوئەندەي باب و باپىرانى خواردوويەتەوھ خواردوويەتەوھ ھاتوۋە لىي بۆتە دەستور، بۆتە دىن، تەنانتە مسولمانىشە لە خزمەت پېئەمبەردايە ﷺ ئەم نەرىتەي پېش زەمانى ئىسلامەتى بەرنەداۋە، ھەر پرسىشى بە كچەكەي نەكردوۋە، لەو كابرايەي مارە كردوۋە..

بەلام پېئەمبەرى خودا ﷺ پىزگار كەرى ئافرىقىتان، ئەوھى كە دەلئەت ئىسلام ئافرىقى چەوساندۆتەوھ خۆزگە بېت ئاۋا لە ئىسلام بگات، ئەوھ ئىسلام ئافرىقى ئازاد كرد. فەرموۋى: كچەكەم پازى بېبە تازە قەدەرى خودايە؟ قەزا و قەدەر بوۋە باوكت مارەي كروويت! با موشكىلەي لى پەيدا نەبېت، ۋازبەيئە!

نەخىر.. فەرموۋى: (لا نكاح لى) مارەيت لەو كۆرە نەھاتوۋە، كە تو پىي پازى نېت، مارەيىت لەو كۆرە نەھاتوۋە (فَنكحِ مِنْ شَيْئٍ) خۆت كچەكەم حەزەت لە كىيە شوو بەوھ بگە، شوو بە ئامۇزاكەت دەكەيت، بە بېگانەيەك دەكەيت، بە دلى خۆت ھاۋسەرى زىيانى خۆت ھەلبۇزۇرە، نىتر بانگى باوكى كچەكەي كرد و بانگى كۆپرەكەشى كرد، لە ۋىدا پىيان تەلاق دايەوھ.. كچەكە ئازاد بوو، دواتر شوۋى بە كۆرە مامەكەي كرد.

ئەمە ئىسلام بوو ئەو نەرىتەي شكاند، كەس مافى ھاۋسەرى بۆ كەسى تر نىە، بەداخوھ ئىمەي ئومەتى ئىسلام دواي (۱۴۰۰) سال ئەو پووداۋانە ھېشتا لە مېژوودان، ھەرچەندە ئىستا كەم بوۋەتەوھ، بەلام ھېشتا ئاسەۋارى ئەو برىنانە بەجەستەي كۆمەلگەي كوردىەوھ ديارە، ئىستاش زنى ۋاھەيە دەلئەت: تا ئەم لەحزەيەش مندالى ھەيە، لەگەل مېردەكەيدا پىك و پىك نىە، چونكە كاتى خۆي بە دلى خۆي شوۋى پېئەكردوۋە.. بە زۆر داۋيانەتى، ھەر پرسى پېئەكراۋە..

ئىسلامدا نىن، جا ئەمە نايىت.

۲- باوكم به زۆر به شوويدام :

با گوى بۆ ئەم فەرمودەيە بگيرين بۆ (خىنساى اېنئۇ خىرامە) كە دەلئيت:

بۆ خۆي ئەم كچە دەگىرتتەو دەلئيت: كچ بوم و باوكم به شوى دام و منيش پىم ناخۆشبوو، بۆيە چومە خىزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ، وتم: ئەي پېغەمبەرى خودا بەپاستى من ناپازىم بەو فلان كەسە باوكم ھەرەكو زەمانى عەرەبى جاھىلى منى مارەكردوو، مەجلىسى گرتەو و ئىتر بەپاستى من پىي ناپازىم بەو مارەكردنە.. پېغەمبەرى خودا ﷺ بانگى كچەكەي كرد بانگى باوكى (خەنساى) كرد و فەرمودى: (لاتنكحا وھى كارھة)، ئەگەر كچەكەت بە دللى خۆي پازى نەبىت، ئەو ئىن مارە بېرىنەت دروست نىە، ئەو بەتالە، ھەلەو شاوھتەو..

۳- مارھىپىت لەو خىزمەت نايەت ..

ھەدىسى سېھەم: لە خىزمەت فەرمودەيە كدا دەبىن، ئافرەتئىكى خەلكى مەدىنەي ئەنصارى ئىنى پىاويكى ئەنصارى بوو، مېردەكەي لە پۆزى (ئوھود) دا شەھىد كرا.. ئەم ئافرەتە دواى عىدەي وەفاتى مېردەكەي چوار مانگ و دە پۆز، ھاتە خىزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ وتى:

ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ھاوسەرى ئىيانم لە خىزمەت جەنابتان لە (ئوھود) شەھىد بوو، ئىستا من يەك مندالم ھەيە، يەك مندالى چاوكەشى جوانم ھەيە، سالە وەختىنە، مامى مندالەكە ھاتۆتە خوازىينىم، بەلام باوكم بەبى ئەوھى پرسى من وەرىگىت مارەي كىردوم لەو خىزمەي خۆي، بەلام ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەگەر من شوو بەو بەكم، دلئىيام دلئىيام كە مندالەكەم لى دەسېنئتەو.. چونكە ئەو كىابرايە ئامادە نىە مندالەكەم بەخىو بكات..

پيغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: ئەي تۆ دەلتىيت چى؟ وتى: ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ من حەزم دەکرد شوو بە شوو براكەم بگەمەو، لەبەر خاترى ئەم مندالە، ھەر چوئىك بىت مامى مندالەگەم، ھەر چوئىك بىت مندالەگە لە باوھشى خۆمدا پەرورەدە دەبوو لە ژىر ساىەى مامىدا، پەحمەتى باوكايەتى لى نەدەبرا، بەلام ئەم پياوھ خزمى ئەم مێردەم نى، ئامادە نىە مندالەگەم بەخىو بکات.. من جەرگ بپراو دەبم و مندالەگەشم سەرگەردان دەبىت..

ئەھا سەيرى ئەو ئافرەتە ژىر بوو، ئەو سەردەمە شوو کردنەو ە عىب نەبوو، بۆ ئافرەت داواى شەھىد بوونى مێردەگەى عىدەى بەسەرچوو و خوازىبىتى كەرى ھاتوو، ئافرەتەگەش زۆر ژىرانە خەلك نالتى ئەمە حەياى ھەلگىراو، بە خودا حەزى لە شووبراکەى کردوو، نەخىر پىزى قسەى ئەم ئافرەتە دەگىرئ.. پيغەمبەرى خودا ﷺ يەكسەر بپيار دەدات و دەفەرموويت: مارەيت لەو خزمەى باوكت بەتالە، بۆ شوو بە مامى مندالەگە بگە، بەتالە يەعنى: (مارەى ناىت).

ژن بەژنى پياوى پىر !!

بەداخەو ەم لە كوردەوارى ئىمەدا، چەند جار ئافرەت بە شوودراوھ پرسى پى نەكراو، يەك پووداوى واقەى ھەبە لە يەكئىك لە ناوچەگانى ئەم كوردستانە پوويداو.. ھەرچەندە ناوى دىيەگەش دەزانم بەس حورمەتەن بۆ ئەھلى ئەو شوئىتە، پەنگ بىت ناو ھىتانى جوان نەبىت، ئەگەر لە شوئىنئىك پووداوى خۆشى تىدا پوويدات ناوى بلئىن خۆشە، بەس ئەگەر پووداوى ناشرىن پوويدا ناوھگەى بشارىتەو ە لەبەر ئەھلى ئەو شوئىتە.. لە يەكئىك لەو شوئىنانەدا دوو پياو ژنەگانىان دەمرن، خاوەنى چەند كۆپ و كچ دەبن، كچى عازەب و كۆپى عازەب، ئەم پياوانە لەگەل حورمەتم بۆ پياوانى پىش سبى و بەتەمەن، كەلكەلەى ژن ھىتان دەكەوتتە سەريانەو..

دەلىن: با ئۇن بەيتىنەۋە بەلام كى ئۇن دەدات بە ئىمە؟ ئىمە پىر بووين، بە گۇچان دەپۇين، كوپەكانمان ۋەختى ئۇن ھىتانىانە، كچەكانمان داۋە بە شوو، ئەم دوانە فىلك دەكەن.. دەلىت: ۋەرە من و تو ئۇن بە ئۇن دەكەين، بەلام بۇ ئەۋەي كچەكانمان نەۋەكو خۇيان بسوتىنن، پاكەن، خۇيان بە دار و بەردا بەدەن، پازى نەبن.. كوپەكانمانىان نىشان دەدەين.. من كوپى خۇم نىشانى كچى تو دەدەم، توش كوپى خۇت نىشانى كچى من بەدە، بە حىساب شوو بەۋان دەكەن!!

ئەۋانىش دىن كوپى گەنجن و پىكەن، دەلىن: ۋەلا پازىن و فەقىرە كوپەكانىش ۋادەزانن كچ لەۋانە مارە دەكرىت.. ۋەختىك مامۇستايەك دىنن، جارى ۋاھىيە مەلاكەش تاۋان بارە، دەبىت نەيكات، دەبىت بلت لەم دىيە دەرم بەكن نايكەم، لەۋ پىاۋە پىرانەيان مارە دەبېن، بوك دەگۈزىتتەۋە، جلى بوكىنى لەبەر كراۋە بە حىساب ۋادەزانىت ئەم كچە دراۋە بەۋ كوپە گەنجەي كە ئەم بىنيويەتى، ۋەختىك كە دىتە ئوورەۋە، سەير دەكەن پىرە مېردىك لە ئوورەۋەيە، ئىتر ئەۋانە بە فىعلى مابوون، بە گۇچان دەلەرزىن..

ۋەتيا: ئەۋ ئۇنە ۋەكو كچى ئەم پىاۋانە ۋان ئۇنباين، ئىتر ئافرەت چى بكات؟ تازە گۈاستراۋەتەۋە، تازە مارە كراۋە، بەۋ فىلە ھەتا نەيان گۈاستەۋە نەيان ھىشت كچەكان بزانن، بەپىزان ئەمە بەشەرىعتى خوداى گەۋرە بەتالە، بەشەرىعتى خودا ھەر كچىك بە زۇر مارە بكرىت دەستەۋ بە جى بە فەرموودەي پېغەمبەر ﷺ نىكاھەكەي بەتالە..

ھەتا كابرش بلت: تەلاقى نادەمەۋە ئەۋ نىكاھە دانامەزىت.. چونكە كەس نىە قسەي لەسەر قسەي پېغەمبەر ﷺ بىت، (انكح من شنت) كچى خۇم شوو بەھەر كەسىك بکہ كە ئارەزۋوت لىيەتى، خۇت ئەۋەي ئارەزۋوت لىيە كىيە، داىك و باوك مافىان لەسەر ئەۋلادە، بەلام كام ماف؟

مافى ئەۋەي نىە بلت: من بۇت ھەلدەبۇترم، ئايا باوكىك ھەيە بلى كچم دەبىت ھەر ئەم قوماشانە لەبەر بكەيت، با لە ماكسىەكدا ئازاد بىت.. با لە جوتىك پىلاۋدا ئازاد بىت.

ئەي چۆن لە ھاوسەرى ژياندا ئازاد نەبەت؟ بۆي ھەبوو ئامۇزگارى بىكات، بەرپىزان بۆي ھەبوو پىنماي بىكات.. بىلەت: كچى خۆم پەنگە ئەم كۆرە شىاۋ نەبەت، پەنگە كۆرپى شىاۋتر ھەبەت، ۋە پاشان ئەگەر خۆت ھەز دەكەيت پىنمايت دەكەم بە ۋە شىۋازە پەفتار بىكە، بە ئومىدى ئەۋەي بەختەۋەر بن..

پاشان بە نىسبەت كۆرپە ۋە لەھى ۋا ھەبوۋە لەكۆمەلگەي ئىمەدا، بە نۆر ژيان بۆ ھىناۋە، باۋكەكەي ۋتوئەتەي ئىلا ۋ بىلا دەبەت كچى فلان كەس مارە بىكەيت، دەبەت ئىلا ئەۋ ئامۇزايەي خۆت بىنەت ۋ قوبۇم نىە بىگانە، ھەر چۆنەك بىت برازاي خۆمە دەبەتە بۈكى خۆم، ئىستا ھالىەن ئەۋە ھەيە، بەداخەۋە باۋكەكە دەلەت من برادەرەكەي فلان كەسەم، كچى فلان كەسى بۆ دىتەم، ئەم كۆرپە بەقسەم نەكات كچى فلان كەسى نەۋەت، نەبەت..

دۋاي شەش منال .. ھەر يەكترىان بە دل نەبوو !!

ئافرىقىتىكى بەرپىز جارىك باسى كۆرەتە: تەقربەن شەش مندالم ھەيە، كۆرپى عازەب، كچى عازەب، كچ شوى كۆرۋە، كۆر ژنى ھىناۋە.. ۋتوئەتەي: تائىستا ھاوسەرەكەي قەسى لەگەلدا نەكۆرۋە، ئامۇزاشىەتەي، بۆ؟ ۋتوئەتەي: كاتى خۆي باۋكى بەنۆر لىي مارە كۆرۋە، بەنۆر ھەرچى كۆرپە كە ۋتوئەتەي نامەۋەت، ۋتوئەتەي نامەۋەت، چىە من پرس بەكۆر ناكەم!!

كچى خۆمە ۋ كۆرپى خۆمە، بەتەۋەت ۋ نەتەۋەت ھەر ئەۋەيە، ئەۋ زەمەنە تۆزىك ئىحتىرام زىاتر بوۋە، خەلك شەرمى كۆرۋە.. بەلام ئەم شەرمە بەزەرەر تەۋاۋ دەبەت.. ئەم حورمەتە خىزانەك ھەلدەۋە شىتەت، ھەتا مەۋرى زەمەن ئەۋ پىاۋ ۋ ژنە پويان لەبەك نىە، ژنەكە پوي لىيە پىاۋكە پوي تى نىە، بەلام بەداخەۋە ئىستا ھى ۋا ھەيە لەمپەر دەخاتە بەردەمى كچەكانمان، كچىك دەيەۋەت شىۋ بە كۆرپە بىكات كەبىگانەيە يەكسەر لەۋلاۋە مامىكى، خالىكى، راست دەبەتەۋە دەلەت:

وھلا نايەلم چۆن دەھىلم بۆ كوپى خۆم داناۋە، بۆ خوشكە زاي خۆم دامناۋە، بۆ پوزدزاي خۆم داناۋە، ئەم بۆ دانانە ھەلەيە.. بەرپىزان ئەمە ئەم ئافرەتە كۆيلە نىيە، ئەمە مەپومالات نىيە، ئەمە جل و بەرگ نىيە، ئەمە زەۋىي و زار نىيە، پېشكەشى بىكەيت بە فلان كەس، تۆ برازاكەي خۆت سەير بىكە، ئەلئىت برازا، ئەكەر كچەكەشتى بدەينى ھەر برازات نىيە؟! لەۋە نىزىكتەر نايىتتە ۋە..

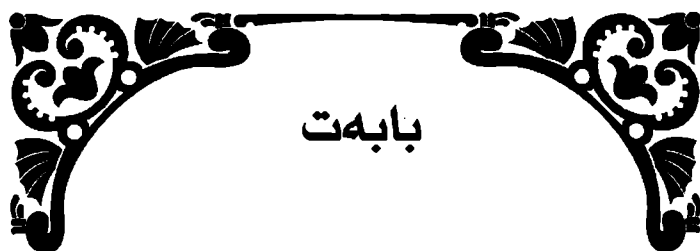
ئەلئىت: ۋەلا برازامە بۆخۆم باشە، باشە كچەكەشتى بدەيە ھەر برازاتە، خۆلە برازا نىزىكتەر نايىتتە ۋە!! برازا ئەگەر پىك و پىك بىت ھەر برازاتە، ئەگەر كچىشى نەدەيتى ھەر كوپتە، خۆ ئەگەر پىك و پىك نەبىتتە، كچەكەشى بدەيتى ئەمجا زىياتر لىت دەبىتتە بە دوژمن، كچەكەشت بەدبەخت دەكات..

لەبەر ئەۋە دەرس و پەند و ئامۇڭگارى ئەمشەۋمان ئەۋەيە: كە ئىسلام ئازادى دەدات بە ئافرەت، ئىسلام بۈۋىي ئافرەتى ئازاد كۆرد، شەكۋاي خالى خۆي بىكات لە كاتىكدا بە زۆر بە شوۋيان داۋە.. ئومىدەۋارم كە (انشاء اللہ) كۆر و كچەكانمان ھىچ كەس دەست نەيەنئىتە پىگايان، لە ھەلبۇزاردىنى ژيانى خىزانى ۋا ھاوسەرى خۆياندا، يەك پىرسىيار ھەيە بۆ دۋاي كۆرۈندەنەۋەي كامىراكە، كەسىك ئەگەر سەرنج بدات لەم فەرموۋدانەي پېغەمبەر ﷺ، ئەم ئافرەتە، ئەم كچانە، ھاتونەتە خزمەتى، يەئنى:

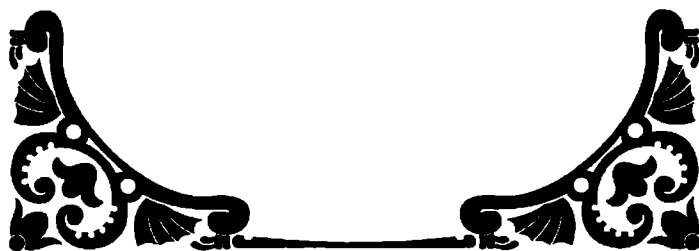
ئەم ئافرەتە ئەم ژنە شەھىدە ھاتوۋە شەكۋاي خالى خۆي كۆردۈۋە.. كە باۋكى داۋىيەتى بە خزمىكى خۆي، كە ئەم بە تەمابوۋە شوۋ بىكات بە كۆپە مامەكەي خۆي، يەك خالى سەرنج پاكىش ھەيە ھەر كەسىك ۋىستى پىمان بلىتتە، لە دۋاي كۆرۈندەنەۋەي كامىراكان و تەۋاۋ بۈۋىي بەرنامەكە، (انشاء اللہ) بە ئىزنى خوداي پەروەردگار ئىمە خەلاتى ئەمشەۋى دەدەينى..

تا بەرنامەيەكى تر تا شەۋىكى تر ھەموۋ لايەكتان بە خوداي گەۋرە دەسپىرەم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

نه‌فرین کردن (اللّعان)

وانه‌ی نۆزده‌یه‌م

نه‌فرین کردن (اللعان)

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى : ﴿وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَدُوا أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٦﴾ وَالْخَامِسَةَ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٧﴾ وَيَدْرُؤُا عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨﴾ وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٩﴾ التَّوْر .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : (أَنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ قَذَفَ إِمْرَأَتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ بِشْرِيكَ بْنِ سَحْمَاءَ ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : الْبَيِّنَةُ أَوْحَدٌ فِي ظَهْرِكَ ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِذَا رَأَى أَحَدُنَا عَلَى إِمْرَأَتِهِ رَجُلًا يَنْطَلِقُ يَلْتَمِسُ الْبَيِّنَةَ ؟! فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ : الْبَيِّنَةُ وَالْإِلَاحِدُّ فِي ظَهْرِكَ ، فَقَالَ هِلَالٌ : وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنِّي لَصَادِقٌ ، فَلْيُنزِلَنَّ اللَّهُ مَا يُبْرِئُ ظَهْرِي مِنَ الْحَدِّ ، فَنَزَلَ جَبْرِيْلُ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِ (وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاجَهُمْ فَقَرَأَ حَتَّى بَلَغَ : (إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) . فَأَنْصَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا ، فَجَاءَ هِلَالٌ فَشَهِدَ ، وَالنَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ : إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ أَنَّ أَحَدَكُمَا كَاذِبٌ ، فَهَلْ مِنْكُمَا تَائِبٌ ؟! ثُمَّ قَامَتْ فَشَهِدَتْ فَلَمَّا كَانَتْ عِنْدَ الْخَامِسَةِ ، وَقَفُوها وَ قَالُوا : إِنَّهَا مُوجِبَةٌ ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : فَتَلَكَّاتٌ وَ نَكَصَتْ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهَا تَرْجِعُ ، ثُمَّ قَالَتْ : لَا أَفْضَعُ قَوْمِي

سائرِ الیوم ، فَمَضَتْ ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : أَبْصِرُوهَا ، فَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَكْحَلَ الْعَيْنَيْنِ ،
سَابِغِ الْأَيْتَيْنِ ، خَدَّ لَجِ السَّاقَيْنِ ، فَهُوَ لِشَرِيكِ بْنِ سَحْمَاءَ ، فَجَاءَتْ بِهِ كَذَلِكَ ،
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ لَا مَضَى مِنْ كِتَابِ اللَّهِ ، لَكَانَ لِي وَ لَهَا شَأْنٌ

- رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (٤٧٤٧) .

* الْأَحْكَامُ الشَّرْعِيَّةُ :

(١) إِذَا رَمَى زَوْجَتَهُ بِالرَّنَى فَعَلَيْهِ وَاحِدَةٌ مِنْ أَرْبَعٍ :

(أ) . الْبَيْئَةُ .

(ب) . اللَّعَانُ .

(ج) . التَّغْزِيرُ : (إِذَا كَانَتْ الزَّوْجَةُ غَيْرَ مُحْصَنَةٍ ، أَيْ : غَيْرَ عَفِيفَةٍ وَاشْتَهَرَتْ
بِهَذَا بَيْنَ النَّاسِ ، وَلَمْ يَأْتِ الزَّوْجُ بِبَيِّنَةٍ ، وَتَكَلَّ عَنِ الْيَمِينِ ، فَفِي هَذِهِ الْحَالَةِ لَا
يُلَاعِنُهَا لِكَوْنِهَا غَيْرَ عَفِيفَةٍ ، وَلَا يُقَامُ الْحَدُّ عَلَى الزَّوْجِ لِذَرْئِهِ بِالشُّبْهَةِ ، لَكِنَّهُ يُعَزَّرُ
مِنْ قِبَلِ الْحَاكِمِ حَتَّى لَا يَعُودَ إِلَى ذَلِكَ)

(د) . حَدُّ الْقَذْفِ : قَالَ ابْنُ قُدَامَةَ : (إِذَا قَذَفَ زَوْجَتَهُ الْمُحْصَنَةَ وَجَبَ عَلَيْهِ الْحَدُّ
وَ حُكْمَ بِنَفْسِهِ ، وَ رُدَّتْ شَهَادَتُهُ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَ بِبَيِّنَةٍ أَوْ يُلَاعِنَ فَإِنْ لَمْ يَأْتِ بِأَرْبَعَةِ
شُهَدَاءَ أَوْ اِمْتَنَعَ مِنَ اللَّعَانِ لَزِمَهُ ذَلِكَ كُلُّهُ ، وَبِهَذَا قَالَ مَالِكٌ وَالشَّافِعِيُّ) - الْمُغْنِي

، ج ١١ ، ص ١٣٦ .

(٢) شُرُوطُ اللَّعَانِ ثَلَاثَةٌ :

١ . كَوْنُهُ بَيْنَ زَوْجَيْنِ مُكَلَّفَيْنِ .

ب . أَنْ يَقْذِفَهَا بِالرَّنَى .

ج . أَنْ تُكذِّبَهُ ..

(۲) آثَارُ اللَّعَانِ أَرْبَعَةٌ :

(ا) . سَقُوطُ الْحَدِّ أَوْ التَّعْزِيرِ .

(ب) . التَّفْرِيقُ بَيْنَهُمَا .

(ج) . التَّحْرِيمُ الْمُؤَبَّدُ .

(د) . انْتِفَاءُ الْوَلَدِ .

* (قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَ لِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ) - متفق عَلَيْهِ : (بخاری :

۲۰۰۳) وَ مُسْلِمٌ : ۱۴۵۷ .

سه‌رجاوه‌گان :

(۱) رَوْضَةُ الْمُتَنَزِّهِ ، شَرْحُ بَدَايَةِ الْمُتَقَفِّهِ ، أَيْمَنُ بْنُ عَلِيٍّ مُوسَى ، ج ۳ ص ۲۱۹ ط : ۱ ،

۲۰۱۰ ، دَارُ إِبْنِ رَجَبٍ .

(۲) فِقْهُ السُّنَّةِ - به کوردی . السَّيِّدُ سَابِق ، و : حه‌مه أحمد به‌رزنجی ، ب ۲ ، ل ۶۲۱ ،

چاپی به‌که‌م : ۲۰۰۷ کتیبخانه‌ی پۆشنیبری - سلیمانی .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىماندارانى بەرپىز دانىشتنى ئەمشەويشمان لە زنجىرە باسەكەماندا بە ناوى ﴿ئەي
پېغەمبەرى خودا ﷺ كېشە و گرفتەم ھەيە﴾ ھاتوومەتە خزمەتت.. دەچىنەوہ خزمەت
خۆشەويستمان و لە كۆر و دانىشتنى پېغەمبەر ﷺ جارىكى تر بەشدار دەبين،
دانىشتنەكەمان بە سەلاواتدان لەسەر ئەو سەردارە دەست پېدەكەين و دەلەين:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

ئەي پېغەمبەر ﷺ ژنەكەمەم بينى زىناي دەگرد..!

ئىمامى (بوخارى) (پەزا و پەحمەتى خوداي لىبىت) لە (عبد الله ابن عباس) ھوہ
بۆمان دەگىرپتەوہ، كە: (عبد الله) لە خزمەت پېغەمبەرى خودا دا بووہ، ئەم پووداوہى
بە چاوى خۆى بينيوہ كە بوخارى لە صەحىحەكەيدا گىراوئەتەوہ..

دەفەرموئەت: صەحابەكانى پېغەمبەر ﷺ لە خزمەت خۆشەويستدا دانىشتبوون،
ئەلقەيان لىدايوو، دەورەيان گرتبوو، ئا لەو كاتەدا كە سىك بە ھەلە داوان، بە ھەناسە
بەركى، بە دەم و چاوىكى ترشاوہوہ، بە دەستىكى لەرزۆكەوہ، ئەلەرزى.. ھاتە پېشەوہو
وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ چارەسەرم بەكە، ئەو كەسەى كە ئىمە ئەمشەو باسى
دەكەين ئەم پياوہە، كە موشكىلە بەكى ھەرە گەورەى ھەيە..

با بزائىن موشكىلەى ئەم پياوہ چىە؟! پېغەمبەرى خودا ﷺ، دەفەرموئەت: وەرە
پېشەوہ بزائىن بۆ وادەكەيت؟! بەم نوئىزى نيوەپۆيە وانزىكى عەسرە نىتر بۆچى وا

دەلەرزىت؟ وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من ناچارم دەبىتت ھالى خۆم بۆ لاي تۆ بەيان بگەم، بزانم چ پېنمايىھەكم دەكەيت، بۆ ئەوھى توشى ھەلەي گەورەي تر نەبم، ئەوھى كە بە چاوم بىنيومە خەرىكە بېوا نەكەم!!

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموئىت: چىت بىنيوھ؟

دەلئىت: وەلاھى لە ئىش گەرامەوھە ھاتمەوھە بۆ مالەوھە چايەك بخۆم و ئىسراھەتەك بگەم و پشووئەك بەدەم، ئەم پىاوە كە ناوى (ھىلالى ابن ئومەيە) بوو، وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ لەو كاتەدا كە چوومە مالەوھە، من مالى خۆمە دەرگام كەردەوھە زۆر بە ئاسانى دەرگاگە كرايەوھە.. ھەر پىئوھە درابوو.. لەو كاتەدا تەماشە دەكەم پىاويك بە ناوى (شۇرىكى ابن سەماھە) ئاوا لەگەل خىزانەكەمدا خەرىكى زىنا كەردنە!

پەنا بە خوداى پەروەردگار، لە شارى پېغەمبەردا ﷺ لە پەناى پەوزەي پېغەمبەردا ﷺ ئەم كارە روويدات!!

وتى: كاتەك دەرگام كەردەوھە وەلاھى بەو چاوانەي خۆم بىنىم ئەو كەبىرايە كە ناوى (شورەيكي كوپى سەماھە) يە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، بەرھوتى لەگەل خىزانەدا جىماعىيان دەكرد.. بەلام من بۆ ئەوھى قىامەتەم وىزان نەبىت، نەچووم بىيان كۆژم و خوئىيان بېرژم. ھاتم پېرسم بە پېغەمبەرى خودا ﷺ كەردوھە..

بزانىن پېغەمبەرى خودا چى دەفەرموئىت؟ پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى:

شاھىدەت ھەيە؟ چوار شاھىدەت ھەيە شاھىدەت بۆ بەدن؟ كە ئەم پىاوە لەگەل ئەم خىزانەي تۆ زىنايان كەردوھە!؟

وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من بچومايە چوار پىاوم بەئىنايە ئەم دىمەنەيان بىبىنايە؟! پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: ناتوانم ھىچ بلىم (البىئەتۇ وئالەا حەد في ظھرك) يان دەبىت چوار پىاوا شاھىدەت بۆ بەدن كە ئەو پىاوە لەگەل خىزانەكەتدا زىناي كەردوھە، چوار پىاوا بە چاوى خۆيان بىبىنن، يان دەبىت پشەتت پووت بگەيتەوھە ھەشتا دارى ھەددەت لىبەردىت.. چونكە لەوانەيە تۆ بوختان بۆ خىزانەكەت بگەيت..

وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا بەو خودايەي كە تۆرى بەحق و راستى نارىدووه بەو خودا بى شەرىكەي كە تۆرى بەحق و راستى پەوانە كرىدووه بە پېغەمبەرى حق و پەوان، وەلاھى من راست دەكەم، وەلاھى من دلنپام ئەم پىشتەي من بىتاوانە و بوختان ناكەم، نىستا خوداي پەروەردگار ئايەت دەنىرىتە خوارەوہ ئەم قسەي من راست دەكاتەوہ..

پېغەمبەر ﷺ فەرمووي: ھەر ئەوہە يان دەبىت چوار شاھىد بەھىت، يان دەبىت ھەشتا دارى ھەددت لىدىرىت.. چونكە تۆ بوختانت بەو پياوہ و بە خىزانەكەت كرىدوہ، كەس مافى ئەوہەي نىە بوختان بە خىزانەكەي و بە پياويك بكات..

دەلەيت: لەو كاتەدابوون ھەزەتەي (جېرىل) ھاتە خوارەوہ، جا لەو كاتەدا كە پېغەمبەرى خودا ﷺ وەھى بۆ دەھات ئەگەر چەھى زستان بوايە، بەستەئەك بوايە، عارەق دلۆپ دلۆپ بە نىو چەوانى دەھاتە خوارەوہ، لەبەر قورسى وەھىكە، ھەموو ئەوانەي لە دەوربەرى بوون دەيان زانى پېغەمبەر ﷺ وەھى بۆ دىت..

ھەموو بىدەنگ دەبوون، پېغەمبەر ﷺ عارەقى نىو چەوانى دەكردەوانى و ئاوا لەزى لىدەھات، لەبەر قورسايى ئەو وەھىە ئاسمانىە كە بۆي دەھاتە خوارەوہ.. دەفەرموويت: پېغەمبەر ﷺ ماوہىەك بىدەنگ بوو.. فەرمووي: خوداي گەورە ئەم ئايەتانەي سورەتى (نور) ئايەتى(۶بۆ۹)ي ناردە خوارەوہ.. خودا دەفەرموويت:

﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ﴾ (النور)

ئەھا دەفەرموويت: (يَرْمُونَ) پەمى كرىن، وەكو ئەوہ وايە بە فىشەك داىگىرىتەوہ، ھەر كەسىك خىزانى خۆي تۆمەتبار بكات بە زىنا، بەبى ئەوہەي چوار شاھىدى ھەبىت.. نەتوانىت چوار شاھىد پەيدا بكات ئىلا نەفسى خۆي نەبىت، خۆي شاھىد بىت..

ئەو دەلەيت بە چاوى خۆم بىنىومە ئەم چوار پياوہ لە كوى ئامادە بەكەم بۆ ئەمە، ئەم پياوہ واجبى ئەوہەي ﴿فَشَهَدَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ

الصّٰدِقِیْنَ ﴿ ده بیټ چوار جار ئه م پیاوه له سه ر یه ک، له بهرده م کۆمه لیک شاهیدا بلّیت: به و خودایه ی تاک و ته نها و بی شه ریکه، من درۆ ناکه م ئه و ژنه ی خۆم بینى به چاوی خۆم له گه ل فلانه که س زینای ده کرد، چوار جار له سه ر یه ک بلّیت سویند بیټ به خودای تاک و ته نها، من درۆ ناکه م من پاستگرم له وه دا، من خیزانی خۆم بینویه ..

﴿وَالْخَمِيسَةُ﴾ ده بیټ له جاری پینجه مدا بلّیت: ﴿اِنَّ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كَانَ مِنَ الْكٰذِبِیْنَ﴾ ئه م پیاوه ده لّیت ژنه که م وای کردوه "په نا به خودا" له جاری پینجه مدا بلّیت: له عنه تی خودام لیټیت، خودا به نه فره تم بکات غه زه بی خودام له سه ر بیټ، ئه گه ر درۆ به کم .. ده بیټ ئه مه ش بلّیت، ئه مجا ئه گه ر پیاوه که ئه مه ی گوت واجبه ژنه که ره جم بکریت چونکه ئه م پیاوه ده یگوت ئه م ژنه به چی بزگاری ده بیټ ﴿وَيَذَرُوْا عَنْهَا الْعَذَابَ﴾ ئه م ژنه ئه مجا موسته حه قی عه زاب ده بیټ ده بیټ ره جم بکریت، به چی بزگاری ده بیټ؟ به وه ی ژنه که ش به رگری له خۆی بکات ..

﴿اَنْ تَشْهَدَ اَرْبَعَ شَهَدَاتٍ بِاللّٰهِ اِنَّهُ لَمِنَ الْكٰذِبِیْنَ﴾ ئه م ژنه ش بلّیت: قه سه م به و خودایه ی تاک و ته نها و بی شه ریکه، ئه و پیاوه درۆ ده کات، ژنه که چوار جار له سه ر یه ک بلّیت قه سه م به و خودایه ی تاک و ته نها و بی شه ریکه، ئه م پیاوه درۆ ده کات و بوختانم پیده کات ..

له جاری پینجه مدا: ﴿وَالْخَمِيسَةَ اَنْ غَضَبَ اللّٰهُ عَلَيْهَا اِنْ كَانَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ﴾ له جاری پینجه مدا ژنه که بلّیت: غه زه بی خودام لیټیت، له عنه تی خودام لیټیت، غه زه بم لیټگریټ، ئه گه ر ئه و پیاوه پاست بکات، ئه گه ر ئه و پیاوه له و حاله ته دا منی بینیبیټ یاره بی خودا غه زه بم لیټگریټ .. ئه گه ر ژنه که ش ئه مه ی گوت چ ده کریت به ریزان؟ ئه وه ئه و پیاوه قسه ی خۆی کردوه، ژنه که ش قسه ی خۆی کردوه، به کسه ر

شەرىع لەيەكيان جيا دەكاتەو، يەكسەر بەبى تەلاق ئەم ژن و پياوھ كۆتاي بە ژيانى ھاوسەريان ھات.. ئەو بۆ مالى خۆي، ئەويش بۆ مالى خۆي، ھەر يەكەيان تەفرەقى لىدەكۆيت ھېچ كەس دواي ئەمە بۆي نىيە ئەم ژنە بكوژيت!

دەرسەكانى ئەم بەسەرھاتە:

يەكەم: ملكەچى ياساي خودا بېين..

(سبحان الله) ئەم بەسەرھاتە پەنگە غەرىب بېت لاي ئتو، بەس ئەمە كۆمەلگەي مەدەنىيە، لە كۆمەلگەي مەدەنىيدا وارىدە ئەم شتانه پووبىدات، بەلام سەيرى بكە، سەير بكە ئەو دەرسانەي ئىمە وەرىدەگرين ئەوھيە:

دەلىت پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووي. ئىنجا ئەم ژنەش حاميلە بوو، ئەمجا لەدوايى ئەم ژنە چەند مانگىكى پىچوو، ھەملى تىرى لىدەكەوت.. دواي ئەوھ ئەو چوو بەلايەكدا، ئەو بۆ مالى خۆي و ئەمىش بۆ مالى خۆي، ئەم چوو بۆ مالى باوكى، ئەمىش چوو بۆ مالى باوكى، مال وىرن بوون، لىك ھەلۆھشان، ژنەكەش ھەملى لى پەيدا بوو!!

پېغەمبەر ﷺ فەرمووي: بېژن كە مندالەكەي لى بويەوھ، جا پېغەمبەر ﷺ ژۆر قىافە ناس بووھ، ئەگەر ئەو مندالە چاوپرەشتىكى سمت شۆپى قاچ ئەستور بوو.. وەلاھى ئەوھ لە (شُرَيْكِي بِن سَمَاح)، لەو كابرايە كە پياوھكە وتى لەگەل خىزانمدا بىنيومە، كە مندالەكە لە دايك بوو كوت و موت وابوو، مندالتيكى چاوپرەشى سمت شۆپى پى ئەستور بوو..

پېغەمبەر ﷺ فەرمووي: لەبەر ئەوھ نەبوايە كە خودا شتىكى فەرمووھ كەس قەسەي بۆ نىيە، ئەينا من لەگەل ئەو ژن و پياوھدا قەسەيەكى ترم دەبوو، چونكە ئەم مندالە پەنگە ھى ئەو پياوھ بېت. بەس كە كەلامى خودا بېرەوھ كۆتايى پىھات..

واته: کهس نابیت به رامبه ر به که لامی خودا نابیت بلیت من عورفیم و عه شایه رم، پیم قبول ناکریت.. ئەها پیغمبری خودا ﷺ به ته وای ئەم زینایه پوویدا بوو، به لام مادام ئەم ژنه بانگ کرا، پی گو ترا، پیغمبه ر ﷺ زۆر ترساندی.. فه رمووی: هر که سیک نه سه بیک هی غهیری ئەم پیاوه بهینیتته بنه ماله وه، نه فره تی خودای لیبیت، به هه شتی خودای له سه ر حه رام ده بیت، ئەگه ر ئەم پیاوه راست ده کات تۆ زینات کردوه.. داوای لیخۆشبوون له خودا بکه، عه زابی ئەم دونیایه باشتره له عه زابی خودا، بلی خودایه لیم ببوره.. داوای لیبوردن له میرده کات بکه که خیانه ت لیکردوه، با هه دی شه رعیت لیبدریت و نه جانت ده بیت..

ده لیت: ئەو ژنه چوار جار له سه ر یه ک جا ئەم پیاوه (هیلال) هات، چوار جار له سه ر یه ک له به رده می پیغمبه ری خودا ﷺ و سه حابه کاندای، وتی: سویتد ده خۆم به خودای تاک و ته نها و بی شه ریک من راست ده کم.. له پینجه م جاردا وتی: له عه تی خودام لیبیت ئەگه ر درۆ بکه م..

ژنه که یان بانگ کرد، وتی: قه سه م به خودایه ی تاک و ته نها و بی شه ریکه ئەم میرده ی من که (هیلال)ه درۆ ده کات.. جاری پینجه م خه ریکبوو بلیت: له عه تی خودام لیبیت غه زه بی خودام لیبیت، پاره ستا پاما، له رزی.. ئینجا وتی: سه ری بنه ماله کم شوپ ناکه م، هه تا هه تایه، جا جاری پینجه م وتی: غه زه بی خودام لیبیت ئەگه ر ئەم پیاوه راست بکات.. پیغمبه ر ﷺ فه رمووی: هه رکه سه تان بۆ مالی خۆی، ئینجا پۆشتن و ئەم خیزانه کوتایی پیه ات..

ئهمه پاپه ند بوونه به یاسا، ئهمه ده وله تیکی مه دهنیه، که له کۆمه لگه ی پیغمبه ری خودادا ﷺ شتی وا پوویداوه، ئهمه واریده تا قیامه ت په نا به خودا ئەم حاله تانه پوویدا.. به لام ئەوه ی که ده رسه ئەوه یه: ئەو ژن و میرده که لیعان ده که ن، ئهمه پیی ده ورتیت (لیعان) واته: نه فره ت لیکردن.. هه ردووکیان نه فره ت ده که ن، دوا ی ئەم لیعانه ئەم ژن و میرده هه تا هه تایه له یه ک حه رام ده بن..

ئەگەر یەکیک ژنەکی تەلاق بدات، دواى ئەو یەکیک خواستی بەرەزامەندی خۆی، تەلاقی دایەو، بۆ میردی یەکەمی حەلال دەبیتهو.. (حتى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ) کەسێک تەلاقی سێ بە سێی بکەوێت، دواى ئەو یەکیک پیاویک ژنەکی ماره کرد، دواى ئەو تەلاقی دایەو، میردی یەکەمی بۆی هەیه ماره ی بکاتەو بەشەری خودا بەلام ئەو کەسە ی بەنەفەت لیکردن لیک جیا ببەو.. بەعومری خۆی سەد میردی کەش بکاتەو، ناتوانی بە میردی یەکەمی خۆی بکاتەو، هەتا هەتایە لەیەک دابران.. هەتا هەتایە تازە ئەو دووانە لەیەک دابران.

دووهم: باسی زیناکارەکان نەگریت

هەرکەسێک تۆمەتی زینا بداتە پال ئەم ژنە، دواى ئەو یەکیک چوارجار سویندی خوارد کە پیاوێکی درق دەکات، لەجاری پینجەمدا وتی خودا غەزەبم لێ بگری ئەگەر ئەو پیاوێک راست بکات.. لەدواى ئەمە، هەرکەسێک بلێت میردەکەت بینوی بەچاوی خۆی زینات کردوو، ئەى میردەکەت وای نەگوت، هەر کەسێک ئەم قەسە یە بکات هەشتا داری لێدەدریت..

پەنا بەخودا، تازە کەس مافی ئەو یەکیک نیه بوختان بەم ژنە بکات، ئەم قەسە ی خۆی وتو، تازە ئەو هەلەدەگریت بۆ قیامەت، ئەمە دادگای دوتیا مەلەفەکی داخست.. کەس مافی ئەو یەکیک نیه دەم لە ناموسی خەلکەو بەدات.. ئەم مەلەفە داخرا، هەوالەى خودا کرا.

تەبەن ئەم ژن و میردە یەکیکیان راست دەکەن وای نیه؟ بەبێگومان پیاوێکە راست دەکات، یان ژنەکە راست دەکات، یەکیکیان تاوان بارەو لەعەت و غەزەبی خودای لێیه، یەکیکیان جێگای مەصیری جەهەنمە، بەلام ئەمە کوێ دیاری دەکات؟! قیامەت، ئەو بۆیە دەبیت دادگای قیامەت هەبیت، هەر کەسێک لەمەودوا بلێت کورە میردەکەت نەیبینی بەچاوی خۆی زینات کرد؟! تۆ هەر ئەو زینا کارە نیت؟ (۸۰) داری حەدی لێ دەدریت!!

ئەم منداڵە کە لە دایک دەبێت، هەر کەسێک بلیت پۆزێک دایکت بە نەفرەت کردن جیا نەبوویە وە کورە تۆش کچی یان کۆپی ئەو ئافرەتە زینا کارە، باوکی بۆخۆی بوختانی بۆ دایکی کرد.. هەر کەسێک (نَعُوذُ بِاللَّهِ) ئەم قسە یە بلیت، دەبێت هەشتا داری هەدی لێدەریت، کەس مافی ئەوەی نیە، منداڵە کە دەدریتە دەستی کێ؟ منداڵە کە دەدریت بە دایک چونکە: (الولد للفرّاش) منداڵ بۆ ئەو کەسە یە سەر جێگای کردووە.. واتە منداڵە کە دەدریتە بە دایکی و میراتی لە دایکی دەبێت، لە باوکی نایبێت.. منداڵە کە دەدریت بە دایکی و کەس مافی نیە تۆمەت بداتە پال ئەم منداڵە، یان بیداتە دایکی منداڵە کە، ئەمە دەبێت ئەم مە لە فە لە کۆمە لگە کۆتایی پێ بیت، هیچ کەس لە ژیا نیدا بۆی نیە قسە لە سەر ئەم مەسە لە بکات، ئەو لەم زەمانە دا پەنا بە خودا دوازدە سال دوا ی ئەو مە جلیسی پێ گەرم دەکریتە وە، لە زستاندا لە بەر زۆیا، ئەها سالە کە ی فلان کەس وای گوت، ئەمە تەواو بوو..

کۆمە لگە ی مە دەنی پیغمبر ﷺ ئەم کۆمە لگە یی ئیسلام بەرەمی دەهیتیت، مافی تۆ نیە، لیتی بگەری، ئەو بۆ قیامەتی خۆی، تازە بیسپێرە بە خودا، یە کێکیان پاستی کردووە یان درۆ، ئەو پەرەردگار لە قیامەتدا پاستی دەکاتە وە، ئەمان لێرە کاری خۆیان کردووە بە پێزان..

سپێهەم: دوا ی زینا، مافی منال و ژن بپاریزیت ..

منداڵە کە تەسکەرە ی بە ناوی باوکیە وە بۆ دەر دەکریت، ئەگەر باوکی ئەم منداڵە بکوژیت، ناکوژیتە وە، لە قیامەتدا تۆ لە ی لێدەکریتە وە، وەکو قەتلی تر نیە، تەسکەرە ی بە ناوی باوکیە وە بۆ دەر دەکریت، بەس ئەوە نە دە یە میراتی لە دایکی وەر دەگریت، لە باوکیە وە وەری ناگریت ئەمە منداڵە کە لە دایک دەبێت لە دواتر دا لە گەل خوشک و براکانی پێشتریدا دەست نوێژیان لە یە ک ناشکیت، هەر خوشک و برای یە کن.. یە عنی کۆمە لیک ئە حکامی تری بە سەردا ئە چە سپیت، کەس بۆی نیە بلیت کۆپی فلان کەس نیە..

ئەوھى كە وانەيەكى گەرەيە و عەزىمە لەم دەرسەدا وەرېيگىرېن ئەوھىيە: ھېچ پىاوتىك مافى كوشتنى ژنىكى نىيە، يەئنى ھەتا پەنا بەخوداي پەرورەدگار ئەم كارەي بە چاوى خۆي بىنى، نابىت بچىت لەو دىو، ھەفتا و پىنچەكەي بەيئىت بلىت يەك ھەفتا و پىنچ فيشەكيان پىوھ دەئىم، لەشەرى خودا دەكوژىتەوھ، دەبىت ئەگەر دادگاي ئىسلامى ھەبوو بىت ئاوا لىعانىيان پىبكات..

ئەھا ئەم شەرىعەتە چەند زەرورە ھەبىت، دەبىت لەبەردەمى دادورەدا، ئەوئىش مافى ئەوھى نىيە، لەبەردەمى چواركەسدا دەبىت، حاكم لە زەمانى پېغەمبەردا ﷺ، پېغەمبەر خۆي حاكم بووھ.. لەدواي ئەو حاكمى ئىسلام ئەم لىعانە بكات.. بلىت: ئەو چوار جارە سوئىد و پىنچەم جار لەعنەتم لىبىت، بە ژنەكەش بلىت وەلاھى سوئىد بە خوداي تاك و تەنھا ئەو پىاوھ درۆزە لە جارى پىنچەمدا بلىت غەزەب و لەعنەتى خودام لىبىت ئەگەر پىاوھكە راست بكات.. ئەگەر ئەوھىيان كىر لىك جىادەكړىنەوھ..

ئەگەر شاھىد ئەبوو چى بكرىت؟

ئەگەر پەنا بە خودا دادگاي ئىسلامى ئەبوو، وەكو ئەمقۇ ئەم پىاوھ بەس يەك مافى ھەيە، مادام چوار شاھىد شاھىدى بۆ نادەن، ئەگەر چوار شاھىدى پەيدا نەكرد دەبىتە بوختانچى، كە چوار شاھىدىش بە ھىياتى پەيدا ناكرىت.. ھەتا رادەكات لە مالان چوار شاھىد دىئىت، ئەم ژن و پىاوھ ھەلدىن..

كەواتە: شەرى ئەمەي داناوھ، كەواتە بە ھىياتى نابىئىت ئەم پىاوھ پەنا بە خودا، ھەر كەسك ئەمەي بىنى، يەك مافى ھەيە: بلىت كاكە گىيان من ژنى خۆم تەلاق دەدەم، ھەرچى عالەم وتى بۆچى؟! نابىت.. بلى: بۆ من شتى وام بىنىوھ بەلكو دەبى بلى: وەلاھى من لەگەل ئەم ژنەدا ناگونجىم، كۆتايى بە ژيانى ھاوسەرىمان دىئىم، ھەموو دنيا تەكلىفم لىبكات نايەلم ئەم ژنە خىزانم بىت.. ئەگەر قبولى بىت، دواي ئەوھ ژنەكەي دەبوئىست، ئەوھ لەعنەتى خودا لەو كەسە بىت كە بزانىت خىزانى داوئىن پىسە و قبولى

بەيت، نەبەيت قەبولى بەيت، دەبەيت سى بەسى تەلاقى بەدات و مافى و ھەقى خۆى پەبەدات، ئەمە پەردە پۆش بەكرەت..

لەردەدا ناوى يەك كەس ون دەبەيت، كى دەزانەيت بەرپەزان كەتتە؟ كەس باسى ناكات، ئەو كەسەى كە زىناى كەردووه، ئەو كەسە كى دەلەيت ئەم پەباوه بوختان بۆ ژنەكەى ناكات و نایەوئەت فلانە كەسەس تۆمەتبار بەكات؟ كەس مافى نەي فلان كەس بانگ بەكات، وەلا لەم ەشەرەت كەرىەى خۆمان بەيت، جارى لە پەشەدا ئەو دەكوژەيت.. ھەزار جار بەلەيت سوئەند بەخورەيت، تەلاق بەخورەيت، ئەو نە سوئەند دەدرەيت، نە بانگ دەكرەيت ئەم پەباوه خەتاكە لەخۆپەووه بووه، چۆن مەجالى دا فلان كەس بەتتە مالىەووه..

چۆن ئەگەر لە خەيزانى خۆى ئەمەن نەبوو چۆن بەجەبى ھەشت، پاشان ئەگەر خودا نەخواستە ئەم ھالەتە پەوئەداوھ تەنھا مافى ئەوھى ھەيە سى بەسى ژنەكەى تەلاق بەدات، دەبەيت خۆين نەپرەيت، بە ھەچ شەئوھەيەك ئىسلام نایەلەيت لە مەسەلەى ناموسدا قەترەيەك خۆين بەپرەيت، لەي جيا دەبەتتەوانى و دەلەيت خوداى پەروەردگار ئەمەم بەچاوى خۆم بەبنيوھ..

بەلام چۆنكە دادگاىەكى شەرى نەي، خودايە دەبەنەرم بۆ دادگاى (اللە)، لە قىامەتدا، لەوئەدا ئەگەر ئەو پەباوه خودا نەخواستە ئەو زىنايەى كەردبەيت، ئەو خيانەتە ناموسىەى كەردبەيت، ئەو ژنە ئەو خيانەتەى كەردبەيت، ئەوھ جەھەنم ھەيە، كە دادگا و سزاي خودا ھەر لەچاويدا ھەچ نەي، ئەھا بۆيە قىامەت چەند كەورەيە، بۆيە زۆر جار پەخنە دەگەپرەيت لە مزگەوتەكان، ئەوھ زانايانى ئابنەيش، ئەوھ كلتورى ئىسلامىە خەلك فەيرى ژن كوشتن دەكات!! بەلام وەرن بەرپەزان لەم مەسەلەيەدا ژن كوشتن ھەيە؟

پەغەمبەر ﷺ فەرمووى: ئەگەر غەيرەتت ھەبەيت ژنەكەت دەكوژەيت؟! كەس نەيوئەرا كابرا بانگ بەكات، چۆنكە پەغەمبەر ﷺ ئەمرى بەوھ نەكرد، دوور نەي ئەگەر ئەم ھوكمە جوانە نەبوايە، دوور نەبوو بەرپەزان پەباوى و ھەبوو بوختان بە ژنەكەى نەكات، لە ژنەكەى

بیزار بیت و بجیت بوختانی پی بکات، رقی له فلان کهسه بوختان بو ژنه کهی خزی بکات و فلان کهسیش به کوشتن بدات، نابیت، نه مه له دادگای ئیسلامیدا نابیت..

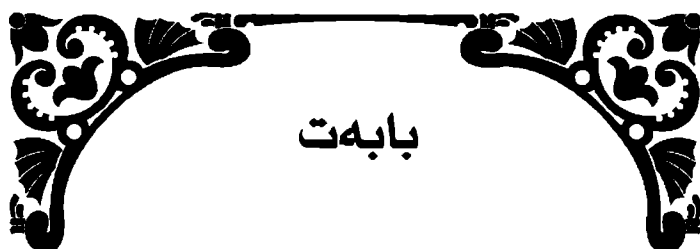
نه م زینایه نه منده شتیکی قیزه ونه، په ردهی له سره هلبمالدریت، مافی نه وهی همه (لیعان) به نه فرهت کردن بکات، نه گهر دادگا همه بوو، نه گهر دادگا نه بوو به شریعتی خودا سی به سی ژنه کهی تلاق دهدات و ههریه که یان بوی ده پین و پیاوه کهش بانگ ناکریت، نه ویش په رده پوش ده کریت، چونکه چوار شهید به چاری خویان شاهیدیان نه داوه فلان کهسیان له زینا کردندا بینیوه، نابیت کهس تومه تبار بکریت، چونکه نه مه گالته نیه په نا به خودا، ﴿بِرْمُون﴾ واته که سیک به فیشهک لئی بدهیت به قه دهر نه وه قورس نیه بوختانی پی بکهیت، بوختان له فیشهک پیوه نان قورستره، بوختانی شهره ف و ناموس، بویه نه دینهی نیمه می فیرکردین که به هیچ شیوهیهک له ئیسلامدا ژن کوشتن نیه، نه و کاتش خهک ناسوده و ئیسراحت دهن که نه صی نه و ناپه ته قورنایان به دادگایه کی وه کو پیغمبر ﷺ شریعت حکوم به سر خه لکدا بکات..

نه مه دهرسی نه م شهومان بوو، خودای گهره حیا و حورمندی همه مو لایه کمان پاریزراو بکهیت، نه م به سه رها ته له کاتیکیه که پیغمبری خودا ﷺ له مانگی (شعبان) ی سالی نوی کوجیدا بوو، هندیکیش ده لاین نه و ساله بوو که پیغمبری خودا ﷺ وه فاتی تیدا کرد، نه م همه مو ساله قورنات هاتوته خواره وه.. شاری مه دینهیه، که پیغمبری خودا ﷺ نه و همه مو په ند و مه وعیزه و ناموزگاری کردوه، بهس نه م شهیتانه هینده زالمه، نه گهر نه نفسی ئینسان به ره لا بکهیت، کاره ساتی ناوا پرووده دات، بویه ده بیت ئینسان هر چه ند دیندار بیت، هر چه ند خوداناس بیت، هیشتا له مه سه له ی تیکه ل بوونی ژن و پیاودا زود وریا بیت..

خودای گهره همه مو لایه کمان پاریزیت همه مو لایه کتان به خودای گهره ده سپیرم
(وَالسَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَکَاتُهُ).

وانه‌ی بیستم

بابه‌ت

جیاوازی مه‌که

له‌نیوان مناله‌کانتدا

وانه‌ی بیسته‌م

جیاوازی مه‌که له نیوان منداله‌کانتدا

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ . الكهف : ۴۶ .

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ . الفرقان : ۷۴ .

* عَنِ النُّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ ، أَنَّ عَمْرَةَ بِنْتَ رَوَاحَةَ ، سَأَلَتْ أَبَاهُ بَعْضَ الْمَوْهُوبَةِ مِنْ مَالِ لِبْنِهَا ، فَالتوى بِهَا سَنَةً ، ثُمَّ بَدَأَ لَهُ ... فَقَالَتْ : لَا أَرْضَى ، حَتَّى تُشْهَدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى مَا وَهَبْتَ لِابْنِي ، فَأَخَذَ أَبِي بِيَدِي ، وَأَنَا يَوْمَئِذٍ غُلَامٌ ، فَآتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّ أُمَّ هَذَا ، بِنْتُ رَوَاحَةَ ، أَعْجَبَهَا أَنْ تُشْهَدَكَ عَلَى الَّذِي وَهَبْتُ لِابْنِهَا ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (يَا بَشِيرُ ، أَلَمْ وَلَدٌ سِوَى هَذَا ؟) قَالَ : نَعَمْ ، فَقَالَ : أَكُلُّهُمْ وَهَبْتَ لَهُ مِثْلَ هَذَا ؟ ، قَالَ : لَا ، فَقَالَ فَلَا تُشْهَدْنِي إِذَا ، فَإِنِّي لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (۲۵۸۶) وَ مُسْلِمٌ (۱۶۲۳) وَ أَحْمَدُ فِي مُسْنَدِهِ (۱۸۲۷۹) .

* وَ فِي رِوَايَةٍ : (أَكُلُّ وَ لَدِكَ نَحَلْتَ مِثْلَهُ ؟ قَالَ : لَا ، قَالَ : فَارْجِعْهُ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (۲۵۸۶) :

* وَ فِي رِوَايَةٍ : (أُعْطِيتَ سَائِرَ وَ لَدِكَ مِثْلَ هَذَا ؟ قَالَ : لَا قَالَ : فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَغْدُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ ، قَالَ : فَارْجَعْ فَرَدَّ عَطِيَّتَهُ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (۲۵۸۷) .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (إِعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي النِّحْلِ ، كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ يَعْدِلُوا بَيْنَكُمْ فِي الْبِرِّ وَاللُّطْفِ) - صَحِيحٌ ، رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ ، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي صَحِيحِ الْجَامِعِ : (۱۰۴۶) .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (إِنَّ لَهُمْ عَلَيْكَ مِنَ الْحَقِّ أَنْ تَعْدِلَ بَيْنَهُمْ ، كَمَا أَنَّ لَكَ عَلَيْهِمْ مِنَ الْحَقِّ أَنْ يَبْرُوكَ) - رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ .

* قَالَ الْإِمَامُ الْبُخَارِيُّ : وَ إِذَا أُعْطِيَ بَعْضُ وَلَدِهِ شَيْئًا ، لَمْ يَجْزُ حَتَّى يَعْدِلَ بَيْنَهُمْ وَ يُعْطَى الْآخَرَ مِثْلَهُ ، وَ لَا يُشْهَدُ عَلَيْهِ ، وَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ) - فَتْحُ الْبَارِيِّ .

* قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ : بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَحْدُثُ أَصْحَابَهُ ، إِذْ جَاءَ صَبِيٌّ حَتَّى إِتْنَهَى إِلَى أَبِيهِ ، فِي نَاحِيَةِ الْقَوْمِ ، فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَ أَقْعَدَهُ عَلَى فَخْذِهِ الْيُمْنَى ، قَالَ فَلَبِثَ قَلِيلًا ، فَجَاءَتْ ابْنَتُهُ لَهُ ، حَتَّى انْتَهَتْ إِلَيْهِ فَمَسَحَ رَأْسَهَا وَ أَقْعَدَهَا فِي الْأَرْضِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : فَهَلَا عَلَى فَخْذِكَ الْآخَرَى ؟! فَحَمَلَهَا عَلَى فَخْذِهِ الْآخَرَى ، فَقَالَ الْآنَ عَدَلْتُ) - رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ فِي شُعَبِ الْإِيمَانِ : (۸۷۰۰) .

* وَرَوَى أَنَسٌ : أَنَّ رَجُلًا كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ، فَجَاءَ ابْنٌ لَهُ ، فَقَبَلَهُ وَ أَجْلَسَهُ عَلَى فَخْذِهِ ، وَ جَاءَتْ ابْنَتُهُ لَهُ ، فَأَجْلَسَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (إِلَّا سَوِيَّتَ بَيْنَهُمَا؟!) - رَوَاهُ الْبَزَّازُ وَضَ رِجَالُهُ ثِقَاتَ .

* زانايەك دەلى : (ئەوھى كەزۆر گرنەگە بۆ دايەك و باوكەكان ، جياوازى نەكردنە لە بەخۆكردنى مندالەكانيانادا ، ویتەھى دايەك و باوك لە بەخۆكردن و پەرورەدەكردنى

منداله‌کانیادا به وینه‌ی پوواریکی پوونه، که دیته نیو باخی باخه‌وانیکه‌ره ، نه‌گه‌ر باخه‌وان جیاوازی بکات له ئاودانی داره‌کانیدا ، هه‌ندیک کم و هه‌ندیک زور ئاو بدات ، نه‌وا زهره‌ر له هه‌ردووکیان ده‌دات نه‌و داره‌ی کم ئاو بدریت لاواز ده‌بیته ، یان به‌ره‌می کم ده‌بیته نه‌وه‌ی زیاتر له پیویستی خۆی ئاو بدریت خا‌که‌که‌ی لاواز ده‌بیته و به‌ره‌می داره‌که ده‌فه‌وتیت جوانترینی کرده‌وه‌کان ناوه‌ند گرتنه ، پیدانی مافه به هه‌موو خاوه‌ن مافه‌کان) . کتیبی سپی ، ل ۱۹ .

سه‌رچاوه‌گان :

- (۱) فتح الباری ، شرح صحیح البخاری ، أحمد بن علی بن حجر العسقلانی ، ج ۵ ، ص ۲۶۰ - ۲۶۳ ط : ۳ ، ۲۰۰۰ ، دار الفیحاء - دمشق .
- (۲) نداءات الرسول - ﷺ لأصحابه ، محمد عبدالعاطي بحيري ، ج ۲ ص ۹۹ . المكتبة التوفيقية .
- (۳) الوصايا المنبرية ، محمد عبدالعاطي بحيري ، المجموعة الثانية . ج ۱ ، ص ۵۰۳ ، المكتبة التوفيقية .
- (۴) ذن و میردی ئیسلامی به‌خته‌وه‌ر ، محمود مهدی اسلامبولی ، و : نه‌وا محمد سعید ، ل ۱۹۷ ، چاپی دووه‌م ، ۱۹۹۷ نوسینگه‌ی ته‌فسیر .
- (۵) کتیبی سپی ، به‌هزاد په‌زایی ، ل ۱۹ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیماندارانی به پرێز دانیشتنیشمان له م زنجیره باسه دا له م شهوه پیرۆزه دا له خزمهت
پیغه مبهری سه روهر و پیشه واماندا ﷺ به سلاوات لیدان له دیداری ئه و خۆشه و بیسته
دهست پێده که یین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

باخه که م بهس بۆ ئه و کورهم..

ئیماندارانی به پرێز: ئه مشه و ئه و که سه ی موشکیله و گرفتی هه به هاتۆته خزمهت
پیغه مبهری پیشه و با بۆ ئه وه ی چاره سه ری گرفته که ی بکات، پیاویکی به پرێزه، دهستی
مندالێکی گرتوه، میرد مندالێک ته مه نی ده بۆ یازده سالێکه، هاتوه بۆ خزمهت
پیشه وامان، بزانی موشکیله ی ئه م پیاوه چیه؟

(نه عمانی کوپی به شیر) که نجیکه و بۆمان ده گێرێته وه، ئه م فه رموده یه له سه حیجی
بوخاری و له سه حیجی (موسلم) دا هاتوه.. (نعمانی کوپی به شیر) ده فه رموویت: من
مندالبووم، میرد مندالێک بووم، به ته واوه تی هه موو شتیکم فه م ده کرده وه، پۆژیکیان
دانیشتبووین له ماله وه، باوکم وتی به دایکم، ئافرهت هه ز ده که م ئه و هه دیقه یه، ئه و
پارچه مو لکه بده م به م کورهم، ئه م کورپه بچکۆله یه م زۆر بچکۆله یه و له دوا ی هه موویان
له دایک بووه پیتی ده لێن دوا منداله و خۆشه و بیسته و هه ز ده که م تا بۆ خۆم له ژیا ندام
ئه م هه دیقه یه بکه م به ناوی ئه م منداله مه وه..

باختکیان هه‌بوو، پریوو له دار خورما، کۆمه‌لێک میوه جاتی جوان و ئه‌وانه، هه‌تا بۆخۆم له ژياندام حه‌ز ده‌که‌م ئه‌م باخچه‌یه‌م، ئه‌م حه‌دیه‌یه‌م بۆ ئه‌و کۆرپه‌م بیته‌.. ده‌فه‌رموویت: دایکم وتی شتی وا نابیت، هه‌تا نه‌چیته‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر ﷺ..

(سبحان الله) له ئافه‌رتی ژیر! ئه‌و ئافه‌رته‌ ئیمانداره‌ وتی: پیاوه‌که‌ له خۆته‌وه‌ بریار مه‌ده‌، جارێ بپۆره‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ر ﷺ، پرسینکی پێیکه‌، بزانه‌ پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ده‌فه‌رموویت چی، ئه‌مه‌ باشه‌ تو ئه‌م کاره‌ ده‌که‌یت، یان نا، ئه‌ها ئه‌گه‌ر پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ وه‌فاتی کردوه‌ پرس به‌ شه‌ریعه‌ته‌که‌ی بکه‌..

ده‌فه‌رموویت: باوکم ده‌ستی گرتم و بردمی بۆ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ، پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ له ناو سه‌حابه‌کاندا دانیشنبوو، (فأخذ أبي بیده) باوکم ده‌ستی توند گرت، و له‌گه‌ڵ خۆیدا بردمی بۆ خزمه‌تی خۆشه‌ویست.. (فقال یارسول الله ﷺ) ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ باوکم به‌ پیغه‌مبه‌ری خودای ﷺ وت:

ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا (إِنَّ أُمَّ هَذَا بِنْتُ رَوَاحَةَ، أَعْجَبَهَا أَنْ أُشْهِدَكَ لَه عَلَى الَّذِي وَهَبْتُ لِابْنِهَا) دایکی ئه‌م کۆرپه‌، که‌چی (په‌واحه‌)یه‌ ناوی (عه‌مره‌) بووه‌ (عه‌مره‌ ی ابنت رَوَاحَةَ) دایکی (نعمانی ابن بشیر) بووه‌، ئه‌م خه‌زانه‌م که‌ کچی (په‌واحه‌)یه‌ و ناوی (عه‌مره‌)یه‌، باسیکمان کرد له ماله‌وه‌، ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ئه‌مه‌ کۆرپه‌ بچکۆله‌که‌مه‌، زۆر زۆرم خۆشه‌وویت. حه‌زم کرد ئه‌م حه‌دیه‌ و باخچه‌یه‌ی پێشکه‌ش بکه‌م، به‌لام دایکی نارازی بوو.. وتی: ده‌بیته‌ پیغه‌مبه‌ری خودا ﷺ ئاگای له‌م مه‌سه‌له‌یه‌ بیته‌..

هه‌تا پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئاگای لینه‌بیته‌ من رازی نیم، ئه‌م کاره‌ بکه‌یت، وا منیش هاتووم جه‌نابت به‌ شاهید ده‌گرم که‌ ئاگادار به‌ من ئه‌م باخچه‌یه‌م له ناو هه‌موو ئه‌ولاده‌کاندا به‌خشی به‌م کۆرپه‌م، ئه‌وا له‌سه‌رم تاپۆ کرد و تۆش شاهید به‌..

پیغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رموی: (یا بشیرُ أَلَمْ تَرَ هَذِهِ؟) ئایه‌ جگه‌له‌م ئه‌م کۆرپه‌ هه‌چ مندالی ترت هه‌یه‌؟ کۆرپه‌ ترت هه‌یه‌؟ کچی ترت هه‌یه‌؟ (قال نعم) وتی: به‌لێ ئه‌ی

پیغمبری خودا ﷺ نه روه لا زور مندالیکم هن، کورم ههیه، کچم ههیه، کچی بهشور دراوم ههیه، کورم ههیه، ژنم بۆ هیناوه نه ولادیکم له سهر مالن بهس ئه م چونکه له دواى هه موویان بووه زورم خوشده ویت حه ز ده کم ئه م چاکه بهی له گه لدا بکم هه ر له ژبانى خودا نه مه ی پیشکesh بکم ..

پیغمبر ﷺ فرموی: (أَكْلُهُمْ وَهَبَتْ لَهُ مِثْلَ هَذَا؟) یه كه یه كى نه ولاده كانه ناوا پارچه حه ديقه یه كت به ناوه وه كروون، ناوا پیشكeshت كروون؟! یه كه یه كیان، (قال: لا) وتی نه وه لا نهی پیغمبرى خودا ﷺ، نه وه لا بهس ئه مه یان هه لیزاردوه له ناو هه موویاندا ..

پیغمبر ﷺ فرموی: (فَلَا تُشْهِدُنِي إِذَا) دهی كه واته من مه كه به شاهیدی ئه م مه سه له یه، من مه كه ره ناو ئه م باسه وه، (فَإِنِّي لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ) چونكه من قهت شاهیدی له سهر سته م ناده م، شاهیدی زولم نیم، من مه خه ئه و باسه وه، من مه كه به شاهیدی ئه م زولمه كه بۆ خۆت ده یكهیت، پیغمبر ﷺ توره بوو لی، فرموی ناوی من مه خه ره ئه م مه سه له یه وه، من مه كه به شاهید له م زولمه دا، چونكه تۆ نه ولادی تری ههیه، چۆن له ناو هه موویاندا هاتیت ئه مت هه لیزارد ..

ئه مه ده رسی ئه مشه ومانه، كابرا په شیمان بوویه وه و پۆشته وه و، به پیغمبرى خودای گوت: نهی پیغمبرى خودا ﷺ چی بکم؟! فرموی برا تۆ مسولمانیت، وه سیهت بنوسه بلێ هه ر كاتیک كه من مردم، نه ولاده كانه له سهر مالى دنیا برابه تیتان تیک مه دن، به شه ریه تهى خودای په روه رده گار چی بۆ بریار داوون نه وهی له دواى من به جیما، چونكه هه ر خودا ده زانیته كۆ له دواى كۆ ده مریت، جارى واهیه باوك واده زانیته كوپه كهی له دواى خۆی ده مینیت .. هه ر نه وه نده ده زانیته كوپه كه بیست سال پیش باوكی ده مریت ..

كوپه كه به گه نجی ده مریت باوكه كه هه ر به پیری ماوه ته وه، هه ر خودا ده زانیته كۆ پیش كۆ ده مریت، نه گه ر من مردم به و شه ریه تهى خودای په روه رده گاره ی كه بۆ

پېئەمبەرى خوداي ﷺ ئاردوۋە مېراۋم لە دوا بەجى ما، بەشى بكن و مەكن و ھەر كەسىك ھەقى خۆى بدەنى لە كوڤ و لە كچ، كەس مەغدور نايىت، كابرأ پازى بوو، موشكىلەكەى مالى كابرأ كۆتاي پېئەت.. (ئەعمان) ئەمەى لە ياد بوو گەرە بوو، ئەمە دەگېرېتتە ۋە لە ھەحېحى (بوخارى) و (موسلم) دا تۆماركراۋە..

ئەمە دەرسى ئەمشەومانە، خۆشەويستان: كە ئىنسان لە ژياندا خودا مندالى دايە، ئەم باۋكە يان ئەم دايكە دەبېت، پووېار بېت دەبېت ئاۋىكى سازگار بېت، زانايەك نمونەيەكى جوان دەگېرېتتە ۋە دەفەر موۋېت:

"باوك و دايك بۆ ئەۋلادەكانيان ۋەكو ئەۋكانىيە ئاۋە وان كە ئاۋى لى دېتە دەرەۋە"

ھەموومان بېنيومانە باخچەى وا ھەيە كانى تېدايە، كاررېزىكى تېدايە، ئاۋەكە لەسەرەۋە دېتە خوارەۋە، كابرأى باخەوان ناۋ باخەكەى ھەموۋى كردوۋە بە نەمام و گول و گولزار، ھەموۋى يەك سەرچاۋە ئاۋى دەدات، كە ئەۋ ئاۋەيە كە لەۋ كانى و كاررېزەۋە دېتە دەرەۋە، ئەگەر باخەوانەكە بلىت: ۋەلاھى من ئەم دارەيانم زۆر خۆش دەۋېت ئەمەيانم زۆر خۆش دەۋېت و گول بېزىيان بكات.. بېنېت ئاۋەكە ھەموۋى زۆر ئەۋەيانى بكات، توشى دوو ستم دەبېت:

يەكەم: ئەۋ ئاۋە كە دەيخاتە سەر دارەكە دارەكە دەپزىت، ئاۋى لەھەدى خۆى زياتر درابېت، لە موقابىلدا دارەكانى تر چيان لىدېت؟ دارەكانى تر وشك دەبېت، كەۋاتە زەرەبەى لە ھەردووكيان دا، ھەندىكىيانى وشك كرد.. ھەندىكىيانى لە ئاۋدا پزاند، باوك و دايك ئەۋ ئاۋەن، ئەگەر بەيەكسانى دابەشى بكات بەسەرياندا، ئەى ئەگەر بەيەكسانى دابەشى بكات و ھەر كەسە و بەشى خۆى ۋەربىگىت ھەموۋيان گەش و جوان دەبن، ھەموۋ باخچەكە پاراۋە دەبېت، ھىچيان نارزىن، ھىچىشان وشك نايىت..

ئەھا چەند نمونەيەكى جوانە، بۆ ئەۋلادەكانمان ئەۋ پووېارەين، با ھەندىكىيان نەپزىن، با ھەندىكىشان وشك نەكەين، دوايى باخچەكە تىك دەچېت، باخچەكە

مالەكەتە، ئەي ئەو كۆپە عاجز دەبىت، ئەو كچە عاجز دەبىت، ئەو بىرايە پىقى لەو بىرايە دەبىت، ئەمە پوودەدات، ئايە برا پىقى لە برا دەبىت لەسەر مالى دوتيا؟
بەلى، نەك ھەر لەسەر مالى دوتيا، بەلى نەك ھەر لەسەر مالى دوتيا، ھەر لەسەر مەيلىك، لەسەر پىكەنىك، لەسەر پويەكى خۆش كەدەيدەيت بەيەككەيان و ئەوہى تريان لى مەحرومە، ئەي قورئان ناخوئىنەوہ؟!

خۆشويستنى زۆر.. يوسفى دەر بەدەر كردد..

بەپىزان: سۇرەتى (يوسف) تان خوئىندۆتەوہ، بە فلىمىش بىنيومانە، كاتىك كۆمەلە بىراكە، ئەوان ئىن و مندالىان ھەبوو، خۆ مندالىش نەبوون، گەرە بوون، گەرە تەمەنيان لە ھەقئەدە، ھەژدە، بىست سالى دا بوو.. (يوسف و بنيامىن) لە داىككە بوون، داىكەيان مردبوو، باوكەيان ھىندە ئالودەيان بوو بوو، (يعقوب) پېئەمبەر، كە پېئەمبەران مەعصوم، كەچى مەيلىكى قەلبى زياتر دەدات بە (يوسف و بنيامىن)، ئەو بىرايانە ھەستيان پىكرد، ئەوئەندەي ئەو باوكە دللى لەگەل ئەو كۆرپانەدا خۆشە، خۆ ئىمەش كۆپى ئەو باوكەين، بۆيە وتيان:

﴿لْيُؤْسِفْ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيَّ أُمِّيْنَا مِنَّا وَخَنُّ عُصْبَةُ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۸﴾

يوسف. (يوسف) و بىراكەي (بنيامىن) خۆشەويسترن لەلای باوكمان لە ئىمە، ئەھا (أَحَبُّ) خۆ نەيفەر مووہ: (يعقوب) مولكى دا بە ئەمیان و نەيدا بەمیان، ھىچى نەدابوونى، لەسەر يەك سۇرە نانسان دەخوارد.. ئىستا سەيرى ورد بىنى قورئان بىكەن، ئەم بوغز و پىقى ئەم بىرايانە لە (يوسف و بنيامىن) لەسەر مولك و مال نەبوو، بەس لەسەر خۆشەويستىك بوو كە بۆ ئەمى دەرەدەپى و بۆ ئەوى دەرەدەپى.. شەيتان چووہ بن گۇئىشەيانەوہ وتيان:

﴿اَقْتُلُوا يُوسُفَ﴾ یوسف. په‌نا به‌خودا وتیان: ﴿إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ یوسف. ئەم باوکە‌ی ئی‌مه خه‌له‌فاوه، به‌و باوکە پیغه‌مبه‌ریان ده‌گوت خه‌له‌فاوه، وتیان ئەو باوکە‌ی ئی‌مه خه‌له‌فاوه، ئەو باوکە‌ی ئی‌مه سه‌ری لی تیکچوو، ئی‌مه کۆمه‌لیک گه‌نجی به‌ توانای کاسب کار، که‌چی ئەو دوو منداله سه‌یری بکه‌ دایکی ئەوانی خۆشویستوو، پووین ده‌داتێ که‌چی پوو‌نادات به‌ ئی‌مه (اَقْتُلُوا يُوسُفَ) بۆ ئەوه‌ی ئەم شته‌ کۆتایی پی‌به‌ئین (یوسف) بکوژن، په‌نا به‌ خودا، په‌نا بۆ کوشتن ده‌به‌ن، بیکوژن..

﴿أَوْ اطَّرَحُوهُ أَرْضًا﴾ نه‌فی بکن، بیکه‌نه‌ بیریکه‌وه، له‌ ده‌شت و سه‌حرا به‌کدا با گورگ بیخوات ﴿أَرْضًا حَخْلًا لَكُمْ وَجَهٌ أَيْكُمُ﴾ له‌به‌رچاری باوکم لای به‌رن، ئەم دپکه‌ له‌ ژێر پی‌یدا ده‌ریه‌ئین، ئەها سه‌یری بکه‌ به‌س به‌ مه‌یلیک، جا ئە‌گه‌ر مال‌ که‌وته به‌ینیانه‌وه، ئەو کاته‌ رقه‌که‌ زیاتر ده‌بی‌ت..

ئەمه‌ قورئان به‌ خۆپایی تو‌ماری نه‌کردوو.. به‌پاستی کاره‌که‌ش کرا، ئەو کاره‌ساته‌ی لی قه‌وما، چل دانه‌ سال (یه‌عقوب) فرمی‌سکی وشک نه‌کرده‌وه.. له‌ چاری (یوسف و بنیامین) دا ئەو ماله‌ له‌یه‌که‌ هه‌لو‌ه‌شا.. ته‌نها له‌سه‌ر مه‌یلیکی باوک که‌ پوو‌ی خۆشی ده‌دا به‌و دوو کورپه‌یان و پوو‌ی خۆشی نه‌ده‌دا به‌وانی تر.. قورئان تو‌ماری کرد، بۆیه‌ پیغه‌مبه‌ری ئی‌مه ﷺ ژۆر سوور بوو له‌سه‌ر ئەوه‌ی نه‌هی‌لێت باوک یان دایک مه‌یل زیاتر بدات به‌یه‌کیان .

گرنگی دا به‌کورپه‌که‌ی.. که‌چه‌که‌ی وه‌لانا !

(ئەنە‌سی کورپی مالک) بۆمان ده‌گێرێته‌وه، له‌ زه‌مانی خۆشه‌ویستدا (أَنْ رَجُلًا كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ) پیاویک له‌ خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری خودا بوو ﷺ، (فَجَاءَ ابْنُ لَهُ، فَقَبَّلَهُ وَأَجْلَسَهُ عَلَى قَعْدِهِ)

دەفەرموویت: كۆپەكەي ھات بۆلای، پیاویك دوو مندالی ھەبوو، كۆپەكەي ھات بۆلای
 یەكسەر باوەشى بە كۆپەكەدا كرد و ماچی كرد و لەسەر پانی راستی خۆی داینا..
 دەفەرموویت: (وچاەت ایبەتە لە) كچەكەشى ھات، دواى ئەو مندالیك بوو بەستەزمانە
 ھەردووکیان مندال بوون، چوار بۆ پینچ سال دەبوون، رایان دەكرد بە دواى یەكدا، كچەكە
 ھات (فَأَجَلَسَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ) دەستی لەسەر شانى كچەكەى دانا، لەسەر پانی داینەنیشاندا،
 باوەشى پێدا نەكرد و ماچی نەكرد و نەبخستە سەر پانی، لەبەر دەمی خۆیەو
 داینیشاندا.. پېغەمبەرى خودا ﷺ تۆرە بوو فەرمووی:

(أَلَا سَوَّيْتُ بَيْنَهُمَا؟) ئەو بۆ وا دەكەیت، ئەو بۆ بە عەدالەت مامەلەت لەگەڵ
 نەكردن، باشە ئەویشیان ھەر ئەولادت نە، ئەویانت لەسەر پانی خۆت دانا و ماچت كرد و
 باوەشت پێدا كرد، ئەى بۆ ئەوھەیان دەستت لەسەر سەرى دانا و لەبەر دەمی خۆت داتنا،
 دەزانیت ئەو مندالە چەند دلای بە خۆی دەمیتێتەو.. وا دەزانیت نازانیت، بەلام تا مردن
 بیری ناچیتەو.. دەفەرموویت: ئینجا كایرا خێرا كچەكەى ھینا ماچی كرد و دەستی
 لەم كرد و لەسەر پانی خۆی داینا..

پېغەمبەر ﷺ فەرمووی: (الآن عدلت) ئیستا چاكت كرد، ئیستا باشت كرد، جارێكى
 دیکە ئەو ھەلە یە دووبارە نەكەیتەو.. ئەھا لە ماچێكدا، ئینجا ئینسان ھەبە، باوكی وا
 ھەبە، بە ھەوەسى خۆی تەخشان و پەخشان بەو مال و حالەو دەكات، ئەو مولكە بۆ
 ئەو كۆپەم، ئەو بۆ ئەو كچەم، ئەو بۆ ئەو، بەلام ئەویشیان ھەبە، لەئەنجامدا ئەم
 خێزانە، ھەلدەوھەشیت، ئەم خێزانە ئەم برايانە، ئەم خوشكانە ھەموویان لێك
 ھەلدەوھەشین، لەیەكتر دەبنە دوژمن.

باوكی واھەبە، باپیری واھەبە، مندالی ئەم كۆپەیان، مندالی ئەم كچەیان، لە باوەش
 دەگرت، بەسنگیانەو دەگوشیت، پارەیان دەدات، بەلام مندالەكەى كچەكەى تری،
 كۆپەكەى تری، ھەر ئاوا بەحال دەست دەھینیت بەسەریدا و لەبەردەمی خۆی
 دایدەنیت.. دەزانیت دواى ئەم كۆپ و كچە ھەست دەكەن، باشە تۆ باوكی ئەوان نیت؟

باشە تۆ باپىرەي ئىۋان نىت؟! تۆش دايە گەرەي ئىۋان نىت؟! بۇ بۇ ئىۋان
ۋادەكەيت؟ خۆ ئىۋىش ئىۋادىتە. ئەمە رېئىك دروست دەكات..

ئەمە ۋەكو مالى (يعقوب)ى ۋىران كىردوۋە (يعقوب) پېغەمبەر سەلامى خوداى لىبىت
(يوسف)يان بە ۋەردە برد، بردىان فرۆشتىيان، كېدرا، كىردىان بە كۆيلە، ديارە كارى
خودا پىر لە حىكەمەتە، بەلام سەرئەنجامى دەرسىكى گەرەي بۇ ئىمە جىيەشت، كە ئەمە
كارىكى زالمانىيە.. (فانى لا اشهدُ على جور) ئەھا پېغەمبەر ﷺ فەرموۋى من مەكەن
بە شاھىدى ستم، ئەھا ئەمە ستمە ئەمە زولمە.

ئامۇزگارى (سەئىدى كورى مۇسەيب) بۇ دايگان :

خوشكەكانم ئەگەر لەسەر تەندور بوون، كۆلپرە ئەھا دەكەۋىتە تەندورەۋە، ئەوسا
زىاتر نانى تەندور بوو، ئەھا سوتا لەسەر پىشكۆكان دەرت ھىناۋە بە ھالى مابوو، ئەۋەي
ترى ھەموۋى سوتا بوو، ئەگەر دات بە مندالىكىيان، سوتاۋەكەش بدە بە مندالەكەي
ترىشيان، خۆ سوتاۋ خواردىنى زەرەرە، ئەگەر زەرەرت دا بە يەككىيان، بىدە بەۋەي
ترىشيان، ئەو مندالەيان چاۋى لەو سوتوى نانە و تالە و ناخورىت.. دەلىت: بۇ دايكم داي
بەويان، بۇ نەيدا بە من..

ئەمە دەرسىكى گەرە ۋ دەرسىكى ەمەلپە كە ئىسلام فىرمان دەكات دەبىت
مندالەكان بە چاۋى يەكسان سەير بىرېت. ئەمە دەرسىكى گەرە فىرى حكومەت
دەكات، ئەي حكومەت باۋكى مېلەت نىە؟ باشە بۇ بۇ كورى ئەو ھەموو شتىك ھەيە، بۇ
بۇ كورى ئەو فەقىرە ھەموو شتىك نىە، تۆ باۋكى، تۆ سەر كىردەي ۋ لائىت، تۆ ۋەزىرېت،
تۆ كاربە دەستىت، تۆ فەرمان بەرىت.. ئەو حكومەتە باۋكى ئەو مېلەتە يە كاتىك كە ئەو
مېللەتە سەير دەكات..

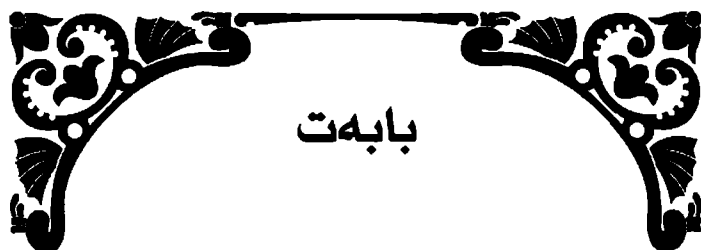
تۆ دەچىتە دائىرە يەكەۋە رېزىت لىئناگىرېت، فلان كەسپىش فەرموۋ فەرموۋ، قوربان
ۋەرە ژورەۋە ۋ چاۋى بۇ بانگ دەكرېت.. تۆ يەكسەر ئەو حكومەتەت لەبەر چاۋ

ده که ویت. پرواناکه م هیچ هاولاتیه کی سالح هه بیته رقی له حکومت بیته. هیچ که سیک رقی له نیشتمانی خوی نیه، بهس نه مه واده کات تو ده چیت تو هاولاتیته، ده لئیت نه م حکومته باوکمه، نه و سرکرده یه من هه لمبژاردوو، ده بیته وه کو باوکیکی دادگر سه یرم بکات..

کاتیک به عه دالت سه یری هاولاتیه کانی نه کرد، نه و فرموو فرمووی لئده کرا، توش له په نجه ره که وه کیتابیکت بو نیمزا نه ده کرا، تو خوا خواته بروخیت، ده لئیت با خوشم له ناو بچم به لام با نه م کاربه ده سته م له به رچاو لا بچیت.. نه وه سه ره نجام نه و ولاته ده شیویت، سه ره نجام دهستی ده ره کی دیته ناویه وه.. سه ره نجام ته جه سوسات پرووده دات.. کابرا تا ناماده یه بیته موخه به راتی ولاتانی دیکه، بهس نه گر حکومت عه دالت بوو، به یه کسانی سه یری هاولاتیانی ده کرد.. هه موو هاولاتیه ک نه و حکومته به هی خوی ده زانیت، چه زده کات بمیثیته وه..

نه م فرمودانه ی پیغمبریهی خودا ﷺ دهرس و عیبره تیکه بو هه مووان نومیده وارم که (انشاء الله) ئیمهش دهرسمان لیوه رگرتیته، به چاوی یه کسانی سه یری نه ولاده کانمان بکه یین و خودا نه ولاده کانمان سالح بکات.. خودا ئیوهش بکات به دایک و باوکیکی تیگه شتوو، په روه رده کاریکی باش بو منداله کانمان، هه موومان له خزمهت دینی پیروزی ئیسلامدا بین.. تا شه ویکی تر و به برنامه یه کی تر به خوداتان ده سپیرم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ).

ئاگاداری هاوسه‌ری ژیان‌ت ببه‌و..

وانهی بیست و یهکهم

ناگاداری هاوسهری زیانت ببه و ته لاهی مهده

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿الطَّلُقُ مَرَّتَانٍ ط فِيمَا سَكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَنِ﴾ البقرة : ۲۲۹ .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : كَانَ الرَّجُلُ إِذَا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ فَهُوَ أَحَقُّ بِرَجْعَتِهَا وَإِنْ طَلَّقَهَا ثَلَاثًا ، فَنُسِخَ ذَلِكَ بِقَوْلِهِ تَعَالَى ﴿الطَّلُقُ مَرَّتَانٍ ط فِيمَا سَكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَنِ﴾ البقرة : ۲۲۹ . - رَوَاهُ أَصْحَابُ السُّنَنِ ، بِسَنَدٍ صَحِيحٍ .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ ، ، قَالَ : كَانَ الطَّلَاقُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ ﷺ وَ أَبِي بَكْرٍ وَ سَنَتَيْنِ مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ ، طَلَاقِ الثَّلَاثِ وَاحِدَةً ، فَقَالَ عُمَرُ ابْنُ الْخَطَّابِ : إِنَّ النَّاسَ قَدْ اسْتَعْجَلُوا فِي أَمْرِ قَدْ كَانَتْ لَهُمْ فِيهِ إِثَاءَةٌ ، فَلَوْ أَمْضَيْنَاهُ عَلَيْهِمْ ، فَأَمْضَاهُ عَلَيْهِمْ) - صَحِيحٌ . رَوَاهُ مُسْلِمٌ : (۱۴۷۲) .

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللهِ﴾ البقرة : ۲۳۰ .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (إِذَا طَلَّقَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ تَطْلِيقَتَيْنِ ، فَلْيَتَّقِ اللهُ فِي الثَّالِثَةِ ، فَإِمَّا أَنْ يُمْسِكَهَا فَيُحْسِنَ صُحْبَتَهَا ، أَوْ يَسْرِحَهَا فَلَا يَظْلِمُهَا مِنْ حَقِّهَا شَيْئًا) . - أَخْرَجَهُ الطَّبْرِيُّ بِسَنَدٍ صَحِيحٍ . فَتْحُ الْبَارِي ج ۹ ، ص ۴۵۴ .

* عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : أَنَّ امْرَأَةَ رِفَاعَةَ الْقُرْظِيِّ ، جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ : إِنَّ رِفَاعَةَ طَلَّقَنِي ، فَبَتَّ طَلَاقِي ، وَإِنِّي نَكَحْتُ بَعْدَهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ الرَّبِيعِ الْقُرْظِي ، وَإِنَّمَا مَعَهُ مِثْلُ الْهُدْبَةِ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَعَلَّكَ تُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ ، لَا ، حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتَكَ وَتَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (۵۲۶۰) .

* وَجَاءَتْ الْعُمَيْصَاءُ ، أَوْ الرُّمَيْصَاءُ ، إِلَى النَّبِيِّ ﷺ تَشْتَكِي زَوْجَهَا ، أَنَّهُ لَا يَصِلُ إِلَيْهَا ، فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ جَاءَ زَوْجَهَا ، فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ هِيَ كَاذِبَةٌ وَهُوَ يَصِلُ إِلَيْهَا ، (وَ فِي رِوَايَةٍ : أَنَّهُ يَنْفِضُهَا نَفْضَ الْأَدِيمِ) ، وَ لَكِنَّا تُرِيدُ أَنْ تَرْجِعَ إِلَى زَوْجِهَا الْأَوَّلِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْسَ ذَلِكَ لَكَ ، حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ)

- رَوَاهُ النَّسَائِيُّ .

سەرچاوهكان :

- (۱) فتح الباري شرح صحيح البخاري ، إِبْنُ حَجَرٍ الْعَسْقَلَانِي ، ج ۹ ، ص ۴۴۸ . ط : ۳ ، ۲۰۰۰ ، دار الفحاء ، دمشق .
- (۲) التاج الجامع للأصول في أحاديث الرسول ، الشيخ منصور علي ناصيف ، وه رگيراني : نوري فارس حمه خان ، ب ۲ ، ل ۵۶۰ ، ل ۵۶۶ ، چاپی چوارهم ، ۲۰۰۸ ، دار المعرفة ، بيروت ، لبنان .
- (۳) رَوْضَةُ الْمُتَنَزِّهَةِ ، شَرْحُ بَدَايَةِ الْمُتَفَقِّهِ ، أَيْمَنُ بْنُ عَلِيٍّ مُوسَى ، ج ۳ ، ص ۱۷۰ . ط : ۱ ، ۲۰۱۰ ، دار إِبْنِ رَجَبٍ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئیماندارانی به پیرۆز: له شهوی پیرۆزی جومعه‌دا له له مالی خودای په‌روه‌ردگارا، ئه‌مه فه‌زلی خودایه که کۆبوینه‌ته‌وه، هر شه‌ویک له خزمه‌ت پیغمبه‌ری نازیزدا ﷺ ئینسان داده‌نیشیت و به‌سه‌ره‌اتیک، موشکیله و گرفتی که‌سیک، که هه‌زار و چوارسه‌د و سی و سی سال زیاتر له‌مه‌وپیش، هاتۆته خزمه‌ت پیغمبه‌ری خودا ﷺ، گرفته‌که‌ی خۆی باسکرده‌وه، ئه‌مپۆ مسولمانان هه‌مان گرفتیان بۆ دروست ده‌ییت، ئه‌وه سوپاسی خودای ده‌ویت که ئیمه له مه‌جلیسی پیغمبه‌ردا ﷺ دانیشتیوین.. خودای گه‌وره له پۆزی قیامه‌تا له ژیر ئالای ئه‌و خۆشه‌ویسته‌دا کۆمان بکاته‌وه.. هر وه‌کو ئیستا له مالیک له مال‌ه‌کانی خۆیدا له‌سه‌ر سفره‌ی قورئان و سونه‌تی پیغمبه‌ر ﷺ کۆی کردوینه‌ته‌وه، خودایه لیمان قبول بکه‌یت، هیدایه‌تمان بده‌یت، دامه‌زرا و پاره‌ستاومان بکه‌یت..

له‌م شه‌وه پیرۆزه‌دا هه‌روه‌کو جارانی پیشو عه‌زیم ده‌کردن، بیکه‌ین به‌ واجبیک له‌سه‌ر شانی خۆمان، به‌راستی به‌تایبه‌ت له پۆزانی جومعه‌دا، ئاگاداریین سلاواته‌کان له دیداری خۆشه‌ویست له کیسمان نه‌چن، لانی که‌م سه‌د سلاوات لیڤده‌ین، هر زۆر ئاسانه، له‌دوای نوێزی به‌یانی چووینه‌وه، حه‌ق وایه ئینسان نه‌خه‌ویته‌وه، هه‌تا سه‌د سلاوات لیڤده‌دات.. نه‌وه‌ک له پۆزدا مه‌شغول بیت. ئه‌گه‌ر ئیشیکت بۆ هاته پیش ئه‌و مه‌سافه‌ی لیڤه‌ پش نوێزی جومعه‌دا داده‌نیشیت، سه‌د سلاواته‌که لیڤده‌..

هر که‌سیک سلاوات زۆر له دیداری پیغمبه‌ر ﷺ لیڤدات، خودای گه‌وره گوناچه‌کانی په‌ش ده‌کاته‌وه، خودا به‌ره‌که‌ت ده‌خاته مالی‌ه‌وه، خودا به‌ره‌که‌ت ده‌خاته قسه‌یه‌وه، خودای گه‌وره دوعا‌کانی گه‌را ده‌کات.. هر دوعایه‌ک بکه‌یت هه‌تا حه‌مد و سه‌نای خودا

(الحمد لله) نەكەيت و سلاوات لە دیداری پېغەمبەر ﷺ لێتە دەیت ئەو دوعایە بەرەو ئاسمان بەرز نابیتەوہ..

گەنجیك بەصە ئاوات بۆنى خوش بوو !!

گەنجیكى خۇدا پەرسەت و خۇداناس ھەبوو، لە كۆتیبەكاندا لە كۆتیبى ھەدیسدا تۆماركراوہ.. دەفەرموویت: ئەو گەنجە بەیانپەکیان كە لەخەو ھەلەدەستیت، چوو بۆ مزگەوت ھەموو خەلگى مزگەوتەكە سەریان سوپما بوو، خۇدایە ئەم بۆن عەترە خۆشە چیه؟! ئیستا یەكێك بێت لەناو ئێمەدا عەترىكى نۆر ناياى پێوہ بێت، ھەر یەكێك لە ئاستى خۆیوہ ھەست دەكات بۆنى عەترىك ھاتە ژوورەوہ، ھەموو خەلگەكە ئەھلى جەماعەتەكە، سەریان سوپما بوو!

خۇدایە ئەم بۆنە خۆشە چى بوو بلاو بوویوہ؟! ئەو لەوى پرسى ئەو بۆنە ئیستا پەیدا بوو، ئەو لەوى پرسى: دواى مەعلوم بوو ئەمە گەنجیك ھاتە مزگەوتەكەوہ، ھاتە صەفى جەماعەتەوہ.. ھەموو صەفى ئەو مزگەوتە پەریو لەبۆن، وەلا وتیان كاكە ئەمە چ عەترىكە؟ لە كوێت كەپوہ؟ بەم بەیانپە زووہ لە خۆت داوہ..

وتى: بپرواتان بېت ھېچ عەترىكم بە خۆمەوہ نەكردوہ و لە مائەوہ عەترم نى، وەلا خەلگەكە وازیان لێھێتتا و چووہ مائەوہ، لە مائەوہ داىك و باوك و خوشك و برا ھەمووى ھەستان.. باشە ئەم عەترە چیه؟! ئەمە لە مزگەوت ئەم عەترەیان پێوہ كەردووت؟

وتى: ھەستن بۆ نوێژ من لە مزگەوت گەرامەوہ.. وتى نەوہ لا لە مزگەوتیش كەس عەترى بە خۆیوہ نەكردوہ.. وتیان: بابە وەلاھى بۆنى عەترىكى نۆر عەجیب دیت.. ئەمجا ئەو میوانە دەھات، ئەو دەھات، ئەو لێى نزیك دەبوویوہ.. باشە ئەم عەترەت لە كوێ كەپى؟! خۆزگە ئێمەش دەستمان دەكەوت، بۆنى واھەر نۆر سەرنج پاكیش و خۆشە..

دەفەرموویت: ئەم كەابرايە وتى وەلاھى ناچار بووم، ئەوئەندەم پەرسىار لێدەكەن دەترسم توشى درۆ كەردن یم، خۆ من راستە ھېچ كەس عەترى پێوہ نەكردووم.. بەلام

وھ لاهى واقعه كەي ئەمە بوو من زۆر سالاۋات لە پيغەمبەرى خودا ﷺ ليدە دەم، ئەو ھەش لە بەينى خۆم و خودادا كەس ئاگاي ليدە بووھ و لاي كەس باسەم نە كەردووھ .. ئەو شەوھ كە بە يانپە كەي چووم بۆ مزگەوت لە خەمدا بە خزمەت پيغەمبەر ﷺ كە يەشتم ..

پيغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: يېنە ناو دەمت ماچ بگەم، چونكە تۆ زۆر منت خۆش دەوئيت، بەو دەمە زۆر سالاۋات لە من دە دەيت ..

دە فەرموئيت: وتى ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ من دەستى تۆ ماچ دەكەم، ھەدى ئەو ھەم نپە، من شاينى ئەو ھەم نپە دەمى پيرۆزى پيۆھ بگەوئيت، شەرم كەرد، عارەقى خەجالە تيم كەرد لە خزمەتى خۆشەويستى خودا، من پەلامارمدا دەستى پيغەمبەرى خودا ﷺ ماچ بگەم، بەلام پيغەمبەرى خودا ﷺ كە زانى من شەرم دەكەم و دە لە رزم لە خزمەتيدا، ئيتەر دەمى موبارەكى بە پوومەتمەوھ ناو، پوومەتى ماچ كەردم .. ئەو بۆنە ھى ئەو پوومەتمە ديت ..

دە فەرموئيت: لە دواي ئەو ھەم چل دانە پۆژ من بۆنى عەتر و ميسكى بە ھەشتم ليدە ھات، ئيتەر بە ھەر شوئيتكدا دە پۆشتم، لە بازاردا، لە ناو مياندا، لە مالى خۆمان، لە مزگەوتدا، ئەمجارەكانى خەلك بە پراستى بۆيان مەعلوم بوو كە بە پراستى بەرەكەتى سالاۋات چ بەرەكەتتىكى گەرەپە، بە تايبەت لە پۆزاني جومعەدا، پيغەمبەرى خودا ﷺ بە گوئى خۆي گوئى لە سالاۋاتەكانى تۆپە، ئەو ھەدىسى صەحىحى لە سەرە دە فەرموئيت:

خوداي گەرەپە كەي ئەو فەزلانى كە لە گەل ﴿محمد المصطفى﴾ دا كەردوويەتى ئەو ھەم: لە ئومەتەكەي دابراو نپە، ھەر كەسنىك لە پۆزى جومعەدا سالاۋاتى ليدەت، پيغەمبەرى خودا ﷺ بە گوئى خۆي دە يييستيت، بە كسەر دەنگە كە دەگاتە گوئى پيغەمبەر خودا ﷺ، ھيچ كارىكيش بۆ خودا ئەستەم نپە.

بەلى خۆشەويستان لە خزمەت پيغەمبەرى خودادا ﷺ سالاۋات ليدە دەين و دە ليدەين:
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

چەند جار تەئاقى داوم و بۆيشەم خراپە..

لە مزگەوتى پېغەمبەردا ﷺ، لەو مزگەوتە پېرۆزەى كە پىي دەلئىن مزگەوتى نەبەوى، كە يەك نوپۇز تىيدا بە ھەزار نوپۇز حىسابە، خودا بە نسيبمانى بكات نوپۇزى تىيدا بگەين، خۆشەويست لەلاى ميمبەرەكە يەوہ دانىشتوہ، لەو كاتەدا ئافرەتەك ھات.. ئافرەتەتەكى بەرپۇز، ئافرەتەتەكى داپۇشراو، بە ھەيا و ھورمەت. بەلام قولپى گريان لە دلئىدا بوو، بەلام زۆر مەغدور و زۆر غەدر لىكراو ھات بە گريانەوہ..

وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من بەپاستى نازانم چى بگەم؟

دەفەر موويت: دەي بلى كچم، خوشكم، چيت لى قەوماوہ بىلى، لەبەر گريان قسەكەى بۇ نەكرا..

پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: بېرۆرە مالەكە مانەوہ، بېرۆ بۇ ژورەكەى (عائىشە).

ژورەكەى ھەزەرەتى (عائىشە) وەكو ھوجرەيەك بوو بەسەريەوہ، پېغەمبەر ﷺ نىستا لەو شوپنەدا نىزراوہ، لەو ژورەدا، دەفەر موويت: ئافرەتەكە بە گريانەوہ قسەكەى بۇ نەكرا لاي پېغەمبەر ﷺ، چوو بۇ ژورەوہ، دواتر (عائىشە) ھات وتى:

ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من تۆزىك ئاوم داىە و ھىواشم كردهوہ و وتم موشكىلەكەت چىە؟ وتى: وەلاھى من گىرۆدەم بە دەست پىاوئىكى خراپەوہ، پىاوئىكم ھەيە بەپاستى وەكو ئىنسانئىك سەيرم ناكات، نە ئەوہيە كە بژىم نە ئەوہيە كە بمرم، پىم خۆشە بىكۆزىت و نەجاتم بىت، بەلام پزگارم نابىت لە دەستى، دەلئىت بە زەلىلى دەتھىلمەوہ، نە ئەوہيە تەلاقت بەدەم و لىم جىابىبىتەوہ، نە ئەوہيە ھەلام بىت..

ئەمە دەستورى پىش ئىسلام بوو، كابرا ژنەكەى سى بە سى تەلاق دەدا، دواتر سى عوزرى پىتەچواپە لە مەسافەى ئەو سى عوزەدا دەيوت: من تۆم گىراپەوہ ژىر نىكاھى

خۆم و كۆرمىيە ۋە بە خىزىنى خۆم، دەيكرده ۋە بە خىزىنى خۆي، وتى: من تۆ بە ۋە دەردە دەبەم ھەموو جارىك سى بە سى تە لاقت دەدەم، نايەلم عىدەت بەسەر بچىت دەتگىرپمە ۋە، نايەمەلات ديسان سى بە سى تە لاقت دەدەمە ۋە.. جارىكى دىكەش دەتگىرپمە ۋە.. ھەزار جار كابرا ئاۋا تە لاقى بخواردايە ئەم ئنە پزگارى نە دە بوو..

وتى: ئەۋ پياۋە پىم دەلتىت بە ۋە دەردە ۋە دەتلىتمە ۋە، نە ئەۋ يە مېردت ھەبىت، نە ئەۋ يە تە لاق دراۋ بىت بۆ خۆي جارىكى تر شوپىيەكى ھەبىت، زىيانكى سەرىبەستى ھەبىت.. لە مالېشە ۋە زۆرم بۆ خراپە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، ھاناي ھىناۋە، بزىنن خوداي گەۋرە چ پىگە چارەيەك بۆ ئەم ئافرەتە زەلىل ۋە داماوە كە پزگارى بىت لە دەستى، كە ئەم سەد جار زىاتر تە لاقى داۋە، ھەر تە لاق دەخوات دواتر لە پچەتدا دەيگىرپىتە ۋە لە سى عىدەي بى نوژىدا، پاشان ديسان تە لاقى دەداتە ۋە، ئەم ئافرەتە بەردە ۋام لەم ئازارە دەتلىتە ۋە..

تەلاق دوو چارە

پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرموۋى: نازانم چى پى بلىين، ئىتر ھەموۋى خەلك ئەۋە بارى پىۋە گرتوۋە.. لە پىش ئىسلامە ۋە ماۋە تە ۋە.. يەكسەر خوداي پەروەردگار ھەزەرەتى (جىبرىل)ى ناردە خوارە ۋە يەكسەر بە ھاناي ئەۋ ئافرەتە ۋە ھەموو ئافرەتە كانى ترەۋە ھات خوداي گەۋرە فەرموۋى: ﴿الطَّلُقُ مَرَّتَانِ﴾ تە لاق خواردن ھەر دوو جار سەرفى نەزەر لەسەر پياۋ دەكرىت.. لە جارى سىيەمدا: ﴿فَأِمْسَاكُ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحُ بِإِحْسَانٍ﴾

جارى يەكەم: پياۋەكە تە لاقى خوارد بۆي ھەيە ئنەكەي بگىرپىتە ۋە..

جارى دوۋەم: بۆي ھەيە بىگىرپىتە ۋە..

جارى سىيەم: تە لاقى خوارد مەجالى نامىنەت..

لە جارى يەكەم ۋە دوۋمدا مەجالى ھەيە، لە جارى سىيەمدا كۆتايى پى دىت، لە دواي

دوۋ چارەكە، سىيەم: ﴿فَأِمْسَاكُ بِمَعْرُوفٍ﴾ دەبىت بىيئە پياۋىكى رىك ۋە پىك ۋە ئنەكەشى

توزيک به خويدا بچيته‌وه.. ژيانیکی پر به‌خته‌وه‌ري به‌سه‌ر به‌رن، (أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ) يان جاري سيه‌م که ته‌لاقي خوارد بۆ دواچار نه‌م ژن و پياوه له‌يه‌ک ده‌ترازين، ئيتير پيغه‌مبەر ﷺ به‌م نافرته‌هي فهرموو نه‌مجاره له‌گه‌ل جاريکی تر مافي نه‌وه‌ي هه‌يه نه‌م کاره بکات.. جاري سيه‌م ليتي جيا ده‌بيته‌وه، نه‌گه‌ر بلّيت تو مه‌جالت نه‌ماوه تو بزگارت ده‌بيت له‌م پياوه، نه‌مجا خوداي په‌روه‌ردگار نه‌مه‌ي ديارى کرد.

نه‌مه باسه‌که‌ي نه‌مشه‌ومانه، ته‌لاق سى جاره، جاري يه‌که‌م و جاري دووه‌م، له جاري سيه‌مه‌دا پياوه‌که ليتي قبول ناکريت.. له جاري سيه‌مه‌دا ته‌لاق خواردن نه‌ماوه ده‌بيت پيک و پيک ژنه‌که‌ي رابگريت، دوو ئينزاري سوورى وه‌رگرتووه، جاري سيه‌م له‌يه‌ک جيا ده‌بنه‌وه.. به‌لام نه‌گه‌ر بوو به ئينسانیکی مه‌رد و پيک و پيک يه‌ک ته‌لاقي بۆ ده‌مينيت، نه‌و ته‌لاقيش کافيه بۆ نه‌وه‌ي ژيانى نه‌و ژن و مي‌رده نه‌فه‌وتيت..

ته‌لاقي سى به‌سى

له‌سه‌ر نه‌م نايه‌ته قورئانيه له زه‌مانى پيغه‌مبەر ﷺ دا کابرايه‌ک نه‌گه‌ر سى به‌ سى ته‌لاقي بخواردايه، بيوتايه يه‌ک و دوو سى به‌ سى ته‌لاقم که‌وتبى، پيغه‌مبەر ﷺ هه‌ر به يه‌ک ته‌لاق دايدنه‌نا، مادام له‌يه‌ک مه‌جليسدا ته‌لاقي خواردووه يه‌ک جاري خواردووه، هه‌تا چه‌ند جاري بخواردايه چونکه هه‌ر يه‌ک پروداو بووه، هه‌ر يه‌ک ته‌لاق بووه له زه‌مانى ئيمامى (أبو بكر) يشدا هه‌ر وابوو.. له زه‌مانى حه‌زه‌تى (عم‌دا)، کابرا هه‌بوو سى به‌ سى ته‌لاقي ده‌خوارد، جاري دووه‌ميش سى به‌ سى ته‌لاقي ده‌خوارد، نه‌مه ده‌بوو به خوى عالم، حه‌زه‌تى (عم‌) فهرمووى:

له‌که‌سى قبول ناکه‌م نه‌م سوکايه‌تبه به نافرته‌تان بکات. هه‌ر که‌سيک بلّيت سى به‌ سى ته‌لاقم بکه‌ويت، يان هه‌رسى ته‌لاقم بکه‌ويت، يه‌کسه‌ر هه‌رسى ته‌لاقه‌که‌ي ده‌خه‌ين.. نه‌وه له زه‌مانى ئيمامى (عم‌دا)، ته‌لاقي سى به‌ سى بپياردرا به‌يه‌ک جار بکه‌ويت، بۆيه ئيمامى شافيعى ده‌فه‌رموويت قه‌ولى خه‌ليفه‌کانى راشيدين وه‌کو قه‌ولى پيغه‌مبەر ﷺ

نیعتیباری پیده کریت، مادام نیمامی (عمر) نهم قه‌وله‌ی داهیتنا، هر که سیک لای مه‌زه‌بی شافیعی یه‌ک جار و دوو جاری نیه، ده‌توانیت به یه‌ک تهلای هر سیک بکه‌ویت، ژنه‌که‌ی تهلای ده‌دات..

به‌لام لای عوله‌مایانی تر ده‌فرمون: نه‌گه‌ر کابرا سیّ به سیّ تهلای بخوات، نه‌گه‌ر په‌شیمان بوویه‌وه، خه‌جاله‌تی ده‌رپی، به‌خویدا چوویه‌وه، هر تهلایکی ده‌که‌ویت. جاری دووهم خودا نه‌خواست سیّ به سیّ تهلای بخوات له‌یه‌ک مه‌جلیس و له‌یه‌ک حادیسه‌دا، هر یه‌ک تهلای ده‌که‌ویت.. له جاری سیّه‌مدا کۆتای دیت..

له جاری سیّه‌مدا نهم ژن و پیاوه کۆتای دین.. نه‌ی که‌ی بۆی حالان ده‌بیته‌وه؟ به‌هیچ شیوه‌یه‌ک بۆی حالان نایته‌وه، له‌دوای نه‌وه‌ی سیّه‌م جار تهلای خوارد ﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا﴾ تهلای سیّه‌می ژنه‌که‌ی دا ﴿فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ﴾ جار یکی دیکه‌ نابیت ده‌ستی به‌م پیاوه‌ی خو‌ی بکه‌ویت‌وه به‌ ژن و می‌ردایه‌تی، ﴿حَتَّىٰ تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ هه‌تا می‌ردیکی دیکه‌ ده‌کات. هه‌تا ده‌بیته‌ پیاویکی دیکه‌ بجیته‌ لای..

﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا﴾ نه‌گه‌ر می‌رده دوو‌مه‌که‌ش تهلای دا، نهم ئافره‌ته له‌ می‌رده‌که‌ی یه‌که‌می نه‌گه‌ر حامیله‌ بوو، ده‌بیته‌ حمله‌که‌ی دانیت.. نه‌گه‌ر حامیله‌ نه‌بوو، سیّ جار بکه‌ویت به‌ی نو‌ژی‌وه‌و پاک بیته‌وه.. نه‌گه‌ر بی نو‌ژی نه‌ده‌شت و عوزد ته‌واو بوو، نه‌وا سیّ مانگ دابنیشیت، له‌مانگی چواره‌مدا شوو بکاته‌وه، نه‌ویش له‌گه‌لیدا نه‌گونجا، نه‌ویش به‌یه‌که‌وه ناکۆک بوون، تهلای دایه‌وه، له‌ویش عیده‌ی به‌سه‌ر بجیت نه‌مجا ﴿فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَرَاجَعَا﴾ نهم ژن و پیاوه نه‌گه‌ر بۆیه‌ک په‌شیمان بوونه‌وه، ژنه‌که‌ بۆی هه‌یه شوو بکاته‌وه به‌ پیاوی یه‌که‌می.

نهمه‌ قورئانه ﴿إِنْ ظَنَّ أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتَلَكَ حُدُودَ اللَّهِ﴾ نه‌گه‌ر زانیان به‌ خو‌یاندان چوونه‌وه، نه‌مجا سوکایه‌تی به‌یه‌ک ناکه‌ن و نه‌مه‌ دوا جاریان ده‌بیته‌، لییان بۆته

دەرس و عىبرەت.. دواى ئەوھى ژنەكەى شوىى بە پياويك كردهو پياوھەك چووھ لاي، بۆمىردى يەكەمى حەلال دەبىتەوھ.. بەلام ئەمە (مارە بە جاش بىت) دوور لە پرووى جەنابتان، وشەكە جوانىش نىھ، بەس لە كوردهواريدا باوھ.. يەئنى كابرايەك سى بە سى تەلاقى دابىت، بە يەككە بلىت وەرە ئەمشەو لىت مارە دەكەين و زوو تەلاقى بدەوھ.. بەپىزان: ئەوھ ھەر لە ئەساسدا بەتالە، چونكە پېغەمبەرى خودا ﷺ (لَعَنَ اللَّهُ الْمُحِلَّ وَ الْمُحِلَّةَ لَهُ) نەعلەت و نەفرەتى خودا لەو كەسە بىت كە خىزانەكەى بەو حالەتە چاك دەكاتەوھ لەئەنەتى خوداش لەو كەسە بىت كە ئەو كارە بەرامبەر ژنى خەلك دەكات. نەعلەتى خوداى لىبىت.. دوور بىت لە پەحمەتى خودا، بۆ؟ چونكە ئەمە ھىشتا عىدەى بەسەر نەچووھ، لە پياويكى دىكەى مارە دەكەنەوھ..

سى مەرج بۆ شووكرنەوھى ئافرەتى تەلاق دراو:

يەكەم: لە نىكاھدا نابىت مەرج ھەبىت، نابىت ھىچ مەرجىك ھەبىت نابىت بلىت: دەبىت تەلاقى بدەيتەوھ، ئەگەر كورپك بچىتە خوازىنى كچىك، بابى كچەكە بلىت: ئەوھ ئىنكاھ و تەزويجم كرد، ئەو كچەى خۆم لە تۆ مارەكرد و ھەتا دەمرىت، خۆ مرد لەيەك جيا دەبنەوھ، ھەتا مردن ژن و مىردن.. چونكە وشەى تا دەمرنى تىدايە، ئەو نىكاھە بەتالە، نەخىر دەبىت نىكاھ تا قىامەت بىت.. ھەتا ھەتايە لە تۆم مارەكرد. نابىت بلىت: تا دەمرىت ئەگەر ھەتايەكى تىدا بوو، ئەو نىكاھە بەتالە، ئەم دەللىت لىت مارە دەكەين و سبەى تەلاقى بدە.. ئەوھ ئەو تەلاقە دانامە زرىت.

دووھەم: ئەگەر تەلاقى بداتەوھ ھاتوون لە مىردى يەكەمىيان مارە كرىتەوھ، ھەر ئەو شەوھ بەيانىەكەى، ئەى كوا عىدەى لە مىردى دووھەمى؟ ئەمجا ئەمە دەبىت بەم شىوھەيە ژنەكەى تەلاقى بدرىت.. دواى ئەوھى نەگەيشتە ھىچ ئەنجامىك شوو بە پياويكى دىكە بكاتەوھ، قەدەرى خوداى وايە ئەم ژنە لاي ئەم پياوھش ناحەويتەوھ، بەيەكەوھ

ناگونجىن، ئۇنىڭ ئۇيى بەدلى نىيە، يان پىياۋەكە بە دلى نىيە، كە لەۋىش جىياۋوۋىيەۋە بە رەزەمەندى خۇيان عىدەي بەسەرچوۋ ئەگەر زانىيان..

خوداى گەۋرە دەفەرموۋىت: ئەگەر زانىيان ئىم ئىن و مىردە بەيەكەۋە دەگونجىن، ئەگەر ئىم ئىن و مىردە بۆيەك پەشىمان بوۋنەۋە، لە شەرىعەتى خودادا بۇيان ھەيە جارىكى دىكە نىكاح تازە دەست پېيەكەنەۋە.. كەۋاتە كەسىك سى بە سى تەلاقى كەۋت، ھەتا ئىم ئافرەتە شوۋىەكى تىرى نەكردەۋە، بە دلتىيايىيەۋە ھەلال ناپىت بۇ پىياۋەكەى خۇي.

سېيەم: مەرجىش ئەۋەيە: ئىم مىردى دوۋەمەى دەبىت جىماعى شەرىعى لەگەل كىردىت.. ئەمە لە شەرعدا باسكراۋە، لە پىۋى جەنابتان خودا نەخۋاستە وشەيەكى ناشرىن نەبىت باسى دەكەم، دەبىت جىماعى شەرىعى ئىم پىياۋى دوۋەمە لەگەل ئىم ئىم ئىم كىردىت.. ئەگەر پىياۋەكە (عەنن) بوۋ لە پىۋى شەرعەۋە جىماعى پىننەدەكرا، مىردى دوۋەم نەيدەتۋانى جىماع بىكات، ئەۋە ھەر دروست نىيە، ئەۋە دەبىت شوۋ بە پىياۋىكى دىكە بىكات، ئىم مىردەيانى ھىساب نەبوۋە.. مادام نەيتۋانىۋە جىماعى لەگەلدا بىكات.. خودى مارەكردنەكە ھىساب نىيە، دەبىت ئىلا جىماعى شەرىعى لەگەل كىردىت..

ئەمە لە زەمانى پىغەمبەردا ﷺ پىۋىداۋە، بەلى ئەۋ زەمەنى ئازادىيە كە خەلك بە ئەۋپەرى ئازادىيەۋە قەسى كىردە، ئىستا ئىمە ھەتا زۆر وشە دەلتىن پەنگە لەلاتان نامۆبىت. ئىمە بە ئەدەبىكەۋە دەلتىن، بەلام لە زەمانى پىغەمبەر ﷺ، پىغەمبەر ﷺ ئەم شتانەى زۆر بە ئاساى ۋەردەگرت.. چونكە مافى كەسىكە.

ھەتا ھەنگۈينە بىچكۆلەى يەكتر نەخۇن.. ناگەر پىتەۋە..

دەفەرموۋىت ئىك ھەبوۋ، ئى (رۇفاعەى قورىزى) بوۋ، ئەۋ كىبراىە ناۋى (رۇفاعە) بوۋ، لە ھۆزى (قورىزى) بوۋ، ھات وتى: ئەى پىغەمبەرى خودا ﷺ، ئۇنىڭ لەبەر چاۋى ئەۋ ھەموۋ ھەبەيەدا، لەۋانەيە ھەزار كەسى لى بوۋ بىت..

وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ مېردەكەم سى بە سى تەلاقى دام، ئىستا شووم كىردوۋە بە (عبدالرحمانى ابن زوىي) كە سى عىدەم بەسەر چور چومە مالى باوكم دانىشتم، (عبدالرحمانى ابن زوىي) ھاتۆتە خوازىيىتىم، شووم پىكىردۆتەو.. بەلام ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ۋەلاھى عەورەتى ئەو (عبدالرحمان) ە دۆخىنى شەروال چۆنە، ئاۋا شلە، ھەر پىك بەو لەفزە، ئىستا ئافرەتېك لەبەر چاۋى ئەم كۆمەلە ۋابلېت، دەلېن ۋەلاھى ھەيەي ھەلگىراۋە.. بەلام لە زەمانى پېغەمبەردا ﷺ ئەمە ماف بوو.. وتى: جا قورىان من ئەم پىاۋەم بۇ چىيە؟ بەو خودايە ئەو چوك و عەورەتەي ۋەكو دۆخىن شلە، ھىچى پىنكارىت..

دەفەرموۋىت: پېغەمبەر ﷺ بانگى ئەم پىاۋەي كىرد، فەرموۋى: ئەمە وايە ئەم ژنە ۋادەلېت؟ وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەو بۇ مېردى بەكەمى پەشىمانە، ئەي نا بەو خودايە ھى من ۋەكو گاسنى جوت وايە، ئەمە بوختانم پىدەكەت، من چۆن با شاىەت ھالەم ھەبېت بزانه وايە..

پېغەمبەر ﷺ (فتبسم رسول الله ﷺ) بە قورىانت بىن ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، لەم ھالەتەنەشدا تورپە نەبوو، زەردەخەنەيەكى گرت.. فەرموۋى: بە ژنەكە: ۋابزانم ئەم پىاۋە راست دەكەت، تۆ دەتەۋىت بەبى ئەۋەي دەستى كەست پىبىكەۋىت بۇ مېردە كۆنەكەت پەشىمان بوۋىۋە، دەتەۋىت بچىۋە بۆلاي، بەلام تازە سى بە سى تەلاقى داۋى ناكىرت..

(أتردىن أن ترجع إلى رفاعه) دەتەۋىت بگەپىتەۋە بۆلاي (روفاعه) ي مېردى پىشۋوت، (لا) بە خودا شتى ۋاناىبىت (حتى تذوق عسيلته و ان تذوق عسيلتك) ۋەلاھەتا ھەنگوینە بچكۆلەكەت نەخوات و ھەنگوینە بچكۆلەي لى نەخۆيت نابیٹ برۆیتەۋە بۆلاي. ھەنگوینە بچكۆلە مەبەستى لە جىماعى شەرىعیە، فەرموۋى: ھەتا ھەنگوینت لى نەخوات، ۋە ھەنگوینى لى نەخۆيت، نابیٹ بگەپىتەۋە بۆلاي مېردەكەت. ئەھا ئەۋە بەس بەو مارە

كردنە كە مارهى كردووه، لە پياويكى ماره بگەن، ھىچ جىماعى پېتەكەن، بلىت وەلامى تازە ماره كراوه، نەخىر.. ئىلا ئەوئىش جىماعى لەگەل كرىبىت، بۆ ئەمە بۆ؟

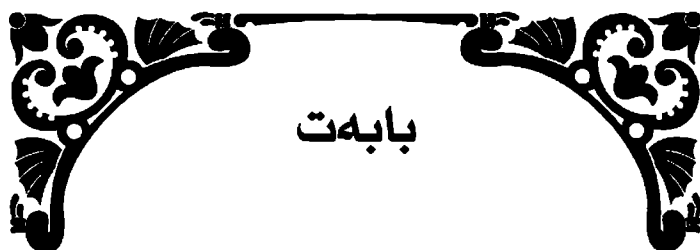
بۆ ئەوئى كەس جورئەتى ئەو نەكات كە ژن تەلاق بدات.. چونكە ئەمەكارىكى زۆر ناپەھەتە، ئەم ژنە بچىتە لاي پياويكى دىكە و پياوھەكە ئەوى قبول بىتەو، دەبىت بىر لەوھە بگەپتەو ئەگەر سى بە سى تەلاقى بدات. ھەتا ئەمە نەبىنىت بۆت ھەلال ناپېتەو، لەبەر ئەو ئەي پياو وریابە وریابە، زۆر وریای خۆت بە، جارى بەكەم سەرفى نەزەرت لىكرا، جارى دووھم سەرفى نەزەرت لىكرا، لە جارى سىبەمدا كۆتایی پىدبىت، ھەتا شوو بە پياويكى دىكە دەكاتەو.. ھەتا ئەوئىش ھەنگوینە بچكۆلەى لى نەخوات پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: دروست نىە بگەپتەو بۆلای مێردى يەكەمى، ئەمە باسى تەلاقە پەنگە پىوئىستى بەشى كردنەوئى زىاتر بىت.. بەلام كاتى بەرنامەى شەوھەكەمان تەواو بووھ.. ھەموو لایەكتان تا دەرسىكى تر و شەوئىكى تر بە خودا دەسپىرم.

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

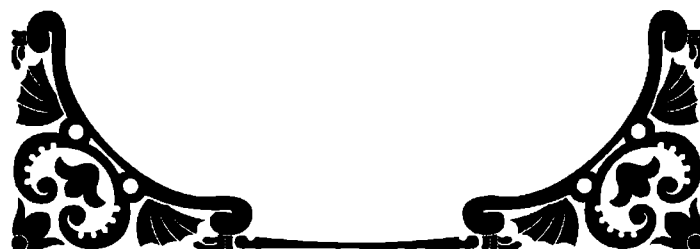
واندى بېسىش و پەندە

۲۱

ناگادارى ھاوسەرى زىانت بېه و تەلاقى مەدە

هاوسه‌ری ژیان‌ت لهده‌ست مه‌ده

وانهى بیست و دووم

هاوسهری زیانت لهدهست مهده

* قال الله سبحانه وتعالى: ﴿وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾ النساء: ۲۱ .

* قال رسول الله ﷺ: (إِذَا تَزَوَّجَ الْعَبْدُ فَقَدْ اسْتَكْمَلَ نِصْفَ الدِّينِ ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ فِي النُّصْفِ الْبَاقِي) - رواه الحاكم ، وحسنه الألباني في الصحيحة : (۶۲۵) وفي صحيح الجامع : (۴۳۰) .

* قال رسول الله ﷺ: (أَبْغَضُ الْحَلَالِ إِلَى اللَّهِ الطَّلَاق) . رواه أبو داود : (۲۱۷۷) .
* قال رسول الله ﷺ: (لَيْسَ مِثْلُ مَنْ خَيَّبَ إِمْرَأَةً عَلَى زَوْجِهَا) - صحيح ، رواه أبو داود : (۲۱۷۵) . الصحيحة : (۳۲۴) .

* قال رسول الله ﷺ (أَيُّمَا إِمْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقًا فِي غَيْرِ مَا بَأَسَ فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ) - رواه أبو داود : (۲۲۲۶) . وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي صَحِيحِ سُنَنِ التِّرْمِذِيِّ : (۱۱۸۷) .

* قال رسول الله ﷺ: (لَا تَسْأَلِ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَفْرِغَ صَخْفَتَهَا وَتَلْتَكِحَ فَإِنَّمَا لَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا) - رواه البخاري : (۶۶۰۱) وَ مُسْلِمٌ : (۱۴۰۸) .

* قال رسول الله ﷺ (إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيَّ فَبَاتَ غَضْبَانَ ، لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ) - متفق عليه : بخاري : (۵۱۹۳) وَ مُسْلِمٌ : (۱۷۳۶) .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِذَا دَعَا الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ فَلْتَأْتِهِ ، وَإِنْ كَانَتْ عَلَى الثَّنُورِ) - رواه الترمذي : (١١٦٠) وَ صَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي الصَّحِيحَةِ : (١٢٠٢) .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِنَّ سُوءَ الْخُلُقِ يَفْسِدُ الْعَمَلَ ، كَمَا يَفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ) .
- صحيح الجامع ، للألباني : (١٧٦) .

* قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، لِرَجُلِهِمْ بِطَلَاقِ امْرَأَتِهِ : لِمَ تَطْلِقُهَا ؟ قَالَ : لَا أُحِبُّهَا ، فَقَالَ عُمَرُ : أَوْ كُلِّ الْبُيُوتِ بُنِيَتْ عَلَى الْحُبِّ ؟ فَأَيُّنَ الرَّعَايَةِ وَالْقَدَمِ ! - البيان وَ الثَّيْنِ ، ج ٢ ، ص ١٠١ .

سه رچاوه كان :

- (١) النَّجَّاحُ الْجَامِعُ لِلْأُصُولِ فِي أَحَادِيثِ الرَّسُولِ ، منصور علي ناصف ، و : نوري فارس حمه خان ، ب ٢ ، ل ٥٥٧ ، چاپی چوارهم ، ٢٠٠٨ ، دارُ المعرفة ، بيروت ، لبنان .
- (٢) رَوْضَةُ الْمُتَنَزِّهِ ، شَرْحُ بَدَايَةِ الْمُتَفَقِّهِ ، أَيْمَنُ عَلِي مُوسَى ، ج ٣ ، ص ١٢٤ ، ص ١٥٢ ، ط : ١ ، ٢٠١٠ ، دارُ ابنِ رَجَبٍ .
- (٣) الرُّوَاغُ فِي الْقُرْآنِ وَ السُّنَّةِ الصَّحِيحَةِ ، محمد ملا فائق الشهرزوري ، ص ٢١ ، ص ١٥٢ ، ط : ١ ، ٢٠١١ ، مطبَعَةُ : رِئِ نَوِي . السليمانية .
- (٤) سِيرَةُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ، د . علي محمد الصلابي ، ص ١٣٢ . ط : ٤ ، ٢٠١٢ ، دار ابن الجوزي ، القاهرة .
- (٥) به سهرهاتی پیاو باشهکه و بارکردنی شیرهکه له چیلکه و دار ، له (کتاب الكبائر ، للذهبي ، ص ١٧٩) دا هاتوه ، وه من له کتیبی (لَيْلَةٌ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ ﷺ) محمود المصري ، ص ٥٧٩) وه مرگرتوه ، ط : ١ ، ٢٠١١ ، مَكْتَبَةُ الصَّفَا ، القاهرة .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

نیماندرانی زور بهریز و میوانانی مالی خودای پهروهردگار سوپاس و ستایشی
خودای پهروهردگار دهکین، که نه مشه ویش له مائیک له ماله کانی خودای پهروهردگارا
له خزمهت پیغممبری پیشه واه و سهروه رماندا ﷺ، له زنحیره باسی ﴿نهی پیغممبری
خودا ﷺ کیش و گرفتم همه﴾ هاتومته خزمهتت.. له گه ل جه نابتاندا له خزمهت
پیغممبری پیشه وادا ده بین ﷺ، دانیشتنه که مان به سلوات لیدان له سهر پیغممبر ﷺ
دهست پیده کهین و ده لئین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

نیماندرانی بهریز: نیمه دوینی شه و باسی نه وه مان کرد که نه و نافرته ی گرفتباریوو
به دست هاوسره خراپه که یه وه که هه ره شه ی لیده کرد و ده یگوت: نه ده هیلم خیزانم
بیت و نه وه یه لیت جیاده بمه وه، که به داخوه زور نافرته همه نیستا حالتی وای
همه یه زور نافرته همه نه وه یه هاوسره یه بیت، نه وه یه بی میرد بیت و بوخوی
نازاد بیت، کاتیک که پایاو و ژنیک ته مه نیک له سهر یه ک سهرین نه خه وتن، له یه ک ژوور
به یه که وه نه بوون، قسه یه کی خوشیان به یه که وه نه کرد، نه مانه ژن و میرد نین، به لام
له ژیر چه تری خانویه کدا کژیوونه ته وه..

به پاستی گرفتیکی زور گه وره یه، که زور کهس هه یه تی، که به پاستی دینداری و
خوداناسی هر نه وه نیه که نیمه نویژ بکهین یان پوژوو بگرین، ده بیت نه م دینداریه، نه م

خوداناسىيەى مزگەوتمان بەپېزان پەنگ دانەوھى ھەبىت.. بەپېزان پەنگ دانەوھى ھەبىت
لە ناو خىزانە كانماندا، لە ناو ژيانى ھاوسەريماندا..

پشت لە ھاوسەرتان مەكەن بۆ سەرجىيى ..

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر موويت: (إِذَا دَعَى رَجُلٌ إِمْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ) ئەگەر ھاتوو
پياو داواى سەرجىگای لە ژنەكەى كرد، ئەمە شەرع وا دەفەر موويت.. ئەمە ھەدىسە،
وتى: ئافرەت من و تو ھاوسەرى ژيانىن، بۆيە خىزانى ھەللى خۆم ھەيە بۆ ئەوھى توشى
ھەرام نەبم، پېويستەم بەوھەيە سەرجىگایم لەگەلدا بەكەيت و جوت بوونى شەرعىم لەگەلدا
ئەنجام بەدەيت.. (فئبت) ژنەكە وتى: ئابىت، وەلا دۆشەكى پېچايەوانى و پايكردە ئەو ديو
لەگەل مندالە كاندا خەوت، كابرە بۆ خۆى بە تەنھا مايەوھە..

كە ئەوھ زۆر ھالەت ھەيە ژن ھەيە بە ھىسابى خۆى زۆر دىندارە، لە تەلەلە و
تەسبىحاتدا ھىچى نەھىشتۆتەوھ، كەچى كابرە نەئەوھەيە ژنى ھەبىت نە ئەوھەيە بى ژن،
ئىتر لەو بەينەدا پېغەمبەر ﷺ دەفەر موويت: (لَعْنَةُ الْمَلَائِكَةِ حَتَّى تَصْبِحَ) خوداى گەورە
ئەمر بە فرىشتەكان دەكات، ئەو فرىشتانەى ئاسمان يان ئەوانەى لە دەوربەرى ئەو
مالەن، ھەتا پۆژ ھەلدەيت دەلەين: لەعنتەى خودا لەو ئافرەتە بىت.. يارەبى نەعلەتى
خودات لىبىت.. دوور بىت لە پەھمەتى خودا.. پەنا بە خودا يەعنى ئەم ژنە ھەستىت
شەو نوپژ بەكات، خوداى گەورە لىي قبول ناكات..

لە ھەدىسىكى تردا دەفەر موويت: (حتى يرجع) ھەتا ئەو كاتەى ئەو ژنە دەچىت دللى
مىتردەكەى ئاشت دەكاتەوھ، خۆ ئەگەر پەنا بە خودا ئەو پياوھ توشى ھەر ھەلەيك بوو،
ئەو ژنە تىيدا تاوانبارە، چونكە نەھىشت ئەم پياوھ كە ھاوسەرايەتى شەرعى ئەنجام
بەدات..

ئەي ئەگەر بە پېچەوانەوھ بلىين: بە پېچەوانەوھ پياويك ھىچ پويەكى خۆشى نەدەدا
بە ژنەكەى، ئافرەت ھەبووھ يەعنى شەكواى ھالى خۆى كردووھ.. وتووھەتى: من جىگام

بۇ ھاوسەرى ژيانم چاك كىردووه، بۇ باوكى مندالەكان چاك كىردووه، ھاتۆتەوھ لە پىگاوه پەرداخە ئاوم بۇ بردووه، چايم بۇ لىئاوھ.. لەو كاتەدا كە من پەرداخە ئاوھ كە چاھ كەم بۇ بردووه.. لەو لاوھ بە كچەكەي دەلئىت كچم پەرداخىك ئاوم بۇ بەيئە، ئى باشە من بۆم داناوى، چام بۇ لىئاوى، ئەوھى ناخواتەوھ ئەنجا لەگەلئىدا دەچىت لە ژوروىكى تردا دەكەوئىت، دەلئىت تۆ لە ژوروھە بەخوھە من لە سەربان دەخەوم، ئەمەش بە پىچەوانەوھ دەبىت لەعنەتى خوداش لەو پىاوه بىت، چونكە حەقى ئەم ژنە نادات. كە بە پراستى ئەوھ ژيانى ھاوسەرايەتى پى ناوترىت..

ژن و مىرد كاتىك كە بوون بە ھاوسەرى ژيان عەقدىكى گورە لە بەينياندا ھەبە، ئەو زەمەنەي ئىنسان دەست دەخاتە دەستى خەزورىوھ، يان وەلى ئەمرى ئافرەتەكەوھ ئەھا ئەوھ دەلئىت: نىكاحم كىرد، تەزويجم كىرد، بىپارم دا ئەم كچەم بەكەم بەھاوژىنى تۆ، ئەوئىش دەلئىت: قبولم كىرد.. قبولم كىرد گالئە نىھ، ژن مارە كىردن بە پىژان دوو سى كەلىمەبە، زۆر دوور و درىژ نىھ، كابرا كە ژن مارە دەكات بە نىو سەعات لى نايئتەوھ ئەوھ نىشانەي ئەوھبە كە ئەو مەلايە لەگەل پىژم نايژانئىت.. ئەينا ھەر سى چوار كەلىمەبە، سى چوار كەلىمەبە بە نرخ، وشەي ئىنكاح، وشەي تەزويج.

ئەمە لە قورئاندا ھاتووه.. ئەوھ ئەو دەستە دەلئىت قبولم كىرد.. قبولى ئەو نىكاح و تەزويجم كىرد. ئىتر ئەمە خودا لە قورئاندا دەفەر مووئىت: ﴿وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾ (النساء) ئەوھ عەھد و پەيمانئىكە گەلئىك گەورەبە، بۆيە لە ژن مارە كىردندا پىشېناني ئىمە گەلئىك عاقل بوون، كاتىك وتووينا ئەنجا نايئت بەتەقئىت و تەسبىحت بە دەستەوھ نەبىت.. ئەمە ھىچ مەسەلەبەكى تر لە گورپى نىھ، مەبەستيان لەوھ بووھ لەو وەختەدا عەھدىكى گەلئىك گەورە دەبەستىت، دەبىت ئىنسانەكان بە ئەدەبەوھ دابنىشن. ئەوھى دانىشتوويت ئەوھ مەجلىسەبە پىك و پىك بىت، پەنجەي ئەتەقئىت و تەسبىح پانەوھ شىئىت، بۇ؟ چونكە لەو كاتەدا عەھدىكى گەورە دەبەستىت: ﴿مِيثَاقًا غَلِيظًا﴾.

که خودا ئه‌وه‌ی بۆ پیغه‌مبه‌ران به‌کاره‌یناوه، ده‌فه‌رموویت من ئەم که‌لامی خودایه‌م دا به پیغه‌مبه‌ران به په‌یامیکی زۆر به‌هیز، ئه‌و په‌یمان به‌هیزه‌ش له به‌ینی ژن و می‌ردا هه‌یه، بۆ ئه‌و دوو شوینه ﴿مَيْشَقًّا غَلِيظًا﴾ به‌کاره‌اتوووه.. به‌لام به داخه‌وه جاری واهه‌یه له داوای زه‌مه‌نیک زۆری پیبچیت یان که‌م، ژن و می‌رد له‌یه‌ک جیاده‌بنه‌وه، ئا له‌ویدا ته‌لاق دیته‌ ئاراوه، که دوینێ هه‌ندی‌کمان له‌وه باسکرد، ته‌لاق (أبغض الحلال إلى الله الطلاق) شتی‌ک که خودای گه‌وره‌ه‌لالی کردوووه بۆ ناچاری..

به‌هاوسه‌رگیری نیوه‌ی دینت ته‌واو بکه

وه‌کو چۆن ژن و می‌رد به‌ه‌لالی ده‌گه‌ن به‌یه‌کتر، خودای گه‌وره‌ چه‌ندی پیخۆشه، ئه‌و وه‌خته‌ی کاتی‌ک ژن و می‌ردیک، کچ و کوپێک به‌ه‌لالی به‌یه‌ک ده‌گه‌ن نیوه‌ی دینه‌که‌یان ته‌واو ده‌بی‌ت، نیوه‌ی دینه‌که‌یان!! ئازابه و نیوه‌که‌ی تری سه‌ر‌قراز بکه، که ئینسان زنی هه‌بی‌ت، چاو له‌ده‌ر نه‌بی‌ت چاری له‌مالو ناموسی خه‌لکه‌وه نه‌بی‌ت.. به‌ه‌یا و حورمه‌تدار بی‌ت، نیوه‌ی دینه‌که‌ی ته‌واو ده‌بی‌ت.. کچیش هه‌ر وایه، نیوه‌ی دینه‌که‌ی ته‌واوبوو..

ئازا به (فلیتق الله فی النصف الثانی) کوپه‌ ئه‌وه‌که‌ی دیکه‌شی هه‌ر زۆر ئاسانه، نوێژنکی پینج‌ه‌رزه‌یه و هه‌جیکه و پۆژووی په‌مه‌زانه، و وه‌لامی دین ئاسانه، برا دین گران‌ی تیدا نیه، هه‌رام مه‌خۆ، ئه‌گه‌ر مسوڵمانیش نه‌بی‌ت عه‌یبه‌ مالی خه‌لک بخۆیت، دزی بکه‌یت، زینا بکات.. عه‌یبه‌ بچیته‌ سه‌ر مالان، شه‌ل و کوتی خه‌لک بکات.. ئه‌مه‌ نا‌بی‌ت ئه‌مه‌ هه‌ر له‌ بواری ئینسانیشه‌وه، دین ئه‌وه‌ی که‌ هه‌رامی کردوووه هه‌ر ئینسان وازی لیدینیت، که‌ه‌لالی هاوسه‌ریشته‌ هه‌بوو له‌ بواری جنس و داوینیشه‌وه.. ئه‌وه‌ دلنیا‌به‌ که‌ پارێزواوت، نیوه‌ی دینه‌که‌ت ته‌واو بووه..

تەلۇق عەرشى خودا دەلەرزىنى!

ئەگەر ئۇن ومىرد نەگونجان بەيەكەو، خودا تەلۇقى پىنگە پىداوھ.. بەلام زۆرى پىق لە تەلۇق، شىتىك كە خودا پىنگەشى پىداوھ زۆرى پىق لىيە ئەويش تەلۇق.

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر موويت: لەو كاتەدا كە ئۇن و پىياو لەيەك جىيادەبنەوھ وشەي تەلۇق بەكار دىت (امتزلە عرش الرحمان) عەرشى خودا دەلەرزىت.. پەنا بە خودا، لەو كاتەدا كە ئەو ئۇن و مىردە بۇ دواچار خودا حاقىزى لەيەك دەكەن، ئەو نىكاھە ھەلدەوھ شىتەوھ.. بۇيە زۆرىيەى حاكەمەكان لەرز دەيان گرىت، ئەوانە حاكەمى بەرپىزىن لەو كاتەدا ھەلدەستىتە سەرىپ، لەو كاتەدا عەرشى خودا دەلەرزىت. ئەو حاكەمانەي لە دادگاكان زۆر جار من لە خزمە تىاندا بىستومە، كاتىك عەقدىكى زەواج ئىمزا دەكەين، ئەي كە پىمان خۇشە، كە كچ و كورپىك دادەمە زىننەن. بەس لەو وەختەدا ھەموو لەشمان دەلەرزىت كە وشەي تەلۇق دەبىستىن، دەلئىت تەلۇقى دەدەم، چەند ناخۇشە.. عەرشى خودا لە ئاسمانەوھ بۇ ئەم خىزانە دەلەرزىت.. چونكە منداڭ سەرگەردان دەبىت، زىنىك سەرگەردان دەبىت، پىياوئىك ھەست دەكات لەبەنجىك خاوبۇتەوھ، ئەمجا دەزانئىت نىوھى لەشى لى جىبابۇتەوھ.. كارەساتىكى گەرەبە.

تەلۇقى بىي ھۇ.. بۇنى بەھەشت لى حەرام دەكات !!

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر موويت: (اىما امراة سألت زوجها طلاقا من غير بأس، فحرام عليها رائحة الجنة) ھەر زىنىك بە بىي ئەوھى مىردەكەي عەببى ھەبىت، لە خۇيەوھ بلىت وەرە تەلۇق بەدە، ئەھا زىنى و اھەيە ئەمە لە تەمسىل و شتى واوھ فىر دەبن.. ئەم تەلە فزىونانەي ئىمە زۆر تەمسىل و بەرنامەكانيان دەلئىت تەلۇق بەدە، زىنىش زۆر لاساى دەكاتەوھ، بە بىي ئەوھى كەوا مەسەلەي تەلۇق لەگىزىي بىت، مىردەكەي ناچار دەكات دەلئىت لىم جىبابەوھ.. وەرە تەلۇق بەدە.

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفرمووئت: ژنىك بە بى ھۆكار داۋاي ئەم تەلاقە بكات، بۆنى بەھەشتى لى حەرەمە، نەك ناچىتە بەھەشت، بۆنى بەھەشتىش ناكات. ئەوە زۆر جار پىاۋى واھەيە عەببى نىە، ھەرچى كەم و كوپى بېت نىەتى، بەداخوۋە زۆرىەي ئافرەت بەس مالى دونيا دەبېئىت.. يەنى ئەمە توئىژىنەۋەي بوارى كۆمەلايەتتە، ھەموو خوشكان وانىن، ئافرەتى مەبدە ئىمان ھەيە، ھەيە بەراستى سى چوار مالى كرەوۋە، ھەتا مېوانىكى بەپى كرىوۋە، نەي ھىلاۋە پىاۋەكەي شەرمەزار بېت، لەبەردەمى مېوانەكانى، ئافرەتى وامان ھەيە..

بەلام ئافرەتى وامان ھەيە ھەتا مېزىدەكەي دەستى پىر بېت، ئەوۋە عەببىيان نىە، يەك پۇژ گىرفانى خالى بېت لاي ھەموو كەسىك باسى دەكات، تەلەفون بۆ مالى بابى دەكات، دەلئىت پارەي نەداۋىنەتى، ئەمپۇ شتى نەھىئاۋەتەۋە.. لەلاي خوشكەكانى باسى دەكات، لەلاي مېوانەكەي باسى دەكات، موشكىلەيەكى بچكۆلەيان ھەبېت دونيا تىدەگەيەئىت.. ئاي ئەوۋە چەند خرابە! ئەوۋە ناچارى ئەو مېزىدە دەكات ژيانى بېتتە دۆزەخ، ئەوۋە بۆنى بەھەشتى لەسەر حەرەم دەبېت..

جا ژيانى خىزانىش بەپىزان بە تايبەتى بۆ چىنى گەنجان دەلئىم: جارى واھەيە مانگى ھەنگىنى يەك مانگە، ئەمپۇ لە جومەدا باسەم كرىد ھەر كەسىك دەيەۋىت مانگىك بەختەۋەر بېت، با ژن بەئىئىت.. سەرەتاي مانگەكە زۆر بەختەۋەرن، ئەمجا ئەم ژن و مېزىدە ۋردە ۋردە ھەست دەكەن، ئەمجا ئافرەت مندالى دەكەۋىتتە سەر، لەۋانەيە حامىلە بېت. كوپ ھەست دەكات بارى گران بەسەرشانىۋەيەتى، دەبېت كاسپى بگەيت..

جاران نىۋەپۇ لە خەۋ ھەلدەستائىت.. ئىستا دەبېت سەعات ھەوت بېرئىت بۆ كاسپى، جاران ھەر خۆت و خۆت بوۋىت، ئىستا كەسىكى تىرت لە ملە.. جاران زۆر شتت لى عەبب نەبوو.. ئىستا لىت عەببە، ئەھا ھەست دەكەيت ئەمانەتتەك ھاتتە سەر شان، ئىستا بە تەنھا نىت، ئالەۋ حالەتانەدا شەرت نىە ھەر حوب و خۆشەۋىستى ھەبېت، دەبېت چاۋ پۇشى ھەبېت..

ئەنكەم تەلۇق دەدەم.. ئىمامى عومەر

پىاويك ھاتە خىزمەت خەزەتەتى (عەر)، كابرە وتى: ئەي ئىمامى (عەر) دەمە ویت ئەنكەم تەلۇق بەدەم.. فەرەموى: كاكە ئاخىر بۇ؟ وتى: قوربان وەلاھى ھىچ خۇشە وىستىم بۇ نەماوہ.. خەزەتەتى (عەر) فەرەموى: (ويك الم بيوت الاعلى الحب فأين رعاية)؟! ھاوار بۇ تۇ، باشە خىزان دەبىت ھەر لەسەر بىنەماي خۇشە وىستى بىت؟ ئەي چاوپۇشى؟ ئەي چاودىرى كىردن؟ شەرت نىە ھەموو دەقىقە بەك واپزانىت سەرەتاي دەستگىران دارىتە لە خۇشە وىستىدا، جا دەبىت چاودىرى بەكتر بەكەيت، دەبىت چاوپۇشى لە بەكتر بەكەيت.. چۈنكە زەمەنىكە تۇ بەيەكە وەيت، شەرت نىە براى بەرپىزم ئەو خۇشە وىستىبە ھەر وەكو ئەو ئەلى دەستگىرانىت واپىت، ئەي چاوپۇشى كىردن، ئەي سەرفى نەزەر لە زىانى بەكتر، ئەي لە ھەلە بوردن، ئەمە ناپىت.. پاشان پىاواچاكانى بەرپىز قەت پەنايان بۇ تەلۇق نە بىردوہ..

پىاويك بەشىر بارى دەھىنا !!

پىاوا باشىك ھەبوو، ئەنكەي زۇر خراب بوو، وەلاھى بەككە بوو لە پىاوا باشان، دەفەرەموىت پىاويكى دىندار و خوداناس دۇستى بوو، دوو دى بوون، دىنەكان دور بوون لە بەك.. لە بەر خۇدا چوو بۇ سەردانى، كە چوو (سبحان الله) ئەم پىاوا بەشىرىكە وە لە دارستانە وە دەھاتە وە.. بەك بارە دارى لەسەر پىشتى شىرەكە باركرد بوو، شىر و بارەدار!! ئاخىر دىمەنىكى غەرىبە، وتى: ئەمە چىە؟! كابرە خەرىكبوو پاكات..

وتى: كاكە پامەكە.. ئەم شىرە بەخۇدا زۇر بەستە زمانە، كوپە وتى شىر زۇر سامناكە دەترسم تىكم بشكىنىت!! بەس ئەم حالەي تۇ چىە!؟

وتى: وەلاھى من پىاويكى فەقىرى خەلال خۇرم، وەلاھى ئەو ەندە پارەي خەلالم بۇ كۆنە بۇتە وە گوى دىرئىك بەكم. " ئەم زەمەنە گوى دىرئى ھەرزان بوو " وەلاھى ئەم پارە خەلالەي پەيداي دەكەم قوتى خۇم و خىزانم و مندالەكانم پەيدا دەكەم، بەلام ئىنكى زۇر

خراپم ھەيە، ۋە لاھى بۆم زۆر خراپە، دايمە ھانم دەدات بۆ حەرام خۆرى، منىش بەقسەى ناکەم، نايەلئيت ئيسراحت بکەم، كە دەپۆم دەلئيم خوداي گەرە من لەم مالدە ۋەكو ئەۋە وايە لە دۆزەخدا بىم.. ئەم ژنە نايەلئيت ئيسراحت بکەم، خودايە پەحمم پېيگەيت.. ۋە لاھى دارم بېرى ئەۋ شىرە لەۋ شاخوۋە ھاتوۋەتە خوارى، دارەكە لە پشتى بار دەكەم.. ھەتا بنە بانى مالدەكەمان فرىي دەدەم، ئەم شىرە مويەك نابزىۋىت !!

(سبحان الله)، ئەم پياۋە پياۋىكى زۆر باش بوو، زۆر بەپىزىبوو، وتى: برا جا ئەۋە حالتە بۆ ژنەكەت تەلاق نادەيت..

وتى: بەۋ خودايە ئەۋ ژنە زۆر دەم ھەراشە، زۆر ئاپوۋوبەرى پياۋە، خەمى ئەۋەمە من تەلاقى بدەم ۋە توشى يەككىكى ترەۋە بېت، پياۋىكى مسولمان گىرۆدە بېت.. خەمى ئەۋەمە ئەۋ كەسەى كە مارەى دەكاتەۋە براى منە، براى مسولمانە، خەمى ئەۋەمە ئەم ژنە توشى بېت بە پياۋىكەۋە ئەۋ پياۋەى تىرىش گرفتار بېت بە دەستىەۋە، با ئەۋ گرفتارىە ھەر بۆخۆم بېت.. با ئەۋ ھەيەي كە بۆخۆم زالم بەسەر خۆمدا دەترسم پياۋىكى دىكە ئاۋا زال ئەبېت بەسەرى دا ۋ ئافرەتەكەش ھەيەى بچىت ۋ بنەمالەكەشى ھەيەى بچىت.. (سبحان الله)!! لە قابىلى ئەۋەدا شىز بۆ ئەۋ پياۋە پامبوۋبوو، لە كىۋدا ۋەكو گوى دىرئ بارى لىدەنا..

صەبر لەگەل ھاۋسەرى خراپ.. پاداشتى ئەيۋبىت دەداتى !!

پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفرموۋىت: (أيا رجل صبر على سوء خلق زوجة)، ھەر پياۋىك ئارام بگىرىت لەسەر پەفتارى خراپى ژنەكەى، يەئنى بەپراستى ژنەكە خراپ بوو، بەلام ئەم سەبر دەگرىت دەلئيت لەبەر خاترى مالدە خەزورانم، لەبەر خاترى مندالەكانم، لەبەر ھەيا ۋ حورمەتى خۆمان، لەبەر ئەۋەى ئەم ژنە سەرگەردان نەبېت، كى دەلئيت دواتر شوى بۆ دەكرىتەۋە، كى دەلئيت پياۋىكى تر ۋەكو من لىي قبول دەكات. ئەمانە ھەموۋى لىك دەداتەۋە.. بۆ ئەۋەى ئەۋ خىزانە لەيەك ھەلنەۋەشىت..

(اعطاء الله مثلما اعطا ايوب على بلائه) خوداي گەورە ئەو ئەجر و پاداشتەي داويەتەي بە ھەزەرەتەي (ايوب)، دەيپەخشيت بەم پياوھەش، (سبحان الله)!!
 (ايوب) پېئەمبەر كە ھەژدە سال لەسەر جيگا بوو، خوداي گەورە لە پۇژى قيامەتدا لەپىزى ھەزەرەتەي (ايوب)دا ھىسابى بۆ دەكات.. ۋە ھەروھەدا دەفەرموويت:
 (وايما امراة صبرة على سوء خلق زوجها)، ئافرەتتەي بە ھەيا و ھورمەت و دىندار و بەپىز و داويەن پاك، بە ئەخلاق و بە سەبر و بە عىفەت و بە قەناعەت، توشى بوو بە پياويكى خراپەو، پياويكى خراپ، بەلام سەبىدەكات كۆشەك مندالى لى ھەيە، لەبەر چاوي گەشى مندالەكان، لەبەر خاترى مالى باوانى، لەبەر وشەي ئەوھى كە تەلاقى بە شوين نەكەوتبەيت، لەبەر ئەوھى خەلك پىتى نەزانن، سەبەر دەگرەيت لەسەر ئەم پياوھە خراپە، دەفەرموويت:

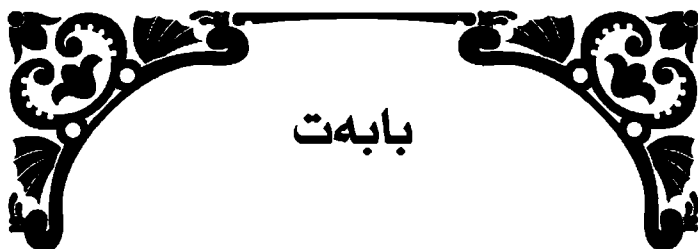
(اعطاء الله مثلما اعطا اسية زوجة فرعون) خوداي گەورە پەلە و پاھىيەكى پىدەبەخشيت، ۋەكو ئەو پەلە و پاھىيەكى كە بە ژنەكەي فەرەونى بەخشى، بە (ئاسيا)ى ژنى فەرەونى بەخشى، ئاسيا چۆن ئافرەتتەي بوو، خودا لە قورئاندا باسى كر دووھ.. ژنى ئەو كافرە خودا نەناسە، زالمە، كە لەسەر مەرگدا يەك داواي ھەبوو، فەرمووى خودايە:
 ﴿رَبِّ اَبْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ﴾ التحريم. خانوويەكم لەپەناي خۆتەوھ لە بەھشتدا (عِنْدَكَ) لەپەناي خۆت لەنزىك بارەگاي ەرشەوھ بۆ دروست بەكە.. خودا فەرمووى، لەسەر مەرگدا بوو خانووەكەي نیشاندا.

ئەو ئافرەتەنەي ئاوا سەبەر دەگرن، ھەياي خويان دەپارىزن، نايەن مندالەكانيان بەكەويتە دەستى كەسانتەك، دان بە خوياندا دەگرن، ئەوانە (انشاء الله) پاداشتيان ۋەكو (ئاسيا)يە، لەبەر ئەوھە برايانى بەپىز، خوشكاني مسولمان، لەم دەرسەدا با ئەوھە فېرېبەين.. سەبەر و ئارام گرتن شتەي زۆر گەورەيە كە ئىنسان سەبەر و ئارام بگريت.. كاتەكەمان رەنگە تەواو بوويت. (انشاء الله) لەدەرسى داھاتوودا، لەوانەي داھاتوودا،

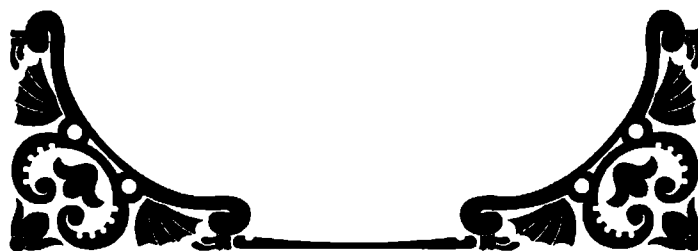
ھەندىكى تر لەسەر ئەو مەسەلەيە بۆ جەنابتان دەدوئىم..ياپەبى خۇدايە ھىدايە تمان
بەدەيت.. سەبر و ئاراميمان پېئىبە خشىت..

تا شەوئىكى تر و دەرسئىكى تر بە خۇداتان دەسپېئىم.

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

چاره‌سهری کیشهی خیزانی

وانهی بیست و سییه

چارهسهری کیشهی خیزانی

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : «وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٦٦﴾ النساء .

* قَالَ رَاغِب الْأَصْفَهَانِي فِي . الْمُفْرَدَات : وَعَظُ ، الْوَعْظُ زَجْرٌ مُتَقَرِّنٌ بِتَخْوِيفٍ ، قَالَ الْخَلِيل : هُوَ التَّذْكَيرُ بِالْخَيْرِ فِيمَا يَرِيقُ لَهُ الْقَلْبُ ...

* عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : (مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ إِمْرَأَةً قَطُّ) . - رَوَاهُ مُسْلِمٌ : (۲۳۲۸) .

* وَلَمْ يَرِدْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ ضَرَبَ النَّاشِزَ ، وَهِيَ ابْنَةُ الْجُونِ الَّتِي تَزَوَّجَ بِهَا ، فَلَمَّا دَنَا مِنْهَا قَالَتْ : (أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ) فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ (لَقَدْ عَدَّتْ بِمَعَادِ ، الْحَقِي بِأَهْلِكَ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ (۵۲۵۷) .

* قَالَ أَبُو دَرْدَاءٍ لِرِوَجَّتِهِ : (إِذَا رَأَيْتَنِي غَضِبْتُ ، فَرَضْنِي ، وَإِذَا رَأَيْتَكَ غَضِبْتَ رَضَيْتَكَ ، وَإِلَّا لَمْ تُصْطَحِبْ) .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِنَّ إِبْلِيسَ يَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ ، ثُمَّ يَبْعَثُ سَرِيَاهُ ، فَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مَنْرَلَةً ، أَعْظَمُهُمْ فِتْنَةً ، فَيَجِي أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ : فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا ،

فَيَقُولُ : مَا صَنَعْتَ شَيْئًا ، قَالَ : ثُمَّ يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ : مَا تَرَكْتَهُ حَتَّى فَرَقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ إِمْرَأَتِهِ ، قَالَ : فَيُذَيِّنُهُ مِنْهُ وَيَقُولُ : نَعَمْ أَنْتَ . - رواه مسلم .

* قَالَتْ عَائِشَةُ : أَلَا أُحَدِّثُكُمْ عَنِّي وَعَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟ قُلْنَا : بَلَى . قَالَتْ : لَمَّا كَانَتْ لَيْلَتِي الَّتِي كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِيهَا عِنْدِي ، انْقَلَبَ فَوَضَعَ رِدَاءَهُ ، وَخَلَعَ نَعْلَيْهِ ، فَوَضَعَهُمَا عِنْدَ رِجْلَيْهِ ، وَبَسَطَ طَرَفَ إِزَارِهِ عَلَى فِرَاشِهِ ، فَاصْطَحَّ ، فَلَمْ يَلْبَسْ إِلَّا رِيثًا ظَنَّ أَنَّ قَدْ رَقَدْتُ ، فَأَخَذَ رِدَاءَهُ رُوِيْدًا ، وَانْتَعَلَ رُوِيْدًا ، وَفَتَحَ الْبَابَ فَخَرَجَ ، ثُمَّ أَجَافَهُ رُوِيْدًا ، فَجَعَلْتُ دِرْعِي فِي رَأْسِي ، وَأَخْتَمَرْتُ ، وَتَقَنَّنْتُ إِزَارِي ، ثُمَّ انْطَلَقْتُ عَلَى إِثْرِهِ ، حَتَّى جَاءَ الْبَقِيعَ ، فَقَامَ فَأَطَالَ الْقِيَامَ ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، ثُمَّ انْحَرَفَ ، فَأَنْحَرَفْتُ ، فَأَسْرَعَ فَأَسْرَعْتُ ، فَهَرَوَلَّ فَهَرَوَلْتُ ، فَأَحْضَرَ فَأَحْضَرْتُ ، فَسَبَقْتُهُ فَدَخَلْتُ ، فَلَيْسَ إِلَّا أَنْ اضْطَجَعْتُ فَدَخَلَ ، فَقَالَ : مَا لَكَ يَا عَائِشُ حَشْنِيَا رَابِيَةً؟ قُلْتُ لَا شَيْءَ ، قَالَ : لَتُخْبِرْنِي أَوْ لِيُخْبِرْنِي اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ؟ قُلْتُ : يَارَسُولَ اللَّهِ ، بِأَبِي أَنْتَ وَآمِي ، فَأَخْبَرْتُهُ ، قَالَ فَأَنْتِ السَّوَادُ الَّذِي رَأَيْتُ أَمَامِي ؟ قُلْتُ : نَعَمْ ، فَلَهَدَنِي فِي صَدْرِي لَهْدَةً أَوْ جَعَنِي ، ثُمَّ قَالَ : أَظَنَنْتِ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَرَسُولُهُ ؟ قَالَتْ : مَهْمَا يَكُفُّمُ النَّاسُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ ؟ قَالَ نَعَمْ ، فَإِنَّ جَبْرِيلَ أَتَانِي حِينَ رَأَيْتِ قَنَادَانِي ، فَأَخْفَاهُ مِنْكَ ، فَأَجَبْتُهُ ، فَأَخْفَيْتُهُ مِنْكَ ، وَ لَمْ يَكُنْ يَدْخُلُ عَلَيْكَ وَقَدْ وَضَعْتَ ثِيَابَكَ ، وَظَنَنْتِ أَنْ قَدْ رَقَدْتُ ، فَكْرِهْتُ أَنْ أُوقِظَكَ ، وَخَشِيتُ أَنْ تَسْتَوْحِشِي ، فَقَالَ : إِنَّ رَبِّكَ يَا مُرُكٌ أَنْ تَأْتِيَ أَهْلَ الْبَقِيعِ فَتَسْتَعْفِرَ لَهُمْ ، ... - رواه مسلم . كِتَابُ الْجَنَائِزِ .

سەرچاۋەكان :

- (۱) پايزە برا ، مەلا ئەھمەدى شەرىفە ، ل. ۵۰ . بەرگى يەكەم ، چاپى يەكەم ، ۲۰۱۱ ، چاپخانىە پى نوئى ، سلېمانى .
- (۲) المَفْرَدَات فِي غَرِيبِ الْقُرْآنِ ، أبى القاسم الحسين بن محمد المعروف بالرَّغِيبِ الْأَصْفَهَانِي ، ص ۵۸۴ ، ط : ۱ ، ۲۰۱۲ ، دار ابن الجوزي ، القاهِرَة .
- (۳) الزَّوْجِ الْإِمْلَامِي السَّعِيدِ ، محمود المِصْرِي ، ص ۷۷۸ ، ط : ۱ ، ۲۰۰۶ ، مَكْتَبَة الصَّفَا .
- (۴) لَيْلَة فِي بَيْتِ النَّبِيِّ ﷺ محمود المِصْرِي ، ص ۵۷۵ ، ط : ۱ ، ۲۰۱۱ ، مَكْتَبَة الصَّفَا ، القاهِرَة .
- (۵) صَحِيح مُسْلِمٍ بِشَرْحِ النَّوَوِيِّ ، ج (۷ - ۸) . ص ۴۶ ، ط : ۱۹ ، ۲۰۱۲ ، دارُ المَعْرِفَة ، بيروت لُبْنان .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىماندارانى بەرپۇز: ئىمە چەند شەوئىك بوو لەسەر مەسەلەى ناو خىزان قەسەمان دەکرد. كە بەپراستى بە پىئويستەم زانى لەگەل جەنابتاندا لەگەل ھەموو بېسەر و بېنەرانى ئەم بەرنامانەدا، كە زياتر لەسەر مەسەلەى خىزان قەسە بکەين، چونكە بەپراستى ژيانى دونيا ئەگەر خۆشى بېت و ناخۆشى بېت، پەيوەندى بەناو مالەكەى خۆتەو ھەبە، پەيوەندى بەناو ئەو خىزانەو ھەبە كە ژن و مېرد تىيدا دەژين.

ئىنسان لە دونيادا دەتوانىت لەدەرەو ھەبەنا بە خودا دوژمناپەتى ھەبىت، خەلك دوژمنى بېت بەلام ئىدارە بکات، دەتوانىت لەگەل براكەى خۆيدا چەند سال قەسەى نەبىت، ھاتوچۆى نەبىت. چەند كەسمان بېنيو ھەرچەندە ئەمە گوناخىكى گەورەبە لەگەل براكەى خۆيدا ھاتوچۆى نەبە، بەلام ژيانى ھەر دەپوات، لەگەل خوشكەكەيدا بە ھەمان شىو، بەلام نارەحتى لەو ھەداپە ھەبەنا بەخودا، ئىنسان لە ناو مالى خۆيدا موشكىلەى ھەبىت، و ئاژاوە لە مالەكەيدا ھەبىت ئەو ھەيان زۆر نارەحتە..

زۆر كەس بوون ئەوانەى چەند سال دوژمناپەتى چەكداريان بوو، لەدەرەو ھەبە مالى خۆيان، بەلام چونكە لە ناو مالەكانى خۆياندا پتەو بوون ھەر مانەو، زۆر كەس شىش ھەبوو لەدەرەو ھەبە زۆر حورمەتداربوو، بەلام چونكە لە ناو مالەكەى خۆيدا ئاژاوەى ھەبوو فەوتا، ئىتر ئابپووى چوو.. سەرگەردان بوو.. مندالى لىك ترازو..

لەبەرئەو ئەو كەسانەى تازە ھاوسەراپەتى پىكەدەھىنن، بەرپۇزان زۆر ئاگادارين ژيانى ھاوسەرى خۆت قەت بە قوربانى كەس مەكە، ھەرگىز گوئ پامەگرە بۆ قەسەى ئەم و ئەو لە دەرەو، چونكە ھىچ ژنىك ئەگەر عاقل بېت و دلنیا بېت لەو ھەبەى كەس بە قەدەر مېردەكەى خۆى دلسۆزى نەبە، كەس بەقەدەر ھاوسەرەكەى خۆى مەحرەمى نەبە، ھە

ھېچ پىاويك بەپىزان ھەر كەسنىڭ دىلسۆزى بىت بەقەدەر ژنەكەي خۆي دىلسۆز نى، ۋە مەحرەمى نى، مەن ئەۋ پىرسىيارە لە بەپىزتان دەكەم كە شتىكى مەعلومە تو خودا ئەۋەي كە ژن و مىرد لەلەي يەكتر ئاشكرايىان ھەيە، پىويان دىت لەلەي يەكتر شتىك بلەين، شتىك نىشانى يەكتر بەدەن؟ ئايا لەي كەس دەيلىن؟

پىاوي ۋاھەيە ئەگەر دايكى بىت، باوكى بىت، خوشكى بىت، بىرەي بىت، لەپىوي نايەت كۆمەلە ئەندامىك كە نەخۆش بىت، شوئىنىكى نىشانى كەسنىكى تىر بەدات.. كەچى لەگەل ھاۋسەرى ژيانىدا زۆر بە ئاسايى دەيلىت.. ژن دايكى خۆي چەندە لىي نىزىكە، تو خودا پىوي دىت كۆمەلە شتىك بۇ دايكى باس بكات؟ بىگومان نەخىزى.. بەلام زۆر بە ئاسايى لەگەل ھاۋسەرى ژيانىدا باسى دەكات. ئەۋ شوئىنانەي يەكتر دەبىين، كەۋاتە ئەمە نىزىكتىن خالى ھاۋبەشە، پەيۋەندىە.

براكەيشى كوشت.. لىك جىا نەبۈنەۋە !!

بەپراستى زۆر جار شت دەخوئىنمەۋە بەپراستى ئىنسان دەچىتە قالبى مۇستەھىلاتەۋە، بەلام پىوۋداۋى مېژۋىيە كەلەم كوردستانەدا پىويانداۋە.. پىاويكى بەپىز بەسەرھاتى خۆي دەگىرپتەۋە، مامۇستايەكىش خوداي لىپرازى بىت لە كىتتەبەكەيدا تۆمارى كىردۋە، دەلىت: پىاويك لەسەرھەتاي ھەشتاكاندا، كۆتايى ھەفتاكان بوو، مالى لەدەرەۋەي شارى سلېمانى، لە دىيەك دەبىت، ئەۋ كاتانە كە ھىشتا دىيەكانى سەر سنورتىك نەچۋو بوون ۋ تەرحىل نەكرا بوون..

ئەم پىاۋە دەلىت: مەن خەرىكى جۋوت بووم، جۋوت دەكرد. لەبەر ئەۋەي ئەۋ كاتە مەكىنە كەم بوو، زەۋىيەكەمان مەكىنەشى بۇ نەدەچۋو، بە گا جۋوت دەكرد، بوو گا جۋوت پى بوو، بە گا جۋوت دەكرد، تەنەنگىك لا بوو، ساچمەسەنگىك لا بوو.. خودا بۇخۆي ئاگاي لىبوو، بە ھېچ نىتتىك لام نەبوو، ھەر تەنھا لەبەر ئەۋەي كە وتە ئەگەر كەۋىك بىت، سوئسكەيەك بىت، كەروئىشكىك بىت، پراويك بەكەم..

له و کاته دا له جووتم، له بناری ئه و شاخه م، ده لئیت: خه ریکی جووت بووم به ماندوو بوونی خۆمه وه خه ریکبووم، وه ختیکم زانی ژن برایه کم پهیدا بوو، کوپکی گه نجی سه ر شیت، هر له دووره وه به جویندانه وه هات بۆلام، وتی: تو کچیشکمان هین ده کهیت و ئاوا ده کهیت و زۆر قسه ی ناشیرینی گوت، وتم: برام وهره نزیك به وه نزیك به وه وه و به خیرهاتنم کرد.. ئه و هر هه ره شه ی ده کرد و ده یگوت: تو ده کوژم، دیاره ناحه زانیک قسه یان بۆ کردوون، وتوو یانه زاواکه تان وای پیگوتوون، منیش له و قسانه بی بهری بووم.

وتم: برا تو برای خیزانه که میت، خالی منداله کانه میت، برا گه وهره ی منیشیت، وه لاهی وهره سویندت بۆ ده خۆم، ده چینه مزگه وت ده ست به قورئاندا ده دهم، خودا ده زانیت ئه و که سانه ی ئه م قسانه یان بۆ تو کردوه درۆیه، جامن که قسه به تو ده لئیم بۆ ده پاریمه وه، قابیله له تو برسم..

ده لئیت: ئه و ده مانچه یه کی پیبوو، له پشتوینه کهیدا، پیشتی فیشه کی تیکردبوو چه کوشه که ی هه لدا بوویه وه، ئاماده بوو من بکوژیت.. له بهر ئه وه وتی: نامه رد هر ئیستا له ناو خه تی ئه م جو تانه دا ئه و نیژم، زۆر له بهری پارامه وه، جووته که م به ره لاکردوو چومه سه ر که له کیک، به س بۆ ئه وه ی وازم لئیه نیت..

وتم: برا ئیمه خزمی یه کین، ئیتر تو برای خیزانه که میت، من چۆن دهستم بچیته خوینی تو، منیش له تاواندا ساچه زه نه که م، به ره وه پرووی ئه و گرتبوو، به لام وازی لئینه هینام و شوینم که وت، دهستی برده بهر پشتوینه که ی ده مانچه که ی ده رهینا، دلتیا بووم که ده یته قینیت.. له و کاته دا شه ی تان زه فه ری پی هینام، هر دهستم جولاند هینه که ی چوو بهر و دهستم لیکیشا، له سه ر دلی دا، له سه ر دلی داو یه کسه ر ژن برا که م به لادا هات.. په لامارم داو ئه ی شه ی تان خۆزگه وانه بوایه، خۆزگه بریندار بوایه..

وتم: (انشاء الله) له دهستی ده دات، پیک له سه ر دلی دابوو، هر ده می به یه کدا نه داو مرد. ساچه زه نه که م به دهسته وه گرت و ده مانچه که ی ئه ویشم هه لگرت، هاتمه وه و کاجووتم له وی به ره لاکرد، به هه له داوان رامکرد، نه مزانی چۆن به سه ر ئه و هه موو په وه زو

بەردەدا گەيشتمە مالەو، شېرزە، نە پشتوئین لە پشتە، نە جامانە لەسەرە، من لە ناو ئیشدا بووم، خیزانم ھاواری کرد ئەي قور بەسەرم ئەو بۆ وادەكەیت؟! پیاوھەكە، وتم: ئافرەت مالمان وئیران بوو، وە لەھی من و تو ژن و میزدیکی بەختەوەر بووین، بە داخەو وە لەھی هیچ مەبەستیکم نەبوو، وە لەھی ئەو براهی تو غەدری لیکردم، وە لەھی بە دەستی من ئەو براهەت كوژدا.. لە بەر ئەو گەردنم ئازاد بکە، ئیئە ژن و میزدیکی بەختەوەر بووین، بە لآم دیارە ھەر ئەو ھەندەمان نسیب بە یەكەوہ بوو، من سەری خۆم ھەلدەگرم و دەرۆم بۆلای كەسێکی دەسەلاتدار، و ئیتر تۆش مندالەكانت بردن و یان بەرەلایان بکەن، یان بیان كوژن، من دەبیئت سەلتە خیزان ھەلئیم..

دەلئیت: خیزانم وتی بەراستتە؟ وتی: وامزانی ئەویش تۆلەم لیدەكانتەو، یان چۆن شتی وات کردووہ؟ وتی: وە لەھی تو پیاویکی بەرئیزیت، تو پیاوی ئەو نیت پیاو بکوژیت، ئەو براهی من كە لە شەق بوو، وە لەھی بۆت ھات لە مالەو لە بەری پارامەو، وتم با بیئەو دەو قسەي لە گەلدا بکە، وە لەھی ئەم پیاوہ زۆر حورمەتی ئیوہ دەگرتت.. ھەرچی سەریکی بە من بگات پیزم لیدەگرتت.. كورہ باشەكەم، برا باشەكەم بە قسەي خەك مەكە، دالنا بووم كارەساتیک دەقەومینئیت، بە لآم ئەو بەكارەساتی خۆی گەشت و بە داخەوہ پرویدا..

بە لآم ئەو عەقەدە شەرعیەي كە من و تۆی حەرامی بە یەك حەلال کرد، بە كوشتنی براكەم ھەلناوہ شیتەوہ. من و تو لە رۆژگاری خۆشیدا بە یەكەوہ بووین، بیشم كوژن من پشتی تو بەرنادەم، بۆ ھەر شوئینیک برۆیت منیش دیم.. ئەگەر شەپیش دەكەیت مالی باوكم بین تەفەنگیکیش بدە دەست من، من لەو پەنجەرەوہ شەپیان لە گەل دەكەم، ھەتا تو رزگار دەكەم، ئەو عەقەدە نابییت ھەلبوہ شیتەوہ بە كوشتنی براكەم!! سەیری ئافرەتی ژیر بەعنی بەراستی من سەرم سوپماوہ!!

دەلئیت: زمانی وشك بوو، ئەمە خەونە برای ژنەكەم جەنازەكەي لەوی بكوئیت، نامادەبیئت ھیشتا پشتی لە میردەكەي نەكات و بەرگری لئيكات..

ده لیت: وتم وه لاهی پیویسته ئیمه خۆمان لابه دین.. هه چهنده وتم تو مه یه..
 وتی: نه به خودا، وتم: تو برپوه مالی باوکت به قسم بکه، وتی: نه به خودا تو
 له کوئی بیت منیش له وی ده بم. له به رنه وه هر شه پوالتیکی پیاوانه ی له پیکرد و، ئه ویش
 به شوین مندا هات.. هه تا ئه وان پیاوان زانین و چوون بۆ جه نازه، ئیمه له دنیه که
 ده رچوو بووین و په نامان بۆ پیاویکی ده سه لاتدار برد.. ماوه ی چند سالتیک به
 ده ربه ده ری ماینه وه له په نای ئه و پیاوه ده سه لاتداره، هه تا خودا په حمی کرد و
 سولحمان کرد و هاتینه وه..

ئو ژنه کس و کاره که ی وتیان: ئیمه له خۆت بی به ری ده که یین، وتی: من ناتوانم
 ده ست له میرده که م هه لبرگم، چونکه ئه و پیاوه هیچ غه له تیکی نه کردوه، ئه م پیاوه
 گوناچه، ئه م پیاوه پیاویکی به پیزه، ئیوه غه درتان لیکرد.. سه بری ئافره تی ژیر، ئه مانه
 به راستی نمونه ن، ئه م پیاوه ی خۆی هه لسه نگاندوه، پیاویکی به پیزه، به هانه ی پی
 گیراوه په لاماری دراوه، ئیتر له ناچاریدا دیفاع و نه فسی کردبیت و قه ده ری خودای ئه و
 ژن برایه ی به ده ستی ئه و کوژدراوه..

جا له به رنه وه به پیزان ئه مه خیزانه، ئه مه ئه و خیزانانن که هیچ پوداویکی دلته زین
 ناتوانن له یه کیان جیا بکه نه وه، خۆزگه هه موو خیزانه کان ئاوا پته و بونایه، نه ک له سه ر
 شتی ساده، ژنی واهیه، جاری واهیه، ئافره تیکی دوو زمان یه ک قسه ی بۆ
 ده گپرتیه وه، ئه میش یه کسه ر برپوا ده کات. پیاویکی واهیه که سیکی ناچه ز دووقسه ی بۆ
 ده کات یه کسه ر برپوا ده کات.. یه کسه ر په لاماری ژن و منداله که ی خۆی ده دات، ده لیت:
 فلانه کس وای وتوه..

چارەسەرى قورئان بۆكۈشەي ژن وميڭد:

جا قورئانى پېرۆز ئامازەمان بۇ دەكات، ئامۆزگاريمان دەكات، ئىمە باسى گېر و گرفتمان كرد... ئەم پەمەزانه ھەر كەسيك گرفتى خىزانى ھەبە با گوئى لە قورئان بگريئت. با ئەگەر دەپرسىت چارەسەرم چيە؟ خودا ۋەلامى دەداتەۋە:

﴿وَالَّتِي تُخَافُونَ نُنَزِّلْهُنَّ﴾ (۲۱) ئەي ئەۋ پياۋانەي دەترسن خىزان و شېرازەي

خىزانتان ھەلبوھ شىت، ژنە كانتان لارە ملن، خىزانەكەت بى گوئيت دەكات، ئەم خىزانە خەرىكە لە سەكەي خۇي لادەدات، ئەم ئافرەتە پۆژ بە پۆژ خراب تر دەبيت. خودا بەچەند قۇناغىك چارەسەرى بۇدانائەۋە.. ۋەك دەفەرموويت:

يەكەم: ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ئامۆزگارى كردن

يەكەم جار ئامۆزگارى بکە، مەۋعيزەي بکە، جا ۋەعز لەگەل نەصیحەدا جىاۋازى ھەبە، خودا ئافەرموويت نەصیحەتيان بکەن.. دەفەرموويت ﴿فَعِظُوهُنَّ﴾ ۋەعزبان بدن. ۋەعز ئەۋەبە لەكاتى ئامۆزگارىيەكەدا غەيرى ئەم ژن و پياۋە كەس ئاگاي لىنەبيت، نابيت لەبەر چاۋى دايك و باوك و كەس و كار و خوشك و برادا نەصیحەتي ژنەكەي بكات. دەفەرموويت: ئەي پياۋ ۋەرە لە شوئىنك دا، لە ۋكاتەدا كە جەۋ ئارامە، چونكە جەۋى گفنگۆك بەپىزان دەبيت ۋەختى بيت..

ئىستا تۆ كاتىك تۆۋ دەچىنيت بۆئەۋەي ئەم تۆۋە بەرھەم بيت دەبيت زەۋبەكە گونجاۋ بيت، وانى؟ ئەينا كام تۆۋ و گەنمەي جوانە و پاك و بزاردەبە، ۋەرە تۆ بەسەر ئەۋ شاخە پەقەدا بېرپۆژە بزانه دەرويت؟ نەخىر، ناروئيت.. ئەگەر بېشپرويت ھەر دانەي لە شوئىنك دەرويت، دەبيت زەۋبەكە گونجاۋ بيت، دەبيت تۆۋەكەش گونجاۋ بيت، زەۋبەكە كەشەكەبە، كە قەسەي تىدا دەكەيت، ئايا ئەۋ ژنە لە ۋكاتەدا مېشكى لەسەر خۇبەتي؟ ژنەكە لە ئەۋبەپى تۆپەيدايە پياۋەكە بچيت نەصیحەتي بكات بە گوئيدا ناچيت..

ئەو تۆرپەيە، لىيى بگەپئى با ھىۋاش بېتتەۋە، لە كاتىكى ئاراميدا نانئىك بەيەكەۋە بخۇن، دەست و ديارىك بەرە مالەۋە، پووت خۇشبېت، دەفەرموو ۋەرە ژنەكە ئىمە جار جارئىك گفئوگۇي ناخۇشمان ھەبوۋە، ۋەرە با ئەمجارە ئامۇزگارنى بەكتر بەكىن، گۇي لەيەكتر بگرىن.. بزانىن بۇ لەگەلە يەكتر خراپىن؟ خودا نەخواستە كەسىك قسەي بۇكردوويت؟ يان من ھەلەيەكم ھەيە؟ بە زمانئىكى شىرىن بۇي بچىت، دەبېت تۆۋەكەش جوان بېت، ئىستا زەۋيەكە چەند لەبار بېت، كەشەكەشى ھەبېت، تۇ ئىستا بچىت تۆۋ بېۋىنىت نابېت، وانىە؟ دەبېت بارانى پەلەبېت.. ۋەختى تۆۋ چاندن بېت، ۋەختى خۇي بېت، ئەمجا بەرھەم دېت.. تۆۋەكەش ئەۋ قسانىە، دەبېت بۇاردە بېت، تۆۋىكى پاك بېت، نەك لە كاتى نەسىحەتدا جۆين بلىيت، ئەمەش بۇخۇي نابېتە (وعظ) خودا دەفەرموويت: (فَعِظُوهُنَّ) بە نەرمى بە جوانى لەكەش ۋە ھەۋاي خۇيدا، لە كاتىكدا كە ئەم خىزانەت ئارامە بەنەرمى قسەي بۇ بەكە..

خوداي بە بېر بەئىنەۋە بلىي دەبېت لە خودا بترسىن، ئىمە ھاوسەرى بەكىن، ئەي چەند سال تۆ لەۋانەيە ئاۋاتت بوېت شوۋ بەكەيت، من ئاۋاتم ھەبوۋە خىزانم ھەبېت، حەيف نىە ئىستا ئەم لانە ۋ ھاوسەرىەي خۇمان لەيەك بشىۋىتىن؟! حەيف نىە ئەم مندالانەمان سەرگەردان بەكىن؟! مەۋعيزە بەپۇزان ئەۋەيە: (فَعِظُوهُنَّ) خودا دەفەرموويت بە نەرمى ئامۇزگارىان بەكەن..

دوۋەم: جىابونەۋەلىيى بۇسەرچىيى

﴿وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾ چەند جار ئەم ئامۇزگارەت كرد. چەند مانگ لەگەلى پۇشتى ھىچ سوۋدى نەبوۋ، ژنە يەك قسەي بە گويدا نەدەچوۋ، خودا دەفەرموويت ئەمجارە لە ناۋ جىگادا لەگەلى پامەكشى، ﴿وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ﴾ جا سەيرى نۇد كەس ھەبوۋە ئەم ئايەتانەي بە ھەلە تەفىسر كردوۋە، ۋتۆۋيەتى: ژۇدەكەي بۇ

بەجىبەيئە، نا.. بەلام سەيرى قورئان بىكە (فى) حەرفى جەررە، لە زمانى عەرەبىدا بۇ زەرفىيەتە، واتە لە ناو يەك جىگادا لەگەلى بخەو، بەلام ئەمجارە باوەشى پىدا مەكە، پشتى تى بىكە، ئەم جارە جىماعى لەگەل مەكە، بۇ ئەوئە پىيى بلىت ئەي ژنەكە من تۆم بە جىماع و سىكس و جنسەوہ ناوئەت..

ئىمە پىش ئەوہ ھاوسەرى ژيانى يەكترىن، ئەگىنا من پىاوئىكم زۆر لەوہ بەھىزترم، دەتوانم ھىچ كارتىكى جىماعىشم پىت نەبىت، مەسەلە ئەوہ نىە مەجبورى كاتىك من نامۆزگارىم كرديويت، ئەوہتا لە ناو جىگادا لەگەلت دەخەوم و دەست نوئىزم لىت ناشكىت.. ئەھا (فى أَلْمَضَاجِ) جىگاگە چۆل مەكە، مەيەلە مندالەكانت ھەستت پىبىكەن، كە ئەم ژن و پىاوہ ناكۆكيان ھەيە، ژوورەكە بە جى مەھىلە، جىگاگەش بە جى مەھىلە، بەلام جىماعى لەگەلدا مەكە، پشتى تىبىكە..

ئەگەر ئەمە سودى ھەبوو، ژنەكە بە ناگا ھاتەوہ، راپچەكا، بلى ئەھا ئەو پىاوہ كە بە ھەياتى بەبى من نەدەژيا، ئىستا ئەوہتا لە ناو جىگادا پشتەم تىدەكات.. ديارە من زۆر ھەلە بووم، ئەگەر بە ھۆش خۆى ھاتەوہ، داواى لىبوردى نەكرد، ھەر بەكردەوہ داواى لىبوردى كردد.. ئەوئە پىوئە تىكردىوہ، تۆش ئەو لاپەرە ھەلدەوہ..

سېيەم: ﴿وَأَضْرَبُوهُنَّ﴾ لىدانى دلسۆزانە

ئەگەر جىابونەوہ لەجىگا سودى نەبوو، خوداى گەرە دەفەرمووئەت: ﴿وَأَضْرَبُوهُنَّ﴾ راپچەكئە بە لىدان بەلام لىدان، مەعناى دار كارى نىە، لە شەرعدا دەفەرمووئەت كابرا بە سىواكەكەى كە لە پشتوئىنەكەى داىە بىكىشىت بە پوومەتى ئافرەتەكەيدا، بلى ئافرەت بە ھۆش خۆت وەرەوہ، بۇ خاترى خودا، ئەم (ضرب) ھە خەلك وادەزانئەت بە كۆچانئىكى ئەستور دار كارى بكات و لا سەرى بىئىتە خوارەوہ..

برا (ضربى) قورئانى وانىە، ئەم لىدانە ئەزانن وەكۈ چى وايە؟ ئەھا كابرا لە ھۆش خۆى دەچىت، چەند جارمان بىنبىوھ پىاو كوپر يان كچ بوراووھتەوھ، خىرا توزىك ئاۋ بە دەم وچاويدا دەكەن و ئاۋا بە ھىۋاشى زلە لە بنا گوئى دەدەن.. وانىە؟

ئەو كەسەى جارى واھىە دكتور واى لىدەكات، رايدەچلەكىنن، ئاۋا سنگى دەگرن بۆ ئەوھى بە ئاگاىتتەوھ، ئەو لىدانە ئايا لىدانى تورپەى و پقە؟ نە خىر.. ئەو زلانەى لىتى دەدرىن لىدانى بە ئاگا ھىنانەوھىە، ئەو لىدانەى پىاۋىش بۆ ژن لىدانى بە ئاگا ھىنانەوھىە.. دەلىت: ئافرەت بۆ خاترى خودا بە ئاگا وەرەوھ، من ئەو پىاوھەم بە عومرى خۆم دەستم لە تۆ بەرز نەكردۆتەوھ، كەچى وا ناچارم دەكەيت. ناچارم دەكەيت بە ئاگات بەئىنمەوھ، من بە ئاگات دەھىنمەوھ بۆ خاترى خودا با لىمان تىك نەچىت.. با لىمان نەشىۋىت.. ﴿فَإِنْ أَطَعْتَكُمْ﴾ جا ھەندىك لە عولما دەفەرموون كلاۋەكەتى پىدا بكىشە، موھىم ئەوھىە ئەم بە ئاگا بەئىنەتەوھ.. دەستى لى بەرز نەكردۆتەوھ، ئەينا ئەوھ لە دىندا قبول نىە..

پىغەمبەر ﷺ فەرموۋى: پىاۋى مسولمان ھەرگىز لە رومەتى ژنەكەى نادات، ناپىت زلەى لىبىدات، ناپىت شەقى لىبىدات، ناپىت لەبەرچاۋى خەلكدا بىشكىكىت، ناپىت لە كۆلاندا لىتى بدات.. پىاۋى وا ھەبووھ دواى ژنەكەى كەوتووھ دوو گەرەك پراۋىناوھ، ئەوھ لە دىنى خودادا جىئى ناپىتەوھ، (وَأَصْرُبُوهُنَّ) دەبىت لە ناۋ مالدا بىت، دەبىت وەكۈ ئەو كەسەى دەبورىتەوھ تۆ بەئاگاي دەھىنەتەوھ، راپچلەكىنە، بلى تۆ ئافرەت لە خەوى غەفلەتدايت، تۆ بىھۆش بوۋىت، تۆ بەنج بوۋىت.. تۆ قسەت بۆكراوھ..

تكات لىدەكەم وەرەوھ ھۆش خۆت، ئەم ھەموو قسەم بۆ كردى، ئەو ھەموو ناۋ جىگايە تەركم كردى ئەمجا تۆرەى ئەوھىە بە ئاگات بەئىنمەوھ، راپچلەكىنن، ئەھا جارى واھىە كابرا بوراووھتەوھ دكتور ئەو كارەبايە لەسەر سنگى دەدات، رايدەچلەكىنن.. ئەھا ئەم نمونانە بىنە بەرچاۋتان، ئەو كەسە جارى واھىە خەرىكە دەمرىت، دلى

دهوستیت، کاره بای لیده دات.. دکتور قیاسی سی سم نهو جسمه بهرز ده کاته وه، ده لیت نه گریه زهره رچی تیدا مابیت، نهو کاره بایه ده یهینیته وه هوش خوی..

نه م لیدانهی پیویش ده لیت: یه زهره هوشی مابیت نه مه دوا جاره، دوا فرسته، وه ره وه هوش خوت با خیزانمان لیه لئه وه شیت. (فَإِنْ أَطَعْنَاكُمْ) نه گریه نه که به ناگاهاته وه، وتی: وه لاهی پیاره که راست ده که یت. وه لاهی من خه تابار بووم، با ده دست پیبکه یه وه به زیانکی نوی..

﴿فَلَا تَبْغُوا عَلَيْنَ سَبِيلًا﴾ خودا له قورئاندا ده فهرموویت: ئیوهش خراپه یان به رامبر مه کن، تو ستم مه که، نه ما مه لی تازه قهت لیت خوش نابم، تازه قسه که وته به ینمان، نانا، توش نهو لاپه رپیه مه لده وانئ و زیانکی سر له نوی ده دست پیبکه نه وه..

به پریزان: نه مه بنه مای قورئانیه پیغمبرهی خودا ﷺ نه مهی به کرده وه به بیان کردوه.. کوتای مه وعیزه که مان ده چینه خزمهت پیغمبرهی خودا ﷺ، سلواته کانمان لیده دهین و ده لیتین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
 (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

گومانی خراپی به پیغمبرهی برد !!

پیغمبرهی خودا ﷺ نه م نهرمه لیدانهی به کارهیناوه له کانتیکدا که خاتوو (عائیشه) که له فهرموودهی صه حیددا ده فهرموویت: شه ویکیان پیغمبرهی خودا ﷺ دره نگ له مزگوت گه رپیه وه، لهو کاته دات من خوم کرد به خه وتوو، پیغمبرهی ﷺ به هیواشی پیلاوه کانی داکند و پشتوینه کهی کرده وه و میزه ره که و کلاره کهی دانا، لهو کاته دات

وانه ی بیسته و سپینه
 ۲۲
 چارسه سری کیشهی خیزانی

خەرىكبوو پاكشى، پېغەمبەر ﷺ ديسان خۆي ئامادە كرده وە وەكو يەككە بانكى بكات، پېغەمبەرى خودا ﷺ بەبى چرپە، وام خۆ لە خەو خستبوو، وای دەزانی خەوتووم.. لەو كاتەدا پىلاوھەكانى بەدەستەو ەرت و بە ھىواشى دەرگاگەي كرده وە، كە چىرەي دەرگاگە نەيەت.. دەرگاگەشى بە ھىواشى پىوھدايەو و پىلاوھەكانى لە دەروھە لە پى كەرد، پۆشت..

وتم: ئەمە پېغەمبەرى خودا ﷺ مەبەستى ئەو بوو بزانیتمەن خەوم لىكەوتووه يان نا، ئاخۆ بۆلای چ خىزانىكى تری بچیت، بە ھىواشى شوپنى كەوتم، ھەتا لە مزگەوت دوركەوتەو بەرەو گۆرپستانى (بقیع) پۆشت.. گۆرپستانى (بقیع) ئىستا لە تەنىشت مزگەوتى پېغەمبەر ﷺ، پىوھى جوت بوو.. ئەو زەمەنە فەترەيەكى زۆر لە بەينیان ھەبوو، مزگەوتەكە زۆر گەورە نەبوو، زۆر پۆشت ھەتا چووھ سەرگۆرپستانى (بقیع)، دەفەرموویت: بېنىم لەوئى نوپۆزى كەرد و دوغای كەرد بۆ شەھیدانى (ئوحد) و، ھەموو شەھیدانى ئىسلام، زۆر گریا.. دەیفەرموو: یارەبى خودالىتان خۆشبیتم، ئەي ئەو كەسانەي پۆج و گیانى خۆتان بە ئىسلام بەخشی، یادى صەحابەكانى دەكردەو، یەك یەك ناوی دەھینان، دوغای خىرى بۆ دەكردن..

دەفەرموویت: لەو كاتەدا مەن وتم ئای لە چ حالئىكدام و پېغەمبەرى خودا ﷺ لە چ حالئىكدايە، مەن چەند ھەلە بووم.. ئەمجا پېغەمبەر ﷺ گەپایەو..

دەفەرموویت: مەنىش خىرا گەپامەو، پېغەمبەر ﷺ تۆزىك خىرا پۆشت، مەن خىراتر، پېغەمبەر ﷺ بە گورگە لۆقە دەپۆشت، خىرا فریای مالمەو بەكەوتەو، مەن بەپاكردن پۆشتم، خىرا دەرگاگەم كرده و خۆم كەردە ناو جىگا و خۆم كەرد بە خەوتوو.. بەلام لەبەر ئەوھى پامكردبوو، ترسابووشم، وەكو كەسكە كە كەتنىكى كەردوو، كارىكى نابەجىي كەردوو، ھەناسەم تەنگ بوو، دلم بە خىراي لىي دەدا لەسینەمدا..

پېغەمبەر ﷺ كە ھات بە ھىواشى دەرگاگەي كرده و، بەلام كاتىك سەیرى مەنى كەرد، ئەو كەسكى ئارام نەي، بۆ ھەناسەت واتوند بوو؟! ئەو بۆ وات لىھاتوو؟

ۋەت: ھېچ نە..

فەرەمۇي: پېم دەلىت يان خوداي پەرۋەردگار خۆي ئاگادارم بىكاته ۋە؟

ۋەت: ۋە لاھى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ھېچ لە تۆ ناشاردېتە ۋە، دلنىام خودا ئاگادارت دەكاته ۋە، حال ۋە مەسەلە يەكى ۋابو، من گومانى خراپم بە تۆ برد..

دە فەرەمۇي: پېغەمبەر ﷺ فەرەمۇي گومانى خراپ؟! بە ۋە لاھى ئە ۋە (جېرىل) بانگى كردم، بە لام من ۋامزانى تۆ خە ۋتوويت، لە بەر خاترى تۆ كە خە ۋە كەت لى تىك نە چىت ۋ نە ترسىت بە تەنھا، ئە ۋە نە بە ھىۋاشى دە رگا كەم كرده ۋە، تا تۆ خە ۋە كەت لى تىك نە چىت.. ئە يىنا من چۆن خۆم دە دزە ۋە..

دە فەرەمۇي: لە ۋ كاتە دا پېغەمبەر ﷺ مستىكى لە سەر سنگم دا.. فەرەمۇي: بە ئاگا ۋە رە ۋە، ئە ۋ گومانە خراپانە فرى بدە، چۆن پېغەمبەرى خودا فىل لە خىزىانى دە كات؟ ئە مە لە پېغەمبەرى خودا نا ۋە شىتە ۋە.. ئە ھا ئە ۋ زەر بە يە، ئە ۋ لىدانە، لىدانى رىق نە بو ۋە، لىدانى بە ئاگا ھىتانە ۋە بو ۋە.. ئە ۋ سىنەت بە ئاگا ھىتە ۋە، ئە ۋ رىق ۋ قىنە فرى بدە.. ئە ۋ ئە ۋ لىدانە يە بە ئاگا ھىتانە ۋە يە..

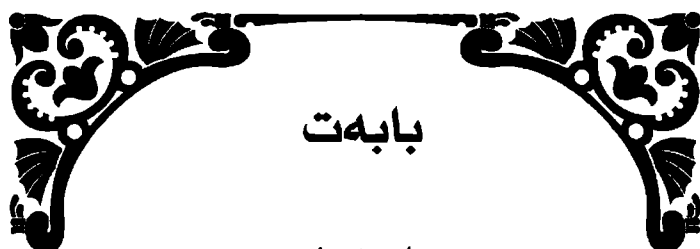
ئومىدە ۋارم كە خىزىانى مسولمانان ھە موومان بە ختە ۋە رىبن. ھە موومان لە ئاۋا ۋە ي خىزىانى بە دورىبن. ئە ۋ خىزىانانە ي ئا كۆكن خوداي گە ۋرە پەحم بە حالىان بىكات. ئە ۋ كوپ ۋ كچانە ي تا ئىستا خىزىانىان بە يە كە ۋە نە نا ۋە، ژيانى ھاوسە رىان بۆ نە پە خسا ۋە، يار پە بى خودايە بە دللى خۆيان توشى ھاوسە رى حالال ۋ دىندارى خۆيان بن.. خوداي گە ۋرە كار ئاسانىان بۆ بىكات..

ۋە ھە تا شە ۋىكى تر ۋ بە رنامە يەكى تر لە خزمەت پېغەمبەرى خودادا بە خوداتان دە سپىرم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ).

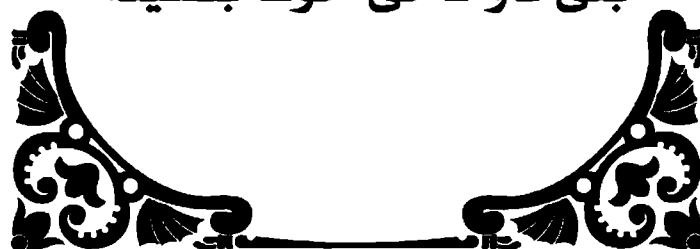
وانه‌ی بیست و چوارم

بابهت

مهر دبه‌و

بتی ناو ناخی خؤ بشکینه

وانه‌ی بیست و چواره

مه‌ردبه و بتی ناو ناخت بشکینه

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّبْعُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ﴿البقرة﴾ .

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿فَلَا تَطْعِ الْمُكْذِبِينَ﴾ ﴿٢٤﴾ وَدُؤُوا لَوْ تَدَّهِنُ فَيَدْهِنُونَ ﴿٢٥﴾ الْقَلَمِ .

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَذُرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الزَّيْتِ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ﴿٢٦﴾ فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَاذْتَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللهِ وَرَسُولِهِ... ﴿٢٧﴾ الْبَقْرَةَ .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: (الرِّبَا سَبْعُونَ حُبًّا ، اَيَسْرُهَا اَنْ يَنْكِحَ الرَّجُلُ اُمَّهُ)

- صَحِيحٌ ، رَوَاهُ ابْنُ مَاجَةَ : (٢٢٧٤) وَصَحَّحَهُ الْاَلْبَانِيُّ فِي صَحِيحِ الْجَامِعِ : (٣٥٣٩) .

* وَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: (دِرْهَمٌ رِبَاً يَأْكُلُهُ الرَّجُلُ وَهُوَ يَعْلَمُ اَشَدُّ مِنْ سِتِّ وَثَلَاثِينَ

رَنْبِيَةً) - صَحِيحٌ ، رَوَاهُ اَحْمَدُ ، (٢١٤٥٠) . وَصَحَّحَهُ الْاَلْبَانِيُّ فِي صَحِيحِ التَّرْغِيبِ وَالتَّرْهِيْبِ :

(١٨٥٥) .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: (لَا تَكُونُوا اِمْعَةً ، تَقُولُونَ : اِنْ اَحْسَنَ النَّاسُ اَحْسَنًا ، وَ اِنْ

ظَلَمُوا ظَلَمْنَا ، وَ لِيَكُنْ وَ لِيَصْنُوا اَنْفُسَكُمْ ، اِنْ اَحْسَنَ النَّاسُ اَنْ تُحْسِنُوا وَ اِنْ اَسَاءَ

وَ اَفْلَا تَظْلَمُوا) - رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ (٢٠٠٧) وَ قَالَ مُحَقِّقُ الْجَامِعِ الْاَصُولِ: (١١ / ٦٩٨) حَدِيثٌ

حَسَنٌ .

* عَنْ جَابِرٍ : (لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَكَلَ الرِّبَا ، وَ مَوْكَلَهُ ، وَ كَاتِبَهُ ، وَ شَاهِدِيهِ وَقَالَ هُمْ سَوَاءٌ) - رَوَاهُ مُسْنِمٌ : (۱۵۹۸) .

* قَالَ الْإِمَامُ عَلِيٌّ : (إِنَّ هَذِهِ الْقُلُوبَ أَوْعِيَةٌ ، فَخَيْرُهَا أَوْعَاها لِلْخَيْرِ ، وَ النَّاسُ ثَلَاثَةٌ : فَعَالِمٌ رَبَّانِيٌّ ، وَ مُتَعَلِّمٌ عَلَى سَبِيلِ نَجَاةٍ ، وَ هَمَّجٌ رِعَاغٌ أَتْبَاعُ كُلِّ نَاعِقٍ ، لَمْ يَسْتَضِيئُوا بِنُورِ الْعِلْمِ ، وَلَمْ يَلْجَأُوا إِلَى رُكْنٍ وَثِيقٍ) - الْإِعْتِصَامُ ، لِلشَّاطِبِيِّ ، ج ۲ ، ص ۳۵۸ .

* عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَمِّهِ أَبِي طَالِبٍ : (قُلْ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، أَشْهَدُ لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) - رَوَاهُ مُسْنِمٌ .

* قَالَ أَبُو طَالِبٍ : (لَوْ لَا أَنْ تَعِيرَنِي قَرِيشٌ ، يَقُولُونَ : إِنَّمَا حَمَلَهُ عَلَى ذَالِكَ الْجَزَعِ ، لِأَقْرَرْتَ بِهَا عَيْنَيْكَ ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ : (إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ) الْقِصَصُ : ۵۶ .

سهرچاوه‌کان :

- (۱) الموسوعة المنبرية في خطب الجمعة والعيدين ، محمد عبدالعاطي بحيري ، ج ۱ ، ص ۲۹ ، ط : ۱ ، ۲۰۱۲ ، دار التوفيقية ، القاهرة .
- (۲) موسوعة نظرة النعيم في مكارم أخلاق الرسول الكريم ، مجموعة من المختصين ، ج ۹ ، ص ۳۹۹۶ ، ط : ۸ ، ۲۰۱۲ ، دار الوسيلة ، السعودية .
- (۳) روضة المتنزه ، شرح بداية المتفقه ، أيمن علي موسى ، ج ۲ ، ص ۲۰۱ ، ط : ۱ ، ۲۰۱۰ ، دار ابن رجب ، القاهرة .
- (۴) بهخته‌ور بژی ، د . محمد عبدالرحمن العريفي ، و : هيمن محمد علي ، ل ۳۱۴ - ۳۱۹ .
کتبخانه‌ی : (نارین) هولیر .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىمانداران و خوداناسانى بەرپۆز: ئەمشەوئىش لە خزمەت پېغەمبەرى خودادا ﷺ قسە
لەسەر بابەتئىكى تەردەكەين، كە رەنگ بېت بۆ ئەمپۆى ئىمە زۆر پىويست و زەرور بېت.
لە كاتى چونمان بۆ خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ با دياربەكانى خۆمان، سلاواتەكانى
خۆمان بنىرىنە خزمەتى و بلىين:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)
(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

پېغەمبەرى خودا ﷺ لە شارى مەدینە بوو ھۆزى (سەقىف) ھۆزىك بوون،
بەمالەيەكى گەرەبوون، قەوم و عەشیرەتئىكى گەرەبوون.. ھاتنە خزمەت پېغەمبەرى
خودا ﷺ وتیان: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ بەراستى ئىمە بۆمان دەرکەوتوو ئەم
پىيازەى تۆ، ئەم ئاینەى تۆ پىرۆزە، كە ئاینى ئىسلامە، ئاینى سەرجم پېغەمبەرانى
پىشوو، بەراستى ئاینئىكى حق و راستە، ئىمەش ھاتووین لە خزمەت جەنابتان پەيامى
خودای پەرورەدگار و ھەرگىزىن و مسولمان بېين..

پېغەمبەرى پىشەوامان بەراستى گەشایەو، بەراستى دلى خۆشبوو.. ھۆزى (سقىف)
دەیانەوئىت بېتە ناو ئەم دینەو، ئەي سوپاس بۆ تۆ خودایە، كە پېغەمبەرى خودا ﷺ
دلتنەنگى بەس بۆ ئەو بوو خەلك مسولمان نەبن..

﴿فَلَعَلَّكَ بَنخِعَ نَفْسِكَ عَلَىٰ آثَرِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا﴾ (الكهف)

لە سورەتى (كەف) دا خودای پەرورەدگار دەفرمووئىت: ئاگامان لىتە كە خەرىكە
سینەت شەق دەبېت لە داخان ئەي ﴿محمد﴾ ﷺ كە دەبىنئىت ئەو خەلكە ئىمان نایەن،

پېغەمبەرى خودا ﷺ كاتىكش زۆر شادومان دەبوو كاتىك كە دەبىيىنى خەلكانىك بەرەو رەحمەتى ئىسلام دىن، لە ئاگرى جەھەنم پزگارىيان دەبىت..

رېبا مەخۇن

زۆر شادومان بوو بەم ھۆزە بەلام فەرمووى وەرن ئاوا كويزانە شوين دىن مەكەون، وەرن پرسیار بکەن.. تىبگەن.. بزەن دىنەكە چىە؟

وتیان: وەلاھى خۆ ئەمە شتىكى باشە ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، لەبارەى سى شتەو پرسیارت لىدەكەين. ئىمە قەومىكن موبتەلا بووین سالانىكى زۆرە بەرېبابازىەو، كەسمان قەرز نادەين بە كەسمان ئىلا بەرېبا نەبىت، رېبا ئەوئە بە كە تۆ دىنارىك بەدەيت بە كەسىك، (گەلایەك) سەد دۆلارىك، دەبىت لەوسەرەو سەد و بەك دۆلارى لىبىستىنەيت، ئەو بەك دۆلارە رېبايە، وەكو ئەو وایە شەرت لەگەل خودا كرىبىت.. پەنا بە خودا، وەكو ئەو وایە ئىنسان ئەگەر رېبا سى و شەش پلە بىت، لانى ھەرە كەمەكەى وەكو زىنا كرنە لەگەل دایكت.. پەنا بە خودا، زۆر گوناحىكى گەورە بە خودا بمان پارىزىت..

وتیان: ئىمە لەدیر زەمانەو قەت پىاوەتیمان نەكردووە، پارەمان بەس بەرېبا داو، ئایە لە دىنى ئىسلامدا چۆنە؟

پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: ھەتا ھەتايە رېبا ھەرامە، ئەو دەرگایە بە ھىچ شتوئە بەكەس ناتوانىت بىانكاتەو..

زىنامەكەن

وتیان: ئەي لەبارەى زىناو؟ ئىمە بەپاستى خەلكىكى زۆرمان ھەبە ھەزى لە ژنھىنان و شوو كرن نىە ھەزى لەوئە بە مندالى نەبىت و بارى گرانى خىزان نەكەوئە سەرشانى، ھەر وا لەبەلا بۆخۆى زىنا دەكات..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فرمىدى: ھەتا ھەتايە لە ئىسلامدا داوۋىن پىسى كۆتايى پى ھاتوۋە، نەك ھەر زىنا، بەلكو پېشەكەكانى زىنا ھەرامە، ﴿وَلَا تَقْرُبُوا الزَّيْنَى﴾ فرمىدى: لە دىنى ئىمەدا تەوقەكردن، نەزەپى ھەرام، بەيەكەوھبوونى ئن و پياوتىك بەتەنھا، لە مەجلىسىكدا ئەگەر زىناش نەكەن، ئەو پېشەكەكانى زىنان ھەرامن. وتيان: ئەي لەبارەي عارەقەوھ؟ ئىمە زۆرەي خواردنەكانمان بە عارەقەوھ دەخۆين. ئىمە قەومىكى عارەق خۆرىن..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فرمىدى: عارەقىش (أُمُّ الْخَبَائِث) داىكى تاوانەكانە، ئىنسان كە عەقلى لە دەست دەدات، توشى زۆر گوناح دەبىت. لەبەرئەوھ عارەقىش لە دىنى ئىمەدا ھەرامە، لەبەرئەوھ ئەگەر ئىوھ مسولمان بن ئەي ھۆزى (سقىف) دەبىت: رىيا نەخۆن.. دەبىت زىنا نەكەن.. داوۋىن پىسى نەكەن.. داوۋىن پاك بن، عارەق نەخۆن.. ئەوھ گوناحى گەرەبە.

وتيان: وھلاھى ئەم سى شتەي تۆ دەبىتت ھەمووى لە مەصلەحتەي خۆمانە، لەبەر ئەوھ بېيار دەدەين، وھەد بىت ئەمانە ناكەين.. ئىمە كە مسولمان بووین دەتوانىن زال بىن بەسەر خۆماندا، لەو سى بەلايە، لەو سى گوناحە خۆمان بە دوور دەگرىن.

بەگانان بشكىن

پېغەمبەرى خودا ﷺ فرمىدى: دەي ئىستا موشكىلەتان چىە؟ ئەوھى ئەمشەو باسى دەكەين ﴿ئەي پېغەمبەرى خودا موشكىلەم ھەبە﴾ ئەمانەي ھۆزى (سقىف) دەبىلن: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئىمە بەك موشكىلەي زۆر گەرەمان ھەبە، لەو وھختەدا دەمانەوئىت مسولمان بىن ئەمە لە ناخماندايە، وھلاھى ئىمە بىتېكمان ھەبە، ئەو بەتە خودامانە، (نَعُوذُ بِاللَّهِ) شتېكى زۆر گەرەبە، عەزىمە، چەندىن سالە خزمەتى دەكەين، ھەموو سالتىك خاوپنى دەكەينەوھ، بە سمارتە ساف و لوسى دەكەين.. خواردنى بۆ دادەننن.. بىتى بەرد!

پېغمبەرى خودا فرموى: ئەوە خودا نىە، ئەوە بەردىكى بى گىانە، ئەوە خۇ ھىچ دەسلەتتى نىە، واجبە ئەو بتە بىشكىنن.. كە پېغمبەر ﷺ فرموى بتەكە بىشكىنن، ھەر ھەموويان لەرزىن، وتيان: ئەي پېغمبەرى خودا بە خودا خواكەمان بزائىت بە ھىلاكمان دەبات.. ئەوەندە بى عەقلىبون! ئەمە بىر و باوہرە بەرپزان، بىر و باوہرە، عەقىدە زۆر موشكىلەيە، كە چووہ ناو دلى ئىنسانەوہ، ئەمانە ھاتوون مسولمان بن، بەلام لەو وەختەوہ بىر لەوہ دەكەنەوہ.. وتيان: كى جورئەتى ئەوہ دەكات ئەو بتە بىشكىننيت..

ئىمامى (عمر) لەوى بوو فرموى: ھاوار بۆئىوہ، ئەوہ بەردىكە، ئىوہ بەرد دەشكىنن دەيكەن بە خانوو، ئى وەلاھى ئەو بتەش ھەر وەك ئەو بەردەيە، ئەو بەردەي لەو شاخە تىك دەدەن دەيكەن بە خانوو، چ فرقىكى ھەيە؟

وتيان: ئىمە نەھاتوون بۆلاي تۆ ئەي (عمر)، تۆ قسە مەكە، ئىمامى (عمر) قسەي نەكرد. راستە ئەوان نەھاتوون بۆلاي ئەو، ئەوان پىرسىيار لە پېغمبەر ﷺ دەكەن. تەداخولى شتىك مەكە كە پەيوەندى بە تۆوہ نىە، پىرسىيارمان لە تۆ نەكردوہ..

وتيان: ئەي پېغمبەرى خودا ﷺ ئىمە مسولمان دەيىن، بەلام بۆ ئەوہى بتەكە عاجز نەيىت، تا دوو سالى تروازى لىبھىنە، با بتەكەش ھەر بۆخۇي لەوى بىت.

پېغمبەر ﷺ فرموى: شتى وا ھەر مەھالە، مسولمانى و بت پەرسىتى دوو شتن بەيەكەوہ ناگونجىن، يەكتا پەرسىتى لەگەل بت پەرسىتى دوو شتن دژ بەيەكن، ناكرىت بەيەكەوہ بن..

وتيان: ئەي پېغمبەرى خودا ﷺ يەك سالى ترواز لە بتەكەمان بھىنە.. پېغمبەر ﷺ فرموى: ناكرىت شتى وانابىت.. وتيان: يەك مانگى تر، بەلكو توپرە نەيىت، يەك مانگى تروازى لىبھىنە..

پېغمبەر ﷺ فرموى: شتى وا مەھالە برون بىشكىنن، برا ھىچتان لى نايەت. ئەساسەن ئەمە ھىچ نىە، ئەمە بىتىكى بى گىانە..

وتيان: دە بەو خودايە جورئەتى ئەو ناكەين، ئەو كارە بکەين. دەبەيت ئىوھى
مسولمانان خۇتان بیشکینن.. دەبەيت ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ تۆكەسەك بئیریت نا
لەویدا گەرەبەي صەحابەي پېغەمبەر ﷺ دەردەكەوئیت.. ئەم بېر و باوہرە چونکہ
دەمیکە چۆتە مېشکیانەوہ، سام لەو بتە دەکات.. لەو بەردە دەترسیت..

مسولمانیش بووہ، بۆتە موہحیدیش، ئیمانى بە پېغەمبەر ھیناوە، ھېشتا جورئەتى
ئەوہ ناکات ئەو بتە بیشکیتیت.. صەحابەي پېغەمبەر ﷺ گەرەبەكەيان لەوہدايە، کہ
لەو پۆژەي ئیمانيان ھینا، بتەکانيان شکاند. بتەکانيان لە ناو برد.. نەسلەمینەوہ وازيان
لەوہ ھینا، بتەكەيان لە ناو دلئى خۇياندا شکاند، پاشان بە دەستیش شکانديان،
لەبەرئەوہ بت ھەتا لە دلدا نەشکیت، بەدەست ناشکیت..

حەزەتى (ئىبراھیم) بە تەور شکاندى بەس چونکہ لە دلئى خەلکدا نەشکابوون،
چاوت لئىبە ھەر بت پەرستى کۆتای نەھات. ﴿محمد﴾ ﷺ سىازدە سالئى بئى لەناو دلئى
خەلکدا شکاند. ئەھا خەلکک دەلئین بۆ سېسەد و شەست بت لە ناو مەكکەدا بوو،
سىازدە سالیئى پېغەمبەرى خودا ﷺ لەناو مەكکەدا بوو، وانىہ؟

چەندین کوپى گەنجى وەکو ئىوہ لە خەزمەتیدا بوو، بېفەر مووايە بەشەق بچن بە تەور
سەرى ئەو بتانە بېرن، سەد گەنج خۆي فیدا دەکرد، بەس نە، سىازدە سالئى لە مەكکەدا
يەك بئى نەشکاند، بت لە ناوہراستى شارى مەكکەدا بوو، بەيەك سەعات دەيان توانى
ھەمويان بیشکینن، بە دزیەوہ کەسیش نەیدەزانى.. بەلام پېغەمبەرى خودا ﷺ
فەرمووى: سودى نىہ، ئىمە دەبەيت بتەکان لە دلئى خەلکدا بیشکیتین، ئەمجا خەلک دوایى
بە چەكوش بیشکینن.. ئەينا تۆ بیشى شکیتیت ئەو زیاتر دەپەرستیت، دەبەيت بتەكە لە
ناو دلئى خەلکدا ھەلکەندرت..

بەلئى، پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: بەمە پازین، خۇمان دئین و دەبیشکیتین و ھېچیش
نابەيت. ئەوہ بەردیكى بئى گیانە چى نە سودى ھەيە و نە زيان.

وتيان: ۋەلاھى ئىمە ئەم مسولمانىيە تىھمان قبولە، ئەگەر ئىۋە خۇتان بىتەكە بشكىنن بەس ئىمە بى بەرىن، ئىمە ھەقمان نىھ بەسەرىيەۋە، دوايى توشى شت بوون، ھىشتا ھەر قەناعە تىيان نەدەكرد.

بەس ۋەلاھى بەك شتى تر ئەي ﴿محمد﴾، بەك شتى تىرىش موشكىلەيە، ۋەلاھى ئىمە ھەزمان لە نوۋىژ كىردن نىھ، ئىمە قەومىكى بەھىزىن و خۇمان بە خاۋەن غىرەت دەزانىن، كوپە ۋەلاھى سەر نەۋى كىردن خۇش نىھ، پۇژى پىنچ جار! سەيرى ئەم پېغەمبەرە ﷺ بە تەھەمولە، فەرموۋى: براينە ئىمە ئەۋەمان لى قبول كىردن بىتەكە بە دەستى خۇتان نەشكىنن، بە دەستى خۇمان بىشكىنن بەس ۋەلاھى خىر لە دىنكىدا نىھ كە نوۋىژى تىدا نەبىت. ھەر مسولماننىك نوۋىژ نەكات خىرى تىدانىھ، بۇ ئىسلامەتى لەبەر ئەۋە ئەمە شايەنى قسە لەسەر كىردن نىھ. وتيان: قەينا نوۋىژىش دەكەين و لەگەل نوۋىژىشدا قبولمانە قەومىكى دىندار دەبىن: ۋەلاھى ئىمان دىنن وتيان:

(أشهد أن لا اله إلا الله و أشهد أن محمد رسول الله)

پېغەمبەرى خودا ﷺ كۆمەلىك صەھابەي لەگەلدا ناردن بەسەركىدايەتى (خالىدى بىن ولید) (موغىرەي بىن شوعبە) لەو كاتەدا پۇشتن و گەشتنە ناۋ ھۆزى (سقىف)، بەس چ بت؟ ھەيكەلىك وایان لىكردبوو، خواردن لەبەردەمىدا، گول لەبەردەمىداۋ ناۋ لەبەردەمىدا بوو، ئىتر سەير دەكەن ئەمە خودايە، لىي دەپارانەۋە پىشتەر..

وتيان: دەۋەلا ئىمە ھەقمان نىھ، دوايى توشى ھەرچىك بوون لەسەر خۇتانە، صەھابەكان پىكەنىنان بەم شتانە دەھات. ۋەلا (موغىرەي بىن شوعبە) فەرموۋى: ئىستا دەبىت پىكەنىنىكتان بۇ دروست بگەم بە صەھابەكانى فەرموو..

وتيان: چۇن؟! وتى: ھەقتان نەبىت تەۋرىكى ھىنا، ۋەلا بەكەمجار لەسەرى بىتەكەي دا سەرى پەرى لىيدا سەرى پەپاند، بەكسەر خۇي بەپشتدا خست و تەۋرەكەي فېردا و دەستى كىرد بەقەلە فرتى و كەفى لەسەر دەمىيەۋە ھەلدا، وتيان: بابە ئىمە پىمان

گوتن، وەلاھى ئىستا ھەر ھەمووتان لەناو دەبات. ئەوھتا ئەو كەسەي دەستى بۆيرد لەناو چوو.. ئەھا بتهكە چۆن دەستى لىئوھشاند، ئىمە بۆيە دەترساین..

دەلىت: لەوكاتەدا (موغىرەي ابن شوعبە) ھەستايەو دەستى كرد بەپىكەنن..

وتى: وەلاھى ئەوە يارىەك بوو كردم، بۆ ئەوەي پىتان بسەلمىنم ئەوە ھىچ دەسەلاتىكى نىە، ئەوە بەقەستى وامكرد..

دەلىت: ئەمجا پارچە پارچەيان كرد و ھىچيان لىئەھات، تەبەن ئەمجا قەومەكە ساميان شكا، ئەمجا خۆيان ھاتن پارچەي تريان لىئەكردەو، بت پەرسى لە ناو دلپاندا كۆتايى پىھات.. لەبەر ئەوە ئەم دەرسەي ئىمە، زۆر كەس بتهكە لەناو دلپايەتى و نايەوئىت بىشكىنئىت.. بۆ نمونە: خوشكى بەرپىزمان ھەيە لەم پەمەزانەدا دىتە مزگەوت، لەچكىش بەسەرىدا دەدات، لەمزگەوتدا بەسەرىدا دەدات، كەچى بتيك لە ناو دلپايەتى وادەزانئىت ئەگەر لەدەرەو و لە بازار و لە مالئىشەو موحەجەبە بىت. ئەمە لەوانەيە پىي بلئىن كۆنە پەرسى، لەو دەھچىت قەسەيەكى بە دوو كەوئىت، لەوانەيە بلئىن تۆ بۆ وايت؟! ئەم بته بىشكىنە لە دلتدا، غىرەتت ھەبىت، جورئەت بدە بەخۆت بىشكىنە بەيەكجارى، لەناوى بەرە، ئىسلامەتەكەت با تەواو بىت..

كەنجى بەرپىزى واهەيە لە پەمەزاندا ھاتوچۆي مزگەوت دەكەت، بەلام سەير دەكەيت پەنگە نەتوانئىت عارەق تەرك بكات.. ھەبوو و تەوئەتى: بەپۆئووم، بەلام وەلاھى بەپارشىواندا شتىك دەخۆمەو!! سەير دەكەيت ئەمە بتيكە لە ناو ناخىدا، نەخىر جورئەتت ھەبىت بىشكىنە، تۆ جورئەتت ھەبوو وەكو ھۆزى (سقىف) بەرەو ئىسلامەتى ھاتىت، دەي جورئەتى ئەوھش بكە ئەم بته لە ناو ناختا بىشكىنە، جورئەتى ئەوھت ھەبىت واز لە زىنا كردن، لە نەزەركردن، لە تەوقەي حەرام كردن بەيئە..

ئەم پەمەزانە ئەوھمان پىدەلىت: وەكو سەحابەكانى پىغەمبەر ﷺ، جورئەتى ئەوھت ھەبىت كە بە شانازىوھە بلئى مسولمانم، ئەمپۆ پۆئى مەبدەئە ئەو بتهي لە ناختايە لەناوى بەرە..

كۆمپانىيايەكى بەرىتانى: عارەق نەخوئىتەوہ.. وەرت دەگرن !

دكتور (محمد عبدالرحمان عريفى) دەفەرموئىت: گەنجىك لەبەرىتانىا دواى ئەوہى لە پۇژھەلاتەوہ دەچىت بۇ ئەوئى، پىكلامىك دەخوئىتتەوہ لەبەكىك لەپۇژنامەكاندا، كە كۆمپانىيايەك حەرەسى شەوى دەوئىت، بۇ كۆمپانىياكە، بۇ كارگەكەى، كۆمەلە خەلكىك عەرزە تەقدىم دەكەن. (سى ئى) خۇيان پېشكەش دەكەن، دەچنە پېشەوہ، بەلام يەك پىرسارىيان لىدەكەن.. تەنھا يەك پىرسارىيان: تۆ عارەق دەخوئىتەوہ يان نا؟

بەئەوانەى كە دىنە دەرەوہ، دەلئىن: پىرسارىياكە چى بوو؟ ھەموويان دەلئىن: وەلا يەك پىرسارىيان: عارەق دەخوئىتەوہ؟ چەند عارەق دەخوئىتەوہ؟ كەى دەىخوئىتەوہ؟ ئەم گەنجەش مسولمانىكى مولتەزىم، دەلئىت: خودايە گيان ئىستا بلىم عارەق ناخۆم دەترسم وەرم نەگرن، دواى بىكار دەبم لەم وولاتەدا، دەترسم بلىم عارەق ناخۆمەوہ، بلىن مسولمانىكى توندپەوہ، بلىم دەىخۆمەوہ.. ئەى خودايە من چۆن شتىك ناخۆمەوہ بوختان بۆخۆم بىكەم؟! بەس وەلاھى خودايە گيان من دىنەكەى تۆ بەھىچ ناگۆرپەوہ.. لىى دەپرسن تۆ عارەق دەخوئىتەوہ؟

دەلئىت: نەخىر، ھەر قەت قەت ناىخوئىتەوہ؟ دەلئىت: نەخىر، ھەر نەت خواردۆتەوہ؟! دەلئىت: ھەر دەستم لە شوشەكەشى نەداوہ تا ئىستا، دەلئىن: لە پۇژانى پشويش ھىچ ناخوئىتەوہ؟ دەلئىت: نەك پۇژانى پشوو ھەر ھىچ كاتىك.. دەلئىن: نەخۆشى لەبەر نەخۆشى نىە؟ من ھىچ مەبەستىكم نىە، بەس من مسولمانم، لە دىنى ئىمەدا حەرەمە عارەق خواردەنەوہ، ھەر ئەوئەندە، ئەينا مەسەلە نەنەخۆشىە، نەترسە، نەمەسەلە بى پارەبىيە.. لە دىنەكەى مندا حەرەمە، پاست ھەر ئەوہىە، ئىوہ منتان دەوئىت وەكو حەرەس لەم كۆمپانىيايەدا دامبەزىنن، ئەوہ منىش واقعەن جوابى پىرسارىياكەى ئىوہم داىوہ كە عارەق ناخۆمەوہ..

دەلئىن: زۆر باشە وەلامەكەى ئەوئىش بنوسن، عىنوان و ژمارە تەلەفونى لىوہرىگرن، دواى چەند پۇژىك ئىعلان دەكرىت.. تەنھا و تەنھا ھەر ئەو كۆرپە مسولمانە وەردەگىرىت.

ئەوانى تر ھى واھىيە وتوويەتى: بەس شەوانە يان بەس ھەفتانە، ھى واھىيە يەك دووجارى دەخۆمەو، يان بەس شەوانە دەيخۆمەو، بۆ ئەوھى نەلەين مسولماننىكى توند پەو، يان لەگەل ديموكراسى ئەم ولاتەدا ناگونجىت.. يان بېرۋاي بە دىنى ئىمە نىيە، بە مەنھەجى ئىمە نىيە، درۆى بۆ خۆى كىردو، ەتتى ناو ناخى نەشكاندو..

دواتر دەچىتە پېشەو ە شوكرى خوداى پەروەردگار دەكات كە لە بىكارى پىزگارى كىردو، كۆمپانىياھىكى خاويئە، شەرىكاتىكى سەيارەھى ە ھەرەسىكى دەوئەت، ئەم بۆخۆى لە كابىنەدا ھەرەسە ە ھىچى تر، پارەھىكى باش ە خاويئەش ەردەگرەت..

دواتر دەلەت: ە لاھى من سەيرم لىدەت، ئىو ە ناو ئەو ەموو خەلگەدا منتان ەرگرت، من زۆر بە دۇنيايىھە ەاتمە دەرو، ەتم: ەرنانگىرەم، بەلام ە لاھى دل ە دەرونى خۆم ئارام كىر كە خىانەتم بە بىر ە باوھى خۆم نەكرد.. ەتى: برا ئىمە ھەرەسمان دەوئەت، كەسىك دايمە بە ئاگاىت ە سەرخۆش نەبەت.. ەرچى لىمان پىرسى كە عارەقى دەخواردو، يەك قومىشى بخواردەتو ە پۇژىك ەم مەترسى ئەو ە بوو سەرخۆش بىت.. جا كابرا سەرخۆش بىت، دوور نىيە خۆى كارگەكەى نەسوتاندا، بەسەرخۆشى بە جىي بەيشتايە، بەاتايە بەسەرخۆشى كەسىكى ترى بكوشتايە، سەيارەھىكى بفرانداھە..

لەبەرئەو ە ئىمە بەس لە تۆ دۇنيا بووین كە تۆ عەقل لە دەست نادەت.. كە تۆ سەرخۆش نىت، ئىمە كەسىكمان دەوئەت كە عەقلى لەسەرخۆى بىت، كە عارەق خۆر نەبەت، خوداى گەورە كارەكەى بۆ ئاسان كىر، ە بەپىز ە حورمەتو ە ەرگىرا.. لەبەرئەو ە دايمە شانازى بە دىنەكەتو ە بگە، خەلگى بى دىن دەيەوئەت تۆ موجدەلەى بگەت.. نەخىر تۆ باوھى خۆت چەسپاوبىت.

ماله‌که‌ی ده‌ست‌نیشان کرد...

نیمامی (عمر) (ره‌زای خودای لیبیت) له شاری مه‌دینه‌دا ده‌گه‌پا، له کاتی گه‌پاندا غه‌لبه غه‌لب و ژاوه‌ژاویک له مالیک ده‌هات.. له دلی خویدا وتی: وه‌لاهی له‌وانه‌یه‌ئم ده‌نگه ده‌نگه، له‌وانه‌یه‌کۆمه‌له‌ گه‌نجیک بن عاره‌ق بخۆنه‌وه، ئم ده‌نگ و هه‌رایان دیت به‌سه‌ر ئم هه‌موو ده‌رو دراوسنییه‌دا، ویستی بچیته ژووره‌وه، به‌لام نا له‌دینی ئیسلامدا بو‌ت نیه بچیت له‌ده‌رگای خه‌ک بده‌یت و مورا‌قه‌به‌ی خه‌ک بکه‌یت.. ئه‌ها ئه‌وه ئیسلام دابه‌ینا، ئاسایشیک که بۆی نیه بچیته مالی خه‌لکه‌وه و خه‌ک به‌ینیته ده‌ره‌وه ده‌بیت له‌پتی دادگاوه بانگی بکه‌یت..

نیمامی (عمر) ئم ماله‌ی ده‌ست نیشان کرد، نابیت له‌شه‌ودا بچیته‌سه‌ر مالی خه‌لکی، بلتیت ئه‌وه چ کاره‌ی؟ ده‌بیت له‌پۆژدا بچیت.. ماله‌که‌ی ده‌ست نیشان کرد، به‌ خه‌لوزیک بازنه‌یه‌کی به‌سه‌ر ده‌رگای ماله‌که‌دا هینا، بۆ ئه‌وه‌ی به‌یانی ئم ماله‌ له‌پتی پۆلیسه‌وه بانگه‌یتشتی دادگا بکرت. پیمان نالت جاریکی تر مافی ئه‌وه‌تان نیه ده‌نگ به‌رز بکه‌نه‌وه ده‌ر و دراوسی عه‌زیه‌ت بده‌ن.. نا ئه‌و قانونه‌ که ئیستا له‌ ئه‌وروپا جیبه‌جی ده‌کرت له‌ ولاتی مسولماناندا نیمامی (عمر) و خه‌لیفه‌کانی پیشتر وه‌کو نیمامی (أبو‌بکر) دایانه‌ینا، ئه‌ویش په‌روه‌رده‌ی ده‌ستی پیغمبره‌ری خودایه ﷺ..

به‌لی خۆشه‌ویستان: ده‌رگاکی نیشانه کرد، نیمامی (عمر) پۆشت و کابرا میوانه‌کانی پۆشت، عاره‌قیان خواردبوویه‌وه، به‌بی گومان به‌س نیمامی (عمر) گومانه‌که‌ی نه‌کرد، به‌پراست له‌ خۆیه‌وه له‌ ده‌رگای نه‌دا و له‌سه‌ر دیواره‌وه بچیته سه‌ره‌وه بو‌یان.. به‌لکو له‌پتی دادگاوه ده‌ویست بانگیان بکات.

کابرا ئاوا سه‌یری کرد بازنه‌یه‌کی په‌شه له‌ ده‌رگاکی دراوه.. وتی: وه‌لاهی ئه‌وه شوینی خه‌لیفه‌ی مسولمانانه، به‌یانی ده‌نیرت به‌ شوینمدا، به‌لام نا، من ده‌بیت خۆم له‌ دادگا پزگار بکه‌م.. چوو بازنه‌ی به‌ ته‌واوی ماله‌کانی ئه‌و گه‌په‌که‌دا کیشا، به‌هه‌موو ده‌رگاکاندا، به‌ هه‌مان نوع به‌ خه‌لوز کیشای، به‌یانی که پۆلیس هات سه‌یر ده‌کات

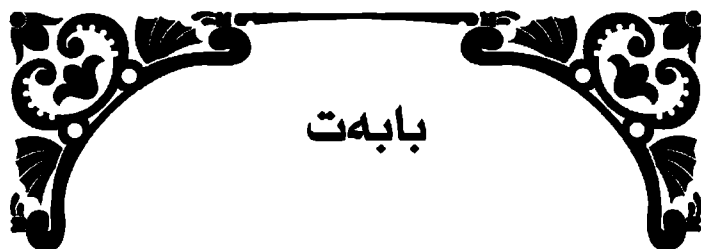
ھەموو درگاكان بازئەي پەشى پېتوھە، لەبەر ئەو دەبوايە ئەم گەنجە، ئەم خاوەن مائەكە، كەھاتە دەرەوھو سەبىرى كرد بەس مائى ئەو پەش بوو، دەبوو ھەكو ئەو خەلگە خۆى سېى بگردايەتەوھ..

بەلام ئەو كەسەى لە تاواندايە ھەزدەكات ھەموو كەس ھەكو خۆى تاوانبارين، ھەموو دەرگاكان پەشبوون، لەبەرئەو مەلئى خەلكان ئۆرن خراپە دەكەن.. چونكە ئەو خەلكانە خواخوايانە تۆش ھەكو ئەوانبىت.. ئەى قورئان نافەرموويت: ﴿فَلَا تَطْعِ الْمُكَذِّبِينَ﴾^{۲۴} وُدُوا لَوْ تَدُهِنُ فَيَدُهِنُونَ ﴿۱۰﴾ القلم.

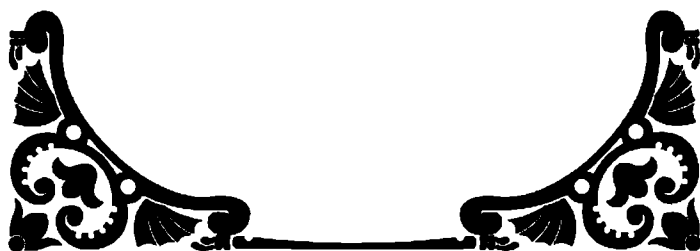
ھەرگىز شوين ئەو كەسانە مەكەوھ كە ئەم دىنە بە درۆ دەزانن، ئەوان دەيانەوويت بچىتە سەر پېيازبان، ئەوانىش تۆزىك شل بن بۆ بىر و باوھرەكەى تۆ، نەخىر تۆ بە شانازىيەوھ دىنەكەى خۆتت قبول بىت.. ئەمە وانەى ئەمشەومان بوو: بتى ناو ناخى خۆمان بشكىنين.. چونكە ھەر كەسكەى بتى ناو ناخى نەشكىنيت، لە بەردىش، لە دارىش، لە مرۆفئىكەش، لە پەرۆيەكەش، لە شتىكەش دەترسيت..

يارەبى خودايە بىر و باوھرمان سەلامەت بكەيت.. بىر و باوھر و عەقىدەمان سەلامەت بكەيت.. لەسەر پېيازبانى راستى ئىسلام بمان مەرىنى و بمان ژىينيت..

ھەتا شەوئىكى تر و بەرنامەيەكى تر بە خوداتان دەسپىرم..
(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ).

به‌رپرسیاریتی

وانه‌ی بیست و پینجه‌م

به‌پرسیاریتی

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَهُودِ وَالنَّاسِرِيِّينَ فَقُلْ هُم مِثْلُ الْبَقَرِ وَالْخَنَازِيرِ وَالْحَمِيزِ أَفَبَشَرٍ نَدَّبْتُمُوهُمْ فَلَا تَصُدُّهُم عَنَ صَدَقَاتِكُمْ إِن تُرِيدُوا عِلْمَ مَا فَتَرَ لِكُلِّ قَوْمٍ خَلْقَهُمْ إِنَّ إِلَهَ الْغَيْبِ لَخَبِيرٌ بِاللَّهِمْ﴾ . ٢٦ .

* عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ ، قَالَ : قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ ﷺ : يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ لَا تَسْأَلِ الْإِمَارَةَ ، فَإِنَّكَ إِن أُعْطِيتَهَا عَنْ مَسْأَلَةٍ وَكَلِمَةٍ عَلَيْهَا وَإِنْ أُعْطِيتَهَا مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أُعِنْتَ عَلَيْهَا) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (٧١٤٦) وَمُسْنَدٌ : (١٦٥٢) .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (إِنَّكُمْ سَتَخْرِصُونَ عَلَى الْإِمَارَةِ ، وَسَتَكُونُ نَدَامَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَنِعْمَ الْمُرْضِعَةُ ، وَبِئْسَتِ الْفَاطِمَةُ) . رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ .

* عَنْ أَبِي ذَرٍّ ، قَالَ : قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللهِ ﷺ أَلَا تَسْتَعْمِلُنِي ؟ قَالَ : يَا أَبَا ذَرٍّ ، إِنَّكَ ضَعِيفٌ ، وَإِنَّهَا أَمَانَةٌ ، وَإِنَّهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ خِزْيٌ وَنَدَامَةٌ ، إِلَّا مَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا ، وَادَّى الَّذِي عَلَيْهِ فِيهَا) - رَوَاهُ مُسْنَدٌ : (١٨٥٢) .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (إِنْ سَأَلْتُمْ أَنبِيَاءَكُمْ عَنِ الْإِمَارَةِ مَا هِيَ ؟ أَوَّلُهَا مَلَامَةٌ ، وَثَانِيهَا نَدَامَةٌ ، وَثَالِثُهَا عَذَابٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، إِلَّا مَنْ عَدَلَ ، فَكَيْفَ يَعْدِلُ مَعَ أَقْرَبِيهِ ؟) - رَوَاهُ أَحْمَدُ : (٢١٧٩٧) . الصَّحِيحَةُ : (١٥٦٢) .

سەرچاۋە كان :

- (١) رَوْضَةُ الْمُتَنَزِّه ، شَرْحُ بَدَايَةِ الْمُتَفَقِّهِ ، أَيْمَنُ عَلِي مُوسَى ، ج ٣ ، ص ٥٣٤ ، ط : ١ ، ٢٠١٠ .
- (٢) كارگېتىرى بە چىرۆك ، عادل شىخانى ، ل ٦٥ .
- (٣) گۇفارى (زىيار) ژمارە : ٥ ، ل ٤٢ ، له نوسىنى : جمال محمود صالح .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىماندارانى بەرپىز دانىشتنى ئەمشەومان لە خزمەت پېغەمبەرى خودادا ﷺ، لە زنجىرە باسى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ كېشە و گرفتەم ھەبە ھاتوومەتە خزمەت، دەچىنەو ھە كۆر و مەجلىسى خۆشەويستمان و، ھەروەكو شەوان خۆمان بۆن خۆش دەكەين، دەم و زمانمان پاراو دەكەين بەسلاوات لىدان لەسەر ئەو خۆشەويستە و شەفيعى مەحشەرمان كە ﴿محمدي موصته فايە ﷺ﴾:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

صەحابەيەكى بەرپىزى پېغەمبەرى خودا ﷺ ناوى (عبدالرحمان ي ابن سمره) دەبىت، ئەم بەرپىزە يەكئىكە لەو كەسانەي سەرەتاكانى ھاتنە خوارەوھى ئاينى ئىسلامدا موسولمان بوون، لەو سەردەمەدا كە ئىسلام زۆر زەحمەت و موشەقەت بوو، وەكو پشكۆيەكى ئاگر و ابوو لە ناو دەستدا، ئەو زەمەنەي كاتىك موسولمانان وەكو (بىلال) بەرد ئەخرايە سەرپشتيان، و وەكو (خەباب) دەخرانە سەر پشكۆ..

پياوئىكى وەكو (خەبابى ابن آرت) گەنجىك بوو، ھىنايان دارى ووشكيان ھىنا، دارى شاخيان ھىنا سوتاندىان، ئەمجا ئەم جلائەي لەبەر داكەند.. بەپووتى خستيانە سەر ئەو پشكۆيانە، ھەتا چوونە پشتىەو، ھەتا بە چەورايى پشتى ئاگرەكە كوژايەو، ھىشتا ئەم صەحابە پەشيمان نەبوويەو لە صەحابەتيەكەي خۆي، ھىشتا دانى نەدەنا بە بت پەرسىدا.. لە تەوھىد و يەكتاپەرسى خۆي وازى نەھىنا، ھەتا ئەوان لىي وەپەس بوون لە تەعزىب دانى..

پیغمبری خودا.. بمخه سهر پوستیکی بهرز

(عبدالرحمان ی این سمره) یه کیکه له و صه حابه دیرینه‌ی که له سهره‌تای ناینی نیسلامه وه له گه‌ل پیغمبری خودادا بووه ﷺ، له هیجره‌تدا، له‌دوای نه‌وه له‌شهری (بدر)دا، له‌شهری (نوحود)دا، له‌شهری (خندق)دا..

پۆژیک ئه‌م پیاوه هیشتا هیچ پله‌یه‌کی سهربازی پینه‌درابوو، هیچ وه‌زیفه‌یه‌کی نیه، هه‌وه‌کو که‌سیکه ساده ته‌ماشا ده‌کریت.. دینه خزمه‌ت پیغمبری خودادا ﷺ، عهرزی کرد: نه‌ی پیغمبر ﷺ، من زۆر ده‌میکه له‌خزمه‌تی جه‌نابتدام له‌سهره‌تای ئه‌م نیسلامه‌وه من له‌گه‌لتدام.. به‌لام تا ئیستا هیچ پۆست و پله و پایه‌یه‌کم نیه، هیچ مه‌سنولیه‌تیه‌کم نیه، نایا من موسته‌حقی نه‌وه نیم؟ منیش وه‌کو هاو‌پیکانم، هاو‌پریازیه‌کانم، پله‌یه‌کم هه‌بیته، مه‌سنولیه‌تم هه‌بیته.. پله‌یه‌ک به‌رز بکریمه‌وه، موچه‌یه‌کی تایه‌تم هه‌بیته؟

پیغمبه‌ی خودا ﷺ ده‌ستی خسته سهرشانی و فهرمووی: تو خوشه‌ویستی ئیمه‌ی، تو پیاویکی راستگوی، له‌گه‌ل ئه‌م دینه‌دا، (یا‌عبدالرحمن) به‌لام نه‌ی (عبدالرحمان)ی خوشه‌ویست (لا تَسْأَلُ الْأَمْرَةَ) هه‌رگیز داوای به‌رپر سیاریه‌تی و مه‌سنولیه‌ت مه‌که..

(فَأَنْتَ إِنْ أُعْطِيتَها عَنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ أَعْنَتَ عَلَيْها) چونکه به‌رپر سیاریه‌تی خۆی ته‌بیعه‌تی وایه نه‌گه‌ر بۆ خۆت داوای نه‌که‌یت، به‌ موسته‌حقی خۆت پیت ببه‌خشریت، خودای گه‌وره‌ش یارمه‌تی ده‌رت ده‌بیته، خه‌لکیش لیت پازی ده‌بن و کاره‌که‌یشت ده‌چیته‌ سه‌ر..

(وَإِنْ أُعْطِيتَها عَنْ مَسْأَلَةٍ وَكَلْتَ إِلِیها) نه‌گه‌ر خۆشت داوای بکه‌یت و به‌دوایدا بگه‌ریت، بلتیت پیم ببه‌خشن، خه‌لک پیت ببه‌خشیت، نه‌وه دلنیا به‌ کاره‌که‌به‌ خۆت ده‌سپێدریت، خودای گه‌وره‌ش پشتیوانت لی ناکات.. سه‌ره‌نجام سه‌رکه‌وتوو ناییت..

ئه‌م صه‌حابه‌یه ئه‌م ئامۆزگارییه‌ی به‌سبوو.. دیاره تو زۆر به‌پۆزیت، به‌س له‌وه ناچیت به‌رپر سیاریه‌تی و مه‌سنولیه‌تت پی هه‌لبگریته.. له‌به‌ر نه‌وه وازیه‌ینه و داوای

مەكە، ھەر كەسنىڭ بەرپرسىيارىيەتى زۆر مەبەست بوو، كوتا ھەۋلى بۇدا، بەزە ھەمەت بەدەستى كەوت، ئەۋە دۇنيا بە سەرگە وتتو ناپىت. چونكە مافى رەۋاى خۆى نەبوۋە، خۆى ھەۋلىداۋە، بەلام ئەگەر پىيان بەخشىت، بە ھەقى خۆت پىت بەخىشرا، خەلكى دوغاي خىريان بۇ دەكرىت، لەلايەن خوداي پەرۋەردگار ھە پىشتىوانت دەبىت..

پېغەمبەرى خودا فرموى (إِنَّكُمْ سَتُحْرَصُونَ عَلَى الْأَمَارَةِ) ۋەلاھى ئەى خەلكىنە ئىۋە زۆر ھەزتان لە بەرپرسىيارىيەتى ۋە مەسئولىيەتە (ۋەستكون ندامة يوم القيامة) بەلام ۋەلاھى لە پۇزى دايدا ئەم بەرپرسىيارىيەتى ۋە مەسئولىيەتە پەشىمانىيە..

ئەم فرمودە لە ھەجى (بوخارى) دا ھاتوۋە، ۋەلاھى خەلك زۆرى ھەز لىيە، پەلەكى ھەبىت، مەسئولىيەتى ھەبىت، بەرپرسىيارىيەتى ھەبىت، بەلام ۋەلاھى لە پۇزى دايدا پەشىمانىيە، چونكە خال بە خالى ئەۋ پەلەيەت لىدە پىرسىرتە ۋە..

پېغەمبەرى خودا ﷺ فرموى: لە ھەجى (بوخارى) ۋە (موسلم) دا (متفق عليه) ھ (إِنَّا وَاللَّهِ لَا نُؤْكِي هَذَا الْعَمَلَ أَحَدًا يَسْأَلُهُ أَوْ أَحَدًا حَرَصَ عَلَيْهِ) فرموى:

ۋەلاھى سوئند بە پەرۋەردگار ئىمە ئىش ۋە كارى ئەم ئىسلامەتە نادەينە كەسنىڭ كە خۆى داۋاى بكات.. يان بزاتىن كەسنىڭ سورە لەسەرى، ۋەستەى بۇ دەكات، بەرتىلى دەداتى، ھەۋلى بۇ دەدات، ماستاۋى بۇ دەكات.. نايەلەن بەرپرسىيارىيەتى بگەۋىتە دەستى ئەۋ كەسانە، چونكە ئەۋانە كاروبارىيان پى بەرپۇە ناچىت..

كاتىكىش كار بەدەست مەسئولىيەتە كەى خۆى بەرپۇە نەبرد، ئەۋ مىلەتە سەرگەردان دەبىت. مىلەت ئەگەر سەرگەردەكانى لىپرسراۋەكانى ۋولاتەكەى، جا لەۋەزىفەى بچوكە ۋە تا سەركە ۋەزىران، شايستەى ئەۋ پۇستە نەبوۋ، ئەۋ مىلەتە پەنا بە خوداي پەرۋەردگار زاىە دەبىت.. بۇيە ئىنسان ئەگەر زانى شايستەى ئەۋ پۇستە نىە، چاكتەر واىە خۆى ۋازبەئىت، يان ھەر ۋەرىنە گرىت..

بالول و ھارونە پەشىد

دەگىزپنەو دەلەين: (بالول) ھەبوو، (بەلول)ى ناوبوو، لە زمانى عەرەبىدا، بەلام بە كوردى پىي دەلەين: (بالول) (بالول)ى شىت، بەلام پياويكى زۆر فەيلەسوف و دانا بوو.. كارەكانى زۆر سەرسوپھىنەر بوون.. پۆزىك (ھارونە پەشىد) خەلىفەي عەباسى لە شارى بەغداد، بەغدادى پايتەختى عىراق، لە كۆشكى خەلافت و لە كۆشكى ئەمارەتى خۆيدا، خەلكىكى زۆر كۆدەكاتەو، جەماوەر كۆدەكاتەو، لە ھەموو ئاست و چىن و تۆيزەكان.. دەلەيت: من ئەمرو خەلىفەم قسە بۆ ئىو دەكەم، كى پىشنيارىكى ھەيە، كى قسەيەكى ھەيە، با قسەي خۆي بكات و با بىتە پىشەو قسەي خۆي بكات..

بى گومان ھەتا ئەم لەحزەيە سەركردەكان ئەو بۆتە دەستورىان، ئەو ھەش مەسەلەكە چاك تىبگەن ئەو ھەيە: بەردەوام خەلك كۆدەكاتەو لە شوپىنك، ئەمجا خۆيان دەچن بۆ ئەو ھەيە خەلك لەبەريان ھەلبسىت، بە عومرى خۆت نايبىنيت كاتىك بەرپرسيكى ولات چاوى بە ميلەت بكەويت ئەو لە ژورەو بىت و ئەمجا ميلەتەكە بچىت، ئەو دانىشيت و ميلەت بچىت لەبەرى ھەلسن، بە پىچەوانەو، خەلكەكە دەبەنە ژورىك دادەنىشەين، بۆ ئەو ھەيە ئەو مەسئولە بىت.. كە ھات، ئەمجا دەبىت ھەموو خەلكەكە لەبەرى ھەلسن، ھەلئاسى بىت عەيە، ھەلئاسىت تۆمەتبارت دەكەن..

ئىو ھەيە خەلك ھەلدەستىت و ئىو ھەلئاسىت، ئازاوە دروست دەبىت.. ئەو ناچار ت دەكات دەلەيت دەبىت بە گەرەم بزانت، ئەھا ھەموو خەلكەكە لە ژورەو كۆدەكاتەو، ئەمجا جەنابى تەشريف دىنيت، ئەو لەو زەمانەشدا ھەر واپوون..

(ھارونە پەشىد) ھاتە ژورەو، بەلام پىش ئەو ھەيە بىت كورسيەك دانرا بوو، لەلای پىشەو شوپىنكى تايبەت بوو، خەلكەكەش ھەمووى بەرپز لەسەر فەرش دانىشتبوون، (بالول) رايكرد چوو لەسەر كورسيەكەي (ھارونە پەشىد) دانىشت.. دەستى كرد بە قسە

كردن، خەلگىنە بەخىرىيىن و چ كارىكتان ھەيە؟ دار و دەستەكەي (ھارونە پەشىد) ھاتن وتيان: ئەو ھەيە دەكەيت؟! ھەستە، ھەستە، ئەو ھەيە خەلگىفە ھات..

وتى: بە خودا ھەئناسم، خۆي بە كورسىيەكەو ھەيە جوت كوردبوو.. ھەچەندە ھەولياندا سودى نەبوو.. ھەلا بە زلە و لىدان و كەلەپچە كردن بە ستیانەو، بە ناچارى تىيان ھەلدا و برديان..

دەلئەت: خەلگىفە ھات و وتى: وازى لىبەيتن، ئەم داماو ھەيە كارى وادەكات، ئىنسان ھەيە دەسوردەمىتت، ئەمە بۆ واتكرد؟ بۆ خۆت بە تى ھەلداندا؟ ئاخىر ئەمە كەي شوپىنى تۆيە؟! ئەم خەلگە كەي ئىشى بە تۆيە؟ تۆ ئىشى ئەو خەلگەت پى پايى دەبەيت؟! تۆ كەبىرەكەيت بۆ خۆت دەرويش..

وتى: قوربان يەك دەرسم بۆتۆ پىيە.. نەو ھەلا بۆ ئەو خەلگە دەرسم پى نەي، بەس بۆ تۆ يەك شتم پىيە، ئەي (ھارون) ئەو ھەيە بۆ ئەو ھەي دەرسى تۆ دابدەم، قەينا لىيان دام، بەس بۆ ئەو ھەي دەرسى تۆ دابدەم، مەن لەسەر ئەو كورسىيە دانىشتەم، چونكە شايسە نەبووم چاوت لىيە، چۆن لىيان دام؟ بەلام لىدەنەكەي مەن بەس دوو شەق و زلە بوو، لەبىرم دەچىتەو، كەلەپچەكەش لەو دىوى ئەو دەرگايە لىم دەكەنەو، فەرم دەدەن.. بەلام ئاي قور بەسەر تۆ، ئەگەر لەسەر ئەو كورسىيە دانىشتوت و شايسە نەبەيت، ئەگەر لەم دونيايەش لىت نەدەن، ئەو لەو دونيايە ئەو نەدەت شەق تى ھەلدەدەن.. بەلام لە جەھەنمدا شەقى زەربانەيت لىدەدەن..

جا لەبەرئەو ھاگادارە، ئەھا مەن لەسەر ئەو كورسىيە دانىشتەم چونكە شايسە نەبووم چىان لىكردم؟ ئەگەر تۆش شايسە نەبەيت، پۆزىك ئەو مەلەتە بە شەق دەرت دەكەن و، ئەگەر لەم دونيايەش خەلك پىت نەوئىرت، بزانە زەبانەكانى جەھەنم لىت دەدەن.. ئاي بۆ تۆ ئەو ھەيە خەلقى خوداى پەروەردگار دەفەر موويت:

﴿فَعْلُوهُ﴾ بىيەستەوہ ﴿ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ﴾ ﴿الحاق،

بە گوريسېڭ كە ھەفتا مەتر درېژە دەست و قاچى بېستەن، من يەك تەوقەيە ئاوا دەكەن دەيكەنەو، دواتر ئازاد دەكرېم، ئەو شەق و زلەيەش دواتر لەبېرى دەكەم بەلام ئاگادارى خۆت بە ئەگەر دەزانىت شايستەي ئەو كورسيە نيت لەسەرى دامەنیشە..

دەلئيت: (ھارونە پەشید) گريا كۆرەكە بە تالبوو.. وتى: وەلا پاست دەكەيت، خۆ دەرسىكى گەورەيە، ئەوھى شايستەي كورسى نەبىت و لەسەرى دابنیشيت، دەبىت پۆژىك لاجىت. جا يان مىلەت لای دەبات، دەلئین تۆ شايستە نيت. يان لەم دونياش نەوترىت قىامت ھەيە كە دەچىتە بەردەم خوداي پەروەدگار، فەرمووي ئەوھى بە ھەقى خۆي وەرینەگرىت پەشیمانە، دەلئيت ئاي خۆزگە پۆژىك لەم دونيايەدا بەرپرسىارەتم بەدەست نەبوایە، خۆزگە ھىچ نەبوومايە ئىمزايەكم بەدەست نەبوایە..

بەلام ئەگەر ئىنسان زانى پۆستىكى پى بەرپۆھ دەچىت، زانى دەتوانىت خزمەت بە مىلەتەمەي بگات، بە ھاونىشتىمانىەكانى بگات، ئەمە چاكە بەمىنئیتەو، لە ئىسلامدا زوھد نىە لەوەرگرتنى پۆستدا، يەعنى ئەوھى ھانى خەلكى بدەيت بلئىت كەس با پۆست وەرئەگرىت، ئەوھى ئەگەر ھەقت نەبىت وەریمەگرە..

ئەھا ئەم صەحابانە چەند بەرپۆز بوون، چەند لە خودا تزيك بوون، چەند پېغەمبەرى خودايان خۆشەويست، بەلام كار و بارى ئىدارى پەيوەندى بە عىبادەتەو نىە، ھى واھەيە زۆر عىبادەت كارى چاكە، بەلام ناتوانىت كار و بارى خەلك بەرپۆھ بەرئىت.. خەلك لە شەونوئۆھەكانى من و تۆ چ سودىك وەر دەگرىت، ئەمە بۆ خۆمانە بەلام خەلك دەيەوئىت لە كار و بارى ئىدارىدا لئىزان بىت..

ئەي ئەگەر زانىت پىت دەكرىت كورسيەكە چۆل مەكە، مەيەلە ناشايستەيەك بىت، گەنجىك خويندنى تەواو كرىدوھ لە زانستى ئەكادىمىاي خۆيدا پىشكەوتووھ.. دەزانىت ئەگەر بچىتە سەر ئەو كورسيە خزمەت دەكات، با ھەولى بۆ بدات، بۆ تۆ خراپ نىە، ھەولبەدە بىبىتە كاربەدەستىكى باش، چونكە لە غىبابى تۆدا ناشايستەيەك دەچىتە سەر ئەو كورسيە، بەلام ئەگەر تۆ بە ھەقى خۆت چووئىت، خزمەت بە ولتەكەت دەكەيت..

ھەزرەتى يوسىف داۋاي ۋەزىرى گىرد

نەمۇنە يەككى قورئانى، كى دەتوانىت نەمۇنە يەككى قورئانىم بەداتى؟ ئەگەر زانىت پۇست و پلە يەكت پى بەرپۆھ دەچىت؟ عەيب نىھ ھەۋلى بۇ بەدە.. ھەۋلىشى بۇ بەدەيت ھىشتا كارىكى شەرىفانە يە، كارىكى شايستانە يە، كى دەزانىت لە كوئى قورئاندا ھە يە؟ بەلى، لە چ ئايەت كىدا؟ بەلى، كى ئايەتە كە مان پى دەلىت: لە باسى ھەزرەتى (يوسىف) دا، سەلامى خوداي لىبىت.. كى دەزانىت كام ئايەتە؟ ئەھا قورئان ھەموو شتىكى تىدايە، ئەگەر پۇست و پلە يەكت پى ۋەردە گىرا، دەترانى دەتوانىت خزمەت بگەيت، لە خۆت پادە بىنى ئەم كارە بۆتۇ شىاۋە.. بەرپىزان: داۋاي بگەن، ھەۋلى بۇ بەدەن، ھىچ عەيب نىھ، چونكە ئەگەر تۇ نەبىت، ناشايستە يەك دەچىتە سەر ئەو كورسىيە..

كى ئەو ئايەتە قورئانىيە لە بەرە؟ دەى نا بەبى ئايەت نەبىت.. ئەو شەرى عەرەبى نىھ، بەلى ئەو بەرپۆھ بۇى چو ﴿أَجْعَلِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ﴾ وتى: ئەى پاشا، پاشا خۇ پىاۋىكى مسولمان نەبوو، يەنى دروستە لە ھكومەتتىكى بى دىندا، ھكومەت كە عەلمانى بىت بى دىنىش بىت. تۇ ۋەكو مسولمان دروستە كارى تىدا ۋەربگىرى، بە بەلگەى ئەم ئايەتە، بۇ؟ چونكە تۇ دەتوانىت خزمەت بگەيت.. با نا شايستە يەك نەبەت، ھەزرەتى (يوسىف) كاتىك زانى بەۋەجى خوداي پەروەردگار كە ۋلاتى مسر بەرە ۋە ھىلاك چوونە، بە خەۋەكەى ديارە، ھەموومان ناشناين، ھوت ھەرزانى دەبىت، دواتر ھوت گرانى دەبىت..

ئەۋەى كەۋا دەستىكى ئەمىنى نەبىت ئەم مىلەتە لە ۋ ھوت سالا گرانىدا دەفەوتىن، چونكە كەم كەس ھە يە لە كاتى ھەرزانىدا پاشەكەوت بگات، نىنسان كە ھوت سالى ھەرزانى بوو، لى دەخوپىت بە ئارەزوى خۇى، بە ئارەزوى خۇى نىسراف دەكات.. لەو كاتەدا قەۋمى (يوسىف) پىغەمبەر سەلامى خوداي لىبىت، بت پەرسىش بوون، يەنى ئەمە دىنى ئىمە يە، تۇ ھەۋلىدە گىانى بت پەرسىت كىرگار بگەيت. گىانى

مىلەتتەك پزگار بىكە، ھەقت نەبىت ئەمە مسولمانە، كافرە، بىرو باوھەپى چىيە، ھەقت نەبىت بەسەر ئەوھو خزمەت بىكە، خزمەت جا ئەو خزمەتە بەلگۇ بە جوانى خزمەتەكەي تۇ ھىدايەت وھەرىگىت..

مەروانە بىر و باوھەپى خەلك چىيە، ھەر وھەزىفەبەكت بەدەستەو بوو، سەبىرى بىرو باوھەپى خەلك مەكە، مسولمانە، يەزىدىيە، كافرە، فلانە.. شەپتان دەپەرسىتت، ئاگر دەپەرسىتت، مولحىدە.. نا بە قەدەر تواناى خۆت خزمەتى بىكە، موھىم ئەوھەي ئىنسانىكە، باھەموو ئەو پەفتارە جوانانەي تۇ ھىدايەتى خەلك بەدات..

وتى: ئەي پاشا ئەھا پاشا خۇ مسولمان نەبوو، بىكە بە وھەزىرى مالىيە، بە خەزىنەدارى ئەم ولانە، چونكە من پىياوئىكم دوو سىفەت لە خۆمدا شك دەبەم، (حَفِیْظٌ) زۆر دەست پىئوھ دەگرم، زۆر پارىزەرم، پاشان (عَلِیْمٌ) زۆر شارەزام لە كاروبارى ئابورىدا، ھەيە زۆر ئەمىنە، زۆر دەست پاكە، بەلام پارەكانى بەدەيە دەست بەس ئەوھەي ناپەلئىت بھەوتتت.. بەلام (عَلِیْمٌ) ئەوھەي: ئەم پارانە بخاتە بواری خزمەت كىردنەوھ..

(يوسف) ھەر ئەوھەنەبوو لەو ھەوت سالاھدا شت كۆبكاتەوھ، بلىت بۇ ھەوت سالى گرانى، (حَفِیْظٌ) ئەوھەي بەلام گىرنگ ئەوھەي عەلىمىش بىتت..

وتى: من فىكرەبەكم ھەيە لەو ھەوت سالاھدا، ئەوھبوو فىكرەكەي وھى خوداى پەروھردگار گولەگەنمەكان بەقەدەر ئەوھى كە دەخوران لىدەكران لە ئاشدا، ئەوانەي تى بە گولەكەوھ ھەلەدەگىرا، جا گولەگەنم ئەگەر گولەكەي تىدا ھەلگىرا..

ئەوھە بەكەم تەعبىرى قورئانىيە بۇ بواری جوتىارى، چەند سال بىمىتتەوھ؟ ھەوت سال دەمىتتەوھ، سالى ھەشتەم بەرەو خراپى دەپوات.. تا ھەوت سالىش تەقربىيەن خۆي دەگىرتت بە گولەگەنمەكانەوھ ھەلىگرت. ئەينا لە يەك دوو سالدا ئەسپى دەيدا لەو گەنمە، ئەھا عەلىمىش بوو نەك ھەر ھەفەز..

ئىستا ھى واهەيە لە دائىرەيەكدا زۆر دەست پاكة، زۆر ئەمىنە، بەس كاروبارى خىبەرى نىە، بەس ئىنسان كە بەرپرس بوو دەبىت عالم بىت، عادل بىت، بە توانا بىت، تواناي جەستەى ھەبىت، كابرايەكەى بى توانا دەبىت تواناي عەقلى و فەكرى ھەبىت.. بى ھوسەلە نەبىت، ھى واهەيە پياويكى زۆر چاكە، چوار پېنج كەس بچنە سەر مېزەكەى يەكسەر تورپە دەبىت. دوو ئىمزا زياد بكات يەكسەر پەست دەبىت.. يەكسەر بچۆدەرەوھە تاقەتى خەلكى نامىنىت، دەبىت قادر بىت بە جەستە بە توانا، ئىنجا ئەمىن بىت، ئەمجا دادپەرەبىت لەبەينى خەلكدا..

ھەزەتى (يوسف) خۆى داواى كرد، بۆ؟ چونكە ئەگەر خۆى داواى نەكردايە ناشايستەيەك بچوايەتە ئەو شوپتە، ئەو ئەو خەلكە ھەمووى بەيەكجار بەھىلاكدا دەچوون، چۆن بوو بە خىر و بەرەكەت و ولاتى مىسر و دەوروبەرى لەو گرانىە پزگار كرد، پزگار كەرى مىصرىەكان و كەنعانىەكانىش بوو..

بەلى خۆشەويستان: ھەزىفە و پلە و پاىە ئەگەر بە دەستى ئىنسانىكى شايستەوھە بىت، ھەرەختىك زانى كە بەكەك نايەت خۆى وازدېنىت، دەزانىت پۆست و پلە و پاىە يەئنى خزمەت كردن، جا خزمەت كردن ھەزىرىك دەتوانىت خزمەت بكات، كەناسىش دەتوانىت خزمەت بكات..

لەوھزىرەوھە بوھوھ بەكەناس!

لەولاتى ياباندا ھەزىرىك كېشەيەكى سىياسى لە راپۆرتىكدا بۆ ولاتى يابان دروست كرد لەگەل ولاتانى دراوسىدا، يەك تەسرىچىكى دا لە تەلەفزیۆنەوھە، ولاتەكانى دەرەوھە و ھەزىرە خارچىەكان لى تورپەبوون، حكومت بىرارى دا ئەم ھەزىرە دەست لەكار بكېشىتەوھە.. چونكە كېشەى سىياسى بۆ ولاتەكەى دروست كردوھە، زەرور نەبوو ئەم تەسرىچە بدات بە ناوى ھەزىرى دەرەوھەى ولاتەوھە، ئەم ئازاوھە، ئەم گزىيە لەبەينى ولاتى

یابان و ولاتانی دراوسیدا دروست بکات.. زۆر به‌دلئیکی فراوانه‌وه وتی: راست ده‌که‌ن من نازاوه‌م بۆ ولاته‌که‌م دروست کردوه.. ده‌ست له کارده‌کیشمه‌وه..

کاتی‌ک ده‌ستی له کارکیشایه‌وه گه‌پایه‌وه بۆ ئه‌و پیشه‌ی که‌یه‌که‌م جار پیشه‌ی بوو، یه‌که‌م جار ئه‌م پیاوه پاک که‌روه‌ی سه‌رشه‌قامه‌کان بوو، که‌ناس بوو، دواتر له هه‌لبژاردنی شاره‌وانیدا چوه پیشه‌وه، بوو به سه‌رۆک شاره‌وانی، دواتر له پۆستی شاره‌وانیه‌وه بوو به پارێزگا، له پۆستی پارێزگاوه بوو به وه‌زیر، گه‌پایه‌وه بۆ ئه‌و پۆسته‌ی یه‌که‌مجار که‌ که‌ناس بوو، پاک که‌روه‌ی سه‌رجاده‌کان بوو..

ده‌لێت: له‌و کاته‌دا وتیان زۆر سه‌یره تو له‌وه‌زیره‌وه بوویت به پاک که‌روه‌ی سه‌رجاده‌کان. ئه‌و پیاوه قسه‌یه‌کی زۆر به‌هیزی کرد.. وتی: هیچ به‌لامه‌وه گرنگ نیه من ئه‌م ولاته‌ی خۆم خۆش ده‌وێت، ئه‌م ولاته‌ خزمه‌تی کردووم و خزمه‌تی ده‌که‌م، خزمه‌تکردن له وه‌زیریدا بی‌ت هه‌ر خزمه‌ته، له جاده پاک کردنه‌وه‌بی‌ت هه‌ر خزمه‌ته، من که‌وه‌زیر بووم خزمه‌تی ها‌ولاتیه‌کانی خۆم ده‌کرد.. ئیستا خزمه‌تی ته‌ندروستی ها‌ولاتیه‌کانی خۆم ده‌که‌م، جاده پاک ده‌که‌مه‌وه.. بۆ ئه‌وه‌ی می‌ش و مه‌گه‌ز و میکروپ دروست نه‌بی‌ت، نامه‌وێت ولاته‌که‌م ناشرین بی‌ت و ها‌ولاتیه‌کانم نه‌خۆش بی‌ت.. وه‌زیر بم هه‌ر خزمه‌ته که‌ناسیم هه‌ر خزمه‌ته، له‌به‌رئه‌وه به‌لای منه‌وه گرنگ نیه..

به‌شکاندنی لقه گوئی‌ک.. ده‌ستی له‌کار کیشایه‌وه

یه‌که‌ نمونه‌ی جوان له‌ عالهمدا نازانم جه‌نابتان موتابه‌عتان کردی‌ت یان نا، روداوێکه ره‌نگه هه‌رگیز بیرم نه‌چیته‌وه ئه‌وه‌یه که: وه‌زیری په‌روه‌رده‌ی یابان ده‌ستی له‌کار کیشایه‌وه، کاتی‌ک لێیان پرسی تو وه‌زیری ته‌ریبه، وه‌زیری په‌روه‌رده‌ی ولاتیکی وه‌کو یابان، ولاتیکی پیشکه‌وتووی سه‌نعه‌تی نه‌لیکترونی جیهانی، بۆ ده‌ستت له کارکیشایه‌وه.. ناتوانیت کار بکه‌یت؟

وتى: بىر ئاتان بىت غەلە تىكەم لە خۆمدا شك نە بردوو، يەك نوقسانى ئىدارىم نى، بەلام پۇزىك كە دە چووم بۇ وەزارەت مندالىك بىنى، دواتر بۆم مەعلوم بوو سى سالا لە قوتابخانە، لە پۆلى سى سەرەتايى، بىنىم لەملا و لەو لاي جادەكانەو پارک و ھەدەقەي جوان كراو تەو، ئەو مندالەم بىنى لە پىگاي قوتابخانەدا گولئىكى شكاندەو ھە گولئىكى گولە باخى شكاندەو، وردى كرد و شكاندى.. كە ئەو دىمەنەم بىنى، وتم ئەو مندالە گوناحى نى كە ئەو گولە دەشكىنئەتەو.. ئەو وەزارەتى پەرورەدەيە گوناحبارە كە ئەم مندالەي باش پەرورەدە نەكردوو، كە نرخی گولئىكى ولاتەكەي بگرتت..

جا من وەزىرى ئەو پەرورەدەيەم ئەو گوناحى منە كە مندالىكى سەر جادە، تەلەبەي وەزارەتەكەي منە نرخی گولئىكى ولاتەكەي نازانئەت ئەو ھەندە نازارى وىژدانى دام كە چوومە وەزارەت يەكسەر ئىستىقالەم كرد.. لەبەرئەو باو وەزىرىكى لەمن شايستە تر بىت خزمەتى ولاتى يابان بكات!!

سەيرى بەراستى ئەمە نمونەيە، مادام ئەو مندالە گولئىك دەشكىنئەت و دىركئەك دەچىنئەت.. ئەو منى پەرورەدەكارم كە نەمتوانىو وەزارەتەكەم بەكار بىت ئەو مامۇستاكەي باشى تىنەگە ياندوو، مامۇستاكەشى خەتاي وەزىرەكەيە كە بە باشى چاودىرى قوتابخانەكانى نەكردوو، ئەو وەزىرە ھەرچەند لەگەلىان وت سەرۆك وەزىران وتى دەست لەكار كىشانەو كەت قبول ناكەين.. وتى: وىژدانم لىم قبول ناكات مندالىك گولئى ولاتەكەي بشكىنئەت و من وەزىرى و پەرورەدەكارى ئەو بم، لەبەرئەو دەستى لەكار كىشايەو.. ھەر ئەو پۇزە چوويەو بۇ مالەو..

بەراستى نمونەيە بۇ ولاتئىكى وەكو يابان كە پىش دەكە وىت. لىرەش دەلئى كابرا بە سىكۆتەين بەو كورسىەو بەند بوو، ھەتا شەرۆالەكەي لەگەلئىدا دەدرئەت بەرى نادات. ئەھا ئەو شەرقى ئەوسەتە ئەو سورىايە چون دەھەژئەت، كابرا ئامادەيە بە ھەزاران خويىن برئەت، پەنا بە خودا لە پىناو ئەو كورسىە شەردا، كە ھەر دەبىت بەجئى بەئەتت..

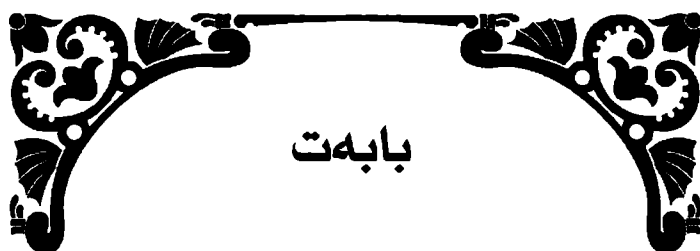
كاتىك كە (حسن ى بصرى) ئامۇزگارى يەككە لە كاربە دەستانى كرد وتى: ئامۇزگارم بگە، وتى: يەك كە لىمەت پېدە ئېم، پۇژىك لە قىسورە وە دەچىت بۇ قىبور، قىسور و قىبور دوو وشەن لە سەر وە زنى يەك، زۆر نىزىكن لە يەكە وە ..

وتى: لە قەصرە وە بۇ قەبر، قەسر و قەبر لە سەر يەك وە زنى، ھەر سى پېتن قەبر لە گەل قەسر، لە بەرئە وە لە بىرت بىت پۇژىك ئە و قەسرە بەجى دىلېت .. دەچىتە ناو قەبرە وە، ئەگەر بە گەنجى نە پۇيت بە پىرى دە پۇيت، مردن ھەر يە خەت دە گرىت، كەس ھە يە بلىت نامرم پۇژىك ئەم قەصرە دە بىتە قەبر، بەس پىتى (ص) دە بىت بە (ب) قەصر بۇ قەبر .. وتى: يەك وشەي تر ئامۇزگاريت ناكەم ..

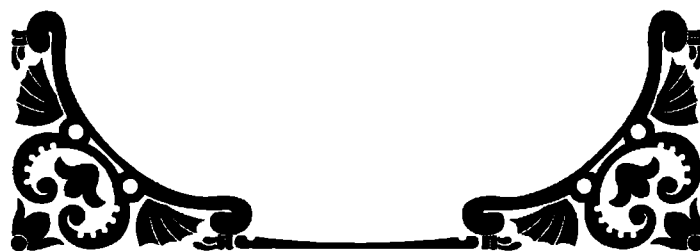
دە لىت: كابرا لە پشت سەرى وە نوسى قەسر بۇ قەبر يەك وشە ماوہ (ص) دەكە بىتە (ب)، يە لا كورسىەكە پاكىشە خوارە وە .. ئا لە و كاتە دا لە قەبردا كەست لە گە لدا نىە، نە سكرتېر، نە حەرەس، نە دام و دەزگا، نە شەھادە، ھىچت لە گە لدا نىە .. ھەر لە قەبردا دەستت خالىە، يەك كەفى سىپت پىوہ دە پىچن، لە بەر حورمەتى بە شەرى ئە و وتى (ص) دەكەم بۇ بگەن بە (ب) وەرە لە ناو قەبرە كە دا پاكشى، وتى ئە و ئامۇزگاريت دەكەم و ھىچت پى نالىم، بۇ ئە وەي دەرسى لىوہ رىگريت .. ئەگەر دەرسى لىوہ رەنگرى ئىتر ئە مە بەسە ..

ئە مە دەرسى ئە مشە و مان بوو كە پېغەمبەرى خودا ﷺ نىشانى داين. ھەر مىلە تىك بە ختە وەر دە بىت، ئەگەر سەركردە كانى زۆر عەشقى كورسى و پلە و پاىە نە بن .. ئەگەر حەقى خۆت بوو، شايستەي خۆت بوو، موبارەكت بىت و ئە و كە سەش كە خزمەت دەكات خوداى پەروەردگار پاىە دارى دەكات. ھەتا شە وىكى تر و بەرنامە يەكى تر لە م زنجىرە باسە دا، بە خوداتان دە سپىرم ..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)

ئاگاداری ژيانی هاوسهریت به

وانہی بیست و شہم

ناگاداری زبانی ہاوسہریت بہ

* قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ خَائِرًا لِمَا إِنَّا اللَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿۲۶﴾ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِمَّن نَسَأَ بِهِمْ مَا تُهْتَمُّ بِهِمْ لَئِن لَّمْ يَكْفُرُوا لَأَكْفُرْنَا بِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَذَكِّرْهُمْ لِقَوْلِ رَبِّهِمْ إِنَّ أَهْلِيَهُمْ أَطْرَافُ الْمَذَلَّةِ﴾

* أَخْرَجَ أَحْمَدُ وَ أَبُو دَاوُدَ وَ غَيْرُهُمَا ، عَنْ يُوْسُفَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ ، قَالَ حَدَّثَنِي خَوْلَةُ بِنْتُ ثَعْلَبَةَ ، قَالَتْ : (فِيَّ وَاللَّهِ وَفِي . أَوْسُ بْنُ الصَّامِتِ . أَنْزَلَ اللَّهُ صَدْرَ سُورَةِ الْمَجَادِلَةِ . قَالَتْ : كُنْتُ عِنْدَهُ وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا ، قَدْ سَاءَ حَلْقُهُ ، فَدَخَلَ عَلَيَّ يَوْمًا ، فَرَأَجَعْتُهُ بِشَيْءٍ فَقَضِبَ فَقَالَ : (أَنْتِ عَلَيَّ كَظْهَرِ أُمِّي) ، ثُمَّ رَجَعَ فَجَلَسَ فِي نَادِي قَوْمِهِ سَاعَةً ، ثُمَّ دَخَلَ عَلَيَّ فَإِذَا هُوَ يَرِيدُنِي عَنْ نَفْسِي ، قُلْتُ : كَلَّا وَ الَّذِي نَفْسُ خَوْلَةَ بِيَدِهِ ، لَا تَصِلْ إِلَيَّ وَقَدْ قُلْتَ مَا قُلْتَ ، حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ فِينَا ... ثُمَّ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَمَا بَرِحْتُ حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ) - حَسَنٌ ، صَحِيحُ سُنَنِ أَبِي دَاوُدَ : (۱۹۳۴) .

* وَ أَخْرَجَ ابْنُ مَاجَةَ وَ الْحَاكِمُ وَ صَحَّحَهُ وَ غَيْرُهُمَا ، مِنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : تَبَارَكَ الَّذِي وَسِعَ سَمْعَهُ كُلَّ شَيْءٍ ، إِنِّي لَأَسْمَعُ كَلَامَ (خَوْلَةَ بِنْتُ ثَعْلَبَةَ) وَ يَخْفَى عَلَيَّ بَعْضُهُ ، وَ هِيَ تَشْتَكِي زَوْجَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ هِيَ تَقُولُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ : أَكَلَّ

شبابی ، وَ نَثَرْتُ لَهُ بَطْنِي ، حَتَّى إِذَا كَبُرَ سِنِّي وَنَقَطَعَ وَكْدِي ، ظَاهَرَ مِنِّي ، اللَّهُمَّ
إِنِّي أَشْكُوكَ إِلَيْكَ ، فَمَا بَرَحْتُ حَتَّى نَزَلَ جَبْرِيْلُ ...

* وَ رَوَى أَنَّهَا قَالَتْ : (إِنَّ لِي صَبِيَّةً صَغِيرًا ، إِنْ ضَمَّمَهُمْ إِلَيْهِ ضَاعُوا ، وَ إِنْ
ضَمَّمْتُهُمْ إِلَيَّ جَاعُوا ...) قَالَتْ خَوْلَةٌ : فَمَا بَرَحْتُ حَتَّى نَزَلَ الْقُرْآنُ ، ثُمَّ قَرَأَ عَلَيَّ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ آتِي تَجْدِلُكَ فِي زَوْجِهَا) إِلَى قَوْلِهِ : (عَذَابٌ أَلِيمٌ) .
المجادنة : (٤٠١) .

فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (مُرِيهِ فَلْيُعْتِقْ رَقَبَةً) . قُلْتُ مَا عِنْدَهُ مَا يَعْتَقُ . قَالَ
فَلْيَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ، قُلْتُ وَاللَّهِ إِنَّهُ شَيْخٌ كَبِيرٌ مَا بِهِ مِنْ صِيَامٍ . قَالَ :
فَلْيَطْعِمِ سِتِّينَ مِسْكِينًا ، قُلْتُ : مَا عِنْدَهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَصَدَّقُ بِهِ .
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (فَأَنَا سَتَعِينُهُ بِعَرَقٍ مِنْ تَمْرٍ) قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، فَإِنِّي
أُعِينُهُ بِعَرَقٍ آخَرَ ، قَالَ : (قَدْ أَحْسَنْتِ ، إِذْ هَبِي ، فَاطْعِمِي بِهَا عَنْهُ سِتِّينَ مِسْكِينًا وَ
ارْجِعِي إِلَى ابْنِ عَمِّكَ ، ثُمَّ اسْتَوْصِي بِابْنِ عَمِّكَ خَيْرًا . قَالَتْ : فَفَعَلْتُ ... - صَحِيحٌ
رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ : ٢٢١٤ .

* عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ : أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ قَدْ ظَاهَرَ مِنْ أَمْرَاتِهِ فَوَقَعَ عَلَيْهَا ، فَقَالَ
: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، إِنِّي قَدْ ظَاهَرْتُ مِنْ زَوْجَتِي فَوَقَعْتُ عَلَيْهَا قَبْلَ أَنْ أَكْفُرَ ، فَقَالَ
: (وَمَا حَمَلَكَ عَلَى ذَلِكَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ ؟) قَالَ : رَأَيْتُ خَلَخَا لَهَا فِي ضَوْءِ الْقَمَرِ ، قَالَ :
(فَلَا تَقْرَبِيهَا حَتَّى تَفْعَلَ مَا أَمَرَكَ اللَّهُ بِهِ) - صَحِيحٌ ، رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ : (٢٢٢١) . وَ
الترمذي : (١١٩٩) . وَصَحَّحَهُ الْأَبْنَابِيُّ .

سەرچاوەكان :

- (١) رَوَّاجَات وَصَحَابِيَّات حَوْلَ الرَّسُولِ ﷺ سَعْدِ يُونُسَ أَبُو عَزِيزٍ . ، ص ٣٦٥ - ٣٦٩ .
- (٢) بەختەوەر بۆى ، د. محمد عبدالرُحْمَن العريفى ، و : ھيْمَن محمد علي ، ل ٤٠ ، چاپى يەكەم ، ٢٠١١ ، كتيبخانەى (نارين) ھەولير .
- (٣) رَوْضَةُ الْمُتَنَزِّهَةِ ، شَرْحُ بَدَايَةِ الْمُتَفَقِّهِ ، أَيْمَنُ عَلِي مُوسَى ، ج ٣ ، ص ٢٠٦ ، ١ ، ٢٠١٠ ، دارِ إِبْنِ رَجَبٍ .
- (٤) پايزە برا ، مەلا ئەحمەدى شەرىعە ، بەرگى يەكەم ، ل ٥٢ ، چاپى يەكەم ، ٢٠١١ ، چاپخانەى پەن ئۆى ، سلیمانى ، كوردستان .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

نیماندارانی به پریز دانیشتنی نه مشه و مان له خزمت مه جلیسی پیغمبرهاری خودادا ﷺ له زنجیره باسی ﴿نهی پیغمبرهاری به پریز و خزشه ویست هاتوومه ته خزمتت کیشه و گرفتم هه یه﴾ دانیشتنی نه مشه و مان به سلوات لیدان له و خزشه ویسته مان، له و شه فیعی مه حشره مان ده ست پیده کین و ده لئین:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

پیغمبرهاری خودا ﷺ دانیشتووه له ناو هاوه لانیدا و هر وه کو شه وانی رابردوو نیمه له خزمت پیغمبرهاری خودادا بووین ﷺ، نه جار هیان که سیک موشکیله ی هه یه، نه مجاره نافرته تیک دیت، نافرته تیک چوته ته مه نه وه، دایکی چند منداله و چوته ته مه نه وه و گرفتیک خیزانی ژبانی هاوسهاری بۆ دروست بووه، دیتته خزمت پیغمبرهاری خودا ﷺ ده فرموویت: نهی پیغمبرهاری خودا ﷺ من گرفتیکم هه یه، من بیّ ده ره تانم، من موشکیله م بۆ دروست بووه..

پیغمبرهاری خودا ﷺ ده فرموویت: خوشکی به پریزم، بلیّ موشکیله ی تو چیه؟

ده فرموویت: نهی پیغمبرهاری خودا ﷺ من (خوله ی اینت ثعلبه) م..

ده فرموویت: ده تناسم، تو نافرته تیک ناسراوی، نافرته تیک نه نصاری خه لکی مه دینه یه، نیوه بنه ماله یه کی خانه دانن، نیوه بنه ماله یه کن که س نیه نه تان ناسیت و له پریز و حورمه تی نیوه به هر مه مند بوو بیت..

ده فرموویت: نهی پیغمبرهاری خودا ﷺ خو ده شزانیته من خیزانی (اوسی این صامت) م

ده فهرموویت: به لئی میژده کهشت له پیاوه ناسراوه کانه، له و که سانه یه که له و پۆژه ی من هاتومه ته شاری مه دینه باوه پری به نیسلام هیئاوه ..
میژده که ی تو نه و پیاوه یه که له جهنگی (به در) دا قاره مانانه و پیاوانه جهنگا ..
میژده که ی تو نه و پیاوه یه که له جهنگی (ئو خود) دا نازایه تی نیشاندا .. میژده که ی تو نه و پیاوه به پریزه یه که له هه مووکاتیکی ناره که تیدا له گه ل پیغه مبهری خودادا بووه ..
به لام ئیوه گرفته که تان چیه؟ داده که م، خوشکه که م؟

میژده که م وتی: وهکو دایکم وایت!

ده فهرموویت: نه ی پیغه مبهری خودا ئیمهش وهکو نه و خیزانانه به خته وه ربوون، له سایه ی نیسلامدا، به لام وه لاهی گرفت ی نه داری، گرفت ی نه بوونی، زۆرجار ژن و میژده زه مه نیک به یه که وه ده ژین .. قسه به کیان له یه که هه لده به زینته وه .. نه مرق (ئهوسی کوپری صامت) هاته وه بۆ ماله وه، هاته وه ماله وه و قسه که وته به یمنانه وه، له پاشان له گفتوگۆی ژیانی هاوسه ری پیک و پیک ترازو و دهمه قالی و مونا قه شه و موجداده له یه که له به یمناندا دروست بووه .. نه و هاوسه ره ی ژیانم توپه بوو، وتی:

برق (أنتِ عَلَيَّ كَظْهَرِ أُمِّي) برق تو وهکو دایکم وایت، وهکو پشتی دایکم وایت، نه م قسه یه له زه مانی پیش نیسلامدا تا نه و له حزه یه ش، هه ر که سیک به ژنه که ی بگوتایه: تو وهکو دایکم وایت، یان له کورده واریدا تو وهکو خوشکم وایت، هی واهه یه په نا به خودا ده لیت تو وهکو خوشک و دایکم وایت لیم حه رامیت. هه ر که سیک نه م قسه ی بگوتایه، سی به سی ته لاقی ده که وت .. فیری به ژنه که یه وه نه ده ما ..

وتی: نه ی پیغه مبهری خودا ﷺ هاتومه ته لای خزمه تت، نه م پیاوه نه م قسه ی کرد و به توپه یی پۆشت و سه عاتیکی پیچوو له لای دۆست و براده رانی نه مجا شه یقان وازی لپهینا، نه هوه ن بوویه وه، هاته وه سه ر خۆی، هاته وه ویستی دهستی بۆ دهستم به ریت، به لام من وتم: (كَلَّا وَالَّذِي نَفْسُ خَوْلَةَ بَيْدِهِ) قسه م به و خودایه که نه فسی نه م ئافره ته ی

بەدەستە كە (خەولە) يە، ئافرەتەكە دەئەيت: من وتم: (لا تصل إليّ وقد قلت ما قلت) دەستت بە دەستم ناكەويت چونكە تۆ قسەيەكى ئاواتكرد، (حتى يحكم الله ورسوله فينا) ھەتا خودا و پيغەمبەرى خودا حوكم نەدەن.. من نايەلم تۆ بە ھەرامى دەستت بەر دەستم بگەويت، چونكە ئەم قسەيە تەلاقە، ئەم قسەيە ھەرام بوونى ژيانى ھاوسەريە، ھەتا خودا و پيغەمبەرى خودا بېريار لەسەر ئەمە نەدەن، من نايەلم دەستت بەر دەستم بگەويت..

سەيرى ئافرەتى ئيماندار، ئەو خەمى قيامەتى خۆيەتى! بەلام وەلاھى مژدەكەم دانىشتووھ لە مالەوھ، دەست لەسەر ئەژتۆ، بەراستى زۆر مەحزۇونبوو.. من ھاتمە خزمەت ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ، من ھاتووم و چارەسەريك، ھەليكى ئەم موشكىلەمانى بۆ بگە.. (يارسول الله اكل شبابي) ئەم پياوھ گەنجىتى خواردم، من بە گەنجىتى شووم پيكرد، وا پير بووم، سەرم پەش بوو سېى بووھ..

(وَتَنَزَلُ لَهُ بَطْنِي) وركم نەبوو ئىستا وركم شوپۆتەوھ ھىندەم مندال بۆ بەسك ھەلگرت.. (حتى إذا كبر سني) تا ئىستا پرچى سېيم ھۆنيوھتەوھ و چاوم كز بووھ.

(وَانْقَطَعَ وَاذِي) دوا مندالەم، ئىستا من مندالى ساوام ھەيە، لەوھ ناچىت ئىتر مندالم بېيت ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ، (إن لي صبية صغيراً) من مندالى وردم ھەيە، مندالى بەر مەمكان ھەيە، (إن ظمهم إليه ضاعوا) ئەگەر ليك جيا بېينەوھ وەلاھى مندالەكانم بە ھيلاك دەچن، مندال كە دايكى نەما بە فيرۆ دەچىت، دەفەوتىن..

ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ ئەگەر مندالەكان لاي باوكيان بن، مندالەكانم دەفەوتىن. (وإن ضممتهم إليّ جاعوا) ئەگەر لەلاي من بن، مندالەكان من بيانگرمە نامىز، وەلاھى چونكە كەسك نىھ كارمان بۆ بكات لە برسان دەمرن، سەيرى ئەم تەعبىرە جوانە، ئەم دىفاعە، وەكو محامىەكى شارەزا ئافرەتى ئيماندار چەند بە سەليقە بووھ، چەند زمان پەوان بووھ، ئەگەر لاي باوكيان بن بى دايكيان پتوھ ديار دەبېت..

ئەگەر لای من بن بى باوكى و برسەيتيان پتوھ ديار دەبيت.. ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ من چومەتە سالەوھ تازەتەمەنى شووکردنم نەماوھ، سەم شوپبووھ، پەرچەم سەي بووھ، مندالى ساوام لەباوھشدايە.. ئەي پيغەمبەرى خودا ھاوارم ھيناوھ خودايە بەھاوارمانەوھ بيت..

پيغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: وەلامى من نازانم بليم چى، من ھىچ حكومىكم پى نى، دەبيت ئيلا تو و ھاوسەرەكەت ليك جيايبنەوھ..

ھەزەرەتى (عائيشە) دەفەرموويت: ئەم ژنە كە پيغەمبەرى خودا ﷺ نەوھى وت، وەكو نەوھى موچوركەيەك بەلەشيدا بيت.. وتى: خودايە من ھاوارى خۆم دىنم بۆلاى تو، لەسەر مندالى خۆم دانەبەريم و، خودايە مال و ھالەم لى تىك نەچيت..

دەفەرموويت: ئەمجار لەبەينى خۆى خودا دەپارايەوھ خاتوو (عائيشە) دەفەرموويت: (تبارك الذي وسع سمعُه كل شيء) پاك و بيگەردى بۆ ئەو خودايەى كە گوئى خوداي گەرە بىستى خودا لەسەر ھەموو بىستن و بىسەرتكەوھىە (انى لَأَسْمَعُ كَلَامَ خَوْلَةَ بِنْتِ ثَعْلَبَةَ و يَخْفَى عَلَيَّ بَعْضَهُ) ھەندىك قسەم گوئى لى دەبوو، بەلام لە ھەندىكى ھالى نەدەبووم، لەبەردەمى خۆيەوھ چى دەگوت، من گويم لى نەبوو، قسەكانى بە تەواوھتى چىن بەلام خودا لەسەر و ھەرشى عەزىمەوھ، قسەكانى ئەم خەولەيەى بىست.. خودا بەدەنگىوھ ھات و يەكسەر (جبريل) دابەزىە خوارەوھ:

﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ خَائُورُكُمْ﴾

المجادلە، ھەتا ئاخىرى ئايەتەكە و سورەتەكە، خوداي پەرورەدگار فەرمووى:

بەپراستى (قد) چۆتە سەر فيعلى مازى بەپراستى و بەدلئايىيەوھ ئەي پيغەمبەرى خۆشەويست، خودا دەنگى ئەو ژنەى بىست كە دەمەقالتى لەگەل تۆدا دەكات. كە لەگەل تۆدا قسە دەكات، ھاوارى خۆى دەبات بۆ لای خودا، (وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ) خودا بە ھاوارى ئەو ژنەوھ ھات و دەنگى ئەو مەزلومەى بىست، ئەم ئافرەتە ناييت لەسەر

وانەي بويستە و ھەشەم

٢٦

ئىناگادارى زيانى ھاوسەرىت بە

مىندالەكانى بىرۋات، ناپىت زىيانى لى تىك بچىت.. ئەھا خۇدا چەند پىي خۆشە خىزان ھەلنەۋەشىت، ئەي خۇدا چەندى پىي ناخۆشە مىندال سەرگەردان بىت، ئن و پىياۋ لەيەك جىبابنەۋە.. خۇدا دەنگى ئەم ئافرەتەي بىست و چارەسەرى بۇ دانان و خۇدا بىپارى دا لەمە دوا ئەم قەسەيە ھەر كەسىك بە ژنەكەي خۆي بلىت: تۆ ۋەكو دايك و خوشكم وايت، ئەمە تەلاقى پىي ناكەۋىت و حكومى تايبەتەي ھەيە، ئەم ئن و مىردە لەيەك حەرام نابن، زىھارە، زىھارەش ئەۋەيە كەفارەتەكەي بەۋ شىۋەيە..

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: ئايەتەكە دىارى كىردوۋە، بىرۆ بە مىردەكەت بلى، ئاللىرەدا سەرنج بەدن بەپىزان: پېغەمبەرى خۇدا ﷺ چەند پىي ئافرەتەي كىرتوۋە، نەيفەرموۋ: من قەسە لەگەل ئافرەت ناكەم، بىرۆ با مىردەكەت بىت، مىردەكەت بۇ نەھاتوۋە؟! پېغەمبەر ﷺ وانافەرموۋىت.. ئەم ئافرەتە شايەنى پىزە، ئەم ئافرەتە خەمى مال و مىردى خۆيەتەي، ئەم ئافرەتە خەمى جگەرگۆشەكانىيەتەي..

پېغەمبەر ﷺ پىي لە ھەلۋىستى ئەۋ ئافرەتە نا، پېغەمبەر ﷺ نەيفەرموۋ: بىرۆ مىردەكەت بانگ بىكە، من لەگەل ئافرەتەندا قەسە ناكەم، ئەۋە ئىستا مەلا بوايە، لەۋانەيە ۋاى بگوتايە، نا پېغەمبەر ﷺ كۆيى بۇ كرت.. خۇداي پەرۋەردىگار ۋەلامى داۋەتەۋە..

پېغەمبەر ﷺ نەيفەرموۋ: بىرۆ مىردەكەت بەيئە، ئەمجا من چارەسەرت بۇ دەكەم.. فەرموۋ: تۆ بىرۆ بە مىردەكەت بلى، جارى ۋاھەيە ئافرەت نامۆزگارى مىردەكەي دەكەت پىي نىشان دەدات.. ئەمە لە ئىسلامدا ھىچ مانىيەك نىە..

سى رىگا بۇ چارەسەرى (ظھار):

رىگای يەكەم: كۆيلەيەك ئازاد بىكە

پېغەمبەرى خۇدا ﷺ فەرموۋى: بىرۆ تۆ بە مىردەكەت بلى با كۆيلەيەك ئازاد بىكات (مۈيە فلىيەتق رقبە) بىرۆ ئەمرى پىي بىكە، ئن بۆي ھەيە ئەمر بەسەر مىردەكەيدا بىكات. بىرۆ بە مىردەكەت بلى ۋ ئەمرى پىي بىكە، با كۆيلەيەك بىكپىت و ئازادى بىكات.. (اللە) لە بەندە

ئازاد كۆردن چەند خېرە.. ئىسلام دىنى ئازادىيە، ھەركەسىك ئەم ھەلەيەى كۆرد، دەبىت بەندەيەك ئازاد بىكات. كەسىك كەلە ئىنسانىيەت شۆراووتەو ۋەكو ئازەل موعامەلەي لەگەلدا دەكرىت، تۆ بېھىنە لە بەندايەتى پزگارى بىكە ۋ بلى لەمەو دوا تۆ بەندەي كەس نىت، تۆ بەندەي (الله)ىت، ئازادانە بۆخۆت بڑى، خودا لە ۋ گوناحەي خۆش دەبىت.. (سبحان الله) ئىسلام چەند دىنى ئازادىيە، ھەركەسىك گەردنى كەسىك ئازاد بىكات لە كۆيلايەتى، خودا گەردنى لە ئاگرى جەمەنم پزگار دەكات.. بېرۆ خودا لەم گوناحەت دەبورىت يەك بەندە ئازاد بىكە..

ژنەكە وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ (ما عنده ما يعفق) ۋەلەمى ئەوئەندە نەدارە پارەى نىە كۆيلە بىكرىت ۋ ئازادى بىكات، ئىمە خزمەتكارمان لە كۆي بوو، عەبدمان لە كۆي بوو؟ كوا پارەشمان نىە كۆيلە بىكرىن ۋ ئازادى بىكەين..

رىگاي دووھم: دوومانگ بەرۆزۋو ببە

پېغەمبەر ﷺ فەرموى: دوو (فليصم شهرين متتابعين) پېغەمبەر ﷺ فەرموى پىي بلى با دوو مانگ لەسەر يەك بەرۆزۋو بىت. دوو مانگ نابىت يەك بۆزى بەين بىت.. وتى: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ (وَاللّٰهُ اِنَّهُ لَشَيْخٌ كَبِيْرٌ مِّنْ صِيَامٍ) بە خودا ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ تەمەنى بۆزۋوى پىو نەماو، ئەو پىاۋىكى بەسالدا چووى پىرە، ئەها ژنى دلسۆز بۆ مېردەكەى دەپارپىتەو.. ئافەرموۋىت ئەي دەستت خۆش بىت، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، (إنشاء الله) لەژىر ئەم بۆزۋوانەدا دەمرىت، قور بەسەرت ئەو ژنى ۋاھەيە، دەلىت بە خودا چاك تەمىيان كۆرد..

ئەها ژنى صالحە بۆ ژنەكەى دەپارپىتەو ۋەلەمى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئەو پىاۋە چۆتە تەمەنەو، بە خودا تەمەنى صىحەتى دوومانگ بۆزۋوى پىو نىە.. بە خودا بەرگەى ئاگرىت دوو مانگ لەسەرىك بەرۆزۋو بىت..

رېڭاي سېيەم: خواردنى شەست فەقىر بەدە

پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر موۋىت: ئەمجا بىرۇ پېيى بلى، خوشكەكەم با خوداردنى شەست فەقىر بەدات، فەر موۋى: (فليطعم ستين مسكينا، ستين مسكينا وسقا من تمر) بلى با خورماي شەست فەقىر بەدات.. ئەلاگە گەورە يەكى، ئەھا ھەلەكەي خورما ھەبو ھەموومان بېنيومانە لە پوشى خورما دەچنرا، ئىستا كەتر ھەيە، يەك ئەلاگەي گەورە ئەوا ئەو ھەلەگە خورمايانە بېئىت، بېدات بە شەست فەقىر، شەست فەقىر لەسەر ئەو تېر دەخوات.. يەكى چەند خورمايەكى پېيى تېر دەخۆن، خورماي مەدېنە تەر و تازە بە قوۋتە، ئىنسان بە مشتېك تېر دەخوات، نىو كىلۇ زىاتر دەكات.. ئەو دەورى سى كىلۇ دەگىت شەست فەقىر لەو خورمايە تېر بكات.. خودا لە گوناھكەيان دەبورىت، ئىو ھىزانتان ھەلنەو شىت..

وتى: وەلاھى (ما ذاك عنده) قەسەم بەخودا ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ، وەلاھى پارەي لەكۆي بوو بچىت ئەلاگە خورمايەكى واپكېت، بە خودا خورماشى نىە، پېغەمبەرى خودا سەيرى ئەو پەھمەت و مېھرەبانىە! ئىمە بېن دەلېين جا داماو تو ئەمەت نىە ئەم زمان درىزىت لەچىە.. ئەو ھەق وايە كرىكارى بكات، نا..

پېغەمبەرى خودا، ئەو پېغەمبەرى ﷺ پەھمەتە، دەيەوئ خىزانەكان موشكىلەكانيان ھەل بىت، نا فەر موۋىت: لۆمەي بكات، قەسەي پى بلىت، بىرۇ بۆم بانگ بگە، با دوو قەسەي تەر و تازەي پى بلىم، نا.. پېغەمبەر دەفەر موۋىت: خۆمان چارە سەرى دەكەين..

فەر موۋى: (فانا سنعينه بعرق من تمر) من و ھاوۋلەكانم بەھەر ھەموومانەو نىوہى ئەلاگە خورماكەي بۆ پەيدا دەكەين، من دەپۆمەوہ مالى خۆمان (ابوبكر) و (عمر) تو، ھەموومان دەورى پانزە كىلۇ خورماي بۆ پەيدا دەكەين.. ئافرەتەكەش وتى:

ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ (وَأَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ سَاعِينَهُ بِعَرَقٍ آخِرٍ) شەرت بېت منيش بە مالى باب و برا و خوشكەكەم، خزمان پتوھ دەگەرپم، (إنشاء الله) نيوھكەي تری پەيدا دەكەم.. ئەھا سەبىرى بگە ئەم ژنە صالحەيە!!

پيغەمبەرى خودا ﷺ چەند بە پەھم بوو، فەرمووی: ئیمە ھاوکاری دەكەين بەنيوھى، ژنەكەش وتی: دەمنيش دەپۆم بۆ مالى باب و خوشك و برا و كەس و كارم (إنشاء الله) پەيدای دەكەم. ئینجا دەیدەينە پیاوھكە دەبیت پیاوھكە خۆی خێرەكە بکات. پيغەمبەر ﷺ ئەيفەرموو: كچم حەقت نەبیت بەسەریەو، ئەو ھەلەي کردوھ تۆ بۆ باجەكەي بەدەيت.. ئەھا ئەوھ لەوانەيە ئیمە بوینايە بەداخوھ وەلاھی جاری واهەيە ئیمەي مەلاش لئی حالی نەبووين، كابرأ جاری واهەيە ھەلەيكي بەدەمدا ھاتوھ، دەچیتە بەردەمی مەلايەك، فتوا دەریك، جاری كۆمە ئيك فەزىعەت بە ئەو پیاوھ دەكات..

برا ئەم پیاوھ (بەدری بینيوھ (توحد)ی بینيوھ، نزولی قورئان ھاتۆتە خواریوھ، بەلام بەشەر ھەلە دەكات. ئەم ھەلەيەي بەدەمدا ھات.. ئەم قەسەيەي لەدەم دەرچوو، بەلام گرنگ نەوھەي ئینسان ھەموو كات ھەلە نەكات.. پیاویك نەبوو بەيانى تەلاق بخوات نيوھپۆ بۆی چاك بگەنەوھ، دواي عەسروھك خۆی لیبیتەوھ.. ئەمە خراپە ئەمە مۆفە مادام ئینسانە بۆی ھەيە ھەلە بکات.. ئەو صەحايە گەرە ھەلە دەكات.. بەپێزان.

ئەي پيغەمبەرى خودا منيش نيوھى خورماكەي بۆ دەدەم.. پيغەمبەرى ئەيفەرموو: تۆ حەقت نەبیت تۆ بۆ باجی ئەو دەدەيت.. فەرمووی: (فقد اصبت و احسنت) ئەي دەستت خۆش بېت خوشكەكەم، وەلاھی چاك دەكەيت، كە يارمەتى مێردەكەت دەدەيت.. وەلاھی بیرو پایەكي زۆر جواشت ھەيە، دەستت خۆش بېت، بپۆ تۆ نيوھى پەيدا بگە لە مالى خۆت و كەس و كارت، منيش نيوھيت بۆ پەيدا دەكەم..

(فَتَصَدَّقِي بِهِ عَنهُ) لە جياتى ئەو تاوانە با بیبەخشیتەوھ بەسەر ھەژاراندا، ئەمجا ئەيفەرموو: ئەمجارە لئی قبول نەكەيت، وا ئەمجارە بۆمان پینە كرديت، نەچیت

دووبارەى بىكەيتەوھ.. بە پېچەوانەوھ ئامۇزگارى ژنەكەى كرد، فەرمووى: ئەى (خەولە) (استوصى بأبنِ عمِّكَ خَيْراً) لەگەن ئامۇزاكەتدا باش بە، لەگەن ئامۇزاكەتدا، لەگەن مېردەكەتدا باش بە كچم، خوشكم، لەمەودوا تۆش بى ئەمرى مەكە، ناچارى مەكە، ئەم پياوھ قەسى ھەلە بىكات..

بەئنى ئەگەر پياوھ قەسەبەكى كرد ئەگەر ژن جواىبى نەداتەوھ پياوھ توشى ئەو ھەلەبە نابت، لەمەودوا كچى خۆم تۆش لەگەن ئامۇزاكەتدا رېك و پېك بە، ھەولبەدە كارىكى وابكە نەبەلەيت تۆرە بېت و وشەى تەلاق و تۆ وەك دايك و خوشكم وايت، ئەو قسانە بىكات. سەبىرى ئەو پەھمەتە چۆن ئامۇزگارى ئەو خوشكە بەرپىزەى كرد..

ئەم ئافرەتە بەرپىزە پۇشتەوھ و خورماكە ئامادەكرا و شەست دانە فەقىر، خەك زۆر برسى بوو، خەك ئىستا زۆر تېرە.. بەرپىزان ئەم دەنگ و باسە بلاو بووئەوھ، ئەم ەلاگە خورمايە ھەبە، ئەو گوناحە بەو خورمايە لاچووه لەسەرى، بەكسەر شەست دانە فەقىر پەلامارىئاندا، لېك و پېكيان كەردەوھ، ەلاگە دراو تېرىان لېخوارد..

(سبحان الله) خودا چەندى پى خۆشە نەفسىك تېر بىكەيت، كابرا بە ژنەكەى وتووه تۆ وەكو دايكم وايت، ئەمە بوختانە، دايك ئەو كەسەبە تۆ لەدامىنى ھاتىتە خوارەوھ، نەك ئەو كەسەى جىماعى لەگەلدا دەكەيت!! ئەمە وشەبەكى گەلېك گەورەبە (بُهْتَانًا وَزُورًا) بەلام چۆنكە شەست دانە فەقىرى موعىدە برسى، لەسەر پۆزى ئەو، نەفەقەى تۆ تېر بوو..

خودا دەفەرموويت: لەبەر خاترى ئەو شەست سىكە برسبە، من لە گوناحى ئەو كەسە خۆش دەبم.. (سبحان الله) ھەر كەسىك خۆى بە گوناحبار دەزانىت با صەدەقە زۆر بىكات، بە تېر كەردنى ھەزاران خوداى گەورە چەندىن گوناحت لەسەر پەش دەكاتەوھ.. (إنشاء الله) بەبەرەكەتى ئەو بەخشىنە ئەو پياوھى ئازاد كرد لەو گوناحە، (الحمد لله) ئەوانىش سەريان بەبەكەوھنا، تەمەنىكى زۆر بەبەكەوھ ژيان، دواتر ھەر بەكەوھ لەمەوعىدى خۆى مرد، كە (إنشاء الله) جېگايان بەھەشتە..

خەولە.. ئامۇژگارى ئىمامى عومەرى كىرد..

ئەم ئافىرەتە پىر بوو ماپەو، پېغمبەرى خوداش ﷺ ۋە فاتى كىرد ھەرنەمرد، ئىمامى (ابوبىكر) بوو بە خەلىفە دىواى دوو سال ۋ شەش مانگ ۋە فاتى كىرد، ئەم ئافىرەتە ھەر ماپەو.. پىشتى چەماپەو، كۆچان بە دەست ۋ دەلەرزى..

پۇژۇك توشى ئىمامى (عمر) بوو، ئەو (عمر) ھى كە سامدار سامى لىدە كىرد، لە پۇژۇئاوا ۋ پۇژۇھ لاتدا، بەلام بۇ ھاولاتىيانى خۇى، بەرامبەر مسولمانانى خۇى، زەلىل ۋ مل كەچ بوو، داخى گرانم بۇبەپىرسانى ئىستا، بە نەياران ۋ خەلكى بىگانە زەلىل، كەچى بۇ ھاولاتىيانى خۇمان شىرى مەيدانن، (عمر) بە پىچەوانەو بوو، كە دەنگ ۋ ناوى (عمر) بەئىنراپە كىسراى فارس دەلەرزى، قەيسەر لە پۇژۇئاواو دەلەرزى، بەلام پىرە ژىبىكى كۆچان بە دەست دىتە پىى، دەفەرمووتت: بوەستە.. ھەزەرتى (عمر) لە مزگەوتى پېغمبەر ﷺ دەگەرتتەو، كۆمەلك گەورە پىاوى صەحابە، ئەنجومەنى پراوژۇگارى لە خزمەتى دان، (عمر)، نايشلىت خەلىفەى مسولمانانن، ئاوپى بۇ دەداتەو، ئەو پىرە ژنە بەلەرزە لەرز كۆچاننىكى بە دەستەو ھەبە..

دەفەرمووتت: دابە گىيان ئەو توى، ئەى (خولەى بىنت ثعلبە) ئەو توى؟!

دەلىتت: ۋەرە.. گووشى گران بوو، ئىمامى (عمر) گووشى دەباتە بەردەمى ئەم ئافىرەتە، دەفەرمووتت: (يا عُمَرُ قَدْ كُنْتَ تُدْعَى عَمِيْرًا) پۇژۇ گىيان پىر بگەرەو، پۇژۇك پىيان دەگوتىت (عومەرە بچكۆل) تۇ پۇژۇك (عومەرە بچكۆل) بووت.. من بەبىرم بىت لەم شارى مەدبىنەدا تۇ (عمر) بووت لە مەككە (ثم قيل لك عمر) ئەمجا خودا پەحمى پىكردىت، تۇژۇك گەورە بووتت، بووتت بە پىاوا، پىيان دەوتىت: (عومەر)

(ثم قيل لك اميرالمؤمنين) ئىستا بە فەزلى ئەم دىنى خودا بە پىت دەلئىن ئەمىرى مسولمانانن، ئەوت لەبىر نەچىتەو تۇ، ھەر (عومەرە بچكۆلەى) جارانى، ئەو بە فەزلى خودا بووتت بە (عمر) ئەمىرى مسولمانان.. (فَاتَّقِ اللَّهَ يَا عُمَرُ) لە خودا بترسە، لە خودا بترسە ۋ بىرى قىيامەتت بىت ئەى (عمر)..

(فَأَنه من أيقنَ بالموتِ خافِ الفوتِ) ھەر كەسك مردنى لەبىر بېت، دەزانىت بەردەمى خودا و لىپرسىنەو ھەبە، (ومن أيقن بالحساب خاف العذاب) كەسكېكىش بزانىت پادەگىرېت و لەبەردەمى خودادا لىپرسىنەو ھى لەگەلدا دەكەن، دەشزانىت حىساب و كىتاب و لىپرسىنەو ھى بەدواو ھەبە.. ئەى (عمر) ئاگات لە خۆت بېت، ئەم كورسى و دەسلانە نەوخە لە تىننىت، خزمەتى مىلەتەكەت بەكە..

جا ئافرەتەكە چونكە گوئى گران بوو، وايدەوانى ئىمامى (عمر) ئاگای لى نى، بە ھاوار بۆ ئىمامى (عمر)ى باس دەكرد.. ئەوانەى لە خزمەتى دابوون، وتیان: قورىان زۆر درەنگە، ئىمە ئىشمان ھەبە، تۆ ئەم پىرە ژنە بۆ ئەو ەندە لەگەلدا دەو ەستىت..

(يا أمير المؤمنين أتقف لهذه العجوزِ هذا الوقوفِ) ئەم ھەموو ەستانە بۆ ئەم پىرە ژنە، بۆ ئەم قسانەش!! ئەو ئامۆزگارېت دەكات. ئەو دەلئىت لە خودا بترسە.. تۆش ئەمىرى مسولمانانىت، تۆ جېنىشىنى پېغەمبەرىت، قابىلە بۆ خۆت ئەم قسانە نەزانىت!؟

فەرمووى: (والله لو حبستني من أول نهار الي اخره لا زلت إلا الصلاة المكتوبه) فەرمووى: ﴿ئەو ە ئۆو دەلئىن چى؟ بەو خودايە لە سپىدەى بەيانەو ئەم ژنە منى بو ەستاندایە، ھەتا بانگى مەغرىبى دەدا.. گوئم لئىدەگرت و بەجېم نەدەھىلا، ئىلا بۆ نوؤزە فەرزەكە دەچووم و دەھاتەو ە خزمەت ئەم ژنە پىرە!!﴾

(أترؤن من هذه العجوز؟) ئۆو ەزانن ئەم پىرە ژنە كئىيە؟ (هي حوله بنت ثعلبه) ئەمە (خەولەى كچى سەعلەبە) يە (سَمِعَ الله قولها من فوق سبع سموات) خودا دەنگى ئەم ژنەى لە ھەوت تەبەقەى ئاسمانەو ە بىستوو ە (أيسمعُ ربُّ العالمين قولها ولا يسمعُ عمر) خوداى گەورە گوئى بۆ ئەم پىرە ژنە بگريت لەسەروى ئاسمانەكانەو ە، بەندەبەكى زەعيفى وەكو (عمر) كە كاربەدەستى مسولمانانە دەبېت پىتى شەرم بېت لەگەل پىرە ژنىكى ئاوا بو ەستىت!؟

و ەلاھى لە ئەو ەلى بەيانىو ە تا ئىوارە بىو ەستاندمايە، بە جېم نەدەھىشت، ئەمە خودا گوئى بۆ گرتوو ە، دەبېت كاربەدەست ئاوا بېت.. جا ئەمە خودا نەك گوئى بۆ

(خەولە) دەگىرىت پېغەمبەر ﷺ دەفەرموۋىت: ھەر كەسنىڭ مەزلۇم بېت خوداى گەورە كۆي بۇ مەزلۇم دەگىرىت، لەسەر و حەوت تەبەقەى ئاسمانەو، ھەتا مەزلۇم شەكراى خالى خۆى دەكات..

ئەي كارىدەست ئەي تۇ بۇ كۆيى بۇ ناگىرىت؟! دەبېت كە ئەو كەسانەى پىرە ژن دەبېت كارىدەست وەكو حەزەرتى (عمر) سەردابخات كۆي بەرىتتە بەردەمىان، ھەتا ئەو لە قەسكە نەبېتتەو قەسكەى پى نەبېتتە.. كە ئەمە ئىسلامە بەرېزان، ئىسلامى ئىمە ئەمەى ھىنا، ئەم پىزەى دا بە پىرەژن، ئەم پىزەى دا بە ئافرەت.. ئىستا ئەو ئافرەتەى دەلېن ئافرەت داواى مافى دەكات. وەلامى لەو ئەورۇپا و ئەمىرىكا و ئوستورپالیا و پوسىبايە.. قەسەم بە خودا ئافرەت ھەر ئەوئەندە مافى ھەيە كە ئافرەتتىكى كىزى جوانە، كە ھەتا بەر چاۋە، كە بوو پىرە ژن، كەس ئاۋپى لىناداتەو، كەس حىسابى بۇ ناكات. بەلام بە پىچەوانەو لە ئىسلامدا دەبېتتە پىرە ژنىكى كۆچان بەدەست، گەورەى ھەموو مسولمانانى ھەموو مەشرىق و مەغرىب چۆكى لە بەردادەدا..

تو خودا كامىان مافى ئافرەتەى داۋە؟ ئىسلام يان بى دىنى؟ ئەم وەلامە ئاشكرايە، ئىتر بۇ خەلك خۆى دەخەلەتېنېت.. ھىچ كاتىكىش ئىسلام نەبېت پىزى مۇۋ ئاۋا ناگىرىت..

دواى تەلۇق درانى.. خزمەتى مېردەكەى دەگرد!

لەكۆتايى ئەم وتارە، يەك مەوعىزەى كورتى خۆماليانە دەگىرەو و كۆتايى پىدەھىتم. كە ئافرەتەى بەرېز كە مېردەكەشى ھەلەى كرد، تو خودا با ھەولېدات كېشەكە گەورە نەكات، با بچوكى بكاتەو.. ئەي ئافەرىن بۇ ئافرەتەى لىبورە..

مامۇستا مەلا خالد ھەبوو كاتى خۆى، مەلا خالدى مەعھەدى ئىسلاميان پىدەگوت، بەرېۋبەرى پەيمانگاي ئىسلامى سلېمانى بوو.. ئەم پىاۋە بەرېزە، زانايە لەسەرەتاي ھەشتاكانەو، تا كۆتاي نەوئەدەكان مودىرى مەعھەدى ئىسلامى بوو.. دواتر ماستەرى

خۆيىند و بوو بە مامۆستاي جاميەھى سەليمانى.. لە دواي سالى نەوهد و چوارەوہ بوو بە مامۆستاي زانكۆ..

لەگەل خىزانەكەيان ناكۆكيان كەوتە بەين و مامۆستا خالد و ژنەكەي لەيەك جياپوونەوہ.. ئەو دواتر بوو بە مامۆستاي زانكۆ و لە ژنەكەي جياپوونەوہ.. (سبحان الله) دواتر چەلئە داي لە مامۆستا مەلا خالدى مودىرى مەعەھدى ئىسلامى، كە مامۆستاي زانكۆي سەليمانى بوو، ھەر چوار پەلى لەكار كەوت. بەس دەمى دەكردەوہ، پارچە گوشتىك لەوى كەوت..

ئەم پياوہ كەس نەما خزمەتى بكات، كۆپ و كچ بەجىيان ھىشت، خوشك و برا كەس و كار دەرودرائوسى بە تەنھا مايەوہ، ئەو ژنە تەلاق دراوہ كە بىستى ئەو پياوہ ئاوا زەليلە و كەس نىە پەرداخىك ئاو بەدەميەوہ بكات. پاكي بكاتەوہ و پىسايى لەبەر بگريئت.. دەچىتە لاي مامۆستايەكى مرگەت دەلئيت:

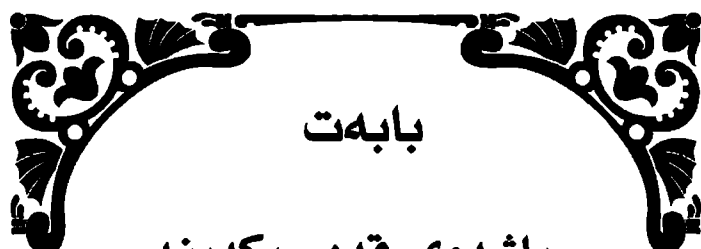
ھەرچەندە من و ئەو بەشەرى خودا ھىچ پەيوەندىەكمان بەيەكەوہ نەماوہ، من لە مەحكەمە تەلاقى خۆم وەرگرتووہ، ئىمە بەيەكەوہ ژيانمان كۆتايى ھاتووہ، بەس ھەر وەكو وەفادارى كە پۆزانىك من و ئەو ھاوسەرى ھەلالى بەكتر بووين، زۆرجارىش خزمەتى كردووم، لە ژيان زۆر شتى بەدل كردم، پەنگە من تاوانى جياپوونەوہم ھەبىت.. ئەگەر شەرى پىگە بدات لە دوا ساتى تەمەنى ئەم پياوہ، كە ھىچ جولەيەكى نەماوہ، وەكۆمەيتىك لەوى ماوہ، ئەگەر من لە پىشى ئەوہوہ ئەوہ خودا دەزانىت، يان ھەتا ئەو دەمرىت من دەچمەوہ خزمەتى دەكەم..

(سبحان الله) ئەم ژنە دواي تەلاق دان دەچىت، مامۆستاش دەلئيت: يارەبى خودا جەزات بداتەوہ، خۆ ئەو نە ئارەزوى جنسى ماوہ، نەھۆشى ماوہ، نە عەقلى لەسەر خۆي ماوہ، يەك پارچە گۆشتە لەوى كەوتووہ.. تۆ كە ئەم كارە بكەيت (انشاء الله) بەھەشتى خودا بەدەست دەھىنىت..

ئەم ئافرەتە دەچىتت وەكو مندالتيكى ساوا خزمەتى دەكات. خزمەتى دەكات بە باشتىن خزمەت، دەلئيت: وەكو وەفادارى بۇ پۇژنىك كەمن و ئەو ژن و ميژد بووين، چەند سال ژن و ميژدبووين، دواى تەلاق گەردنى نازاد بيت، مادام ئالەويدا كەوتوو بە زەليلى خەلك نەبيت، باوەرپكە ئەو بە ميلەتى كوردا ھەلدەكەويت، باوەرپناكەم لە ھىچ قەوميتكى ترى ئەم عالەمە ھەلكەويتەوہ..

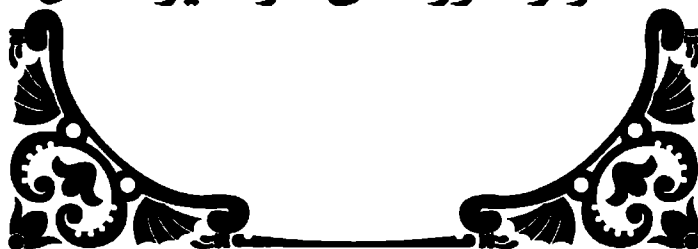
من بويە باسم كرد ئەوانە دەست خۆشيان لتيكرتت، نەك ئەگەر جارتك ميژد ھەلەيەكى كرد، ژنەكەى لتيى لەقاو بدات، مال و كەس و كار و بار و برا و دراوسى و ھەمووى لى تىبگەيەنيت.. ئاخىر وەلاھى ئەو غىرەتە ژنىك تەلاق بدريت لەمەحكەمە، دواتر پارچە گۆشتىك بەخيتو بكات. دەست لە پيسايى بدات.. وەكو وەفادارىەك بۇ پۇژانىك كەمن و ئەو ھاوسەرى ھەلالى يەكتر بووين.. ھىشتا پەنگە من مەحرەم تريم، چونكە ئەو ئارەزووى بەرامبەر بە ئافرەت نەماوہ..

ئوميدەوارم كە (انشاء اللہ) خيزانى مسولمانان بەختەوہر بيت.. خودايە لەبەلا و موسيبەت بەدوورمان بكەيت.. ھەتا شەويكى تر و بەرنامەيەكى تر بە خوداتان دەسپيرم
(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) .

باشهوی قه‌در بکه‌ینه

قه‌در و حورمه‌تی ناو خیزانه‌کان

وانه‌ی بیست و چهوتهم

با شهوی قه‌در بکهینه قه‌در و حورمه‌تی ناو خیزانه‌کان

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿وَمِنْ آيَاتِنَا أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَفِرُونَ ﴿٢٧﴾ الرَّبُّم .

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿وَعَايَشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَجَعَلَ اللهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿٢٨﴾﴾ النَّسَاء .

* وَ قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿هُنَّ لِيَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِيَاسٌ لَهُنَّ﴾ الْبَقَرَة : ١٨٧ .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (نِسَاءٌ وَكُمُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ : الْوُدُودُ ، الْعُودُودُ عَلَى زَوْجِهَا ، الَّتِي إِذَا غَضِبَ جَاءَتْ حَتَّى تَضَعَ يَدَهَا فِي يَدِ زَوْجِهَا وَ تَقُولُ : لَا أَدُقُّ غَمَضًا حَتَّى تَرْضَى) - حَدِيثٌ صَحِيحٌ . صَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي الصَّحِيحَةِ (٢٨٧) .

* عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ الْحَبَشُ يُلْعَبُونَ بِحِرَابِهِمْ ، فَسَتَرَنِي رَسُولُ اللهِ ﷺ وَ أَنَا أَنْظَرُ ، فَمَا زِلْتُ أَنْظَرُ حَتَّى كُنْتُ أَنَا أَنْصَرِفُ ، فَاقْدَرُوا قَدَرَ الْجَارِيَةِ الْحَدِيثَةِ السَّنَنِ تَسْمَعُ اللَّهْوَى) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ : (٥١٩٠) .

* عَنْ عَائِشَةَ : خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ وَ أَنَا خَفِيفَةُ اللَّحْمِ ، فَنَزَلْنَا مَرَّةً فَقَالَ لِاصْحَابِهِ : تَقَدَّمُوا ، ثُمَّ قَالَ : تُسَابِقِينِي يَا عَائِشَةُ ؟ فَسَابَقَنِي ، فَسَبَقْتُهُ . فَسَكَتَ عَنِّي حَتَّى إِذَا حَمَلْتُ اللَّحْمَ وَبَدَنْتُ وَ نَسِيتُ ، ثُمَّ خَرَجْتُ مَعَهُ فِي سَفَرٍ آخَرَ ، فَنَزَلْنَا

مَنْزِلًا ، فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ : تَقَدَّمُوا ، ثُمَّ قَالَ لِي : تَعَالَى أَسَاقِيقُ ! .. وَتَسْنِيتُ الَّذِي
كَانَ ، قَدْ حَمَلَتِ اللَّحْمَ ، فَسَابَقَنِي فَسَبَقَنِي ، فَضْرَبَ بِيَدِهِ كَتْفِي ، وَجَعَلَ يَضْحَكُ
وَقَالَ : هَذِهِ بَيْتُكَ) - رَوَاهُ أَحْمَدُ فِي مُسْنَدِهِ : (٢٤١١٩) . وَ أَبُو دَاوُدَ : (٢٥٧٨) . (٧٠٠٧) .

* أَنَسٌ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (يَا بَنِيَّ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ ، يَكُنْ بَرَكَةً
عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ) - رَوَاهُ التِّرْمِذِيُّ : (٢٦٩٨) . وَقَالَ : حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ .

* عَنْ عَائِشَةَ : مَا غَرَّتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ عَلَى إِمْرَأَةٍ مِنْ نِسَائِهِ مَا غَرَّتُ عَلَى خَدِيجَةَ
لِكَثْرَةِ ذِكْرِهِ إِيَّاهَا وَمَا رَأَيْتُهَا قَطُّ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ .

* عَنْ عَائِشَةَ : (إِنْ كُنَّا لَنَذِيحُ الشَّاةَ ، فَيَبِيعُتُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأَعْضَانِهَا إِلَى صَدَائِقِ
خَدِيجَةَ) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ .

* عَنْ صَفِيَّةَ ، قَالَتْ : كُنْتُ أَلْقَى مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ يَفْخِرُونَ عَلَيَّ ، يَقْلَنَ : يَا ابْنَةَ
الْيَهُودِيِّ ، وَ كُنْتُ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَلْطَفُ بِي وَيَكْرُمُنِي ، فَدَخَلَ عَلَيَّ يَوْمًا وَ
أَنَا أَبْكِي ، فَقَالَ : مَا لَكَ ؟! فَقُلْتُ : أَزْوَاجُكَ يَفْخِرُونَ عَلَيَّ وَيَقْلَنَ : يَا ابْنَةَ الْيَهُودِيِّ ،
قَالَتْ : فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ غَضِبَ ، ثُمَّ قَالَ : (إِذَا تَعَالَوْا لَكَ ، أَوْ فَاخْرُوكَ ،
فَقُولِي : أَبِي هَارُونَ ، وَ عَمِّي مُوسَى ، وَ زَوْجِي مُحَمَّدٌ) ...

سهرچاوهکان :

- (١) الرَّوَّاجِ فِي الْقُرْآنِ وَ السُّنَّةِ الصَّحِيحَةِ ، محمد ملا فائق الشهرزوري ، ص ١٧٧ ، ط : ١ ، ٢٠١١ .
- (٢) الحقوق الإسلامية ، الشيخ محمد حسان ، ص ٦٤٣ ، ط : ٢ ، ٢٠٠٦ ، مكتبة فياض .
- (٣) ليلة في بيت النبي ﷺ محمود المصري ، ص ٥٤٣ ، ط : ١ ، ٢٠١١ . مكتبة الصفا .
- (٤) كوفاري : (تاينده سازي) ژماره : ٢ ، نايي ٢٠١٢ . بابتهتي (ژن له بهريتانيا) ، بهشي يه كه م .
- (٥) رقائق العريفي ، د . محمد عبدالرحمن العريفي ، ص ٤٧٢ ، (قَمُ فَأَنْذِرُ) . ط : ١ ، ٢٠٠٩ ، شركة (ألفا) للنشر و الإنتاج الفني .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

نیمانداران و خوداناسانی به‌رێز: لهم شهوه پیروزه‌دا له مائی خودای په‌روه‌ردگاردا ده‌چینه خزمهت پیغمه‌بری ﷺ پیشه‌وامان، له‌کاتی چوونه خزمهت پیغمه‌بری پیشه‌وادا ﷺ، جوانتر وایه ئینسان به ئه‌ده‌به‌وه له خزمهت خۆشه‌ویستدا بی‌ت وه له کاتی باسکردنیدا سلاوات له‌سه‌ر ئه‌و خۆشه‌ویسته بدات و بلێت:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

ژایانی ئه‌م‌رۆ کاتێک سه‌یری مسولمانان ده‌که‌یت (الحمد لله) زۆریان پێک و پێکن، به‌لام که‌لێک مالیش هه‌یه ئا‌وا‌وه‌ی تێدا‌یه، که‌لێک ژن و مێردیش هه‌یه ناکۆکن، که دیندارن له پ‌وه‌ی عیباده‌ته‌وه، پ‌وه‌ی پ‌وه‌ی پ‌وه‌ی ده‌گرن، ته‌را‌وی‌حیش ده‌که‌ن، به‌لام زۆر جار ده‌بینیت ژن و مێردی واهه‌یه وه‌کو پ‌وه‌یست ژایانیان خۆش نیه، ته‌با و په‌با نین..

ئێمه بۆ چاره‌سه‌ری کێشه‌کانیان با بچینه خزمهت دایکی نیمانداران و لێی بپرسین: حالی ئێوه چۆن بوو له خزمهت پیغمه‌بری خودادا ﷺ؟ چونکه لهم زنجیره باسه‌ی ئێمه‌دا ئه‌مه بیست و هه‌وتهم ئه‌لقه‌ی ئه‌م زنجیره باسه‌یه، هه‌موو شه‌ویک باسی کێشه‌یه‌که‌مان کردوه.. ﴿نهی پیغمه‌بری خودا ﷺ کێشه و گرفت هه‌یه﴾ هه‌مان کێشه بۆ خێزانه‌کانی ئه‌م‌رۆ دروست ده‌بنه‌وه، ده‌لێی هه‌مان سه‌رده‌مه، چونکه ئه‌م دینه کۆنی به‌سه‌ردا نایه‌ت..

دوو نمونە لەژيانى پېغەمبەر ﷺ :

يەكەم: پېغەمبەر ﷺ و عائيشە سەيرى يارى دەكەن..

بۆ چارەسەرى كەيشە خىزانىەكان با بچىنەوہ خزمەت پېشەوا و چاوساغ و قودوہمان كە حەزەرتى ﴿محمده ﷺ﴾ دايكمان خاتوو (عائيشە) دەفەرمووئيت: گويم بۆ بگرن پۆلەكانم، دوو نمونەتان لە ژيانى خۆم لەگەل پېغەمبەرى خودادا ﷺ وەكو ھاوسەر بۆتان دەگيترمەوہ.. بزانيں خۆشەويستمان لەگەل خىزانى خۆيدا چۆن بووہ؟

خاتوو (عائيشە) دەفەرمووئيت: (أَنْ النَّبِيَّ كَانِ جَالِسًا) پېغەمبەرى خودا لە ژوورەكەى مندا دانىشتبوو، جا بەپريزان ژوورەكەى خاتوو (عائيشە) كە مالى پېغەمبەرە ﷺ، ديارە ئەمەش ھەر مالى خودايە، تەشبيھ نەبيت با ئەو و دەرەوہ، وەكو لە ديوى دەرەوہى ژوورەكە كە ئىستا قەبرى پېغەمبەرە ﷺ، لە ويدا بە خاك سپيڤردراوہ، وەكو ئەو پەنجەرەى بۆى بپۆى ئاوا لەويادا بووہ..

دەفەرمووئيت: دانىشتبوو پېغەمبەر (فسمع فوضاء الناس) گوئى لىبوو لە ناو مزگەوتدا بوو بە ھەرا، وەك گريانى منداڵ ھاواريان دەکرد و قاو قريشك، پېغەمبەر ﷺ لە ژوورەكەى خۆيەوہ، خودايە ئەم دەنگە دەنگ و ھاوارە چيە، لە ناو مزگەوتدا بەرز بوويەوہ؟! (فأذا حبشية ترقص الناس حولها) دەفەرمووئيت:

سەيرى كرد ئەوا حەبەشەيەكە، كابرايەكى خەلكى حەبەشەيە، كابرايەكە يارى بە تير و پم دەكات. پرمتان بينيوہ؟ بەقەدەر كلكە خاكە نازيک دەبيت و سەرەكەى شتىكى تىژى پتوہيە، كەلەكاتى جەنگدا بەكارديت، لەسەر يەك پەنجەئەو پمە پادەگريت و ھەلى دەدات بۆ ئاسمان و دەيگريتەوہ.. ئەو شتىكى زۆر غەريبە، ئەو ھەموو خەلكە ھاوار دەكەن.. بەرزى دەكاتەوہ دەيخاتە سەرسەرى نايەليت بكوئيت، بە چواردەورى خۆيدا پيچ دەخوات وەكو وەرزشيەك..

يەنى ئەمۇ چۆن ئىستا لەو ساحە و مەيدانانەدا ئىستا ئەو وەرزشانە دەكرىت، لە ناو مزگەوتى پېغەمبەر ﷺ ئەو وەرزشە دەكرىت، ئەو وەرزشە دەكرىت، ئەو ھەموو خەلگە ھات و ھاواريان دەكرد و دەيان وت بە خودا عەجيبە! ئافەرىنيان لى دەكرد و دەست خۆشيان لىدەكرد و بە پشتە پىيى رەمەكەى دەگرتهو و جارێك ھەلى دەداپە سەر لەپى دەستى، جارێك ئاواى دەكرد و لەسەر سنگى دەپچەقاند، يەنى بەو ھەموو شيوازە خەلگەكە دەنگەدەنگيان دەكرد (فَسَمِعَ قَوْضَاءَ النَّاسِ وَالصَّبَّيَانِ) دەنگى مندال و گەرە تىكەلاو بووبوو. خاتوو (عائيشە) دەفەرموويت: پېغەمبەر ﷺ فەرمووى: (ياعائيشه) ئەي (عائيشه) (تعالى فَنظَرِي) وەرە سەير بەكە چ ديمەنىكى غەريبە، دەفەرموويت: لە ژورەكەى خۆمانەو ئەوا تاقەيەكى پىتو بوو، پەنجەرەيەكى بچكۆلە فەرمووى وەرە سەير بەكە ئەو پياوھ چۆن يارى بەو رەمە دەكات و خەلكى چى بۆ دەكەن. دەلئيت: پېغەمبەرى خودا ﷺ ئاوا دانىشتبوو، وەكو ئەو ھى بلئيت بە چىچكانەو، دەفەرموويت: منيش چەناگەم خستە سەر شانى پېغەمبەر ﷺ، خستە سەر شانى و لە كۆنەكەو دەمروانى، لە پەنجەرەكەو..

دەفەرموويت: پېغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: (أما شَبَعْتُ؟) تىر بوويت لە تەماشاكردن؟ نيو سەعات چل دەقيقەيە، ئەو ھەر يارى بەردەوامە و منيش سەير دەكەم.. وتم: (لا) ئەو ئە تىر نەبووم..

دەفەرموويت: (لَا نَظَرَ مَنْزِلَةَ عِنْدَهُ) وتم: بزانم پېغەمبەر ﷺ تا چەند منى لا بەنرخە، تا چەند ھەزەكانى من جىبەجى دەكات. جا سەيرى ئافرەت چۆنە مېردى تاقيدەكاتەو، بزانم ئەم پياوھ ھاوسەرى ژيانمە و پېغەمبەرە ﷺ، چەند منى لا بەنرخە و رېزىم بۆ دادەنئيت و كاتى خۆيم پىدەبەخشيت؟ (فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ يُرَاحُ بَيْنَ قَدَمَيْهِ) وەلاھى بينيم پېغەمبەر ﷺ يارى بە قاچەكانى دەكرد، قاچى سەر بووبوو، ئەم قاچەى ئاوا لىدەكرد و ئەو قاچەى ئاوا لىدەكرد.. ئەيفەرموو: دەتەواو بەسە وەرەس بووم..

هر به کیک له ئیمه مانان بویه تهحه مولی نه ده کرد. به لام ده فهرموویت: ههتا خۆم وتم: به سه، پیغمبهری خودا ﷺ قاچی سپ بوویوو، قاچی ئالوگۆر ده کرد.. نه وهر ده یفه رموو: تیر بوویت له ته ماشا کردن؟ ده موت (لا)، نه وه لا تیر نه بووم..

خاتوو (عائیشه) ئه م دیمه نه نه و ئه م ریزگرتنه ی پیغمبهری خودا ﷺ، له یاد ناکات. دوا ی چه ندین سال له دوا ی وه فاتی پیغمبهر ﷺ، هر ده یگرتته وه، ئه مرۆ ئیمه له خزمه تی داین و ئه م دهرسه گه وره ی لئوه رده گرین، که: ژیا نی خیزانی ژیا نیکی پر به خته وه ریه، له ژیا نی نه مرۆدا نه گه ر بیینین سه رکرده یه کی عالمی ژنه که ی خۆی له گه لدا یه، بچن سه یری یاریه کی نئو ده ولته ی بکه ن، کوره بابه نه وه جیهانی دیمو کراسیه! نه وه جیهانی پیشکوتنه، سه یری نه وه سه رکرده ژنه که ی خۆی له گه ل خۆی بردوه؟! هیچ به شه ریک له سه ر ئه م زه مینه، نه وه زه مه نه یری نه وه ی نه ده کرد ژنه که ی به ریت و سه یری یاریه کی عه جیب بکات و، دلئ ئینسانیش به یاری ده کرتته وه، به لکو خه لک له وانه یه پئی عه جیب بویه شتیکی وا له سه رکرده یه کی وا، من سه یری نه و مندال و پال و هینه ی بکه م؟! چۆن شتی وا ده بیت!؟

یان نه مرۆ ئیمه له ته له فزیۆندا نیشان بدرئین بلئین: سه رکرده یه کی نئو ده ولته ی دانیشتوووه ژنه که ی چه ناگه ی خستۆته سه ر شانی، خه لک ده لئین غه ریه، کاکه مسولمانیه تی، هه ی نه عله تی خودای لیبیت! کوا مسولمانیه تی شتی وای تیدا یه!؟ به پبچه وانه وه نه وه پیغمبهری پیشه وای ئیمه یه، پیغمبهری میحراب بوو، پیغمبهری میمبه ر بوو، پیغمبهری ساحه ی قیتال و جیهاد بوو ﷺ، پیغمبهری ناو مال و مندالیش بوو، ناواش له گه ل خیزانی خۆیدا ده ژیا و ناوا هه لسوکه وتیکی جوان و مه ده نیانه و ناشتی خوازانه و پیک و پیکی له گه ل خیزانی خۆیدا ده کرد..

دووم: پېغەمبەر ﷺ و عائىشە پېكەوۋە رادەكەن..

ئەمجا خاترو (عائىشە) دەفەرموۋىت: نەمۇنەي دوومەتان بۇ باس بىكەم، جارىكىيان لە غەزا دەگەراينەو، عادەتەن لەشەر گەرانەو، بۇ خۇي ناپەھەتتە، شەر مەينەتتە، بىرىندار بوونە، خويئە، ماندوو بوونە، يەئنى تۆ دەلئىت شەر. ھەر لەتەلەفزیوندا دەبىينىت لئى بى تاقەت دەبىت.. جاوەرە بۇ خۆت لەمەيداندا بىت، جاوەرە شەرپىت كە لە چاۋ پەم و شەمشىر و تىر و كەواندا ھەر ھىچ نىيە، شەرپى ئىستا زۆر ئاسانە، كاپرا قومبەلەيەك دەتەقئىت بە پىنج دەقىقە دەي كوزئىت، يان نا..

ئەو بەردەوام ئەو ھەموو تەپ و تۆز و بىرىندار بوون، نەخەستەخانە ھەبوو، نە ئىسەاف فەورى ھەبوو، نە ەمەلىيات ھەبوو.. يەئنى بەپاستى گالتەنىيە گەرانەو لە غەزا، يەئنى بەپاستى گەرانەو لە ئەوپەرى ناپەھەتتە، كەچى پېغەمبەر ﷺ لەم كاتەدا ھەقى خىزانى دەدات.. دەفەرموۋىت: ئەي (عائىشە) با ئەو سەحابانە تۆزىك لئىمان دوور بىكەونەو، جەوگەي خۆشە و كات فىنك بوو، دەمەو ئىوارەيە و بۇ پاكردنىك ئەنجام نەدەين؟ موسابەقەيەك بىكەين؟ سەركرەدە ەسكەرىيەكان خەلك ناوئىرئىت قەسەيان لەگەلدا بىكات. ئەوانەي فەرماندەي سەريازىن ھەتا ئن و مندالىش ناتوانن قەسەيان لەگەلدا بىكەن.. ئەم دەكات و دەبىت تەحىيەي بۇ بىكرىت و قاچ بەعەرزدا بىرئىت..

پېغەمبەر ﷺ ئەوانەي نەبوو، باشتىن فەرماندەي سەريازى و خوتەي ەسكەرى دادەنا، بەلام كاتىك دەگەرايەو، ناو مال و خىزان، باشتىن ھاوسەرى ژيان وەكو ئەوئەي ھەر جەنگى نەبىينىت، ئەو لاپەرەي ھەلدەدایەو.. فەرموۋى: وتەم زۆر باشە.

جا دەفەرموۋىت: مەن لەو كاتەدا سوگەلە بووم، ھەر سى چوار چل ئىسقان بووم، خاترو (عائىشە) دەفەرموۋىت: مەن لەو كاتەدا سوگەلە بووم، ھەر ئاوام كرد پىشى پېغەمبەر ﷺ م دایەو.. شوئىنك دىبارى كرا بوو، ئەو بەردە گەرە ھەتا ئەوئەي رادەكەين

وانەي بېستە و ھوتە

۲۷

باشەوئەي قەدر بىكەنە قەدر و رحورمەتتى ناو خىزانەكان

و دېينەوہ.. وەلا ھەتا پېغەمبەرى خودا ﷺ ئاۋاي کرد، من گەشتە شوپنەكە و ھاتيشمەوہ..

پېغەمبەر ﷺ فەرموۋى: بىردتەوہ، چەند سالتىك دۋاي ئەوہ من لە سەفەرئىكدا لە خزمەتى دابووم، دەفەرموۋىت: من ئەوہم لەبىر نەمابوو.. بەلام پېغەمبەر ﷺ ھەر لەبىرىەتى، دەفەرموۋىت: پېغەمبەر ﷺ فەرموۋى: پاكردنىك ئەنجام نەدەين، بۆ خۆمان موسابەقەيەك بگەين؟

ھەر يەكئىك لە ئىمە تەھدا ئەكەم. ئائەم زوفە شتى وامان لەگەل خېزانمان نەكردوہ، لەو دەشتەدايە كابرا دەچىت بۆ سەيران دېتەوہ، شەرىەتى بلى وەرە بابۆخۆمان لەو دەشتە پاكردنىك ئەنجام بدەين..

دەفەرموۋىت: سەحابەكان دوور بگەونەوہ بۆ ئەوہى ئىمە نىسراحتى خۆمان زياتر وەربىگىن. دەفەرموۋىت: پاكردنمان کرد. بەس دەفەرموۋىت: من قەلەوبووبووم، دۋاي چەند سال خاتوو (عائىشە) دەفەرموۋىت: داىكم تۆزى پېخۆش بوو قەلەوبىم و ئافرەتئىكى جوانترم لىدەرچىت، تۆزى و خورماي دەدامى.. جا لەپووى زانستىەوہ تۆزى و خورما ئىنسان پى قەلەو دەبىت..

دەلئىت: داىكم دايمە تۆزى و خورماي بۆ دەھىتنام.. دەلئىت: منىش تۆرم لى خواردبوو، تەواو قەلەو بووبووم، جەستەم گۆشتن بوو.. ئا لەو كاتەدا قورس بووبووم.. پېغەمبەر ﷺ ھەر ئاۋاي کرد و پىشى دامەوہ.. من لە پىگا تەنگەنەفەس بووم..

دەفەرموۋىت: فەرموۋى: (هذه بئتك السبقة) ئەمجارە بىردنەوہكەم، بەو جارە دۆپاندنەم، ئەو جارە تۆ بىردتەوہ، ئەمجارە من بىردمەوہ.. ئىستا پاك لەپاك، كەسمان قەرزارى كەسمان نىن.. خاتوو (عائىشە) دەفەرموۋىت: ئەمە رىز لىتئانە، بۆيە ئەمەي لەبىر دەمىنئىت..

جا سەبىرى قورئان بگەن بەرپىزان، وەلاھى ژيانى ناو خېزان گىرنگ ترين ژيانە، ئىنسان ئەگەر لە ناو مال و مندالى خۇيدا رىك و پىك بىت.. تام و لەزەتىش لە عىبادەتىش

دەكات. ئەگەر لە ناو مال و مندالى خۆي ئاژاوه و شەپ و شوپ بوو.. نە عىبادەتەش لەزەتى لى نابىنەت، بە خودا جومعه و جەماعەتەش خۆش نىە.. حەج و ەمرەش خۆش نىە.. ژيان ئەو ژيانەيە كە لە ناو مال و مندالەكەي خۆي بە رېك و پېكى، بە ئەمن و ئەمان بەسەرى بەرەت.. بۆيە قورئان دەفەر موويت:

﴿وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿١٠١﴾ وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٠٢﴾﴾ الروم.

دەفەر موويت: لە نیشانە و دەسەلات و ەزەمەتى خودايە ئائەم ھەموو مەرقەھى لەم خاكە دروست كەردووه، ئەم گلەي ئيمە بەسەرىدا دەپۆين ئيمە لەو دروست بووين.. (سبحان الله) ئەم ھەموو خەلكە دەلئى مېروەستانە، بەسەر ئەم زەويەدا دەسوپرەتەو، ھەر ھەمووى لەم خاكە دەخوات. خوداي گەورە لەو گلە پەقە دروستى كەردووه، لە نەفخەي خۆي پۆخى بەبەردا كەردووه، ئەوھتا ئەم بەشەرە جوانە، ئەو گلە دواي دەبينەو ئەو گلە، لە ھېچ شوينەك جيمان نابيتەو، ئەم ئينسانە كە مرد، لە ھېچ شوينەك جىي نابيتەو ئەگەر ئالتون بيت، دەبيت ئيلا بىخەيتە خاكەو.. چونكە سەرھتا خاكە، ئيلا لەناو خاكدا نەبيت ئيسراحتە ناكات، دەبيت تەسليمى بەدايكى يەكەمى بکەيتەو، ئەينا ئارام ناگرەت..

دەفەر موويت: دواي ئەو بوون بەو ھەموو بەشەرە و بەسەر ئەو زەويەدا بلاو بوونەو.. ئايەت و بەلگە و نیشانەي خودايە، لە نەفسى خۆتان ھاوسەرانى بۆ دروست كەردوون.. ئينجا سەبرى ئەم وشەيە بکەن: (لَتَسْكُنُوا إِلَيْهَا) جا ژيانى ئن و مېردايەتى دوو جۆرە، وشەي (سكن) لە زمانى ەره بېدا ئيماندارانى بەرپۆز دوو ماناي ھەيە، ئەگەر وشەي (سكن) وەريگرەت، يەنى (وقف) يەنى وەستا، ژيانى واھەيە لە ئن و مېردايەتيدا دەوەستەت، ھى واھەيە لەمالى باوكى ھېچ عەيبى نىە، كە بوون بە ئن و

مىرد لە جىياتى سوكنابن بۆ يەكتر دەبنە (سكن) دەبنە (وقف)، ژيانى يەكتر دەوستىنن، ژيانى يەكتر تال دەكەن..

پەنا بەخودا ژيانى ھاوسەرى ئەو دوو حالەتەيە: يان دەبىت (لَتَسْكُنُوا) بىت، يان بە داخەوہ (سكن) لەسەر ماناي (وقف) دەبىت.. واتە: ژيانىان دەوستىت. ژيانىان دەژىن بە ھەناسە، بەلام مردوو لەناو جەستە و پۇجدا..

چەند ژن و مىر ھەيە مردوون بەس بە ھەناسە زىندوون، ئەينا ژيانىان ھەمووى تاليە، بەلام ژن و مىردىش ھەيە (لَتَسْكُنُوا إِلَيْهَا) (لَتَسْكُنُوا) يەئنى (لِلْإِسْرَاحَةِ عَلَيْهَا) ئىسراحت دەكەن بەيەكەوہ، ژن و مىرد ئىسراحت دەكەن..

ئەي (إِسْتَنْتَ) ئەھا تەعبىرە قورئانىەكە چۆنە؟ (إِسْرَاحِ) و (إِسْتَنْتَ) ھاودەمىيان بۆ پەيدا دەبىت.. ئارام دەگرن وەكو ژيانى سەلتى ناكەن، ھەست بە ئارامى بكەن.

بەپىزان: كاتىك ئىنسان سەلتە پىي دەلئىن: (أَعْرَبَ)، واتە: زگوردىە، لە كوردەوارى خۆمان كە ژنى ھىنا پىي دەلئىن (متزوجه) پىي دەلئىن (زوج)، ئەھا ئىستا كە دەلئىن ژن و مىرد (زوج) (زوج) لە زمانى عەرەبىدا باشە خۆ ئەم ھەر بەتەنھايە، ئەي بۆ پىي دەلئىن (زوج)؟ (زوج) يەئنى جوت، (زوج) يەئنى جوت، واتە دوان، بۆ ھەر بەتەنھاشە و، كەچى لەسەر تەسكەرەكەي دەنوسرىت دوانە، واتە ھەر بۆخۆي نىە، سەبىرى ئەم وشەيە بكە، ئەو وشەيە ژۆر بە مەعنايە:

(أَعْرَبَ) كاتىك بە تەنھايە.. بەلام كاتىك ژنى ھەبوو، يان مىردى ھەبوو، (زوج و زوجة) ئەوہ دژى فەردە، واتە پىچەوانەي فەردە، تاكە، واتە: تۆ بەتەنھانەيت.. تازە تۆ بوويت بە دوو كەس، مرۆف تەنھايەكەي خۆي دۆزىوہ..

دكتور (على) شەرىئەتى دەلئىت: ﴿مرۆف ونبووى ھەيە بەردەوام بەدوويدا دەگەرىت﴾. بەپىزان ھەتا تەنھات غەرىزەي جنس، خەلكىك پەنا بەخودا بە دواي غەرىزەي جنس و سىكس و ئەوانەدا دەگەرىت بۆ تىركردنى حەزەكانى، بەلام خوداي گەورە ئەم

غەريزەيەي بۆ دروست كىردوۋە لە مرۆڤدا، ھەوەكو غەريزەي ئاو و خوداردنى دروست كىردوۋە، ئەگەر غەريزەي برسېتى نەبوايە، تو خودا كەسمان زەرعاتمان دەكرد؟ كشتوكالمان دەكرد؟ نانمان پەيدا دەكرد؟ پارەمان پەيدا دەكرد...؟ نا.

ئەو غەريزەي برسېتەتە وات لىدەكات پارشېتوت لەبېرە، ھەولدەدەيت شتېك لە مائىدا ھەبېت.. غەريزەي ئەو جنسەش كە خوداي پەرۋەردگار ئەو سىنكسەي لەلەشى ئىنساندا دروست كىردوۋە، بە خودا بۆ ھەوس بازي و وئارەزوو بازي نىيە، بۆ ئەو ھەي ئىنسان بە دواي ونبوۋەكەيدا بگەرېت..

ئەگەر ئىنسان غەريزەي تىدا نەبېت، ئەھا كە عازەب بوو ئەمجا بە دووي ونبوۋەكەي خۆيدا دەگەرېت.. دەلېت نوقسانىيەكم ھەيە، ئەم كەنجە ھېچ نوقسانى نىيە، سەيارەي ھەيە، پارەي بە دەفتەر ھەيە، خانووي ھەيە، بەس يەك شتى نوقسانە.. دەلېت: ھاوسەري ژيانم نىيە.. خويندنى ھەيە، شەھادەي ھەيە، جامىعەي تەواو كىردوۋە.. بەلام لەيەك شتى كەمە كچېك كە لەمالى باوكى وەكو گول بەختو دەكرېت.. نەبرسېيە، نە تىنۋە، نەبەرگى نىيە، وانىيە؟ كچى واھەيە، سەيارەي ھەيە، خانووي ھەيە، قىلاي ھەيە.. كەچى يەك شتى نوقسانە ھاوسەري نىيە، بەدووي ون بوەكەيدا دەگەرېت.. ئەم كچە دايمە بېر دەكاتەو ونبوۋەكەي خۆي دەگەرېت، بېدزىتتەو.. كۆرەكە لە ھېچى كەم نىيە، بەس ونبويەكى ھەيە، كە ھاوسەري ژيانى نىيە..

ئادەم بەدواي ونبوۋەكەي دەگەرېت

بەپىزان: بۆيە (ئادەم) لەبەھەشتدا، لەبەھەشتدا ئىنسان ھېچ نوقسانى ھەيە؟ نەخىر، لەبەھەشتدا ئىنسان چى ھەيە؟ كى دەزانىت؟!

فەرموودەيەكى پېغەمبەر ﷺ باسى وەسفى بەھەشت دەكات، چ بەپىزىك لەبەريەتى؟ وەسفى بەھەشت، بەپىزان يەك فەرموودەي شىرىن ھەيە، دەفەرموويت: پېغەمبەر ﷺ فەرمووي: (أَعَدْتُ لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ

على قلب بَشَسْ له پەرۋەردگار دەپارپېنەوۋە و دەلئىن: يارپىي خودايە بەنسىبمان بکەيت..

خوداي گەرە فەرموويەتى: ئامادەم کردوۋە بەھەشتىك بۆ بەندەكانم، ھەتا ئىستا، ھەتا پۇژى قىامەت، ھىچ چاۋىك نەبىننەوۋە.. ھى واھەيە زۆر دونيا گەرپاۋە، دەلئىت چرومە سويد و باشورى نەروپچ و مامۇستا دانىمارك ھەر سەوزايىيە، ئاى ولات ئەوئىيە، وەلاھى ھىچ چاۋىك ئەوھى نەبىننەوۋە، كەلەبەھەشتدايە ھىچ چاۋىك ھىچ ھەدىقە و پارک و سەوزايى و خۇشايىيەك، چاۋى مرۇفئىك، ھەتا قىامەت لەسەر ئەم زەويە نەيدىوۋە..

چەندى گوى خۇشى بىستبىت، ھىچ گويىكە ئاۋازەكانى بەھەشتى نەبىستوۋە، ھەرچەندە دلئت خەتەرە بکات ئەم شەوى (قدس)ە بۇخۇت دابنىشە، بلئى چ خۇشە لەژياندا، يەك قائىمەى گەرە، تەسبىحىكى يەك ھەزار و دەنكىت پىي بىت شت بېژىرە، ئەمە خۇشە و ئەوۋە خۇشە، ئەمەم ھەبىت و ئەوۋەم ھەبىت..

وہلا ئەوھى لەبەھەشتدا ھەيە، بەخەتەرەى دلئدا نەھاتوۋە، ھىشتا بەخەتەرەى دلئىشتدا نەھاتوۋە، ھەرچى بەخەتەرەى دلئى تۇدا بىت لەبەھەشتدا خۇشتر ھەيە، ناتوانى بەخەتەرەى دلئىشتدا بىت.. دەفەرموويت: ئەوۋەم بۆ بەندەكانم ئامادە کردوۋە، (ئادەم) پېغەمبەر لەو بەھەشتدا بوو، كە ئىنسان ناتوانىت و تەوھقوعى لئى ناکات و خەيالئىشى لئى ناکات.. كەچى (سبحان اللہ) ئەو (ئادەم)ە لەو بەھەشتدا وەرەس بوو، ھىچ ئىنساننىك لەبەھەشتدا نەبوۋە.. ياخودا لەبەھەشتدا بىت كەچى لەبەھەشتدايە و دلئى ئارام نىيە، كاتىك كە ھاوسەرى ژيانى بۆ دروست بوو، دايكە (حەوا) ئەمجا ھەسايەوۋە، ئەمجارەكانى ھەستى بە ئارامى کرد، ھەوايەوۋە..

بۆيە (مەھوى) شاعىر پەھمەتى خوداي لىبىت (مەھوى) شاعىر زۆر جوان فەرموويەتى:

(لەکن من ئەصلى نىيە و نەبوۋەعەيشى تەنھا خۇش

نىيە بەھەشتى خودا ھەم بەبئى ئەھبىيا خۇش)

ھەتا بەھەشتى خودا بەبى ھاوسەر خۆش نىيە، بۆيە لە قورئاندا كە باسى بەھەشتمان بۇ دەكات ﴿هُمُ وَأَزْوَاجُهُمْ﴾ بىس. خۆتان و ھاوسەرەكانتان لەبەھەشتدان لەبەھەشتىشدا نايىت ژيانى زگوردى ھەبىت، لەویدا ھاوسەرەكان بەيەك شاد دەبنەو، چونكە چۆن لە دۇنيادا دايران ناخۆشە، لەبەھەشتدا لەھىچت كەم نىيە، بەلام لەژنەكەت كەمە، ژن لە مێردەكەى كەمە، بۆيە دواى ئەوھى لەبەھەشتدا ھاتنە خوارەوھ بۇ تاقىکردنەوھەكانى سەر زەوھى، (ئادەم) لە (ھندستان) كەوتە خوارەوھ، (ھندستان) لانكەى يەكەمى موقفايەتى، دايكە (حەوا) لە (جەدە) عەرەبىستانى (سعودىيە)، (جەدە) لە دايە گەرەوھە ھاتوھ، لە كۆبى (عرفات)دا (عرفات) شاخى يەكتر ناسىنەوھ..

بەلام (سبحان الله) سروشتى ئافرەت و پياو لەویدا دەردەكەوئىت، (ئادەم) لە (ھندستان) ھوھ شار بە شار و دۆل بە دۆل گەراوھ لە دوى ونبوھەكەى، بەلام ژن خۆپاگرتە (حەوا) ھەر لە (جەدە) ھوھ چۆتە (عەرەفات) و ئەوانەى جەنابتان چوونە حەج و ەمرە بىنبىوتانە، بەبىنى(جىدە) و (عرفات) نازانم چەندە، خوداى گەرە بەنسبى ئىمەشى بكات.. (إنشاءالله) ئالەویدا سەير بەكە (ئادەم) زۆرتەر گەرا، لەتەفسىردا بىنبىومە دەفەرمووئىت: (ئادەم) وتى: حەوا بىرت دەكردم؟ دەئىت: سەرىكى داخست و وتى: نە..

دەئىت: ژن دەبىشارىتەوھ، زۆر جار مێردەكە بە ژنەكە دەئىت خۆشەوئىم؟ دەئىت: نە، بەلام لە ناخوھە بۆى دەسوئىت، ژن دايە وايە، بەلام پياو زياتر خۆشەوئىستى دەردەبەئىت، ژن كەمتر، ژن كەمتر خۆشەوئىستى بۇ پياو دەردەبەئىت.. بەلام لە ناخوھە زياتر بۆى پەروشە، بەلام بە سروشتى خۆى وايە، پياو زياتر موشتاقى ئافرەتە، ئافرەت پەنگە شەرمەكەى زياتر بىت و ئىتر ئەوھ قەدەرى خوداى پەروەردگارە..

مىژووى ئىسلام بەپىزان پەرە لە خۆشەوئىستى، پەرە لە پىز و حورمەت، ئائەم زەواجەى ئىستا كەئىمە ھەمانە، تو خودا چ بەرەكەتتەكە؟!

ئەم ئىسلامە ئەھا ئەم شەو شەوى قەدرە، شەوى قەدر، پېز، ۋە لاھى بەرپېزان شەوى قەدر گەرەترە لە ۋەى كە ئىمە بېرى لىيىكەينە ۋە.. ئەم (لىلە القدر) ئەمشەو پېزى بە مەرۇف بەخشى، شەوى قەدر بۆ بەرپېزە؟ كى دەزانىت؟ بۆ ئەمشەو بەرپېزە لە ناو ھەموو شەوى سالد؟ بەلى، لە بەر نزولى قورئان ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ القدر.

ئەمشەو بۆيە بەرپېزە، لە بەر دابەزىنى قورئان.. دەى نزولى قورئان ھەر دوعاو و نوشته و ئەوانەى؟ نەخىر بەرپېزان، قورئان كە ھات پېزى بە مەرۇف بەخشى ۋە.. جارىكى تر مەرۇف مەرۇفایەتى لە دەستدا بوو، قورئان ھات گىرپايە ۋە بۆ پەسەنايەتى خۆى، بۆ بەشەرىيەتى خۆى، بۆ ئاسودەىى خۆى، بۆ قەدر و پېزى خۆى..

ئىستا كە بەشەرىيەت پىشتى لە قورئان كەردو، خۆشەويستان جارىكى دىكە مەرۇفایەتى پىويستى بە شەوى قەدرە، بەشەوى نزولى قورئانە.. نزولى قورئان بۆ ناو مالاھە كانمان، بۆ ناو دلە كانمان، قورئان ھاتە سەر زەوى، بەس ئىمە جارىكى تر زەرورە، نازلى قورئان بۆ ناو دلە كانمان بکەينە ۋە، بۆ ناو كەردو ھە كانمان، بۆ زىانى ھاوسەرىمان، بۆ مال و حالمان..

من تكام وايە شەوى قەدر بەس بە ۋە تىمەگەن، دوو سى سەعات نەخەوتون، كوپە ھى ۋاھەى شەو ناخەوتت.. ئەمە ھىچ گىرنگ نىە نەخەوتن، گىرنگ ئە ۋەى تىمە لەم شەو دا بېرىار بەدەين، يانزەدە مانگى داھاتوو قورئان نازل بکەينە ۋە ناو مالاھە كانمان.. ئەمشەو (الحمد لله) خۆمان تىدا كۆرپو، زۆر موشتاقىن، ھەموو حىزىيەك ھەموو پىرۇگرام و يادىك، پىكخراو، نازانم چى.. پۆزى دامەزاندنى خۆى ھەى، ئەھا ھەموو موشتاقەكانى ئەندام و پىكخراوكان، لاىەنگرەكانىش خۆيان ئامادە دەكەن..

ئەو تەپل و دەھۆل و زوپنا لىدەدەن، سرود دەخوئىننە ۋە، وتار دەخوئىننە ۋە، (الحمد لله) ئىمە يادى دامەزاندنى ئىسلامەكەمان ئەم شەو، ئەم شەوى نزولى قورئان.. ئىمە يادى دامەزاندنى ئىسلام دەكەينە ۋە، دەبىت زۆر بە شەوق و زەوق بىن. بەلام بە چى؟ بە زىكرى: (سبحان الله الحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر)

قورئان خويندن بە پېز و حورمەتەو لەيەكتەر، بەوہى كە چوونەو ناكۆكى لابەن نئوانى خۆتان، ئەي ئەو ژنە بەپېزەي گويەت لە دەنگمانە، تۆش لەگەل مېردەكەتدا ناكۆكىت، ھەر ئەمشەو داواي گەردن ئازادى لېبەكە.. بەلئى پياوہەكە با ئەو ژيانە كۆتايى پى بھينين، با قەدر بگېرپنەوہ، چونكە خەلكىك ئەمىرۆ موشتاغە بەم قەدرەي ئيمە.

دواي مندال بوون زەواج دەكەن !!

من ئىستا ئەو ئامارەم لەبەردەستدايە، ئەمە تازەترين ئامارە، خوشكىكى بەپېزمان مامۆستاي زانكۆيە دكتۆرە (نەزاكەت)، ئەمە لەبەريتانيا مامۆستاي زانكۆيە و كوردە، خەلكى سلىمانىيە، ئا ئەم پاپۆرتەي ئامادە كردوہ.. دەلئيت:

لەولائى بەريتانيا، كە بۆ خۆي ئىستا لەولائى بەريتانيايە، لە شارى لەندەن مامۆستايە، مامۆستاي زانكۆيە بەپېزان: دەلئيت ژيانى خيزانى لەويى ھەلۆشاوہ، ئەم بۆ خۆي پۆزانە لە ناو خەلكەكەدا دەژى، دەلئيت كۆپ و كچم بينيوہ چەند سال بەيەكەوہ لەشوقەيەكدان تا ئىستا ژن و مېرد نين، بەيەكەوہ پادەبوپۆين.. ئەگەر يەكترمان بە دل بوو دواي چەند سال دەيكەين بە ھاوسەرايەتى و عەقدى زەواج دەبەستين.. ئەگەر يەكترمان بە دل نەبوو، تۆ پۆزىك بچۆ كاسپى بكە و منيش كاسپى دەكەم. شەويى بەيەكەوہ دەخەوين.. تۆ قاپىك بھينە، من كەوچكىك، تۆ قاپىكى شلە من بەلەمىكى برنج، تۆ پشتيەك و من سەرينىك، ئەگەر ھەر وەختىك لەيەك وەرەس بووين، ھەر يەكەمان بۆ مالى خۆي، تۆ بۆ شوقەيەكى ديكە، منيش بۆ شوقەيەكى تر..

دەلئيت: پۆزىك كە دەچووم بە دواي مندالە بچوكەكەمدا كە لە پەوزە بېھينمەوہ، دەلئيت مندالئىكم بينى دوو سالانە، بە باوہشى دراوستيەكمانەوہبوو، مندالەكە ديار بوو زۆر ناپەحەتى كردبوو.. ئافرەتەكە بە ئىنگليزى دەيووت: ئافرەتتىكى ئىنگليز بوو وتى: مندالئىكى چەند ئىزعاچە.. وتم: ديارە داىك و باوكى بۆ تۆيان بەجېھىشتووہ ورياي بيت. وتى بەلئى ئەمىرۆ چوون زەواج بكەن، ئەمىرۆ لە مەحكەمە لەيەك مارە دەكرين !!

ئەي وتم: تۆ نائىت ئەو مندالەيان بە جېھېشتوو؟! وتى: ئەو ئەم مندالەشيان بووھ دوو سالە، ئەمپۆ بېياريان داوھ بېن بە ژن و مېردى پەسمى، يەكتريان تاقىكىردۆتەو، ئەو مندالە تا ئىستا داىك و باوكى نىە، لە تەسكەرەدا وجودى نىە، ھەر حكومت بۆ خۆى ئاوا بەخىوى دەكات. ئەمپۆ بېياريان داوھ..

دەلئىت: خەلكم بېنيوھ من لە كۆنگرەدا، ئەو مامۆستا بەرپزە، دكتورە نەزاكەت دەلئىت: دەعوەت كراوم بۆكۆنگرەى لاوان، خەلكى لىبووھ ھەژدە سال، مندالەكەى وتوويەتى ئەمپۆ لەگەل داىكمدا دەچم بۆ مەحكەمە، ئەمپۆ عەقدى زەواجەكە ئىمزا دەكەن، تا ئىستا بە ناشەرى بەيەكەوھن، ھەژدە سالە مندالەكەى عەقدى زەواجى نىە! بۆ ئەوھى ھەر وەختىك لەيەك وەرەس بووين، كېشە نىە، تۆ بېۆ منىش دەپۆم!

دەلئىت: چەندىن مندالە ھەن لە ولاتى بەرىتانيا، كە ولاتىكى پېشكەوتووى عالەمىە، ئەم مندالانە كۆر و كچ، ھەيانە باوكى ديارە داىكى ديار نىە، لە تەسكەرە نوسراوھ فلان كەس كۆپى فلان كەس، كچى فلانە كەس، بەلام نازانن داىكى ناوى چىە؟ ھەيە داىكى ديارە، بەلام تا ئىستا باوكى ديار نىە.. لەسەر تەسكەرەش، ئەوھ لە بەرىتانيا بەرپزان پېيان دەلئىن: (سىنگل پارئنت)، واتە: ئەو مندالانەى يەك باوانيان ھەيە، باوكى ھەيە بەلام كەس نازانئىت داىكى كئىە؟ داىكى ھەيە بەلام نازانن لە كام باوكە؟! گرتوويەتى پەنا بە خودا، ھەر پېشيان عەيب نىە..

دەلئىت: بەئامار لە سالى (٢٠١١) دا، كۆتايى دوو ھەزار و يازدە، واتە: سالى رابردوو، دوو ملوئىن (سىنگل پارئىت) ھەيە، دوو ملوئىن لەتەسكەرەدا، باوكى ھەيە و داىكى نىە، داىكى ھەيە و باوكى نىە.. "پەنا بە خوداى پەروەردگار" تۆ سەير ئەى ئىمە چەند بەختەوھرىن، لەسەر تەسكەرە ناوى باوك و كورە باپىرت و حەوت پىشتت بخوئىنەوھ.. حەفتا پىشتت دەزانئىت. ئەى داىكت داىە گەورەت داىە گەورەى ھىنت، بئەمالەى فلانە كەست، حەوت پىشتى خۆت دەناسئىت..

وھ لاهى بەرەكەتى شەوى قەدرە، بەرەكەتى ئەو قورئانەيە، كە لەم شەوھەدا نزل بووھ، قەدرى بۆ مرقۇئايەتى گىرپايەوھ، بەرپىزان: ئەوھ بەرەكەتى قەدرە، ئەوھ شەوى قەدر ئەم بەرەكەتى بەئىمە بەخشىوھ.. تو خودا ئەمە بەختەوھرى نىھ؟!

ھەوائىكى سەير!

دەئىت لە كەئالى (بى بى سى) كوپ و كچىكى نىشان داوھ، چەند سائىك بەيەكەوھ بوون، پىيان دەئىن بە داخوھ ئەو وشە ناشرىنە (كەپل) كەپلى بووھ.. دواى ئەوھ برىارى ھاوسەريان داوھ، ئىنجا فەحسى خوئىن، لەبەر نەخۆشى و ئەوانە، لەئەنجامى پشكئىنى پزىشكىدا دەكەوتوھ ئەم كوپ و كچە خوشك و بران.. خوشك و بران!! ئەوھ كەئالى (بى بى سى)، لە ئەرشىفدا ھەيە، خوشك و بران!!

بەلام چۆن خوشك و برايك؟ كاتى خۆى دوانە بوون، بە يەك سك لەدايك بوون ئەم خوشك و برايك، بەلام ئەمانە چونكە دايك و باوكيان زەواجى شەرعىان نەبووھ، بۆ پابواردن بەيەكەوھ بوون، كە مندالەكانيان بوون، داويانن بە حكومت، حكومتىش داويەتى بە كەسئىك، يەكئىك ھەوزى لە كوپ بووھ، ئەويش ھەزى لە مندالى كچ بووھ، وەرە ئەمانە ناوى دايك و باوكيان نەبووھ، لە پشكئىنى خوئىندا فەحس كراون.. ئەمجا ئەصلەكەى خۆيان دۆزراوھتەوھ، كاتى خۆى بەيەك سك لەدايك بوون، خوشك و بران، چەند سالە بەيەكەوھ پادەبوئىرن، زىنا دەكەن، پەنا بە خودا، لە ولاتى ئىمە ئەو شتانە نىھ، ئەوھ قەدرە، قەدرى مرقۇ، بەس تو خودا پىم بلئىن ئازەل و ئەوھ فەرقى چىھ؟! ھىچ فەرقىكى ھەيە؟ ئازەل شتى واناكات..

توتى تەعزىھ دەگىرئىت

دەزانن بەرپىزان: ژيانى توتىم خوئىندەوھ.. توتى ئەوھ يە كەدەئىن دوو سى وشە فىر دەبىت، دەزانن ئەو توتىيە چەند بەوھفايە، قەت ئەو مرقۇئانە بەقەدەر توتى وھفادار نىن. دەئىت توتى كە مئىيەكەى مرد، چل دانەشەو مەگەر تۆزىك ئاو بخواتەوھ، ئەينا تەعزىھ

بار ده‌بیته!! چل دانه شهو نهو توتیه خریکه خۆی ده‌کوژیت له تاوی هاوسه‌ره‌کی!
جا مییه‌که بیته یان نیره‌که، نه‌مجا به هیچ شتوه‌یه‌ک قبولی نیه، ده‌لئیت نیره‌که قبولی
نیه مییه‌یه‌کی تر بیته قه‌فه‌زه‌که‌یه‌وه! به‌یه‌که‌وه هین بن..

ده‌لئیت من یه‌ک ژنم به‌سه، مییه‌که قبولی نیه نیره‌یه‌کی تری بۆ بخه‌یته نهو
قه‌فه‌زه‌وه، قبولی نیه، ده‌لئیت به‌یه‌که‌وه یه‌ک ژیا‌نی هاوسه‌رین..

نه‌ها سه‌یری نهو توتیه، نه‌وه ده‌زانیت ژیا‌نی هاوسه‌ری چیه، نه‌وانه نه‌وه‌شیا‌ن له‌بیر
چۆته‌وه، چونکه له‌ پێبازی راستی مرۆفایه‌تی، له‌ په‌یامی خودا دوور که‌وتونه‌ته‌وه،
ده‌ی ئیمه‌ به‌پێزان نه‌مه‌ قدری ئیسلامه‌ که‌ پێی به‌خشیوین..

نه‌ها پیغمبري خودا ﷺ به‌پێزان وه‌کو مرۆف، پیغمبري ئیمه‌ یه‌ک ژنی هیناوه،
به‌س خاتوو (خه‌دیجه)، دوینێ کابرایه‌ک پرسى وتی: زۆر جار بێ دینه‌کان هه‌موومان
ده‌وورژین.. نه‌ی پیغمبري خودا ﷺ تۆ ژنی هه‌بوو، به‌لێ پیغمبري ئیمه‌ یانزه‌ ژنی
هه‌بووه، به‌ کوپرای چاوی دوژمنانی ئیسلام، ئیتر هیچ پێشمان شه‌رم نیه و نه‌وه‌ی
فه‌رموو‌یه‌تی له‌سه‌ر سه‌رمانه‌..

کاتیک که‌ وه‌فاتی کردووه له‌ بوخاریدا ده‌فه‌رموویت: پیغمبري خودا ﷺ تۆ ژنی له
دوا به‌جێ ماوه، هه‌ر که‌سێک پێی خۆش نیه پیغمبري خودا ﷺ له‌سه‌ر که‌س په‌کی
نه‌که‌وتووه، ئیمه‌ به‌ هه‌موو شتی‌که‌وه‌ قبولمانه، رابه‌ر و تاجی سه‌رمانه‌..

٢٥سال، یه‌ک خیزانی هه‌بوو

به‌س به‌پێزان بوونکرده‌وه‌ش باشه پیغمبري خودا ﷺ وه‌کو پیاو، وه‌کو
ئینسانیکى ئاسایی، وه‌لاهی له‌یه‌ک ژن زیاتری نه‌بووه، که‌ خاتوو (خه‌دیجه)یه،
ئینسانیکى ئاره‌زوو باز نه‌بوو، به‌ پێچه‌وانه‌وه، نرخى هاوسه‌رایه‌تی ده‌زانی، پا‌زده دانه
سال خاتوو (خه‌دیجه) له‌ خۆی گه‌وره‌تر بووه، پێشتر دوو شووی کردووه، چرچ و لۆچ له
ده‌م و چاویدا په‌یدا بووه..

پىغەمبەر ﷺ جۈانترىن گەنجى بىست و پىنج سالى، تو خودا ئەگەر ئىنسانىكى ئارەزو پەرسىت بوايە، بىۋە ژىئىكى چل سالى دەھىنا؟! پۇژىك لە پۇژان بىرى لە ژن ھىتان نەكردهو، تا خاتوو (خەدىجە)ش وەفاتى كرد، چەند سال لەگەل خاتوو (خەدىجە)دا زىا؟ كى دەزانىت؟ بەلى.. بەلى.. بىست و پىنج دانە سال!!

پۇژىك پىغەمبەر ﷺ بىرى لە ژن ھىتان نەكردهو، بەلى ژن دىنم، ئەو ھەموو كچە خۆى پىشكەش كرد، پىغەمبەر ﷺ ھەموو پەفز كردهو.. فرموى:

خاتوو (خەدىجە) بەھىچ ئافرەتەك ناگۆرمەو، پارزە سال لەخۆى گەورەترە، بەلى بەرپىزان بىست و پىنج دانە سال ئەمانە ژن و مېردببون!! چەند كۆپى لىبوو؟ بەك كۆپ، نا.. بە پىچەوانەو ھەرم مەكەن، تو خودا مەلئىن زىانى پىغەمبەر ﷺ نازانىن.. چەند كۆپى لىبوو لە خاتوو خەدىجە بەلى نەخىز ناوھەكانىانم بۆ بەلى (ابراھىم) بەلى دوا مندالى (ابراھىم) (قاسم) پىنى و تراو (ابوالقاسم).. بەلى (عبد اللە)، كىكى كە؟ (طىب و طاھىر)، ھەردو ناوھەكەى ھەبوو، چوار دانە كۆپى ھەبوو..

تو خودا بەرپىزان ھەرم دەمانگىت لە زىانى پىغەمبەر ﷺ بى ناگەن، ئىستا بېرسم كام يارىزان بردوھەتەو ئەمشەو لە يانەى سلىمانى، ھەموومان دەزانىن، سلىمانى بردەھەتەو.. گۆلچىھەكەى كى بوو؟ يارى كەھەكەى كى بوو؟ تو خودا ھەبە، تو خودا زىان نامەى پىغەمبەرى خودا ﷺ بخوئىننەو..

فاتمە چى پىغەمبەرە ﷺ ؟

باوھەكو ئەو باسەمان لى نەھەت كە (محمەدى عورەھىفى) دەلئىت: عارەقى شەرمەزارىم كرد لە زانكۆھەكى ئىسلامىدا كە لە تەلەبەى جامىعەى خۆم پەرسى لە قۇناغى دووى كولىدا وتم (فاطمە) چى پىغەمبەى خودايە ﷺ؟ وتى: ژنىھەتى.. (تَعُوذُ بِاللّٰهِ) كۆپى مسولمان لە جامىعەى ئىسلامىدا!! لە پۇلى دووى كولىه! وابزانئىت (فاطمە) ژنى پىغەمبەرى خودايە ﷺ، دەلئىت: بەكسەر تەزووى شەرمەزارى بە دەمدا ھات، وتم: ئەي

ھاوار پۇژىك چۆن ئەم ئومەتە بچىتە خزمەت پيغەمبەرى خودا ﷺ، نە زانىت كچەكەي ناوى چيە؟ و ژنەكەي ناوى چيە؟!

بەريزان: ئەي كچەكانى؟ ناويان (زەينەب) پەحمەتى خوداتان لىبىت بەلى (ئوم كەلسوم)، بەلى.. بەلى.. (زەينەب) مان وت، (فاطمە)، بەلى (پوقبە)، چوار كچ بەلى ئەم مندالانە بەس (ئىبراھىم) لى دەرىكە، ھەموويان لە (خەديجە) بوون، لەو دايا گەورەمان..

پيغەمبەرى خودا ﷺ پۇژىك لە پۇژان بىرى نەكردەوہ ژن بەينىت، ئەي بەريزان بۆ ئەم ژنانەي ترى ھيئا، ئەوہ پيغەمبەرى خودا ﷺ پيشەوايە، پيشەوا پيشەوايە بۆ پياوانى ئومەتى پيشەوايە، بۆ ئەو كەسانەي ئافرەتيكى وەكو (أَمَّ سلمة) كۆمەتيك ھەتيوى ھەيە.. دەلىت: ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ، پيغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموويت: با ئەم مندالانە بى باوكيان پيۆە ديار نەبىت. ئافرەتيك نەچىت كاسپى بكات.. لەبەر خاترى مندالەكانى، ئەم مندالانە دەبىت سەرپەرشتيان ھەبىت.. باوكيان لە غەزادا شەھيد بوو، پيغەمبەرى خودا ﷺ ئەم پيرە ژنە دەھىتت..

دەلىت ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ بە خودا من كەلكى سەرچىگايىم پيۆە نەماوہ، وەلاھى من ئاەزوى جنسم نەماوہ.. پيغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموويت: من لەبەر خاترى ئەم مندالانە ژيانى ھاوسەرى لەگەل تۇدا دەكەم. ئەي پيغەمبەرى خودا غيرەم ھەيە و تورپەيم ھەيە.. دەفەرموويت: (إنشاء الله) خوداى گەورە لەسەرت لادەبات. مندالەكان با ھەست بەبى باوكى نەكەن.. ئايا ئەمە شەرمەزارى نىە يەككە بلىت ئايا پيغەمبەرى خودا ﷺ چەند ژنى ھەبووہ؟! نەخىر.. ئەمەي ھيئا كەسيك بلىت خەزورم دوژمنمە، ئەگەر خودا نەخواستە لەگەل خەزورتدا توشى دوژمنايەتى بوويت، دەبىت ژنەكەت تەلاق بەدەيت.. ئەھا ئەمە بىرکردنەوہيە، ئەگەر پۇژىك لەگەل خەزورتدا شەپە تەقەت لەبەيندا دروست بوو، دەبىت ژنەكەت تەلاق بەدەيت؟ نا..

وانەي بېستە و ھاوتە

٢٧

باشەوى قەدر بکەينە قەدر و رحورمەتى ناو خيزانەكان

پىغەمبەر ﷺ لە گەل کابراي جوله که دا، يە کێک لە ژنەکانى پىغەمبەر ﷺ باوكى جوله که بوو.. كى دە زانیت كى بووه؟ ناوى چى بووه؟ دەى بەرێزان: خاتوو (صەفیه)، خاتوو (صەفیه) باوكى جوله که بوو، لە دوژمنانى پىغەمبەر ﷺ بوو.. پىغەمبەر ﷺ ژيانى هاوسەرى لە گەل ئەم كچه جوله که دا پىكەيتنا.. دروستە خەزورت دوژمنت بيت و ژنەكەت لە مالى خۆتدا بيت. ژيانيش ھەبيت..

بەلى چونكە پىغەمبەرى خودا ﷺ نمونەى ئەوانەشە، باوكى لە شەردا كوژرا، كچه كەشى هاوسەرى پىغەمبەرى خودا ﷺ بوو، جا دە فەرموويت: وتى ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ دە زانیت جارى واھە يە ژنەكانت تە عليقم لىدە دەن، پىم دە لىن تو جوله كەيت.. فەرمووى: توش جوابيان بە دەو، خو توش زمانت نە بە ستراو، بەلى من باوكم ﴿ھاروون﴾، مام ﴿موسا﴾، يە، مێردە كەشم ﴿محمد﴾، من سى پلە لە پيش ئىو ھەم. من باوكم پىغەمبەرە، مام پىغەمبەرە، مێردم پىغەمبەرە، ئىو ھەس مێردتان پىغەمبەرە.. بەلى من سى جار پلەى پىغەمبەرە يە ھەم.. ئىو يە كجار پلەى پىغەمبەرە يە تىتان ھە رگرتوو، كە هاوسەرە كە تانە!! (سبحان الله)، وتى: بەو پەرديان بە دەو..

بەرێزان: ئىسلام ئەو قەدرەى ھىنا، ئايا دروستە پياويك تەمەنى ھەبيت و ژنى گەنج بەيئيت و خۆشەختيش بن بە يەكەو؟ بەلى.. ھەكو پىغەمبەرى خودا و خاتوو (عائيشە) ھىچ گرفت نە، ئايا دروستە ژنىك بەيئيت و كاتىك كە چويته ژوورەو ھە بۆ ژيانى هاوسەرى يەكەم شەوى پەردەت بيت.. بەلى پەنات پىدەگرم لە بەر خودا وازم لىبھيتنە، تو خودا ئەمە فیتەى لى ناكە ویتەو ھە لە ناو ئەم عەشايرىيەى ئىمەدا؟ ھە لا ئەمە پياو كوشتنى لى پەيدا دەبيت.. دە لىت مەعلوم نە ئەمە كچ بوويت؟!

پىغەمبەرى خودا ﷺ ئافەرە تىكى ھىنا، كە چوو ژوورەو، وتى: پەنات پىدەگرم تو خودا وازم لىبھيتنە، ھەزم لە ژيانى هاوسەرى نە، ھەر پەشيمان بوومەو ھە لە شووكردم پىغەمبەر ﷺ فەرموى: (الْحَقِ باهِلِكَ) ئاسايى، بۆرەو ھە بۆ لای كەس و كارت، يەك

قەسەي ناخۇشى پېي نەوت.. ئايا ئەمە ئەگەر پياويك ئەمەي لى قەوما، دەبېت خەلك لۆمەي بكن؟ نا.. ئەمە بەسەر پېغەمبەرەكەتدا ھاتوۋە..
ئەھا پېغەمبەر ﷺ بەرېزان ئەو ژنانەي ھېناويەتى ئاوا بوۋە، بۇ ئەۋەي نمونە بېت.
ھەر بەككە قەدرى ھېنايەۋە بۇلاي خېزانەكان، شەۋى قەدرە، شەۋى رېز و حورمەتە..

ھۆكارەكانى كېشەي خېزان:

ھۆكارى يەكەم

بەلى خۇشەۋىستان: كاتك كېشەي خېزانى دروست دەبېت، خەلك پەنا دەبات بۇ نوشتەي ناشەرى، نوشتەيەك بەقەدەر قۇلك دەبېت، پېي دەلئىن نوشتەي بالا، خەلك ھەبوۋە، ژن ھەبوۋە، وتوۋىەتى: مامۇستا بە داخوۋە دەلئىم وشەي مامۇستا و شىخ و ئەۋانە دروست نىە بۇ ئەۋانە بەكار بېت.. ئەۋانە فالچىن، نوشتە نوسن، تىكدەرى خېزان.. حەق واىە حكومت ئەۋانە كەلەبچە بكات، پسوايان بكات.

ژن چوۋە وتوۋىەتى مېردەكەم بۆم خراپە، وتوۋىەتى: نوشتەي بالات بۇ دەكەم، بەلام بە پېنج ۋەرەقە و بەشەش ۋەرەقە!! نوشتەي بالا! لەبەر پېيەۋە دەپتورېت بەۋەرەقە، ھەتا تەپلى سەرى بۇ پەر دەكەمەۋە.. جا وتوۋىەتى حەفتەيەكم پىدەچىت جا كەھاتىتەۋە، دە ۋەرەقە بەيئە، ئەمجا لە كوئى داينى؟! لە قەبرىكى رېزو!! مېردەكەت بۇ چاك بكاتەۋە.. تو خۇدا ئەمە يارى كردن نىە بە مرقابەيتى، بەناۋى نوشتە و ھىنەۋە، خەلك ئەي پەنا ئابەن بۇ خۇدا، پەنا ئابەيت بۇ ژيان نامەي پېغەمبەرى خۇدا ﷺ، بزائىت پېغەمبەرى خۇدا ﷺ لەگەل خېزانەكانىدا چۆن بوۋە..

ھۆكارى دوۋەم:

بەرېزان: رەفىقى خراپ، چەند ژن رەفىقى خراپ سەرى لى تىكدا، ژن ھەبوۋە وتوۋىەتى ئەۋەندە دەم مەدە بە مېردەكەتەۋە، مېرد چىە؟ ئەۋەندە پوۋى دەدەبېت، پياۋ ھەبوۋە بە پياۋى وتوۋە: ژن چىە؟ ئەۋەندە قەدر و حورمەتى دەگرېت.. ئەھا ئەۋە

پەفېقى خرابە، ﴿مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ﴾ ﴿۱﴾ شەيتان ۋە سۈسەيە، بەلام مۇۋفى خراب
راستە ۋە خۇ دېتە ژيانى ھاسەرىتە ۋە، تېكى دەدات..

ئىمامى (عوسمان) دەفەرموۋىت زىناكار، ھەز دەكات ھەموو كەسىك ۋە كو خۇي
زىناكار بېت.. ھى ۋاھىيە مالى شىۋاۋە ھەز دەكات لە ھەموو كەسىك بشىۋىت،
لەبەرئە ۋە ژنى مسولمان دەبېت، ۋىيا بېت، پىاۋى مسولمان دەبېت ۋىيا بېت.. دەبېت
خۇش باۋەر نەبېت.. بە ھەموو كەسىك..

ھۆكارى سېھەم:

ژىنگەي دەۋرۋىبەر، پىاۋ لە بازاردا زەرەرى كىرۋە، لە دائىرەدا تۈپەيان كىرۋە،
مۇعامەلەكەي بۇ نەكراۋە، پەفېقىك قسەي ناشرىنى پى ۋتوۋە، كە ھاتە ۋە ھەموۋى
بەسەر ژنەكەيدا دەپېژىت.. ژنە لە مالە ۋە مندالەكانى تۈپەيان كىرۋە، بى گۇيان
كىرۋە، ژنە دراۋسىكە قسەيەكى كىرۋە، نەبۋونى ۋ نەدارىك ھەيە، كابراي دامو
دېتە ۋە ئاگاي لە ھىچ نىيە، ھەموو پەكەي خۇي بەسەردا دەپېژىت.. نا، با ئە ۋە پقانە
بەسەر يەكدا نەپېژىن..

دكتور (عبدالله) پەشىۋ قسەيەكى زۇر جوانى ھەيە دەلېت: ﴿ئەگەر سىۋىك ھەبوو
لەتى دەكەم، لەتېك بۇ من لەتېك بۇ تۇ، ئەگەر بىزەيەكەم ھەبوو، بەشى دەكەم، بەشىك
بۇ من بەشىك بۇ تۇ، ئەگەر خەمىك ھەبوو، بەشت نادەم، ھەموو بۇ خۇم﴾

بەلام بە داخوۋە مىردى ۋاھىيە بەس لە خەمدا ژنەكەي شەرىكەتى، پۇژ تا ئىۋارە لە
خۇشى بېت ئەم ژنە نازانېت، يەك پۇژ لە ۋ خۇشى بەشى نادات، بەس خەمىكى ھەبېت
لەگەل ژنەكەيدا بەشى دەكات. ژنى ۋاھىيە ھەزار خۇشى ھەبېت، لەگەل مىردەكەيدا
بەشى ناكات، بەلام خەمى ھەبېت دەبېت نىۋەي بۇ مىردەكەي بېت.. لە بىزەكاندا بەشى
بە، لە سىۋەكاندا بەشى بە، بەس ئەگەر خەمت ھەبوو، ھەموۋى بۇ خۇت بخۇ، بەشى

ھاوسەرى ژىانت مەدە.. ئەو شىعەرى (عبداللە) پەشىتو دەبوايە ھەموومان لەبەرمان بوايە..

چونە مالمەوہ سەلام بەکن

چارەسەر گەرانەوہ یە بۆ خزمەت پەرورەدگار، بۆ خزمەت پېغەمبەرى نازدار ﷺ، کە فەرمووی: ھەر کاتیک چوویتەوہ مالمەوہ سەلام بەکە.. سەلام کردن یەغنى ژنەکە ئەگەر من توپەش بىم ھىچم لەدلدا نەماوہ، (سەلام علیک) ژنەکە چۆنى، ژنەکە بلایت: یا خودا بەخیر بېیتەوہ، ئەوہ پەرداخیک ئاوی ساردە، بزانیە کەسەر موشکیلە نامینیت..

پېغەمبەر ﷺ فەرمووی: پۆلە (ئەنەس) (یا بنی) پۆلە کەم، کورپە شیرینە کەم، (ئەنەس) دەدانە سال لە مالى پېغەمبەردا بووہ ﷺ، دە دانە سال ھاوپی شەو و پۆژی، فەرمووی: (ئەنەس) گیان (إذا دخلت الي أهلك) وەختیک چوویتە مالمەوہ، ھەر وەختیک چوویتە مالمەوہ (فەسلم) یە کەسەر سەلام لە خیزانە کەت بەکە..

(يَكُونُ بَرَكَةً عَلَيْكَ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ) خودا بەرە کەت بەسەر تۆش و خیزانە کەشتدا دەپۆژیت.. قەت بە بى سەلام کردن مەچۆوہ، پیاوی واهە یە کورپە حاجی، ئەھلى مزگەوت دین، وەلاھی پیر بووہ لە عومریدا نازانیت سەلام کردن چپە؟! ھەر دەلایت: خاتە و فاتە و عانیشە ئەوہ نەبوو ھینە کە، نانە کە حازر نەبوو؟ دەک کوپر بیت، سوپر بوو.. دەى برام جارئ سەلامیک، کەلامیک.. ئەھا پېغەمبەر ﷺ دەفەرموویت:

ئەگەر چوویتە ئەو ددیوی دەرگا کە، سەلام بەکە، ئەگەر پۆژی دە جار ھاتوو چوویت سەلام بەکە، چونکە بەرە کەتە، بەرە کەتە کە برۆژە، چونکە ئەوہ چارەسەرى کیشە کانتە، بەو سەلامە ھەموویمان کۆتایی پێھینا..

پۆشاک بن بۆ یەکتەرى

پیاوان و ژنان لیباسن بۆ یەکتەر، ﴿هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ﴾ البقرە: ١٨٧. ئەى پیاوان ئیوہ لیباسن بۆ ژنە کانتان، ئەى ژنان ئیوہ لیباسن بۆ پیاوہ کەتان.. وەلاھی من لەسەر

ئەولىياسە ھەزەدە كەم قەسە بىكەم، كاتىك كەسىك ھاوسەرى ژيانى ھەلبۇزارد با باش بزانى كى ھەلدە بۇزىتت.. ئىستا تو خودا مەعقوله منى مەلا بچم بە فالينەى ەلاگە و شۇرتى يارىەو ەبچە دەروە؟ نا، نابىت، برا خۆ ئەو ەش ھەر جەلە، برا ئەى تو خودا مەعقوله يارىزانىك لە ناو ساحەدا جىبە و مېزەرى لە بەردا بىت؟ خۆ ئەو ھەر جەلە، ەلەمى دەبىت بزانىت كام جەلە ھەلدە بۇزىتت.. ھاوسەر، ژنەكەت ھاوسەرى ژيانتە، جەلەكەتە، لە بەر ئەو دەبىت بزانىت كامە بۇ تۆ دەشىت، ھەر ئارەزوت لى بوو بلىت: ەلەم كراسە سورە لە بەر دەكەم. ئەو نىو قۆلە ەبىب نىە بۇ تۆ تۆر شىاوە، بەس بۇ من نابىت، بۇ من شىاوە بەس بۇ تۆ نابىت.. وانىە؟ بەرېزان ئەھا بزانه، كام جەلە ھەلدە بۇزىتت..

خوشكەكەم بزانه كام كورە بۇ تۆ دەشىت، كام لىياسە؟ چەند تەعبىرىكى جوانە!!
خۆ ەمووى ەرجەلە، بەلام دەبىت بە خودا بزانىت كام جەلە بۇ تەمەنى تۆ باشە، تۆ خودا مەعقوله مام حاجىەكى پىر بە گۇچان بروات و كراسىكى سورى لە بەردا بىت؟. برا ھەر جەلە، خۆ داشى پۇشى، بەلام بۇى دەشا؟! ەموو خەلكەكە گالەى پى ناكات؟

ئەى مەعقوله كابرايەكى ەفتا سال، كچىكى بىست و پىنج سالى بەئىت؟ بە خودا ھەر ئەو دەشىت، بەنى ەبوو تەمەنى شەت سالە، كچىكى بىست سالى دەھىتت.. ەلەمى ەكو ئەو پىرە مېردەم دىتە بەر چاۋ، كە بە كراسى سورەو دەبروات بۇ بازار!!

﴿هَنْ لِبَاسٌ لَكُمْ﴾ جەلەكەت ھەلبۇزەرە، كامە جەل بۇ تۆ شىاوە، پاشان تو خودا مەعقوله جەلەكى بسوتىتت؟ بە دەستى خۆت داخى بكەىت؟ بىدېرىتت؟ ھەر كەسىك جەلەكى لە بەر خۇيدا بىدېرىتت دەلئىن شىتە، وانىە؟ ئىستا ھەر يەككە لە ئىمە پەنا بە خودا خودا نەكردە لەو مەجلىسە ەلسىت و جەلەكانى بىدېرىتت، دەلئىن: ەلەم كراسى سورەو دەبروات بۇ چوۋە.. دە ەلەمى ھەر كەسىك پەلامارى ژنەكەى بدات و جەل بەبەرىەو نەبەلئىت، ئەو پەنا بە خودا شىت بوو، چونكە ئەو ژنەت جەل جەل تۆبە بەرگى تۆبە، نابىت بەرگەكانى

بەرى خۆت بەدپيئيەت چەند ناشرينە؟ ئەو ھەش ئەو ھەندە ناشرينە.. جل پيس دەبيت، بەلام فرى نادريت.. ئەرى مەعقولە ئەم جەلەى بەرى من يەك پەلەى پيۆە بيت، فرى بدەم؟! نا برا پەلامارى بدە بيشۆرە، يەك پەلە بە تۆزىك شتن پاك دەبيتەو، ژيانى ژن و ميژديش پەلەى تيدەبيت.. بەلام فرى مەدە، تەلاقى مەدە، ھەولبەدە بيشۆ، بەيەك دەست شتن خاويئ دەبيتەو.. ئايا كى ھەيە جەلەكانى چلكن نەبوويت لە ژياندا؟

خودا دەفەرموويت: ژن و ميژد بەرگن بۆ يەكتر، (سبحان الله) ئەم تەعبيرە قورئانيە! وەلاھى ئەوھى قورئان دەيفەرموويت بە ھەموو فەيلە سوفەكانى دونيا دانانريت.. بەس بير لەم ئايەتە بگەرەو، شەوى قەدر بەس بير لەيەك ئايەتى قورئان بگەرەو، جەلەكەت كە پەلەى لى پەيدا بوو يەكسەر تەلاقى مەدە، فرى مەدە، خۆت پووت مەكەو.. قەبچىكە دەچم دەيشۆم لە شوينىكدا، دادەنيشم بە كەمىك تايەت و سابون يەكسەر بۆ خۆى پەلەكە لى بۆتەو، ھەر پيۆەشى ديار نى، ھەلە داپۆشە جل و بەرگ دەتپاريزت لە عەيب و عار.

ئەھا ئىستا گەنجى واھەيە دەلئى فرىشتەيە، بە خودا گەنجى (يوسف) ئاسامان ھەيە، بيخەرە ناو سەد ئافرەتەو، لئى ئەمىن بە، ھەر دەلئى (يوسف) پيغمبەرە، كەچى ئەو گەنجە بيتە دراوسىكەى منەو، بلئى ئەم زگوردیە مامۆستا خانووى كرىكەى بدەمى؟ دەلئىم: وەلاھى حەزم پيى نى، چونكە مادام بە تەنھايە، كەچى كابرا جارى واھەيە سەر سەريە، دوور لە پووى جەنابتان، وەلاھى عارەق خۆرە، قوما چيە.. كەچى ژن و مندالى ھەيە، قەبچىكە كاكە خانووى بدەيە، ژن و مندالى ھەيە، ئەھا چۆن داپۆشرا ئەو گەنجە فرىشتە (يوسف) ئاسايە، چونكە بە تەنھايە، خەلك خۆى لى دەپاريزت.. ئەو كابرايە چونكە ژن و مندالى ھەيە، دەلئىن جلى لەبەردايە، حەيا و حورمەتى ھەيە، بيت بيت بە دراوسيت خەمت لئى نى، چاوت لئى، ئەوە لىباسە داپۆشيويت، دەى جل و بەرگەكەت پپاريزە..

مەلاى گورەى كۆيە پەحمەتى خوداى لئىبيت فەرموويەتى:

﴿ئۇن زىنەتى دۇنيايە، ئەمانەتى خودايە، ھەبىبىي مۇستەفايە، قەلئىن لە بۇ مېردان﴾
 بە ئافرەتى بە پېزىش دەلئىم: پېغەمبەرى پېشەوامان فەرموويەتى، تو خودا ئەي ئەو
 خوشكانەي (ليلةُ القدر) دادەنېش، كە نوپۇز دەكەن، سەلات و تەسبىح دەكەن، تو خودا
 ئەمفەرموودەيەتان بەسە: (أيماءة ماتت زوجها عنها راض دخلت الجنة) ھەر ئۇنىك مرد
 و مېردەكەي لىي پازى بېت، جا جارى واهىيە ئۇنەكە زوتەر لە پياوھەكە دەمىت،
 كەوختىك مرد، پياوھەكە بلىت: يارەبى پەزا و پەھمەتى خودات لىبىت. وەلاھى لىت
 پازى بووم.. يان وەختىك جارى واهىيە پياوھەكە دەمىت، ئۇنەكە دەمىنئەتەو ئەو وەختە
 كە پياوھەكە مرد، لەو ئۇنەي پازى بووبىت، جا ئۇنەكەش بىرئەت دواتر قەيناكە، وەختىك
 مېردەكت مرد و لىت پازى بىت، دلئابن ئەو ئۇنە جىگاي بەھەشتە، لىي پازى بووبىت
 جىگا و مەئواي بەھەشتە..

وەلاھى خوشكى بە پېزىم: بەھەشت زۆر ئاسانە، ئەو خوشكانەي گوپيان لە دەنگمانە،
 دواتر ئەو شىرتانە دەبىنن، ئەو فەرموودەي پېغەمبەرى خودا ﷺ كافىيە بۇ ئىو، با
 پېزى يەكتر بگىرن، با دوور بگەوینەو لە موشكىلە خىزانىكان، باوھەكو پېغەمبەر ﷺ
 پېشەوا بىن.. پېغەمبەرى ئىمە ئاخىر لەھەزاتى ژيانى كى دەزانىت لە كویدا پۆھى
 دەرچوو؟ نەك لەبەنى پانى پېغەمبەرى خودا ﷺ، لەسەر سىنەي..

خاتوو (عائىشە) دەفەرموويت: ئەو وەختە خۆشەويستى خودا ﷺ، دوا لە ھزەي
 ژيانى دۇنياي بە جىھىشت، سەرى لەسەر كویم بوو؟ لە خوار چەناگەم، لەسەر مەمك و
 سنگم بوو، نەك لەسەر پانىشى، ھەساس ترىن شوپىنى ئافرەت كوئىيە؟ ئەو شوپىنەيە، ئەو
 مەوقىيەيە، پېغەمبەرى خودا ﷺ پەومەتى لەسەر ئەو شوپىنەم بوو.. ئاخىر لەھەزاتى
 ژيانى بە پەنجەي شاھتەمانى فەرمووي: (بل الرفيق الأعلى) فەرمووي: دەمەوئەت
 بگەپتەوھە بۇ لای دۇستانى سەروو، بۇلای خوداي پەروەردگار، بۇلای فرىشتەكان، بۇ
 لای پېغەمبەرانى خودا، و كوئتا لەھەزاتى ژيانى لەو شوپىنەدا بەجىھىتا..

ئەمە دەستورى پېغەمبەرە، ئەمە شەوى قەدرە، (إنشاء الله) قەدر و حورمەتەمان دەبىت بە شەوانى قەدر.. خودايە بى حورمەتەمان نەكەيت.. قەدر دارمان بکەيت.. قەدرمان ھەبىت لای تۆ.. قەدرمان ھەبىت لای پېغەمبەرانى خودا.. خودايە بى حورمەت نەبىن لە لای پېغەمبەرەكەت.. كاتىك كە چووينە سەر ھەوزى كەوسەر فەرمووى ۋەرە ئومەتەكەم تۆ ئومەتى منى، نەيفەرمووى: (سحقاً بعداً) دوور بکەۋە لىم، چونكە لە دواى من پىيازەكەت گۆرپى، خودايە پېغەمبەرى خودا بفرموويت: ۋەرە، ۋەرە، تۆ شەوانى قەدر باسى منت كرد، ئا لە ۋ مژگەوتەدا، لەگەل مە لا فلانەكەسدا بەيەكەۋە باسى من و خىزان و ئالو بەيتى منتان كرد.. ۋەرە تۆش ئالو بەيتى منى، ۋەرە پەرداخىك لە ھەوزى كەوسەر بخۆرەۋە..

يارەبى خودايە تىنويتىمان بۆ دواچار لەسەر ھەوزى كەوسەر بشكىنيت.. خودايە بەر شەفاعەتى خۆشەويستمان بخەيت.. شەوى دوعا قبول بوونە دوعا بۆ نەخۆشەكان بكن. خودايە شىفايان بەدەيت.. ئەو ژن و مېردانەى ناكۆكن ئەو كەسانەى موشكىلە و ئازاۋەيان ھەبە، يارەبى خودايە ئىصلاحى حاليان بکەيت.. يارەبى خودايە ئەمسال ئىمە ئەمە بىست و ھەوتەمىن وتارە باسى موشكىلە و گرفت دەكەين، ھەموو كەسبىك ھەر جۆرە موشكىلەيەكى ھەبە، يارەبى خودايە تۆ چارەسەرى گرفتهكان بە دەستى تۆيە، گرفتهكەى بۆ چارەسەر بکەيت.. بە دللى خۆى ئاسودەى بکەيت.. ئەۋەى مندالى نىە پىيى بىخىشيت.. ئەۋەى ھەبەتى بۆى صالح بکەيت.. ئەۋەى مندالى لار و لەۋىرە خودايە مندالەكانى بۆ صالح بکەيت.. خودايە بەختەۋەرمان بکەيت.. دەرگای پىزى و پۆزى فراوانمان لىبىكەيتەۋە..

ئەم شەۋە شەوى قەدرە، زۆر عولەما دەفەرموون، واتە: تەقدىرى شتەكانى تىدا دەكرىت بۆ سالى داھاتوو، يارپى خودايە چى چاكە، چى خۆشىە، چى بەرەكەتە چى فەرەھىە؟ ئىمە نايزانىن و ھەمووى لە عىلمى تۆدا تۆمار كراۋە.. تۆ لەم شەۋەدا

ئەوھمان بۇ بنوسىت.. يارەبى چى بەلایە، چى ناخۆشپە، چى نەھامەتپە، چى بى دىنپە، چى گرفتارىپە، ئىمە ھىچ نازانپن، ھەمووى لە عىلمى تۆداپە..

(يا الله) لەم شەوھدا لە ھەموو ئەوانەمان بپارىزىت.. (يا الله) ئىسلامەتى عەزىز بکەيت.. بە ئىسلامەتى سەر بلىندان بکەيت.. ئىسلام لە ناو دل و دەرونماندا شىرىن بکەيت.. مالاھەكانى تۆ ھەر گەرم و گورپ بن.. خوداپە لە بەلا و موسىبەت، لە شەپى شەپتان، لە فېتنەى ئاخىر زەمان، لە بەلاى ناگەھان، لە پەرفىقى خراب، لە شەپتان سىفەتان، بمان پارىزىت.. لە پىلانەكانىيان بە دوورمان بکەيت.. بەگەرەبى خۆت بمان پارىزىت.. ئىمە و ھەموو مسولمانان، سەرچەم لە ھەموو دونىادا، ئامىن ئامىن.. (وَصَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآخِرِ دَعْوَانَا الْحَمْدُ لِلَّهِ) (اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفْوٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ عَفْوًا)

يارەبى خوداپە تۆ نەك لىخۆشبووى گوناحەكانىت، تۆ سىرەوھى گوناحەكانىت.. لەمشەوھدا لە كاتەكانى ئىمە بە ناوى خۆمان و خىزان و مندالمان، يارەبى خوداپە لە ھەموو دۆستان و خۆشەويستانمان، لەبەر خودا خۆشمان دەوین، ئەوھى كە ئەھلى ئەم مزگەوتەى پاسپاردوۋە بۇ دوعاى خىر، يارەبى خوداپە تەواۋى گوناحەكانمان لەسەر پەش بکەيتەوھ.. نەك ھەر لىمان خۆش بىت، ئاسەۋارى گوناحمان لەسەر نەھىلىت.. بە پاك و خاۋىنى لەم مالاھەى تۆدا لە پارشئو برۆينە دەرەوھ..

يارەبى خوداپە لىت دەپارپمەوھ، بۇ خاترى ناوھ جوانەكانت، بۇ خاترى سىفەتە بەرز و بالاكانت، بۇ خاترى كەمال و جەمالى خۆت، (يا الله) خوداپە لە گوناحەكانمان خۆش بىت.. يارەبى خوداپە لە گوناحى پابردوومان خۆش بىت.. لە داھاتوۋدا لە گوناح بمان پارىزىت.. (يا الله) خوداپە لىت دەپارپىنەوھ شىفاى نەخۆشەكانمان بەدەيت..

يارەبى خوداپە ھەر نەخۆشپەك لە جەستەى ئىمەدا ھەبە، ھەر نەخۆشپەك دانىشتوھ، كەھىچ مەبەستىكى تىمان نپە لەم مزگەوتەدا يارەبى خوداپە لەبەر ناوھ پاكەكانت، لەبەر ئىخلاص و دلسۆزىمان شىفا بۇ ئەو نەخۆشەنەش بنىرت، كە حوسنى زەنيان ھەبە و

ئىمە بە پياو باش دەزانن.. يارەبى خودايە حوسنى زەنيان بە فيرۆ نەچپت و شيفا بۆ نەخۆشەكانيان بنيريت.. (يا ھاب) ئەي ئەو كەسەي كە خۆت فەرموتە:

﴿سَخَّلْتُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنِّشَاءُ وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ ٱلذُّكُورَ ﴿١١٤﴾ أَوْ يَزُوْجَهُمْ ذُكْرًا وَإِنِّشَاءً وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيْمًا ﴿١١٥﴾﴾ الشورى .

(يا ھاب) مندال بېخشيت بەو كەسانەي منداليان نيە.. بە كچ و كوپ مندالى صالح بېخشيت بەو كەسانەي كە تا ئىستە، مندال و دەنگى گريانى مندال لە مالىاندا نيە.. مندال بېخشيت بە بى مندالەكان.. يا رەبى خودايە دلخۆشيان بگەيت.. بەلام يارەبى خودايە مندالى صالحيان بى بېخشيت.. ئەومندالانە كە ھەمانە يارەبى خودايە صالحيان بگەيت.. پەر لە خىريان بگەيت.. لە بەلا و موسيبەت بە دوورمان بگەيت..

يارەبى خودايە ھەر كەسەي مندالەكەي ناصالھە كچ و كورەكەي گوى پايەل نيە. دوور لە دینە، (ياھادى) ئەي ئەو كەسەي ھيدايەتت بەدەستە، يارەبى ھيدايەتەمان بەدەيت.. يارەبى خودايە ھيدايەتيان بەدەيت.. يارەبى ئەوھى چاكە چاكترى بگەيت.. ئەوھى خراپە، يارەبى خودايە لە خەزىنەي پەحمەتى تۆ كەم نايبىتەوھ، ھيدايەتى بەدەيت.. خودايە غەزەبمان لىتەگريت.. ھىچ كەسەي كە لە ئىمە خودايە بۆ جەھەنم نەبىت.. بەھەشتى تۆ ئەوھندە فراوانە، جىگاي ھەموو بەندەكاني بە زيادەوھ دەبىتەوھ، ئەي پەروردگار، ھەموومان بگەيت بە ئەھلى بەھەشت..

يارەبى خودايە عيزەتى ئىسلام و مسولمانان بەدەيت.. يارەبى خودايە قەت نەبينين ئەم ئىسلامە بى عيزەتى بىتە سەر.. يارەبى خودايە قەت مسولمانان زەليلى دەستى كافران نەكەيت.. يارەبى خودايە ولاتمان بە پىت و بەرەكەت بگەيت..

يارەبى خودايە پىنق و پوزيمان لى نەشارىتەوھ بۆمان زياد بگەيت.. ھەر ھەموو ولاتى كورد و مسولمانان قەت گرانى بەسەردا نەيەت.. قەت سفەرەكانمان نەبوونى بەسەردا نەيەتەوھ.. قەت مالەكانمان بى ناردى و بى خۆراكى بەسەردا نەيەتەوھ..

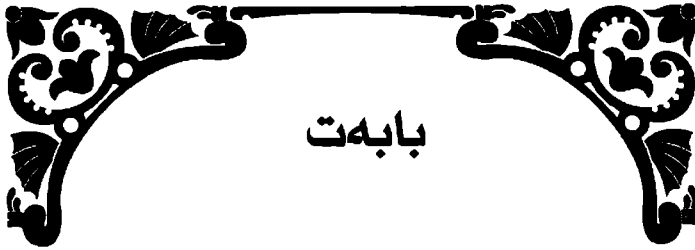
يارەبى خودايە ئو گىرفانەي خالين، ئو دەستانەي كە دەستى قەرزان، ئو دەستانەي كە وەرگن، يارەبى خودايە تۆ بۆ خۆت پەزاقىت ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ﴾ الذارىات. خەزىنەي تۆ ئەوئەندە فراوانە، قەت لىي كەم نابىتەو، يارەبى دەرگاي پىزق و پۇزىان لى بکەيتەو.. دەرگاي پىزق و پۇزى لە ھەژاران، لە قەرزداران، لە نەداران، لە بى باوگان، لە كرىچيان، لەو كەسانەي كە بەردەوام چاويان لە خىرى خەلكە، ئەوئەندەيان پى بېخشىت، پۇزىك خۇيان خىر بکەن.. ئەو كەسانەش كە مالى خۇيان دەبەخشەن بە پارەي ھەلالى خۇيان، بە رەنج و كەسابەت و عارەقى نىوچەوانى خۇيان، ئەو پارە نازدار و نازىزەي گىرفانى خۇيان، كە بەبى دەنگ دەيخەنە گىرفانى داماوانەو، سوپاسى لەسەر دەكەن، يارەبى قەت گىرفانىان خالى نەبىت.. ئەو دەستە ھەر بەخشندە بىت.. قەت موحتاج نەبىت.. ئەو دەستە دايمە سەلامەت بىت و شەلەلدار نەبىت و نەخۆش نەبىت.. ئەو مالە ھەردەم ئاوەدان بىت و كە ھەردەم لىي ئاوەدان بىت.. كە لىي سەرف دەكرىت و لىي دەخورىت، ئەو كەسابەتە ھەردەم پىر بەرەكەت بىت.. ئەو دوكان و بازارە لە ئافات بەدوور بىت..

يارەبى (يا الله) يارەبى خودايە لىمان خۆش بىت.. عاقىبەتەن بە خىر بگىرىت.. لەبەلا و موسىبەت بەدوورمان بکەيت.. يارەبى خودايە لە پىا بەدوورمان بکەيت.. ئىخلاصمان زىاد بکەيت..

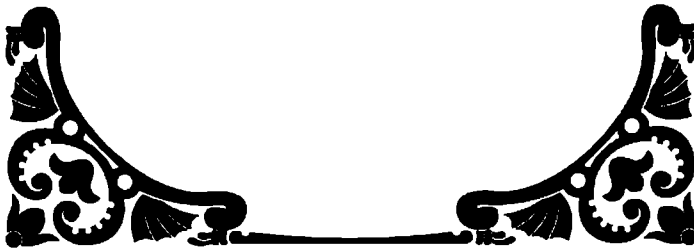
(يا الله) ئىخلاصمان پى بېخشىت.. يارەبى خودايە لە ھەر وشەپەك، لە ھەر كىرارىك، لە ھەر پەفتارىك بمان پارىزىت، كە موخالىص بۆ تۆ نەبىت.. يا پەب يارەبى ئەوئەي كەوا كىردومانە كەم و كورپى زۆرە، بەلام تۆ خودايە گيان، (أرحم راحمين) بىت، بە كەم و كورپەكانمانەو لىمان قبول بکە و لەلاي خۆت بۆمان تەواو بکە.. چاكەكانمان كەمە، بەلام تۆ (إنشاءالله) ئەوئەندەمان بەسەردا بپىژە، چونكە ئەھلى پۇژوو بەس پاداشتەكەي

لای تویه .. یاره بی خودایه له قیامتدا سه رسام بین به و هموو پاداشتهی که له م شه وه
موباره که دا بۆت نویسویین .. نامین .. نامین .. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ..

﴿ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٣٧﴾ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٨﴾ وَالْحَمْدُ
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٩﴾ ﴾

ئاگاداری دایک و باوکت به

وانه‌ی بیست و هه‌شته‌م

ناگاداری دایک و باوکت به

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنَا عَلَى وَهْنٍ وَفَصَلَّهُ فِي عَمْرٍ أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ﴾ ﴿١٠﴾ لقمان.

* وَ قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى : ﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفَصَلَّهُ ثَلَاثُونَ سَهْرًا﴾ الاحقاف : ١٥ .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (أَلَا أُتْبِئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟ ثَلَاثًا ، قَالُوا : بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ : الإِشْرَاكُ بِاللَّهِ ، وَ عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ ، وَ جَلَسَ . وَ كَانَ مُتَكِنًا . أَلَا وَقَوْلُ الرُّؤْبِ ، مَا زَالَ يُكْرَرُهَا حَتَّى قُلْنَا ، لَيْتَهُ سَكَتَ .) - رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ فِي الْأَدَبِ الْمُرْفَدِ : (١٥) . وَ قَالَ الْأَنْبَاءِيُّ : صَحِيحٌ .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (لَعَنَ اللهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللهِ ، وَلَعَنَ اللهُ مَنْ سَرَقَ مَنَارَ الْأَرْضِ ، لَعَنَ اللهُ مَنْ لَعَنَ وَالِدَيْهِ ، لَعَنَ اللهُ مَنْ أَوَى مُخْدِتًا) - رَوَاهُ مُسْلِمٌ : (٣٥) .
مُخْدِتًا : مَنْ يَأْتِي بِفَسَادٍ فِي الْأَرْضِ . أَي : مَنْ نَصَرَ جَانِيًا أَوْ آوَاهُ وَ أَجَارَهُ مِنْ خَصْمِهِ . وَ خَالَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَنْ يَقْتَصَ مِنْهُ ...

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (ثَلَاثَةٌ لَا يَقْبَلُ اللهُ لَهُمْ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا : عَاقٍ ، وَ مَنَانٍ ، وَ مُكَذِّبٍ بِالْقَدَرِ) - صَحِيحُ الْجَامِعِ ، لِلْأَنْبَاءِيِّ : (٣٠٦٠) .

الصرف : التوبة .

العدل : اي لا يقبل الله تعالى منهم فداء ، والله اعلم .

سه‌رچاوه‌گان :

- ١) موسوعة الآداب الإسلامية ، أئمن المزين ، ص ٥٤٠ ، ط : ١ ، ٢٠١٣ ، مكتبة فياض .
- ٢) پایزه برا ، مه‌لا نه‌حمه‌دی شه‌ریعه ، به‌رگی به‌که‌م ، ل ٦١ . چاپی به‌که‌م ، ٢٠١١ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىماندارانى خۆشەويست: ئەمشەو پېرۆزە كە شەوى جومعهە لەم مانگى پېر
بەرەكەتى پەمەزانداندا (إنشاء الله) لە زنجيرە باسى ئەي پېغەمبەرى پېشەوا و
خۆشەويست، منيش موشكىلە و كېشە و گرفتەم ھەبە، ئەمشەويش بە فەزلى خوداي
پەروردگار بەيەكەو سەرئىك لە شارە پېرۆزەكەى مەدينە دەدەينەوہ.. لە خزمەت ئازيز
و خۆشەويست و شەفيعى مەحشەرماندا، كاتىك كە دەچينە خزمەتى لەم كاتە پېرۆزەدا
سلاوات بۆ پۆحى ھەميشە زىندوى سەرورە و سەردارمان دەنتيرين و دەلتين:

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

بەھۆى داىكەوہ شاىەتومانى بۆ نەدەھات

لە شارى پېغەمبەرى خودادا ﷺ سەرورە و گەرەمان پېغەمبەرى خودا ﷺ
دانیشتووہ و كۆمەلئىك ھاوپرۆ و صەحابە لە خزمەتى دان، لەو كاتەدا كەسئىك بە
ئەدەبەوہ دېتە خزمەتى و سلاوى لئدەكات و دەفەرمووئت: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ
شتئىكى گەرە ھەبە، دەنگ و باسئىكى گەرە ھەبە..

دەفەرمووئت: چئت لئى قەوماوہ؟ تۆ چ موشكىلە و گرفتئىكت ھەبە؟ با ھاوكارىت
بكەين و گوئت بۆ بگريين و يارمەتيت بەدين.. دەفەرمووئت: وەلاھى من موشكىلەبەكم
نە، بەلام من دراوسئىيەكم ھەبە، گەنجئىك دراوسئىمە لە ھەرەتى لاوئىتى و گەنجئىتدایە،
چەند پۆزئىكە نەخۆشە، بەلام بەراستى ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئئمە چەند پۆزئىكە كە

نەخۇش بوو، نۆز ھىلاكە، لەو دەچىت لەسەرە مەرگدا بىت، ژيانى بەرە و كۆتايى بېرات.. منىش بە حكومى ئەوھى كە دراوسىمە و ئەركى مسولمانىھتى و دراوسىھتى لەسەرە، چووم بەلايەو، وازم لە كار و كەسابەت ھىناو، پىم جوان نەبوو من بېوم بۆ ئىش و ئەم پياوھ بمرىت و من لە مال نەبم..

خەلك ئەو زەمەنە ئاوا بىرى دەەكردەوھ لە مافى دراوسىھتى و مسولمانىھتى و بەدەمەوھ چوون، لەبەرئەوھە من بەراستى لەلاى سەرى بووم، ئەم ئىنسانە وا ھەست دەكەم خەرىكە پۆج دەدات، ھەموو ئەندامى لەشى سارد دەبىتەوھ و جارىكى تر پۆج دەكرىتەوھ بەبەرىدا، دىسان پۆجكەكى دىتەوھ و خەرىكە دىتە سەرسنگى..

پېغەمبەر ﷺ فرموى: يارەبى خودايە پەحم بە ئەو و بە ئىمەش بكات، دەفرمووت: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ ئىمەش ھەر بۆ ئەو ھاتووينەتە خزمەت، جەنابت فرمووتە كە ھەر كەسىك (من كان اخر كلامه لا اله الا الله، دخل الجنة)، ھەر ئىنسانىك لە دوا ساتەكانى دەرچوونى لە دونيا بلت (لا اله الا الله) (انشاء الله) جىگاي بەھەشتە، ئەوھى ھەرچەندە تاوانبار بىت، ھەرچەند گوناحبار بىت، ھەر كەسىك خودا پەحمى پى بكات، لە دواساتەكانى ژياندا بلت: (لا اله الا الله)، (انشاء الله) جىگاي بەھەشتە..

لاى نەخۇشى سەرە مەرگ، شاھتومان بەھىنن

بۆيە پېغەمبەرى خودا ﷺ فرمووتە و صەحابەكانى فىر كەردبوو ئەم پياوھش ئەو ھەدىسەى بىستبوو، كە فرموى: (لَقنوا موتاكم لا إله إلا الله) لەلاى ئەو كەسانەى لەسەرە مەرگدان و زاھىرى دونيا خەرىكە دەمرن، ھەر خودا دەزانىت كەى كاتى مردن و كۆتايى، بەلام بە زاھىرى دونيا سەبىرتان دەكرد ئەم ئىنسانە بەرە و كۆتايى ژيانە، بەراستى لەوھ دەچىت ناخىر لەحزەى ژيانى بىت..

دەفەرموۋىت: تەلقىنى (لا إله إلا الله)ى بىكەن، مەلئىن پىيى بىلى (لا إله إلا الله)، نا.. چونكە دىندارى بە زۆر ناكىت، بەس لەلای بلىن (لا إله إلا الله) (لا إله إلا الله) بۆ ئەوھى ئەوئىش بىلىتەوھ، ئەوئىش بىرى بىتەوھ، ئەوئىش لە دواتەوھ بىلى..

فەرموۋى: ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ ئىمە لە دوئىنى شەوھە خەرىكىن، بەردەوام لە دەورى ئەم گەنجە دەلئىن، (لا إله إلا الله) (لا إله إلا الله) كەچى ئەو دەيەوئىت بىلىت، ھەست دەكەين دەيەوئىت بىلىت، دواتر سەر بادەدا و چارى ئەبلەق دەبىت و ھاوار دەكات كە بۆم ناگوتىت، (لا إله إلا الله) كەم بۆ ناگوتىت، بەپاستى خەمى گەورەى ئىمە ئەوھە ئەم گەنجە دەيەوئىت (لا إله إلا الله) بلىت بۆى ناوتىت..

ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ فرىا بىكەوھ، چارەسەرىك، دەرمانىك بۆ ئەوھى ئەم ئىنسانە دوا پۇزى پەش نەبىت، بۆ دەبىت شايبە تمان لەسەر زمانى كەسىك كە مسولمانە و لەشارى مەدىنەدا دەزى لە خزمەت پىغەمبەرى پىشەوادا بووھ ﷺ شايبە تمانى بۆ نەبەت؟ پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموۋىت: با بپۇزىن، دەچىتە لای سەرىوھ دادەنەشەبىت و دوئى خىرى بۆ دەكات.. ئەوئىش دەفەرموۋىت: (لا إله إلا الله) (لا إله إلا الله) بەلام سەبىر دەكات عەبىن شت كەبىرەى دراوسىنى بۆى باسكردوھ، ئەم گەنجە دەيەوئىت شايبە تمان بەبىت، بەلام ھەست دەكات دەلئىت، ناتوانم ناتوانم دەرى بىرەم، ناتوانم زمانم بۆ ئەوھ كار ناكات..

پىغەمبەرى خودا ﷺ دەفەرموۋىت: ئەم گەنجە كىيى ھەبە لەم مالدەدا؟ دەلئىن: قورىان خىزىنى ھەبە و دوو مندالى ھەبە، دەفەرموۋىت: ئەي دايكىك؟ باوك؟ دەفەرموۋىت: وەلامى ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ باوكى وەفاتى كردوھ، بەس دايكى ماوھ، ئەي كوا دايكى بۆ لىرە نەبە؟ ئەوھ ژنەكەيەتى، ئەوھ مندالەكانىەتى، ئەي كوا دايكى؟ دەفەرموۋىت: وەلا دايكى مەبە و عاجزىن لەبەك ترو مالدەكەى وا لەو سەرەوھ چەند گەرەكەك بەولاترەوھ، لە كوئىكدايە بۆ خۆى..

دەفەرموویت: بۆن پىيى بلين با بيت ئەگەر نەيتوانى بيت من دەچم بۆلای ئەو، ئەوانىش دەچن دەلین: پيغەمبەرى خودا ﷺ لە دەي ناردوی، دەفەرموویت: من بۆ لای پيغەمبەرى خودا ﷺ ئامادەم، بەلام بۆ لای ئەو كۆرەم نا، لەبەر فەرمانى پيغەمبەرى خودا ﷺ ھەيا دەمگريت، شەرم دەمگريت، بلينم پيغەمبەرى خودا ﷺ بيت بۆلای من، بەلام بۆ مالى ئەو كۆرەم بە دلنایيەوہ نەدەھاتم، ئەگەر بيشمریت و جەنازەكەى لەوى بيت، بەلام لەبەر حورمەتى پيغەمبەرى خودا ﷺ ديمە خزمەتى، ديت و پشتى چەماوہتەوہ، كۆچانى بەدەستەوہیە، سەلام دەكات و پيغەمبەرى خودا ﷺ لەبەرى ھەلدەستيت و پيژى ليدەگريت.. دەفەرموویت: ئەمە كۆرپتە، دەفەرموویت: بەلى قورىان كۆرپم بوو.. دەفەرموویت: ئاخردەي كۆرپت بوو ئەي ئيستا بۆ كۆرپت نى؟

دەفەرموویت: بەينى من و ئەو كۆرەم كۆتايى پيھاتووہ، لەبەرئەوہ ئەي پيغەمبەرى خودا ﷺ، من ئەم مندالەم نۆر بە نازدارى، نۆر بە نازيزى بەخيوم كرد، تەمەنى كەنجيتى خۆم تيدا سەرف كرد، وەلاھى پاروم لەدەمى خۆمەوہ دەخستە دەمى ئەمەوہ، خزمەتكارى مالانم دەكرد، لەبەرئەوہى ئەم رەش و پوت نەبيت، بەلام كاتيك ئەو پارە و پولەى بە بە چيلكە، بە عارەقى نيو چەوان پەيدام كردبوو.. بۆ ئەم دام بەزنيك مال و حالتيك بۆ پيگەوہ نا، ھەر ئەوئەندەم خۆش بوو كە مال و حالى خۆى بينى، بە نويزى نيوہرۆ لەگەل خيزانەكەيدا منيان كرده دەرەوہ.. ئيستا خەلك دەبيت خيڤم پى بكات، ئيستا بۆخۆم داماو لە كوخە خانوويەكدا وەكو كولانەى مريشك وايە، لەبەرئەوہ لەو پۆژەوہ منيان كرده دەرەوہ..

وتى: داىە گيان ھىچ پەيوەندىەكمان نەماوہ، با ژيانى منيش بە ھۆى تۆوہ تيك نەچيت، لەو وەختەوہ من ھەست ناكەم كۆرپم ھەبيت، ھەست ناكەم ئەولادم ھەبيت، من تەنھا ھاتوومە تە خزمەتت پيم شەرم بوو جەنابت بفرمووى ئەو پيرە ژنە بيت و يان من دەچم بۆ لای، تۆ بەاتيتايە من تەريق دەبوومەوہ، من ھەدى ئەوہم نىە كە پيغەمبەرى

وانەي بېستە و ھەشتەم

ئاگاڤارى داڤك و باوكت بە

خودا ﷺ تەشريفى لە شوپىنىك بىت و بفەرموويت چاوم پىتى بكوويت و نەچم، ئەينا من وانا نام كورپىكم ھەبىت و ناوى كورپىت، لەبەرئەو ھە من بە ئەولادى خۆمى نازام..

پىغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: ۋە لەھى سەبەبەكەى ھەر ئەو ھەبە كە شاھە تومانى بۆ نايەت، ئەو ھە شوپىنەكەى خە لەكە یمان دۆزى ھە، چونكە (رِضَى اللّٰهِ فِي رِضَى الْوَالِدَيْنِ وَ صَخْتِهِ فِي صُخْتِهِمَا) پازى بوونى خودا لە پازى بوونى دايك و باوكى ھەبەت، توپە بوونى خودا و غەزەبى خودا لە سەر ئىنسانىك لە سەر ئەو ھەبە كە دايك و باوكى توپە بن و غەزەبى لىبگرن.. فەرمووى: ئەمە غەزەبى خوداى لە سەر، پەنا بە خوداى پەرۋەردگار، غەزەبى خوداى لىبگراۋە، شاھە تمانى بۆ نايەت، چونكە دايكى لىتى توپە ھەبە، دايكى غەزەبى لىبگرتوۋە..

دە فەرموويت: پىغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى ئەم گەنجە پىويستە لەم دونيا ھەدا بسوتىنرەت، بۆ ئەو ھەبە لە ئاگرى جەھەندا نەسوتىنرەت و غەزەبى دونيا ھەر ھىچ نەبە، ئادەبى دار و چىلكە بھىتن، ھەوشەكە پىر بوو لە دار و چىلكە، يەك دوو مائە دراوستىش، كەس نەبوت ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ بۆ؟! ئەو ھەبە ھەبە ئەو ھەبە موزەم بوون. بەرپىزان ئىستا بە ئىمە دەلەين، دەلەين: ئەرى ئەو ھەدىسە ۋا ۋا ھەبە، دەبىت ھىكەتى چى بىت؟! ھەبە پىغەمبەرى خودا ﷺ بەدۋاى ھىكەت ھەبە..

پىغەمبەر ﷺ بفەرموويت ۋا ھەبە، تىر ۋا ھەبە، ئىتر ھەبە چى ھەبە ئەو ھەبە، داروچىلكە بھىتن.. كەس نالەت: ئەي پىغەمبەرى خودا ﷺ داروچىلكە بۆ چى ھەبە؟ يەكسەر ھەر كەسە ۋا پادەكات چى دەست بكوويت، پوشتەكە بىت دەبھىنرەت، يەك ئەو ھەبە كۆمەل بەقەدەر ئەو مېزە بەرز بوو ھەبە، پىغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووى: ئاگرى بەدەن، قرىشكە ئاگرىكىان لە تەندورنىكە ھەبە ئاگرىيان دا، چىلكە بەرز بوو ھەبە، فەرمووى ئەو كورپەم بۆ بھىتن كە لە سەر ھەبە ھەبە، بىھىتن و بەھال جلىكى ژىرە ھەبە لە بەردا بھىلەن، لەبەر حورمەتى بەشەرى، بۆم بەخەنە سەر ئەو ئاگرە ھەبە بۆم فرى بەدەنە سەر ئەو ئاگرە.. ھىچ كەس ئالەت بۆ ئاوا؟

دوو سى گەنجى ۋەكو ئەم كۆپە باشانە پەلامارى گەنجەكەيان داو لە ناو جىگادا
 ھىنايانە دەرهو، نزيكى ئاگرەكەيان كردهو، پيرە ژن ھاواری لى بەرز بوويهو:
 ئەكەن.. دەتانهوئيت كۆپەكەم بسوتئین؟ پيغەمبەرى خودا ﷺ فەرمووی: بەلى، ئەم
 كۆپەى تۆ جىگای جەھەنمە، دەمانهوئيت لەم دونيايەدا بيسوتئین، چونكە ئەو ھەر
 دەچیتە جەھەنم.. وتى: ئەي پيغەمبەرى خودا بە خودا نايئت.. من ليرەم نايئت
 كۆپەكەم بسوتئین، ئەھا جەرگ لەو كاتەدا ھاواری لى بەرز بوويهو، نا بيئت قبولم نيه،
 ئەھا ئەمە ھىكمەتى پيغەمبەرە ﷺ دەزانئيت ئەم دايكە دلى وا پەش بوو، لە ئاستى
 ئەم ئەولادە، ھەموو قورئانى بەسەردا بخوئینە سودى نيه، ھەموو ئامۆژگارى و بەسەرھات
 و چىرۆك دادى نادات، چونكە وادلى ھىن بوو.. بەلام لە كاتىكدا سوتان و قرچان دئیتە
 كۆپى بە فيعلى دەبينئيت پيغەمبەرى خودا ﷺ دەزانئيت دلى دايك تەھەمولى ئەو
 ناكات.. دەفەرموئيت: ئەي پيغەمبەرى خودا نايئت..

دەفەرموئيت: دە باشە، دەتەوئيت نەسوئيت، گەردنى ئازاد بکە، تۆ گەرە بە، تۆ
 لیبوردەبە، دەئيت لەبەر خاترى خودای پەرورەردگار كە كۆپەكەم نەچیتە ئاگرى جەھەنم
 وامنىش لە ھەقى خۆم خۆش بووم..

پيغەمبەر ﷺ فەرمووی: داينئینەو، دايان نايەو، ئەو كۆپە بە ھەموو دەنگى خۆى
 ھاواری كرد، ئەو ھى لە دەريش بوو گوئى لیبوو، وتى:

(أشْهَدُ أَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ) چاوى زەق بوويهو و دەمى
 كرايهو، پۆحى دەرچوو، دەفەرموئيت: ئەمجارە دايكەكە زۆر بۆى پەروش بوو، واش
 ئەمجارە ھەستى دەكرد پۆلەيەكى لە دەست چوو..

بەلى بەرپزان: ئەمە موشكىلەى كەسيكە، پەنگە موشكىلەى زۆر بيئت، خەلك ئەھلى
 مزگەوتە لە كۆپان لە كچان، كە بەراستى دلى دايكيان ئيشاندوو، بەرە جەژنانە
 فرسەتییكى زۆرپینە، ھەر كەسيك ئەو ھەلە كوشندەى كردوو.. چونكە پيغەمبەرى خودا

ﷺ فەرموۋى: پازى بوونى خودا لە پازى بوونى دايك و باوك دايە، تورپە بوونىش لە تورپە بوونىاندايە، ئەمە لە زەمانى پېئەمبەردابوو..

قېزى لەدايىكى كردهوہ ..خۇيشى توشى بوو!!

من بەسەرھاتىكى ئەم سەردەمەشتان بۆ دەگىرپەوہ، چونكە شەوہكانى ئىمە، پابردوو و ئىستا تىكەل دەكەين بە فەزلى خوداي پەروەردگار، ئىمە لە پابردودا ناژىن، ھەرچەندە لە پابردودا لە خزمەت پېئەمبەردا ﷺ ھەر ئىستايە، ئىستا كە ئەم باسانەي پېئەمبەرى خودا ﷺ دەخوئىنمەوہ (سبحان الله) ئەم پېئەمبەرە زىندووہ، لە ناوماندايە، ھەر دەلىتى ئىستا لە شارى مەدىنەي، ھەست ناكەيت ئەمە كۆن بىت، بەلام ھەر بۆ مەجلىس و گولۇ پرزىنى مەجلىسەكەمان و، لەگەل واقىعى بوونى ژيانى ئىستاماندايە، دەچىنە خزمەت مامۇستا (عبد العزيز) ھەولئىرى، كە پياويكى زانا و مەلایەكى گەرەبە، لە ئەنجامى ستمى بەعس و ئەوانەدا، سالەكانى پىش نەوہ ئەمرى قەبزی دەبىت و پادەكات بۆ دەرەوہى ولات، لە ئىران بۆ پاكستان، لە پاكستان بۆ ئەمەريكا، لە ئەمەريكا ھوت سال ئىشتەجى دەبىت.. ئەم پياوہ بەرپزە دەگىرپتەوہ و دەفەرموۋىت:

لە ئەمەريكا زۆر ھەستم بە غورىەتى دەكرد، ھەر كوردىكم ببىنبايە، لە شارىك، لە جادەبەك، لە رېستوراننىك، لە مەتەمىكدا، ھەر جلى كوردى لەبەردا بوايە، يان بە كوردى قسەي بگردايە، وامدەزانى براى ھوت پشت بابمە، يەئنى وامدەزانى ئەمە دلسۆزە بە تايبەت ئەگەر لە مزگەوتدا بمىبىنبايە، پوو لە خودا بوايە ئەوہ نۆر نۆر، مىلەتى كورد لە ناو خودا خۆ خۆرە، كە چوونە دەرەوہ بەكترىان خۆشەوئىت..

دەلىت: من ئەو كوردانەي ئەوئىم بەسەر كردهوہ و ھەستم نۆر بە غەرىبى دەكرد، يەئنى ناپرەھەت بووم بە تايبەتى ئەو كاتانەي لە ئەمەريكا بووم، ھوت سال لە ئەمەريكا بووم، ئەم پياوہ دەلىت: كۆمەلىك دۆست و برادەر لە دەورى يەكتر كۆبوۋىنەوہ و بەيەكەوہ دەچوۋىنە مزگەوتىكى بچكۆلە، ئاوا لە ژىر زەمىنىكدا، دوكان بووكرابوو بە

مزگەوت، عىبادەت و خوداناسىمان دەكرد و ئاشنايەتيمان پەيدا كرد، لەوى ھىچ سىلەي رەحم و شت نىە، كابرا نە دراوسى دەناسىت، نە كەس حەقى كەسى ھەيە..

دەلئىت: ئىمە لەسەر كلتورى كوردى خۆمان و مسولمانىەتيمان ھاتوچۆي يەكترمان دەكرد، لە ئەجامدا درىژى نەكەمەو دەلئىت يەككە لە برادەرە كوردەكانم خەلكى ھەولير بوو، ئەو ھەبوو كە دواتر يەكترمان ناسى باوياپيرمان بە ناسراو و خزمى يەكتر دەرچوو، دايكيان ھەبوو، دو برا بوون، دايكيان ھەبوو دەلئىت (سبحان الله) كاتىك كە من چوومە مالىيان ئەو دايكە تووشى نەخۆشەك بوو بوو، كە لە نەخۆشە دەگمەنەكانە، لە عالەمدا پەنا بە خودا، بۆنى ئەم دايكە ھىچ كەسك خۆي لەبەر نەدەگرت، پەنا بەخودا پۆڭى چەند جار بتشۆردايە وەكو ئەو ۋابوو دوو سال خۆي نەشۆردىت، ئەو ھەندە بۆنى چلك و عارەقى لىدەھات، ژوورىكى بۆ تەرخان كوردبوو ئەم پياو، زۆر پياوانە، مەردانە، كولى پۆڭك بەيانيان پيش ئەو ھى بېوات بۆ نيش دايكى دەشۆرد، ئىواران كە لە نيش دەگەرايەو ھە ماندوو يەتتە كە تا ئىوارە بە پتو ھە مەعمەلىك كارى دەكرد..

پيش ئەو ھى خۆي ئاويك بە خۆيدا بكات راپدەكرد دايكى دەشۆرد، عەترى پىدا دەكرد، جلى لەبەر دەكرد، بەلام (سبحان الله) ئەم دايكە وەكو ئەو ۋابوو دوو سال بىت خۆي نەشۆردىت، لە شوئىنكدايە ھەرچى لەشەتە بۆگەنى لىدەھات، ئەو عارەقى كە لەلەشى دەھاتە دەرەو ھە..

و ھالەي خۆشەويستان ئىمە شەو و پۆڭ سەرمان لەسەر سوچدا بىت، ھىشتا فەزلى ئەو فەزلى خودامان لەسەرمان ناتوانىن شوكرانەي بگەين، كە بۆنى لەشمان بۆگەنى لى نايەت، باشە ئەگەر ئىمە وەكو ئەو پىرە ژنەمان لى بىت، چ دەسەلاتىكان ھەيە، ھىچ دەسەلاتمان ھەيە؟ ھەر ئەو عارەقى لەو لەشە دىتە دەرەو بۆگەنى لىدەھات..

بەلى خۆشەويستان: دەفەر موويت كەس خۆي نەدەگرت بە تەنھا لەو ژوورەدا، بەس ئەم كوپە مەردانە و پالەوانانە بەخۆي و بە خىزانى خزمەتيان دەكرد، مندالەكانى وا لىنەكردبوو بىزى لىبگەنەو، بەلام براى دوو ميان دەلئىت و تەم براكت ھىچ نابىنم!؟

دەلئەت: وتى بە خودا ئەم دايكەي ئيمە بۆنى ناخۆشە و ناتوانم بېم بۆلای و خىزانم و مندالەكانم قىزى لىدەكەنەو، پۆزۆك پېم وت تۆ مسولمانىت، كورە قىامەتت ھەبە، ئاھو نزولەي دايكت تىت دەوھەستىت، تۆ بە حال دەستت بەرز دەكەيتەو ھەبە جا خۆ من ئەولادىشى نىم ھەر وادەكەم، من دەچمە ژورەو ھەبە مەرحەباي دەكەم..

وتى: من بە خودا بە دەست خۆم نىە، تەببەتەم زۆر خراپە ھەر ئەو بۆگەنەم بۆ دىت خەرىكە دەپشیمەو، كورە برا ئاخەر ئەو دايكتە، ئەو ھەبە، ئاخەر چۆن وا دەبىت؟! وتى: بە خودا ئەو بە من ناكرىت، بە خودا ژن و مندالەكانم وتویانە تۆ خودا نەو ھەبە مندالەكانم لەو ھەبە پېسەي ئەو بگرنەو، ژنەكەم نایەلئەت مندالەكانم ھەر بە ھەبە ھەبە بىت.. دەلئەت: نەو ھەبە فایرۆس و مىكرۆبەكەيان لى بنىشىت، توشى ئەو نەخۆشە بىن.. دەلئەت: زۆرم بۆ گوت سودى نەبوو، بەلئە ئەم دايكە لەسەر ھەبە رگدا بوو، ئەم ھەبە تەلەفونى بۆ كردم وتى: دايكە لەسەر ھەبە رگدا، ئەگەر بىت ئەم دىویشەو تۆ قورئان و (س) ىشت لە ھەبە، سورەتى (س) ى بەسەردا بخوینت..

وتى: بەسەرچا.. خىزانم و كچەكەم برد، كۆمەلئەك مالى كوردم ئاگادار كورەو، ھەبە چۆن ئىستا كەسكە مردوى لەسەر ھەبە رگدا بە دەلئەت ھەبە كوردستانى خۆمان لىت كۆبوینەو، من لەم دىو قورئانم دەخویند و ئەویش لە پىشت سەرى دايكى بوو، كەس خۆى نەدەگرت لەو ژورەدا، دەلئەت ئاردىشىان بە دواي ئەو كورە ھات لەسەر ھەبە مېوانەكانەو دانىشت!!

وتى: كورە ھەبە بۆ دايكت لەسەر ھەبە رگدا، بۆ بۆلای.. وتى: بە خودا ناتوانم، بەكسەر دلم دىتە ھەبە دلم دەشىوئەت، چۆن شتى وادەكەم.. ئىستاش دايكى نەبىنى! دەلئەت: ھارايان لىبەرز بویو ھەبە لەو دىو وتىان ھەبە دايكى مرد.. دوو سى ئافرەت ھەبە خىرا كفن و شتمان بۆ ھىنا و پەبۆي سېپى لىبوو، بۆيان دووى..

وتمان: بېشۆن لەو ھەمامەدا، دەلەيت دەيان شت (سبحان الله) دانىشتببون لە مەجلىسدا، چاوەرپى دەكەين ئافرەتەكان كفن بەبەر ئەم دايكەدا بكن و لە گۆرستان بەخاكي بسپيڤن، بېبەين لە مزگەوت نوڤۆيى مردووى لەسەر بكةيت..

دەلەيت: (سبحان الله) يەك بۆگەن ھات، ئەي خودايە ئەم بۆگەنە چى بوو؟! ھەموو پەنجەرەيەك كراوەتەو، ئەو چيە؟! دەلەيت سەير دەكەين بۆنى ئەو كۆرەيە كە بە حيساب نەچووبوو بۆلاي دايكى!! بەپاستى دايكى پۆحى دەرچوو، ئەم نەخۆشەيەكەي گرت، ھەر ھەموومان پۆشتينە دەرەو، ئەھا بۆنى وا ھەيە تەحەمولى ناكەيت..

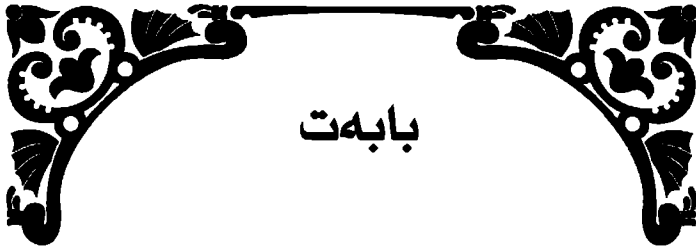
وتيان كتيە؟! وتيان وەلا بابە ئەم كۆرەيە.. كابرا ھاواری دەكرد بۆ خۆي دەرشاپەو لە بۆگەنى خۆي، دايك مرد.. ئەم يەكسەر نەخۆشەيەكەي گرت!!

دەلەيت: سەرەنجام ژنەكەي وتى بە خودا من لەگەل ئەم پياوہ بۆگەنەدا ئىدارە ناكەم، با مندالەكانم نەيگرن، ژوورتيكان بۆ بەكړي گرتبوو لە پتي خودا، دەلەيت من و برادەرەكانم ئەوا سەفەرتازي خواردمان بۆ دادەنا و دەرگاگەمان پتوہ دەدايەو، ئيتەر دەلەيت من لە ئەمريكا ھاتمەو، ئيتەر نازانم دواي ئەو چى بوو، چەند سال دواي ئەو ژيا بە زەليلي لەو ژوورەدا بەجى ما..(سبحان الله)!!

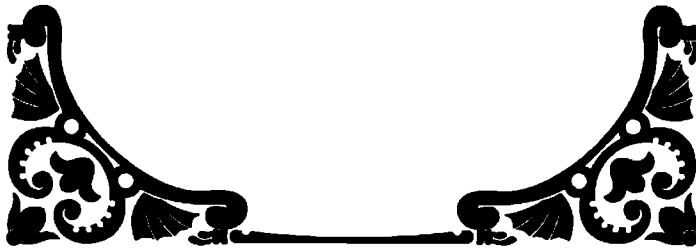
چى گالتەي بە دايكى دەكرد، لە دايكى وەرەس بوو، بۆگەنى كرد، ھەمان نەخۆشى گرتەو، لە دونيادا نەيپردە قيامەت، ئەو براپەي كەش دەستى لە پيسى دايكى دەنا، پۆڤي دوو جار دەيشت، نە دلئى بەخەياليدا دەھات بلئى نەخۆشى دەگرم، نە ژن، نە مندالى، سەرپەرزى دونيا و قيامەت بوو، يارەبى خودايە سەرپەرزى دونيا و قيامەتەمان بكةيت.. نە خۆمان نە دايك و باوكمەن زەليلي سەر جيگا نەبن.. پەحم بە حالمان بكةيت.. ئيمانمان سەلامەت بكةيت.. تاعەت و عيبادەتەمان قبول بكةيت..

تا شەوى داھاتوو بەرنامەيەكى تر لە زنجيرە باسەكەمان بە خوداتان دەسپيڤم..

(وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)

سته‌م مه‌که

وانه‌ی بیست و نۆیه‌م

سته‌م مه‌که

* قَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللهُ غَفِيلاً عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ (٢١) إبراهيم .

* وَقَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (٢٢) الشوری .

* وَقَالَ اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى: ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ (٢٣) الشعراء .

* قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : (مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرِضِهِ أَوْ شَيْءٍ ، فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ ، قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا ، إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مَظْلَمَتِهِ ، وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ ، أَخَذَ مِنْ سَيِّئَاتِ صَاحِبِهِ ، فَحُمِلَ عَلَيْهِ) .

- رواه البخاري : (٢٤٤٩) و مُسلم : (٢٥٨١) .

* عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ : جَاءَ رَجُلٌ فَقَعَدَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللهِ ﷺ فَقَالَ إِنَّ لِي مَمْلُوكِينَ يُكذِّبُونَنِي ، وَيُخُونُونَنِي ، وَيَعْصُونَنِي وَاسْتَمْتُهُمْ وَاضْرِبُهُمْ ، فَكَيْفَ أَنَا مِنْهُمْ؟! فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ يُحْسَبُ مَاخَاثُوكَ وَعَصُوكَ وَكَذْبُوكَ ، وَعِقَابُكَ إِيَّاهُمْ ، فَإِنْ كَانَ عِقَابُكَ إِيَّاهُمْ بِقَدْرِ ذُنُوبِهِمْ كَانَ كِفَافًا ، لَالِكَ وَلَا عَلَيْكَ ، وَ إِنْ كَانَ عِقَابُكَ إِيَّاهُمْ فَوْقَ ذُنُوبِهِمْ إِقْتَصَّ لَهُمْ مِنْكَ الْفَضْلُ ... فَتَنَحَّى الرَّجُلُ ، وَ

جَعَلَ يَهْتَفُ وَيَبْكِي ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَمَا تَقْرَأُ قَوْلَ اللَّهِ : ﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا﴾ وَكَفَى بِنَا حَسِيبًا ﴿٤٧﴾﴾ الْأَنْبِيَاءُ .

فَقَالَ الرَّجُلُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَجِدُ لِي وَ لِهُؤُلَاءِ خَيْرًا مِنْ مُفَارَقَتِهِمْ ، أَشْهَدُكَ أَنَّهُمْ كُلُّهُمْ أَحْرَارٌ .. - صَحِيحٌ ، أَخْرَجَهُ التِّرْمِذِيُّ : (٢١٧٦) وَ صَحَّحَهُ الْأَبْنَانِيُّ فِي صَحِيحِ سُنَنِ التِّرْمِذِيِّ .

* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : (إِتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ ، فَإِنَّهَا تَصْعَدُ إِلَى السَّمَاءِ كَأَنَّهَا شِرَارَةٌ) . صَحِيحٌ ، رَوَاهُ الْحَاكِمُ ، وَ صَحَّحَهُ الْأَبْنَانِيُّ فِي صَحِيحِ التَّرْغِيبِ وَ التَّرْهيبِ : (٢٢٢٨) .

* قَالَ ابْنُ تَيْمِيَّةَ : إِنَّ النَّاسَ لَمْ يَتَنَازَعُوا فِي أَنَّ عَاقِبَةَ الظُّلْمِ وَخِيَمَةٌ ، وَ عَاقِبَةُ الْعَدْلِ كَرِيمَةٌ ، وَ يُرْوَى : (اللَّهُ يَنْصُرُ الدَّوْلَةَ الْعَادِلَةَ وَ إِنْ كَانَتْ كَافِرَةً ، وَ لَا يَنْصُرُ الدَّوْلَةَ الظَّالِمَةَ وَ إِنْ كَانَتْ مُؤْمِنَةً) - مَجْمُوعُ الْفَتَاوَى ، ج٢٨ ، ص٦٢ .

سه رجاوه كان :

- (١) الْخُطْبُ الْمُنْبَرِيَّةُ فِي الْمَنَاهِي الشَّرْعِيَّةِ ، سَعْدُ يَوْسُفَ أَبُو عَزِيزٍ ، ج٢ ، ص٦٩ ، ص١١٩ . ط : ١ ، ٢٠١٢ ، دار التوفيقية للتراث ، القاهرة .
- (٢) مِنْ قِصَصِ نَهَايَةِ الظَّالِمِينَ ، مَحْمُودُ الْمِصْرِيِّ ، ص٥٣ ، ص٥٥٢ . ط : ١ ، ٢٠١٢ ، مَكْتَبَةُ الصِّفَا ، الْقَاهِرَةُ .
- (٣) مَوْسُوعَةُ نَظَرَةِ التَّعْبِيرِ ، مَجْمُوعَةٌ مِنَ الْمُخْتَصِّصِينَ ، ج١٠ ، ص٤٩٢٥ . ط : ٨ ، ٢٠١٢ ، دَارُ الْوَسِيلَةِ ، السَّعُودِيَّةُ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا وَحَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ)

ئىماندارانى بەرپىز: دانىشتنى ئەمشەوئىشان لە دواى سوپاس و ستايش بۆ خوداى
تاك و تەنھا كە ھىدايەتى داين، كە پىنئەمى كرىن، كە پشتىوانى كرىن، كە بەرچا
پوونى كرىن پىنگاى مزگەوتمان دۆزىو، پىنگاى ئىسلامەتى و خوداناسىمان ھەلپۆرد،
ھەزار چار سوپاس بۆ تۆ ئەي خوداى پەروەردگار، ئەو ھەمووى ھىدايەتى تۆيە، سەلات
و سەلامى خودا لە سەر پۆخى پىشەوا و وراپەرى دونيا و قىيامەتەمان: ﴿محمدي موستەفا﴾

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

(اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى شَفِيعِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ)

كە ستەمیان لىكردى .. تۆ ستەمیان لى مەكە

پىاوئىك دىتە خزمەت پېغەمبەرى خودا ﷺ دەفەر مووئت: ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ
من پىاوئىك خوداى پەروەردگار بەسەرى كرىمەو بەسەرەت و سامانىكى زۆر، لە
ئەنواعى پەشە و لاخ و مەپ و بىز و حوشتر ھەمە، پاشان مەزى كەورە و كىلگە و باخ و
باخاتى زۆرم ھەيە، بىرە ئا، كانى ئاوى زۆرى تىدايە، ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ من
كۆمەئىك كرىكارم ھەيە، كۆمەئىك خزمەتكارم ھەيە، كۆمەئىك جوتيارم ھەيە، ئەمانە بە
ژن و مندالەو ھە لە لای منن، پۆژانە ئىشم بۆ دەكەن، كرىيان دەدەمى..

بەلام ئەي پېغەمبەرى خودا ﷺ زۆر چار ھەست دەكەم ئەمانە تەمەلى دەكەن لە
ئىشەكەدا، ھەك پىوئىست كارم بۆ ئاكن.. ھەلامى جا خۆم بەدىارىانەو ھەبم پزقەكە بە
فېرۆ دەدەن، ئىشەكە بە جوانى ئەنجام نادەن، چارى و ھەيە لىيان پەست دەبم ئەي

پیغمبری خودا ﷺ، گۆچانئیک، دارئکم پییه پئیان دهکیشم، به شانی یه کئیک دهکیشم، به ملی یه کئیک دهکیشم، دارئک دهکم به کهلهکی یه کئیکاندا، ئایا من گوناحبارم؟

پیغمبری خودا ﷺ فرموی: تۆش و ئهوانیش ئاوا له بهره می خودای گوره دا راده وه سستینرین، ئهوان به قهدهر قیاسی ئهوهی که گهنده لیان له ئیشه که دا دهکن حهقی خۆی ناده نی، کرئ له تۆ وهرده گرن و ئیشه که به ریک و پیکی ناکهن، خودای گوره موحاسه به بیان دهکات، تۆش به ئه اندازهی ئهوهی ئازارت به وان داوه، خودای گوره موحاسه بهت دهکات..

جا ئه گهر هاتوو به قهدهر قیاسی ئهوهی که ئهوان زولمیان له تۆ کردوو، تۆش زولمت لیکردن، گوناحه کانتان به رامبری یهک ده بیئت، تۆ گوناحت له سر نابیئت.. به لام ئه گهر ئه زولمه که تۆ له وانت کردوو، ئهوهی تۆش هر زولمه که ئازارت داون، لیت داون، سوکایهتت پیکردوون، که عهزیهتت داون، ئهوه ئه گهر ئه ولیدانهی تۆ، ئازاردانهی تۆ له ئهوهی ئهوان زیاتر بیئت، ئهوهی ئهوان موسته حهقی ئهوهیه به حال ئاوا ی لیبکیت، تۆ دارئکی به هیزت لیداوه، ئهوه خودای پهروهردگار تۆلهی ئه وانت لیده کاته وه له قیامه تدا..

ده لیت: پیاوه که وتی: تۆبه بیئت خودایه، ولامی ئه ی پیغمبری خودا ﷺ به شاهد به، له مه ودوا ئهوهی خۆیان و ویژدانی خۆیان، با ئه وان قهرزدار باری قیامه تی من ببن، وهلامی من دهستیان بۆ نابه م و جارئکی تر زولمیان لیناکه م و دهستیان لی ناده م.. نه وه کو له پۆژی قیامه تدا، من ستمه که م له وان زیاتر بیئت و من سه ره پای ئه م هه موو سه روهرت و سامانه حهقی کرئکار و خزمه تکارم له ئه ستر بیئت..

که واته: دهرسی ئه مشه ومان له خزمهت پیغمبری خودادا ﷺ باسی ستم کردنه، باسی زولم کردنه، له عهده کانی خودا، ئیماندارانی به پریز: ئه گهر ئینسان زولمئیک بکات، له نهفسی خۆی بکات، گوناحئیک بکات له بهینی خۆی و خودادا بیئت.. بۆ نمونه: که سئیک

پەنا بە خوداي پەرۋەردگار زىيانى لى پوويدات، كەسىك چەند سال عارەقى خواردبىتەو، كەسىك چەند سال نوپۇزى نەكردبىت، ئەم كەسە بە مەرجىك تەو بە يەكى نەصوحى پاك و خاوپىن بكات، تەو بە يەكى نەصوح ئەو بە يە: يەكەم: ھەرۋەختىك ئەم گوناخت بە بىر ھاتەو ھەر مەزەربىت لاي خوداي پەرۋەردگار. دووھم: نەچىتەو سەرى. سىتەم: ھەولبىدات لە جىياتى خرابە چاكەكار بىت، نوپۇزى نەكردوۋە ئىستا نوپۇزكەزىكى چاكە، قەت جوممەى نەدەكرد، جاران ھەزى لە دىن نەبوو، ئىستا گوئى ھەلدەخت بۇ دىن. جاران ھەزى لە گورانى بوو، ئىستا ھەزى لە قورئان و ھەدىسە، يەنى گۇرپانكارى بەسەر ناخى ئەم موقەدا ھات. ئەمە نىشانەى تەو بە يە نەصوح و قبول كراوھ.

جاران پەنا بە خودا زىيانى كرىبوو، ئىستا لە نەزەپ خۇى دەپارىزىت. جاران عارەقى دەخواردەو، ئىستا ئەو شوپىتە نازانىت، پۇى تەواو بوو. دەفەرموۋىت: يەك لاپەرەى سىپى بەسەر ئەم ئىنسانەدا ھەلدەدرىتەو. خودا دەفەرموۋىت: ھىچى لەسەر نەماو، تەواو بەىنى من و ئەو عەبدەم پاك بوۋىو. بەلام پەنا بە خودا ئەگەر ئىنسان زولم لە عەبدىكى خودا بكات. سەد ھەزار جار تەو بە يە نەصوح بكات، خوداي گەرە لە ھەقى ئەو عەبدە نابورىت، ئىلا دەبىت گەردنت ئازاد بكات. ئەو عەبدە ھەقى خۇى بدەيەو، يان ئەگەر نەتزانى كاتى خۇى.

لە ھەدىسدا دەفەرموۋىت: زولمت لە يەكك كرىبوو، مالى يەكك خوارد بوو، ئىستا تەو بەت كرىو، نازانىت نازانىت، ئەم پىاوھ ئىستا لەكوپىھ؟ خودايە چۇنى بدۆزمەو؟! چۇن مالىكەى بدەمەو؟ (الحمد لله) من ئىستا ھەست دەكەم خەلك بەرەو مسولمانى دەپوات. يەنى چەند جار لى پرسیوین دەلئىت: سالى نەو دەھەكان شتم خواردو، دزىم لە فلان كەس كرىو، ئىستا چومەتە گەرەكى فلانەكەس، سەىر دەكەم لەو گەرەكە نەماو. كەس نایناسىت، نازانم بۇ كوئ پۇشتو، بە دوویدا گەرەوم نۇر، بۇ ئەو ھى ئەو مالى بدەمەو، لەم كاتەدا بۇ ئەو ھى ئەو تەو بەت دوست بىت، خودا لئىت خۇش بىت، ئەو پارەى بۇ خاوەنەكەى بگە بە خىر، يا رەبى خودايە دەيكەم بە

سەدەقە و خىر، ئەگەر خودا پەھىمى كۆرۈڭ ئۆزۈمگە، ئەو فلان كەسە ھاتەو (ئىنشاء اللہ) مەن بە ئىزنى خودا ئەو پارەيەي دەدەمەو، ئەيىش گەردىم ئازاد دەكات، ئەگەر نەشېبو، ئەم پارەيەم بۇ خىستۆتە كارى خىرەو كە (ئىنشاء اللہ) لە قىامەتدا فرىاي دەكەوتتەو.. بەلى خۇشەويستان: ئەمە باسى زولمە، ئامان خۇمان بېارىيىن لە سىتەم، قەت سىتەم لەكەس مەكە، لە كاتى دەسەلاتدا، لە كاتى پارەدارىدا، لە كاتى ھەبوونىدا، چۈنكە دۇنيا ھەموى تاقىكردنەو ھەيە..

۲۹
 ۲۹
 سىتەم مەكە

سىتەمى لەھەژارېك كۆرد.. خۇيىشى زەلىل بوو

پىاويكى بەپىز بەكېك لە ئەولياكان و صالحان و خوداناسان دەفەرموويت: بە بازارېكدا دەپۆشتم، كابرايەك لەشانىو دەستى لى بووبوويەو، پەنا بە خودا دەستى راستى لە شانىو دەتاشرابوو، دەيوست شىتېك ھەلېگىت، شىتې دەكېرى، بە دەستېك پەنا بە خوداي پەروەردگار ھىچى پى ناكىت.. دۇخىنەكەي (بەنەخوئىن) لاسىك بوو، جار جارە ئاواي لېدەكرد (بەرزى دەكردەو بۇ سەرەو) چۈنكە دۇخىنى پەپۇي پىنەدە بەسترايەو ەلاگى كىپبوو، ھەرچەندى دەكردە پى ھەلنەدەگىرا.. دەلېت: پىاويك وتى يارمەتتە بەدەم؟ وتى: يارمەتتە بەدە و مالت ئاوا بىت. بەلام تۆش و خەلكى دىكەش با گوياي لىبىت، پەھمەتى خودا لەو كەسە بىت كە دەرس لە مەن وەردەگىت..

ئەو پىاوا چاكە چوو وتى: وەلاھى چاك نىئە ئىنسان خۇي لە كاروبارى خەلك ھەلېقورتىنېت، بىرىنى تۆ بىكولېتەو، بىلېن ئەو بە چى قۆلت وای لىھاتوو؟ ھەر لەسەرەو ھىچى پىئو نەماو دەتاشراو؟ بەلام تۆ خۆت دەلېتت پەھمەتى خودا لەو كەسە دەرس لە مەن وەردەگىت.. تۆ خودا بەسەرھاتى تۆ چى؟

وتى: وەلاھى بەپىزەكەم مەن پىاويكى حكومەت بووم، چەكدارى حكومەت بووم، لە ئەوجى دەسەلاتدا بووم، قامچىم پى بوو، تەنگم لە شاندا بوو، كولى كۆم بووم.. چۆن خەلك ئازار بىايە، كەس نەيدەوت وا مەكە، شكاتيان لىبىكردمايە بەرپىسەكەم مەنى

ھاندابو ئەيوت خەلك بترسىنە، ئەم ميلەتە لىت نەترسىت دەتخوات.. لەبەرئەو چەند جار لە خەلكم دابوو، كەس نەبوو موھاسەبەم بكات.

پۇژىكىيان نىزىكى نىوہ پۇبوو، كابرايەك پراوچى ماسى بوو، پراوہ ماسى دەكرد.. ئەوہى كە ئىشى پراوہ ماسى، ماسىەكى زۆر گەورە و جوانى گرتىوو، مەترىك بە دەستىەوہ بوو، سەرنجى ئىنسانى پادەكېشا، چووم بەلايەوہ وتم: ئەو ماسىەم بەدەيە..

وتى: بىرام ئەو ماسىە پزقى ئەمىرى مال و مندالە، وەلاھى لەشەوہوہ توپم تى ھاويشتووہ، ئائەم دانە ماسىەى گرتووہ، گەلىك دلم پىتى خۆشە، زۆر موھتاجىمان ھەيە بە ئومىدى خودا كە ئەم ماسىە گەورە جوانەم گرتووہ.. دەلئىم (انشاءالله) خودا پەھمى پىكردووین ئەو پىويستىانەى ئەمىر ھەمانە لە مالمەوہ بۇ ژن و مندالەكەمى دەكړم، لەبەرئەوہ وازم لىبەينە، تكات لىدەكەم ئەمە پزقىكە خوداى گەورە بۇ منى ناردووہ، خودا پزقى تۆش دەدات.. تۆش معاش و موچەى خۆت ھەيە..

دەلئىت: من ئەوانەم نەك نەبىست، بەزەم پىدا نەھاتەوہ، بە ھەموو ئارەزوى خۆم زلەيەكم لىدا، زلەيەكم لىدا پىاوئىكى بەھىز بووم، كابرا مىلى سوپا..

وتم: دەى ئەو ماسىە دابنى، داينەنىيت ئىستا يەك فىشەك دەنىم بەسەرتەوہ.. دەلئىت: لە ترسا لەپوچى خۆى دەزانئىت ھىچ مانىعئىك نەبوو بىكوژم، ھىچ كەس نەبوو لىم وە پرسىت، ئەو بى دەسەلات و من دەسەلاتدار، ئەو بى كەس و من دەسەلات لە پىشمەوہ، لەبەرئەوہ ماسىەكەى لە ترسا فرى دا.. منىش ئاوا لىتى ورد بوومەوہ..

ئەھا ماسى تازە و گەورە دىمەنىكى جوانى ھەيە، تازە لە ئاواھاتبوويە دەرەوہ، زۆر دىمەنىكى جوان و غەرىبى ھەبوو، زۆر گەورە و قەلەو بوو، پەنجەم كرد بە پىشۆكەيدا، ھىچم پى نەبوو، قولاپئىك، شتىك پىتى ھەلبىگرم، پەنجەم ھىن كردوو زۆر قورس بوو.. بەلام (سبحان الله) ماسى ھىچ دانئىكى واى نى، ھەر قورقوپاگەى ھەيە، ھەستم كرد كزەيەك لەو سەرى پەنجەمەوہ ھات، ئەو دانەى چووہ دەستمەوہ، كە چووہ دەستمەوہ يەك ئازارى زۆر بەشىدەت لىتى دام.. خۆم گەياندە مالمەوہ، وتم: دەرزيەكم بۇ بەئىن، ئەو

دېركەي پى دەربەيىنم، لە ناو گۆشتەكە چەقى بوو، تىيدا بە جى نەما بوو.. وتيان نەولە
 ھىچى تىدا نىە، ئەو شەو ھەتا بەيانى ماسيان برژاند.. مندال تىريان خوارد بە
 دەوربەريدا ھەلدەپەپىن.. دەيان وت شتىكى جوانە، من لە تاوى نازارى پەنجەم
 خۆراكى چى و ماسى برژاوى چى، ھىچم لە بىر نەما بوو، لە تاوى نازار..

وتيان: پىزى پىشاوى لى بنى، بۆيان پىچام، دەرمان و مەلەم ھىچ سودى نەبوو..
 دەورى چەند شەورۆژ ناوا بووم، شەورۆژم نەبوو، قەرارمدا وازم لە ھەزىفەكەم ھىنا،
 نەچومەو ھە دەوام، بۆيان كردم بە ئىجازە.. چومە لاي دكتورىكى جەپراخ بەناوبانگ،
 وتى: برا ئەم پەنجەيە لەكەيەكەو ھە وايە؟ وتم: ھەلا دووسى پۆژە..

وتى: ئەو تووشى خۆركە بوو، ئىستا پى دەلەين: (گاگرىنە) شتىكى ناوا
 لەسەرەتان پىستەرە.. وتى: ئەمە پەش بۆتەو، برا ئەمە دەمارى شاخوین بەرە كە دىت
 بۆ ئەم پەنجەيە، گەستوويەتى، ئەو سەرەتانەكە داويەتە ناوى، گاگرىنە، خىزا
 پەنجەت بېرەو..

دەلەيت: پىك پەنجەيان بېرەو، پەنجەيان بېرەو.. نازارى پەنجە بېرەو پەنا
 بەخوداي پەروەردگار، ھەر شوپىنىك كە دەبەردىت ئەو كەسەي كە دەستى دەبەردىتەو،
 كە پەنجەي دەبەردىتەو.. خوداي گەرە كە دلى دروست كردوو.. بەرپىزان ئەم دلە ھەر
 يەككە لە ھىكمەتى دل ئەو ھە: خوین فرى دەدات بە قىياسى لەشى ئىنسان، كەسەي
 بالاي زۆر بەرزە، كەسەي بالاي كورە، كەسەي قولى زۆر درىزە، كەسەي قولى كورە،
 دلى من لەگەل دلى تۆر پۆژەي خوین فرىدەنى فرقى ھەيە، بە قىياسى ئەو دەستەي من كە
 خودا دروستى كردوو. كە دل ئەم خوینەي فرى دا بە قىياسى ئەو ھەي كە دەگاتە ئەم
 پەنجەيە، ئاخىر خانە خوینەكە فرى دەدات.. لەو زياتر بەھىز بىت، سەرى پەنجەت
 دەتەقىت.. ئەگەر تۆزىك لەو كەمتر بىت، خوینەكە قولىت وشك دەبىت..

(سبحان الله) ئەمە بەس بە خالى دەكرىت، يەككى دىكە تۆزىك پەنجەكانى درىزەترن،
 ھى ئەو تۆزىك لىدنى دلى بەھىزترە، خوینەكە تا ئىرە پەوان دەكات، ئەو كەسەي

پەنجەي دەبېرنەۋە پەنا بەخودا، تا ئەم دالە رادىت.. تا ئەم دالە كۆمپىتەرەكەي
 ۋەرىدەگىرىت كە ئەم پەنجە بېراۋەتەۋە، ئىتر خوين مەنئىرە بۇ ئەۋى، مېشك پىي دەلىت،
 دواتر ئەم خوينە دەنئىرىت بە سورعەتتېك دەنئىرىت كە بگاتە سەرى پەنجەي، بەلام
 لىرەدا بەستراۋە، ئەم خوينە كە بە تەۋژم دەگەرپتەۋە ئازار بەدلى ئەۋ ئىنسانە
 دەدرىت.. كابرا دەلىت: دلم ئازارى پىنگەشت، راست دەكات.. چونكە خوينەكە ھاتوۋە
 لە دلەۋە دەبىت بگاتە سەرى پەنجە، بەلام ئاللىرەدا بەرەستېك ھەبە نايەلىت، ئەۋىش
 بەۋ تەۋژمە نارىدوۋىتەي كە لىرەدا دەگەرپتەۋە بۇ دل، يەكسەر ناخى دلئىنسان
 دەتەزىنئىت.. پەنا بەخودا بۇيە ئەۋەي كە پەنجەي دەبېرپتەۋە ھىچ ئاراميان نىە، ھەتا
 خوداي گەرە پەحميان پىدەكات وردە وردە ئەم دالە رادىت، دەلىت ئەمجارە خوينەكە
 بە قىياسى ئەۋ پەنجەيە بنئىرە.. يەئنى كولى شوئىتېك دەمارى تايبەتەي خۆي بۇ دەچىت،
 بە قىياسى خۆي نىزىك و دور..

ۋەلا ئەم پىاۋە دەلىت: پەنجەيان بېمەۋە، ئازارى بە تەۋاۋەتى نەشكا بو، ۋەلا ئازار
 ھاتە مەچەكم، ئەمجا دەستە دەستى پىكرد.. پەنا بە خوداي گەرە ھىچ دەرمانىك نەما،
 عىلاجىك، بەنج كەرىك سوۋدى نەبو، چوۋمە لاي ھەمان جەراخ لىجنىەكى تىران بۇ
 گىرمەۋە.. وتى: ۋەلامى برا بەداخوۋە ئايرۆسەكە سەرکەۋتوۋە، چۆتەناۋ لەپى
 دەستەۋە، يەكپارچە ئەمە لە ناۋەۋە پەشە، دەبىت لە مەچەكتەۋە بېرپىنەۋە، ئەمجارە
 سەرلەنئى ئەۋ خوينە ھەستە دەكرد كە دىت بەرەۋ پەنجەكان بېۋات.. بەلام كە لىرەدا
 گىرۆمى دەبەست و دەھاتەۋە، خەرىكبوۋ چاۋەكانم دەردەپەرى لە تاۋاندا..

دەلىت: ئەمجارەش بېرپانەۋە لە مەچەكمەۋە، ھاتە ئانىشكم، درىزى نەكەپنەۋە ھەتا
 دواجار ھاتە سەرشانم، ھەموو خەلك ئەۋەندەيان سەردان كىردبوۋم، ھەموو جارېك بە
 چوار مەرحەلە ھەتا لە شانمەۋە لىيان كىردەۋە.. دايان تاشى..

دەلىت: پۇژىك بىرايەك، مامۇستايەكى دىسۆز وتى: بىرام ۋەلا ئەم نەخۇشىە سەيرە،
 ھەتا دىكتۇرىش سەرى سوپماۋە، بۇ ئەمە قەتە نەبو، بۇ بىر ناكەپتەۋە بزانە غەدرت لە

كى كېردووه، كى دوعايەكى لى كېردوويت.. ئاھو نۆزولەي كىت تى وەستاو، زۆر خۆت بېاريزە لە و كاتەي كە پەنابە خودا يەككە دوعات لى بكات، ھەتا نەفسى كەسىكت پى بوەستىت.. بەردەوام بەرپىزان كەشتىكت بۆ مالمەو كېرى، ئىستا راستە ەلاگەي رەش زۆر پىسە، بەس چاك واىە زۆربەي دوكاندار، من ئەوئەي كە تىم رادەبىنىت وتومە ھەردو لات لايىت، ەلاگەيەكى سېي لە ژۆرەو شتەككەي تىكەيت، بۆ ئەوئەي مىكروباوى نەيىت، ئەم مادە سامىيە ھەلنەمژىت.. دواتر لە ەلاگەيەكى رەشى ھەلېكىشە..

چونكە ەولما فەرموويانە: جارى واھەيە خواردىكت بەدەستەوئەيە، كەسىك برسەيتى، پارەي پى نىيە، ەزى بۆي دەچىت، دوور نىيە ئا لە و كاتەدا، ئاھونزولەي ئەو كەسەت بۆ بچىت و توشى بەلەيك ببىت.. دوور نىيە ئەو خواردەنە كە خواردەت ببىت بە يەك پارچە نەخۆشى لەئاو لاشەتەدا، بۆيە ئەوانەي لەبەردەرگاكان دادەنىشەن گوناحبان، لەبەرئەوئەي سەرنجى خەلك دەدەن، نەفسيان لە خەلك دەوەستىت، خەلك موبتەلا دەبىت پىيان..

بەئى دەلەيت: بىرم كېردەو وئەم وەلامى راست دەكەيت، وەلامى ئاخىر لەھزەي خۆشى ژيانى من ئەو كاتەبوو كە ئەو ماسىيەم لەو پىاوە سەند!! رۆشتمەو بۆ ھەمان شوپىن، بە قولى داتاشراوئەو، ئەو پىاوە ماسى فرۆشەم بىنيەو خەرىكى پراو ماسى بوو، ماسى گرتىوو بە دوكاندارىكى دەفرۆشت، لىبويەو چاوەپى بووم ھەتا لىبويەو و پارەي خۆي وەرگرت.. پىم وت: براكەم من ئىشم پىتە، من لاواز بوو بووم، ئەو پىاوە دەسەلاتدارە نەمابووم.. نە سىلاحم پى مابوو.. نە قامچىم پى مابوو.. لاواز كۆمابووئەو ئەوئەندە ەمەلىيات وشت كرا بووم..

وتى: كاكە گيان فەرموو ئەوئەندەي خودا بەنسىبى بكات، (انشاءالله) يارمەتيت دەدەم.. واى دەزانى سواكەرم (سبحانالله)!! لە دەسەلاتدارىەو خەلك واپزانىت سواكەرىت!! قەت لە خودا غافل مەبە..

دەلئەت: وتى (انشاءالله) ئەوئەي خودا بەنسىبىي كۆرد ئىستە پارەي ماسىيەكە وەر دەگرم، ئەوئەي خودا بەنسىبىي بىكات يارمەتت دەدەم، برا چاوەپەي بىكە.. وتەم: برا سوآل ناكەم وەلا سوآل كەر نىم.. وتى: دەوئەلا برا وامدەزانى دەست كۆرتتت، دەست كۆرتتت عەيب نىيە، جەنابت دەستتت كە دەست داو، پىئوستت بە ھاوئەي ھەموو لايەكمان ھەيە.. وتەم: نا من پىئوستت بەيەك شتى تۆ ھەيە، لەبەرتە سال زياتر، لەمەو پىئش، پۆزىكى دەمەو نىوئەپۆ بوو، تۆ ماسىيەكى زۆر گەورەت گرتبوو، من ئەو كابرە جەلادەبووم كە ماسىيەكەم لى سەندتت..

سەيرى كۆردم وتى: تۆ!! باوئەپ بە تۆ ناكەم ئەو پىاوئە كەتە زلە، ئىستە ناوا بچوك بووتتەتو، ئەھا جارى واهەيە دەچىن بۆ لاي نەخۆش، دەلئەت بەو خودايە نايناسىتەو.. ئەو زەلامە جوانئەي جاران ئەھا چۆن بچوك دەبىتتەو! دەلئەت مندالە!

وتى: وەلاھى عەقلم ناىرپت تۆ فلانە كەس بىتت.. وتەم: وەلا فلان كەس بەس خوداي پەرورەدگار دەردىكى داومى من ئىستە بەس عىلاجم لاي خودايە، پاشان گەردنم ئازاد بىكە، تۆ ئەو خودايە كە ماسىيەكەم لە تۆ سەند ھىچ دوئەيەكت لىكۆردم؟

وتى: وەلاھى كە تۆ دووركەوتتتەو من پىك پوو لە قىبەلە وەستام دەستەكانم بەرز كۆردەو.. وتەم: خودايە ئەو پىاوئە بە ھىز و دەسەلئەتى خۆي نازى، زلەي لىدام لەبەرچاوى ئەو خەلكە ھەمەي شكاندم، پىزق و پۆزىكە كە لە بەھرەكە ماسىيەكەم دەرهئنا بە تۆرەكۆرە بوو، وامزانى ھەموو دوئەيە ھەيە، ئەوئەي پاوئە ماسىيە كۆردىتت لەوئەخۆشتر نىيە كە ماسىيەكە دەھىتتتە دەرەو، لەبەرچاوى تۆ زۆر گەورە و عەجىب و غەرىبە..

دەلئەلەو كاتەدا ئەوئەندە دلم شاد بوو، وامدەزانى ھەموو دوئەيە ھەيە كە ئەو ماسىيەم گرتبوو، بەلام تۆ ھەموو شادىەكانت لى تىك دام..

وتەم: خودايە ئەو بەدەسەلئەتى خۆي دەنازىتت.. من ئەم پىاوئە دەدەمە دەست تۆ، خودايە دەسەلات و عەزەمتى تۆ بىيىنم لەم پىاوئەدا، كەواي زەللىل بىكەيت بە زەللىلى

بیتەو ەبەر دەستم، ئەو ئەو پۆژەبە کە خودا دوعاکەبى قەبۆل کردم، تۆ بە زەلبىلى من وامدەزانبى سواکەربىت، دەپارنەبىتەوہ..

وتم: بە خودا راست دەکەبىت.. ئەوہ خۆبەچاوبى خۆت بىنبىت بە دەسەلات و عەزەمەتبى خودا من چىم لىئەتوہ!! بەلام تۆ ئەو خودا بالەمەدا بوەسنتىت و گەردنم ئازاد بکە، لەبەرخاتربى خودا لىت دەپارنەمەوہ، داھاتمەوہ قۆندەرەکانبى ماچ بکەم.. بەس ئەم جارە بە دل گەردنم ئازاد بکە، بەلکۆ نەجاتم بىت، نىتر چىتر زەلبىل نەبم..

وتى: نىتر لەوہ دەچىت منىش وىژدانم ناٹارام بىت کە تۆ ئاوا بە زەلبىلى دەبىنم، بړۆ لەپاى خودا حەقىکى دونبا و قىامەتم لەسەر تۆ نەماوہ، منىش ھىچم لەدلدانەماوہ گەردنم ئازاد بىت..

دەلىت: کە ئەو وتى گەردنم ئازاد بىت، ھەستم دەکرد برىنەکانم ساپىژبوون، ئازارم کەم بوو، بەرین لەویدا کۆتایى پىئەت، نەجاتم بوو..

بەپىزان ستم زۆر خراپە، ھەرچەندە عىبادەتمان ھەبىت، ھەرچەندە خوداناسىمان ھەبىت، پەنابگرىن بە خودا لەوہى کە ستم لە ھىچ عەبدىک بکەن لەدەسەلاند، لەوہى کە دەولەمەدبىت بەسەر ھەژاردا، لەوہى کە دەسەلاتت ھەبە و خەلک دەتەناسىت دەچىتە دائىرەبەکەوہ خەلک دەستى بەسنگەوہ بۆ دەگرن.. فلان کەس ئىمزایەکى بۆ ناکرىت ئەمە بە شان و شەوگەتبى خۆت مەزانە، بە ھى رب العالمىن بزەنە..

خودابە پەحمان پى بکەبىت.. یارەبى خودابە لە ستم بمان پارىزىت.. خودابە بمان پارىزىت لەوہى کە زۆلم لە خەلک بکەبىت.. یان خەلک زولمان لىبىکات.. پەحم بە حالى ھەموو لایەکمان بکەبىت..

تا شەوبى داھاتوو تا بەنامەبەکى داھاتوو، لەوہ دەچىت بلیم تاسالى داھاتوو، لەو زنجىرە باسى پەمەزاندا، کە ئىمسال لە خزمەت پىغەمبەربى پىشەوادابوون، ھەموو لایەکتان بە خودابى گەورە و مېھرەبان دەسپىرم.. (انشاء اللہ) دوعاى خىرمان بۆ بکەن..

همومان یاره بی تاوا به دسته جه معی، تاوا له خزمهت پتفه مبهری پیشه وادا
 کز بیینه وه له گه ل صه حابه کاندئا..

(وَصَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ).

کۆتایی

وانه ی بیستنه و نۆزیه

٢٩

ستمه مهکه

چەند بابەتییکی ئەم کتیبە

- ✱ بەچی لە کیشە و گرفت رزگار دەبین؟
- ✱ هاوسەری ژیانمم خوشناوێت!
- ✱ چ ئافرەتییك بکەمە هاوسەرم؟!
- ✱ شوو بە کێ بکەم؟!
- ✱ مەردبە و بتی ناو ناخت بشکێنە!
- ✱ ئاگاداری دایک و باوکت بە!
- ✱ جیاوازی مە که لە نیوان مندالە کانتدا!
- ✱ ئاگاداری هاوسەری ژیانت بە و تەلاقى مە دە!
- ✱ نابێ دینداری ببیتە هۆی ئازاردانی کەسانی تر!

✱ بۆ سەرئۆر و تیبینی یان بۆ دەستکەوتنی ئەم بەرھەمە
پەيوەندی بکەن بەم ناوێشانانەو:

Marewan_ah@hotmail.com

0750 121 47 73 - 0748 123 99 33